

za
2022
ROK

RAPORT

O STANIE

MIASTA GDAŃSKA

Raport o stanie Miasta Gdańska za 2022 rok

Spis treści

1. OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA MIASTA.....	4
2. MIESZKAŃCY	7
3. BUDŻET	13
4. ORGANIZACJA I ZARZĄDZANIE MIASTEM	19
5. EDUKACJA	38
6. ZDROWIE PUBLICZNE I SPORT	56
7. INTEGRACJA SPOŁECZNA I AKTYWNOŚĆ OBYWATELSKA	71
8. KULTURA I CZAS WOLNY	108
9. INNOWACYJNOŚĆ I PRZEDSIĘBIORCZOŚĆ.....	129
10. ATRAKCYJNOŚĆ INWESTYCYJNA.....	142
11. INFRASTRUKTURA	155
12. MOBILNOŚĆ I TRANSPORT	174
13. PRZESTRZEŃ PUBLICZNA	190
14. ZAGADNIENIA HORYZONTALNE – RÓWNE SZANSE, REWITALIZACJA, BEZPIECZEŃSTWO, ŚRODOWISKO, SMART CITY	202
15. DZIAŁANIA MIASTA W ZWIĄZKU Z PANDEMIĄ COVID-19	227
16. DZIAŁANIA NA RZECZ UCHODźCÓW Z UKRAINY	230
17. ZAŁĄCZNIK NR 1 – SPRAWOZDANIE Z REALIZACJI BUDŻETU OBYWATELSKIEGO	
18. ZAŁĄCZNIK NR 2 – SPRAWOZDANIE Z REALIZACJI POLITYK, PROGRAMÓW I STRATEGII	
19. ZAŁĄCZNIK NR 3 – SPRAWOZDANIE Z REALIZACJI UCHWAŁ PODJĘTYCH PRZEZ RADĘ MIASTA	

W Raporcie prezentujemy aktualne dane statystyczne, na dzień 30.05.2023 r.

Szanowni Państwo!

Po raz piąty przekazuję mieszkankom i mieszkańcom Gdańska Raport o stanie miasta. Ubiegły, 2022 rok, to czas inwazji Rosji na Ukrainę, w którym polsko-ukraińską granicę przekraczały dziennie dziesiątki, a nawet setki tysięcy osób. Wyzwaniem stojącym przed miastami, poza kwestiami pomocowymi, były sprawy zarządcze. W kraju bowiem nie stworzono centralnego systemu ewidencjonowania i udostępniania informacji o ruchu uchodźców. Według szacunków Unii Metropolii Polskich, w szczytowym okresie przypadającym na kwiecień 2022 roku, liczba Ukrainek i Ukraińców tylko w Gdańsku wyniosła 184,4 tys. osób (w tym 44,5 tys. dzieci), co stanowiło aż 28% mieszkańców Gdańska. Od wybuchu wojny w Ukrainie Fundacja Gdańska w ramach projektu Gdańsk Pomaga Ukrainie (GPU) czynnie wspiera, koordynuje i wykonuje działania na rzecz pomocy zarówno uchodźczyńom i uchodźcom, jak i osobom, które pozostały na terenach objętych wojną. W miarę upływu czasu elastycznie dostosowywano tryb i formy udzielanej pomocy z interwencyjnego, doraźnego na długofalowy.

W ubiegłym roku nastąpiła stabilizacja sytuacji wywołanej przez COVID-19. Działania struktur miejskich w dalszym ciągu były skierowane na tworzenie warunków sanitarnych zmniejszających ryzyko transmisji wirusa SARS-CoV-2 wywołującego COVID-19 oraz wspieranie mieszkańców doświadczających negatywnych skutków pandemii, jak również na podniesienie poziomu bezpieczeństwa w ujęciu zdrowia publicznego, ekonomicznym, środowiskowym, infrastrukturalnym, mobilności i transportu oraz integracji społecznej i kulturowej. Miasto Gdańsk aktywnie zachęcało do szczepień: do marca 2022 było zaszczepionych 71,6% mieszkańców, co uplasowało Gdańsk na pierwszym miejscu wśród gmin województwa pomorskiego.

Budżet Miasta Gdańska w 2022 roku realizowany był w bardzo trudnych warunkach. Rosnąca inflacja oraz wzrost stóp procentowych i cen nośników energii przyczyniły się do znacznego podwyższenia kosztów realizowanych zadań. Wzrost stóp procentowych przełożył się na wzrost kosztów obsługi zadłużenia. Na przestrzeni ośmiu miesięcy stopa referencyjna została podniesiona 8 razy, czyli w sumie o 5,15 pkt proc. Takiej sytuacji nie przewidywały nawet prognozy rządowe, dlatego też wzrost stóp procentowych był dla budżetu Gdańska znacznym obciążeniem finansowym. Koszty obsługi zadłużenia w roku 2022 wyniosły 36,5 mln zł wobec 8,6 mln zł w roku 2021. Częściowo skutki wzrostu stóp procentowych zostały zredukowane dzięki temu, że 47% zadłużenia jest oparte na stałych stopach procentowych. Z kolei nietrafione zmiany prawne, czyli wprowadzenie Polskiego Ładu oraz zmiana sposobu wypłacania udziału w PIT dla samorządu spowodowały, że Gdańsk otrzymał w 2022 roku mniej środków z tytułu PIT niż powinien. Należy pamiętać, że udział w PIT jest znaczącym źródłem pokrywania wydatków w mieście.

Dokonania Gdańska w pokonywaniu trudności, nie tylko budżetowych, zostały dostrzeżone i docenione – nasze miasto zdobyło I miejsce w kategorii laureaci 10-lecia rankingu Perły Samorządu

(gminy miejskie powyżej 100 tys. mieszkańców) oraz II miejsce w kategorii najlepszy samorząd (gminy miejskie powyżej 100 tys. mieszkańców). Izabela Kuś, Skarbnik Miasta Gdańska, zdobyła I miejsce w kategorii „miasta na prawach powiatu powyżej 120 tys. mieszkańców”.

Gdańsk zdobył też nagrodę dla Eco-miasta w kategorii „Gospodarka wodna” dla miast powyżej 100 tys. mieszkańców oraz I miejsce w ramach Nagrody Karty Różnorodności w kategorii DEI (diversity, equity, inclusion, czyli różnorodność, równość, włączenie) w samorządach za standardy przyjaznej obsługi osób LGBT+ w obszarze pomocy społecznej, psychologicznej i obsługi klienta.

Mimo trudności zrealizowano wiele przedsięwzięć, z których wymienić warto modernizację sortowni odpadów w Zakładzie Utylizacyjnym (inwestycja została zakończona w lutym 2023 roku). Dzięki wdrożonym rozwiązaniom w sortowni można odzyskiwać 85% surowców trafiających do sekcji sortowania (dwa razy więcej niż przed modernizacją). Kolejnym przykładem, również zakończonym w tym roku, jest poprawa odprowadzania wód opadowych ze skrzyżowania Nowe Ogrody i 3 Maja. Koszt inwestycji to ponad 6,8 mln zł.

W 2022 roku wyremontowanych zostało 212 lokali z zasobu komunalnego, a remont kompleksowy przeszły 133 lokale o łącznej powierzchni 5453 m² za kwotę ponad 22 mln zł.

W pierwszym kwartale 2023 roku zakończono inwestycję rozpoczętą w 2021, czyli budowę linii tramwajowej Nowa Warszawska o długości 2 km. W ciągu ul. Nowej Warszawskiej, przy torowisku, stworzono drogę rowerową i chodnik dla pieszych. Całkowity koszt inwestycji wyniósł blisko 60 mln zł. Realizowano także przebudowę W-Z III polegającą na rozbudowie ul. Kartuskiej na odcinku od ul. Otomińskiej do granicy miasta w ciągu drogi krajowej nr 7 (Trasa W-Z III). W 2022 roku kontynuowano też prace budowlane związane z przebudową skrzyżowania ul. Kartuskiej z ul. Nowatorów. Rozbudowa ul. Kartuskiej objęła odcinek liczący ok. 1,2 km.

Innymi przykładowymi inwestycjami były m.in. budowa i uzupełnienia dróg rowerowych w ramach Systemu Tras Rowerowych SR STeR (ponad 10 km), ułatwienia dla pieszych, tj. budowa przejść naziemnych (Brama Wyżynna, GUM-ed) oraz kontynuacja Programu Modernizacji Chodników (modernizacje, przebudowy oraz uzupełnienia sieci drogowej).

Inwestowaliśmy także w środowisko. Dzięki miejskim dotacjom przeznaczonym na zmianę ogrzewania zlikwidowano 223 tradycyjne piece węglowe. W zasobie komunalnym wyeliminowano systemy ogrzewania węglowego w 109 lokalach, do miejskiej sieci ciepłowniczej podłączono 165 budynków mieszkalnych i 24 budynki handlowo-usługowe oraz użyteczności publicznej. Z kolei zazielenianie miasta to 4,5 tys. zasadzonych drzew, 11,6 tys. krzewów oraz 13 nowych łąg kwietnych.

Jednym z priorytetów pozostawało również bezpieczeństwo. W 2022 roku kontynuowano program Jaśniejszy Gdańsk, w ramach którego oświetlono 12,3 km ulic, chodników i ciągów pieszych (w tym dojść do szkół) w 37 kolejnych lokalizacjach za kwotę blisko 4 mln zł.

To tylko niektóre z wielu działań władz miasta w ubiegłym roku podejmowanych na rzecz rozwoju Gdańska. Zachęcam Państwa do lektury całego Raportu o stanie miasta, z którego można dowiedzieć się o większości przedsięwzięć, które miasto – w tym gdańszczanki i gdańszczanie zaangażowani w jego rozwój i bezpieczeństwo – dokonywali na przestrzeni dwunastu miesięcy 2022 roku.

Zapraszam do lektury

A Dulkewicz

prezydent Gdańska

1. OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA MIASTA

Gdańsk to szóste pod względem liczby ludności miasto w Polsce – po Warszawie, Krakowie, Wrocławiu, Łodzi i Poznaniu. Jest główną miejscowością rozwijającego się od wielu lat systemu osadniczego aglomeracji trójmiejskiej oraz miastem rdzeniowym Obszaru Metropolitalnego Gdańsk-Gdynia-Sopot (OMGGS). To w Gdańsku znajduje się większość ośrodków usług, innowacji, nauki, kultury; są tu również węzły transportowe oraz port, ważne nie tylko dla regionu, lecz także mające znaczenie międzynarodowe. Gdańsk w powiązaniu z sąsiednimi miastami i obszarem funkcjonalnym stanowi w tej części Polski główne miejsce przepływu wiedzy, kapitału i informacji. Jest miastem atrakcyjnym dla lokalizacji biznesu (również o zasięgu globalnym) i przyciągającym nowych mieszkańców dzięki stwarzaniu dobrych warunków do życia.

Gdańsk zajmuje obszar 262 km² i graniczy z miastami: Sopotem i Gdynią, oraz powiatami: kartuskim (gmina Żukowo), nowodworskim (gmina Stegna) oraz gdańskim (gminy: Kolbudy, Pruszcz Gdański, Cedry Wielkie oraz miasto Pruszcz Gdański). Najdalej wysuniętymi punktami Gdańska są: na północy – Osowa, na południu – Św. Wojciech, na zachodzie – Rębiechowo, a na wschodzie – Świbno.

Miasto położone jest na terenie o dużym zróżnicowaniu przestrzennym, na którym panują urozmaicone warunki środowiska przyrodniczego. Na ukształtowanie terenu, układ hydrograficzny i parametry klimatyczne wpływa położenie Gdańska w strefie nadmorskiej, charakteryzującej się specyficznym oddziaływaniem morza na środowisko przyrodnicze lądu.

Do najważniejszych zasobów przyrodniczych miasta należy duża powierzchnia terenów zielonych: lasów, parków spacerowo-wypoczynkowych, ogródków działkowych, zieleni ulicznej oraz wewnątrzsiedlowej. Lasy skoncentrowane są w większości na zachodzie (głównie w Trójmiejskim Parku Krajobrazowym) oraz na wyspie Stogi i Wyspie Sobieszewskiej. Obszary leśne mają znaczenie środowiskowe, a ponadto stanowią cenny walorem podnoszący jakość życia gdańszczan.

W 2022 r. największą część powierzchni Gdańska zajmowały użytki rolne – 30,6% (8020 ha). Miasto to odznaczało się zatem średnim stopniem zurbanizowania; obszary pod zabudowę mieszkaniową i przemysłową to w strukturze użytkowania gruntów 29,3% (7667 ha) ogólnej powierzchni miasta. Znaczny był także udział lasów i zadrzewień – ponad 18% (4866 ha) – i terenów komunikacyjnych – ponad 13% (3474 ha). W 2022 r. odnotowano przede wszystkim spadek udziału użytków rolnych oraz wzrost terenów zurbanizowanych i przeznaczonych pod zabudowę. Należy mieć jednak na uwadze, że ewidencja gruntów i budynków nie zawsze odzwierciedla rzeczywisty sposób zagospodarowania terenu.

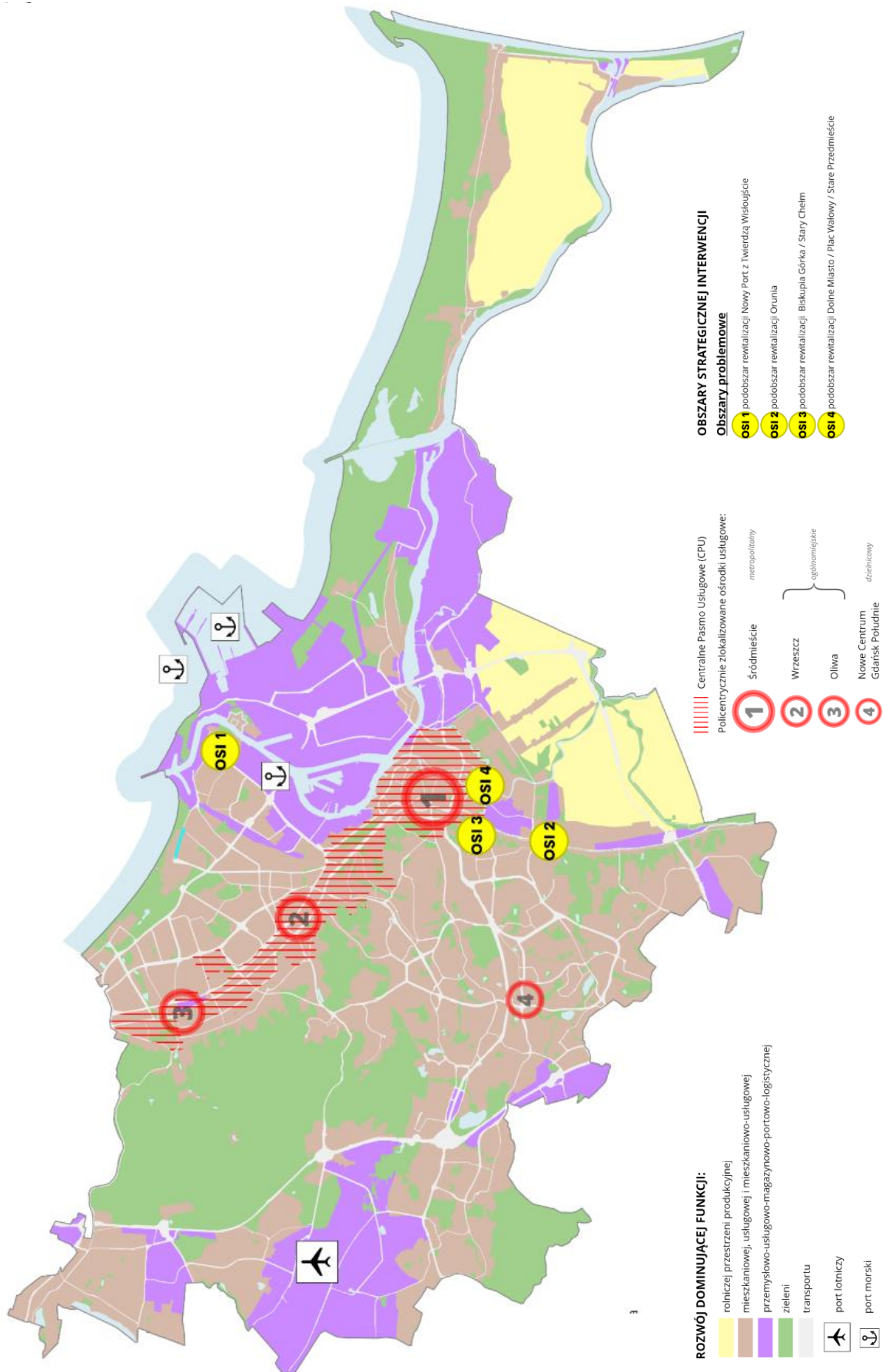
Na obszarze Gdańska wyodrębnia się kilka głównych, pod względem funkcji, obszarów. Wzdłuż głównego traktu komunikacyjnego położone jest Centralne Pasma Usługowe (CPU) obejmujące m.in. Śródmieście, Wrzeszcz i Oliwę. Pasma to rozciąga się jeszcze na terenie Sopotu i Gdyni, dzięki czemu stanowi ważny element tożsamości aglomeracji gdańskiej. Charakteryzuje się wyjątkową koncentracją usług, w tym miejsc pracy, dużą liczbą podmiotów gospodarczych oraz wysoką jakością przestrzeni publicznych. W obszarze tym skoncentrowane jest niemal 50% usług całego miasta; znajdują się tu obiekty handlu, nauki, kultury, turystyki, rozwijające się centra biznesu z największymi skupiskami nowoczesnej powierzchni biurowej.

Obszar o dominującej funkcji mieszkaniowej obejmuje przede wszystkim tzw. górny taras (w tym Gdańsk-Południe), a także dolny taras tworzony m.in. Żabiankę, Przymorze i Zaspę. Nowe tereny rozwojowe obejmują zwłaszcza południowe dzielnice Gdańska, w których znajduje się ponad 40% terenów miasta przeznaczonych pod zabudowę mieszkaniowo-usługową.

Tereny portowo-przemysłowe i logistyczne tworzą bazę ekonomiczną miasta. W Gdańsku koncentrują się one w dwóch głównych obszarach – portu i lotniska – które funkcjonują jako bramy gospodarcze. Wraz z CPU stanowią tzw. bieguny wzrostu miasta. W rejonie portu morskiego priorytet mają funkcje związane z gospodarką i transportem morskim oraz logistyką. Z kolei w obszarze portu lotniczego dużą rolę odgrywają logistyka oraz usługi i przemysł nowoczesnych technologii składające się na powstające Airport City. To także druga, po CPU, koncentracja nowoczesnej powierzchni biurowej w mieście.

Na obszarze miasta występuje też stosunkowo duża powierzchnia terenów rolniczych. Objęte są nią obszerne fragmenty Oruni, Olszynki, Rudników oraz południowa część Wyspy Sobieszewskiej. Dzięki utrzymaniu tej funkcji chroni się żyzne gleby oraz krajobraz Żuław Gdańskich.

Model struktury funkcjonalno-przestrzennej miasta Gdańska: funkcje dominujące, ośrodki usługowe oraz obszary strategicznej interwencji i inwestycji

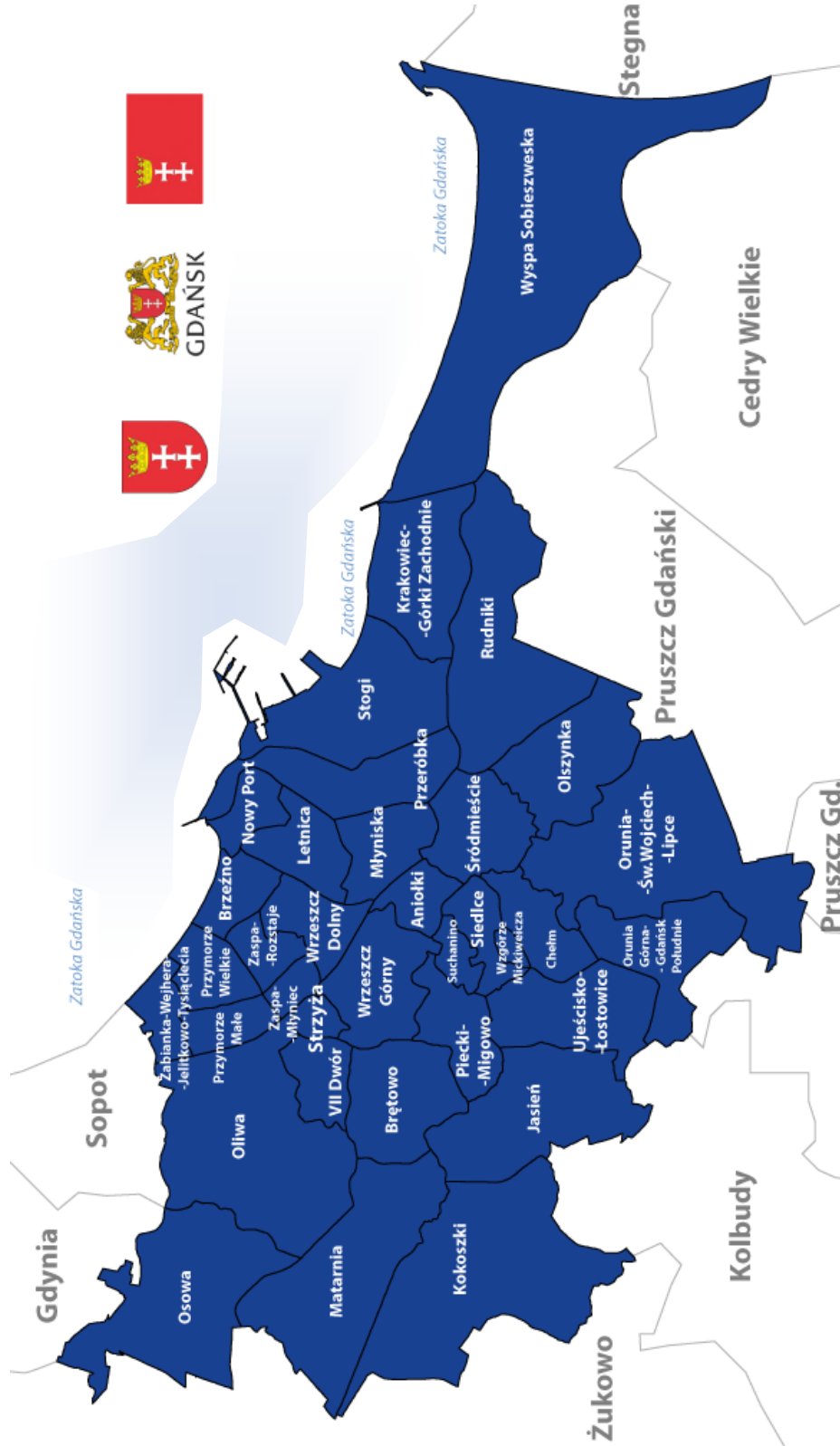

Źródło: Gdańsk 2030 Plus – Strategia Rozwoju Miasta.

Dzielnice

Gdańsk podzielony jest na 35 dzielnic: Aniołki, Brętowo, Brzeźno, Chełm, Jasień, Kokoszki, Krakowiec-Górki Zachodnie, Letnica, Matarnia, Młyniska, Nowy Port, Oliwa, Olszynka, Orunia Górna-Gdańsk Południe, Orunia-Św. Wojciech-Lipce, Osowa, Piecki-Migowo, Przeróbka, Przymorze Małe, Przymorze Wielkie, Rudniki, Siedlce, Stogi, Strzyża, Suchanino, Śródmieście, Ujeścisko-Łostowice, VII Dwór, Wrzeszcz Dolny, Wrzeszcz Górny, Wyspa Sobieszewska, Wzgórze Mickiewicza, Zaspą-Młyniec, Zaspą-Rozstaje, Żabianka-Wejhera-Jelitkowo-Tysiąclecia.

Położenie Gdańska na tle okolicznych gmin oraz podział na dzielnice – stan na 31.12.2022 r.

Źródło: Opracowanie własne przez Referat Badań i Analiz Społeczno-Gospodarczych, UMG.

2. MIESZKAŃCY

Liczba i struktura ludności

W 2022 r. w Gdańsku mieszkało 486 345 osób. W ciągu roku liczba mieszkańców wzrosła o 74 osoby. Ludność Gdańska stanowiła 63,9% ogólniej liczby mieszkańców Trójmiasta oraz 20,6% województwa pomorskiego.

Mieszkańcy Gdańska w latach 2020–2022

Wyszczególnienie		2020	2021	2022
Liczba ludności ogółem		486 542	486 271	486 345
w tym	mężczyźni	230 501	230 212	230 170
	kobiety	256 041	256 059	256 175
Wskaźnik feminizacji – liczba kobiet na 100 mężczyzn		111,1	111,2	111,3
Mieszkańcy w wieku	przedprodukcyjnym*	79 995	81 043	82 025
	produkcyjnym**	293 782	292 511	291 431
	poprodukcyjnym***	112 765	112 717	112 889
Wskaźnik obciążenia demograficznego – ludność w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym		65,6	66,2	66,9

* wiek przedprodukcyjny: 0–17 lat

** wiek produkcyjny: 18–59 lat (kobiety) i 18–64 lat (mężczyźni)

*** wiek poprodukcyjny: powyżej 60 lat (kobiety) i powyżej 65 lat (mężczyźni)

Wyjaśnienia: w powyższej tabeli zaprezentowano dane za lata 2020–2022, które bazują na wynikach Narodowego Spisu Powszechnego (NSP) Ludności i Mieszkań z dnia 31 marca 2021 r. oraz bilansów stanu i struktury ludności.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych, GUS.

Od pierwszego dnia inwazji Rosji na Ukrainę, polsko-ukraińską granicę przekraczały dziennie dziesiątki a nawet setki tysięcy osób. Wyzwaniem stojącym przed miastami, poza kwestiami pomocowymi, były sprawy zarządcze – poznanie realnej liczby uchodźców. W kraju bowiem nie stworzono centralnego systemu ewidencjonowania i udostępniania takich informacji.

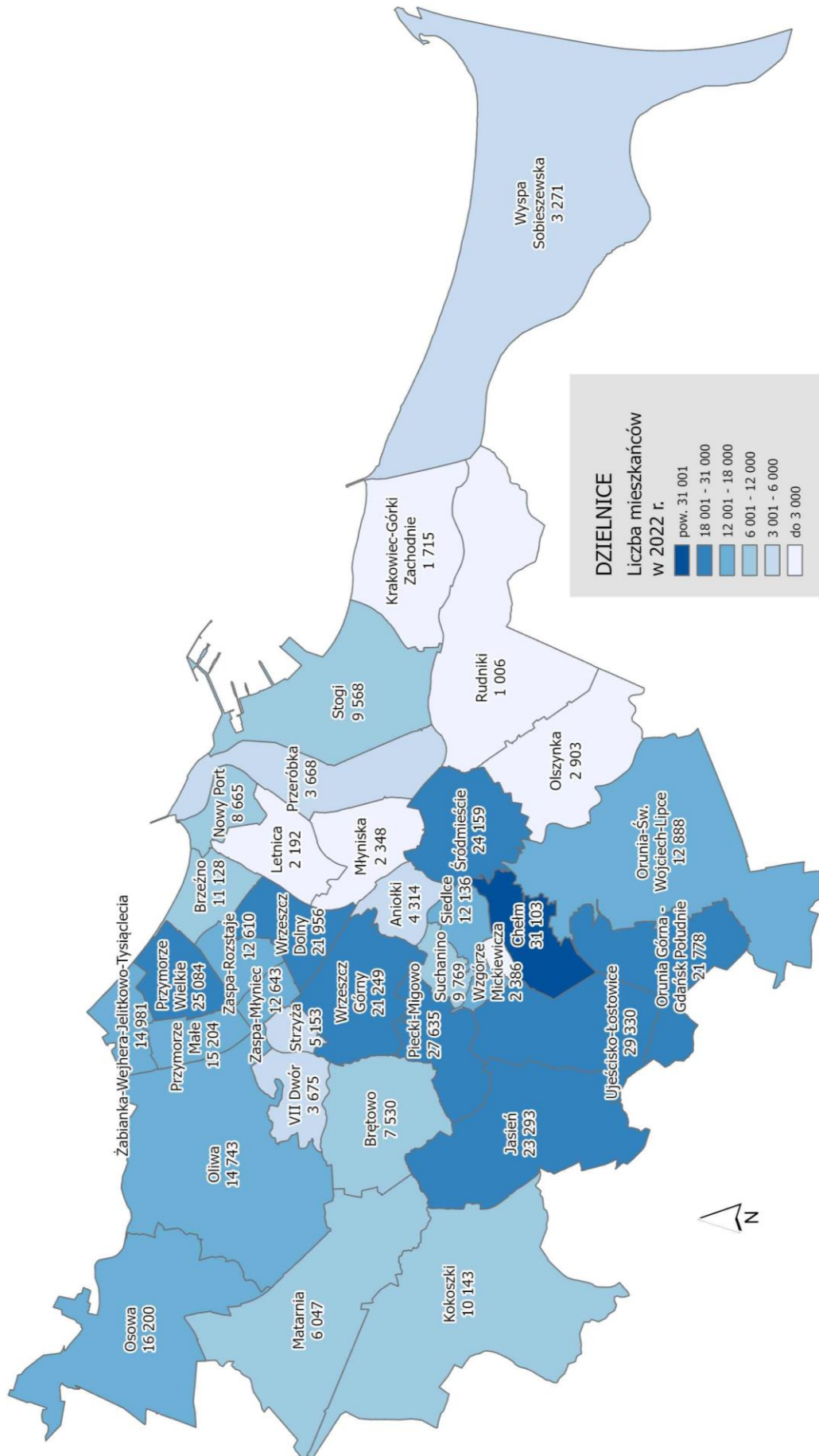
Według szacunków¹ Unii Metropolii Polskich, w szczytowym okresie przypadającym na kwiecień 2022 r., w Polsce mieszkało blisko 3,2 mln Ukrainek i Ukraińców. Tylko w Gdańsku ich liczba wyniosła 184,4 tys. os. (w tym 44,5 tys. dzieci), co stanowi aż 28% z 655,2² tys. mieszkańców Gdańska.

Liczba mieszkańców w wieku przedprodukcyjnym systematycznie wzrasta. Tylko w latach 2020–2022 odnotowano wzrost o ponad 2 tys. osób. W strukturze ludności według płci kobiety stanowiły 52,7% populacji, a współczynnik feminizacji, określający liczbę kobiet przypadających na 100 mężczyzn, wyniósł 111,3.

¹ „Miejaska gościnność: wielki wzrost, wyzwania i szanse. Raport o uchodźcach z Ukrainy w największych polskich miastach”, Unia Metropolii Polskich.

² Mieszkańcy wg oficjalnych danych Głównego Urzędu Statystycznego + szacunek liczby Ukraińców.

Mieszkańcy zameldowani na pobyt stały i czasowy w Gdańsku w podziale na dzielnice w 2022 r.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych meldunkowych Wydziału Spraw Obywatelskich, UMG.

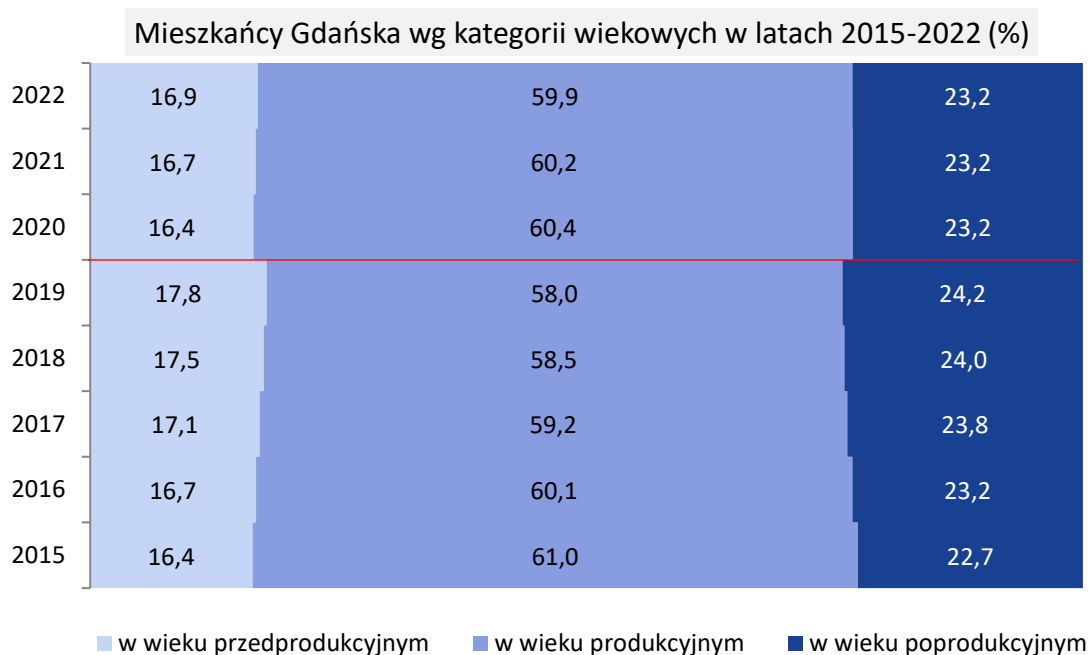
2. | MIESZKAŃCY

Liczba mieszkańców zameldowanych w poszczególnych dzielnicach Gdańska jest zróżnicowana. W 2022 r. najwięcej osób zamieszkiwało Chełm (31 103 os.). Dalej w kolejności znalazły się: Ujeścisko-Łostowice (29 330 os.), Piecki-Migowo (27 635 os.), Przymorze Wielkie (25 084 os.), Śródmieście (24 159 os.), Jasień (23 293 os.), Wrzeszcz Dolny (21 956 os.), Orunia Górna-Gdańsk Południe (21 778) oraz Wrzeszcz Górny (21 249 os.). Najmniej osób zamieszkiwało dzielnice: Rudniki (1006 os.), Krakowiec-Górki Zachodnie (1715 os.) oraz Letnica (2192 os.). Systematyczny wzrost liczby mieszkańców odnotowują dzielnice południowe. Od 2021 r. liczba mieszkańców Jasienia wzrosła o 1051 os. (+4,7% r/r), liczba mieszkańców Oruni Górnej-Gdańska Południe – o 618 os. (+2,9% r/r), a Ujeściska-Łostowic – o 515 os. (+1,8% r/r). Duży wzrost w ujęciu procentowym odnotowano w powierzchniowo niewielkiej Letnicy – o 370 os. (+20,3% r/r).

Gęstość zaludnienia dzielnic Gdańska zawierała się w przedziale od 69 do ponad 10 tys. osób na 1 km². W 2022 r. największa gęstość zaludnienia wystąpiła w dzielnicach: Zaspą-Młyniec (10 363 os./km²), Chełm (7996 os./km²), Przymorze Wielkie (7742 os./km²) oraz Suchanino (6784 os./km²). Najmniejsza gęstość zaludnienia cechowała Rudniki (69 os./km²) oraz Wyspę Sobieszewską (91 os./km²).

Ludność w wieku produkcyjnym stanowiła 59,9% ogólnej liczby mieszkańców miasta. Wskaźnik obciążenia demograficznego, tj. stosunek liczby osób w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym, systematycznie wzrasta – na koniec 2022 r. wyniósł 66,9 os.

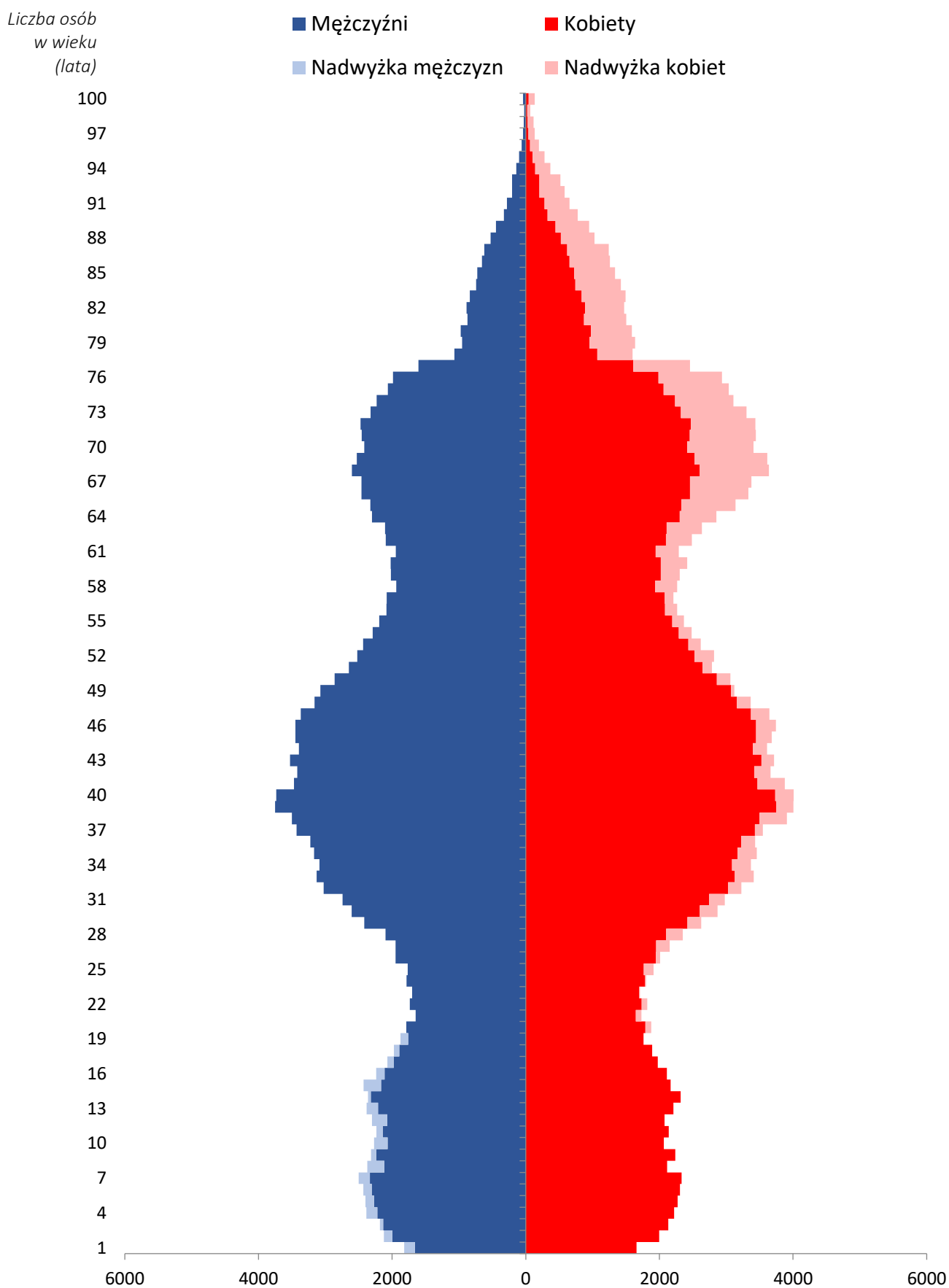
Mediana wieku mieszkańców Gdańska również staje się coraz wyższa. W 2022 r. wyniosła 41,0 lat ogółem – 39,6 lat w wypadku mężczyzn i 42,4 lat w wypadku kobiet – przy czym rok wcześniej wartości te były następujące: 40,7 lat ogółem, 39,3 – wiek mężczyzn, 42,2 lat – wiek kobiet.

Wyjaśnienia: dane za lata 2020–2022 opracowano na podstawie wyników Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań z dnia 31 marca 2021 r. oraz danych sprawozdawczości bieżącej. Dane za lata 2015–2019 zebrano na podstawie wyników Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań z dnia 31 marca 2011 r. oraz danych sprawozdawczości bieżącej.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Piramida płci i wieku – liczba mieszkańców Gdańska zameldowana na pobyt stały i czasowy w podziale na płeć i wiek w 2022 r.

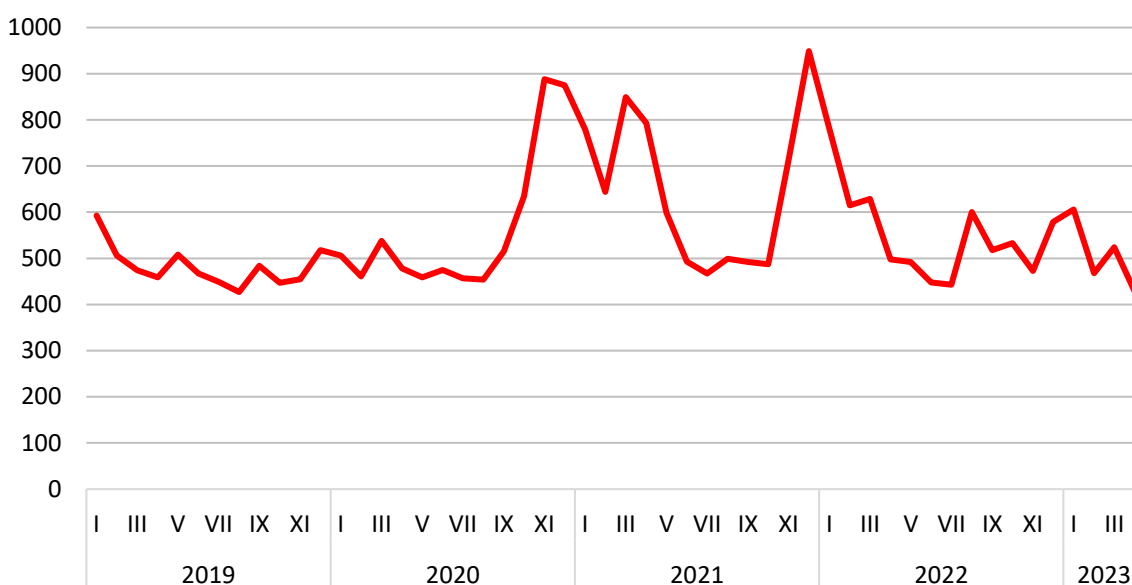
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych meldunkowych Wydziału Spraw Obywatelskich, UMG.

Urodzenia i zgony, migracje

W 2022 r. urodziło się 4690 dzieci, tj. o 471 mniej niż rok wcześniej. Liczba zgonów spadła o 617 i wyniosła 5581 takich przypadków. Przyrost naturalny był ujemny: liczył -891 osób. Współczynnik przyrostu/ubytku naturalnego będący odpowiednikiem przyrostu/ubytku naturalnego w przeliczeniu na 1000 mieszkańców wyniósł -1,8‰.

W 2019 r. średnia miesięczna liczba zgonów w Gdańsku zazwyczaj nie przekraczała 500. Podobnie było w okresie od maja do października 2021 r. W listopadzie 2021 r. zanotowano już ponad 700 zgonów, a w grudniu rekordową liczbę – blisko 950. Kolejna fala zachorowań na COVID-19 przyniosła wyraźnie widoczny wzrost liczby zgonów w Gdańsku od IV kwartału 2021 r. do I kwartału 2022 r. W analizowanym roku 2022 wartości zdecydowanie większe od średniej odnotowano w miesiącach: styczeń (781), luty (615) oraz marzec (629). Był to zarazem okres spadkowy.

Liczba zgonów w Gdańsku w ujęciu miesięcznym w okresie od I 2019 r. do IV 2023 r.

Ruch naturalny oraz saldo migracji mieszkańców Gdańska w latach 2016–2022

Wyszczególnienie		2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Przyrost naturalny		667	655	232	463	-363	-1037	-891
w tym	urodzenia żywe	5492	5611	5595	5559	5331	5161	4690
	zgony	4825	4956	5363	5096	5694	6198	5581
Współczynnik dynamiki demograficznej – stosunek liczby urodzeń do liczby zgonów		1,138	1,132	1,043	1,091	0,936	0,833	0,840
Saldo migracji		1242	804	1968	3121	1079	1007	864
w tym	napływ	5271	5309	6781	7691	4869	5559	5167
	odpływ	4029	4505	4813	4570	3790	4552	4303

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych, GUS.

Istotnym czynnikiem wpływającym na liczbę ludności w mieście jest saldo migracji, które w 2022 r. wyniosło +864 os. Niezmiennie od wielu lat głównym kierunkiem napływu mieszkańców do Gdańska są okoliczne miasta oraz większe ośrodki miejskie w Polsce. W 2022 r. mieszkańcy meldujący się w Gdańsku przybyli głównie z Gdyni, Sopotu, Elbląga, Warszawy, Olsztyna, Bydgoszczy, Torunia, Grudziądza i Tczewa. Głównym kierunkiem odpływu mieszkańców były okoliczne miasta i gminy, takie jak Gdynia, Pruszcz Gdański, Borkowo, Banino, Pępowo, Warszawa, Straszyn, Kowale, Bąkowo oraz Sopot.

Saldo migracji Gdańska w latach 2016–2022 było dodatnie i wyniosło ponad 10 tys. os.

Największy dodatni przyrost naturalny w Gdańsku w 2022 r. odnotowano, podobnie jak w latach poprzednich, w dzielnicach: Jasień (+260 os.), Orunia Górna-Gdańsk Południe (+149 os.) oraz Ujeścisko-Łostowice (+126 os.). Największy ujemny przyrost naturalny odnotowano w dzielnicach: Przymorze Wielkie (-323 os.), Żabianka-Wejhery-Jelitkowo-Tysiąclecia (-237 os.), Śródmieście (-232 os.) oraz Wrzeszcz Górny (-202 os.).

Spośród 35 dzielnic Gdańska największe dodatnie saldo migracji wewnętrznych – w granicach miasta – w 2022 r. odnotowano, podobnie jak w latach poprzednich, na terenie Jasienia (+266 os.), Ujeściska-Łostowic (+219 os.), Oruni Górnej-Gdańska Południe (+144 os.) oraz Kokoszek (+67 os.). Znaczący dodatni bilans uzyskała także Letnica (+83 os.). Największe ujemne saldo migracji odnotowano w granicach Chełma (-125 os.), Śródmieścia (-117 os.), Przymorza Wielkiego (-102 os.) oraz Piecek-Migowa (-94 os.).

3. BUDŻET

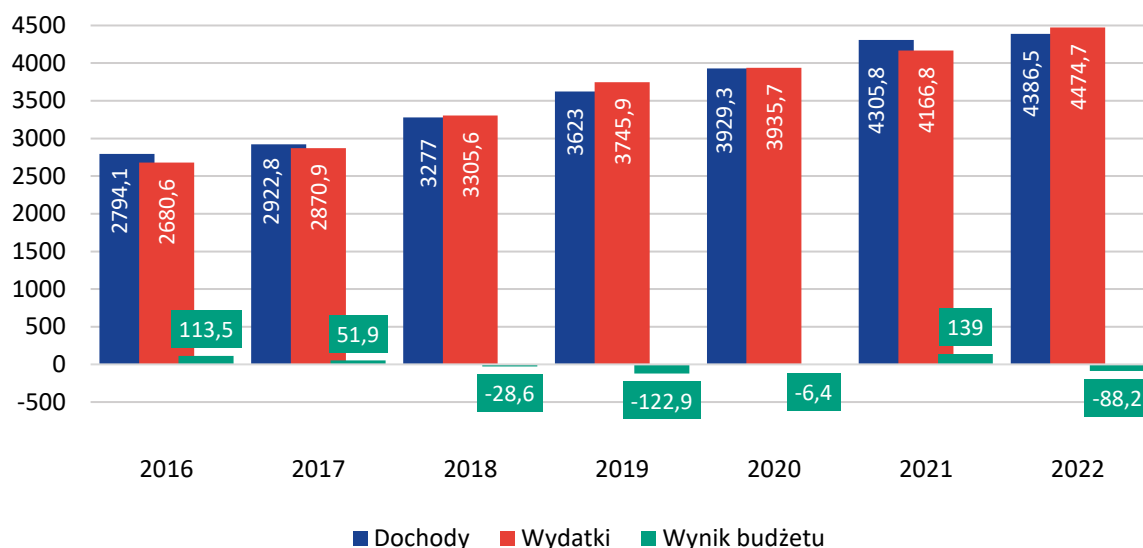
W 2022 r. dochody Gdańska wyniosły 4386,5 mln zł i wzrosły o 80,7 mln zł w stosunku do 2021 r. Wydatki miasta wyniosły 4474,7 mln zł, tj. były większe o 307,9 mln zł w stosunku do 2021 r. Deficyt budżetowy w 2022 r. wyniósł 88,2 mln zł.

Poziom deficytu budżetowego byłby znacznie większy, gdyby nie środki – w kwocie 132,3 mln zł – przekazane na rachunek miasta z budżetu państwa jako dodatkowy PIT, który stanowi rekompensatę za utracone dochody z tytułu udziału w podatku dochodowym od osób fizycznych. Na podstawie wyliczeń Ministerstwa Finansów przy ocenie skutków regulacji do poszczególnych ustaw ubytek dla Gdańska w 2022 r. to 334,1 mln zł. Niestety otrzymane środki nie pokryły szacowanych ubytków.

Powyższe środki samorządu mogły, zgodnie z przepisami, wydatkować elastycznie, przeznaczając je zarówno na wydatki bieżące, jak i na inwestycje. Jedynym warunkiem było przeznaczenie 15% otrzymanej kwoty, tj. ok. 20 mln zł, na zadania związane z poprawą efektywności energetycznej, rozwoju odnawialnych źródeł energii oraz ograniczenia kosztów zakupu ciepła i energii ponoszonych przez odbiorców w latach 2022–2027.

Dochody, wydatki i wynik budżetu w latach 2016–2022

- dane w mln zł -

Źródło: Opracowanie własne na podstawie sprawozdań z wykonania budżetu Miasta Gdańska, UMG.

Dochody budżetu Miasta Gdańska w 2022 r. w przeliczeniu na mieszkańca wyniosły 9019 zł, natomiast wydatki zamknęły się w kwocie 9201 zł, z czego na zadania inwestycyjne przeznaczono 959 zł.

Budżet Miasta Gdańska w 2022 r. realizowany był w trudnych warunkach. Rosnąca inflacja oraz wzrost cen nośników energii i stóp procentowych przyczyniły się do znacznego podwyższenia kosztów realizowanych zadań. Wzrost stóp procentowych przełożył się na wzrost kosztów obsługi zadłużenia. Na przestrzeni 8 miesięcy stopa referencyjna została podniesiona 8 razy – w sumie o 5,15 pkt proc. Takiej sytuacji nie przewidywały nawet prognozy rządowe, dlatego też wzrost stóp procentowych był dla budżetu Gdańska znacznym obciążeniem finansowym. Koszty obsługi zadłużenia w roku 2022 wyniosły 36,5 mln zł wobec 8,6 mln zł w 2021 r. Częściowo skutki wzrostu stóp procentowych zostały zredukowane z uwagi na posiadanie 47% zadłużenia opartego na stałych stopach procentowych.

W 2022 r. weszła w życie reforma systemu podatkowego pod nazwą Polski Ład, wprowadzająca ogromne zmiany w tym systemie, z których najważniejsze to:

- obniżenie stawki podatku dochodowego od osób fizycznych z 17% na 12%;
- podwyższenie progu podatkowego z kwoty 85 528 zł na 120 000 zł;
- zwiększenie wysokości kwoty wolnej od podatku do 30 000 zł;

- wprowadzenie, a następnie wycofaniu ulgi dla klasy średniej;
- zmiana w wysokości składki zdrowotnej
- wprowadzenie ulgi dla rodzin 4+.

Wymienione wyżej elementy Polskiego Ładu oraz zmiana sposobu wypłacania udziału w PIT dla samorządu (w równych ratach miesięcznych wg wyliczeń Ministerstwa Finansów z roku poprzedniego i rozliczenie faktycznego udziału w PIT po 2 latach, a nie wg faktycznego udziału w każdym miesiącu) spowodowały, że Gdańsk otrzymał w 2022 r. mniej środków z tytułu PIT, niż powinien. Należy pamiętać, że udział w PIT jest znaczącym źródłem pokrywania wydatków w mieście.

Kolejnym utrudnieniem w realizacji budżetu miasta był wybuch konfliktu zbrojnego na terenie Ukrainy. Napływ uchodźców, którzy przybywali do Gdańska, spotkał się z zaangażowaniem pracowników miasta (zatrudnionych zarówno w UMG, jak i w jednostkach organizacyjnych) w bezpośrednią pomoc obywatelom Ukrainy, a pośrednio pociągnął za sobą koszty związane z pomocą finansową i realizacją zadań na rzecz uchodźców. Koszty te zostały częściowo zrefundowane ze środków Funduszu Pomocy³, jednak część niezrefundowana obciążała budżet miasta wydatkami w wysokości ok. 5 mln zł.

Dochody

W 2022 r. dochody bieżące Miasta Gdańska osiągnęły poziom 4111,8 mln zł, z czego dochody bieżące własne to 3448 mln zł, a dochody związane z realizacją zadań z zakresu administracji rządowej i innych zadań zleconych odrębnymi ustawami – 438,1 mln zł.

W 2022 r. w Gdańsku rozpoczęte i kontynuowane były inwestycje, na których realizację pozyskano dofinansowanie ze środków Unii Europejskiej w łącznej wysokości 823,1 mln zł (w ramach perspektywy finansowej na lata 2014-2020).

Najważniejszym źródłem dochodów budżetowych miasta był udział w podatkach (tj. udziały w podatkach stanowiących dochód budżetu państwa – PIT i CIT – oraz podatki stanowiące dochód gminy pobierane przez urzędy skarbowe). Dochód z tego tytułu wyniósł 1378,5 mln zł, w tym 1233,8 mln zł z podatków PIT i CIT. Na drugiej i trzeciej pozycji pod względem wysokości dochodów znalazły się odpowiednio subwencje (702,5 mln zł, w tym część oświatowa w wysokości 666,4 mln zł) oraz podatki i opłaty lokalne (579,5 mln zł).

Kluczowe dla stabilności finansowej miasta są jego dochody własne, do których zalicza się udziały w podatkach, wpływy z podatków i opłat lokalnych, dochody realizowane przez jednostki budżetowe, subwencje, dochody z mienia komunalnego oraz inne – tzw. pozostałe dochody związane działalnością miasta. Dochody własne systematycznie rosną: w 2022 r. wyniosły 3594,1 mln zł i wzrosły o 237,1 mln zł w stosunku do 2021 r.; niemniej ich dynamika wzrostu została drastycznie zmniejszona z powodu wspomnianej już zmiany zasad przekazywania samorządom udziałów w PIT.

W budżecie miejskim rosną dotacje na zadania zlecone i realizowane na podstawie porozumień z organami administracji rządowej (np. wypłata świadczeń rodzinnych, w tym również zasiłku wychowawczego 500+). Od 2016 r. wysokość dotacji na zadania zlecone i powierzone wzrosła ponadtrzykrotnie (o kwotę 297 mln zł), stając się znaczącą pozycją w budżecie po stronie dochodów. W tym samym czasie dochody własne miasta wzrosły o 56%.

Miasto Gdańsk nie decyduje o sposobie wydawania tych środków, ale musi zapewnić sprawną obsługę zadań: odpowiednią liczbę pracowników, warunki lokalowe dla mieszkańców, sprzęt i biura. Dotacje otrzymywane z administracji rządowej okazują się niewystarczające. Ponośzone są dodatkowe koszty, które miasto dopłaca do wynagrodzeń pracowników, utrzymania i wyposażenia stanowisk pracy. W latach 2016–2021 była to kwota rzędu kilkunastu mln zł rocznie, a w 2022 r. – aż 24 mln zł.

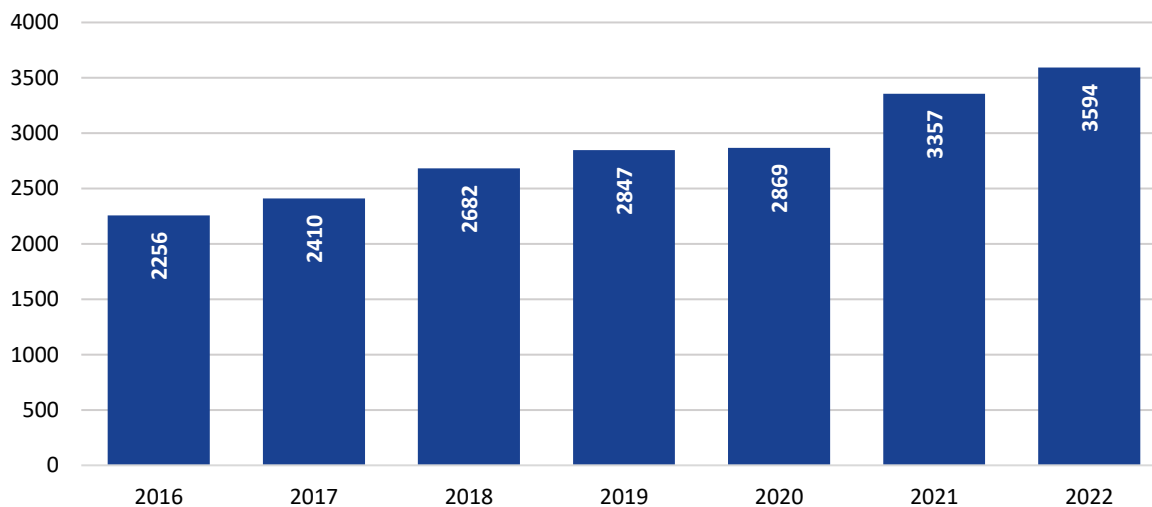
³ Zgodnie z ustawą o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa (Dz.U. z 2022 r., poz. 583, 584, 830).

Grupy dochodów budżetu Miasta Gdańska w latach 2016–2022

Grupa dochodów	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	
	w mln zł							w %
Udziały w podatkach	826,5	920,5	1029,7	1180,8	1130,3	1358,9	1378,5	31,4
Subwencje	472	486	495,1	541,2	605,1	755,2	702,5	16,0
Wpływy z podatków i opłat lokalnych	398,6	434,4	455,6	530,6	511,6	558,5	579,5	13,2
Dotacje na zadania zlecone i realizowane na podstawie porozumień z organami administracji rządowej	297,6	370,1	393,6	531,4	690,9	694,4	439,3	10,0
Dotacje na zadania własne	240,4	142,5	201,8	244,5	369,7	254,4	353,1	8,1
Dochody realizowane przez jednostki budżetowe	330,6	339,1	226,2	224,2	211,2	269,1	312,6	7,1
Dochody z mienia komunalnego	154,4	151	285,2	186,1	186,3	169,3	306,1	7,0
Pozostałe dochody	74	79,3	189,7	184,3	224,2	246	314,9	7,2
Ogółem	2794,1	2922,8	3277	3623	3929,3	4305,8	4386,5	100,0

Źródło: Opracowanie własne na podstawie sprawozdań z wykonania budżetu Miasta Gdańska, UMG.

Dochody własne miasta Gdańska w latach 2016–2022
- dane w mln zł -

Źródło: Opracowanie własne na podstawie sprawozdań z wykonania budżetu Miasta Gdańska, UMG.

W 2022 r. przeprowadzono kolejną, szóstą, edycję loterii „PIT w Gdańsku. Się opłaca!” zachęcającą mieszkańców do rozliczania podatków w Gdańsku. W loterii z atrakcyjnymi nagrodami udział wzięło ponad 15 tys. osób.

Wydatki

W strukturze wydatków Gdańska w układzie budżetu zadaniowego największy udział w 2022 r. miały wydatki skierowane na edukację i opiekę wychowawczą oraz pomoc materialną – 31,8% (1421,7 mln zł); system komunikacji miejskiej – 19,5% (869,9 mln zł); oraz pomoc społeczną i realizację instrumentów polityki społecznej – 16,4% (734,2 mln zł), co w sumie stanowiło 67,7% wydatków.

Kategorie wydatków budżetu Miasta Gdańska w latach 2016–2022

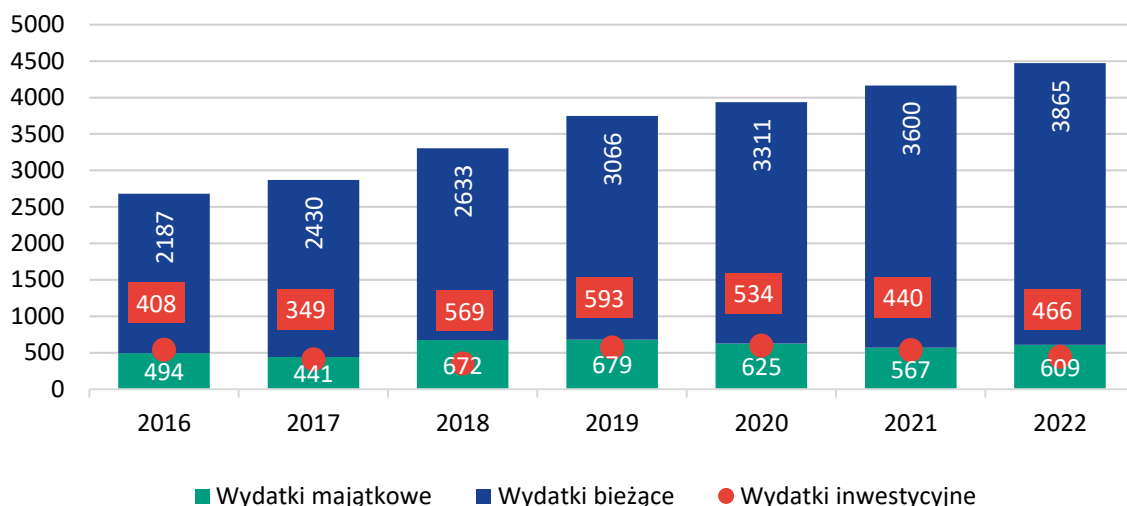
Kategoria wydatków	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	
	w mln zł							w %
Edukacja i opieka wychowawcza oraz pomoc materialna	843,8	951,8	1030,4	1141,1	1154,4	1305,2	1421,7	31,8
System komunikacji miejskiej	586,9	513,2	711,3	859,9	830,2	753,2	869,9	19,5
Pomoc społeczna i realizacja instrumentów polityki społecznej	411,1	494	529,2	691,3	845,9	867	734,2	16,4
Ochrona środowiska i zieleń miejska	134,9	151,3	189,8	191,4	254,7	274,1	291,5	6,5
Zarządzanie miastem i jego strukturami	114,7	126,7	136,9	174,5	162,7	253,6	277,6	6,2
Sport, rekreacja, wypoczynek i turystyka w mieście	152,3	140,5	143,9	145,5	139,1	148,8	171,7	3,8
Gospodarka komunalna	65,7	78,1	111,5	112,5	103,7	99,9	144,6	3,2
Kształtowanie i rozwój kultury i sztuki w mieście	85,2	93,8	105,6	107	106,4	125	139,1	3,1
Finanse miasta	68,9	70,2	66,5	71,3	73,8	72,3	100,3	2,2
Nieruchomości i gospodarka mieszkaniowa	71,6	80,6	80,6	80,4	67,2	98,8	87,9	2,0
Rozwój społeczno-gospodarczy miasta	21	42,7	57,3	21,5	41,4	29	84,3	1,9
Zapewnianie bezpieczeństwa i porządku publicznego w mieście	55,6	61,4	66,6	68,8	76,9	76,4	80,7	1,8
Zdrowie mieszkańców i przeciwdziałanie patologiom społecznym	17,8	17,7	20,4	23,2	20,5	28,4	27,6	0,6
Ład i polityka przestrzenna	29,4	24,9	26,5	25,1	27,3	17,7	24,7	0,6
Sprawy obywatelskie i usługi administracyjne	21,6	23,9	29,1	32,6	31,5	17,4	18,9	0,4
Ogółem	2680,6	2870,9	3305,6	3745,9	3935,7	4166,8	4474,7	100,0

Źródło: Opracowanie własne na podstawie sprawozdań z wykonania budżetu Miasta Gdańska, UMG.

Wydatki budżetowe klasyfikowane są także w podziale na bieżące i majątkowe. Wydatki bieżące – wiążące się ze świadczeniem przez miasto różnych usług, np. edukacyjnych, społecznych, przewozowych (komunikacja miejska), oraz z kosztami administracyjnymi funkcjonowania poszczególnych podmiotów – wyniosły w 2022 r. niemal 3,9 mld zł. Z kolei wydatki majątkowe – obejmujące środki przeznaczone na inwestycje, a także związane z zakupem oraz objęciem akcji i wniesieniem wkładów do spółek prawa handlowego – liczyły 609,3 mln zł, z czego 466,5 mln zł to wydatki inwestycyjne.

Wydatki bieżące oraz majątkowe, w tym inwestycyjne, w latach 2016–2022

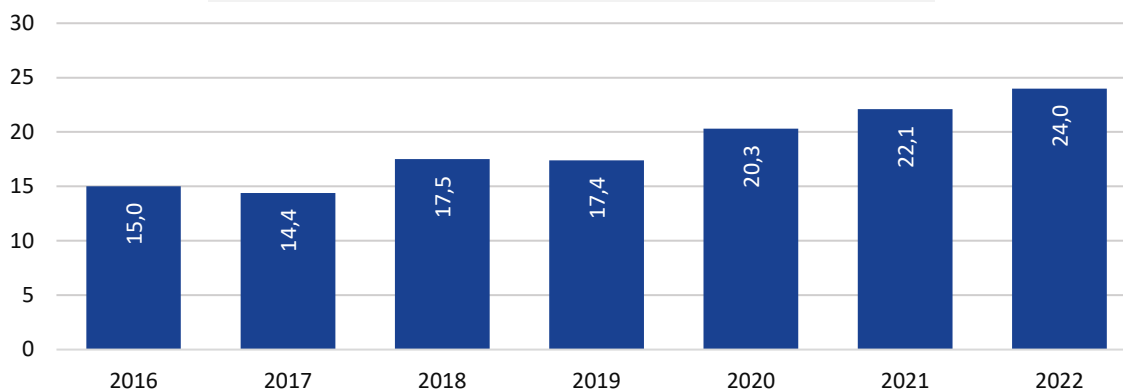
- dane w mln zł -

Źródło: Opracowanie własne na podstawie sprawozdań z wykonania budżetu Miasta Gdańska, UMG.

Dofinansowanie z budżetu Miasta Gdańska do zadań zleconych przez administrację rządową w latach 2016–2022

- dane w mln zł -

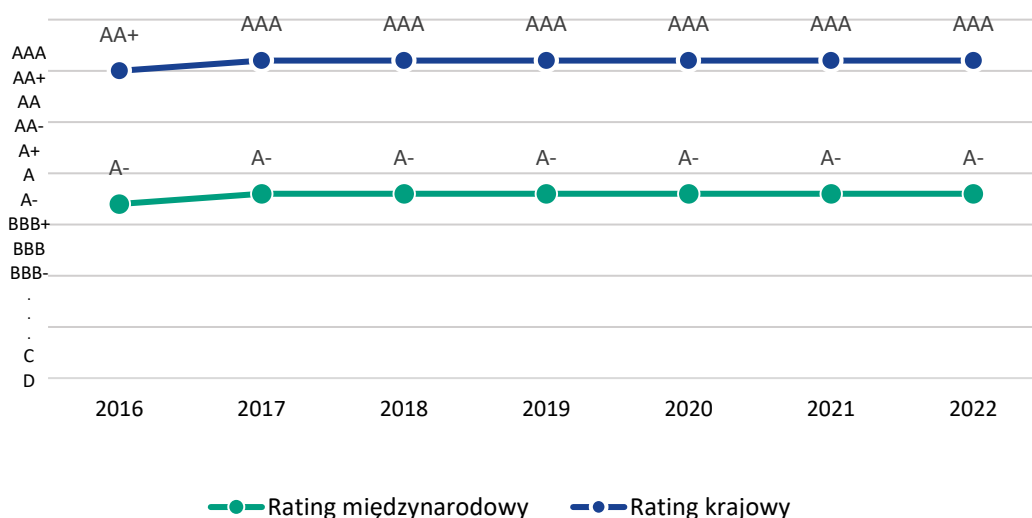
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Wydziału Budżetu Miasta i Podatków, UMG.

W 2022 r. miasto odprowadziło do budżetu państwa 60,3 mln zł tzw. janosikowego.

Ocena ratingowa

Gdańsk był jednym z pierwszych miast w Polsce, które przystąpiły do oceny ratingowej. Służy ona określeniu wiarygodności kredytowej w okresie długoterminowym bądź krótkoterminowym w odniesieniu do waluty zagranicznej i krajowej. Rating określa się skalą kombinacji liter od „A” do „D” oraz cyfr lub znaków „plus” i „minus”, gdzie „A” jest oceną najwyższą, która oznacza wysoką zdolność kredytową, natomiast „D” – najniższą, która oznacza niewywiązywanie się z zobowiązań finansowych. Elementem ratingu jest również prognoza określająca możliwość zmiany oceny w najbliższym czasie. Wysoka ocena w ratingu pozwala miastu pozyskiwać kredyty na korzystnych warunkach. W 2022 r. Gdańsk uzyskał ocenę A- z perspektywą stabilną; Fitch Ratings ocenił zdolność miasta do ograniczania wydatków w odpowiedzi na spadające dochody jako „mocną”. Ze względu na trudny do oceny wpływ reformy podatkowej Polski Ład na zdolność miasta do obsługi zadłużenia rating Gdańska i pozostałych samorządów znalazł się na liście obserwacyjnej na początku 2022 r. W wypadku Gdańska został zdjęty z tej listy we wrześniu 2022 r. przy okazji aktualizacji ratingu.

Ocena ratingowa Gdańska w latach 2016–2022

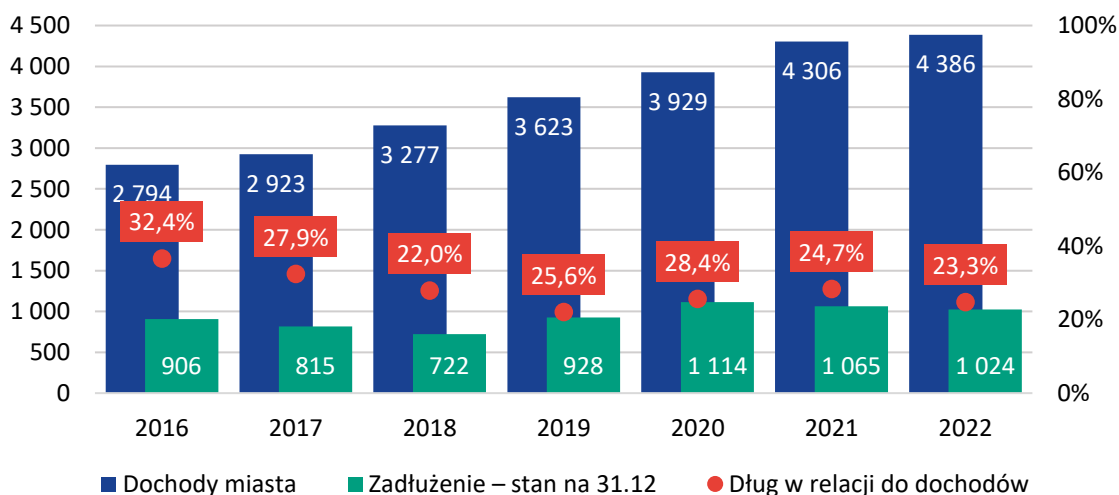

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Wydziału Budżetu Miasta i Podatków, UMG.

Zadłużenie

Zadłużenie miasta na dzień 31 grudnia 2022 r. wynosiło 1023,8 mln zł, co w relacji do dochodów ogółem stanowiło 23,3%. Wartość ta oznacza spadek o 1,4 pkt proc. w stosunku do 24,7% w 2021 r. Wskaźnik obsługi długu, wynikający z art. 243 ustawy o finansach publicznych, wyniósł 2,6% przy maksymalnym dopuszczalnym poziomie 18,1%.

Zadłużenie, dochody oraz dług miasta Gdańska w relacji do dochodów w latach 2016–2022
- dane w mln zł; udział % -

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Wydziału Budżetu Miasta i Podatków, UMG

4. ORGANIZACJA I ZARZĄDZANIE MIASTEM

Prezydent Miasta oraz współpracownicy

W 2022 r. w gronie najbliższych współpracowników Prezydent Miasta Gdańska Aleksandry Dulkiwicz nastąpiła zmiana. Stanowisko zastępcy prezydenta ds. inwestycji do 2 czerwca 2022 r. piastował Alan Aleksandrowicz. Zadania związane z inwestycjami przejął Piotr Grzelak. Stanowisko zastępcy prezydenta ds. usług komunalnych objął z początkiem czerwca Piotr Kryszewski.

Czwarty rok kadencji prezydent Aleksandry Dulkiwicz był zdeterminowany działaniami podejmowanymi w związku z wybuchem konfliktu zbrojnego na Ukrainie. Zmiana sposobu wpływu podatków do budżetu miasta oraz galopująca inflacja były nie lada wyzwaniem dla władz Miasta Gdańska. Więcej informacji na ten temat można znaleźć w rozdziale „Budżet” oraz „Działania na rzecz uchodźców z Ukrainy”.

Władze Gdańska nie pozostawiły Ukrainy samej. Rada Miasta Gdańska podczas XLVII sesji jednogłośnie przyjęła oświadczenie w sprawie wsparcia Ukrainy: „W związku z napaścią Rosji na Ukrainę Rada Miasta Gdańska wyraża swój sprzeciw wobec imperialistycznych działań skierowanych przeciw wolnemu europejskiemu państwu i potępia agresję w stosunku do jego mieszkańców. Gdańsk jako kolebka Solidarności, miasto doświadczone w walce o demokratyczną wolną Polskę, doskonale rozumie potrzebę obrony suwerenności, ale także strach przed silniejszym, brutalnym przeciwnikiem. Dlatego chcemy wyrazić swoją solidarność z Ukraińcami, którzy dziś dla niepodległości i bezpieczeństwa swojej ojczyzny poświęcają to, co najcenniejsze, życie. Zapewniamy Was o naszej gotowości do niesienia niezbędnej pomocy humanitarnej i wsparcia uchodźców wojennych. Nasze miasto, cała Polska, Europa i świat solidaryzują się z mieszkańcami Ukrainy. Mając w pamięci pożogę wojenną sprzed kilkudziesięciu lat i dziś mocniej niż kiedykolwiek wybrzmiewające z Westerplatte hasło *Nigdy więcej wojny*”.

Radni byli równie zgodni w kwestii przyjęcia uchwały w sprawie rozwiązania współpracy Gdańska z miastami partnerskimi z Federacji Rosyjskiej.

Powołany został specjalny sztab kryzysowy, uruchomiono oficjalny magazyn na dary i środki pomocowe na Polsat Plus Arenie Gdańsk. Wszystkie zebrane dary przekazywane były do punktów pomocy w Gdańsku, a następnie wysyłane konwojami humanitarnymi na Ukrainę. Pierwszy transport humanitarny zawierający artykuły higieny osobistej, koce, śpiwory, latarki, karimaty, baterie, powerbanki, ręczniki, koce termiczne oraz leki wyjechał z Gdańska już 4 marca 2022 r. Prezydenci Gdańska, Gdyni i Sopotu, a także wicemarszałek województwa pomorskiego w marcu pojechali do Lwowa na spotkanie z merem tego miasta. Rozmawiano o pomocy z Pomorza dla Ukrainy, m.in. leczeniu ukraińskich rannych w naszych szpitalach, dostawie sprzętu medycznego do szpitala we Lwowie. Trójmiejska strona zapowiedziała kolejny transport humanitarny.

Gdańskie instytucje kultury – pragnąc pomóc najmłodszym uchodźcom i ich rodzicom w adaptacji do nowych warunków, jak również zapewnić chwilę oddechu i zapomnienia o trudnych przeżyciach – otwierały świetlice, organizowały warsztaty i opiekę dla dzieci. Podjęte zostały działania pomocowe związane z zakwaterowaniem dla uchodźców. Uruchomiono stronę www.ukraina.gdanskpomaga.pl, która stanowiła kompendium informacji dla osób uciekających przed konfliktem zbrojnym. Zadbano o to, żeby wszelkie informacje były zrozumiałe dla uchodźców; informacje – zarówno urzędowe, jak i codzienne – pisane były również w języku ukraińskim. Na znak solidarności z Ukrainą na budynku UMG zawisła flaga Ukrainy.

W imieniu Unii Metropolii Polskich, Komitetu Regionów UE i Związku Miast Polskich, a także Związku Miast Ukraińskich 8 listopada w Kijowie została podpisana deklaracja współpracy na rzecz zapewnienia bezpieczeństwa mieszkańcom oraz przywrócenia pokoju w Europie.

Władze miasta w 2022 r.

Prezydent Miasta Gdańska – Aleksandra Dulkiwicz

Zastępca Prezydenta ds. przedsiębiorczości i ochrony klimatu – Piotr Borawski

Zastępczyni Prezydenta ds. rozwoju społecznego i równego traktowania – Monika Chabior

Zastępca Prezydenta ds. zrównoważonego rozwoju (od 6 czerwca 2022 r.: ds. usług komunalnych) – Piotr Grzelak (do 5 VI), Piotr Kryszewski (od 6 VI)

Zastępca Prezydenta ds. inwestycji (od 6 czerwca 2022 r.: ds. zrównoważonego rozwoju i inwestycji) – Alan Aleksandrowicz (do 2 VI), Piotr Grzelak (od 6 VI)

Sekretarz Miasta – Danuta Janczarek

Skarbnik Miasta – Izabela Kuś

Zastępca Skarbnika Miasta – Emilia Kosińska

Rada Miasta Gdańska

Rada Miasta Gdańska jako samorządowy organ stanowiący (uchwałodawczy) i kontrolny odgrywa rolę organu przedstawicielskiego w mieście i jest wybierana na 5-letnią kadencję. W wyniku wyborów samorządowych w 2018 r. została wyłoniona Rada VIII kadencji, która liczy 34 osoby reprezentujące 6 okręgów wyborczych w Gdańsku. Skład prezydium Rady stanowią: Przewodnicząca Rady Miasta Gdańska Agnieszka Owczarczak (Koalicja Obywatelska) oraz troje wiceprzewodniczących: Mateusz Skarbek (Koalicja Obywatelska), Piotr Gierszewski (Prawo i Sprawiedliwość) i Teresa Wasilewska (Wszystko dla Gdańska).

Skład Rady Miasta Gdańska VIII kadencji w 2022 r.	
Bejm Łukasz	radny Koalicji Obywatelskiej (KO)
Błaszczuk Kamila	radna Koalicji Obywatelskiej (KO)
Błaszkowski Wojciech	radny Wszystko dla Gdańska (WdG)
Czerniewska Katarzyna	radna Wszystko dla Gdańska (WdG)
Dunajewska Beata	radna Wszystko dla Gdańska (WdG)
Dzik Piotr	radny Wszystko dla Gdańska (WdG)
Gierszewski Piotr	radny Prawa i Sprawiedliwości (PiS)
Golędzinowska Anna	radna Koalicji Obywatelskiej (KO)
Hajduk Michał	radny Koalicji Obywatelskiej (KO)
Hałas Henryk	radny Prawa i Sprawiedliwości (PiS)
Imianowska Barbara	radna Prawa i Sprawiedliwości (PiS)
Jankowiak Beata	radna Koalicji Obywatelskiej (KO)
Jaroszewicz Waldemar	radny Prawa i Sprawiedliwości (PiS)
Kłós Krystian	radny Koalicji Obywatelskiej (KO)
Koralewski Kazimierz	radny Prawa i Sprawiedliwości (PiS)
Kowalczyk Andrzej	radny Koalicji Obywatelskiej (KO)
Krasula Alicja	radna Prawa i Sprawiedliwości (PiS)
Lodzińska Emilia	radna Koalicji Obywatelskiej (KO)
Majewski Przemysław	radny Prawa i Sprawiedliwości (PiS)
Malak Przemysław	radny Prawa i Sprawiedliwości (PiS)
Oleszek Bogdan	radny Wszystko dla Gdańska (WdG)
Owczarczak Agnieszka	radna Koalicji Obywatelskiej (KO)
Perucki Jan	radny Koalicji Obywatelskiej (KO)
Plewa Romuald	radny Prawa i Sprawiedliwości (PiS)
Rabenda Karol	radny Prawa i Sprawiedliwości (PiS)
Ryś Przemysław	radny Koalicji Obywatelskiej (KO)

4. | ORGANIZACJA I ZARZĄDZANIE MIASTEM

Skład Rady Miasta Gdańska VIII kadencji w 2022 r.	
Skarbek Mateusz	radny Koalicji Obywatelskiej (KO)
Skiba Andrzej	radny Prawa i Sprawiedliwości (PiS)
Śpiewak-Dowbór Cezary	radny Koalicji Obywatelskiej (KO)
Stelmasiewicz Andrzej	radny Wszystko dla Gdańska (WdG)
Strzelczyk Elżbieta	radna Prawa i Sprawiedliwości (PiS)
Wałęsa Lech	radny Koalicji Obywatelskiej (KO)
Wasilewska Teresa	radna Wszystko dla Gdańska (WdG)
Ważny Karol	radny Koalicji Obywatelskiej (KO)

W 2022 r. radni VIII kadencji obradowali podczas 14 sesji (w tym 2 nadzwyczajnych i 1 uroczystej), na których podjęli 336 uchwał, 1 rezolucję i 4 oświadczenia.

W Radzie działa 12 komisji, które odpowiadają za poszczególne dziedziny życia w mieście: Komisja Rewizyjna, Komisja ds. Skarg, Wniosków i Petycji, Komisja Strategii i Budżetu, Komisja Polityki Gospodarczej i Morskiej, Komisja Zagospodarowania Przestrzennego, Komisja Samorządu i Ładu Publicznego, Komisja Edukacji, Komisja Rodziny i Polityki Społecznej, Komisja Kultury i Promocji, Komisja Sportu i Turystyki, Komisja Zrównoważonego Rozwoju oraz doraźna Komisja ds. Reformy Jednostek Pomocniczych Miasta Gdańska.

Obrady sesji zwyczajnych Rady Miasta Gdańska odbywają się zazwyczaj w ostatni czwartek miesiąca o godzinie 9.00 w sali obrad w Nowym Ratuszu przy ul. Wały Jagiellońskie 1. Obrady sesji są jawne i każdy z mieszkańców może je obserwować osobiście lub w internecie (transmisja bezpośrednia) na stronie gdansk.pl, gdzie są tłumaczone także na język migowy.

Radni Miasta Gdańska interweniowali w sprawach zgłaszanych przez gdańszczanki i gdańszczan, m.in. wystosowując interpelacje i zapytania do Prezydenta Miasta Gdańska. W 2022 r. złożono łącznie 693 interpelacje i 84 zapytania.

Mandat do reprezentowania swoich spraw ma także gdańska młodzież, która wybiera przedstawicieli do Młodzieżowej Rady Miasta Gdańska. Działalność Młodzieżowej Rady pozwala na dialog między młodzieżą a przedstawicielami Rady Miasta i Prezydentem Gdańska, co przyczynia się do zwiększenia skuteczności podejmowanych działań na rzecz gdańskiej młodzieży. W skład prezydium Młodzieżowej Rady Miasta Gdańska wchodzi: przewodniczący Michał Jankowski, wiceprzewodnicząca Wiktoria Bojanowska, wiceprzewodniczący Sambor Godziszewski oraz sekretarz Igor Dorawa. W 2022 r. Młodzieżowa Rada Miasta Gdańska zwołała 8 sesji, podczas których podjęła 26 uchwał. Zaangażowała się także w szereg działań społecznych, m.in. w ramach Europejskiej Stolicy Wolontariatu. Młodzież aktywnie uczestniczyła także w działaniach w Strefie Społecznej podczas Jarmarku św. Dominika. Razem z Radą Seniorów w Gdańsku zawiązała współpracę międzypokoleniową. Młodzież najczęściej poruszała problem zdrowia psychicznego młodych mieszkańców Gdańska. Współtworzyła wydarzenia, organizowała warsztaty nt. zdrowia psychicznego „(Dlaczego nie) wszystko jest okej?”. Wspierała akcję „Niebieskie Trampki – kroki ku życiu”. Brała czynny udział w konferencjach związanych ze zdrowiem psychicznym, jak również z klimatem oraz ekologią, m.in. uczestnicząc w Gdańskim Forum Zmian Klimatu oraz w 6. pomorskim Eko Forum. Młodzi radni opracowali raport dotyczący wykluczenia komunikacyjnego; w trakcie opracowywania jest również drugi raport – dotyczący zdrowia psychicznego. Młodzież wspierała akcje charytatywne, takie jak WOŚP, oraz zorganizowała, wraz z Młodzieżową Radą Miasta Sopotu, koncert charytatywny „Uśmiech za Uśmiech”. Włączyła się również w pomoc Ukrainie, wspierając zbiórki gdańskich samorządów uczniowskich. Dzięki swoim prężnie działającym mediom społecznościowym Młodzieżowa Rada Miasta Gdańska dociera do wielu odbiorców, propagując postawę obywatelską, upowszechniając działania samorządu oraz integrując współpracę środowisk młodzieżowych na terenie Gdańska.

Organem doradczym Rady Miasta Gdańska jest także Rada Seniorów w Gdańsku, której główne cele to integracja, wspieranie i reprezentowanie środowiska osób starszych. W skład prezydium Rady Seniorów w Gdańsku wchodzi przewodniczący Aleksander Żubrys wraz z wiceprzewodniczącymi: Anną Butrym i Ireną Samson. W 2022 r. Rada Seniorów w Gdańsku obradowała 6 razy i podjęła 13 uchwał, dotyczących m.in. bezpieczeństwa seniorów, aktywizacji zawodowej i społecznej osób starszych, współpracy z radami dzielnic oraz zagadnień dotyczących edukacji, sportu i kultury. Odbyły się dwie sesje wyjazdowe. Rada Seniorów

angażowała się również w coroczne wydarzenia, takie jak Marsz Seniorów (tradycyjna kolorowa parada zakończona piknikiem), Miesiąc Seniora czy Festiwal Pracy dla Seniora (organizowany przez Gdański Urząd Pracy). Seniorzy realizowali projekt „Salonik” (wspólnie z Fundacją „Parkowisko”, Kinem Kameralnym Cafe oraz Fundacją Diversity Polska), w którym gośćmi byli ludzie kultury i sztuki. Podjęli współpracę z Młodzieżową Radą Miasta Gdańska, z którą wspólnie działali w Strefie Społecznej podczas Jarmarku Dominikańskiego. Seniorzy brali również udział w licznych debatach, konferencjach, seminariach, szkoleniach komputerowych, treningach pamięci.

Aby uhonorować osoby i instytucje zaangażowane w działania na rzecz środowiska seniorów i młodzieży w Gdańsku, w 2022 r. ustanowiono nagrody Rady Miasta Gdańska za zasługi dla gdańskich seniorów i gdańskiej młodzieży. W pierwszej edycji konkursu przyznano jedną nagrodę w kategorii „za zasługi dla gdańskich seniorów” oraz trzy nagrody za zasługi dla gdańskiej młodzieży.

Urząd Miejski w Gdańsku

Zarządzanie miastem wymaga sprawnie działających struktur organizacyjnych. Urząd miejski jest jednostką organizacyjną, za pomocą której prezydent wykonuje gminne i powiatowe zadania publiczne, w tym zadania z zakresu administracji rządowej wynikające z ustaw. Instytucja taka działa na podstawie przepisów prawa, statutu miasta, regulaminu oraz aktów prawnych wydawanych przez radę miasta i prezydenta.

Organizację i zasady funkcjonowania Urzędu Miejskiego w Gdańsku (UMG) określa Zarządzenie nr 2165/17 Prezydenta Miasta Gdańska z dnia 21 grudnia 2017 r. z późn. zm. W sprawie nadania Regulaminu Organizacyjnego Urzędu Miejskiego w Gdańsku, natomiast szczegółowy zakres zadań wydziałów i komórek urzędu opisano w Zarządzeniu nr 2166/17 Prezydenta Miasta Gdańska z dnia 21 grudnia 2017 r. z późn. zm.

W skład struktury Urzędu Miejskiego w Gdańsku w 2022 r. wchodziły następujące wydziały/biura zarządzane przez dyrektorów:

Wydziały i biura	Dyrektorzy
Biuro Architekta Miasta	Piotr Lorens
Biuro Audytu i Kontroli	Ryszarda Rynkowska (p.o. dyr.)
Biuro ds. Nieruchomości – Inwestycji Miejskich	Tomasz Gałazka – likwidacja Biura z dniem 1.10.2022 r.
Biuro ds. Rad Dzielnic i Współpracy z Mieszkańcami	Sylwia Betlej (p.o. dyr. do 31.01.2022 r., od 1.02.2022 r. dyr.)
Biuro Energetyki	Marek Komorowski (p.o. dyr. do 13.03.2022 r.) Mariusz Sadłowski (od 14.03.2022 r.)
Biuro Informatyki	Krzysztof Pękała
Biuro Prawne	Marek Szóstakowski
Biuro Prezydenta	Marek Bonisławski
Biuro Prezydenta ds. Kultury	Barbara Frydrych
Biuro Prezydenta ds. Sportu	Adam Korol
Biuro Rady Miasta Gdańska	Wioletta Krewniak
Biuro Zamówień Publicznych	Marek Komorowski
Miejski Rzecznik Konsumentów	Joanna Popik (p.o. do 13.10.2022 r.) Agnieszka Iwanowicz (od 14.10.2022 r.)
Urząd Stanu Cywilnego	Grażyna Gorczyca
Wydział Bezpieczeństwa i Zarządzania Kryzysowego	Joanna Pińska
Wydział Budżetu Miasta i Podatków	Agnieszka Trojanowska
Wydział Finansowy	Iwona Góralewska (p.o. dyr. do 31.01.2022 r., dyr. od 1.02.2022 r.)
Wydział Geodezji	Beata Gaj
Wydział Gospodarki Komunalnej	Piotr Kryszewski (do 5 czerwca 2022 r.)

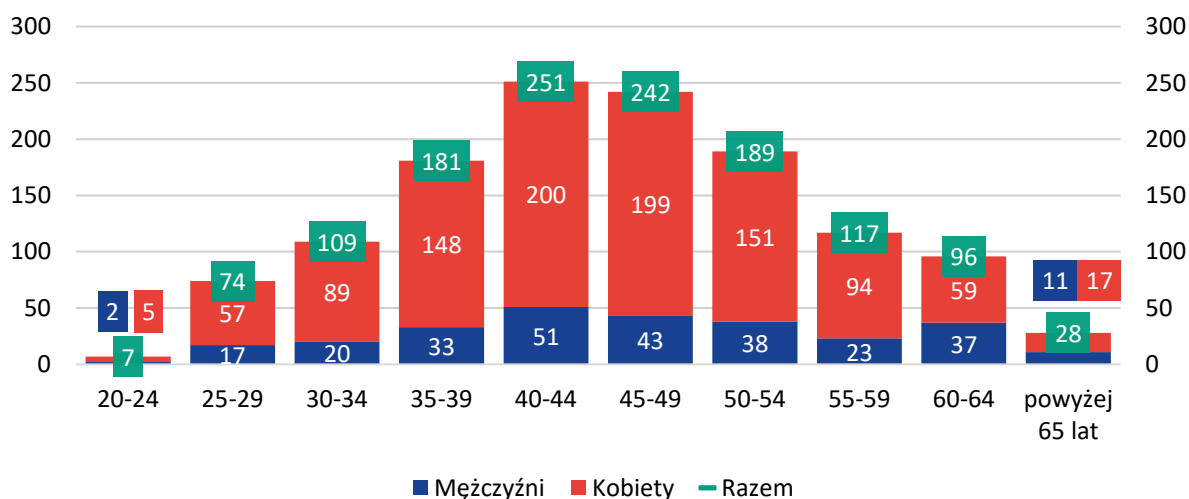
4. | ORGANIZACJA I ZARZĄDZANIE MIASTEM

Wydziały i biura	Dyrektorzy
	Olga Goitowska (od 6 czerwca 2022 r.)
Wydział Infrastruktury	Piotr Spyra
Wydział Kadr i Organizacji	Karolina Kucharska
Wydział Komunikacji	Grzegorz Bystry
Wydział Polityki Gospodarczej	Iwona Bierut
Wydział Projektów Inwestycyjnych	Marcin Dawidowski
Wydział Rozwoju Społecznego	Grzegorz Szczuka
Wydział Skarbu	Tomasz Lechowicz
Wydział Spraw Obywatelskich	Tomasz Filipowicz
Wydział Środowiska	Maciej Lorek
Wydział Urbanistyki i Architektury	Anna Białecka

W gdańskim magistracie w 2022 r. zatrudnione były 1294 osoby (stan na 31.12.2022 r.), z tego 78,7% (tj. 1019 osób) stanowiły kobiety. Wykształcenie wyższe miało 88% ogółu pracowników, a orzeczenie o stopniu niepełnosprawności – 110 osób.

Zatrudnienie w Urzędzie Miejskim w Gdańsku wg grup wiekowych

- stan na 31.12.2022 r. -

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Wydziału Kadr i Organizacji, UMG.

Obsługa klientów w Urzędzie Miejskim w Gdańsku

Każdego dnia z usług Urzędu Miejskiego w Gdańsku korzysta średnio 3 tys. osób. W 2022 r., w celu sprawnej obsługi mieszkańców oraz łatwego dostępu do magistratu, funkcjonowało 5 zespołów obsługi mieszkańców (ZOM) oraz Urząd Stanu Cywilnego (USC).

W 2022 r. nastąpiła zmiana w zakresie usług świadczonych w ZOM 1 (ul. Partyzantów 74) – obsługa ewidencji działalności gospodarczej została przeniesiona do ZOM 3 (ul. Nowe Ogrody 8/12).

ZOM	Obsługiwane sprawy i procedury
Zespół Obsługi Mieszkańców nr 1, ul. Partyzantów 74	Informacja i składanie korespondencji, ewidencja ludności, dowody osobiste.
Urząd Stanu Cywilnego, ul. Partyzantów 74	Akty stanu cywilnego, rejestracja stanu cywilnego, urodzenia, małżeństwa, zgonu, zmiana imion i nazwisk, sprostowanie i uzupełnienie aktu stanu cywilnego, zagraniczne akty stanu cywilnego, uznanie ojcostwa, archiwum akt do 1945 r.

Zespół Obsługi Mieszkańców nr 2, ul. Miłskiego 1	Rejestracja pojazdów, odbiór zatrzymanych dowodów rejestracyjnych, przyjmowanie podań i składanie wniosków dotyczących Wydziału Komunikacji, nadzór nad stacjami kontroli pojazdów, nadzór nad ośrodkami szkolenia kierowców, licencje, zezwolenia, zaświadczenia w zakresie transportu drogowego osób i towarów.
Zespół Obsługi Mieszkańców nr 3, ul. Nowe Ogrody 8/12	Ewidencja ludności, dowody osobiste, informacja i składanie korespondencji, potwierdzanie Profilu Zaufanego oraz ewidencjonowanie działalności gospodarczej w Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej (CEIDG). W 2022 r. Krajowa Izba Doradców Podatkowych w co drugą środę miesiąca świadczyła telefonicznie nieodpłatne porady dla przedsiębiorców rozpoczynających działalność gospodarczą w Gdańsku w ramach akcji „Biznes w Gdańsku – bezpłatne doradztwo podatkowe na start”, Wydział Budżetu Miasta i Podatków (1 stanowisko). Obsługa klientów dostępna jest w języku angielskim, rosyjskim, ukraińskim oraz przy pomocy tłumacza języka migowego. Biorąc pod uwagę zwiększoną liczbę obsługiwanych klientów pochodzących z Ukrainy, w ZOM 1, ZOM 3 i ZOM 4 zatrudniono tłumaczy języka ukraińskiego.
Zespół Obsługi Mieszkańców nr 4, ul. Wilanowska 2	Ewidencja ludności, dowody osobiste, ewidencjonowanie działalności gospodarczej w Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej (CEIDG), potwierdzanie Profilu Zaufanego, prawa jazdy, sprawy dot. zatrzymanych praw jazdy i cofniętych uprawnień, informacja i składanie korespondencji.
Zespół Obsługi Mieszkańców nr 5, ul. Żaglowa 11	Rejestracja pojazdów oraz prawa jazdy.

W celu jak najlepszego zaspokajania potrzeb mieszkańców w UMG i jednostkach miejskich na bieżąco wprowadzane są nowe, innowacyjne rozwiązania i udogodnienia. Wraz ze zmieniającą się sytuacją pandemiczną wprowadzano nowe działania, np. ograniczenie liczby osób w salach obsługi i zachęcanie klientów do rezerwacji wizyt. W 2022 r. z usługi rezerwacji wizyt skorzystano ok. 323 tys. razy (dla porównania w 2021 r. zarezerwowano 345 tys. wizyt).

16 marca 2022 r., w związku z wybuchem konfliktu zbrojnego na Ukrainie, została uruchomiona obsługa obywateli Ukrainy w ZOM nr 4 oraz w Gdańskim Centrum Świadczeń (GCŚ) przy ul. Kartuskiej 32/34. Od 16 marca do końca grudnia 2022 r. nadano 23 603 numery PESEL osobom uciekającym przed wojną w Ukrainie.

W związku z rozwojem nowych technologii coraz więcej klientów korzysta z elektronicznej formy kontaktu z urzędem, wykorzystując podpis elektroniczny, profil zaufany czy elektroniczny podpis osobisty w dowodzie osobistym z warstwą elektroniczną. Urząd ma elektroniczną skrzynkę podawczą (UMGDA/Skrytka ESP), która prowadzona jest na Elektronicznej Platformie Usług Administracji Publicznej (e-PUAP). W 2022 r. na skrzynkę tę wpłynęło 143 588 pism, a profil zaufany w UMG potwierdziły 2624 osoby.

W odpowiedzi na potrzeby klientów załatwiających sprawy urzędowe przy każdym zespole obsługi mieszkańców dostępne są miejsca parkingowe dla osób z niepełnosprawnością, a przy budynku głównym urzędu – dodatkowo miejsca parkingowe dla kierowców z małymi dziećmi. W budynkach urzędowych dostępne są pokoje dla rodzica z dzieckiem. Dla osób niesłyszących i niedosłyszących oraz mających trudności w komunikowaniu się, a chcących załatwić sprawę w UMG lub w GCŚ, dostępna jest nieodpłatnie usługa tłumacza języka migowego.

Udogodnieniem dostępnym dla mieszkańców na stronach internetowych miasta jest system płatności online. Dzięki temu klienci magistratu mogą szybko i wygodnie dokonywać opłat za czynności urzędowe za pośrednictwem płatności internetowych. Istnieje także możliwość dokonywania opłat kartą płatniczą na miejscu w urzędzie. Dodatkowo we wszystkich ZOM-ach ustawiono opłatomaty, które umożliwiają klientom samodzielne dokonywanie opłat na rzecz UMG. W głównej siedzibie UMG (ZOM 3, ul. Nowe Ogrody 8/12) funkcjonuje placówka Banku Pekao S.A.

Gdańskie Centrum Kontaktu

Uruchomione w 2018 r. Gdańskie Centrum Kontaktu (GCK) to wspólny punkt kontaktu dla mieszkańców Gdańska, studentów, przedsiębiorców i osób odwiedzających miasto. Zadaniem GCK jest udzielanie informacji o wszelkich istotnych sprawach dziejących się w Gdańsku, o usługach świadczonych przez jednostki miejskie, a także przyjmowanie zgłoszeń wymagających interwencji służb miejskich.

GCK funkcjonuje całą dobę przez 7 dni w tygodniu przy wykorzystaniu elektronicznych kanałów komunikacji, takich jak:

- całodobowa infolinia dla klientów ceniących kontakt tradycyjny (tel. 58 52 44 500);
- aplikacja umożliwiająca zgłaszanie różnych interwencyjnych problemów w mieście – dostępna przez przeglądarkę internetową (pod adresem <https://zglos.gdansk.pl>) lub aplikację na smartfony (do pobrania w sklepach App Store oraz Google Play – Gdańskie Centrum Kontaktu);
- poczta elektroniczna (e-mail: kontakt@gdansk.gda.pl);
- SMS (tel. 500 105 115 – to kanał adresowany głównie do osób niesłyszących i niedosłyszących);
- czat przez stronę internetową i komunikator internetowy (Messenger) oraz kontakt za pośrednictwem mediów społecznościowych (Facebook).

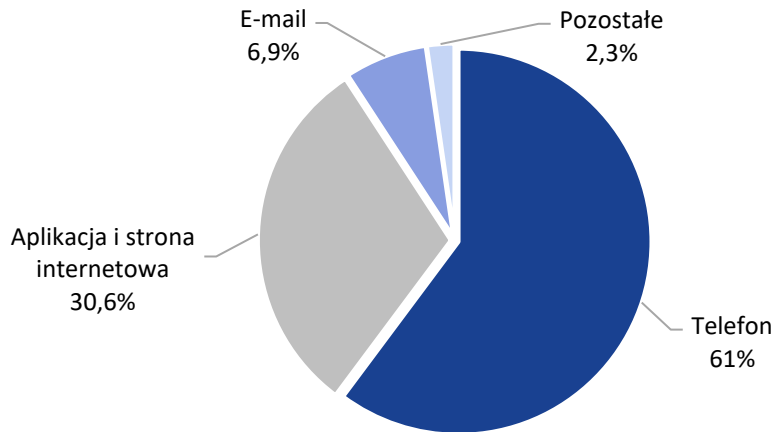
W 2021 r. została uruchomiona aplikacja GCK na urządzenia mobilne. Dzięki systematycznie udoskonalanym nowoczesnym, intuicyjnym rozwiązaniom oraz łatwości w obsłudze aplikacja cieszy się coraz większą popularnością. W 2022 r. liczba interwencji zgłaszanych za jej pomocą wzrosła blisko 2,5-krotnie.

Przez Gdańskie Centrum Kontaktu można m.in.:

- zgłosić sprawę wymagającą interwencji służb miejskich;
- otrzymać informacje o procedurach realizowanych przez UMG oraz jednostki organizacyjne miasta;
- dowiedzieć się, z jakich programów świadczeń dla mieszkańców można skorzystać;
- umówić się na wizytę w UMG;
- sprawdzić, gdzie można skorzystać z wody z poidelek miejskich;
- dowiedzieć się, jak dokonać płatności online z tytułu czynności urzędowych;
- uzyskać pomoc związaną z pracami nad Budżetem Obywatelskim nad sprawdzić harmonogram tych prac.

GCK stanowi dodatkowe wsparcie linii telefonicznych 986 i 112 oraz Miejskiego Centrum Zarządzania Kryzysowego w sprawach, które nie są związane z zagrożeniem życia lub zdrowia. W 2022 r. w zarejestrowano 103 348 kontaktów z GCK. Najpopularniejszym kanałem kontaktu był telefon (61% wszystkich zgłoszeń w 2022 r. w stosunku do 77% w 2021 r.). Wzrósł udział osób kontaktujących się za pośrednictwem aplikacji i strony internetowej (z 13% w 2021 r. do 31% w 2022 r.).

Rozkład procentowy kontaktów obsługiwanych przez GCK
wg poszczególnych kanałów w 2022 r.
- dane w % -

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Wydziału Spraw Obywatelskich, UMG.

Pracownicy GCK odebrali łącznie ponad 62 tys. telefonów. Mieszkańcy najczęściej kontaktowali się w sprawach związanych z obsługą merytoryczną realizowaną w UMG – 64% kontaktów. Pozostałe 36% kontaktów stanowiły sprawy związane z obsługą interwencji dotyczących infrastruktury miejskiej. W 2022 r., w związku z rosnącą liczbą kontaktów klientów ukraińskojęzycznych, wprowadzono m.in. modyfikację zapowiedzi głosowej IVR (system w telekomunikacji umożliwiający interaktywną obsługę osoby dzwoniącej) – dodano opcję połączenia z konsultantem porozumiewającym się w języku ukraińskim.

System zarządzania jakością

UMG opracował i wdrożył system zarządzania jakością w celu doskonalenia metod świadczenia usług oraz zaspokojenia potrzeb swoich klientów. System jakości jest zgodny z wymaganiami normy ISO 9001:2015 i funkcjonuje w urzędzie od 2002 r. Certyfikat przyznawany jest na 3 lata. Polityka jakości w gdańskim magistracie zakłada stałe ulepszanie metod świadczenia usług, aby zapewnić ich terminową realizację oraz sprostać wymaganiom klientów. Ujednolicony opis funkcjonowania UMG, zawarty w „Księdze jakości” i procedurach, daje jego pracownikom możliwość aktywnego włączenia się w proces stałego ulepszania organizacji oraz świadczonych usług. Certyfikat według normy ISO 9001:2015 został przyznany na lata 2020–2023. Jest to już siódmy dokument potwierdzający fakt, że UMG opracował i wdrożył system jakości, a teraz utrzymuje go i rozwija. Odnowienie certyfikatu zgodnego z normą ISO 9001 dowodzi, że w urzędzie dąży się do doskonalenia metod świadczenia usług oraz wprowadza rozwiązania, dzięki którym możliwe jest coraz lepsze zaspokajanie potrzeb klientów.

W 2017 r. UMG uzyskał certyfikat potwierdzający zgodność z wymaganiami normy ISO 37120:2014 „Zrównoważony rozwój społeczny. Wskaźniki usług miejskich i jakości życia”, która stanowi narzędzie do mierzenia efektów zarządzania usługami miejskimi i jakością życia. Do uzyskania certyfikatu niezbędne było podanie wartości wskaźników potwierdzających wiedzę o funkcjonowaniu miasta. W 2020 r. odbył się audyt ponownej certyfikacji, w wyniku którego ważność certyfikatu została przedłużona o 3 lata. W dniach 22–23 września 2022 r. przeprowadzono audyt nadzoru potwierdzający zgodność z normą ISO 37120:2014 i utrzymanie ważności certyfikatu.

Jednostki organizacyjne Miasta Gdańska

Zarządzenie nr 1/23 Prezydenta Miasta Gdańska z dnia 2 stycznia 2023 r. ustala wykaz zarówno jednostek pomocniczych, jak i jednostek organizacyjnych, podmiotów gospodarczych z udziałem Miasta Gdańska oraz miejskich służb, inspekcji i straży. Na rzecz realizacji zadań w różnych aspektach rozwoju Gdańska działają następujące jednostki (stan prawny na 31.12.2022 r.):

- Biuro Rozwoju Gdańska;

4. | ORGANIZACJA I ZARZĄDZANIE MIASTEM

- Capella Gedanensis;
- Centrum Sztuki Współczesnej „Łażnia” wraz z podległymi oddziałami;
- Dom Pomocy Społecznej „Polanki”;
- Dom Pomocy Społecznej „Orunia”;
- Dom Pomocy Społecznej „Ostoja”;
- Dyrekcja Rozbudowy Miasta Gdańska;
- Europejskie Centrum Solidarności;
- Gdańska Galeria Miejska wraz z podległymi oddziałami;
- Gdański Archipelag Kultury wraz z podległymi oddziałami;
- Gdański Dom Integracyjno-Rodzinny;
- Gdański Ogród Zoologiczny oraz będące jednostką strukturalną schronisko Promyk dla bezdomnych zwierząt;
- Gdański Ośrodek Pomocy Psychologicznej dla Dzieci i Młodzieży;
- Gdański Ośrodek Promocji Zdrowia i Profilaktyki Uzależnień;
- Gdański Ośrodek Sportu;
- Gdański Teatr Szekspirowski;
- Gdański Zarząd Dróg i Zieleni;
- Gdański Zespół Żłobków;
- Gdańskie Centrum Informatyczne;
- Gdańskie Centrum Świadczeń;
- Gdańskie Centrum Usług Wspólnych;
- Gdańskie Domy dla Dzieci;
- Gdańskie Nieruchomości;
- Hevelianum;
- Instytut Kultury Miejskiej;
- Klub Żak;
- Miejski Teatr Miniatura;
- Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Gdańsku oraz jednostka strukturalna Ośrodek Interwencji Kryzysowej;
- Miejski Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności;
- Muzeum Gdańska wraz z podległymi oddziałami;
- placówki opiekuńczo-wychowawcze;
- placówki oświatowe (przedszkola, szkoły podstawowe, szkoły i placówki dla dzieci i młodzieży o specjalnych potrzebach edukacyjnych, zespoły przedszkolne, zespoły szkolno-przedszkolne, zespoły szkół ogólnokształcących i licea ogólnokształcące, szkoły zawodowe), inne placówki oświaty (Pałac Młodzieży, Państwowa Szkoła Muzyczna I Stopnia, poradnie psychologiczno-pedagogiczne, Gdański Zespół Schronisk i Sportu Szkolnego, Bursa Gdańska);
- Polski Chór Kameralny „Schola Cantorum Gedanensis”;
- powiatowe jednostki administracji zespolonej (Gdański Urząd Pracy, Komenda Miejska Policji, Komenda Miejska Państwowej Straży Pożarnej, Powiatowy Inspektorat Nadzoru Budowlanego);
- Straż Miejska;
- Wojewódzka i Miejska Biblioteka Publiczna im. Josepha Conrada Korzeniowskiego;
- Zarząd Transportu Miejskiego w Gdańsku;
- Zespół Gdańskiego Pogotowia Opiekuńczego.

Spółki z udziałem Gminy Miasta Gdańska

Gmina Miasta Gdańska przystąpiła do spółek prawa handlowego (lub utworzyła takie spółki), w których posiada udziały lub akcje. 1 stycznia 2023 r. Gdańsk stał się właścicielem 100 proc. udziałów spółki Saur Neptun Gdańsk S.A., która zmieniła nazwę na Gdańskie Wodociągi S.A.

Spółki z udziałem Gminy Miasta Gdańska (stan na 31.12.2022 r.):

Nazwa spółki	% udziałów / % akcji
Gdańska Infrastruktura Wodociągowo-Kanalizacyjna sp. z o.o.	100%
Arena Gdańsk sp. z o.o.	100%
Gdańska Agencja Rozwoju Gospodarczego sp. z o.o.	100%
Gdańskie Towarzystwo Budownictwa Społecznego sp. z o.o.	100%
Towarzystwo Budownictwa Społecznego „Motława” sp. z o.o.	100%
Gdańska Infrastruktura Społeczna sp. z o.o.	100%
Gdańskie Autobusy i Tramwaje sp. z o.o.	100%
Gdańskie Wody sp. z o.o.	100%
Zakład Utylizacyjny sp. z o.o.	100%
Gdańskie Usługi Komunalne sp. z o.o.	100%
Port Czystej Energii sp. z o.o.	100%
Gdańskie Wodociągi S.A. (dawniej Saur Neptun Gdańsk S.A.)	100%
Międzynarodowe Targi Gdańskie S.A.	64,57%
Hala Gdańsk-Sopot sp. z o.o.	50%
Port Lotniczy Gdańsk sp. z o.o.	37,33%
InnoBaltica sp. z o.o.	30,13%
Gdańskie Przedsiębiorstwo Energetyki Ciepłej sp. z o.o.	17,14%
PKP Szybka Kolej Miejska w Trójmieście sp. z o.o.	12,47%
Pomorski Fundusz Pożyczkowy sp. z o.o.	3,53%
Pomorska Specjalna Strefa Ekonomiczna sp. z o.o.	3,38%
Pomorski Regionalny Fundusz Poręczeń Kredytowych sp. z o.o.	2,43%
Zarząd Morskiego Portu Gdańsk S.A.	2,32%
Pomorskie Hurtowe Centrum Rolno-Spożywcze S.A. Renk	0,89%
UNIMOR RADIOCOM sp. z o.o. w upadłości likwidacyjnej	0,20%
Stocznia „Gdynia” S.A. w upadłości likwidacyjnej	0,0005%

Rankingi, wyróżnienia oraz konkursy

O utrwalonej, silnej pozycji Gdańska jako lidera rozwoju świadczą wysokie miejsca w krajowych i międzynarodowych rankingach, konkursach oraz plebiscytach.

Ranking/konkurs/certyfikat	Nagroda/wyróżnienie przyznane w 2022 r.
Perty Samorządu 2022 (organizator: „Dziennik Gazeta Prawna”)	Gdańsk zajął 1. miejsce w kategorii „laureaci 10-lecia rankingu Perty Samorządu – gminy miejskie powyżej 100 tys. mieszkańców” oraz 2. miejsce w kategorii „najlepszy samorząd – gminy miejskie powyżej 100 tys. mieszkańców”. Wyróżnienie zdobyła również prezydent Gdańska Aleksandra Dulciewicz w kategorii „najlepszy wólarz – gminy miejskie powyżej 100 tys. mieszkańców”. Dodatkowo w kategorii „liderzy dobrych praktyk w zakresie edukacji” Gdańsk zdobył wyróżnienie za projekty „NOW” oraz „Power Lab” realizowane w ramach Inkubatora Starter.
Skarbnik Samorządu 2022 (organizator: „Dziennik Gazeta Prawna”)	1. miejsce dla Izabeli Kuś, skarbnik Miasta Gdańska, w kategorii „miasta na prawach powiatu powyżej 120 tys. mieszkańców”.
Asy Samorządu 2021 (organizator: fundacja A1 Press – Dziennikarze dla Pomorza)	Nagroda dla prezydent Gdańska Aleksandry Dulciewicz w kategorii „miasta na prawach powiatu – inwestycje kulturalne i samorządowe” za otwarcie nowej siedziby Muzeum Bursztynu w przebudowanym, zabytkowym Wielkim Młynie, za organizację 25. edycji Festiwalu Szekspirowskiego w Gdańsku oraz za budowę linii tramwajowej Nowa Warszawska.
ECO-Miasto (organizator: Ambasada Francji w Polsce, Centrum UNEP/GRID Warszawa i dziennik branżowy „Teraz Środowisko”)	Gdańsk uzyskał nagrodę w kategorii „gospodarka wodna – miasta powyżej 100 tys. mieszkańców”. W konkursie poddano analizie m.in. zasoby wodne, zaopatrzenie w wodę bieżącą, wywóz i oczyszczanie ścieków, zagospodarowanie osadów ściekowych oraz efektywność energetyczną przedsiębiorstw wodno-kanalizacyjnych.
Nagroda Karty Różnorodności (organizator: Forum Odpowiedzialnego Biznesu)	Gdańsk zajął 1. miejsce w kategorii „DEI (<i>diversity, equity, inclusion</i> – różnorodność, równość, włączenie) w samorządach” za standardy przyjaznej obsługi osób LGBT+ w obszarze pomocy społecznej, psychologicznej i obsługi klienta. Konkurs miał za zadanie weryfikację aktywności samorządów, firm i organizacji na rzecz upowszechnienia wartości DEI.
Ranking najbardziej wpływowych samorządowców w internecie w 2021 r. (organizator: Instytut Badań Internetu i Mediów Społecznościowych)	Prezydent Gdańska Aleksandra Dulciewicz zajęła 2. miejsce w zestawieniu najbardziej popularnych na Facebooku prezydentów dużych miast oraz 1. miejsce pod względem uzyskanych w ubiegłym roku na swoim profilu interakcji – ich liczba przekroczyła 2 mln.
Ranking Samorządów Rzeczypospolitej (organizator: „Rzeczpospolita”)	Gdańsk zajął 9. miejsce w kategorii miast na prawach powiatu. Ranking weryfikuje skuteczność działań władz samorządowych w kształtowaniu zrównoważonego rozwoju wspólnoty lokalnej, ujmowanego w strategicznych kategoriach: trwałość ekonomiczno-finansowa, trwałość społeczna, trwałość środowiskowa oraz jakość zarządzania.
Tytan 2022 (organizator: Wydawnictwo INŻYNIERIA sp. z o.o.)	Dwa zbiorniki retencyjne na terenie Gdańska, zlokalizowane na obszarze Pomorskiego Centrum Inwestycyjnego, uzyskały nagrodę Tytan 2022 w kategorii „projekt roku”.
Water City Index (organizator: Fundacja Gospodarki i Administracji Publicznej, Uniwersytet Ekonomiczny w Krakowie, Arcadis sp. z o.o. w ramach Open Eyes Economy Summit)	Komisja ekspertów rankingu Water City Index doceniła, po raz drugi z rzędu, gdańskie osiągnięcia w gospodarowaniu wodą, ponownie przyznając miastu 1. miejsce wśród polskich metropolii. Ranking ocenia rozwój polskich miast w czterech kluczowych obszarach gospodarowania zasobami wody w mieście (życie, zagrożenie, gospodarka i biznes, kultura i mieszkańcy).
Smart City Awards (organizator: MM Conferences S.A.)	Gdańsk zdobył nagrodę w kategorii „smart city powyżej 300 tys. mieszkańców” za autonomizację transportu publicznego. Konkurs zwraca uwagę na promocję rozwiązań mających na celu budowanie tzw. inteligentnych miast.

Ranking/konkurs/certyfikat	Nagroda/wyróżnienie przyznane w 2022 r.
Samorządowy Lider Zarządzania (organizator: Związek Miast Polskich)	W konkursie na najlepsze praktyki zarządcze samorządów lokalnych w Polsce Gdańsk otrzymał wyróżnienie specjalne – za Gdańskie Centrum Kontaktów oraz Gdańskie Warsztaty Projektowe.
Konkurs na najlepiej zagospodarowaną przestrzeń w Polsce (organizator: Towarzystwo Urbanistów Polskich)	Gdańsk zdobył wyróżnienie w kategorii „zrewitalizowana miejska przestrzeń publiczna” za rynek w Oliwie. Podstawowym celem konkursu było kształtowanie nowoczesnego wizerunku kraju poprzez propagowanie najlepszych zrealizowanych przedsięwzięć urbanistyczno-architektonicznych, utrzymanych na poziomie jakościowo nieodlegającym od światowych standardów w tej dziedzinie.
Najlepsze jarmarki bożonarodzeniowe w Europie (organizator: „The Times”)	Jarmark Bożonarodzeniowy w Gdańsku uplasował się na 2. miejscu wśród 24 najlepszych tego typu imprez odbywających się w Europie. Na tej liście znalazły się tylko dwa polskie jarmarki (poza gdańskim jeszcze krakowski).
Konkurs Klubu Twórców Reklamy (organizator: Klub Twórców Reklamy)	Film promujący kampanię „Gdańsk miastem równości” został nagrodzony w pięciu kategoriach. Komisja doceniła m.in. reżyserię, wykorzystaną muzykę oraz dobór występujących osób. Gdańsk zdobył trzy złote nagrody za: „direction” (Natalia Jakubowska / Łukasz Gronowski), „use of original music” (Smolik SMOLIK / KEV FOX) oraz „casting” (casting coordinators: Monika Mierzejewska, Monika Łukasiewicz, Mirosława Brzezińska), a także dwie srebrne nagrody za: „cinematography” (Igor Kazimierz Połaniewicz) i „doskonalość produkcji” (MOON Films).
Pomorskie Sztormy za 2021 (organizator: Agora S.A.)	Gmina Miasta Gdańska została nagrodzona w kategorii „Sztorm Europejski – infrastruktura” za projekt „Rewitalizacja Oruni w Gdańsku”.
Innowacyjny Samorząd (organizator: Serwis Samorządowy Polskiej Agencji Prasowej S.A.)	Gdańsk uzyskał wyróżnienie za aplikację Gdańskiego Centrum Kontaktów w kategorii „duże miasta”.
Skrzydła IT w Administracji (organizator: IT w Administracji)	Gmina Miasta Gdańska została zwycięzcą w kategorii e-Administracja za projekt „System do obsługi strefy płatnego parkowania w Gdańsku”. Konkurs służył wyróżnieniu projektów informatycznych, które ułatwiły dostęp do usług publicznych lub poprawiły jakość obsługi i komunikację na linii urząd – obywatel, co pozytywnie wpłynęło na wizerunek polskiej e-administracji.
Zadbany Zabytek 2022 (organizator: Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego)	Gdańsk został doceniony w dwóch kategoriach. Kamienica przy ul. Rycerskiej została nagrodzona w kategorii adaptacji obiektów zabytkowych. Nagroda została przyznana za wykonaną restaurację kamienicy z zachowaniem najwyższych standardów konserwatorskich. Dodatkowo dawna remiza Stoczni Gdańskiej została laureatem w kategorii zabytków techniki. Nagrodę przyznano za starannie przeprowadzone prace konserwatorskie, wykonane z zachowaniem czytelności pierwotnej funkcji technicznej, oraz uszanowanie autentyczności formy i detali obiektu.
Zdrowy Samorząd 2022 (organizator: Polskie Towarzystwo Wspierania Przedsiębiorczości S.A. oraz PTWP-Online sp. z o.o.)	Gdańsk został laureatem w kategorii „zdrowa gmina” za realizację projektu „FitKlasa – aktywność dla zdrowia”, zwiększającego aktywność fizyczną wśród dzieci w celu poprawy sprawności krążeniowo-oddechowej i prewencji chorób sercowo-naczyniowych.
Gmina dobra do życia (organizator: Serwis Samorządowy PAP)	Gdańsk zajął 7. miejsce w kategorii miast na prawach powiatu. Ocenie podlegały wskaźniki, które wpływają na jakość życia mieszkańców.

Gdańsk w krajowych fundacjach, stowarzyszeniach i związkach

Gdańsk przynależy do krajowych fundacji, związków istowarzyszeń. Według stanu na dzień 31.12.2022 r. są to następujące fundacje:

- Fundacja Gdańska,
- Gdańska Fundacja Przedsiębiorczości,

4. | ORGANIZACJA I ZARZĄDZANIE MIASTEM

- Gdańska Fundacja Wody,
- Fundacja Centrum Solidarności,
- Agencja Regionalnego Monitoringu Atmosfery Gdańsk-Gdynia-Sopot,
- Unia Metropolii Polskich imienia Pawła Adamowicza,
- Gdańska Fundacja Kształcenia Menedżerów;

stowarzyszenia:

- Gdańska Organizacja Turystyczna,
- Pomorska Regionalna Organizacja Turystyczna,
- Obszar Metropolitalny Gdańsk-Gdynia-Sopot,
- Pomorskie w Chinach,
- Pomorskie w Unii Europejskiej,
- Stowarzyszenie Gmin Rzeczypospolitej Polskiej Euroregion Bałtyk,
- Stowarzyszenie Żuławy,
- Polska Unia Mobilności Aktywnej (PUMA);

związki:

- Metropolitalny Związek Komunikacyjny Zatoki Gdańskiej,
- Związek Miast i Gmin Morskich,
- Związek Miast Nadwiślańskich,
- Związek Miast Polskich.

Współpraca międzynarodowa

Na rozwój Gdańska, w kontekście zarządzania rozwojem, w znacznej mierze wpływa również wielowymiarowa współpraca o charakterze ponadnarodowym. Jej wartością dodaną jest szansa na realizację koncepcji integracji, na wymianę doświadczeń czy wypracowanie wspólnych rozwiązań. Aktywność na polu współpracy zagranicznej wynika z członkostwa Gdańska w międzynarodowych stowarzyszeniach i organizacjach, a także ze współpracy w ramach projektów europejskich oraz z miastami partnerskimi i partnerami na wschodzie Europy. W 2022 r. najbardziej aktywną współpracę partnerską Gdańsk podejmował z następującymi miastami: Brema (Niemcy), Cleveland (USA), Kalmar (Szwecja), Lipsk (Niemcy), Lwów (Ukraina), Mariupol (Ukraina), Odessa (Ukraina), Rotterdam (Holandia), Turku (Finlandia), Wilno (Litwa).

Do niedawna wśród zagranicznych partnerów Gdańska znajdowały się także miasta Federacji Rosyjskiej: Kaliningrad, Omsk i St. Petersburg. Jednakże po rosyjskiej agresji na wolną i niezależną Ukrainę Rada Miasta Gdańska rozwiązała współpracę instytucjonalną z miastami partnerskimi z obszaru Federacji Rosyjskiej, jednocześnie zaznaczając, że Gdańsk zawsze będzie pomagać ludziom, organizacjom i instytucjom występującym po stronie wolności i demokracji oraz wspierać obywateli rosyjskich, którzy mają odwagę protestować przeciwko nieuzasadnionej agresji i atakowi na Ukrainę. W obliczu bomb spadających na Ukrainę i bezprzykładnej agresji reżimu Putina, nie sposób utrzymywać formalnych relacji z wyznaczonymi przez niego namiestnikami. Te relacje musiały zostać zamrożone, mimo obaw, jak decyzja ta wpłynie na kontakty ze zwykłymi petersburżanami i kaliningradczykami, którzy otwarcie lub skrycie potępiają barbarzyństwo w Ukrainie. Gdańsk kieruje do nich jednak wyraźny komunikat, że nie pozostawia ich samym sobie i będzie solidarnie wspierał każdy przejaw myśli i działań na rzecz wolności, sprawiedliwości i demokracji.

Z racji istoty spraw na szczeblu międzynarodowym, które mają znaczenie i wpływ na sprawy lokalne – traktują bowiem o globalnych wyzwaniach stojących przed polskimi miastami – Prezydent Miasta Gdańska Aleksandra Dulciewicz uczestniczyła w wydarzeniach o skali międzynarodowej. Wśród najistotniejszych aktywności w tym zakresie należy wymienić regularne uczestnictwo prezydent Dulciewicz w spotkaniach **Europejskiego Komitetu Regionów (KR) oraz Rady Gmin i Regionów Europy (CEMR)**.

Europejski Komitet Regionów to ciało doradcze Unii Europejskiej w sprawach związanych z samorządami lokalnymi i regionalnymi. Konsultowane z nim muszą być nowe rozwiązania, które Komisja Europejska chce zaproponować w kwestiach dotyczących zdrowia, ekologii, migracji czy jakości życia lokalnych wspólnot. Komitet powstał w 1994 r. w jego skład wchodzi 350 delegatów ze wszystkich 27 państw UE. Prezydent Miasta

Gdańska reprezentuje w Komitecie Regionów Unię Metropolii Polskich. Od 12 lutego 2020 r. Aleksandra Dulcik jest członkiem dwóch działających w nim komisji: CIVEX (Komisja Obywatelstwa, Sprawowania Rządów, Spraw Instytucjonalnych i Zewnętrznych – odpowiadająca za kwestie ustrojowe) i ECON (Komisja Polityki Gospodarczej – zajmująca się sprawami gospodarczymi). W 2021 r. prezydent Gdańska została wybrana na przewodniczącą Grupy Roboczej Ukraina (GRU), która w założeniu Komitetu miała działać na rzecz wsparcia europejskich aspiracji Ukrainy. W kontekście agresji rosyjskiej i wybuchu wojny w Ukrainie GRU stała się najważniejszym narzędziem politycznym w zakresie międzynarodowego lobbingu na rzecz sankcjonowania zbrodniczej polityki Rosji oraz budowania międzynarodowej koalicji wsparcia Ukrainy. Ponadto w 2022 r. Komitet Regionów przyjął stanowisko w sprawie poszerzenia katalogu unijnych przestępstw o mowę nienawiści i przestępstwa nią powodowane. Dokument, który powstał w ramach prac komisji CIVEX, przygotowała i przedstawiła prezydent Dulcik. Został on uchwalony podczas Sesji Plenarnej Europejskiego Komitetu Regionów w listopadzie 2022 r.

W tym samym roku komisarz Komisji Europejskiej Elisa Ferreira zaprosiła prezydent Gdańska do wejścia w skład Grupy Wysokiego Szczebla ds. Przyszłości Polityki Spójności. Prace Grupy, w której składzie znajdują się europejscy decydenci, samorządowcy, specjaliści i naukowcy, zostaną zainicjowane w 2023 r.

W 2022 r. przyznano po raz drugi **Nagrodę im. Prezydenta Pawła Adamowicza za walkę z nietolerancją i ksenofobią**. Została ona ustanowiona wspólnie przez Europejski Komitet Regionów we współpracy z Międzynarodową Siecią Miast Schronienia ICORN i Miastem Gdańsk ku czci prezydenta Gdańska, który został zamordowany 13 stycznia 2019 r. Przyznawana jest za odwagę i doskonałość w krzewieniu wolności, solidarności i równości; służy uhonorowaniu osób i organizacji, które „budują mosty i burzą mury”, z wyraźnym poczuciem odpowiedzialności za przyszłe pokolenia. To wyróżnienie dla tych, którzy torują drogę do zmian społecznych na rzecz najstarszych, nie stroniąc od walki o prawa człowieka i obywatela oraz stając w obronie swobód na szczeblu lokalnym, krajowym i międzynarodowym. Laureatami nagrody mają być osoby oraz organizacje, które promują pokój, równe szanse, integrację społeczną i prawa podstawowe – które inspirują się i kontynuują dziedzictwo Pawła Adamowicza.

Laureatem Nagrody im. Prezydenta Pawła Adamowicza za rok 2022 zostało Miasto Michałowo. Wynik konkursu ogłoszono w Gdańsku 14 stycznia 2023 r., a więc w rocznicę tragicznej śmierci prezydenta Pawła Adamowicza, a uroczyste wręczenie nagrody odbyło się podczas sesji plenarnej Europejskiego Komitetu Regionów 8 lutego.

W kontekście współpracy międzynarodowej należy też wspomnieć o **Nagrodzie Księżnej Asturii**, zwanej także hiszpańskim Noblem. Jest ona przyznawana co roku – w ośmiu kategoriach – osobom, organizacjom i innym jednostkom z całego świata za znaczące osiągnięcia, m.in. w dziedzinie nauk ścisłych, humanistycznych i spraw publicznych. Kandydatów do nagrody mogą zgłaszać m.in. hiszpańskie ambasady na całym świecie, sędziowie konkursu, władze państwa, a także laureaci poprzednich edycji. Gdańsk, jako zdobywca Nagrody Księżnej Asturii w kategorii „zgoda” za 2019 rok, zgłosił kandydaturę Adama Michnika. Ostatecznie Adam Michnik został w 2022 r. laureatem tej nagrody w dziedzinie „komunikacja i działania na rzecz ludzkości” – za zaangażowanie w dziennikarstwo oraz wpływ na odbudowę i obronę demokracji w Polsce.

Zaprzyjaźnione z Gdańskiem zagraniczne miasta solidarnie wsparły akcję „**Gdańsk pomaga Ukrainie**”. Na konto Fundacji Gdańskiej, koordynującej akcje pomocy na rzecz zapewnienia uchodźcom schronienia w Gdańsku, wpłynęły wpłaty od Gijon, Dunkierki, Bremy, Lipska, Rotterdamu. Oprócz wsparcia materialnego miasta przekazały także pomoc rzeczową. Warto wspomnieć, że grupa dzieci z Ukrainy gościła w Gdańsku na obozie letnim „Summer Camp 2022”, który został zorganizowany we współpracy z Europejskim Komitetem Regionów oraz Stowarzyszeniem Ukraińskich Miast.

Do najważniejszych dotyczących Gdańska wydarzeń o międzynarodowym zasięgu w 2022 r. należały:

- **Europejska Stolica Wolontariatu 2022** – Gdańsk otrzymał ten tytuł dzięki solidarności, aktywności obywatelskiej i działaniom swoich wolontariuszy. Jednym z wielu wydarzeń w ramach ESW 2022 była organizacja spotkania Europejskiej Komisji Ekonomiczno-Społecznej pod nazwą „Tendencje w rozwoju wolontariatu w Unii Europejskiej”;
- **Free European Media 2022** – druga edycja tej konferencji odbyła się w Gdańsku w dniach 17–18 marca 2022 r. Po raz kolejny uczestnicy dyskutowali o roli wolnych mediów, tym razem także w kontekście wojny w Ukrainie. Gościem specjalnym wydarzenia była Věra Jourová – wiceprzewodnicząca Komisji Europejskiej. Konferencja, w której przeprowadzenie zaangażował się UMG, została zorganizowana przy współpracy: Wolnych Mediów Europejskich, europejskiej Federacji Dziennikarzy, Komisji Europejskiej, Rady Europy, Europejskiego Centrum Wolności Prasy i Mediów, Nordyckiej Rady Ministrów, Nordyckiego Centrum Dziennikarskiego, Pomorskiego Urzędu Marszałkowskiego oraz Europejskiego Centrum Solidarności;

4. | ORGANIZACJA I ZARZĄDZANIE MIASTEM

- **obchody Dnia św. Patryka** – od 2016 r. Gdańsk bierze udział w projekcie „Global Greening”, który ma związek z przypadającym 17 marca Dniem św. Patryka, narodowym świętem Irlandii. Dla zaznaczenia polsko-irlandzkiej przyjaźni w całym kraju wiele obiektów przybiera zielone barwy. W 2022 r., w geście solidarności z Ukrainą, wiele obiektów w Gdańsku (m.in. Złota Brama, fontanna Neptuna i wiadukt przy ul. Kościuszki) zostało podświetlonych na zielono i w kolorze flag ukraińskich;
- **Uniwersytet Letni Państw Morza Bałtyckiego (CBSS Summer University)** – to międzynarodowe przedsięwzięcie szkoleniowo-dydaktyczne odbyło się w Gdańsku we wrześniu 2022 r. w ramach projektu YoPeNET (Young People Network for Balticness). Tematem przewodnim Uniwersytetu Letniego była strategiczna narracja o bałtyckości: różne formy partycypacji społecznej, aktywności obywatelskiej, która stanowiła platformę do wymiany najlepszych praktyk dotyczących polityki publicznej, pamięci kulturowej, kształtowania tożsamości regionalnej młodego pokolenia w obliczu toczących się konfliktów;
- **Festiwal „Wilno w Gdańsku”** – impreza ta, która już na stałe weszła do kalendarza ważnych wydarzeń międzynarodowych organizowanych w naszym mieście, w 2022 r. odbyła się w pierwszy weekend września. Każdego roku poszukiwane są nowe przestrzenie do współdziałania; tym razem rozmawiano na temat rozwinięcia współpracy w zakresie literatury. Gdańsk zapewnił sobie wsparcie Wilna w staraniach o przyznanie mu miana miasta literatury UNESCO. Wilno uzyskało prawo do tego zaszczytnego tytułu w roku 2022 r. W 2022 r. Gdańsk aktywnie wykorzystywał narzędzie europejskiego lobbyingu, jakim dla naszego regionu jest **Biuro Regionalne w Brukseli**. Jest to niezwykle istotne również w kontekście aktywności prezydent Aleksandry Dulkiejewicz na forum Komitetu Regionów. We współpracy z Biurem Gdańsk efektywnie włączył się w realizację flagowych europejskich wydarzeń, takich jak Europejski Tydzień Miast i Regionów;
- **współpraca w sieci ICORN** – ICORN to organizacja przygotowująca rezydencje artystyczne dla twórców, których bezpieczeństwo lub wolność są zagrożone z powodów politycznych. Gdańsk dołączył do tej sieci w 2017 r. i od tego czasu opiekował się czworgiem rezydentów z różnych krajów świata. W 2022 r. w Gdańsku odbył się zjazd ICORN – General Assembly (Walne Zgromadzenie), w którym wzięto udział 250 osób z 35 krajów. Motto przewodnie tego wydarzenia brzmiało: „Solidarność i wolność słowa”. Podczas Walnego Zgromadzenia ICORN prezydent Aleksandra Dulkiejewicz ogłosiła inaugurację II edycji Nagrody im. Prezydenta Pawła Adamowicza;
- wizyta prezydent Gdańska w **Bremie** z okazji 400-lecia bremeńskiego portu – w dniach 14–15 maja Aleksandra Dulkiejewicz uczestniczyła w odsłonięciu tablicy i nadaniu imienia prezydenta Pawła Adamowicza jednej z bremeńskich ulic. Na uroczystości przyłynął z Gdańska jacht Generał Zaruski – z grupą uczniów gdańskich szkół na pokładzie. Młodzież z obu miast uczestniczyła w debacie z politykami z Gdańska i Bremy. Prowadzono też rozmowy w sprawie realizacji wspólnego Projektu Edukacyjnego „Hanza”.

Wspomnieć należy również o wizytach gości zza granicy. W 2022 r. kurtuazyjne **wizyty** złożyło kilkunastu **ambasadorów**. Byli to przedstawiciele Republiki Federalnej Niemiec, Republiki Litwy, Republiki Łotwy, Czech, Japonii, Meksyku, Pakistanu, Rwandy, Szwajcarii, Turcji oraz USA. Gdańsk został również odwiedzony przez przedstawicieli:

- **Kalmaru** – 28 listopada, po przerwie związanej z pandemią COVID-19, do Gdańska przyjechała grupa dziewcząt z Kalmaru. Tradycyjny orszak św. Łucji zaśpiewał świąteczne pieśni i częstował gdańszczan korzennymi ciasteczkami, by wprowadzić w bożonarodzeniowy nastrój po szwedzku i przypomnieć o wieloletnim partnerstwie Kalmaru i Gdańska;
- **Lipska** – w dniach 2–4 października odbyły się obchody Dnia Jedności Niemiec, w których uczestniczył nadburmistrz Lipska Burkhard Jung. Z tej okazji Gdańska Filharmonia Bałtycka gościła lipską orkiestrę Klänge der Hoffnung (pol. Dźwięki Nadziei). Nadburmistrz odwiedził m.in. centrum dystrybucji wsparcia dla uchodźców z Ukrainy na terenie gdańskiego stadionu – efektem tej wizyty i odbytych rozmów było wsparcie finansowe akcji „Gdańsk pomaga Ukrainie”;
- **Hamburga** – 30 ekspertów w zakresie kształcenia ustawicznego, wśród których znaleźli się lokalni politycy, reprezentanci centrali związkowej DGB (Niemieckie Zrzeszenie Związków Zawodowych) oraz przedstawiciele organizacji biznesowych, przyjechało do Gdańska w sierpniu 2022 r., by omówić możliwości rozwoju współpracy obu miast i wymienić się doświadczeniami w zakresie kształcenia zawodowego i integracji imigrantów.

W ramach aktywności w międzynarodowych związkach i stowarzyszeniach, do których przynależy Gdańsk, należy wymienić działania z następującymi partnerami:

- **EUROB (Stowarzyszenie Europejskiego Szlaku Gotyku Ceglanego)** – stowarzyszenie EUROB, którego Gdańsk jest członkiem od 2008 r., zostało utworzone we wrześniu 2007 r. po zakończeniu trwającego ponad 5 lat projektu współfinansowanego z programu „INTRREG III B”. W niemieckim mieście Chorin 21–23 września odbyło się Walne Zgromadzenie EUROB wraz z uroczystościami jubileuszowymi, w których uczestniczyli przedstawiciele Gdańskiej Organizacji Turystycznej (GOT). Z kolei w Gdańsku z okazji międzynarodowego Dnia Gotyku Ceglanego 18 czerwca przygotowano w Ratuszu Staromiejskim koncert młodzieży z Gdańska, Bremy i Wilna. Był on efektem kilkudniowych warsztatów muzycznych dla utalentowanej muzycznie młodzieży. Ponadto GOT zorganizowała zwiedzanie Gdańska szlakiem gotyku ceglanego;
- **Międzynarodowy Związek Hanzy** (Stowarzyszenie na rzecz Wspierania Międzynarodowego Związku Miast Hanzy HANZA / DIE HANSE E.V.) – 3–8 sierpnia w ramach współpracy z miastami hanzeatyckimi promowano Gdańsk w norweskim Bergen podczas festiwalu Fjordsteam Bergen. Głównym tego celem była promocja planowanego 44. Zjazdu Miast Hanzeatyckich, który ma odbyć się w Gdańsku w 2024 r. Fjordsteam Bergen to jeden z największych festiwali kulturalnych w Norwegii, pielęgnujący dziedzictwo morskich i hanzeatyckich tradycji. Nawiązano współpracę ze Szkołą Polską w Bergen, która ma być partnerem II Liceum Ogólnokształcącego w Gdańsku; klasa ucząca się w II LO języka norweskiego i Szkoła Polska będą uczestniczyć we wspólnych projektach związanych z Hanzą. Podjęto również rozmowy z Muzeum Hanzy w Bergen na temat współpracy z Muzeum Gdańska w przygotowaniu wspólnej wystawy na zjazd w 2024 r.;
- **Eurocities** – stowarzyszenie to zostało utworzone w 1986 r. przez burmistrzów sześciu dużych europejskich miast: Barcelony, Birmingham, Frankfurtu, Lyonu, Mediolanu i Rotterdamu. W tej chwili zrzesza **ponad 200 miast z 38 krajów**, przede wszystkim z Unii Europejskiej. Głównym celem działania Eurocities jest współpraca między miastami i poprawa życia ich mieszkańców. Z inicjatywy prezydenta Gdańska oraz prezydenta Eurocities - burmistrza Florencji - 15 marca odbyło się wirtualne spotkanie ponad 100 burmistrzów miast zrzeszonych w Eurocities. Efektem spotkania była deklaracja skierowana do Komisji Europejskiej i poszczególnych rządów, w której burmistrzowie poparli zaostreżenie sankcji i bardziej zdecydowane działania w sprawie wojny na Ukrainie. Wśród najważniejszych postulatów znalazły się uruchomienie korytarzy humanitarnych oraz systemowe rozwiązanie kwestii uchodźczej, solidarne przyjmowanie uchodźców przez wszystkie kraje Europy i całkowite zaprzestanie stosunków handlowych z Rosją i Białorusią. W czerwcu 2022 r. delegacja Miasta Gdańska wzięła udział w konferencji generalnej Eurocities w Espoo w Finlandii pod hasłem „An era of New Beginnings” (pol. Era nowych początków), uczestnicząc w panelach dyskusyjnych i warsztatach: „Europejski Zielony Ład” i „Agenda 2030”. Ważnymi punktami programu były też sesja plenarna „Miasta neutralne dla klimatu” oraz debata burmistrzów nt. neutralności miast do 2030 i 2050 r., przybliżające rozwiązania dotyczące zrównoważonego rozwoju miast i walki ze zmianami klimatycznymi. 13 października przedstawiciele stowarzyszenia Eurocities spotkali się w Brukseli z szefową Komisji Europejskiej **Ursulą von der Leyen**. Prezydent Aleksandra Dulciewicz uczestniczyła w obradach dotyczących obecnego i przyszłego wsparcia dla Ukrainy oraz bezpośredniego dofinansowania miast europejskich angażujących się w pomoc dla uchodźców.
- **Związek Miast Bałtyckich (Union of the Baltic Cities)** – w 2022 r. ZMB był organizatorem 27 spotkań i warsztatów, w tym Konferencji Generalnej (22 V, online) oraz 89. spotkania Rady Wykonawczej (1 XII, Aarhus, Dania). W omawianym roku ukazały się dwa wydania „Biuletynu Miast Bałtyckich”: *Making the World a Better Place through Education*, przedstawiający działania członków ZMB dotyczące edukacji, oraz *Culture's Role in Times of Crisis*, prezentujący inicjatywy miast w zakresie kultury. ZMB umożliwia nawiązywanie kontaktów, znalezienie partnerów do projektów oraz wymianę doświadczeń między miastami. Przekazał dotację w kwocie 10 tys. euro na odbudowanie zbombardowanego szpitala położniczego w ukraińskim mieście Vilnyansk, które w 2022 r. otrzymało status miasta stowarzyszonego ZMB;
- **Stowarzyszenie „Pomorskie w Unii Europejskiej”** – jest formą partnerstwa regionalnego samorządów województwa pomorskiego, uczelni oraz innych instytucji działających na rzecz wszechstronnego i efektywnego rozwoju województwa pomorskiego oraz kreowania jego pozytywnego wizerunku, zarówno w Polsce, jak i w całej Europie. Stowarzyszenie, utworzone w 2004 r., realizuje swoje zadania przy pomocy **Biura Regionalnego Województwa Pomorskiego w Brukseli** oraz **Biura Miejscowego w Gdańsku**. Powołanie tych instytucji jest odpowiedzią na coraz większe znaczenie polityk regionalnych w Unii Europejskiej i potrzebę bezpośredniego nawiązywania kontaktów na arenie europejskiej. Stowarzyszenie na bieżąco wspiera aktywność członków pomorskiej delegacji do Europejskiego Komitetu Regionów – marszałka województwa pomorskiego i prezydent Gdańska – oraz realizuje liczne działania w zakresie promocji polityk europejskich, m.in. zielonej i cyfrowej

4. | ORGANIZACJA I ZARZĄDZANIE MIASTEM

transformacji czy edukacji europejskiej (głównie dotyczącej pomorskiej młodzieży). Przykładem podejmowanych działań było zorganizowane 23 marca 2022 r. wydarzenie pt. „Europa – róbmy to razem! Vol. 2. Europejski Rok Młodzieży 2022”, towarzyszące Konferencji w sprawie Przyszłości Europy (*Conference on the Future of Europe*), podczas której zaprezentowano działania Unii Europejskiej w Europejskim Roku Młodzieży 2022 oraz Gdańsk jako Europejskiej Stolicy Wolontariatu;

- **ECSITE (European Network of Science Centres and Museums)** – głównym zadaniem tej organizacji zrzeszającej ośrodki popularyzacji nauki z całej Europy jest wymiana doświadczeń i dobrych praktyk między członkami. Przynależność Miasta Gdańsk do ECSITE pomaga w uzyskaniu doświadczenia niezbędnego do prowadzenia ośrodka popularyzacji nauki;
- **Europejskie Forum na rzecz Bezpieczeństwa w Miastach (European Forum For Urban Security, EFUS)** – ta pozarządowa organizacja integruje jednostki samorządu terytorialnego zaangażowane w opracowywanie i realizację działań prewencyjnych na rzecz bezpieczeństwa i porządku lokalnego oraz zapobieganie przestępczości poprzez realizowanie zintegrowanej polityki ukierunkowanej na jej przyczyny i rezultaty. EFUS jest platformą wiążącą różne podmioty, takie jak uniwersytety, organizacje pozarządowe czy samorządy lokalne, w realizowaniu lokalnej polityki bezpieczeństwa. W 2022 r. Gdańsk uczestniczył w projekcie PACTESUR (Protect Allied Cities against Terrorism in Securing Urban Areas); pol. ochrona miast przed terroryzmem poprzez zapewnienie bezpieczeństwa obszarów miejskich), którego celem było wypracowanie modelu działania i współdziałania służb miejskich w przypadku zagrożeń o charakterze terrorystycznym;
- **Stowarzyszenie na rzecz Mobilności Połączonej, Współpracującej i Zautomatyzowanej (Connected, Cooperative and Automated Mobility Association)** – jego celem jest promowanie i ułatwianie badań w zakresie mobilności połączonej, współpracującej i zautomatyzowanej (CCAM) w ramach europejskiej przestrzeni badawczej poprzez łączenie różnych interesariuszy. Stowarzyszenie koncentruje się na koordynacji działań badawczych i innowacyjnych w dziedzinie CCAM na poziomie europejskim i międzynarodowym, aby zharmonizować europejskie wysiłki w zakresie badań i innowacji oraz przyspieszyć wdrażanie innowacyjnych technologii i usług CCAM. W 2022 r. Gdańsk uzyskał zgodę ministra spraw zagranicznych na przystąpienie do tego międzynarodowego stowarzyszenia. Przedstawiciel miasta uczestniczył w jednym spotkaniu grup tematycznych (tzw. *multiclustert meeting*) w Brukseli oraz zdalnie reprezentował Gdańsk na walnym zgromadzeniu stowarzyszenia;
- **Cities and Regions for Cyclists** – działalność tego powołanego przez Europejską Federację Cyklistów stowarzyszenia koncentruje się na wymianie przez samorządy doświadczeń w zakresie promocji codziennego ruchu rowerowego. W ramach tej współpracy w 2022 r. Miasto Gdańsk aplikowało o środki z programu „Interreg Środkowa Europa” i uzyskało dofinansowanie na promocję gospodarczą szlaku EuroVelo 13;
- **Association of Local Democracy Agencies (ALDA)** – głównym założeniem ALDA jest promocja demokratycznego sprawowania władzy na poziomie lokalnym przy aktywnej partycypacji społecznej w Europie. Stowarzyszenie to zwraca szczególną uwagę na działania stymulujące harmonijną współpracę władzy samorządowej i społeczności lokalnej w celu kreowania właściwie funkcjonującego społeczeństwa obywatelskiego.

Współpraca metropolitalna

7 grudnia 2022 r. Komisja Europejska zatwierdziła nowy program regionalny **Fundusze Europejskie dla Pomorza 2021-2027 (FEP)**. Program jest dokumentem o relatywnie dużym stopniu ogólności, a jego zapisy oraz logika interwencji są zdeterminowane zapisami Strategii Rozwoju Województwa Pomorskiego 2030 przyjętej przez Sejmik Województwa Pomorskiego Uchwałą Nr 376/XXXI/21 z dnia 12 kwietnia 2021 r. oraz pięciu Regionalnych Programów Strategicznych przyjętych przez Zarząd Województwa Pomorskiego, które określają sposób realizacji polityk rozwojowych SWP do 2030 r., a także regulacjami prawnymi UE łącznie do zagospodarowania w najbliższych latach mamy w programie budżet o wartości 1 751,8 mln euro, z czego 1 254,4 mln euro pochodzi z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, a 497,4 mln euro stanowią środki z Europejskiego Funduszu Społecznego Plus. Wyżej opisane środki w wysokości niemal 8,5 miliarda zł pozwolą na realizację projektów z obszarów wsparcia, takich jak: przedsiębiorczość, energetyka, klimat, środowisko, mobilność miejska i transport, infrastruktura edukacyjna, społeczna i zdrowotna, kultura i turystyka oraz instrumenty terytorialne, a także projekty obejmujące usługi społeczne, edukacja, zdrowie i rynek pracy.

Z programu FEP zostaną również przeznaczone środki na realizację projektów **Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych (ZIT)** na terenie Obszaru Metropolitalnego Gdańsk-Gdynia-Sopot (OMGGS). ZIT jest formą

współpracy samorządów, które przy pomocy tego instrumentu, partnerstwa jednostek samorządu terytorialnego miast i obszarów powiązanych z nimi funkcjonalnie mogą realizować wspólne cele i wskazują przedsięwzięcia, łączące działania finansowane z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (EFRR) i Europejskiego Funduszu Społecznego (EFS). Taka formuła umożliwi wyjście poza sztywne granice administracyjne samorządów, co ma się przełożyć na większe oddziaływanie realizowanych wspólnie przedsięwzięć. Łącznie ok. 850 mln zł na projekty w zakresie efektywności energetycznej, mobilności miejskiej, adaptacji do zmian klimatu, zdrowia, wsparcia migrantów, usług i infrastruktury społecznej. Trwają prace nad nową Strategią OMGGS, która obejmować będzie Strategię Rozwoju Ponadlokalnego oraz Strategię ZIT 2021-2027. Strategia Rozwoju Ponadlokalnego do 2030 r. zastąpi i skonsoliduje dotychczasowe dokumenty strategiczne Metropolii i będzie najważniejszym dokumentem określającym wizję i cele rozwoju OMGGS na najbliższe lata. W 2022 r. przeprowadzono działania obejmujące m.in. diagnozę potrzeb inwestycyjnych samorządów OMGGS, diagnozy sektorowe, ewaluację dotychczasowej strategii ZIT za lata 2014-2020, wywiady z członkami OMGGS i z ekspertami, wybór wykonawcy diagnozy oraz strategii, warsztaty dotyczące nowych celów strategii oraz prace nad metropolitalnymi kryteriami wyboru projektów do ZIT na lata 2021-2027.

Gdańsk ubiega się o dofinansowanie ze środków Unii Europejskiej 11 projektów Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych Obszaru Metropolitalnego Gdańsk-Gdynia-Sopot w wysokości 802,6 mln zł. Łączna wartość tych projektów to niemal 1,5 mld zł.

Po ponad 2-letnich staraniach i wielu apelach o zajęcie się **Ustawą o powołaniu metropolii** w województwie pomorskim, niestety w styczniu 2023 r. została ona odrzucona większością sejmową. Za wnioskiem o podjęcie prac nad ustawą metropolitalną dla Pomorza głosowało 217 posłów, przeciwko było 229, a 2 posłów wstrzymało się od głosu. Tym samym dalsze procedowanie zostało wstrzymane, a projekt wrócił do tzw. „zamrażarki sejmowej”. Decyzja większości sejmowej dziwi, tym bardziej, że we wrześniu 2020 r. Senat RP przyjął projekt ustawy o związku metropolitalnym w województwie pomorskim. Poparli go wówczas senatorowie reprezentujący wszystkie kluby parlamentarne.

Przyjęcie Ustawy pozwoliłoby zatrzymać na Pomorzu 5% podatku PIT od mieszkańców, które obecnie trafia do budżetu centralnego. Odrzucenie jej oznacza, że do naszego regionu nie trafi 200 mln zł, które mogłyby zostać przeznaczone na lokalne inwestycje, związane głównie z rozwojem komunikacji zbiorowej (nowe autobusy, tramwaje, drogi, połączenia kolejowe), a także ochronę środowiska czy dostosowanie do zmian klimatu. Gminy i powiaty w metropolii czekają na te pieniądze od ponad 8 lat.

Ustawa Metropolitalna to ponad 200 mln zł rocznie na:

- zakup dodatkowych autobusów, tramwajów, trolejbusów i pociągów,
- rozbudowę siatki połączeń,
- lepsze skomunikowanie mniejszych miejscowości,
- budowę priorytetowych dla metropolii dróg,
- skoordynowane planowanie przestrzenne,
- działania adaptacyjne do zmian klimatu,
- promocję regionalnych walorów gospodarczych, turystycznych i kulturalnych.

W sierpniu 2022 r. została podpisana umowa na wykonanie **Planu Zrównoważonej Mobilności Miejskiej (SUMP)** dla Obszaru Metropolitalnego Gdańsk-Gdynia-Sopot (OMGGS). Jest to długoterminowy plan przyjaznego transportu oraz maksymalnego wykorzystania infrastruktury dostępnej w miastach, gminach i powiatach. Dokument pozwala usystematyzować wszystkie działania transportowe na obszarze i realizować je w oparciu o długofalową wizję rozwoju zrównoważonej mobilności. SUMP dla metropolii jest realizowany przy współpracy 51 gmin i miast oraz 8 powiatów z OMGGS. W pracach biorą udział eksperci z zakresu transportu, mobilności, bezpieczeństwa ruchu drogowego, przedstawiciele świata nauki oraz samorządów zrzeszonych w OMGGS. Duży nacisk położony jest na zaangażowanie mieszkańców jako przyszłych i obecnych uczestników ruchu. W ramach projektu, w marcu 2023 r. zostały przeprowadzone szerokie konsultacje społeczne oraz wywiady zarówno przy zastosowaniu metody badania indywidualnego (IDI) oraz badań fokusowych (FGI). Na tej podstawie zostanie sporządzony projekt planu oraz będą zaprezentowane główne scenariusze, cele i pakiety działań.

Projekty patriotyczne i obywatelskie

Gdańsk angażuje się bezpośrednio w działalność edukacyjną i patriotyczną poprzez organizację wielu miejskich uroczystości, np. rocznicowych. Wspiera aktywność stowarzyszeń, fundacji i szkół, które realizują działania służące budowaniu postaw patriotyzmu i wzmacnianiu obywatelskości. W 2022 r. po ograniczeniach związanych z pandemią COVID-19 organizacja imprez wróciła do normalnego trybu, w pełnym wymiarze, z udziałem publiczności i zaproszonych gości. Udało się upamiętnić wszystkie ważne wydarzenia w historii Polski – w tym m.in. 83. rocznicę wybuchu II wojny światowej, 78. rocznicę wybuchu powstania warszawskiego, Dzień Sybiraka w 83. rocznicę agresji ZSRR na Polskę oraz 83. rocznicę rozstrzelania Obrońców Poczty Polskiej w Gdańsku. Zorganizowano modlitwę międzywyznaniową z duchownymi różnych kościołów, a także Koncert Weterana w Europejskim Centrum Solidarności, który cieszył się ogromnym zainteresowaniem i sprawił widzom wiele radości.

Obchody związane z rocznicą wybuchu II wojny światowej zorganizowano, jak co roku, w kilku miejscach o znaczeniu historycznym. Kulminacja uroczystości, podobnie jak w 2021 r., odbyła się na placu Obrońców Poczty Polskiej w Gdańsku.

Władze miasta dokładają starań, by kombatanci mieli możliwość przekazania swojego życiowego doświadczenia młodszemu pokoleniu, dlatego też scenariusz uroczystości z ich udziałem tworzony jest tak, aby do młodych słuchaczy trafił osobisty i bezpośredni przekaz uczestników wydarzeń sprzed lat.

5. EDUKACJA

Edukacja to z jednej strony proces zdobywania wiedzy i kompetencji, a z drugiej – kreowania postaw i cech niezbędnych w nowoczesnym społeczeństwie. Inwestycje i projekty realizowane przez Gdańsk zmagają się do podniesienia jakości i dostępności edukacji oraz organizacji systemu kształcenia, który będzie sprzyjać wyrównywaniu szans edukacyjnych, tak aby dawać każdemu młodemu człowiekowi możliwość rozwinięcia naturalnego potencjału. Priorytetem jest zapewnienie uczniom gdańskich placówek warunków do odkrywania i rozwijania talentów. Jednym z głównych kierunków rozwoju gdańskiej edukacji jest również zwiększenie atrakcyjności oferty kształcenia zawodowego. Działania stają się skuteczniejsze dzięki zaangażowaniu rodziców, nauczycieli, społeczności lokalnej, pracodawców, organizacji pozarządowych oraz innych partnerów.

Pod koniec lutego i w kolejnych miesiącach 2022 r. do Gdańska przybyła fala uchodźców z objętej wojną Ukrainy, w tym wiele dzieci i młodzieży, które zostały objęte polskim systemem edukacji. Na początku roku szkolnego 2022/2023 do gdańskich szkół samorządowych uczęszczało 6,2 tys. cudzoziemców. Było ich więcej o 3,8 tys. w stosunku do poprzedniego roku szkolnego – głównie z powodu przybycia do Gdańska 3,5 tys. uczniów z Ukrainy. Napływ uchodźców postawił gdańską społeczność edukacyjną przed nowymi wyzwaniami, takimi jak pokonanie bariery komunikacyjnej, wyposażenie nauczycieli w odpowiednie kompetencje, ustalenie wymiernych zasad oceniania, adaptacja i integracja.

W celu zapewnienia jak najszerszej oferty dydaktyczno-opiekuńczej dla uczniów cudzoziemskich i powracających z zagranicy samorząd realizował szereg działań wynikających zarówno z przepisów oświatowych, jak i z decyzji związanych z polityką miasta, która opisana jest m.in. w Modelu Integracji Imigrantów:

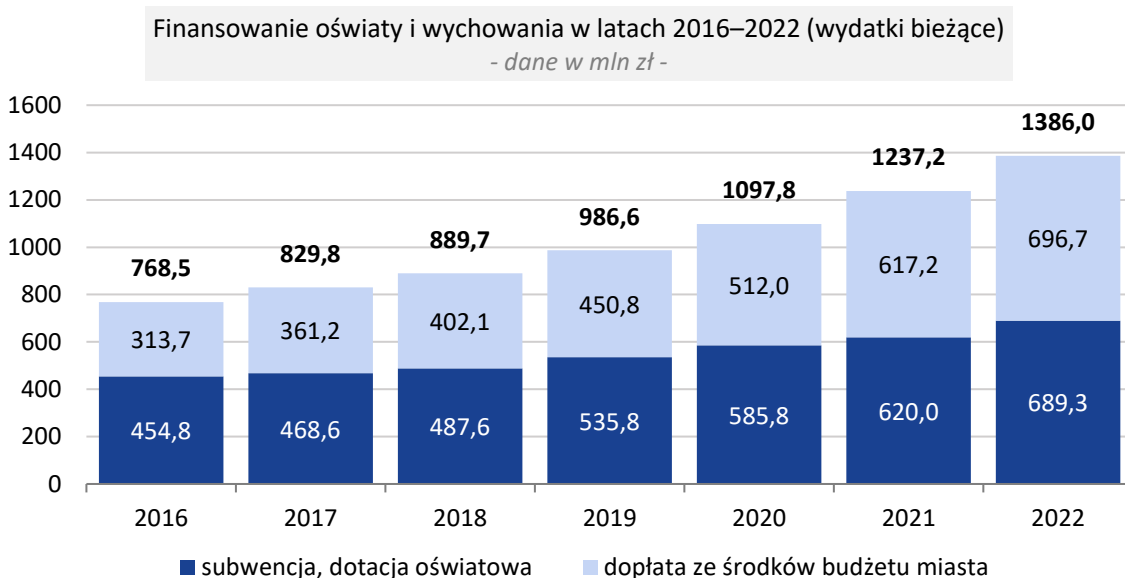
- każdemu uczniowi cudzoziemcowi przyznane są godziny na realizację dodatkowych lekcji języka polskiego, a w razie konieczności zostają również przydzielone godziny wyrównawcze z przedmiotów, w których potrzebne jest dodatkowe wsparcie;
- miasto wspomaga proces adaptacji uczniów przybywających z zagranicy, m.in. przez tworzenie oddziałów przygotowawczych dla uczniów z tej samej grupy etnicznej, organizowanie nauki języka mniejszości narodowej lub języka regionalnego w szkołach, wspieranie szkół przez 4 koordynatorki do spraw dzieci z doświadczeniem migracyjnym (zatrudnione na stanowisku pedagoga, pedagoga specjalnego oraz pomocy nauczyciela), zatrudnianie nauczycieli władających językiem uczniów, a także tworzenie klubów i świetlic integracyjnych dla cudzoziemców i uczniów polskich;
- w roku szkolnym 2022/2023 został wdrożony projekt UNICEF polegający na pomocy uczniom z Ukrainy ze statusem uchodźcy.

W pierwszym kwartale 2022 r. nastąpił powrót do stacjonarnej pracy szkół i placówek oświatowych. Gdy trwał stan epidemii oraz – od 16 maja 2022 r. – stan zagrożenia epidemiologicznego, UMG wspierał placówki oświatowe w organizacji nauczania zdalnego oraz zapewniał środki umożliwiające funkcjonowanie szkół w warunkach popandemicznych:

- podobnie jak rok wcześniej, umożliwiono składanie dokumentów w formie elektronicznej podczas rekrutacji do przedszkoli, oddziałów przedszkolnych, szkół podstawowych i ponadpodstawowych;
- po raz pierwszy w 2022 r. przeprowadzono rekrutację elektroniczną do Bursy Gdańskiej i internatów szkolnych;
- uruchomiono program „E-poradnia” umożliwiający zapisanie na konsultację psychologiczno-pedagogiczną drogą elektroniczną (system elektroniczny wyznacza datę pierwszej konsultacji w poradni);
- w realizacji nauczania zdalnego w samorządowych placówkach oświatowych duże ułatwienie stanowiła Gdańska Platforma Edukacyjna – użytkownicy GPE mogli zapoznać się z udostępnionymi na platformie YouTube filmami instruktażowymi pokazującymi, jak korzystać z aplikacji dostępnych na GPE;
- zmodernizowano kolejne pracownie komputerowe – zakupiono 192 zestawy komputerowe dla 8 placówek;
- na stronie www.gdansk.pl/edukacja zamieszczano adresowane do placówek oświatowych informacje i komunikaty dotyczące ich organizacji pracy; najważniejsze skierowano również do rodziców i uczniów (poprzez strony internetowe poszczególnych placówek oraz na Gdańskiej Platformie Edukacyjnej).

5. | EDUKACJA

W strukturze wydatków na oświatę i wychowanie w 2022 r. dopłaty z budżetu miasta (696,7 mln zł) po raz pierwszy miały wyższy udział niż kwota subwencji i dotacji z budżetu państwa (689,3 mln zł).

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Wydziału Budżetu Miasta i Podatków, UMG.

Pogłębiającym się z każdym rokiem problemem jest finansowanie systemu oświaty. Wydatki bieżące na oświatę i wychowanie wzrosły o 12% r/r do poziomu 1,386 mld zł. W 2022 r. dopłaty z budżetu miasta przekroczyły kwotę subwencji i dotacji z budżetu państwa, co oznacza, że oświata i wychowanie nawet w połowie nie są finansowane z budżetu centralnego. Dopłata z budżetu miasta do edukacji wyniosła 696,7 mln zł i była wyższa o 13% r/r. W latach 2016–2022 wysokość subwencji i dotacji oświatowej wzrosła o 52% (tj. o 235 mln zł), a dopłata z budżetu miasta – o 122% (383 mln zł).

Równe szanse w edukacji

Wyrównywanie szans w edukacji to zapewnienie każdemu uczniowi optymalnych możliwości rozwoju. W warunkach szkolnych zwiększonej uwagi i zaangażowania ze strony nauczycieli wymagają m.in. uczniowie z niepełnosprawnością, przewlekłą chorobą, znajdujący się w sytuacji kryzysowej, zagrożeni niedostosowaniem społecznym, z trudnościami edukacyjnymi, adaptujący się w nowym środowisku (np. imigranci) oraz uczniowie szczególnie uzdolnieni. Istotne w tym kontekście jest zwiększenie kompetencji całej społeczności edukacyjnej: nauczycieli – w zakresie zindywidualizowanych form nauczania; rodziców – w zakresie wspierania rozwoju swoich dzieci; uczniów – w zakresie rozwijania wrażliwości na potrzeby innych. Równie ważne jest tworzenie mechanizmów oraz poprawianie warunków organizacyjnych wspierających wyrównywanie szans (stypendia, procedury reagowania, programy edukacyjne itp.). Kolejne wyzwanie to podniesienie jakości edukacji przedszkolnej, tak aby diagnozę i wsparcie rozwoju dziecka przeprowadzać na możliwie wczesnym etapie.

W Gdańsku funkcjonuje 6 samorządowych poradni psychologiczno-pedagogicznych. Do ich zadań należą: diagnozowanie dzieci i młodzieży, udzielanie dzieciom i młodzieży oraz ich rodzicom pomocy psychologiczno-pedagogicznej, realizowanie zadań profilaktycznych oraz wspierających wychowawczą i edukacyjną funkcję placówki oświatowej, wspomaganie placówek w realizacji zadań dydaktycznych, wychowawczych i opiekuńczych.

W 2022 r. z pomocy psychologiczno-pedagogicznej w poradniach skorzystało 30,3 tys. osób (o 27% więcej niż w 2021 r.).

W roku szkolnym 2022/2023 w gdańskich placówkach uczyło się 2938 dzieci i młodzieży z orzeczeniem o potrzebie kształcenia specjalnego (o 67 więcej niż w roku szkolnym 2021/2022). Osoby te uczyły się w oddziałach ogólnodostępnych, integracyjnych lub specjalnych. Wśród samorządowych placówek specjalnych działają 4 przedszkola, 9 szkół podstawowych, 1 liceum ogólnokształcące, 2 szkoły branżowe I stopnia i 3 szkoły

przysposabiające do pracy. Na terenie miasta znajdują się również specjalistyczne placówki oświatowe. Specjalny Ośrodek Rewalidacyjno-Wychowawczy dla Dzieci i Młodzieży z Autyzmem w 2022 r. świadczył opiekę, edukację i terapię 56 wychowankom, a Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy nr 2 zapewnił edukację 146 wychowankom z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu umiarkowanym, znacznym i z niepełnosprawnością sprzężoną (w tym 10 osobom z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu głębokim) oraz opiekę całodobową 29 wychowankom. Z kolei Ośrodek Koordynacyjno-Rehabilitacyjno-Opiekuńczy, funkcjonujący w Specjalnym Ośrodku Szkolno-Wychowawczym nr 2, udziela kompleksowej pomocy dzieciom z niepełnosprawnością i zagrożonym niepełnosprawnością oraz ich rodzicom do czasu ukończenia rocznego obowiązkowego przygotowania przedszkolnego. W 2022 r. placówka ta udzieliła wsparcia 396 dzieciom (w tym 299 objętym wczesnym wspomaganie rozwoju).

DZIAŁANIA REALIZOWANE W RAMACH PROGRAMU OPERACYJNEGO EDUKACJA Wyrównywanie szans edukacyjnych

- W związku z rosnącą liczbą dzieci cudzoziemskich w gdańskich placówkach rozwijana jest oferta wsparcia i integracji imigrantów:
 - uruchomienie 4 **punktów informacyjnych**, obsługiwanych przez osoby władające językiem ukraińskim, w których rodzice lub opiekunowie dziecka z Ukrainy mogli uzyskać informacje o dostępnych wolnych miejscach w placówkach oświatowych i o obowiązujących procedurach zapisu uczniów do przedszkoli czy szkół, a także poznać możliwości wsparcia psychologiczno-pedagogicznego w Gdańsku;
 - **koordynatorzy do spraw dzieci z doświadczeniem migracyjnym** – zatrudnieni w Zespole Szkolno-Przedszkolnym nr 1 (od roku szkolnego 2018/2019), Szkole Podstawowej nr 19 i Szkole Podstawowej nr 2 (od roku szkolnego 2020/2021) oraz Szkole Podstawowej nr 57 (od roku 2021/2022);
 - **dotatkowe zajęcia lekcyjne z języka polskiego** dla uczniów, którzy nie znają języka polskiego albo znają go na poziomie niewystarczającym do korzystania z nauki. W 2022 r. korzystało z nich 2726 uczniów (o 1510 więcej niż rok wcześniej);
 - **zajęcia wyrównawcze** dla dzieci, u których zachodzi konieczność zniwelowania różnic programowych;
 - **oddziały przygotowawcze** dla uczniów z tej samej grupy narodowej lub etnicznej, którzy mają trudności w komunikacji związanej z nieznaną lub słabą znajomością języka polskiego bądź trudności adaptacyjne wynikające ze specyfiki wcześniejszego kształcenia za granicą. W 2022 r. w samorządowych szkołach podstawowych funkcjonowało 7 takich oddziałów (o 3 więcej niż w poprzednim roku), głównie dla uczniów cudzoziemców z Ukrainy i Białorusi, którzy w ogóle nie znają języka polskiego i realizują zajęcia edukacyjne zgodnie z podstawą programową – 3 oddziały na poziomie szkoły podstawowej oraz 4 oddziały na poziomie szkoły ponadpodstawowej;
 - **projekt „Gdańsk Lab”**, w trakcie którego prowadzono zajęcia integracyjno-edukacyjne na rzecz promocji różnorodności i równego traktowania w obszarze edukacji. Przyczynił się on do lepszej integracji uczniów i uczennic oraz podniesienia ich aktywności obywatelskiej i włączania się w inne działania prowadzone w Gdańsku.
- **Szkoła i przedszkole współpracy. Partnerstwo na rzecz rozwoju** – kilkuletni program rozpoczęty w 2017 r. Jego celem jest wspieranie wszelkich form współpracy na liniach: dyrektor placówki – kadra nauczycielska oraz obsługa – rodzice – dzieci. Rozwijane są mechanizmy, programy i projekty poprawiające komunikację i obieg informacji oraz angażujące w rozwój i budowanie naszych przedszkoli, szkół i placówek. Przykładami inicjatyw i działań są:
 - **Gdańskie Forum Edukacyjne** – działająca od 2019 r. platforma wymiany myśli i pomysłów na temat kierunku rozwoju gdańskiej edukacji, która powstała dzięki oddolnym inicjatywom i debatom. Wynikiem cyklicznych spotkań przedstawicieli całej społeczności szkolnej były m.in. wypracowane priorytety edukacyjne na rok szkolny 2022/2023: szkoła jako przestrzeń dobrych relacji, emocji, nauki i jako przestrzeń obywatelska oraz kultura jako środek wyrazu, rozwoju i porozumienia;
 - rozwijanie funkcji komunikacyjnych **Gdańskiej Platformy Edukacyjnej** – pod koniec 2022 r. na platformie było ponad 333 tys. aktywnych kont (należących do uczniów, rodziców i pracowników placówek).

- **„Jestem – wsparcie psychologiczne dla środowiska szkolnego w Gdańsku”** – projekt skierowany do wszystkich członków społeczności szkolnej, realizowany przez poradnie psychologiczno-pedagogiczne, koordynowany przez Gdański Ośrodek Pomocy Psychologicznej dla Dzieci i Młodzieży. W ramach Programu w 2022 r. przeprowadzono: 531 sesji indywidualnej psychoterapii dla 77 uczniów, 1224 konsultacje indywidualne i sesje wsparcia psychologicznego dla 449 uczniów, 1033 konsultacje indywidualne dla 711 rodziców, dwie edycje Szkoły dla rodziców (12 spotkań po 3 godz. prowadzonych przez 2 psychologów), 344 konsultacje indywidualne dla 175 nauczycieli i 5 warsztatów tematycznych po 2 godz. prowadzonych przez 2 psychologów oraz 54 superwizji dla 24 nauczycieli. Na koordynację programu 6 koordynatorów poświęciło 398 godz. W 2022 r. w ramach projektu został opracowany przez UG raport z badań przeprowadzonych w czterech gdańskich szkołach, w których doszło do kryzysu suicydalnego w 2021 r. Wyniki i rekomendacje zostały zaprezentowane na konferencji **„Prewencja zdarzeń suicydalnych”** odbywającej się w ECS 13 czerwca 2022 r.
- **Gdańska Akademia Rodzica** – kampania informacyjna skierowana do rodziców i opiekunów, wzmacniająca ich kompetencje wychowawcze. W 2022 r. odbyło się 9 webinarium, które udostępniono na stronie internetowej gdansk.pl: *Zagrożenia w sieci – dzieci w sieci, Świadczenia dla gdańskiej rodziny, Bliskość relacji w rodzinie – o nawiązywaniu i utrzymywaniu więzi emocjonalnej rodziców i dzieci, Depresja wśród dzieci i młodzieży, a także stres przed egzaminacyjnym, Piecza zastępcza, Atrakcje turystyczne Gdańska, Inteligencja emocjonalna, Znaczenie więzi dla rozwoju dziecka, O chwaleńiu dzieci – po co, siła pochwały, jak przekazywać pozytywne informacje.*
- **Szkoła Zrównoważonego Rozwoju** – w maju 2022 r. w Europejskim Centrum Solidarności odbyła się konferencja, podczas której uczniowie, rodzice i nauczyciele omawiali m.in. temat samorządności szkolnej oraz edukacji ekologicznej. Konferencję zorganizowano przy współpracy z Młodzieżową Radą Miasta Gdańska, Hevelianum, ECS, Kreatywną Pedagogiką. W programie konferencji podsumowano ubiegłoroczną konferencję „Szkoła po pandemii”, w trakcie sesji i warsztatów omawiano prawa człowieka, aktywność uczniów i rodziców, program „Czyste Miasto Gdańsk”.
- **Gdańskie Forum Rodziców** – spotkania dla rodziców dotyczące wsparcia psychologicznego dzieci i młodzieży oraz służące wzmacnianiu kompetencji rodziców, organizowane przez Poradnię Psychologiczno-Pedagogiczną nr 3. W 2022 r. odbyło się 6 spotkań z rodzicami w formie wykładu interaktywnego i dyskusji oraz testu diagnozującego. Dotyczyły one m.in. budowania bliskości i kontaktu z dzieckiem, poznania metod regulacji trudnych emocji u rodziców i dzieci, tworzenia relacji w rodzinie. Tematy spotkań to: „Stres w nas, w domu i wokół nas. Metody samoregulacji emocji dorosłych i dzieci”, „Zaburzenia lękowe i depresyjne – jak pomóc sobie i dziecku?”, „Jak ruszyć do przodu w kryzysie?”, „Moje dziecko w sytuacji okołorozwodowej”, „Postawy rodzicielskie. Nagrody, kary i konsekwencje”, „Jak dogadać się z nastolatkiem?”.
- **Kreatywna Pedagogika** – projekt wymiany wiedzy i doświadczeń nauczycieli, opierający się na stałej współpracy w grupach samodoskonalenia zawodowego.
- **Gdański Tydzień Zawodowca** – cykl wydarzeń, podczas którego ósmoklasiści i ich rodzice mogą przyjrzeć się, jak funkcjonują szkoły branżowe i technika oraz w jakich profesjach kształcą uczniów. Wydarzenia organizowane podczas Gdańskiego Tygodnia Zawodowca pozwalają uczniom podjąć przemyślaną decyzję o wyborze dalszej ścieżki kształcenia. Były to m.in.:
 - wykład inauguracyjny „Albert Einstein, Justin Bieber i Kamil Stoch – jak wybierali swoje zawody? Czyli o tym, czym kierować się przy wyborze szkoły średniej”;
 - publikacja nowego Przewodnika po gdańskich szkołach średnich na rok szkolny 2022/2023;
 - otwarte konsultacje z doradcą zawodowym w Centrum Rozwoju Talentów;
 - webinarium dla ósmoklasistów Odnajdź się na mapie szkół i zawodów;
 - wirtualne drzwi otwarte w gdańskich szkołach zawodowych;
 - webinarium dla rodziców: Moje dziecko wybiera szkołę – co warto wiedzieć;
 - Gala Pracodawcy Przyjaznego Gdańskiej Szkole Zawodowej.
- Jednorazowe **stypendia** Prezydenta Miasta Gdańska dla uzdolnionych uczniów i maturzystów przyznawane w ramach Lokalnego Programu Wspierania Edukacji Uzdolnionych Dzieci i Młodzieży. W 2022 r. w 5 kategoriach przyznano 736 jednorazowych stypendiów o łącznej wartości 378,8 tys. zł. Mają one służyć promowaniu uzdolnionych uczniów, zwiększaniu ich szans na sukces edukacyjny oraz nagradzaniu za zaangażowanie i codzienną pracę.
- Projekt **„Zdolni z Pomorza”** – w 2022 r. kontynuowano zajęcia pozalekcyjne dla 330 uzdolnionych uczniów klas VII i VIII szkół podstawowych oraz szkół ponadpodstawowych w zakresie matematyki,

informatyki, nauk przyrodniczych i kompetencji społecznych. Dzięki projektowi mogli oni również uczestniczyć w warsztatach rozwijających kreatywność, spotkaniach organizowanych przez uczelnie wyższe i obozach naukowych, a także korzystać z opieki mentora wspierającego rozwój uczniów. Wypłacono 164 stypendia na cele edukacyjne.

- **Program stypendialny** Prezydenta Miasta Gdańska im. Daniela Gabriela Fahrenheita dla studentów i doktorantów – został powołany w 2022 r. w nowej formule 3 kategorii stypendiów: stypendium naukowego na studia zagraniczne, stypendium dla doktorantów cudzoziemców realizujących staż naukowy na jednej z gdańskich uczelni wyższych oraz stypendium za szczególną działalność na rzecz Miasta Gdańska.

Pierwsze z tych stypendiów stanowi kontynuację powołanego w 2005 r. stypendium naukowego Prezydenta Miasta Gdańska im. D.G. Fahrenheita przeznaczonego dla wybitnych absolwentów szkół średnich będących mieszkańcami Gdańska i podejmujących naukę na wyższych uczelniach za granicą. W roku akademickim 2022/2023 stypendium w tej kategorii przyznano 5 studentom w łącznej kwocie 228 tys. zł.

Powołana w obecnej formule programu druga kategoria – stypendia dla doktorantów cudzoziemców odbywających staż na gdańskich uczelniach wyższych – stanowi odpowiedź na potrzebę, by dostrzec młodych zdolnych naukowców nieposiadających obywatelstwa polskiego, którzy wybierają nasze uczelnie, aby prowadzić badania i odbyć staż naukowy. Stypendium otrzymało 3 doktorantów w łącznej kwocie 195 tys. zł.

Trzecia kategoria to jednorazowe stypendia dla studentów wyróżniających się szczególną działalnością na rzecz Gdańska, których praca w obszarach życia społeczno-kulturalnego zasługuje na uznanie. W tej kategorii wyróżnionych zostało 2 studentów, którzy otrzymali stypendia w łącznej kwocie 40 tys. zł.

Program stypendialny przyczynia się do budowania kapitału intelektualnego, który pozwoli tworzyć elity – tak bardzo potrzebne naszemu miastu, Polsce i Europie – a ponadto promuje Gdańsk w Polsce i na świecie.

- **Model edukacji włączającej dla uczniów z zaburzeniami ze spektrum autyzmu** – nowatorski program realizowany w Szkole Podstawowej nr 69. Dla uczniów z autyzmem została stworzona klasa, w której otoczeni są oni opieką wykwalifikowanych nauczycieli i specjalistów. Ważnym aspektem jest wzmacnianie samodzielności uczniów oraz stopniowe i elastyczne włączanie ich do grupy rówieśniczej. Projekt został zainaugurowany w roku szkolnym 2017/2018. W roku szkolnym 2022/2023 naukę kontynuuje 19 uczniów.
- **Klasa z częściową integracją** jako optymalna forma włączania dzieci z zespołem Downa do szkół ogólnodostępnych – innowacja realizowana w Szkole Podstawowej nr 57 w formie klasy integracyjnej oraz w Szkole Podstawowej nr 85 jako innowacja pedagogiczna. W roku szkolnym 2022/2023 klasy takie powstały w Szkole Podstawowej nr 17 i Szkole Podstawowa nr 92. Korzystnie wpływają one na wszechstronny rozwój dzieci z zespołem Downa, które mogą integrować się z pełnosprawnymi rówieśnikami oraz przebywać wśród podobnych dzieci, przy jednoczesnej edukacji dostosowanej do ich indywidualnych potrzeb i możliwości.
- Podnoszenie **jakości edukacji przedszkolnej**. Wśród podjętych działań są m.in.:
 - **ogródki przedszkolne** – w 2022 r. kontynuowano 5-letni program realizowany od roku szkolnego 2018/2019, polegający na tym, że przy przedszkolach powstają ogródki, w których dzieci mogą spędzać czas w kontakcie z naturą, prowadzić drobne uprawy czy obserwować procesy przyrodnicze. Nauczyciele wspólnie z dziećmi wysiewali nasiona, pielęgnowali, obserwowali i na końcu degustowali wyhodowane plony; wysiewy prowadzone były w salach przedszkolnych oraz na zewnątrz w specjalnie przygotowanych grządkach;
 - **Gdański Tydzień Przedszkolaka** – w 2022 r., pod hasłem „Dzielnica – moja mała ojczyzna – kiedyś, dziś i za 30 lat”, przedszkola zapraszały do współpracy rodziców i seniorów, którzy udostępniali stare fotografie, czasopisma, książki, plany itd. pokazujące, jak kiedyś wyglądał wybrany obszar miasta. Następnie pokazywano, jak to miejsce wygląda dziś, i oczami dziecięcej wyobraźni projektowano, jak miałoby wyglądać za 30 lat. Zaangażowanie w projekt było ogromne. Do przedsięwzięcia włączyły się całe rodziny, które poszukiwały materiałów (kronik, starych książek i zdjęć), a dzieci odwiedzały miejsca z aparatami fotograficznymi, aby udokumentować teraźniejszość i następnie „zaprojektować” przyszłość;
 - projekty rozwijające edukację przedszkolną – w 2022 r. podpisano umowy na realizację 3 projektów, których celem jest powstanie **nowych miejsc wychowania przedszkolnego** oraz wyrównywanie szans edukacyjnych i rozwijanie kluczowych kompetencji; projekty,

których liderami są parafia rzymskokatolicka pw. św. Anny i Joachima, parafia rzymskokatolicka Chrystusa Króla oraz Fundacja Pozytywne Inicjatywy, będą finansowane ze środków unijnych w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Pomorskiego.

Jakość edukacji

Dobra edukacja pozwala spełniać aspiracje zawodowe i finansowe oraz stanowi fundament rozwoju osobistego i świadomego życia. W związku z tym podnoszenie jakości kształcenia jest jednym z głównych wyzwań w obszarze edukacji, w Gdańsku podejmowanym przez rozwijanie systemu wsparcia i organizacji pracy placówek oświatowych. Duży nacisk kładzie się na sieciowanie i tworzenie warunków do współpracy między szkołami i przedszkolami. Ważnym kierunkiem jest również wspieranie innowacyjności w pracy dydaktycznej i wychowawczej oraz organizacji pracy placówek. Podejmowane są działania zmierzające do systematycznej poprawy warunków rozwoju zawodowego i osobistego kadry gdańskiego systemu edukacji, wychowania i opieki. Wspiera się także inicjatywy służące samodoskonaleniu nauczycieli, wymianie doświadczeń i umiejętności. Podnoszeniu jakości edukacji sprzyja również włączanie rodziców i społeczności lokalnej w działania służące rozwojowi placówek.

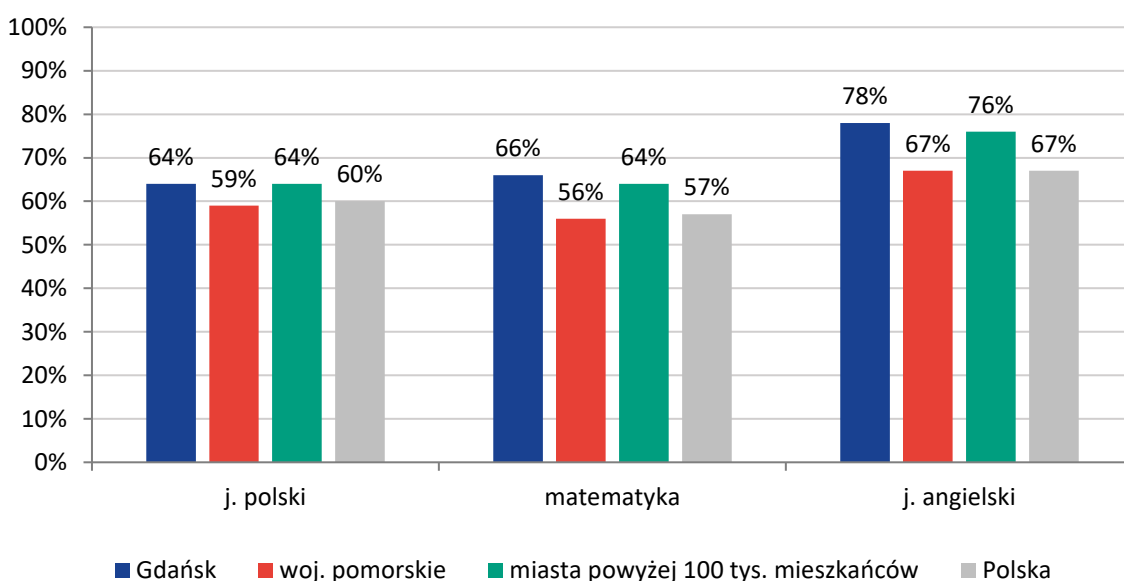
Wydział Rozwoju Społecznego UMG wspierał jednostki oświatowe w podnoszeniu jakości pracy, m.in. poprzez pozyskiwanie funduszy na realizację projektów edukacyjnych, wsparcie organizacji pracy placówek, doposażanie jednostek w potrzebny sprzęt, koordynowanie oferty doksztalania i doskonalenia nauczycieli oraz wspieranie współpracy między placówkami. W 2022 r. nadal ważną była współpraca z dyrektorami placówek w zakresie ich bieżącego funkcjonowania w stanie zagrożenia epidemicznego.

WYNIKI EGZAMINÓW

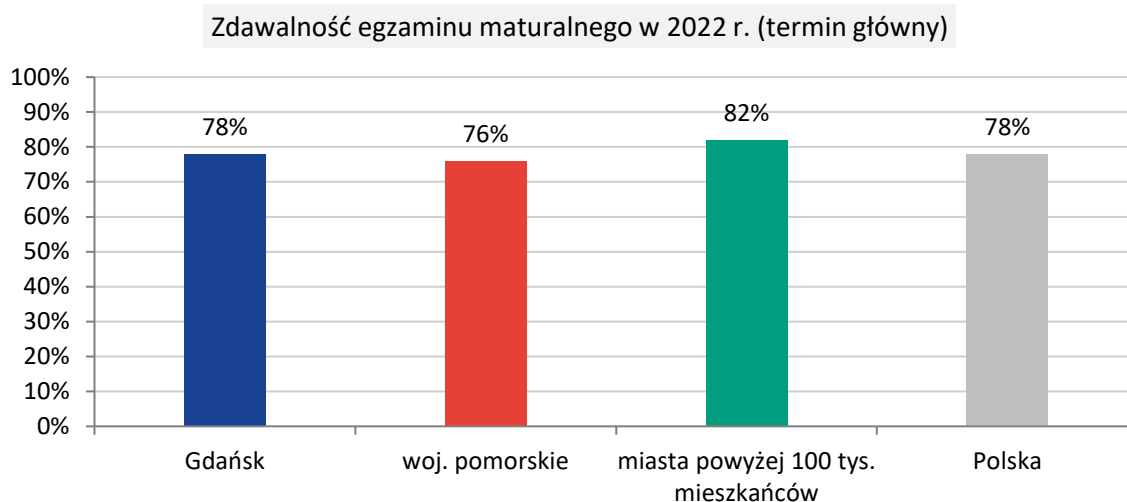
Jednym z mierników jakości kształcenia w placówkach szkolnych są egzaminy końcowe. Ze względu na sytuację zagrożenia epidemicznego w 2022 r. ponownie nie odbył się egzamin maturalny w części ustnej.

W 2022 r., podobnie jak w poprzednich latach, wyniki egzaminu ósmoklasisty w Gdańsku były lepsze od średniej wojewódzkiej i krajowej. Różnice osiągnęły 4–5 pkt proc. w przypadku języka polskiego, 9–10 pkt proc. W wypadku matematyki i 11 pkt proc. w przypadku języka angielskiego. Rezultaty gdańskich uczniów były również lepsze od średniej w miastach powyżej 100 tys. mieszkańców (do 2 pkt proc.). Zdawalność matury w terminie głównym osiągnęła w Gdańsku 78%. Był to wynik lepszy o 2 pkt proc. niż w całym województwie pomorskim i zbliżony do poziomu krajowego. Podobnie jak w poprzednich latach zdawalność była gorsza niż w całej grupie dużych miast (o 4 pkt proc. w 2022 r.).

Średni wynik egzaminu ósmoklasisty w 2022 r.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Okręgowej Komisji Egzaminacyjnej w Gdańsku i Centralnej Komisji Egzaminacyjnej.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Okręgowej Komisji Egzaminacyjnej w Gdańsku i Centralnej Komisji Egzaminacyjnej.

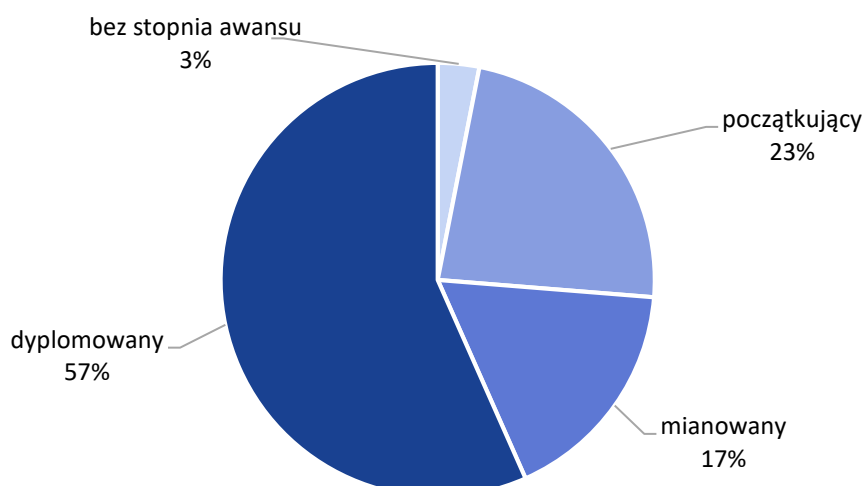
KADRA PEDAGOGICZNA

Podnoszenie kompetencji nauczycieli i pracowników placówek jest realizowane w różnych formach. Miasto wspiera funkcjonowanie grup samokształcenia i wymiany doświadczeń, takich jak np. Kreatywna Pedagogika. Dzięki współpracy z Centrum Edukacji Nauczycieli organizowane są szkolenia i studia podyplomowe, m.in. z zarządzania oświatą. Gdański Inkubator Przedsiębiorczości „Starter” wspiera dyrektorów i nauczycieli w zakresie rozwijania kompetencji i wprowadzania innowacyjnych metod nauczania. Środkami na doskonalenie i doksztalcenie nauczycieli dysponują również dyrektorzy placówek.

Średni wymiar etatu nauczycieli w placówce samorządowej w 2022 r. wyniósł 1,06 (o 0,15 etatu więcej niż w 2016 r.).

W roku szkolnym 2022/2023 przedszkola i szkoły samorządowe zatrudniały 8,1 tys. nauczycieli w łącznym wymiarze 8,6 tys. etatów pedagogicznych (w 2021 r. było to 7,7 tys. nauczycieli pracujących na 7,9 tys. etatów). W placówkach niesamorządowych zatrudnionych było 4,2 tys. nauczycieli na ponad 2,4 tys. etatów, a średni wymiar etatu wynosił 0,58.

Struktura zatrudnienia nauczycieli w gdańskich placówkach samorządowych w roku szkolnym 2021/2022

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Wydziału Rozwoju Społecznego, UMG.

Od 1 września 2022 r. obowiązują nowe zasady awansu zawodowego nauczycieli, pozostawiające dwa stopnie awansu dla nauczycieli początkujących: nauczyciela mianowanego i dyplomowanego. W placówkach samorządowych najliczniej reprezentowani są nauczyciele dyplomowani, którzy stanowią 57% kadry. Nauczycieli początkujących jest 23%, a mianowanych – 17%. Najmniejszą grupą są nauczyciele bez stopnia awansu – 3%.

DZIAŁANIA REALIZOWANE W RAMACH PROGRAMU OPERACYJNEGO EDUKACJA Podniesienie jakości pracy placówek gdańskiego systemu edukacji, wychowania i opieki

- **Gdańska Akademia Dyrektora** – w listopadzie 2021 r. zainaugurowano cykliczne spotkania dyrektorów gdańskich jednostek samorządowych, prowadzone przez ekspertów w danej dziedzinie jako odpowiedź na potrzeby środowiska zarządzającego jednostkami oświatowymi w zakresie wsparcia dla menadżera placówki. Pierwsze dwa spotkania poświęcone były tematowi zamówień publicznych. W 2022 r. odbyło się 13 kolejnych spotkań poświęconych dylematom prawnym wynikającym z niejednolitej interpretacji zapisów prawa, instrukcji kancelaryjnej oraz kontroli zarządczej.
- Projekt „**Szkolenia pracowników sekretariatów gdańskich placówek oświatowych**” zainicjowany w 2022 r. w związku z potrzebą doskonalenia, podnoszenia kwalifikacji i doskonalenia zawodowego pracowników szkół i innych placówek oświatowych – udział wzięło w nim 51 pracowników sekretariatu.
- Projekt „**Podaj Dalej**” – pilotażowa inicjatywa odpowiadająca na potrzeby środowiska dyrektorów i nauczycieli gdańskich przedszkoli w zakresie wymiany dobrych praktyk, ze szczególnym uwzględnieniem działań rozwijających kompetencje kluczowe u dzieci. Pilotaż projektu obejmował: stworzenie minisiec gdańskich przedszkoli i szkół, które dzieliły się dobrymi praktykami w ramach organizowanych cyklicznie zajęć otwartych i wizyt studyjnych w przedszkolach i szkołach z oddziałami przedszkolnymi, warsztatów rozwojowych i tematycznych dla nauczycieli gdańskich przedszkoli oraz warsztatów rozwojowych dla dyrektorów.
- **Cykliczne spotkania dyrektorów** gdańskich jednostek oświatowych służą wspieraniu pracy placówek i rozwijaniu współpracy. Odbywają się w formule plenarnej – z udziałem dyrektorów wszystkich placówek w Gdańsku – oraz dzielnicowej. W 2022 r. zorganizowano kilka telekonferencji z udziałem dyrektorów i wicedyrektorów samorządowych oraz niesamorządowych jednostek oświatowych, w których każdorazowo uczestniczyło ponad 200 osób. W sierpniu w formule stacjonarnej odbyło się spotkanie dyrektorów i wicedyrektorów wszystkich miejskich placówek publicznych poświęcone organizacji i planom na rok szkolny 2022/2023.
- „**Gdański Nauczyciel i Dyrektor Roku**” – nowy konkurs, którego celem było wyłonienie laureatów będących kreatywnymi i efektywnymi liderami w swoim środowisku lokalnym, inspirującymi całą społeczność, zwłaszcza oświatową. Są to osoby podejmujące szczególnie ważne i wartościowe działania na rzecz Gdańska i jego mieszkańców w duchu wspierania budujących Gdańsk idei: obywatelskości, solidarności, odpowiedzialności za zrównoważony rozwój oraz nowoczesności i inteligentnych rozwiązań. Zwycięzcami zostali Jarosław Drzeżdżon, nauczyciel matematyki i informatyki w V Liceum Ogólnokształcącym i Uniwersyteckim Liceum Ogólnokształcącym im. P. Adamowicza w Gdańsku, oraz Barbara Mizerska, dyrektorka Centrum Kształcenia Zawodowego i Ustawicznego nr 2 w Gdańsku.
- **Nagrody finansowe Prezydenta Miasta Gdańska** – przyznawane za wybitne osiągnięcia w pracy dydaktycznej, wychowawczej i opiekuńczej lub znaczące podniesienie kwalifikacji zawodowych. W 2022 r. otrzymała je 138 nauczycieli i dyrektorów.
- **Kreatywna Pedagogika** – projekt wymiany wiedzy i doświadczeń nauczycieli, opierający się na stałej współpracy w grupach samodoskonalenia zawodowego. Jego celem jest podnoszenie kompetencji nauczycieli w zakresie rozwijania kreatywności, aktywności i postaw przedsiębiorczych dzieci i młodzieży oraz zwiększenie otwartości nauczycieli na nowoczesne metody nauczania. W działania zaangażowanych było 21 liderów Kreatywnej Pedagogiki, ok. 400 nauczycieli z 30 sieciujących tematycznych grup doskonalenia zawodowego oraz 5 tutorów opiekujących się 11 podopiecznymi. W ramach projektu przeprowadzono cykl szkoleń, warsztatów, konferencji, konsultacji oraz zajęć autorskich dla nauczycieli: Akademia Kreatywnego Nauczyciela (ok. 300 uczestników wykładów i webinarów), Kreatywny Klub Książki (każde wydanie klubu oglądane przez 1 tys. osób), Dyskusyjny Klub Filmowy, 4 warsztaty prawne w ramach Gdańskiej Akademii Dyrektorów, 7 webinarów na temat przepisów kancelaryjno-archiwalnych, 6 wykładów podczas konferencji edukacyjnych i Gdańskiego Forum Edukacyjnego. Ok. 1 tys. uczestników odbyło kształcenie zdalne przez MS Teams.

- **VII Międzynarodowa Konferencja Edukacyjna „BeZee – Trendy w edukacji”** odbyła się 21 października 2022 r. stacjonarnie w Echo Sferze w Galerii Metropolia i objęła 9 prelekcji, debatę podsumowującą wszystkie bloki tematyczne, 5 warsztatów dla uczestników konferencji, warsztaty dla młodzieży i targi „EduShow” (5 firm z obszaru EdTech).
- **Innowacje pedagogiczne** – realizowane są w większości gdańskich szkół. Przykładami innowacyjnych działań przeprowadzonych w roku szkolnym 2022/2023 są:
 - Speedminton – gra dynamiczna łącząca tenis, squash i badminton (Szkoła Podstawowa nr 82, kl. IV–VIII);
 - Mindfulness – sposób na dobrostan (Szkoła Podstawowa nr 49);
 - „Ogród sensoryczny – ogród zmysłów” – kształtowanie osobowości ekologicznej, promowanie zdrowego stylu życia (Szkoła Podstawowa nr 43, kl. I);
 - „Najwięcej mocy jest w pierwszej pomocy” – zapoznanie z zasadami udzielania pierwszej pomocy (Szkoła Podstawowa nr 12, kl. I–VIII);
 - „Mam tę moc” (kl. I–III), „Zakodowane podróże” (kl. I–III), „Smaczna matematyka” (kl. V–VI), „Siatkarskie skarpety” (kl. IV–VII), „Dookoła świata” (kl. III), „Poklatkowe opowieści” (kl. I–III), „Zabawa – zainicjuj to sam” (kl. I–III) (Szkoła Podstawowa nr 61);
 - „Podróże kształcą” – nauka języka niemieckiego (Szkoła Podstawowa nr 89, kl. IV–VI);
 - „Bawię się w koszykówkę” – rozwój aspektów zdrowotnych, motorycznych i technicznych (Zespół Szkolno-Przedszkolny nr 8, kl. I–III);
 - „Arytmetyka mentalna w naszej szkole” (Szkoła Podstawowa nr 88, kl. III–VII).

Rozwój osobisty dzieci i młodzieży

Jednym z głównych kierunków polityki edukacyjnej miasta jest zapewnienie uczniom gdańskich placówek warunków, które istotnie przyczyniają się do odkrywania i wspierania talentów oraz zainteresowań młodych gdańszczan. Dodatkowe programy i projekty edukacyjne służą rozwijaniu kompetencji, postaw i zainteresowań w zakresie m.in. zdrowia, aktywności fizycznej, przedsiębiorczości, kultury czy aktywności obywatelskiej. Wiele z nich realizowanych jest we współpracy z podmiotami zewnętrznymi. Działania te przyczyniają się do budowania unikatowej oferty edukacji i wychowania w naszym mieście.

Zgodnie z danymi z arkuszy organizacyjnych, w roku szkolnym 2021/2022 gdańskie szkoły realizowały łącznie 17,1 tys. godz. zajęć dodatkowych tygodniowo, z czego ponad 58% stanowiły zajęcia w świetlicy, 27% – zajęcia indywidualne i terapia; ponad 11% – koła zainteresowań i zajęcia sportowe; ok. 3% – zajęcia wyrównawcze i przygotowujące do egzaminów.

W roku szkolnym 2022/2023 niemal 1,8 tys. uczniów samorządowych szkół podstawowych i liceów ogólnokształcących uczyło się w klasach dwujęzycznych.

Gdańskie szkoły zapewniają dobre warunki do rozwijania talentów sportowych. Uczniowie mogą korzystać z coraz nowocześniejszej infrastruktury (boiska, baseny, hale sportowe) oraz oferty oddziałów mistrzostwa sportowego i sportowych (łącznie 2,64 tys. uczniów w roku szkolnym 2022/2023). W 2022 r. w zajęciach prowadzonych przez Centrum Sportów Wodnych przy Zespole Szkół Ogólnokształcących nr 6 uczestniczyło ok. 1 tys. osób. Brały one udział w zajęciach pozalekcyjnych z wioślarstwa, kajakarstwa, żeglarstwa, ratownictwa wodnego oraz zajęciach realizowanych przez Gdański Zespół Schronisk i Sportu Szkolnego (w ramach programów „Żyj z Pasją” i „Dzielnicowe Centra Sportu”) i Pałac Młodzieży.

Rozwijanie różnorodnych talentów i pasji młodych gdańszczan to podstawowe zadanie Pałacu Młodzieży. Jest to placówka oświatowa z ponad 40-letnim doświadczeniem w wypełnianiu dzieciom i młodzieży czasu wolnego. Główną siedzibą placówki jest budynek przy ul. Ogarnej w samym sercu Gdańska. Wychodząc naprzeciw oczekiwaniom rodziców, stworzono projekt „Pałac Młodzieży w dzielnicach”, w ramach którego zajęcia prowadzone są również w 9 innych lokalizacjach (Wrzeszcz Dolny, Wrzeszcz Górny, Strzyża, Matarnia, Osowa, Śródmieście, Jasień, Żabianka, Ujeścisko-Łostowice). W 2022 r. w zajęciach organizowanych przez Pałac Młodzieży uczestniczyło 3,6 tys. dzieci i młodzieży.

Inną placówką oświatową powołaną do rozwijania talentów i kształtowania postaw młodych gdańszczan jest Gdański Zespół Schronisk i Sportu Szkolnego (GZSISS). Zadanie tej jednostki polega na tworzeniu warunków do

uczestnictwa w różnych formach aktywności fizycznej. Jest ona organizatorem współzawodnictwa sportowego szkół w ramach całorocznej rywalizacji zwanej Gdańską Olimpiadą Młodzieży.

W realizację projektów i programów rozwijających podstawową ofertę edukacyjną gdańskich placówek oświatowych włączają się również inne miejskie jednostki, zwłaszcza instytucje kultury oraz organizacje pozarządowe.

DZIAŁANIA REALIZOWANE W RAMACH PROGRAMU OPERACYJNEGO EDUKACJA

Wspieranie rozwoju osobistego dzieci i młodzieży

- **Gdańska Akademia Przedszkolaków** – projekt służący rozwijaniu postaw obywatelskich i wzmocnieniu tożsamości lokalnej wśród najmłodszych gdańszczan. W 2022 r. objął – w zakresie 233 godz. – spotkania i spacer tematyczne dla przedszkolaków, prowadzone przez przewodników miejskich. Uczestniczyło w nich 44 wychowawców i 2528 dzieci z 31 placówek. W ramach Akademii odbywa się także przegląd piosenek „Przedszkolaki śpiewają o Gdańsku”, w którym w 2022 r. wzięło udział 328 dzieci z 20 zespołów. Ze względu na trwający wówczas stan zagrożenia epidemicznego przegląd odbył się w wersji online.
- **Akademia Gdańskich Lwiątek** – projekt, którego celem jest zachęcanie dzieci z klas 0–III szkół podstawowych do uczestnictwa w wydarzeniach kulturalnych (dzieci otrzymują „Indeksy Gdańskiego Lwiątka”, w których zbierają pieczątki za udział w wydarzeniach). W dniu 10 czerwca 2022 r. zorganizowane zostały dwa koncerty w ramach Finałowego Koncertu Akademii Gdańskich Lwiątek, w których uczestniczyło łącznie 1350 dzieci.
- **Program Edukacji Morskiej w Gdańsku** – działania edukacyjne (w których wzięło udział 2259 uczestników) i aktywności wodne/morskie (3571 uczestników) realizowane przez Uczniowski Klub Sportowy „Szóstka”. W 2022 r. zaproponował on wychowankom publicznych punktów przedszkolnych i przedszkoli oraz uczniom publicznych szkół podstawowych i ponadpodstawowych w Gdańsku następujące działania:
 - o spotkania z żeglarzami/wioślarzami oraz spotkania integracyjne;
 - o zajęcia wodne, kajakarskie i wioślarskie na przystani;
 - o rejsy jachtowe i na oldtimerach;
 - o wolontariat na gdańskich oldtimerach.

W 2022 r. po raz pierwszy realizowany był także moduł wyrównywania dostępu, w ramach którego dla uczniów specjalnych przedszkoli i specjalnych szkół podstawowych, szkół przyszpitalnych oraz klas integracyjnych przeprowadzono: 7 zajęć edukacyjnych w Narodowym Muzeum Morskim, spotkanie z żeglarzem/wioślarzem, 6 zajęć wprowadzających na ergometrach, 6 zajęć na bączkach wioślarskich, kajakach lub innym sprzęcie zwodowanym na pływalni, 2 rejsy oldtimerem.

Ponadto prowadzone były profil Facebook oraz strona Programu Edukacji Morskiej pod adresem www.gdansk.pl/edukacja-morska.

- **„Gdańsk pod żaglami wiedzy”** – w 2022 r. kontynuowano projekt mający na celu poprawę jakości edukacji ogólnej przez zwiększenie liczby uczniów podnoszących kompetencje kluczowe w zakresie edukacji morskiej i żeglarskiej. Zrekrutowanych zostało 1269 uczniów i 55 nauczycieli z 25 gdańskich szkół podstawowych. Uczniowie brali udział w szkolnych i międzyszkolnych kołach edukacji morskiej, wycieczkach, zajęciach i obozach żeglarskich. Nauczyciele korzystali z warsztatów wprowadzających do edukacji morskiej i żeglarskiej, a także poszerzających kompetencje w zakresie wykorzystania treści edukacji morskiej w nauczaniu. Projekt jest realizowany w partnerstwie ze Związkiem Harcerstwa Polskiego – Chorągiew Gdańska.
- Do edukacji morskiej oraz pracy profilaktycznej z młodzieżą wykorzystywany jest należący do Gminy Miasta Gdańska **żaglowiec szkolny „Generał Zaruski”**. W 2022 r. zorganizowano dla gdańskich dzieci i młodzieży 16 rejsów szkolnych dla grup zorganizowanych, na co składają się 2 rejsy pełnomorskie (9-dniowe), 3 rejsy zatokowe (2–3-dniowe) oraz 11 rejsów 1-dniowych. Część rejsów odbyła się w ramach gdańskiego Programu Edukacji Morskiej. Młodzi gdańszczanie brali także udział w rejsach z otwartym naborem: jednodniowych jak „Poznaj Generała”, 3-dniowych zatokowych oraz w imprezie „Poznaj Gdańskie Oldtimery”, a także w rejsie Fundacji Jacka Stronga. Znaczącym wydarzeniem sezonu 2022 był także udział w unijnym projekcie „Eco-Ship”, realizowanym w Programie „Erasmus+”, w ramach którego odbyły się dwa 14-dniowe rejsy z międzynarodową załogą i udziałem gdańskiej młodzieży. Łącznie w tych działaniach udział wzięło ok. 450 uczestników.

- **„6-10-14-18+ dla Zdrowia”** – kompleksowy program profilaktyki zdrowia dzieci i młodzieży, służący wczesnemu wykrywaniu chorób cywilizacyjnych. Polega na przeprowadzeniu badań przesiewowych i ankietowych w kierunku czynników ryzyka, stylu życia i zachowań zdrowotnych wśród uczniów, wyselekcjonowaniu dzieci z czynnikami ryzyka chorób cywilizacyjnych i przeprowadzeniu pełnej interwencji edukacyjno-leczniczej u dzieci z wykrytymi problemami zdrowotnymi. W 2022 r. w programie uczestniczyło 7519 dzieci i młodzieży, w tym 839 osób wzięło udział w 39 warsztatach „Koszyk edukacyjny – zdrowie w szkole” ukierunkowanych na edukację dzieci, rodziców i nauczycieli w obszarze prowadzenia zdrowego trybu życia: aktywności fizycznej, zdrowej diety, aspektów psychologicznych w odżywianiu.
- **„Gdańsk – jeMy zdrowo”** – program skierowany do placówek edukacyjnych, w których odbywa się żywienie zbiorowe, a jego głównymi celami są poprawa jakości żywienia i kształtowanie właściwych nawyków żywieniowych. Głównym elementem programu jest narzędzie informatyczne – aplikacja, w której rodzice i opiekunowie mogą sprawdzić skład i sposób przyrządzania posiłków serwowanych w stołówkach szkolnych. W 2022 r. aplikacja wykorzystywana była w 80 placówkach oświatowych, co stanowi 58% szkół i przedszkoli, które mają dostęp do aplikacji.
- **GratoSfera w Gdańsku** – projekt, w ramach którego przy szkołach powstają miejsca swobodnej i kreatywnej zabawy na świeżym powietrzu dla dzieci z klas 0–III. Strefy składają się z magazynu, w których gromadzone są przedmioty do zabawy (rzeczy uznane za niepotrzebne, tzw. graty, np. plastikowe rury i pudła, drewniane skrzynie, beczki, drewniane szpule, opony, siatki, tkaniny), oraz z niewielkiego terenu zieleni. W 2022 r. w projekcie uczestniczyło 29 szkół podstawowych. Na ich terenach pojawiły się kolejne kontenery morskie z oknem lub drewniane wiaty, które wyposażone zostały w skrzynie do przechowywania zbieranych „gratów”. Nauczyciele uczestniczyli w szkoleniach z zakresu wprowadzania swobodnej zabawy do szkół. W formie badań fokusowych i swobodnych wywiadów zrealizowane zostało „Badanie korzyści rozwojowych, wynikających z praktykowania swobodnej zabawy przez gdańskich uczniów samorządowych szkół podstawowych”.
- **FitKlasa** – nowa formuła gimnastyki korekcyjnej dla dzieci w klasach 0–III, wdrażana w samorządowych szkołach podstawowych od 2019 r. Zajęcia prowadzone są w taki sposób, by dzieci wykonywały odpowiednio długo intensywne ćwiczenia, które kształtują sprawność krążeniowo-oddechową, a tym samym obniżają ryzyko chorób sercowo-naczyniowych. W roku szkolnym 2022/2023 w programie biorą udział wszystkie samorządowe szkoły podstawowe (ok. 12 tys. dzieci).
- **Klasa w drodze** – program, w ramach którego część zajęć realizujących podstawę programową odbywa się poza szkołą, np. w instytucjach kulturalnych czy edukacyjnych. Stanowi on urozmaicenie oferty edukacyjnej od roku szkolnego 2018/2019 i początkowo był realizowany w 4 gdańskich szkołach: Szkole Podstawowej nr 1, Szkole Podstawowej nr 5 (w Zespole Szkół Ogólnokształcących nr 8), Szkole Podstawowej nr 59 oraz I Liceum Ogólnokształcącym. W trakcie nauki zdalnej program był zawieszony lub realizowany częściowo, a w 2022 r. kontynuowano go w Szkole Podstawowej nr 59. Uczniowie klasy III (w liczbie 24) odwiedzili wraz z wychowawcą ciekawe miejsca oraz uczestniczyli w wielu zajęciach poza szkołą. Udział w projekcie „Klasa w drodze” był doskonałą nauką współpracy, odpowiedzialności oraz kreatywnego tworzenia. Różnorodność odwiedzanych miejsc oraz zdobywanie wiedzy poza budynkiem szkoły pozwoliła każdemu uczniowi pogłębiać swoje zainteresowania, rozwijać kreatywne myślenie.
- **Gdański Tydzień Demokracji** – w dniach 12–18 września 2022 r. odbyła się 6. edycja wydarzenia pod hasłem „Nasze prawa i wolności”. Wiele aktywności skierowanych było do uczniów i nauczycieli. Odbyły się debaty, warsztaty, wykłady, targi książki i spotkania autorskie. Kontynuowano projekt „Gdańskie Lekcje Obywatelskie”, którego celem jest edukowanie dzieci i młodzieży do aktywnego życia obywatelskiego. Ważnym punktem obchodów był kongres „Solidarni w rozwoju – Aktywni dla rozwoju”, będący częścią programu „Europejska Stolica Wolontariatu Gdańsk 2022”. Gdański Tydzień Demokracji został zorganizowany przez Miasto Gdańsk, Europejskie Centrum Solidarności, Open Eyes Economy Summit, Kreatywną Pedagogikę i Uniwersytet Gdański.
- **Akcja Zima i Akcja Lato** – to oferta zajęć dla dzieci i młodzieży w okresach wolnych od nauki szkolnej. Podczas ferii zimowych w 2022 r., ze względu na panującą w kraju sytuację epidemiologiczną i w związku z wydawanymi rozporządzeniami Ministra Edukacji i Nauki, miasto nie organizowało wypoczynku w placówkach oświatowych. W czasie wakacji zajęcia dla dzieci organizowało natomiast 71 gdańskich szkół. Dodatkowe atrakcje przygotowały miejskie instytucje kultury, Gdański Ośrodek Sportu czy Pałac Młodzieży. Organizacją zajęć dla najmłodszych zajęły się instytucje miejskie oraz organizacje pozarządowe.

- **Pałac Młodzieży w dzielnicach** – w ramach projektu zajęcia prowadzone są w siedzibie placówki przy ul. Ogarnej, jak również w 9 innych lokalizacjach: Wrzeszcz Dolny (Centrum Kształcenia Zawodowego i Ustawicznego nr 1), Wrzeszcz Górny (Szkoła Podstawowa nr 27), Strzyża (IX Liceum Ogólnokształcące), Matarnia (Szkoła Podstawowa nr 7), Osowa (Szkoła Podstawowa nr 81), Śródmieście (Zespół Szkół Ogólnokształcących nr 6), Jasień (Szkoła Podstawowa nr 6), Ujeścisko-Łostowice (Centrum Aktywności Lokalnej, ul. Wadowicka 5), Żabianka-Wejhery-Jelitkowo-Tysiąclecia (Szkoła Podstawowa nr 60). W 2022 r. w zajęciach organizowanych przez Pałac Młodzieży uczestniczyło ok. 3,6 tys. dzieci i młodzieży.
- **„Poznaj Polskę”** – przedsięwzięcie **Ministra Edukacji i Nauki**, mające na celu wsparcie organów prowadzących publiczne i niepubliczne szkoły w uatrakcyjnianiu nauki przez umożliwienie dzieciom i młodzieży poznawania Polski, jej środowiska przyrodniczego, tradycji, zabytków kultury i historii oraz osiągnięć polskiej nauki. Gmina Miasta Gdańska podpisała w 2022 r. porozumienie z Ministerstwem Edukacji i Nauki o udzielenie wsparcia finansowego na realizację zadania w tym przedsięwzięciu. Udział wzięło w nim 19 szkół publicznych prowadzonych przez Gminę Miasta Gdańska, które zrealizowały 48 wycieczek. Gmina Miasta Gdańska dofinansowała te wycieczki na kwotę **179,8 tys. zł.**

Kompetencje zawodowe

Rozwój kompetencji zawodowej to odpowiedź na potrzeby zmieniającego się świata, przemiany technologiczne i społeczne, jak również potrzeby rynku pracy. Coraz większego znaczenia nabiera szkolnictwo zawodowe, które kształcąc fachowców potrzebnych na rynku pracy, daje dobre perspektywy atrakcyjnego zatrudnienia. W Gdańsku podejmowane są działania promujące gdańskie szkoły zawodowe, poprawiające ich ofertę oraz infrastrukturę i wyposażenie, a także zwiększające zaangażowanie przedsiębiorców w proces kształcenia zawodowego. Istotnym zadaniem jest również ułatwienie mieszkańcom, a szczególnie uczniom, dostępu do poradnictwa edukacyjno-zawodowego. Coraz lepsza oferta w tym zakresie ułatwia podjęcie świadomego wyboru ścieżki edukacyjnej i rozwoju kariery zawodowej. Rozwijana jest również oferta kształcenia ustawicznego, także dla osób z niepełnosprawnościami oraz seniorów.

W 2022 r. kształcenie ustawiczne realizowały samorządowe placówki przeznaczone dla dorosłych: 1 szkoła podstawowa, 1 liceum, 1 szkoła policealna i 2 branżowe szkoły II stopnia. Kształcenie zawodowe osób dorosłych oferowało zdobycie 4 zawodów oraz 45 kwalifikacji w ramach kwalifikacyjnych kursów zawodowych, które są pozaszkolną formą kształcenia ustawicznego skierowaną do osób dorosłych zainteresowanych uzyskiwaniem i uzupełnianiem wiedzy, umiejętności oraz kwalifikacji zawodowych.

Kształcenie zawodowe osób z niepełnosprawnościami prowadzą 3 szkoły samorządowe. Uczniowie z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu lekkim mogą korzystać z oferty Zespołu Szkół Specjalnych nr 1 i Zespołu Szkół Specjalnych nr 2. Dla uczniów z niepełnosprawnością ruchową ofertę edukacyjną przygotowało Centrum Kształcenia Zawodowego i Ustawicznego nr 1. Placówka ta umożliwia kształcenie w zawodach: technik grafiki i poligrafii cyfrowej, technik reklamy, technik procesów introligatorskich, technik fotografii i multimediów, technik prac biurowych. Natomiast uczniowie z niepełnosprawnościami sprzężonymi oraz z niepełnosprawnością intelektualną w stopniach umiarkowanym i znacznym mogą skorzystać z oferty Specjalnego Ośrodka Szkolno-Wychowawczego nr 2 oraz Zespołu Szkół Specjalnych nr 1 i Zespołu Szkół Specjalnych nr 2, gdzie mają możliwość przysposobienia zawodowego.

Od 2016 r. w mieście funkcjonuje Centrum Rozwoju Talentów – jednostka Gdańskiego Urzędu Pracy wspierająca mieszkańców w rozwoju osobistego potencjału i znajdowaniu optymalnej ścieżki zawodowej. Oferta centrum skierowana jest do osób pracujących, szukających pracy oraz młodzieży szkolnej. Usługi doradztwa edukacyjno-zawodowego dla uczniów świadczą również poradnie psychologiczno-pedagogiczne. Ponadto w 50 gdańskich szkołach dostępni są nauczyciele – doradcy zawodowi.

DZIAŁANIA REALIZOWANE W RAMACH PROGRAMU OPERACYJNEGO EDUKACJA Rozwój kompetencji zawodowych mieszkańców dla sprostania wyzwaniom dynamicznie zmieniającego się świata

- Projekt **„Gdańsk Miastem Zawodowców – podniesienie jakości edukacji zawodowej”** realizowany w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Pomorskiego daje szerokie możliwości rozwoju i podnoszenia kompetencji uczniów gdańskich szkół branżowych. Wsparcie udzielane jest w formie doradztwa zawodowego, staży oraz kursów i szkoleń specjalistycznych. W 2022 r. podpisano 405 umów na realizację staży i praktyk zawodowych. Ukończyło je 432 uczestników.

- **Centrum Rozwoju Talentów** – jednostka Gdańskiego Urzędu Pracy oferująca uczniom gdańskich szkół usługi w zakresie poradnictwa edukacyjno-zawodowego. Prowadzi Młodzieżową Krainę Talentów – warsztaty dla szkół oraz kompleksowe poradnictwo indywidualne dla młodzieży ze szkół podstawowych i ponadpodstawowych, skupiające się na diagnozie mocnych stron i talentów oraz wyborze szkoły ponadpodstawowej lub kierunku studiów. W 2022 r. w Centrum odbyło się łącznie 169 warsztatów dla młodzieży, w których wzięło udział 3099 uczniów szkół podstawowych i ponadpodstawowych. Z porad indywidualnych skorzystało 884 osób. Łącznie z usług Centrum Rozwoju Talentów w 2022 r. skorzystało 3983 uczniów. W 2022 . Centrum Rozwoju Talentów utrzymywało współpracę ze szkolnymi doradcami zawodowymi w ramach programu „Ambasador Talentów” oraz wybrało w wyniku konkursu dwie szkoły – Ambasadory Talentów, które spełniły najwyższe standardy realizacji doradztwa zawodowego, zarówno w szkole, jak i na zewnątrz.
- Ogólnopolski konkurs **SkillsPoland 2022**, będący eliminacjami do międzynarodowego konkursu EuroSkills – odbył się w dniach 23–25 listopada 2022 r. na terenie Centrum Wystawienniczo-Kongresowego AmberExpo. Jest to konkurs w 22 konkurencjach branżowych, skierowany do uczniów szkół branżowych, studentów kierunków technicznych oraz do osób rozpoczynających swoją karierę zawodową. Wystąpiło w nim ponad 200 zawodników (gościnnie również zawodnicy zagraniczni) ocenianych przez ok. 100 sędziów.
- **Projekty realizowane przez Gdański Inkubator Przedsiębiorczości „Starter”**: „NOW” (wzmocnienie współpracy oraz transferu wiedzy i kompetencji między przedstawicielami biznesu a kadrami gdańskich szkół ponadpodstawowych), Innowaton Morski (wydarzenie dla młodzieży ze szkół ponadpodstawowych, podczas którego tworzone były innowacyjne rozwiązania z obszaru morskiego), „Innovation Camp by Starter” (tygodniowy obóz kreatywności i przedsiębiorczości dla młodzieży połączony z innovatonem i wizytami studyjnymi), Młodzieżowy Inkubator Przedsiębiorczości (spotkania edukacyjne dla szkół podstawowych, warsztaty kompetencyjne dla młodzieży), Młodzieżowa Rada Startera (grupa młodzieży skupiona wokół działań Inkubatora, opiniująca działania dla młodzieży i sama realizująca własne wydarzenia), „Kod.Starter” (zajęcia z programowania dla dzieci i młodzieży), klasa patronacka (opieka merytoryczna nad jedną z klas w ZSO nr 8 w Gdańsku).
- **Tydzień Zawodowca** – cykl wydarzeń, podczas którego ósmoklasiści i ich rodzice mogą przyjrzeć się, jak funkcjonują szkoły branżowe i technika oraz w jakich profesjach kształcą one uczniów. Po raz drugi przeprowadzono go wirtualnie 7–11 marca 2022 r.; rozpoczął się konferencją online dla uczniów, a w kolejnych dniach odbywały się wirtualne spacerki po szkołach branżowych, podczas których nauczyciele oprowadzali uczniów po wnętrzach placówek oraz odpowiadali na zadawane pytania. Ostatniego dnia Tygodnia Zawodowca odbyła się online gala wręczenia statuetek i dyplomów w konkursie na „Pracodawcę przyjaznego gdańskiej szkole zawodowej”. Grand Prix otrzymał pracodawca współpracujący z Centrum Kształcenia Ustawicznego i Zawodowego nr 2 w Gdańsku – Gdańskie Młyny sp. z o.o.
- **Gdańskie szkoły branżowe współpracują** z ponad 500 pracodawcami w zakresie praktycznego kształcenia zawodowego i praktyk zawodowych, umów o współpracy oraz klas patronackich.
- Utworzenie wspólnych studiów podyplomowych Uczelni Fahrenheita **Mitygacja i adaptacja do zmiany klimatu**, które mają na celu pozyskanie wiedzy oraz podniesienie kompetencji i umiejętności słuchaczy w zakresie mitygacji, definiowanej jako łagodzenie skutków współczesnej zmiany klimatu. Celem studiów jest również wzmocnienie procesu edukacji, odnoszącej się do zagadnień z zakresu adaptacji społeczeństwa oraz obszarów zurbanizowanych i wiejskich do zmian klimatu. Jego istotnym elementem jest budowanie partnerstw lokalnych i regionalnych pomiędzy jednostkami naukowymi, samorządem terytorialnym, przedstawicielami biznesu oraz NGO w łańcuchu poszukiwania praktycznych rozwiązań, stanowiących narzędzia realizacji Europejskiego Zielonego Ładu oraz polityk krajowych i regionalnych z tym związanych.
- **Gdańska Akademia Seniora** – skierowana do osób w wieku 50+ w celu stymulowania ich rozwoju osobistego oraz intelektualnej i fizycznej sprawności, aktywizacji społecznej, propagowania aktywnego trybu życia i prowadzenia działalności edukacyjnej. Akademia realizuje swoje cele m.in. przez kursy, wykłady, seminaria i warsztaty dla seniorów. Funkcjonuje w ramach Centrum Kształcenia Zawodowego i Ustawicznego nr 1, ma również filie na Osowej i w Śródmieściu. W 2022 r. w zajęciach uczestniczyło 542 słuchaczy. Ze uwagi na obowiązujące obostrzenia epidemiologiczne odbywały się one w miarę możliwości w formule online.

Infrastruktura edukacyjna

Placówki oświatowe wymagają ciągłego rozwoju i elastycznego dostosowywania do zmieniających się uwarunkowań. Celem miejskich działań jest zapewnienie dostępności i wysokiej jakości infrastruktury.

W roku szkolnym 2022/2023 gdańską sieć placówek samorządowych tworzą:

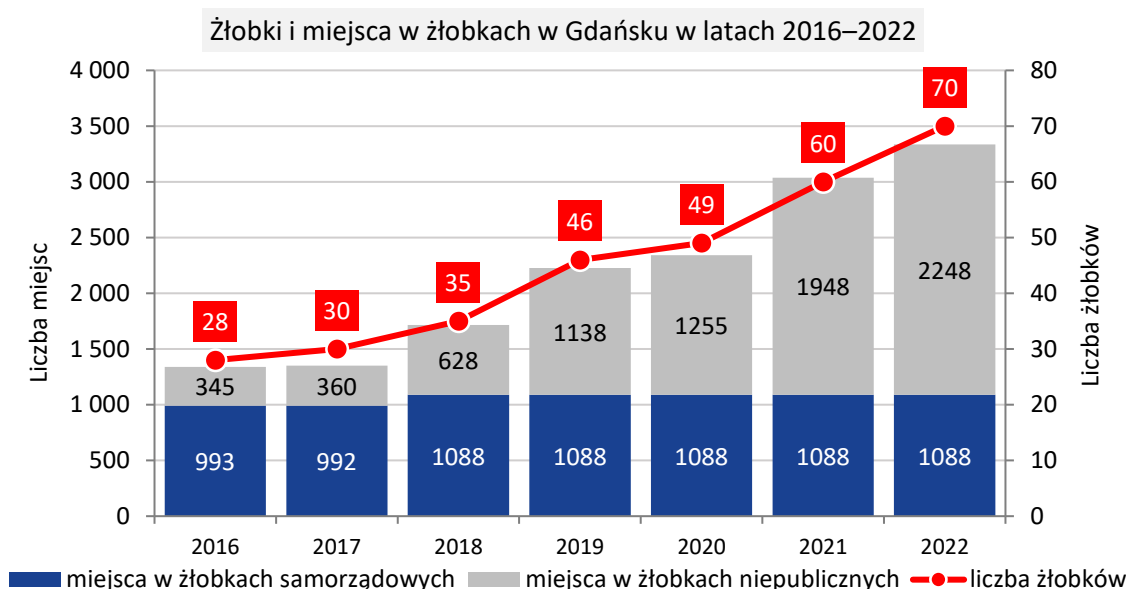
- 13 żłobków,
- 66 przedszkoli,
- 75 szkół podstawowych (w tym 1 dla dorosłych),
- 21 liceów ogólnokształcących (w tym 1 dla dorosłych),
- 13 techników,
- 12 szkół branżowych I stopnia,
- 2 szkoły branżowe II stopnia,
- 3 szkoły policealne,
- 3 szkoły przysposabiające do pracy,
- 11 innych placówek (6 poradni psychologiczno-pedagogicznych, Pałac Młodzieży, Państwowa Szkoła Muzyczna I Stopnia, Gdański Zespół Schronisk i Sportu Szkolnego, Bursa Gdańska, Specjalny Ośrodek Rewalidacyjno-Wychowawczy dla Dzieci i Młodzieży z Autyzmem).

Sieć placówek edukacyjnych jest dostosowywana do sytuacji demograficznej miasta i dzielnic, a ich dostępność zwiększana dzięki budowie nowych obiektów oraz tworzeniu placówek w partnerstwie z podmiotami zewnętrznymi. Równie ważnym kierunkiem działań jest unowocześnianie istniejących placówek. Ich stan i użyteczność poprawiają: remonty budynków, modernizacje pracowni i warsztatów, zakupy wyposażenia, w tym sprzętu multimedialnego, oraz modernizacje infrastruktury sportowej. Dzięki konsekwentnie prowadzonym inwestycjom poprawiają się warunki nauki i rozwoju dzieci i młodzieży z Gdańska.

W 2022 r. dużym wyzwaniem była rekrutacja do szkół ponadpodstawowych dwóch roczników dzieci urodzonych w roku 2007 i 2008 (które rozpoczęły naukę w klasie I szkoły podstawowej w wieku 6 lat). Efektem reformy systemu oświaty z 2016 r. są gwałtowny wzrost liczby uczniów oraz kumulacja w rekrutacji również w kolejnym roku szkolnym. Jednocześnie w naborze na rok szkolny 2024/2025 przewidywany jest spadek liczby kandydatów. W samorządowych szkołach ponadpodstawowych powstało 49 nowych oddziałów, w tym 20 w liceach ogólnokształcących. Dostępna liczba miejsc i zwiększenie liczebności oddziałów pokryło istniejące zapotrzebowanie.

OPIEKA NAD DZIEĆMI DO LAT 3

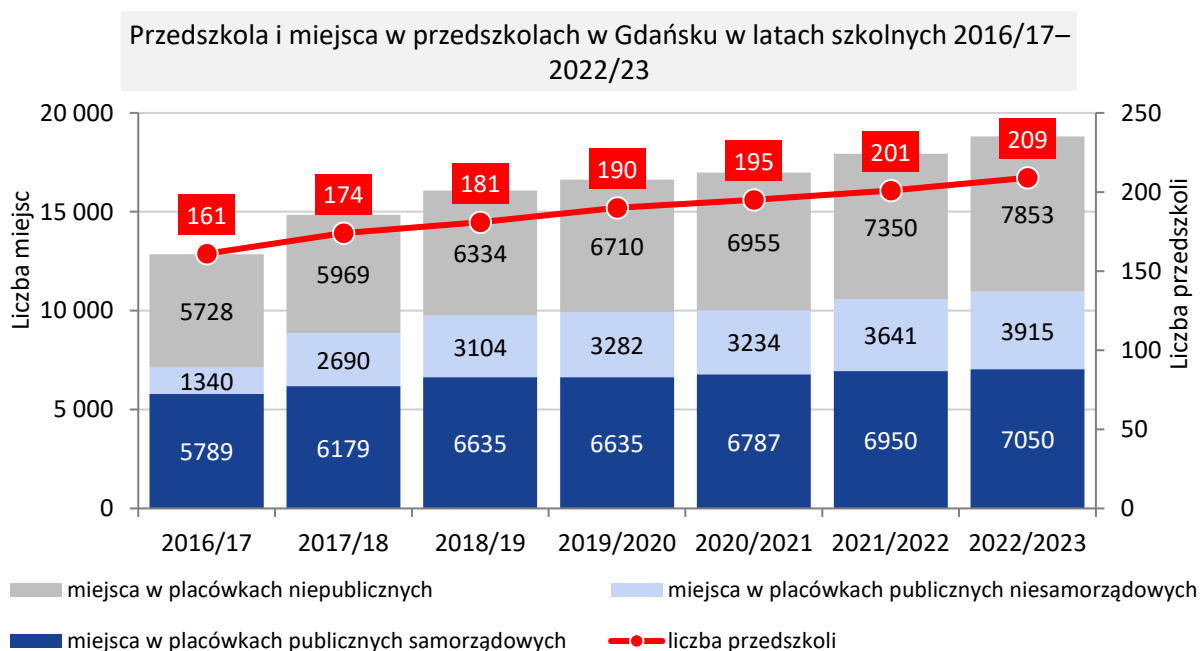
W 2022 r. w Gdańsku funkcjonowało **70 żłobków**. W porównaniu z sytuacją z 2021 r. **ich liczba wzrosła o 10 placówek**. Liczba miejsc w żłobkach przekroczyła 3,3 tys. (wzrost o 300 miejsc r/r). Gdański Zespół Żłobków, podobnie jak rok wcześniej, miał 13 filii i oferował łącznie 1088 miejsc dla dzieci. By umożliwić dostęp do opieki żłobkowej większej liczbie rodziców, od 2019 r. funkcjonuje Gdański Bon Żłobkowy, czyli dopłata miasta w wysokości do 500 zł miesięcznie do pobytu dziecka w placówce niepublicznej. W 2022 r. skorzystało z niego 1339 dzieci. Ofertę opieki nad dziećmi do lat 3 uzupełniano dzięki niepublicznym klubom dziecięcym (53 placówki – 1,1 tys. miejsc) oraz dziennym opiekunom (79 opiekunów, każdy może zapewnić opiekę 5 dzieciom do lat 3). Łącznie wszystkie formy opieki nad dziećmi do lat 3 oferowały ponad 4,7 tys. miejsc (o 204 miejsca więcej niż w 2021 r.).

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Informatorów o sytuacji społeczno-gospodarczej Gdańska oraz danych Wydziału Rozwoju Społecznego, UMG.

WYCHOWANIE PRZEDSZKOLNE

Wychowanie przedszkolne zapewniają przedszkola, oddziały przedszkolne w szkołach podstawowych oraz punkty przedszkolne. Na początku roku szkolnego 2022/2023 w Gdańsku **działało 209 przedszkoli (o 8 więcej niż rok wcześniej)**, oferujących łącznie ponad 18,8 tys. miejsc dla dzieci (wzrost o prawie 900 r/r). Był to kolejny rok wzrostu liczby placówek i miejsc w przedszkolach. W wyniku realizowanych od 2016 r. działań miasta polegających na upublicznianiu placówek niepublicznych oraz tworzeniu nowych miejsc przedszkolnych w partnerstwie z podmiotami zewnętrznymi powstały 4 nowe przedszkola publiczne niesamorządowe (łącznie w 2022 r. było ich już 36 – z ponad 3,9 tys. miejsc). Ogółem przedszkola publiczne (samorządowe i niesamorządowe) oferowały prawie 11 tys. miejsc, co stanowi 58,3% wszystkich miejsc w gdańskich przedszkolach. Przedszkola niepubliczne zapewniają prawie 7,9 tys. miejsc. Ofertę wychowania przedszkolnego uzupełniają oddziały przedszkolne w szkołach podstawowych (tzw. zerówki), do których uczęszczało 2,9 tys. dzieci (z czego niemal 90% w szkołach samorządowych), oraz 45 punktów przedszkolnych, które oferowały 923 miejsca dla dzieci (w tym 5 placówek publicznych – 110 miejsc).

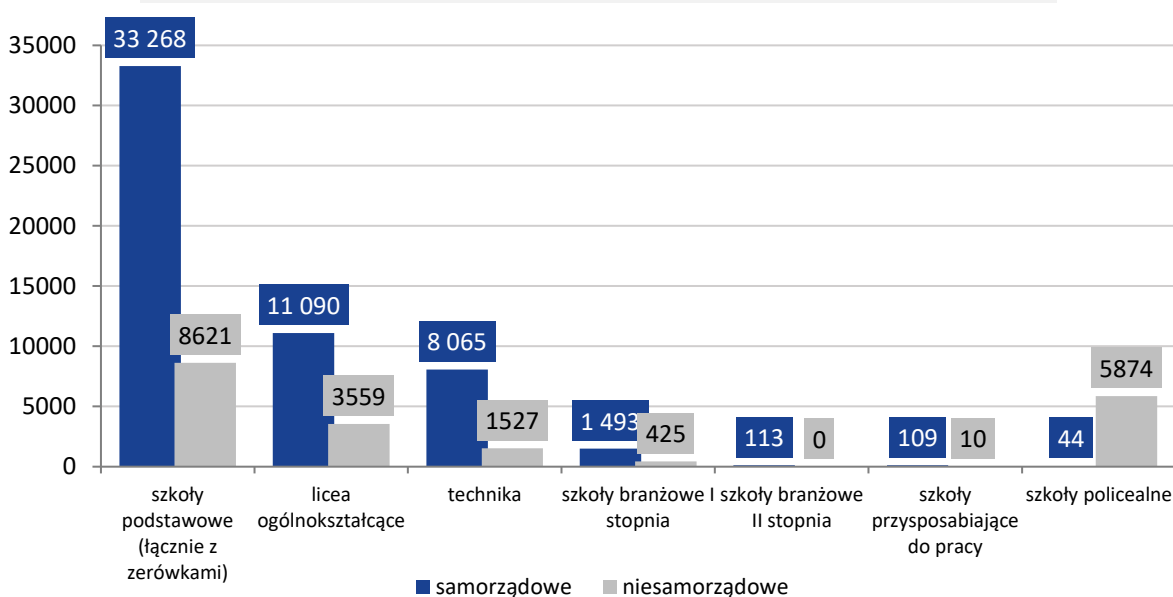
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Wydziału Rozwoju Społecznego, UMG.

W 2022 r. rozpoczęły funkcjonowanie samorządowe Przedszkole nr 14 przy ul. Nieborowskiej 6 (dla 114 dzieci), Przedszkole Artystyczno-Językowe przy ul. Pólnicy 26 (dla 125 dzieci) oraz Przedszkole Publiczne Słoneczna Kraina przy ul. Leszczynowej 74 (100 miejsc).

SZKOŁY

W gdańskich szkołach rok szkolny 2022/2023 rozpoczęło – łącznie z dziećmi w zerówkach – 74,2 tys. uczniów (dzieci, młodzieży oraz dorosłych), w tym niemal 3,5 tys. nowych uczniów z Ukrainy. Liczba uczniów i przedszkolaków ogółem była o 5,3 tys. wyższa niż w roku poprzednim. Do szkół samorządowych uczęszcza 54,2 tys. osób, co stanowi 73% uczniów w gdańskich szkołach. Najwięcej jest uczniów szkół podstawowych – 41,9 tys. (56,4% ogólnej liczby uczniów). Do szkół ponadpodstawowych uczęszczało łącznie 26,4 tys. młodzieży i dorosłych – najwięcej do liceów ogólnokształcących (14,6 tys.) i techników (9,6 tys.). Prawie 5,9 tys. osób kontynuowało naukę w szkołach policealnych, głównie niesamorządowych.

Liczba uczniów w szkołach samorządowych i niesamorządowych w Gdańsku w roku szkolnym 2022/23

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Systemu Informacji Oświatowej.

DZIAŁANIA REALIZOWANE W RAMACH PROGRAMU OPERACYJNEGO EDUKACJA Rozwijanie zasobów infrastruktury edukacyjnej, wychowania i opieki

- **Gdański Bon Żłobkowy** – dopłata w wysokości maksymalnie 500 zł miesięcznie do pobytu dziecka w niepublicznym żłobku, klubie dziecięcym lub u dziennego opiekuna. Celem wprowadzenia bonu jest wyrównanie dostępu do takich usług opiekuńczych dla osób aktywnych zawodowo i wracających na rynek pracy. Wsparcie funkcjonuje od września 2019 r. W 2022 r skorzystało z niego 1339 dzieci do lat 3.
- **Zwiększenie liczby publicznych miejsc przedszkolnych** – w 2022 r. utworzono Przedszkole nr 14 przy ul. Nieborowskiej (114 miejsc). Ponadto działalność jako placówki publiczne rozpoczęły Przedszkole Artystyczno-Językowe przy ul. Pólnicy 26 (125 miejsc) oraz Przedszkole Publiczne Słoneczna Kraina przy ul. Leszczynowej 74 (100 miejsc).
- W zakresie **optymalizacji sieci publicznych przedszkoli i szkół**, a przede wszystkim w celu stwarzania dodatkowych miejsc dla najmłodszych mieszkańców Gdańska, w roku szkolnym 2022/2023 utworzono 3 zespoły szkolno-przedszkolne (ZSP nr 9, ZSP nr 10, ZSP nr 11). Dzięki zastosowaniu takich rozwiązań dzieci z klas zerowych mogą korzystać z infrastruktury szkoły, przy jednoczesnym zwolnieniu przestrzeni przedszkolnych dla najmłodszych dzieci.
- **Nowe szkoły w południowych i zachodnich dzielnicach Gdańska** – w 2022 r. realizowano umowę dotyczącą budowy publicznej szkoły podstawowej przy ul. Srebrnej, której otwarcie zostało

zaplanowane na wrzesień 2023 r. Trwają prace nad budową nowego budynku Zespołu Szkół Ogólnokształcących nr 2 w Gdańsku, zlokalizowanego przy ul. Orfeusza i przeznaczonego dla 450 uczniów.

- Projekt **„Gdańsk miastem zawodowców – rozwój infrastruktury szkół zawodowych”** – utworzenie nowych pracowni, laboratoriów, warsztatów oraz modernizacja istniejącej infrastruktury szkół branżowych i technicznych. W 2022 r. koszt realizacji projektu wyniósł blisko 4,36 mln zł. Efekty osiągnięte w 2022 r.:
 - Zespół Szkół Morskich – w trakcie eksploatacji nowo wybudowanego pawilonu okazało się, że w dwóch salach (symulatorowni i salce serwerowni) specjalistyczny sprzęt pracuje w zbyt wysokich temperaturach, co może prowadzić do jego uszkodzenia, utraty gwarancji oraz odebrania certyfikacji Morskiej Jednostki Edukacyjnej. W 2022 r. Gmina Miasta Gdańska uzyskała zgodę na zakup i montaż w tych salach klimatyzatorów;
 - Państwowe Szkoły Budownictwa – zakończono procedurę odbiorową budowy budynku warsztatów z pracowniami (wraz z łącznikiem prowadzącym do Istniejącego budynku), 2 niewielkich budynków z pomieszczeniami pomocniczymi dla pracowni (z infrastrukturą techniczną, miejscami postojowymi dla samochodów i rowerów) oraz utwardzonego dojścia do budynku – ukształtowania terenu z niską zielenią;
 - Zespół Szkół Gastronomiczno-Hotelarskich – w 2022 r. kontynuowano prace modernizacyjne w pracowniach. W związku z robotami dodatkowymi, które wyniknęły w trakcie realizacji, przesunięto termin odbioru na 29 lipca, a następnie na 30 listopada 2022 r. Robót budowlanych nie zakończono do końca roku. Dostarczono i zamontowano sprzęt komputerowy, wyposażenie gastronomiczne i meblowe.
- W ramach **„Narodowego Programu Rozwoju Czytelnictwa”** dokonano zakupu książek do bibliotek szkolnych w 30 placówkach oświatowych.
- **Remonty i modernizacje w placówkach oświatowych** – w 2022 r. przeprowadzono planowane modernizacje w kilkudziesięciu placówkach oświatowych, związane m.in. z koniecznością zastosowania się do nakazów służb (Państwowej Straży Pożarnej, Państwowej Inspekcji Sanitarnej) oraz z kontynuacją zadań dotyczących dostosowania wybranych pomieszczeń szkolnych do wymogów reformy oświaty. Łączny koszt tych działań wyniósł prawie 28 mln zł.
- **Termomodernizacja placówek oświatowych** – w 2022 r. w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych kontynuowano realizację procesu modernizacji energetycznej obiektów oświatowych należących do miasta: w Szkole Podstawowej nr 1, Szkole Podstawowej nr 2, Przedszkolu nr 74, Przedszkolu nr 4 oraz Zespole Szkół Ogólnokształcących nr 6. Zakończono prace termomodernizacyjne w Szkole Podstawowej nr 67 i Szkole Podstawowej nr 47. Rozpoczęto prace termomodernizacyjne w Szkole Podstawowej nr 56, Szkole Podstawowej nr 81 oraz w Przedszkolu nr 75.
- Unowocześnianie **infrastruktury sportowo-rekreacyjnej** przy placówkach oświatowych:
 - zakończono budowę boiska przyszkolnego przy Szkole Podstawowej nr 55;
 - w przygotowaniu była dokumentacja projektowa dla Zespołu Szkół Samochodowych, Szkoły Podstawowej Specjalnej nr 28 i Szkoły Podstawowej Specjalnej nr 37;
 - trwała przebudowa basenów w Zespole Szkół Kreowania Wizerunku oraz w Szkole Podstawowej nr 2;
 - przebudowano ścieżkę rowerową przy Przedszkolu nr 34;
 - przeprowadzono modernizację wyposażenia placu zabaw wraz z elementami małej architektury w Przedszkolu nr 58;
 - zmodernizowano sale gimnastyczne w XXI Liceum Ogólnokształcącym i w Zespole Szkół Ogólnokształcących nr 8;
 - sporządzono dokumentację projektową przebudowy sali gimnastycznej wraz z zapleczem szatniowo-sanitarnym i dachem sali gimnastycznej w Zespole Szkół Ogólnokształcących nr 12 (XX LO);
 - w ramach realizacji Budżetu Obywatelskiego zrealizowano projekty:
 - budowa kortu tenisowego, parkour'u i placu zabaw przy Szkole Podstawowej nr 92;

- montaż urządzeń do kalisteniki przy ZSO nr 6;
- budowa boiska do piłki nożnej oraz placu zabaw przy Szkole Podstawowej nr 48.
- **Unowocześnianie wyposażenia placówek:**
 - na podstawie umowy najmu do 3 szkół podstawowych (SP nr 14, SP nr 39, SP nr 89) dostarczono 830 iPadów do nauki i pracy w klasach I–V. Równocześnie zapewniono szafki przeznaczone do ładowania i przechowywania iPadów;
 - zmodernizowano pracownie komputerowe w 8 placówkach oświatowych (SP nr 59, I LO, Szkoły Okrętowe i Techniczne, XIX LO, X LO, SP nr 79, Gdańska Szkoła Stermierki, ZSO nr 9) – w wyniku wspólnych zamówień publicznych zapewniono dostawę 192 zestawów komputerów;
 - zakupiono pomoce dydaktyczne w zakresie technologii informatyczno-komunikacyjnych dla 22 placówek oświatowych (szkół podstawowych nr 16, 19, 38, 43, 44, 49, 52, 56, 58, 62, 69, zespołów szkolno-przedszkolnych nr 2, 7 i 11, VIII LO, zespołów szkół ogólnokształcących nr 7, 9 i 12, techników i szkół branżowych wchodzących w skład Państwowych Szkół Budownictwa oraz Zespołu Szkół Gastronomiczno-Hotelarskich) – zostały one dofinansowane z dotacji celowej z budżetu państwa w ramach programu „Aktywna Tablica” w kwocie 581 tys. zł (80%); organ prowadzący dofinansował zadanie w kwocie 145 250 zł, co stanowi 20% kosztów. łączny koszt realizacji zadania wyniósł 726 250 zł;
 - na platformie Liga Niezwykłych Umysłów zakupiono 1 tys. kursów premium do nauki programowania (C++, Java, Python, SQL) dla szkół podstawowych i ponadpodstawowych na łączną kwotę 20,9 tys. zł;
 - w ramach programu edukacyjnego „Laboratoria Przyszłości”, realizowanego przez Ministerstwo Edukacji i Nauki, zakupione zostało wyposażenie techniczne do 63 szkół podstawowych (o wartości ponad 7 mln zł); program służy budowaniu kompetencji przyszłości z kierunków STEAM (nauka, technologia, inżynieria, sztuka i matematyka);
 - w ramach rządowego programu „Posiłek w szkole i w domu” zakupiono wyposażenie do kuchni dla Szkoły Podstawowej nr 2 i Szkoły Podstawowej nr 27.

6. ZDROWIE PUBLICZNE I SPORT

Utrzymywanie zdrowia jest podstawowym warunkiem kształtowania wysokiej jakości życia – pozwala wykorzystywać efektywnie nasz potencjał, wpływa znacząco na sytuację zawodową i społeczną. Właściwe zachowania żywieniowe, profilaktyka chorób cywilizacyjnych, aktywność fizyczna, umiejętność radzenia sobie ze stresem czy korzystanie ze wsparcia psychicznego odgrywają ważną rolę w budowaniu potencjału zdrowotnego człowieka.

Podejmowane przez miasto działania z zakresu szeroko rozumianej edukacji zdrowotnej i tworzenie warunków sprzyjających zdrowiu służy zachowaniu i umocnieniu zdrowia wszystkich mieszkańców. W dążeniu do zachowania zdrowia duże znaczenie ma sport, zwłaszcza powszechny, gdyż sprzyja on ugruntowaniu właściwych zachowań prozdrowotnych. W odpowiedzi na tę potrzebę w Gdańsku prowadzone są programy z zakresu profilaktyki chorób, skierowane przede wszystkim do grup zwiększonego ryzyka zachorowań. Podejmuje się również działania mające na celu podniesienie jakości opieki medycznej i społecznej.

Rok 2022 pozwolił coraz skuteczniej opanować zjawiska i konsekwencje związane pandemią COVID-19. Został za to zdominowany przez konflikt zbrojny w Ukrainie i związany z nim napływ osób uciekających przed wojną, które również należało objąć opieką medyczną. Konsekwencje ataku zbrojnego na Ukrainę miały i mają realny wpływ na codzienne życie mieszkańców; lęk odczuwany w obliczu wojny ma charakter długoterminowy. Sytuacja gospodarcza, bardzo wysoka inflacja oraz malejąca siła nabywcza są czynnikami wzmagającymi lęk i podwyższającymi poziom stresu.

Miejskie jednostki oraz podmioty realizujące zadania miasta angażowały się w działania zmierzające do zmniejszania ryzyka transmisji oraz akcje promujące szczepienia przeciw COVID-19 – do marca 2022 r. było zaszczepionych 71,6% mieszkańców Gdańska, co uplasowało miasto na pierwszym miejscu wśród gmin województwa pomorskiego. Miasto wspierało działalność placówek medycznych i szpitali m.in. przez zakup sprzętu medycznego. Mimo wielu trudności, związanych m.in. z wprowadzonymi obostrzeniami oraz ze wzrostem liczby osób wymagających pomocy medycznej z powodu napływu uchodźców z Ukrainy, miasto realizowało działania w obszarze zdrowia publicznego i sportu. Kontynuowano projekty promocji zdrowia, profilaktyki chorób cywilizacyjnych oraz uzależnień. Działania były dostosowywane do zidentyfikowanych potrzeb mieszkańców. Zorganizowano wsparcie interwencyjne dla osób będących w kryzysie psychicznym związanym z wojną w Ukrainie oraz pandemią COVID-19; z pomocy psychiatrycznej, psychologicznej i psychoterapeutycznej skorzystało 56 osób.

35 sztuk aparatury i sprzętu medycznego (w tym aparaty RTG, aparaty USG, sprzęt do rehabilitacji) zakupiono do placówek medycznych ze środków miejskich.

Edukacja zdrowotna i promocja zdrowia

Zainteresowanie społeczeństwa kwestiami związanymi z poprawą jakości życia i zachowaniem jak najdłużej pełni zdrowia rośnie od lat. Edukacja zdrowotna kształtuje świadomość i zwiększa szanse na podejmowanie zachowań służących zdrowiu. Działania w tym zakresie są kierowane w pierwszej kolejności do najmłodszych gdańszczan – mają wspierać w wychowaniu do zdrowia rodziny oraz żłobki, przedszkola, szkoły i innych ośrodki edukacji. W ten sposób utrwala się postawy i zachowania służące zdrowiu. Adresatami projektów i kampanii edukacyjnych są również osoby dorosłe, w tym seniorzy. Skuteczność edukacji zdrowotnej wzmacniają wielosektorowa współpraca różnych środowisk – rodzinnego, oświatowego, naukowego – oraz wsparcie organizacji pozarządowych, instytucji publicznych przedsiębiorców i pracodawców.

DZIAŁANIA REALIZOWANE W RAMACH PROGRAMU OPERACYJNEGO ZDROWIE PUBLICZNE I SPORT: Zwiększenie wiedzy dotyczącej wpływu stylu życia i warunków środowiskowych na zdrowie

- **Zdrowy Przedszkolak** – projekt budowy skutecznej metodyki wspierającej bezpośrednio profilaktykę zdrowia dzieci w wieku przedszkolnym (3–6 lat). Działanie uwzględnia opracowanie eksperckich analiz behawioralnego profilu zdrowotnego dziecka, metod jego oceny oraz zakresów indywidualnego postępowania z dzieckiem i jego środowiskiem. Na ich podstawie przygotowano narzędzie informatyczne tworzące indywidualne behawioralne profile zdrowotne. Projekt został współfinansowany ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Pomorskiego na lata 2014–2020.

- **Kierunek Zdrowie** – program promocji zdrowego stylu życia dla gdańskich dzieci w wieku 6 i 7 lat oraz ich rodziców i opiekunów. Polega na identyfikacji zagrożeń zdrowotnych u dziecka oraz określeniu indywidualnego, kompleksowego planu postępowania prozdrowotnego, z uwzględnieniem zaleceń lekarskich, dietetycznych, psychologicznych oraz działań dotyczących aktywności fizycznej. W 2022 r. w programie udział wzięło 1970 dzieci.
- **Zdrowy Uczeń** – program promocji zdrowego stylu życia oraz określenie postępowania prozdrowotnego kierowany do uczniów klas III i VII szkół podstawowych. Jego celem jest wykrycie zaburzeń zdrowotnych oraz niekorzystnych czynników mogących oddziaływać na zdrowie. Dzieci z wysokim ryzykiem rozwoju chorób cywilizacyjnych (np. nadmiar masy ciała) kierowane są do interwencyjnego programu medycyny behawioralnej, realizowanego przez Uniwersyteckie Centrum Kliniczne. W 2022 r. w programie uczestniczyło 4775 uczniów z gdańskich placówek oświatowych.
- **Gdańsk – jeMY zdrowo!** – program mający na celu poprawę jakości żywienia dzieci i młodzieży w gdańskich placówkach oświatowych oraz polepszenie jakości komunikacji dotyczącej żywienia dzieci między placówkami a rodzicami i opiekunami. Jego głównym elementem jest narzędzie informatyczne (aplikacja), w której rodzice/opiekunowie mogą sprawdzić skład i sposób przyrządzania posiłków serwowanych w stołówkach szkolnych). W 2022 r. 58% placówek oświatowych uczestniczących w programie aktywnie korzystało z tego narzędzia.
- **FitKlasa** – nowa formuła gimnastyki korekcyjnej dla dzieci klasach zerowych oraz I–III szkoły podstawowej. Zajęcia prowadzone są w taki sposób, aby dzieci wykonywały w ich trakcie odpowiednio długo intensywne ćwiczenia, które kształtują sprawność krążeniowo-oddechową, a tym samym obniżają ryzyko chorób sercowo-naczyniowych. W 2022 r. w programie uczestniczyły wszystkie samorządowe szkoły podstawowe (ok. 12 tys. dzieci); przeprowadzono 40 audytów na terenie szkół.
- **Trzeci wiek w zdrowiu** – program promocji aktywnego starzenia się, zaprojektowany specjalnie dla seniorów, w ramach którego ustalany jest indywidualny plan postępowania zdrowotnego, realizowany następnie poprzez udział w 8-tygodniowym cyklu wykładów i zajęć z aktywności fizycznej. W 2022 r. odbyła się druga edycja programu, w której uczestniczyło 110 osób. Projekt ten otrzymał wyróżnienie w kategorii „zdrowa gmina” organizowany przez Portal Samorządowy oraz magazyn „Rynek Zdrowia”.
- **#Zdrowie** – program mający na celu zwiększenie poziomu osobistej odpowiedzialności za zdrowie poprzez podniesienie poziomu wiedzy na temat organizacji systemu ochrony zdrowia w Polsce, zwiększenie umiejętności pozyskiwania wiarygodnych treści dotyczących zdrowia, podniesienie poziomu wiedzy na temat praw pacjenta, promocji prawidłowego gromadzenia i przechowywania informacji o własnym zdrowiu, zwiększenie kompetencji w zakresie postępowania na wypadek konieczności wezwania pogotowia ratunkowego. Adresatami programu są uczniowie w wieku 17,5-18,5 lat uczęszczający do gdańskich szkół ponadpodstawowych. W 2022 r. w programie uczestniczyło 1375 osób.

Profilaktyka chorób i uzależnień

Stan zdrowia jest kształtowany w największym stopniu przez styl życia i środowisko. Promocja zdrowego stylu życia i profilaktyka chorób to obszary, w których upatruje się największych rezerw służących budowaniu potencjału zdrowotnego. Szczególnie istotne jest podejmowanie tego typu działań wobec dzieci i młodzieży. Zgodnie z wytycznymi Światowej Organizacji Zdrowia działania dotyczące promocji zdrowia i profilaktyki powinny mieć charakter interdyscyplinarny, łączący wiele dziedzin nauki i różnorodne formy oddziaływania.

Umacnianie potencjału zdrowia oraz poprawa jakości życia mieszkańców Gdańska przez działania z zakresu promocji zdrowia, profilaktyki uzależnień i przeciwdziałania przemocy w rodzinie to główne zadania Gdańskiego Ośrodka Promocji Zdrowia i Profilaktyki Uzależnień (GOPZiPU). Zespół specjalistów ośrodka (lekarzy, psychologów, edukatorów zdrowia oraz specjalistów z zakresu kultury fizycznej i zdrowia publicznego), wsparty merytorycznie przez gdańskie środowisko naukowe, przygotowuje i wdraża interdyscyplinarne programy zdrowotne kierowane do przedszkolaków i uczniów oraz dorosłych gdańszczyzan. Jednym z kluczowych elementów prowadzenia gdańskiej polityki zdrowotnej jest realizacja Gdańskiego Programu Promocji Zdrowia i Przeciwdziałania Chorobom Cywilizacyjnym na lata 2021–2025. Ograniczanie zdrowotnych i społecznych skutków wynikających z nadużywania napojów alkoholowych lub używania innych substancji psychoaktywnych jest celem Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii. Działania z zakresu programu – oprócz GOPZiPU – prowadzą: Gdański Ośrodek Pomocy Psychologicznej dla Dzieci i Młodzieży, Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Gdańsku, Gdański Zespół Schronisk i Sportu Szkolnego, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, podmioty lecznicze,

organizacje pozarządowe, a także inne placówki realizujące zadania w obszarze profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień.

Blisko 80 tys. osób, w tym ok. 40 tys. dzieci i młodzieży, skorzystało z różnych form wsparcia edukacyjnego, profilaktyki, redukcji szkód, rehabilitacji i reintegracji w ramach funkcjonowania Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii.

Osoby z zaburzeniami psychicznymi mogą liczyć w Gdańsku na wsparcie. Gdański Program Ochrony Zdrowia Psychicznego na lata 2016–2023 ma na celu tworzenie lokalnego systemu zapewniającego optymalne warunki i szanse rozwoju psychicznego mieszkańców miasta, a także poprawę jakości życia osób w trudnościach i kryzysach psychicznych oraz z zaburzeniami psychicznymi, ich rodzin, opiekunów i otoczenia społecznego. Działania są realizowane przez Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Gdańsku, Gdański Ośrodek Pomocy Psychologicznej dla Dzieci i Młodzieży, a także inne jednostki organizacyjne miasta, organizacje pozarządowe i podmioty lecznicze.

W 2022 r. w ramach Gdańskiego Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego zrealizowano 27 projektów adresowanych do ponad 24 tys. odbiorców, z czego z bezpośredniego wsparcia psychologicznego (obejmującego konsultacje, terapie indywidualne i grupowe) skorzystało niemal 3 tys. osób.

DZIAŁANIA REALIZOWANE W RAMACH PROGRAMU OPERACYJNEGO ZDROWIE PUBLICZNE I SPORT:

Podniesienie efektywności programów profilaktyki chorób i uzależnień

- **Gdański Program Promocji Zdrowia i Przeciwdziałania Chorobom Cywilizacyjnym** – kolejna edycja programu na lata 2021–2025, którego cele to: wydłużenie życia w zdrowiu, poprawa zdrowia i związanej z nim jakości życia ludności oraz zmniejszenie nierówności społecznych w zakresie zdrowia mieszkańców Gdańska. W 2022 r. zrealizowano m.in. następujące działania:
 - **6-10-14-18+ dla Zdrowia** – kompleksowy program profilaktyki zdrowia dzieci i młodzieży, służący wczesnemu wykrywaniu chorób cywilizacyjnych. Polega na przeprowadzeniu badań przesiewowych i ankietowych w kierunku czynników ryzyka, stylu życia i zachowań zdrowotnych wśród uczniów, wyselekcjonowaniu dzieci z czynnikami ryzyka chorób cywilizacyjnych i przeprowadzeniu pełnej interwencji edukacyjno-leczniczej u osób z wykrytymi problemami zdrowotnymi. W 2022 r. w programie uczestniczyło ponad 7,5 tys. dzieci i młodzieży;
 - **profilaktyka zakażeń grypy** – bezpłatne szczepienia dla seniorów w ramach programu „Zaszczep się przeciwko grypie, a będziesz cieszył się jesienią życia”. W 2022 r. z możliwości zaszczepienia się skorzystało 740 seniorów. Należy zwrócić uwagę, że stosunkowo niska liczba szczepień zrealizowanych w programie wiązała się z ograniczoną dostępnością szczepionek przeciw grypie na rynku krajowym. Dużo wyższy niż w poprzednich latach popyt na szczepienia tego typu był spowodowany pandemią COVID-19;
 - **profilaktyka HIV/AIDS** – warsztaty profilaktyczne skierowane do uczniów szkół ponadpodstawowych oraz kampanie informacyjno-edukacyjne adresowane do studentów. W 2022 r. działaniami objęto 2,2 tys. osób;
 - **profilaktyka zakażeń HPV** – w październiku udało się uruchomić bezpłatne szczepienia w ramach „Programu profilaktyki zakażeń wirusami brodawczaka ludzkiego (HPV) na terenie Gminy Miasta Gdańska na lata 2019–2025”, którego celem jest zwiększenie odporności osobniczej na zakażenia wirusem HPV wśród gdańskich dziewcząt i chłopców w wieku 12 lat oraz podwyższenie poziomu wiedzy w zakresie zapobiegania chorobom nowotworowym i zakażeniom wywołanym przez wirusy brodawczaka ludzkiego. W 2022 r. z możliwości zaszczepienia się szczepionką 9-walentną skorzystało 566 osób.
- **Ogólnopolski program profilaktyki czerniaka** – służy podniesieniu kompetencji prozdrowotnych dzieci i młodzieży w obszarze profilaktyki onkologicznej, zwiększeniu poczucia odpowiedzialności za zdrowie własne i innych oraz wzmocnieniu motywacji do prowadzenia zdrowego stylu życia dzięki powszechnej

edukacji prozdrowotnej i promocji zdrowego stylu życia. Polega na prowadzeniu lekcji na podstawie materiałów (scenariusz lekcji, film, plakat, materiały pomocnicze) opracowanych przez Studenckie Koło Naukowe ONKOMA. W 2022 r. w programie uczestniczyło 41 placówek oświatowych (4276 uczniów i 68 nauczycieli).

- **Gdański Program Profilaktyki Cukrzycy** – projekt skierowany do aktywnych zawodowo dorosłych mieszkańców Gdańska i gminy Stegna z grupy podwyższonego ryzyka zachorowania na cukrzycę. Dla każdej z osób z rozpoznaniem stanu przedcukrzycowym zaplanowano roczną interwencję z wykorzystaniem specjalnych procedur i materiałów edukacyjnych. Działania obejmują: 1. wstępną ocenę ryzyka wystąpienia cukrzycy typu 2 za pomocą ankiety FINDRISK; 2. prowadzenie badań OGTT lub glikemii na czczo (test obciążenia glukozą) służących identyfikacji osób chorych na cukrzycę i w stanie przedcukrzycowym; 3. kwalifikację osób obciążonych ryzykiem zachorowania na cukrzycę typu 2 do działań edukacyjnych (pielęgniarka, lekarz); 4. przeprowadzenie programu edukacyjnego w formie złożonego procesu interwencji medyczno-behawioralno-edukacyjnych realizowanego przez interdyscyplinarny zespół specjalistów: lekarzy, pielęgniarek, dietetyków, psychologów oraz fizjoterapeutów; 5. weryfikację skuteczności interwencji zdrowotnej po roku uczestnictwa w programie w postaci ponownego badania uczestnika (OGTT lub glikemii na czczo); 6. podsumowanie stanu zdrowia po interwencji i przekazanie zaleceń (wizyta u pielęgniarki i lekarza). W 2022 r. ankietę FINDRISK wypełniło ponad 6,5 tys. osób, a badania laboratoryjne wykonało 1590 uczestników programu. Stan przedcukrzycowy stwierdzono u 326 osób, a podejrzenie cukrzycy – u 45. Realizacja projektu rozpoczęła się w 2019 r. i potrwa do września 2023 r.
- **Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii** – kompleksowy program przeciwdziałania problemom uzależnień i ich rozwiązywania, obejmujący działania w obszarach: edukacja zdrowotna, podnoszenie kompetencji kadr, profilaktyka (uniwersalna, selektywna, wskazująca), redukcja szkód, rehabilitacja i reintegracja zdrowotna, społeczna i zawodowa. W 2022 r. zrealizowano 106 zadań, projekty i programy, z których bezpośrednio skorzystało blisko 80 tys. osób, w tym ok. 40 tys. dzieci i młodzieży. Program objął m.in.:
 - **moduł edukacyjny w programie „Zdrowy Uczeń”** – kształtowanie kompetencji zdrowotnych młodzieży w zakresie unikania substancji psychoaktywnych, prowadzenie warsztatów edukacyjnych na terenie placówek oświatowych (ok. 1044 uczniów);
 - kampanię społeczną **„Kieruj bez procentów”**, promującą bezpieczne prowadzenie pojazdów bez używania substancji psychoaktywnych, obejmującą: warsztaty profilaktyczne „Trzeźwa jazda” dla uczniów szkół średnich (1704 uczestników w 10 szkołach), informacje na Facebooku (1,2 tys. odbiorców), spoty i webinaria (ok. 4 tys. odbiorców), warsztaty w ośrodkach szkolenia kierowców (196 osób);
 - kampanię **„Uważaj, co pijesz”** na temat GHB (tzw. „pigulka gwałtu”) adresowaną do uczniów szkół średnich (2125 osób);
 - profilaktyczną kampanię informacyjno-edukacyjną **„Młodość bez procentów”**, motywującą osoby w wieku poniżej 18 lat do życia bez używania substancji psychoaktywnych. Działania objęły też szkolenia dla sprzedawców alkoholu, warsztaty profilaktyczne „#Ważne wybory” dla młodzieży z klas VII i VIII szkół podstawowych (975 uczniów w 8 szkołach) oraz warsztaty edukacyjno-informacyjne dla uczniów pierwszych klas III LO w Gdańsku na temat szkodliwości używania alkoholu (2119 uczniów);
 - konsultacje specjalistyczne w ramach **Poradni Zdrowego Życia**, dotyczące problemów z używaniem przez dzieci i młodzież alkoholu i innych substancji psychoaktywnych, dla młodych osób zagrożonych uzależnieniem (207 dzieci i młodzieży);
 - szkolenia i warsztaty specjalistyczne w ramach **Akademii Zdrowego Życia** w formie stacjonarnej i online – webinarium (742 odbiorców);
 - przygotowanie i przeprowadzenie kampanii społecznej o **szkodliwości marihuany**, z której skorzystało 4137 osób;
 - **Good Behavior Game (gra w dobre zachowania)** – program/model systemowego wsparcia profilaktycznego i wychowawczego dzieci w wieku szkolnym realizowany w 197 oddziałach klasowych w gdańskich placówkach oświatowych na podstawie strategii profilaktycznych (4313 odbiorców) przez Fundację „Ukryte Skrzydła”;
 - **„Profis – sport bez uzależnień”** – wsparcie merytoryczne oraz realizacja programów i projektów w zakresie promocji zdrowia i aktywności fizycznej, skierowane w szczególności do dzieci i młodzieży oraz rodziców i opiekunów, w tym do osób (grup) prezentujących

zachowania problemowe/ryzykowne. W 2022 r. z programu skorzystało ponad 10 tys. dzieci i młodzieży;

- tworzenie warunków do zabezpieczenia pracy **Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych** (GKRPA) w Gdańsku, zgodnie z Ustawą z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi, w tym zapewnienie obsługi administracyjnej, pokrywanie kosztów sądowych, wydawanie opinii przez biegłych orzekających w sprawie uzależnienia od alkoholu, szkolenia członków komisji. GKRPA przyjęła w biurze 1654 klientów, a ponad 10 tys. obsłużyła telefonicznie i za pośrednictwem poczty elektronicznej;
- **streetworking** – realizacja działań profilaktycznych opartych na metodzie pracy ulicznej w miejscach niemieszkalnych, w których przebywają osoby w kryzysie bezdomności. Sześcioro streetworkerów monitorowało sytuację, motywowało do zmiany sposobu (poprawy jakości) życia, łącznie nawiązano 1739 kontaktów z 467 osobami;
- projekt **„Housing First – najpierw mieszkanie”**, którego celem jest utrzymanie i rozwój wsparcia osób w bezdomności, dotkniętych problemem uzależnień i/lub zaburzeniami psychicznymi, zapewniający stabilność i bezpieczeństwo mieszkaniowe, dobrostan psychiczny i fizyczny oraz integrację. W 2022 r. wsparcie otrzymało 12 osób w 11 mieszkaniach;
- **„Żyj z pasją”** – program, którego celem jest ograniczenie przez dzieci i młodzież sięgania po szkodliwe dla nich substancje (papierosy, alkohol, używki) oraz zaopatrzenie ich w umiejętności radzenia sobie z sytuacjami trudnymi w życiu poprzez udział w zorganizowanych zajęciach sportowych, turystycznych, rekreacyjnych i profilaktycznych. Zajęcia profilaktyczne odbywały się blisko miejsca zamieszkania uczestników i wykorzystywały lokalną infrastrukturę. Uczestnikom programu oferowano różnorodną gamę zajęć w grupach sportowych w 14 placówkach szkolnych oraz jednej placówce wsparcia dziennego, z których systematycznie korzystały 784 osoby;
- **pomoc psychoterapeutyczną** dla dzieci, młodzieży i rodziców prowadzoną przez Gdański Ośrodek Pomocy Psychologicznej dla Dzieci i Młodzieży. W 2022 r. z konsultacji i psychoterapii indywidualnej skorzystało 717 osób, a z konsultacji i psychoterapii rodzin i par (88 osób);
- konsultacje **terapeuty** dla osób/rodzin z problemem uzależnienia od alkoholu lub zagrożonych problemem w miejscu ich zamieszkania/pobytu wraz z doradztwem dla pracowników socjalnych (104 osoby);
- **„Szkołę dla rodziców”** – prowadzoną przez Gdański Ośrodek Pomocy Psychologicznej dla Dzieci i Młodzieży i mającą na celu zwiększenie umiejętności wychowawczych rodziców. W 2022 r. przeprowadzono 9 edycji programu, z których skorzystało 98 rodziców;
- **Model pomocy dzieciom z podejrzeniem wykorzystania seksualnego** – w Gdańskim Ośrodku Pomocy Psychologicznej dla Dzieci i Młodzieży przeprowadzono 11 programów diagnostycznych obejmujących diagnozę psychotraumatologiczno-psychiatryczną dziecka prowadzoną w kierunku identyfikacji symptomów traumy seksualnej. Dzieci, u których zdiagnozowano traumę seksualną, skorzystały z intensywnej psychoterapii potraumatycznej, a ich rodzice – z konsultacji psychologicznych. W 2022 r. objęto pomocą 34 dzieci oraz 92 rodziców;
- kompleksową **pomoc dla dzieci z FASD** (*Fetal Alcohol Spectrum Disorder* – spektrum płodowych zaburzeń alkoholowych) **i ich rodziców** realizowaną przez Gdański Ośrodek Pomocy Psychologicznej dla Dzieci i Młodzieży. Pomoc ta objęła: diagnozę kryterialną i diagnozę neuropsychologiczną, terapię neurorozwojową, neuropsychologiczną, neurologopedyczną oraz psychoterapię. Rodzice dzieci z FASD korzystali z grupy wsparcia, warsztatów oraz spotkań ze specjalistami. W 2022 r. z oferty skorzystało 53 dzieci oraz 109 rodziców;
- warsztaty psychoedukacyjne **„Kłopoty w plecaku”** realizowane przez Gdański Ośrodek Pomocy Psychologicznej dla Dzieci i Młodzieży, a kierowane do pracowników szkół: pedagogów, psychologów, wychowawców i nauczycieli. Miały one na celu poszerzenie wiedzy i umiejętności specjalistów z zakresu traumy dziecięcej oraz zaburzeń psychicznych dzieci i młodzieży jako czynników ryzyka uzależnień. W 2022 r. odbyły się 4 warsztaty dla 30 osób;

- **grupę terapeutyczną dla młodych dorosłych** (młodzieży uczącej się) prowadzoną przez Gdański Ośrodek Pomocy Psychologicznej dla Dzieci i Młodzieży. W 2022 r. stworzono dwie grupy (2 edycje). W pierwszej edycji odbyło się 18 spotkań (po 2 godz. dla 6-osobowej grupy) oraz 15 konsultacji (po 1 godz. dla uczestników). W drugiej edycji przeprowadzono 11 spotkań (po 2 godz. dla 9-osobowej grupy) oraz 33 konsultacje (po 1 godz. dla uczestników). Terapie były prowadzone przez 2 psychologów i pedagoga. W grupie psychoterapeutycznej wzięli udział młodzi dorośli w wieku 18–22 lat. Celem psychoterapii grupowej dla młodych dorosłych były: wsparcie emocjonalne, poprawa funkcjonowania interpersonalnego, zwiększenie samoświadomości i rozumienia własnych trudności;
 - **Miejską Poradnię Terapii Uzależnień i Współuzależnienia**, która zapewniła kompleksową pomoc terapeutyczną dla osób uzależnionych od alkoholu i członków ich rodzin, a także dla osób z niepełnosprawnością intelektualną uzależnionych od alkoholu. Pomoc otrzymały 582 osoby;
 - programy **pomocy psychologicznej i psychoterapii dla osób dorosłych, które wychowywały się w rodzinach z problemem alkoholowym** (z syndromem dorosłego dziecka alkoholika, DDA). W 2022 r. wsparciem objęto 203 osoby;
 - **programy w obszarze leczenia uzależnienia i współuzależnienia od alkoholu** – objęły wsparciem psychoterapeutycznym i medycznym 1436 pacjentów oraz członków ich rodzin i bliskie im osoby;
 - **programy w obszarze leczenia uzależnienia i współuzależnienia od substancji psychoaktywnych** – objęły wsparciem psychoterapeutycznym i medycznym ponad 1,3 tys. pacjentów oraz członków ich rodzin i bliskie im osoby. Funkcjonowały 2 mieszkania readaptacyjne i 1 hostel;
 - **Pogotowie Socjalne dla Osób Nietrzeźwych** świadczące pomoc osobom dorosłym doprowadzonym do placówki przez służby miejskie i porządkowe z powodu nietrzeźwości. Prowadzi działania profilaktyczne, których celem jest ograniczanie rozmiarów używania lub nadużywania substancji psychoaktywnych (alkohol, nikotyna, narkotyki, nowe substancje psychoaktywne, leki) oraz zapobieganie różnorodnym szkodom zdrowotnym i społecznym z tym związanym. W 2022 r. działaniami motywacyjno-edukacyjnymi objęto 4013 osób;
 - **Centrum Integracji Społecznej w Gdańsku** – podmiot realizujący reintegrację zawodową i społeczną, którego działalność opiera się na ustawie o zatrudnieniu socjalnym. Z usług centrum korzystało 30 osób z problemami uzależnień;
 - **Centrum Pomocy Dzieciom – kompleksową pomoc pod jednym dachem** – zapewniono specjalistyczne wsparcie dzieciom pokrzywdzonym przestępstwem i ich rodzicom/opiekunom, umożliwiono korzystanie w jednym miejscu z bezpłatnej pomocy psychologicznej, terapeutycznej, medycznej i prawnej oraz dostępu do wsparcia edukacyjnego; centrum udzieliło wsparcia 307 osobom (w tym 100 z obszaru uzależnień);
 - **placówki wsparcia dziennego** – 19 placówek zapewniło pomoc psychologiczną, socjoterapeutyczną i opiekuńczą 853 dzieciom i młodzieży;
 - **kompleksowe wsparcie osób zadłużonych z problemem alkoholowym** – zapewniono pomoc psychologiczną i prawną 182 osobom;
 - **„Bajeczna świadomość”** – kampanię profilaktyczną dotyczącą problematyki uzależnień behawioralnych, skierowaną do młodych rodziców mieszkających w Gdańsku. Skorzystało z niej 5 tys. osób, w tym 4 tys. dzieci i młodzieży;
 - **PIK** (punkt informacyjno-konsultacyjny) – jego celem jest udzielanie informacji i dopasowanie adekwatnej oferty wsparcia do problemów oraz potrzeb osób i rodzin w obszarze zdrowia psychicznego. Konsultanci i psycholodzy pracujący w PIK udzielają mieszkańcom Gdańska informacji o tym, jakie mają możliwości, by uzyskać wsparcie. Rok 2022 przyniósł ponad 2 tys. porad, konsultacji, rozmów telefonicznych;
 - **dwa kluby abstynenta**, z których skorzystały 654 osoby;
 - **Street Bus** – program pracy ulicznej w latach 2021–2023, z którego skorzystało 430 osób.
- **Gdański Program Ochrony Zdrowia Psychicznego na lata 2016–2023 (GPOZP)** – program kompleksowej opieki i wsparcia mieszkańców Gdańska dotkniętych problemami, zaburzeniami i chorobami psychicznymi. W 2022 r. zrealizowano w sumie 27 projektów (związanych z 4 celami szczegółowymi GPOZP: prewencją, interwencją, integracją oraz koordynacją i zarządzaniem), których

odbiorcami było ponad 24 tys. osób, a niemal 3 tys. z nich skorzystało z bezpośredniego specjalistycznego wsparcia.

W zakresie prewencji (podniesienie wartości zdrowia psychicznego i ograniczenie zagrażających mu zjawisk) zrealizowano 11 projektów, które dotarły do ok. 18,5 tys. odbiorców. Były to m.in.:

- **promocja zdrowia psychicznego** – np. z działalności punktu edukacyjno-terapeutycznego skorzystało 76 osób, 20 osób wzięło udział w projekcie „Wszystko jest w głowie” (różne formy wsparcia, m.in. zajęcia grupowe rozwoju osobistego, arteterapia, trening umiejętności społecznych, metody relaksacyjne, trening uważności), a wsparcie w ramach projektu „Mądry umysł – przeciwdziałanie samobójstwom i zachowaniom autoagresywnym u młodzieży” otrzymało 36 osób;
- **warsztaty, seminaria, spotkania**, w których wzięło udział blisko 1 tys. osób, odbyły się m.in. w ramach projektów: „Mój osobisty plan zdrowienia”, „Pomost dla szkół” oraz „Być dobrym partnerem. Być dobrym rodzicem”;
- **programy psychopedagogiczne** dotyczące wsparcia dla dzieci i młodzieży w żałobie: „Tumbo pomaga i szkoli” – ponad 10 tys. odbiorców;
- **działania edukacyjne z zakresu podnoszenia wiedzy i kompetencji kadr** podmiotów zaangażowanych w działania związane z ochroną zdrowia psychicznego pod nazwą „Wsparcie dla wspierających” – ze szkoleń skorzystało 21 specjalistek;
- **promocja aktywnego starzenia się** – w ramach projektu „Kung Fu Senior” z warsztatów choreoterapii i innych form wsparcia skorzystało 197 osób w wieku 55+;
- **przeciwdziałanie uzależnieniom behawioralnym**, w tym zaburzeniom jedzenia, uzależnieniom od pornografii, seksu, hazardu, internetu, gier komputerowych – w ramach projektu „Wolny Umysł” z zajęć edukacyjno-informacyjnych, terapii indywidualnej i poradnictwa rodzinnego skorzystało 116 osób;
- **Gdańska Akademia Rodzica** – w 2022 r. objęła 9 webinarów, które udostępniono na stronie internetowej gdansk.pl (*Zagrożenia w sieci – dzieci w sieci, Świadczenia dla gdańskiej rodziny, Bliskość relacji w rodzinie – o nawiązywaniu i utrzymywaniu więzi emocjonalnej rodziców i dzieci, Depresja wśród dzieci i młodzieży, a także stres przed egzaminacyjnym, Piecza zastępcza, Atrakcje turystyczne Gdańska, Inteligencja emocjonalna, Znaczenie więzi dla rozwoju dziecka, O chwaleniu dzieci – po co, siła pochwały, jak przekazywać pozytywne informacje*); zarejestrowano ponad 2 tys. odbiorców.

W zakresie interwencji (rozwój wczesnej, kompleksowej, dostępnej interwencji diagnostycznej i terapeutycznej oraz zapewnienie bezpieczeństwa i opieki) zrealizowano 9 projektów, z których skorzystało 1010 osób. Były to m.in.:

- prowadzenie **kompleksowych działań interwencyjnych** dla osób potrzebujących, ich rodzin i opiekunów oraz otoczenia, w tym:
 - **wsparcie interwencyjne** skierowane do osób będących w kryzysie psychicznym związanym z pandemią COVID-19. Dodatkowo konieczne okazało się podjęcie nowych wyzwań związanych z przyjęciem, profilaktyką i leczeniem dorosłych i dzieci uciekających przed wojną w Ukrainie. Niektóre z podmiotów leczniczych przyjmowały i przyjmują na leczenie nie tylko nowych mieszkańców i mieszkanki Gdańska, ale także pacjentki i pacjentów w procesie leczenia, ewakuowanych ze szpitali w Ukrainie;
 - **wsparcie psychologiczne środowiska szkolnego** – projekt „Jestem” skierowany do uczniów doświadczających trudności emocjonalnych, zagrożonych kryzysem psychicznym oraz ich rodziców i nauczycieli, w ramach którego przeprowadzono: 531 sesji indywidualnej psychoterapii dla 77 uczniów, 1224 konsultacje indywidualne i sesje wsparcia psychologicznego dla 449 uczniów, 1033 konsultacje indywidualne dla 711 rodziców, 2 edycje „Szkoły dla rodziców”, 344 konsultacje indywidualne i 5 warsztatów tematycznych dla 175 nauczycieli oraz 54 superwizje dla 24 nauczycieli;
- **wsparcie zewnętrzne dla dzieci i młodzieży w sytuacji wystąpienia kryzysu** – m.in. projekty „Ku dorosłości” oraz „Pomaganie przez diagnozowanie i leczenie psychiatryczne”, z których skorzystało ponad 200 osób;
- **wsparcie w żałobie**: „Tumbo pomaga dorosłym i dzieciom” – 122 odbiorców (w tym 26 dzieci i młodzieży), „Wsparcie po stracie” – 256 odbiorców;

- o **zapobieganie zdarzeniom o charakterze samobójczym** w ramach takich projektów, jak: „Wczesne wsparcie dzieci i młodzieży w kryzysie psychicznym i okołosuicydalnym” – 143 odbiorców wśród dzieci i młodzieży, „Niebieskie trampki na Viralu” – 246 odbiorców, „Interwencyjny program wsparcia psychologicznego i psychoterapeutycznego dla osób dotkniętych kryzysem psychicznym hospitalizowanych w Pomorskim Centrum Toksykologii z powodu podjętej próby samobójczej” – 179 odbiorców.

W zakresie integracji (utrzymanie, wzmocnienie lub powrót do odgrywania ról społecznych, odzyskanie samodzielności i aktywności społecznej) zrealizowano 5 projektów, w których wsparcie otrzymało 324 odbiorców. Zadania objęły:

- o **specjalistyczne usługi z zakresu pomocy psychologicznej i terapeutycznej** dla osób dotkniętych kryzysem psychicznym, trudnościami, zaburzeniami i chorobami psychicznymi oraz ich rodzin i opiekunów, w tym opiekę psychiatryczną, psychogeriatryczną, rehabilitację długoterminową itp.;
- o przygotowanie lub poszerzenie oferty **wsparcia środowiskowego** dla adresatów programu, w tym: psychiatrię środowiskową, zespoły leczenia środowiskowego, zespoły interwencyjne, terapię środowiskową, grupy samopomocowe i grupy wsparcia;
- o wsparcie i realizację programów **skierowanych do rodzin i opiekunów** osób z zaburzeniami psychicznymi oraz ich otoczenia.

W zakresie koordynacji i zarządzania (zbudowanie systemu zarządzania działaniami z zakresu ochrony zdrowia psychicznego) zrealizowano 1 projekt, z którego skorzystało niemal 3,5 tys. osób. Działania objęły:

- o **punkt informacyjno-konsultacyjny** oraz **aplikację mobilną (PIK & APP)** – udostępnianie mieszkańcom informacji o dostępnych w Gdańsku usługach z zakresu zdrowia psychicznego, w tym: prowadzenie i aktualizowanie bazy adresowej, prowadzenie infolinii oraz konsultacje. W 2022 r. z 787 bezpośrednich konsultacji psychologicznych skorzystało 489 osób i udzielono niemal 3 tys. konsultacji telefonicznych. Ponadto strona www.wsparciewgdansku.pl zarejestrowała ponad 53 tys. wejść;
- o **konferencję pt. „Prewencja zdarzeń suicydalnych w środowisku szkolnym”** (zorganizowaną 13 czerwca 2022 r., a skierowaną do pracowników placówek oświatowych, rodziców i młodzieży), w której wzięło udział 197 osób.

Zadania GPOZP realizowane były także przez Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie oraz funkcjonujący w jego strukturach Ośrodek Interwencji Kryzysowej. Były to m.in.:

- o **środowiskowe domy samopomocy**, świadczące usługi w zakresie treningów samoobsługi i umiejętności społecznych polegających na nauce, rozwijaniu i podtrzymywaniu umiejętności w zakresie czynności dnia codziennego i funkcjonowania w życiu społecznym. W 2022 r. utworzono środowiskowy dom samopomocy dla osób ze spektrum autyzmu przy ul. Mierosławskiego 9a. Ogółem funkcjonowało 14 środowiskowych domów samopomocy (345 miejsc), a w prowadzonych przez nie zajęciach uczestniczyło 413 osób;
- o **kluby samopomocy** – w 2022 r. z usług 6 klubów dla osób z zaburzeniami psychicznymi skorzystało 109 osób;
- o **warsztaty terapii zajęciowej**, zapewniające osobom z niepełnosprawnościami rehabilitację społeczną i zawodową w zakresie pozyskania lub przywracania umiejętności niezbędnych do podjęcia zatrudnienia. Przeprowadzono 6 warsztatów, z których skorzystało 239 osób;
- o **domy pomocy społecznej** dla osób psychicznie chorych wymagających całonocnej opieki, którym nie można zapewnić niezbędnej pomocy w formie usług opiekuńczych; przebywało w nich 255 osób;
- o wsparcie środowiskowe w formie **specjalistycznych usług opiekuńczych** dla osób z zaburzeniami psychicznymi dla 154 osób;
- o wsparcie środowiskowe prowadzone w formie usług **asystenta osobistego** osoby z zaburzeniami psychicznymi – w 2022 r. skorzystało z niego 85 osób;
- o **punkt wsparcia środowiskowego** dla osób z zaburzeniami psychicznymi, w którym udzielono porad 208 osobom;
- o wsparcie środowiskowe w ramach **opieki wytchnieniowej** dla członków rodzin lub opiekunów w postaci doraźnej, czasowej przerwy w sprawowaniu bezpośredniej opieki nad dziećmi z orzeczeniem o niepełnosprawności oraz osobami dorosłymi ze znacznym stopniem

niepełnosprawności i orzeczeniami równoważnymi. Opieka wytchnieniowa była realizowana w formie pobytu dziennego w miejscu zamieszkania osoby z niepełnosprawnością (skorzystało z niego 125 osób) lub w ośrodkach wsparcia (28 osób), a także pobytu całodobowego w ośrodkach wsparcia lub placówce (26 osób);

- **mieszkania wspomagane** – zapewniono 14 mieszkań z 54 miejscami oraz wsparcie psychospołeczne z zakresu usamodzielniania. Z usługi skorzystało 65 osób, a 3 mieszkania miały status mieszkań chronionych;
- **mieszkania ze wsparciem** – w 2022 r. prowadzono w tej formule 15 mieszkań przeznaczonych docelowo na wsparcie osób z zaburzeniami psychicznymi. Z lokali skorzystało 15 beneficjentów. Szacuje się, że w pozostałych projektach mieszkań ze wsparciem pomoc otrzymało 50 osób z problemami i zaburzeniami psychicznymi;
- **Miejski System Interwencji Kryzysowej (MSIK)**, w ramach którego 31 instytucji, organizacji pozarządowych, osób fizycznych i prawnych współpracowało na rzecz skutecznego interdyscyplinarnego wsparcia udzielanego mieszkańcom Gdańska znajdującym się w sytuacjach kryzysowych. W 2022 r. do MSIK wpłynęło 6 spraw, w związku z którymi podjęto działania interdyscyplinarne w celu wsparcia osób potrzebujących.

Wsparcie usług z zakresu ochrony zdrowia

Miasto Gdańsk nie jest organem założycielskim żadnego z funkcjonujących w mieście samodzielnych publicznych zakładów opieki zdrowotnej, ale od wielu lat prowadzi politykę wspierania usług z zakresu ochrony zdrowia, m.in. przez stosowanie preferencyjnych stawek najmu lokali z gminnego zasobu komunalnego podmiotom leczniczym, zakup sprzętu dla placówek medycznych, kształtowanie postaw pacjentów zwiększających skuteczność leczenia i działań profilaktycznych, integrację działań pomocy społecznej, psychologicznej i opieki medycznej, a także działania uzupełniające wobec tych, które są finansowane z ubezpieczenia zdrowotnego.

Gdańsk jako największe miasto regionu i lider rozwoju pełni funkcję ważnego ośrodka na mapie usług z obszaru zdrowia. Na koniec 2021 r. w mieście działalność prowadziło 13 szpitali, które dysponowały niemal 2,9 tys. łóżek. Należy mieć na względzie to, że usługi medyczne w gdańskich szpitalach i placówkach leczniczych świadczone są nie tylko gdańszczanom, lecz także mieszkańcom całego województwa pomorskiego i innych regionów Polski. Na terenie miasta w 2021 r. działały 284 przychodnie (o 16 więcej niż w 2020 r.), a liczba pracowników medycznych (liczonych według podstawowego miejsca pracy) wyniosła: 2246 lekarzy, 275 lekarzy dentyków, 595 farmaceutów, 3198 pielęgniarek oraz 381 położnych.

W marcu 2021 r. działalność medyczną rozpoczął szpital tymczasowy dla chorujących na COVID-19. Został on stworzony na terenie kompleksu targowo-konferencyjnego AmberExpo, zarządzanego przez spółkę Międzynarodowe Targi Gdańskie S.A. Funkcjonował do końca czerwca. W tym czasie przyjął 808 pacjentów, w tym 90 na oddziale intensywnej terapii. Średni czas pobytu pacjenta wynosił 11 dni. W grudniu 2021 r. – w związku z kolejnym wzrostem zachorowań na COVID-19 – rozpoczęły się przygotowania do ponownego uruchomienia szpitala. Placówka zaczęła przyjmować chorych w styczniu 2022 r., a zakończyła działalność z końcem marca. W tym czasie szpital przyjął 559 pacjentów, a średni czas ich pobytu wyniósł 8 dni.

Miasto Gdańsk włączyło się w akcje promowania szczepień przeciwko COVID-19, m.in. poprzez plakaty i kampanie medialne. W obiektach zarządzanych przez miasto – w AmberExpo, na Ergo Arenie, przy stadionie w Letnicy – organizowane były punkty szczepień.

W 2022 r. miasto przekazało gdańskim placówkom medycznym dotację celową na zakup aparatury i sprzętu medycznego w wysokości 1,75 mln zł.

DZIAŁANIA REALIZOWANE W RAMACH PROGRAMU OPERACYJNEGO ZDROWIE PUBLICZNE I SPORT:

Podniesienie jakości opieki medycznej

- **Koperta Życia** – upowszechnienie wśród mieszkańców Gdańska idei trzymania w oznakowanym miejscu w domu koperty z krótką informacją o swoim zdrowiu. Projekt zwiększa szanse na skuteczną pomoc w nagłych zdarzeniach zdrowotnych oraz kształtuje umiejętność odpowiedniego gromadzenia i przechowywania dokumentacji medycznej. Prowadzona kampania, o działaniu długofalowym, ma na celu to, aby posiadanie Koperty Życia wpisało się na stałe w zachowania zdrowotne gdańszczan. W 2022 r. pakiety z taką kopertą otrzymało 5006 osób.

- **Program wsparcia prokreacji dla mieszkańców Gdańska**, składający się z trzech modułów: edukacyjnego, wsparcia psychologicznego i wsparcia finansowego dla par decydujących się na zapłodnienie pozaustrojowe. W 2022 r. z procedury in vitro skorzystały 244 pary. Od początku programu urodziło się 660 dzieci, a w samym 2022 r. – 173 dzieci.
- Moduł edukacyjny **ZdroweLove** – mający na celu podniesienie poziomu wiedzy dotyczącej seksualności człowieka i promowanie zachowań prozdrowotnych młodzieży gdańskich szkół w zakresie zdrowia prokreacyjnego, a ponadto zwiększenie kompetencji rodziców w zakresie wychowania seksualnego. W listopadzie i grudniu 2022 r. z programu skorzystało 89 osób: 70 osób uczestniczyło w wykładzie dla rodziców, a 19 – w warsztatach dla młodzieży.
- **Doposażenie i wsparcie finansowe placówek medycznych** – w 2022 r. przekazano dotację celową na zakup aparatury i sprzętu medycznego dla gdańskich placówek medycznych – łącznie 35 sztuk sprzętu, w tym 3 aparaty USG, 4 aparaty RTG, sprzęt do rehabilitacji. Zakupione urządzenia, o wartości 1,75 mln zł, wsparły Szpital Copernicus Podmiot Leczniczy sp. z o.o., Pomorskie Centrum Chorób Zakaźnych i Gruźlicy w Gdańsku, Szpital Dziecięcy Polanki, Stację Pogotowia Ratunkowego w Gdańsku oraz Szpitale Pomorskie Sp. z o.o.
- **Defibrylatory** – pod koniec 2022 r. w przestrzeni miejskiej było łącznie 47 ogólnodostępnych defibrylatorów (bez zmian w stosunku do 2021 r.). Systematycznie zwiększana jest liczba defibrylatorów w pojazdach komunikacji miejskiej, która na koniec roku wyniosła 186 sztuk (97 szt. w autobusach i 89 szt. w tramwajach).
- Po raz 14. wręczone zostały **nagrody Prezydenta Miasta Gdańska dla pracowników gdańskiej ochrony zdrowia** za osiągnięcia w ochronie zdrowia i szczególny charakter pracy na rzecz pacjenta. Uhonorowano 5 osób: przyznano 1 nagrodę główną oraz 4 wyróżnienia w formie gratyfikacji finansowych, na które środki w 2022 r. zostały podwojone.
- **Preferencyjne stawki najmu lokali komunalnych dla podmiotów leczniczych** – w 2022 r. wprowadzono aktualizację warunków najmu dla podmiotów medycznych przez uzależnienie ich od charakteru prowadzonej działalności i rodzaju świadczonych usług. Zmiana zasad podyktowana była przede wszystkim koniecznością urealnienia czynszów, zgodnie z zasadą racjonalnego gospodarowania. Najemcy mają możliwość długoletniego użytkowania budynków. Skorzystanie z tego rozwiązania skutkuje pełnym władztwem nad obiektem i preferencyjną stawką czynszu na poziomie 1,50 zł/m². Taka forma użytkowania nakłada na korzystających obowiązek inwestowania i utrzymywania budynku. W 2022 r. na preferencyjne stawki najmu zdecydowało się 7 podmiotów zlokalizowanych przy ul. Jaśkowa Dolina 105, Wassowskiego 2, Oliwskiej 62, Siennickiej 9, Grunwaldzkiej 68, Majewskich 26 i Stryjewskiego 29a.

Sport powszechny i wyczynowy

Aktywność fizyczna mieszkańców oraz sport powszechny to aspekt funkcjonowania miasta, do którego rozwoju w Gdańsku przykłada się dużą wagę. Sport, rozumiany szeroko, jest przestrzenią samorealizacji, budowania kapitału społecznego; prowadzony świadomie jest także narzędziem służącym profilaktyce zdrowia. Aktywność fizyczna to nieodzowny element zdrowego stylu życia. Gdańsk wspiera sport powszechny i gdańskich sportowców osiągających wybitne wyniki w swoich dyscyplinach, prowadzi aktywną promocję sportu oraz organizuje wydarzenia sportowe o zasięgu krajowym i międzynarodowym.

Działania na rzecz rozwoju sportu w Gdańsku oraz organizacji wydarzeń sportowych realizowane są przez Biuro Prezydenta ds. Sportu w UMG. Na rzecz promowania zdrowego stylu życia, aktywnego wypoczynku i dbania o formę fizyczną działa Gdański Ośrodek Sportu. Jednostka ta zarządza również miejskimi obiektami sportowo-rekreacyjnymi. Z kolei Gdański Zespół Schronisk i Sportu Szkolnego tworzy warunki do rozwijania aktywności fizycznej przede wszystkim wśród młodych gdańszczan.

W ramach solidarności z Ukrainą 14 kwietnia Lechia Gdańsk podjęła Szachtar Donieck w charytatywnym meczu towarzyskim na Polsat Plus Arena Gdańsk. Rywal to uczestnik Ligi Mistrzów i zdobywca Pucharu UEFA. Zamiast nazwisk goście mieli na koszulkach nazwy ukraińskich miast zniszczonych podczas agresji Rosji. Cały dochód ze sprzedaży biletów zasiliał akcję „Gdańsk pomaga Ukrainie”.

WSPARCIE GDAŃSKIEGO SPORTU

Sport w Gdańsku rozwija się dynamicznie dzięki ciężkiej pracy zawodników, trenerów i organizacji sportowych. Doceniając ich starania, miasto nagradza i wyróżnia osoby szczególnie zasłużone. Przykładem takich działań są nagrody finansowe za osiągnięcia sportowe i promocję Gdańska oraz wsparcie w przygotowaniach do igrzysk olimpijskich. W sprawach sportu rolę doradczą odgrywa Gdańska Rada Sportu, działająca od 2007 r. i skupiająca największe osobistości gdańskiego świata sportu: naukowców, trenerów, sportowców, działaczy.

Liczba nagrodzonych oraz suma nagród w latach 2016–2022

Wyszczególnienie	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Nagrody przyznane w ramach Gdańskiej Gali Sportu							
Liczba nagrodzonych	54	47	55	71	46	54	71
Suma nagród (zł)	184 000	154 900	201 700	272 100	125 000	178 500	207 400
Nagrody przyznane w ramach Gdańskiej Gali Sportu Młodzieżowego							
Liczba nagrodzonych	203	131	233	371	167	194	201
Suma nagród (zł)	122 600	85 700	178 500	242 500	108 000	153 000	154 500
Nagrody za osiągnięcia sportowe							
Liczba nagrodzonych	323	212	295	392	215	265	229
Suma nagród (w zł)	418 950	293 569	404 300	514 600	237 900	433 500	379 500

Źródło: Biuro Prezydenta ds. Sportu, UMG.

PROMOCJA GDAŃSKA PRZEZ SPORT

Wspieranie kultury sportu, kibicowania i budowania sportowego kapitału społecznego przebiega poprzez działania promocyjne miasta – organizację wydarzeń sportowych oraz wspieranie działalności klubów sportowych. W 2022 r. przeznaczono na ten cel 18,77 mln zł, a współpracowano z 10 klubami sportowymi.

W 2022 r. miały miejsce w Gdańsku dwa duże wydarzenia sportowe. W dniach 5–10 lipca w Ergo Arenie odbył się siatkarski turniej Ligi Narodów z udziałem męskich reprezentacji Polski, Chin, Iranu, Holandii i Słowenii. Od 23 września do 15 października w Polsce i Holandii rozgrywano mistrzostwa świata kobiet w siatkówce. W Gdańsku Polki grały z Tajlandią, Dominikaną, Koreą Południową i Turcją.

Wydatki na promocję Gdańska poprzez organizację wydarzeń sportowych oraz kluby sportowe w latach 2016–2022

Wyszczególnienie	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
	w tys. zł						
Wydatki na promocję Gdańska przez wydarzenia sportowe	3929	4475	4269	5120	3281	5502	4000
Wydatki na promocję Gdańska przez kluby sportowe	9691	11 693	13 402	14 710	13 139	18 810	14 770
Razem	13 619	16 168	17 671	19 830	16 420	24 312	18 770

Źródło: Biuro Prezydenta ds. Sportu, UMG.

Dzięki rozwojowi infrastruktury sportowej i wspieraniu sportu Gdańsk stał się miejscem ważnych wydarzeń sportowych rangi krajowej i międzynarodowej. Gdańszczanie mogą uczestniczyć w tych wydarzeniach jako widzowie, wspierając swoje ulubione drużyny i sportowców. Budowanie kultury kibicowania, dopingowania jest elementem rozwoju sportu w wymiarze społecznym. W 2022 r. w najważniejszych wydarzeniach sportowych w Gdańsku uczestniczyło ok. 120 tys. widzów (podczas gdy w 2021 r. było to 45 tys.).

Najważniejsze wydarzenia sportowe zorganizowane w Gdańsku w 2022 r.

Nazwa	Termin	Szacunkowa liczba widzów
6. Gdańsk Maraton	9 IV	2,5 tys.
Mistrzostwa świata w short tracku juniorów	4 VI	4 tys.
Mecz piłkarski Ligi Konferencji Lechia – Akademia Pandev (Macedonia) 4:1	7 VII	25 tys.
Mecz piłkarski Ligi Konferencji Lechia – Rapid Wiedeń 1:2	28 VII	22 tys.
Challenge Gdańsk – impreza triathlonowa	17–18 VIII	2,2 tys.
60. Bieg Westerplatte	18 IX	4 tys.

Źródło: Biuro Prezydenta ds. Sportu, Gdański Ośrodek Sportu.

ROZWÓJ SPORTU POWSZECHNEGO

Bieganie jest jedną z dyscyplin sportu, która na przestrzeni ostatnich lat znacznie zyskała na popularności. Gdańsk, odpowiadając na potrzeby i zainteresowania mieszkańców, wspiera i współorganizuje wiele imprez biegowych, nie tylko dla profesjonalistów, lecz także dla osób, które pokonują swoje pierwsze kilometry.

Najważniejsze gdańskie imprezy biegowe zorganizowane w 2022 r.

Nazwa imprezy	Termin	Opis imprezy
6. Gdańsk Maraton	9 IV	Bieg na 42 195 m, którego uczestnicy pokonywali dowolnie wybraną trasę po Gdańsku, a symboliczny start i meta zostały ulokowane w parku im. Ronalda Reagana.
Lotto Challenge Gdańsk	17–18 VI	W triathlonie zawodnicy pokonują dystanse: wpał – 1,5 km, na rowerze – 40 km, biegnąc – 10 km.
60. Bieg Westerplatte	18 IX	Najstarszy w Polsce bieg uliczny na 10 km. Pierwsza edycja odbyła się w 1962 r.

Źródło: Biuro Prezydenta ds. Sportu, Gdański Ośrodek Sportu, Gdański Zespół Schronisk i Sportu Szkolnego.

Liczba uczestników wybranych gdańskich imprez biegowych w latach 2016–2022

Wyszczególnienie	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Gdańsk Maraton	1825	2919	3320	2453	•	600	2500
AmberExpo półmaraton	2790	4420	6320	4614	636	584	798
Bieg Westerplatte	3052	3452	3480	3479	•	1300	1630
Bieg św. Dominika	5400	5743	6234	2170	•	1278	967
Gdańsk Biega	3300	3500	2500	2350	•	•	•
Maraton Solidarności	741	738	610	717	•	•	•
Runmageddon	•	•	3041	2257	1024	1790	2376
Challenge Gdańsk	524	720	675	666	649	700	893
Rodzinny Bieg Gdańszczan	1230	1410	1482	1365	•	•	•

• Brak danych lub impreza nie odbyła się z powodu pandemii.

Źródło: Biuro Prezydenta ds. Sportu, Gdański Ośrodek Sportu, Gdański Zespół Schronisk i Sportu Szkolnego.

Aplikacja „Sport Gdańsk”, stworzona w 2021 r., ułatwia wyszukiwanie bezpłatnych zajęć sportowych organizowanych przez Gdański Ośrodek Sportu oraz proces rejestracji. Zachęca również użytkowników do aktywności fizycznej – zawiera opcję wirtualnych wyzwań sportowych dla każdego. Funkcjonalność aplikacji została przeniesiona na stronę aktywusiewgdansku.pl i jest stale rozwijana.

DZIAŁANIA NA RZECZ SPORTU SZKOLNEGO I MŁODZIEŻOWEGO

Rozwój sportu nie byłby możliwy bez kształcenia i treningu dzieci i młodzieży. Wspieranie sportu szkolnego i młodzieżowego to ważne zadanie realizowane przez miasto i jego jednostki we współpracy z organizacjami sportu. Corocznie organizowane są dwa konkursy, podczas których gdańskie kluby szkolące dzieci i młodzież składają wnioski o dofinansowanie swojej działalności. Dotacje przeznaczane są na szkolenie, zakupy sprzętu sportowego i organizację imprez.

Liczba beneficjentów, którzy uzyskali dotację oraz łączna kwota dotacji w latach 2016–2022

Wyszczególnienie	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Liczba beneficjentów	197	182	168	154	239	233	245
łączna kwota dotacji (zł)	3 593 899	3 463 902	3 272 605	3 549 569	4 812 500	6 124 492	7 345 600

Źródło: Biuro Prezidenta ds. Sportu, UMG.

TOP Talent to jedyny w Polsce wieloletni program rozwoju wyróżniających się młodych piłkarzy w wieku 11–15 lat. Opiekę nad realizacją projektu sprawowała Akademia Wychowania Fizycznego i Sportu (AWFiS) w Gdańsku. Program zainaugurowano w 2014 r. We wstępnej selekcji co roku bierze udział 500–800 gdańskich piłkarzy, z których 24 trafia do TOP Talent. Zawodnicy nadal szkolą się w macierzystych klubach, a w ramach TOP Talent spotykają się raz w tygodniu, aby doskonalić swoje umiejętności, skorygować mankamenty oraz poprawić jakość gry na optymalnej dla nich pozycji. W 2022 r. TOP Talent został zawieszony. W 2023 r. program ruszy ponownie, poprowadzi go klub Lechia Gdańsk.

Od 2019 r. realizowany jest projekt TOP Talent dla dziewcząt, prowadzony przez gdańską Akademię Piłkarską ORLEN współpracującą z Pomorskim Związkiem Piłki Nożnej oraz AWFiS. Projekt pomaga w sportowym rozwoju najbardziej uzdolnionym piłkarkom nożnym w wieku 11–16 lat.

Gdańska Olimpiada Młodzieży to całoroczny cykl rozgrywek międzyszkolnych dla gdańskich szkół, organizowanych przez Gdański Zespół Schronisk i Sportu Szkolnego. Rozgrywki są prowadzone w miejskich obiektach, a w szczególności w salach i na boiskach sportowych. Uczniowie rywalizują w kilkudziesięciu dyscyplinach sportowych – od zawodów dzielnicowych, przez finały miejskie i wojewódzkie, po zawody ogólnopolskie.

Liczba uczestników, liczba aplikujących oraz łączna kwota finansowania programu TOP Talent w latach 2016–2022

Wyszczególnienie	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
TOP Talent chłopców							
Liczba uczestników	30	24	24	24	24	24	•
Liczba aplikujących	823	690	548	586	643	511	•
łączna kwota (zł)	206 250	206 250	230 000	230 000	230 000	230 000	•
TOP Talent dziewcząt							
Liczba uczestniczek	•	•	•	20	20	24	24
Liczba aplikujących	•	•	•	217	247	375	293
łączna kwota (zł)	•	•	•	71 692	71 692	134 000	120 000

• Brak danych

Źródło: Biuro Prezidenta ds. Sportu.

**DZIAŁANIA REALIZOWANE W RAMACH PROGRAMU OPERACYJNEGO ZDROWIE PUBLICZNE I SPORT:
Zwiększenie udziału mieszkańców miasta w kulturze fizycznej**

- **Imprezy sportowe** – w 2022 r. w okresie pandemii Miasto Gdańsk zorganizowało:
 - **60. Bieg Westerplatte** – tę jedną z najstarszych ulicznych imprez biegowych w Polsce ukończyło 1260 osób; w biegu, który stanowi symboliczną formę oddania czci bohaterskim żołnierzom, którzy bronili Westerplatte, dystans wynosił 10 km, a uczestnicy biegli trasą „od wojny do wolności”, czyli spod pomnika upamiętniającego polskich Obrońców Wybrzeża Września 1939 r. do Europejskiego Centrum Solidarności;
 - **Lotto Challenge Gdańsk** – zawody triathlonowe, które odbyły się 17 i 18 czerwca 2022 r. w ramach międzynarodowego cyklu Challenge Family. W imprezie wystartowało prawie 900 zawodniczek i zawodników z 13 krajów. Zawody rozpoczęły się na gdańskiej plaży, a etap pływacki został poprowadzony w Zatoce Gdańskiej, z kolei trasa rowerowa przebiegała obok Polsat Plus Areny Gdańsk oraz oboma nitkami tunelu pod Martwą Wisłą. Trasa biegowa wiodła ścieżkami wzdłuż gdańskiej plaży i parku im. Ronalda Reagana;
 - **#RUNGDN – cykl biegów na 5 km i 10 km** – 9 biegów odbywających się na trasach najpiękniejszych i charakterystycznych miejsc Gdańska po zróżnicowanym terenie (Wyspa Sobieszewska, tor motocrossowy, Hevelianum, kompleks sportowy Grunwaldzka 244, Stocznia Gdańska, Polsat Plus Arena Gdańsk, Lasy Oliwskie, park im. Ronalda Reagana), które zgromadziły niemal 1,6 tys. startujących;
 - **Cross Duathlon Gdańsk** – zawody na terenie Trójmiejskiego Parku Krajobrazowego, w których startujący mieli do pokonania część biegową o dystansie 5 km (pokonywaną dwukrotnie) oraz rowerową o długości ok. 11 km. Impreza odbyła się po dwuletniej przerwie spowodowanej pandemią, a zawody ukończyło kilkadziesiąt osób;
 - **cykl letnich turniejów siatkówki plażowej** – w sezonie letnim Gdański Ośrodek Sportu zorganizował na plaży w Gdańsku-Brzeźnie 4 turnieje siatkówki plażowej dla par męskich i żeńskich, w których łącznie udział wzięło ok. 90 par;
 - **Gdański Test Coopera** – cykliczna impreza rekreacyjna skierowana do wszystkich, którzy chcą sprawdzić swoją sprawność i wytrzymałość. W 2018 r. zrealizowano pierwszą edycję (dla dorosłych) popularnego testu sprawności, który polega na przebiegnięciu jak najdłuższego dystansu w czasie 12 min; odbyło się też 6 mini-Testów Coopera w szkołach podstawowych – wydolność swojego organizmu sprawdziło ok. 1,8 tys. uczestników;
 - **zawody nordic walking** na dystansie 5 km oraz 10 km w Lasach Oliwskich;
 - **„Aktywuj się w Gdańsku”** – cykl bezpłatnych systematycznych zajęć, których celem jest poprawa zdrowia uczestników, skierowanych do wszystkich mieszkańców bez względu na wiek i kondycję fizyczną. Program jest realizowany przez Gdański Ośrodek Sportu od 2013 r. W 2022 r. gdańszczanie mogli wziąć udział w 10 rodzajach zajęć – z oferty skorzystało 26,5 tys. uczestników. Zajęcia odbywały się nie tylko w trybie tradycyjnym, lecz także online.
- **Gdańska Gala Sportu** – coroczna impreza, podczas której nagradzane są wyróżniające się postaci gdańskiego sportu. W 2022 r. wyróżniono 71 osób w pięciu kategoriach: najlepsza dziesiątka sportowców roku, trener roku, drużyna roku, sportowiec niepełnosprawny roku, nadzieje sportowe roku. Najwyższe nagrody, po 10 tys. zł, otrzymali sportowiec roku i sportowiec niepełnosprawny roku.
- **Gdańska Gala Sportu Młodzieżowego** – uroczysta gala i wręczenie nagród sportowcom, trenerom oraz klubom za osiągnięcia w sporcie młodzieżowym. W 2022 r. uhonorowano 201 sportowców i trenerów. Suma nagród wyniosła 154,5 tys. zł.
- **„Z Gdańska na Igrzyska Olimpijskie”** – pomoc finansowa dla sportowców z Gdańska, którzy mają największe szanse na występ na igrzyskach olimpijskich. W 2022 r. w programie uczestniczyły 24 osoby, które otrzymały łącznie ponad 205 tys. zł.
- **„Sportowe Twarze Gdańska”** – umowa promocyjna zawierana z najlepszymi sportowcami związanymi z Gdańskiem, którzy osiągają międzynarodowe sukcesy, cechują się nienaganną postawą, promują miasto podczas zawodów oraz różnych spotkań i eventów. W 2022 r. w projekcie uczestniczyło 11 sportowców, którzy otrzymali w sumie 125 tys. zł.
- **Nagrody sportowe** – w 2022 r. 229 sportowców otrzymało od prezydent Gdańska nagrody za sukcesy w zmaganiach sportowych na łączną kwotę 379,5 tys. zł.

- **Dotacje na rozwój sportu dzieci i młodzieży**, przyznawane w otwartych konkursach na realizację zadań na rzecz rozwoju sportu dzieci i młodzieży. W 2022 r. przeznaczono na ten cel 6,1 mln zł; z dotacji skorzystały 233 podmioty.
- **„Żyj z Pasją”** – program profilaktyczny i sportowy obejmujący zajęcia sportowo-rekreacyjne oraz działania integracyjne i profilaktyczne dla dzieci i młodzieży. W programie uczestniczyły 904 osoby.
- **DCS (Dzielnicowe Centra Sportu)** – program, którego celem jest aktywizacja sportowa mieszkańców Gdańska. W różnych dzielnicach Gdańska organizowane są ogólnodostępne, bezpłatne i otwarte zajęcia sportowe oraz rekreacyjne dla mieszkańców w każdym wieku. Liczba uczestników zajęć w 2022 r. to ok. 3 tys. osób.
- **„Mój Sport”** – program skierowany do młodzieży szkolnej, który ma na celu rozwijanie zainteresowań w zakresie sportu oraz podnoszenia sprawności fizycznej z ukierunkowaniem na daną dyscyplinę. W 2022 r. uczestniczyło w nim ok. 250 uczniów.
- **Gdańska Olimpiada Młodzieży** – całoroczny cykl zawodów sportowych dla gdańskich szkół, organizowany przez Gdański Zespół Schronisk i Sportu Szkolnego. W roku szkolnym 2021/2022 wzięło w nim udział 87 szkół (56 podstawowych i 31 ponadpodstawowych), które wystawiły w 90 dyscyplinach sportowych 642 reprezentacje: 410 w szkołach podstawowych (208 – Igrzyska Dzieci, 202 – Igrzyska Młodzieży Szkolnej) oraz 232 w szkołach ponadpodstawowych. W sumie we wszystkich rozgrywkach uczestniczyło 4679 uczniów, w tym 1645 ze szkół ponadpodstawowych.
- **XV Bieg Gdańszczan** – po przerwie spowodowanej pandemią GZSiSS wrócił do cyklicznej imprezy dla gdańszczan. W 2022 r. przebiegała ona w nowej formule: biegu przez pompowane przeszkody. Bieg podzielony był na 3 kategorie (dzieci, rodzic + dziecko, dorośli), a udział wzięło w nim 600 osób.
- **„Klasa na medal”** – projekt skierowany do wszystkich klas szkół podstawowych w Gdańsku, który miał zwiększyć aktywność fizyczną wśród uczniów szkół podstawowych poprzez wykonywanie przez całą klasę prostych sprawdzianów sportowych w formie zabawy. Udział w projekcie wzięło 3413 uczniów.
- **Żaglowiec szkolny „Generał Żaruski”** – służący wychowaniu morskemu i edukacji żeglarskiej gdańszczan oraz pracy profilaktycznej z młodzieżą. W 2022 r. w 42 rejsach o zróżnicowanej długości (1-dniowe, 3-dniowe, 7-dniowe i dłuższe) wzięło udział ok. 1,1 tys. osób. Jacht reprezentował Gdańsk w portach Polski i Europy. Oprócz rejsów odbywały się bezpłatne stacjonarne zajęcia edukacyjne „Ferie z Żaruskim i Narodowym Muzeum Morskim w Gdańsku”, warsztaty żeglarskie Akademii Żaruskiego oraz szkolne zwiedzanie jachtu.
- **Inwestycje dzielnicowe** – w ramach Budżetu Obywatelskiego realizowane są inwestycje sportowo-rekreacyjne, m.in. doposażanie i budowa placów zabaw, boisk, siłowni na świeżym powietrzu. W 2022 r. przeprowadzono modernizację placu zabaw w parku Zielonym oraz zbudowano m.in.:
 - boisko z nawierzchnią naturalną do gry w piłkę nożną przy ul. Świbnieńskiej;
 - boisko z nawierzchnią poliuretanową przy ul. Zalesie;
 - skatepark w Multiparku Morena;
 - tor sportowo-rekreacyjny – pumptrack przy ul. Kłosowej;
 - boisko przy Szkole Podstawowej nr 48 (ul. Burzyńskiego);
 - kort tenisowy i zielony teren rekreacyjny przy Szkole Podstawowej nr 92 (ul. Startowa);
 - stadionową strefę relaksu na Letnicy.

7. INTEGRACJA SPOŁECZNA I AKTYWNOŚĆ OBYWATELSKA

Budowanie społeczeństwa ludzi równych, solidarnych, aktywnych obywatelsko nie byłoby możliwe bez prowadzenia polityki integracji społecznej wspierającej tych, którzy znaleźli się w trudnej sytuacji. Mowa m.in. o dzieciach pozostających bez opieki rodziców, seniorach wymagających pomocy w jesieni życia, rodzinach przeżywających kryzys, osobach uzależnionych, nadmiernie zadłużonych lub będących ofiarami przestępstw ekonomicznych, imigrantach organizujących swoje życie w nowej rzeczywistości, grupach zagrożonych dyskryminacją. Gdańsk – poprzez kapitał ludzki i społeczny, dziedzictwo historyczne miasta wielu kultur, miasta solidarności – ma być miejscem otwartym, tolerancyjnym, patrzącym z troską na słabszych. Takie czynniki, jak poczucie więzi, poczucie bezpieczeństwa i przynależności do wspólnoty, poziom zaufania, zaangażowanie w życie lokalnej społeczności, odpowiadają w dużym stopniu za poziom dobrostanu odczuwanego przez mieszkańców.

Po rozpoczęciu pełnoskalowej agresji Rosji na Ukrainę w lutym 2022 r. powstał program „Gdańsk pomaga Ukrainie” (GPU). Wybuch wojny stał się kolejnym bodźcem do działania pomocowego, w którym nie mogło zabraknąć wsparcia wolontariuszy. Program powstał z inicjatywy i przy współpracy Miasta Gdańska, Fundacji Gdańskiej oraz Regionalnego Centrum Wolontariatu w Gdańsku. Następnie do programu sukcesywnie włączały się inne gdańskie organizacje pozarządowe. Celem GPU było niesienie realnej pomocy uchodźcom z Ukrainy uciekającym do Gdańska przed wojną. Program skupiał działania wolontariuszy o zróżnicowanych kompetencjach, kwalifikacjach oraz umiejętnościach. Wolontariusze działali m.in. przy obsłudze centrum informacyjno-koordynacyjnego i tłumaczeniach, świadczyli wsparcie psychologiczne, prawne, medyczne, opiekuńcze dla dzieci, wspierali działania transportowe, działali w magazynach z żywnością, środkami chemiczno-higienicznymi, odzieżą, obsługiwali infolinię itp.

W warunkach pandemii kontynuowane były dodatkowe formy wsparcia skierowane do mieszkańców, przede wszystkim seniorów oraz osób doświadczających długotrwałej izolacji społecznej, jak również innych grup szczególnie wrażliwych w czasie pandemii, tj. m.in. osób w kryzysie bezdomności, doświadczających przemocy domowej, imigrantów. W niwelowaniu skutków pandemii szczególną rolę odegrały organizacje pozarządowe, które na zlecenie miasta realizowały liczne działania pomocowe. Dzięki doświadczeniom z realizacji programów wieloletnich, zastosowaniu elastycznych form współpracy oraz zaangażowaniu organizacji pozarządowych, wolontariuszy i urzędników funkcjonował system wsparcia mieszkańców w czasie pandemii o ogólnomiejskim zasięgu.

Za całość polityki społecznej i koordynację działań w zakresie edukacji i wychowania, integracji i wsparcia społecznego, aktywności społecznej oraz zdrowia publicznego odpowiedzialny był Wydział Rozwoju Społecznego UMG. Nadzorował on następujące jednostki organizacyjne realizujące zadania w ww. obszarach: Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie, Gdańskie Centrum Świadczeń, Miejski Zespół Orzekania o Niepełnosprawności, Gdański Zespół Żłobków, Gdański Zespół Schronisk i Sportu Szkolnego, Gdański Ośrodek Promocji Zdrowia i Profilaktyki Uzależnień, Gdański Ośrodek Pomocy Psychologicznej dla Dzieci i Młodzieży oraz placówki oświatowe.

Rozwój osobisty i społeczny gdańszczyzan

Działania budujące kapitał ludzki (umiejętności i kompetencje mieszkańców) oraz kapitał społeczny (relacje, powiązania i zaufanie w rodzinach, sąsiedztwie, społecznościach lokalnych) służą rozwojowi osobistemu i rodzinnemu gdańszczyzan. Obejmują usługi społeczne, projekty i programy w obszarach: edukacji, kultury jako narzędzia animacji i integracji, sportu i rekreacji jako narzędzi zwiększających potencjał zdrowotny i kształtujących postawy współdziałania, wsparcia społecznego jako obszaru wyrównującego potencjał indywidualnego rozwoju każdego mieszkańca.

RÓWNE TRAKTOWANIE

Jednym z celów miejskiej polityki społecznej jest stworzenie warunków sprzyjających różnorodności i równym szansom. Te aspiracje zostały wyrażone w Modelu na rzecz Równego Traktowania, przyjętym w 2018 r. Model określa kierunki zmian i działania, które miasto podejmuje, aby budować bardziej przyjazny i bezpieczny Gdańsk dla wszystkich – bez względu na różnice płci, wieku, orientacji seksualnej, wyznania, pochodzenia etnicznego czy poziomu sprawności.

Do głównych celów Modelu należy zwiększenie poczucia bezpieczeństwa, ochrony oraz wsparcia ofiar przemocy i dyskryminacji, wprowadzenie nowych i poprawienie istniejących polityk i procedur służących

upowszechnieniu równego traktowania w Gdańsku, rozszerzenie oferty i zwiększenie dostępu do usług publicznych, a także zwiększenie świadomości oraz kształtowanie postaw otwartości i solidarności wśród mieszkańców.

W 2022 r. działalność kontynuowało Gdańskie Centrum Równego Traktowania (GCRT), oferujące bezpłatną pomoc psychologiczną i informacyjno-prawną osobom doświadczającym dyskryminacji. GCRT to jedyny w Polsce projekt zapewniający kompleksowe wsparcie dla osób doświadczających dyskryminacji z powodu sześciu przesłanek ustawowych, który jest dofinansowywany przez gminę.

W realizację Modelu, oprócz miejskich jednostek organizacyjnych, zaangażowane są organizacje pozarządowe, realizujące projekty społeczne w obszarze praw człowieka. W 2022 r. przeprowadzono 20 projektów społecznych w obszarze upowszechniania wolności i praw człowieka, równych praw kobiet i mężczyzn oraz wspierania mniejszości etnicznych i narodowych przez organizacje pozarządowe. Bezpośrednio zaangażowanych w nie było ok. 3 tys. osób.

DZIAŁANIA NA RZECZ SENIORÓW

Działania na rzecz seniorów podejmowane są przez wiele miejskich instytucji i partnerów z sektora organizacji pozarządowych. Oferta obejmuje m.in. wsparcie starszych osób w codziennych sprawach, organizację kierowanych do nich wydarzeń edukacyjnych, kulturalnych, artystycznych i sportowo-rekreacyjnych, spotkania integracyjne, wspieranie aktywności zawodowej, profilaktykę zdrowotną. Angażowanie potencjału seniorów i zachęcanie ich do czynnego udziału w życiu miasta ma charakter priorytetowy; starsi gdańszczanie są więc zarówno odbiorcami, jak i twórcami oferty kierowanej do mieszkańców Gdańska.

W Gdańsku w 2022 r. mieszkało 124,5 tys. osób w wieku 60 lat i więcej, co stanowiło 26% ogólnej liczby mieszkańców.

Rok 2022 był kolejnym rokiem zintensyfikowania wyzwań spowodowanych stanem epidemicznym i „poepidemicznym”, który wpłynął bezpośrednio na przeważenie skali działań na rzecz zapewnienia wsparcia i pomocy seniorom w Gdańsku. Z tego względu zdecydowany nacisk położono na trzy kwestie: 1) zapewnienia szeroko rozumianego wsparcia zarówno w okresie pandemii, jak i w czasie popandemicznym; 2) zwiększenia cyfrowych kompetencji seniorów; 3) zapewnienia oferty związanej z przeciwdziałaniem zjawisku osamotnienia osób starszych spotęgowanego przedłużającym się stanem izolacji. W kontekście pierwszego zagadnienia należy wymienić działania koordynowane przez Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie (MOPR) w Gdańsku, obejmujące m.in. dowożenie posiłków czy przygotowanie i dystrybucję paczek żywnościowych.

Duże znaczenie mają dobra komunikacja i stała współpraca ze środowiskiem seniorów. Istotną rolę odgrywa w tym zakresie Rada Seniorów w Gdańsku. Została ona utworzona w 2018 r. i jest reprezentacją osób w wieku 60 lat i więcej wyłonioną w drodze wyborów. Ma charakter konsultacyjny, opiniujący i inicjatywny. Koordynowaniem przedsięwzięć skierowanych do osób starszych zajmuje się pełnomocnik Prezydenta Miasta Gdańska ds. seniorów.

INTEGRACJA IMIGRANTÓW

Gdańsk, jako miasto wolności i solidarności, równości i otwartości, wdraża przyjętą w czerwcu 2016 r. politykę zarządzania migracjami na poziomie lokalnym – Model Integracji Imigrantów. Obejmuje on 11 obszarów życia społecznego: sport, kulturę, społeczności lokalne, zdrowie, mieszkalnictwo, bezpieczeństwo, komunikację społeczną, edukację szkolną, edukację wyższą, pomoc społeczną i pracę.

Kluczowym zadaniem realizowanym na rzecz integracji imigrantów jest prowadzone przez organizację pozarządową Centrum Wsparcia Imigrantów i Imigrantek, które oferuje tzw. pomoc pierwszej linii – wsparcie prawne, integracyjne i zawodowe. Swoją działalność kontynuuje Rada Imigrantów i Imigrantek przy Prezydencie Miasta Gdańska, pełniąc funkcję konsultacyjno-doradczą. W 2022 r. funkcjonowała rada III kadencji, skupiająca 16 przedstawicieli dziewięciu narodowości. Członkowie Rady wspierają działalność organizacji pozarządowych, udzielają się w pracach nad kreowaniem nowych polityk i wdrażaniem nowych rozwiązań w mieście, a także wspierają organizację wydarzeń i działań informacyjnych dla nowych mieszkańców Gdańska.

OCHRONA ZDROWIA PSYCHICZNEGO

Gdański Program Ochrony Zdrowia Psychicznego na lata 2016–2023 ma na celu tworzenie lokalnego systemu zapewniającego optymalne warunki i szanse rozwoju psychicznego mieszkańców Gdańska oraz poprawę jakości życia osób w trudnościach i kryzysach psychicznych i z zaburzeniami psychicznymi, ich rodzin, opiekunów oraz otoczenia społecznego. Do głównych obszarów działań programu należą: prewencja, interwencja, integracja, koordynacja i zarządzanie. Osoby z zaburzeniami psychicznymi mogą liczyć na szerokie wsparcie. Działania na rzecz osób z zaburzeniami i chorobami psychicznymi są realizowane przez organizacje pozarządowe i podmioty lecznicze, MOPR oraz inne jednostki organizacyjne miasta. W 2022 r. w ramach Gdańskiego Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego zrealizowano 27 projektów – wsparciem objęto ponad 24 tys. odbiorców.

Realizowany w 2022 r. projekt „Jestem – wsparcie psychologiczne środowiska szkolnego” zwiększył ofertę pomocy psychologicznej dla uczniów, rodziców i nauczycieli. Oferta obejmowała m.in. konsultacje indywidualne, sesje wsparcia psychologicznego, konsultacje wychowawcze, szkołę dla rodziców, warsztaty tematyczne. W 2022 r. ze wsparcia skorzystało łącznie 1436 osób, w tym 526 uczniów, 711 rodziców i 199 nauczycieli.

DZIAŁALNOŚĆ DZIELNICOWA I SĄSIEDZKA

Niezwykle ważne dla budowania społeczeństwa obywatelskiego są działania wspierające aktywność na poziomie sąsiedztw i społeczności lokalnych. W Gdańsku funkcjonuje sieć domów i klubów sąsiedzkich, pełniących w społecznościach lokalnych funkcję integracyjną i odzwierciedlających niepowtarzalny charakter dzielnic, w których się znajdują. Domy i kluby sąsiedzkie włączyły się w pomoc dla osób uciekających z Ukrainy w związku z wybuchem wojny. Prowadzono punkty pomocowe, w których uruchomiono zbiórki żywności i ubrań. W działania włączyła się na zasadzie wolontariatu lokalna społeczność. Wybrane lokalne centra uczestniczyły w ogólnomiejskiej akcji „Gdańsk pomaga Ukrainie”. Kontynuowały też realizację programu teleopieki domowej dla seniorów oraz prowadziły punkty porad prawnych i obywatelskich. Pracownicy i wolontariusze działający w domach i klubach sąsiedzkich zdobyli nowe kompetencje i wiedzę o mieszkańcach, przydatne w dalszej pracy ze społecznościami lokalnymi.

Gdańskie fundusze inicjatyw oddolnych w latach 2016–2022

Wyszczególnienie		2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Liczba inicjatyw realizowanych w ramach funduszy inicjatyw oddolnych ogółem		137	300	280	310	300	309	288
w tym:	w ramach Funduszu Senioralnego	66	67	99	81	103	72	91
	w ramach Funduszu Młodzieżowego	50	103	36	85	57	63	65
	w ramach Funduszu Otwarty IKM	21	84	59	63	70	27	22
	w ramach Funduszu Sąsiedzkiego	•	40	78	72	64	32	38
	w ramach Funduszu Sportowo-Rekreacyjnego	•	•	•	•	•	102	27
	w ramach Funduszu Innowacji Społecznych	•	6	8	9	6	13*	13*
	w ramach Funduszu Równości	•	•	•	•	•	•	16
	w ramach Funduszu Europejskiej Stolicy Wolontariatu	•	•	•	•	•	•	16

*w ramach Funduszu Innowacji Społecznych podano liczbę projektów, które otrzymały wsparcie merytoryczne

Źródło: Wydział Rozwoju Społecznego, UMG.

Kontynuowane były fundusze inicjatyw lokalnych. Te innowacyjne narzędzia aktywizacji grup nieformalnych i organizacji pozarządowych, które chcą zorganizować projekt lub inicjatywę ukierunkowaną na rozwój społeczności, rozwijają się od 2013 r. i są skierowane do młodzieży, seniorów, innowatorów oraz grup sąsiedzkich. Pozwalają mieszkańcom się poznawać i korzystać nawzajem ze swojego potencjału i talentów sąsiadów, aby realizować projekty na rzecz lokalnej społeczności oraz uczestniczyć w szukaniu rozwiązań ważnych problemów społecznych.

W 2022 r. utworzony został Fundusz Równości, którego celem jest wspieranie inicjatyw lokalnych dotyczących różnorodności, równości praw i szans, praw człowieka i swobód obywatelskich.

Utworzono również Fundusz Europejskiej Stolicy Wolontariatu, mający na celu wzmocnienie i upowszechnianie idei wolontariatu wśród mieszkańców Gdańska, pobudzanie społeczeństwa obywatelskiego do działań wolontariackich oraz wzmacnianie jego potencjału.

GDAŃSKA KARTA MIESZKAŃCA

Gdańska Karta Mieszkańca (GKM) to innowacyjny projekt skierowany do mieszkańców, dzięki któremu mogą oni korzystać z bogatej oferty miejskich instytucji oraz partnerów projektu. Pod koniec 2022 r. konto w systemie GKM posiadało ok. 283 tys. osób – o 27 tys. więcej niż rok wcześniej. W 2022 r. posiadacze karty wykorzystali 85 498 bezpłatnych wejść (o 47% więcej niż w 2021 r.) – skorzystało z nich 55 160 użytkowników (o 37% więcej niż w 2021 r.). Liczba zakupów rabatowych w 2022 r. wyniosła 15 052 (o 227% więcej niż w 2021 r.), a liczba osób, które skorzystały z rabatów, to 7776 (o 210% więcej niż w 2021 r.).

W 2022 r. było 283 tys. zarejestrowanych użytkowników Gdańskiej Karty Mieszkańca (o 27 tys. więcej niż rok wcześniej), z których 109 tys. posiadało aplikację mobilną.

System GKM jest nieustannie rozwijany i uzupełniany o nowe możliwości, dzięki czemu staje się zintegrowanym i spójnym systemem usług miejskich. Poza bezpłatnymi wejściami i rabatami użytkownicy mogą kupić bilet okresowy ZTM bezpośrednio na kartę; dla osób uprawnionych karta jest dokumentem potwierdzającym prawo do bezpłatnych przejazdów. Z kolei Pakiet Dostępności umożliwia użytkownikom GKM będącym osobami z niepełnosprawnością weryfikację przysługujących im uprawnień w wielu gdańskich obiektach tylko na podstawie GKM, bez konieczności okazywania jakichkolwiek innych dokumentów. Za pośrednictwem konta w systemie GKM można również głosować na projekty zgłoszone w ramach Budżetu Obywatelskiego. Użytkownicy GKM mogą korzystać z bezpłatnej aplikacji na urządzenia mobilne, Jestem z Gdańska, która oferuje pełną funkcjonalność plastikowej karty.

W listopadzie 2022 r. w GKM dodano nowy pakiet, „Smaki Gdańska”, w trzech wariantach: solo, duet i kwartet. Po zakupieniu pakietu użytkownicy mogą korzystać ze specjalnej oferty wybranych gdańskich restauracji na preferencyjnych warunkach i bez dokonywania żadnej płatności bezpośrednio w lokalach. W grudniu podczas gali Aktywni w Europejskiej Stolicy Wolontariatu GKM powiększyła się o „Pakiet Gdańskiego Wolontariusza”, dzięki któremu za udział w akcjach wolontariackich będzie można zbierać punkty i wymieniać je następnie na nagrody.

W 2022 r. do listy partnerów GKM dołączyły m.in. Gdański Teatr Szekspirowski i Centrum Sztuki Współczesnej Łaźnia. Połączono także GKM z Gdańską Kartą Dużej Rodziny.

W październiku 2022 r. przeprowadzono konkurs na nową szatę graficzną GKM. Do udziału w konkursie aktywnie zachęcano w szczególności grafików, projektantów, artystów plastyków oraz osoby i firmy zajmujące się projektowaniem reklamowym. Informacje o konkursie były przekazywane na dużą skalę; osobne zaproszenia zostały wysłane do gdańskich szkół średnich i uczelni. Złożono łącznie 36 prac, a następnie w internetowym głosowaniu użytkowników GKM wyłoniono zwycięski projekt.

**DZIAŁANIA REALIZOWANE W RAMACH PROGRAMU OPERACYJNEGO
INTEGRACJA SPOŁECZNA I AKTYWNOŚĆ OBYWATELSKA**

Zwiększenie potencjału rozwojowego społeczności lokalnych, rodzin i osób

- **Model Integracji Imigrantów** – określa politykę miasta wobec nowych mieszkańców pochodzących z różnych regionów świata. Umożliwia imigrantom lepszą integrację w nowych warunkach społecznych, prawnych i kulturowych, jest szansą na wykorzystanie ich potencjału dla rozwoju Gdańska. Działania realizowane w 2022 r. to m.in.:
 - **Centrum Wsparcia Imigrantów i Imigranek (CWII)** – kontynuowało działalność w ramach projektu „Witamy w Gdańsku 2.0” – udzielano porad konsultantów pobytowych i prawnika, zapewniano wsparcie w realizacji ustawowych programów integracyjnych dla uchodźców, prowadzono bezpłatne lekcje języka polskiego i aktywizacji zawodowej, wspierano także działania z zakresu wdrażania Modelu;
 - **Punkt Pomocy Cudzoziemcom** w Gdańskim Urzędzie Pracy (GUP);
 - program „**Gdańsk Lab**” skierowany do dzieci z doświadczeniem migracji, w którym prowadzono zajęcia integracyjno-edukacyjne. Przyczynił się do lepszej integracji uczniów oraz podniesienia ich aktywności obywatelskiej i włączania się w inne działania prowadzone w Gdańsku;
 - platforma współpracy na rzecz integracji i migracji w ramach **Unii Metropolii Polskich**;
 - zatrudnienie **dotatkowych koordynatorów** do spraw dzieci z doświadczeniem migracyjnym, służących pomocą uczniom ze społeczności migranckiej;
 - kolejna edycja **Świetlicy letniej dla dzieci** proszących o datki, zagrożonych bezdomnością lub wykluczeniem społecznym;
 - program **"Łatwo mówić"**, którego zadaniem jest rozwinięcie kompetencji językowych obcokrajowców mieszkających w Gdańsku;
 - udzielano kompleksowego **wsparcia dla rodzin romskich** zamieszkujących w Gdańsku;
 - prowadzono kolejną edycję **programu „CZEŚĆ!” dla nowych mieszkańców i mieszkanek** Gdańska – imigrantów.
- **Model na rzecz Równego Traktowania** – program skierowany do wszystkich gdańszczan, którzy doświadczają dyskryminacji i gorszego traktowania wynikającego z cech tożsamości. Ma służyć budowaniu bardziej przyjaznego i bezpiecznego miasta dla wszystkich, bez względu na różnice płci, wieku, orientacji seksualnej, wyznania, pochodzenia etnicznego czy stopnia sprawności. W 2022 r. przeprowadzono następujące działania:
 - kontynuowano posługiwanie się listą pomocniczą dotyczącą **dostępności architektonicznej, informacyjno-komunikacyjnej, cyfrowej oraz społecznej** dla organizacji pozarządowych składających oferty w konkursach w obszarze działalności pożytku publicznego, która pomaga zaplanować projekty zgodnie z zasadami dostępności; wątkom dotyczącym dostępności przypisano również wysoką punktację w ocenie merytorycznej, a opisanie standardu minimum dostępności (zgodnie z ustawą o jej zapewnieniu) jest obowiązkowe dla organizacji pozarządowych;
 - prowadzono **20 projektów społecznych** na podstawie ofert na realizację przez organizacje pozarządowe zadania publicznego w obszarze upowszechniania wolności i praw człowieka, równych praw kobiet i mężczyzn oraz wspierania mniejszości etnicznych i narodowych, w które bezpośrednio zaangażowanych było ok. 3 tys. osób. Projekty te spełniały cele i rekomendacje Modelu m.in. przez takie działania, jak:
 - kontynuacja działalności **Gdańskiego Centrum Równego Traktowania** – bezpłatne wsparcie dla osób doświadczających dyskryminacji lub przemocy motywowanej uprzedzeniami;
 - **wsparcie prawne, psychologiczne i socjalne** dla kobiet doświadczających przemocy ze względu na płeć, grup rozwojowych i wzmacniających dla osób LGBT+ oraz grup wsparcia dla osób doświadczających mobbingu;
 - **szkolenia** dla nauczycieli, dyrektorów szkół i specjalistów zdrowia psychicznego dotyczące sytuacji i potrzeb dzieci doświadczających dysforii płciowej i dzieci LGBT+;

- stworzenie **Poradnika Równego Traktowania** dotyczącego wielowyznaniowości i bezwyznaniowości w gdańskich szkołach;
- pierwsza edycja Gdańskiego Funduszu Równości;
- **III Forum Kobiet Sportu**;
- **spektakl Teatru Forum** dotyczący dzieci z doświadczeniem migracyjnym i bodyshamingu;
- **cykl warsztatów** dotyczących równego traktowania nastolatków o szczególnych potrzebach;
- **coaching** dla matek powracających na rynek pracy, warsztaty wzmacniające **kompetencje wychowawcze** rodziców, działania na rzecz **godzenia życia rodzinnego i zawodowego**, w tym na rzecz szerszego włączania ojców w życie rodzinne;
- **działania integrujące** społeczności należące do mniejszości narodowych i etnicznych, w tym działania na rzecz Kaszubów i mniejszości ukraińskiej;
- gala **Gdańskiej Nagrody Równości im. Pawła Adamowicza** za działalność na rzecz praw człowieka w 2021 r.;
- zaproponowano mieszkańcom i turystom **grę miejską** „Różnorodny Gdańsk”, która przybliżyła zróżnicowanie społeczności gdańskiej pod względem tożsamości i doświadczeń. W ostatnie weekend lipca w czasie Jarmarku Dominikańskiego w grę zagrało prawie 2 tys. osób;
- współpracowano ze Stowarzyszeniem „Tolerado” przy tworzeniu **„Standardów usług miejskich przyjaznych dla osób LGBT+”** w trzech obszarach: pomocy psychologicznej, obsługi klienta i pomocy społecznej. Za opracowanie tych standardów Gdańsk został wyróżniony Nagrodą Karty Różnorodności w 2022 r. w kategorii DEI (różnorodność, równość i inkluzja) w samorządach;
- przyznano **Gdańską Nagrodę Równości** im. Pawła Adamowicza, którą otrzymała Marta Magott, zaangażowana w organizacje marszów równości w Trójmieście;
- współpracowano w zespole roboczym **Komisji Równych Szans i Praw Człowieka** przy Związku Miast Polskich wokół standardu **Miast Praw Człowieka**. Podsumowanie doświadczeń Gdańska we wdrażaniu standardu ukazało się w publikacji *Miasta praw człowieka. Inspiracje, dobre praktyki, narzędzia*.
- **Działania na rzecz seniorów:**
 - wspierające aktywność – m.in. **Gdański Fundusz Senioralny** (konkurs na inicjatywy dla grup nieformalnych oraz projekty dla organizacji pozarządowych), wydarzenia w ramach **Gdańskich Dni Seniora 2022, Festiwal Pracy i Aktywności Seniora 2022**, konkursy **Aktywni Seniorzy 2022** oraz Pomorska Olimpiada Wiedzy Obywatelskiej **„Senior Obywatel”**;
 - integrujące środowisko seniorów – m.in. **Parada i Piknik Seniora**, organizowane od 2018 r. z okazji Dnia Godności Osób Starszych (wydarzenie to promuje obecność seniorów w przestrzeni publicznej oraz ich aktywny udział w życiu społecznym, buduje więzi międzypokoleniowe, upowszechnia wiedzę na temat dostępnych form pomocy w sytuacjach kryzysowych oraz zwraca uwagę na problem pozbawiania godności i należytego szacunku ze względu na wiek); **cykliczne spotkania liderów klubów i kół seniora** organizowane przez Urząd Miejski w Gdańsku; budowanie wzajemnych relacji w ramach współpracy z **Radą Seniorów w Gdańsku**;
 - z zakresu **profilaktyki zdrowotnej** – kontynuacja projektów „Trzeci Wiek w Zdrowiu”, „Koszyk Edukacyjny – Zdrowie Seniora”, „Gdańska Koperta Życia”, Gdańskiego Samorządowego Systemu Teleopieki Domowej;
 - z zakresu bezpieczeństwa – kontynuowano współpracę z **Centrum Bezpieczeństwa Ekonomicznego i Wsparcia Osób Zadłużonych**, a także z Warszawskim Instytutem Bankowości oraz Związkiem Banków Polskich w ramach Porozumienia o Partnerstwie i Współpracy pod nazwą „Edukacja ekonomiczna dzieci, młodzieży, studentów i seniorów – współpraca sektora finansowego z jednostkami samorządu terytorialnego”;
 - z zakresu aktywności artystycznej osób starszych – m.in. **VI Gdański Konkurs Poetycki** oraz koncert galowy w ramach projektu **„Benefis Dojrzałości”**, **Gala Aktywności Senioralnych** – koncert połączony z wystawą prac plastycznych seniorów; koncert międzypokoleniowy **„My dla Niepodległej”**;

7. | INTEGRACJA SPOŁECZNA I AKTYWNOŚĆ OBYWATELSKA

- wspierające aktywność fizyczną osób starszych – projekt Gdańskiego Ośrodka Sportu „**Aktywuj się**” oraz zajęcia sportowe organizowane dzięki środkom z Gdańskiego Funduszu Senioralnego i zajęcia w ramach Gdańskich Dni Seniora 2022;
- działania komunikacyjno-informacyjne – przygotowanie **informatora Gdańsk dla Seniorów 2022** w wersji drukowanej oraz online, zawierającego informacje oraz ofertę dla osób starszych, ich opiekunów i rodzin; obsługa specjalnego adresu e-mail: **seniorzy@gdansk.gda.pl**; prowadzenie **zakładki na stronie internetowej** miasta adresowanej seniorom;
- przeciwdziałające wykluczeniu cyfrowemu – **szkolenie cyfrowe dla seniorów** dające szansę poprawy komunikacji między członkami grup senioralnych, w tym Rady Seniorów w Gdańsku czy klubów i kół seniora, jak również usprawnienia komunikacji z UMG. Szkolenia cyfrowe miały również na celu umożliwienie prowadzenia działalności grup z wykorzystaniem narzędzi cyfrowych przy jednoczesnym zwiększeniu bezpieczeństwa jej członków w sytuacji koniecznych lockdownów;
- wspierające kompetencje liderów grup nieformalnych – **szkolenia związane z treningami pamięci i technikami liderowania**, które miały na celu wzmocnienie psychiczne członków grup senioralnych po okresie pandemii i wyposażenie liderów w wiedzę wspierającą ich w prowadzeniu klubów i kół seniora;
- „**Złota rączka dla seniora**” – bezpłatne drobne usługi naprawcze dla osób powyżej 70. roku życia, które nie mogą lub nie potrafią samodzielnie dokonać naprawy. Wykonano 1178 usług naprawczych w ramach 935 zleceń dla 858 osób;
- **Centrum Pracy Seniorek i Seniorów** – filia Gdańskiego Urzędu Pracy jest ukierunkowana na aktywizację zawodową, edukacyjną i kulturalną dojrzałych mieszkańców Gdańska. W 2022 r. doradcy Centrum objęli usługą 599 nowych klientów, co pozwoliło na rozbudowanie bazy danych do 2432 seniorów. Pracownicy przeprowadzili 3603 konsultacje doradcze z klientami zainteresowanymi podjęciem pracy w pełnym lub niepełnym wymiarze czasu pracy. W 2022 r. Centrum zarejestrowano łącznie 1542 oferty zatrudnienia na 1610 wolnych miejsc pracy. Odnotowano o 49% więcej ofert zatrudnienia oraz o 43% więcej miejsc pracy w porównaniu z rokiem 2021. W wyniku działań promocyjnych Centrum w 2022 r. pozyskało o 140% więcej ofert rekrutacyjnych, a także o 130% więcej miejsc pracy. Odnotowano 250 podjęć pracy – jest to wynik o ponad 80% wyższy niż w roku poprzednim. 2022 rok pokazał, że po blisko 2 latach pandemii – a co za tym idzie, licznych ograniczeniach w działaniach Centrum Pracy Seniorek i Seniorów – sytuacja się ustabilizowała, a zainteresowanie usługami Centrum jest coraz większe.
- **Gdański Program Ochrony Zdrowia Psychicznego** – w 2022 r. zrealizowano 27 projektów, których odbiorcami było ponad 24 tys. osób, a niemal 3 tys. z nich otrzymało bezpośrednie wsparcie (terapię indywidualną, terapię grupową, konsultację specjalistyczną, możliwość udziału w zajęciach warsztatowych). Budowanie świadomości społecznej na temat osób borykających się z zaburzeniami psychicznymi jako zagrożonych wykluczeniem społecznym odbywa się także dzięki działaniom informacyjno-edukacyjnym wpływającym na proces asymilacji tych osób w społeczeństwie. Ponadto w ramach projektu „Jestem – wsparcie psychologiczne w środowisku szkolnym” przeprowadzono: 531 sesji psychoterapii indywidualnej, 1224 konsultacje dla uczniów, 1033 konsultacje dla rodziców, dwie edycje Szkoły dla Rodziców oraz udzielono wsparcia nauczycielom (konsultacje indywidualne, warsztaty tematyczne i superwizje). W kampanii Gdańska Akademia Rodzica, skoncentrowanej na wzmacnianiu kompetencji rodzicielskich, nagrano i udostępniono 9 pogadanek psychoedukacyjnych dla rodziców i opiekunów, uwrażliwiających ich na potrzeby dzieci i młodzień oraz trudności spotykające ich w różnych sferach (odbiorcami pogadanek były 1793 osoby).
- **„Gdański model deinstytucjonalizacji usług na rzecz osób z zaburzeniami psychicznymi”** – aby utrzymać trwałość tego zakończonego 2 lata wcześniej projektu, w 2022 r. prowadzono środowiskowy dom samopomocy (ul. Nowe Ogrody 35), mieszkania wspomagane (ul. Strzelecka, ul. Górka) i Klub Integracji Społecznej (ul. Nowe Ogrody 35).
- **„Testowanie gdańskiego modelu wsparcia dorosłych osób z autyzmem” (OZA)** – projekt oferował kompleksową, wielodyscyplinarną i indywidualizowaną pomoc przez zapewnienie dostępu do szerokiego wachlarza usług społecznych, zawodowych, edukacyjnych i medycznych dorosłym osobom z autyzmem i niepełnosprawnością intelektualną zamieszkującym na terenie Gdańska, a ponadto osobom z ich otoczenia oraz przedstawicielom podmiotów, instytucji i organizacji realizujących wsparcie. Testowanie modelu rozpoczęto w 2019 r., a zakończono we wrześniu 2022 r. Wsparciem

objęto 81 dorosłych osób z autyzmem. 208 osób podwyższyło swoje kompetencje zawodowe, z usługi wytchnieniowej i interwencyjnej skorzystało 38 beneficjentów, usługami asystenckimi zostały objęte 63 osoby, natomiast ze wsparcia w ramach treningów mieszkalnictwa skorzystało 21 osób.

- **„Kompleksowe usługi społeczne realizacją prawa do niezależnego życia osób z niepełnosprawnością intelektualną” (OzNI)** – projekt ma na celu zwiększenie liczby miejsc świadczenia usług społecznych przy wykorzystaniu instrumentów animacji środowiskowej i wolontariatu, a także rozwoju infrastruktury umożliwiającej realizację kompleksowego wsparcia na rzecz osób z niepełnosprawnością i ich rodzin w Gdańsku. Testowanie modelu rozpoczęto w sierpniu 2022 r. Do udziału w projekcie zakwalifikowano 23 uczestników. W ramach pogłębionej diagnozy potrzeb określono formy pomocy oraz rozpoczęto bezpośrednie wsparcie uczestników. Wsparciem w zakresie działań wytchnieniowych objęto 4 OzNI, wobec których realizowane są usługi asystenckie, oraz 4 rodziców/opiekunów tych osób.
- **Gdańskie Fundusze** – to mechanizm, którego zadaniem jest pobudzanie aktywności społecznej gdańszczyzanek i gdańszczyzan oraz zwiększenie zaangażowania lokalnej społeczności w inicjatywy podejmowane na rzecz szeroko pojętego dobra wspólnego w konkretnych dzielnicach miasta. W 2022 r. działało 8 funduszy: senioralny, młodzieżowy, sąsiedzki, sportowo-rekreacyjny, innowacji społecznych, równości, otwarty fundusz Instytutu Kultury Miejskiej oraz fundusz Europejskiej Stolicy Wolontariatu. Na realizację swoich inicjatyw grupy nieformalne mogły starać się o dofinansowanie w kwocie do 700 zł, natomiast organizacje pozarządowe – do 7 tys. zł. W ramach gdańskich funduszy wsparcie otrzymało 288 projektów. Dzięki Funduszowi Innowacji Społecznych „INNaczej” mieszkańcy Gdańska mogą uzyskać dofinansowanie w kwocie 10 tys. zł na realizację innowacyjnego projektu społecznego. Otrzymują również kompleksowe wsparcie w postaci konsultacji ze specjalistami, szkoleń czy działań mentoringowych.
- **Domy i kluby sąsiedzkie** – to działające na rzecz lokalnych społeczności centra aktywizujące mieszkańców i organizujące szereg wydarzeń, głównie o charakterze dzielnicowym, np. zajęcia dla młodzieży czy seniorów. Domy i kluby sąsiedzkie szybko zareagowały na kryzys wywołany wybuchem wojny w Ukrainie i włączyły się w pomoc uchodźcom z tego kraju osobom. Prowadzono punkty pomocowe, w których uruchomiono zbiórki żywności i ubrań. W działania na zasadzie wolontariatu włączyła się lokalna społeczność. Wybrane centra lokalne dołączyły do ogólnomiejskiej akcji „Gdańsk pomaga Ukrainie”. Kontynuowały też realizację programu teleopieki domowej dla seniorów oraz prowadziły punkty porad prawnych i obywatelskich. Mieszkańcy włączali się wolontariacko w pomoc sąsiadom w codziennych czynnościach, co wpłynęło pozytywnie na wzmocnienie więzi społecznych i zawiązanie się nowych grup samopomocowych. Pracownicy i wolontariusze działający w domach i klubach sąsiedzkich zdobyli nowe kompetencje i wiedzę o mieszkańcach, przydatne w dalszej pracy ze społecznościami lokalnymi. W 2022 r. kontynuowano spotkania sieciujące dla operatorów centrów lokalnych. Podczas spotkań poruszano tematykę związaną z poszerzaniem roli centrów lokalnych w dzielnicach, a także rozpoczęto prace nad partycypacyjnym utworzeniem identyfikacji graficznej dla sieci domów i klubów sąsiedzkich. Każde ze spotkań odbywa się w innym domu lub klubie sąsiedzkim. W 2022 r. na terenie Gdańska funkcjonowały 22 centra lokalne, tj. 17 domów i 5 klubów sąsiedzkich w następujących dzielnicach i częściach miasta: Orunia-Święty Wojciech-Lipce (2), Śródmieście (5), Stogi, Nowy Port, Biskupia Górka, Brzeźno, Siedlce, Dolne Miasto, Piecki-Migowo, Przeróbka, Wrzeszcz Dolny (2), Wrzeszcz Górny (2), Przymorze Wielkie, Osowa, Chełm, Kokoszki, Ujeścisko-Łostowice oraz Oliwa (2).
- **Akcja Zima i Akcja Lato** – to oferta zajęć dla dzieci i młodzieży w okresach wolnych od nauki szkolnej. Podczas ferii zimowych, ze względu na panującą w kraju sytuację epidemiologiczną i w związku z wydawanymi rozporządzeniami Ministra Edukacji i Nauki, miasto nie organizowało wypoczynku w placówkach oświatowych. Natomiast w czasie wakacji zajęcia dla dzieci organizowało 71 gdańskich szkół. Dodatkowe atrakcje przygotowały miejskie instytucje kultury, Gdański Ośrodek Sportu czy Pałac Młodzieży. Organizacją zajęć dla najmłodszych zajęły się instytucje miejskie oraz organizacje pozarządowe.
- **Karta Dużej Gdańskiej Rodziny** – ma na celu promowanie modelu rodziny wielodzietnej i jej pozytywnego wizerunku, umacnianie oraz wspieranie rodzin wielodzietnych przez większą dostępność skierowanych do nich usług, a także zwiększanie szans rozwojowych dzieci i młodzieży z tych rodzin. Umożliwia bezpłatne korzystanie z komunikacji miejskiej oraz zapewnia ulgi w ofercie miejskich instytucji i podmiotów zewnętrznych. W kwietniu 2022 r. w systemie Gdańskiej Karty Mieszkańca wprowadzono Pakiet Dużej Gdańskiej Rodziny, oferujący pełną funkcjonalność Karty Dużej Gdańskiej Rodziny – w 2022 r. dodało go do swoich kont 7315 osób.

- **Gdańska Karta Mieszkańca** – projekt, dzięki któremu mieszkańcy posiadający plastikową kartę lub aplikację mobilną mogą korzystać z bogatej oferty miejskich instytucji oraz partnerów komercyjnych. W 2022 r. konto w systemie GKM posiadało 283 tys. osób (o 27 tys. więcej niż w 2021 r.), w tym 109 tys. osób korzystało z aplikacji mobilnej (o 41 tys. więcej niż w 2021 r.). W 2022 r. do listy partnerów Gdańskiej Karty Mieszkańca dołączyły m.in. Gdański Teatr Szekspirowski i Centrum Sztuki Współczesnej Łażnia. Mobilne centrum obsługi było obecne na blisko 30 wydarzeniach dla mieszkańców, a także pełniło funkcję punktu konsultacyjnego Budżetu Obywatelskiego w 17 dzielnicach Gdańska.
- **Nieodpłatna pomoc prawna i nieodpłatne poradnictwo obywatelskie** dla osób w trudnej sytuacji życiowej i potrzebujących wsparcia – porady prawne świadczone były w 19 punktach, w tym w 5 punktach udzielano porad obywatelskich.
- **Rewitalizacja gdańskich dzielnic** – w 2022 r. w ramach Gminnego Programu Rewitalizacji kontynuowano działania społeczne, których celem była integracja mieszkańców i poprawa jakości współużytkowanej przestrzeni. Miały one formę m.in. animacji społeczności lokalnych oraz konsultacji i interwencji, ponadto były ukierunkowane na zadbanie o wspólną przestrzeń. W sumie w działaniach aktywny udział wzięło kilkuset przedstawicieli społeczności lokalnych, natomiast ponad 1 tys. osób skorzystało z organizowanych działań. Liczba beneficjentów znacząco wzrosła dzięki zniesieniu obostrzeń. Ponadto kontynuowano zadania inwestycyjne związane z adaptacją lub budową lokali świadczących usługi społeczne: dokonano uroczystego otwarcia Ratusza Oruńskiego, który służy celom społecznym, zakończono budowę domu sąsiedzkiego przy ul. Dworcowej 11 i modernizację budynku przy ul. Styp-Rekowskiego 16 na cele domu sąsiedzkiego oraz Centrum Wsparcia Rodziny. Kontynuowano działania w Centrum Wsparcia i Terapii Rodzin przy ul. Radnej 3/2 (Dolne Miasto), Centrum Wsparcia Seniora przy ul. Biskupiej 4 (Biskupia Górka) oraz Youth Point w lokalu przy ul. Na Zaspę 53 (Nowy Port) świadczącym usługi społeczne skierowane do młodzieży. W odnowionym Klubie Aktywnego Mieszkańca przy ul. Floriańskiej 3 (Nowy Port) prowadzono Centrum Wsparcia Rodzin. Uruchomiono także działalność terapeutyczną na Starym Chełmie.
- **Projekt „Solidarność codziennie”** – program i przestrzeń, których celem jest budowanie otwartego, niewykluczającego społeczeństwa poprzez stworzenie bezpiecznej przestrzeni dla aktywnych obywateli i obywaterek. Program wspiera młode grupy aktywistyczne w działaniach na rzecz praw człowieka, służy budowaniu odporności obywateli i społeczności oraz wzmacnia umiejętność radzenia sobie we współczesnym świecie. W 2022 r. z przestrzeni skorzystało 11 566 osób, zrealizowano 1238 spotkań i wydarzeń.

Udział mieszkańców w zarządzaniu miastem

Gdańsk, jako miejsce otwarte na innych, wrażliwe na słabszych i potrzebujących, jest także miastem ludzi odpowiedzialnych społecznie, aktywnych, zrzeszających się, potrafiących działać wspólnie na rzecz sąsiedztw, lokalnych społeczności, regionu i kraju. Aktywność obywatelska to niezwykle ważny aspekt życia miasta; zaangażowanie mieszkańców jest bowiem gwarancją efektywnego diagnozowania problemów i identyfikowania sposobów ich rozwiązań oraz podejmowania decyzji najlepszych dla lokalnej społeczności. Aktywność obywatelska to zarówno działania nieformalnych grup mieszkańców, udział w wyborach, działalność rad dzielnic, jak i współpraca miasta z organizacjami pozarządowymi, Budżet Obywatelski czy procesy partycypacyjne – tworzące przestrzeń do wspólnego zarządzania miastem.

KONSULTACJE SPOŁECZNE

Uczestnictwo mieszkańców w procesach partycypacyjnych – zarówno służących konsultowaniu licznych spraw związanych z działalnością miasta, jak i tworzących przestrzeń dla współdecydowania o konkretnych rozwiązaniach – jest ważnym elementem budowania społeczeństwa obywatelskiego, ludzi aktywnych, gotowych do działania. Współpraca z mieszkańcami co roku zawiera stałe elementy, jak np. Budżet Obywatelski, ale też kształtuje się dynamicznie i dostosowuje do wzajemnych potrzeb.

Największym procesem konsultacyjnym realizowanym w 2022 r. były konsultacje dotyczące zmian dokumentu pn. Gdańsk 2030 Plus Strategia Rozwoju Miasta.

RADY DZIELNIC

Ważna dla budowania społeczeństwa obywatelskiego i angażowania się mieszkańców w sprawy lokalne jest działalność rad dzielnic. W 2022 r. rady funkcjonowały we wszystkich 35 dzielnicach. Działy w nich 564 radnych. Skupiając się na działaniach lokalnych, rady złożyły wnioski o dofinansowanie 723 projektów na łączną kwotę blisko 5 mln zł. Środki te przeznaczono na sfinansowanie inwestycji w dzielnicach oraz projektów wspomagających mieszkańców.

W wyniku rozwiązania Rady Dzielnic Stogi w maju 2022 r. odbyły się nowe wybory. Wybrano 15 radnych dzielnicowych.

Działalność rad dzielnic w latach 2016–2022

Wyszczególnienie	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Liczba złożonych przez rady dzielnic wniosków o dofinansowanie projektów	464	530	543	776	587	588	723
Środki wykorzystane przez rady dzielnic (zł)	1 648 897	1 843 741	1 862 041	4 306 518	4 186 966	5 106 560	4 998 575

Źródło: Biuro ds. Rad Dzielnic i Współpracy z Mieszkańcami, UMG.

DZIAŁANIA REALIZOWANE W RAMACH PROGRAMU OPERACYJNEGO INTEGRACJA SPOŁECZNA I AKTYWNOŚĆ OBYWATELSKA Zwiększenie roli mieszkańców, organizacji, instytucji i innych podmiotów w kreowaniu polityki miejskich

- Konsultacje społeczne** – procesy prowadzone przez miasto i instytucje miejskie, polegające na opiniowaniu realizowanych działań oraz ich uzgadnianiu bezpośrednio z mieszkańcami. Ogółem przeprowadzono 134 spotkania o charakterze konsultacyjnym i partycypacyjnym, z których najważniejsze to:
 - o konsultacje społeczne Budżet Obywatelski 2023 – przyjmowanie projektów mieszkańców, weryfikacja i głosowanie, czyli wybór przez mieszkańców projektów, które miasto będzie realizować w latach 2023/2024 (III–X 2022 r.);
 - o konsultacje społeczne dotyczące projektu zmian Strategii Rozwoju Miasta Gdańsk 2030+ (spotkania z mieszkańcami oraz wysłuchanie publiczne, III–IV 2022 r.).
 Dodatkowo odbywały się procesy z elementami konsultacji:
 - o „Do Studzienki – Nowe Przestrzenie Publiczne” – cykl spotkań i warsztatów z mieszkańcami Wrzeszcza Górnego, których celem było omówienie przyszłego kształtu przestrzeni publicznych przy ul. Do Studzienki wzdłuż trasy planowanego tramwaju (IX–XI 2022 r.);
 - o „Piecki-Migowo – razem planujemy przyszłość dzielnicy” – cykl spotkań i warsztatów dla mieszkańców dzielnicy Piecki-Migowo i okolic, poświęconych przyszłości dzielnicy i wspólnemu wypracowaniu planu rozwoju tzw. masterplanu (XI 2022 – II 2023 r.);
 - o spotkanie z mieszkańcami dzielnicy VII Dwór z cyklu „Porozmawiajmy przy stole” – prezydent wraz z zastępcami i dyrektorami UMG i jednostek odpowiadała na pytania mieszkańców dzielnicy (VII 2022 r.);
 - o opracowanie studium Pasma Alei Grunwaldzkiej, w tym seminarium z interesariuszami (IV 2022) oraz warsztaty z mieszkańcami (VI 2022).
- Budżet Obywatelski** – w 2022 r. odbyła się dziesiąta edycja Budżetu Obywatelskiego w Gdańsku (BO). Zgłaszanie projektów trwało od 23 marca do 20 kwietnia, a głosowanie odbywało się w dniach 26 września – 10 października. Zgłoszono 509 projektów, z czego 305 przeszło do głosowania. Do podziału przez mieszkańców było ponad 22 mln zł (w tym prawie 5 mln zł przeznaczono na Zielony Budżet Obywatelski), które rozdysponowano na 118 projektów (w tym 61 dzielnicowych, 49 dzielnicowych „zielonych”, 5 ogólnomiejskich oraz 3 ogólnomiejskie „zielone”). Ponownie dużym zainteresowaniem cieszył się Zielony Budżet Obywatelski. Projekty „zielone” można było zgłaszać w 5 kategoriach: nasadzenia i pielęgnacja roślinności na terenach zieleni miejskiej, nowe przestrzenie zielone, budowa ogrodów deszczowych, renowacja i modernizacja zagospodarowania istniejących terenów zieleni oraz działania ekologiczne. Na czas trwania głosowania zorganizowano mobilne

7. | INTEGRACJA SPOŁECZNA I AKTYWNOŚĆ OBYWATELSKA

punkty do głosowania oraz piknik dla mieszkańców „Sobota z Budżetem Obywatelskim” na Przymorzu Wielkim, podczas którego mieszkańcy mogli głosować na projekty. Ponadto zorganizowano wystawę plenerową poświęconą realizacjom BO w dzielnicach w ostatnich dekadach oraz konkurs plastyczny dla dzieci „Dzieci tworzą Budżet Obywatelski”. Na zakończenie głosowania odbyła się również uroczysta gala z udziałem mieszkańców, wnioskodawców i władz miasta, na której ogłoszono wyniki. Wśród głosujących znalazły się 22 884 kobiety oraz 18 333 mężczyzn, co dało łączną liczbę 41 217 mieszkańców oraz frekwencję na poziomie 9,49%. Dzielnicą z najwyższą frekwencją była Wyspa Sobieszewska – 21,09%.

- **Spacery prezydent w dzielnicach** – w 2022 r. zostało zorganizowanych szereg spotkań z radami dzielnic, w tym 10 spacerów w dzielnicach: Jasień, Nowy Port, Chełm, Wzgórze Mickiewicza, Przeróbka, Osowa, Przymorze Małe, Strzyża, Wrzeszcz Dolny i Oliwa. W czasie spacerów z udziałem radnych dzielnicowych, przedstawicieli UMG oraz jednostek organizacyjnych Gdańska poruszanych jest wiele tematów ważnych dla mieszkańców oraz podejmowane są decyzje dotyczące rozwiązywania zgłaszanych problemów. Przykładowymi efektami spacerów są:
 - o wyznaczenie dodatkowego przejścia dla pieszych za wiaduktem kolejowym w rejonie Szkoły Podstawowej nr 61;
 - o decyzja o pozostawieniu siedziby biblioteki przy ul. Krynicznej 20;
 - o pozytywna decyzja o budowie dwóch szkół podstawowych i liceum oraz Centrum Aktywności Lokalnej na wniosek Rady Dzielnicy Jasień;
 - o rozbiórka budynku na tyłach Specjalnego Ośrodka Szkolno-Wychowawczego w Nowym Porcie;
 - o uzupełnienie ubytków nawierzchni ul. Soplisy na odcinku od ul. Wojskiego do ul. Pana Tadeusza na Wzgórzu Mickiewicza;
 - o zmiana siedziby Rady Dzielnicy Przymorze Małe – przeniesienie jej do budynku przy ul. Bora Komorowskiego 15;
 - o pozytywna decyzja o budowie Centrum Aktywności Lokalnej na Osowej;
 - o wykonanie nasadzeń krzewów na odcinku al. Wojska Polskiego 28-30;
 - o montaż automatycznej smarownicy na łuku toru tramwajowego powodującego największy hałas – na Strzyży;
 - o zamontowanie fotopułapki we wskazanej podczas spaceru lokalizacji przy ul. Tatrzańskiej w dzielnicy Oliwa.
- **Rady dzielnic** – podejmują szereg inicjatyw na rzecz swoich mieszkańców. Prawie 5 mln (4 998 575 zł) ze środków przeznaczonych na działalność statutową w dzielnicach radni przekazali na sfinansowanie drobnych inwestycji w dzielnicach (1 892 824 zł) oraz projektów wspierających mieszkańców (3 105 751 zł).
- **Inne spotkania z mieszkańcami i radami dzielnic** - odbyło się 5 Kolegiów Przewodniczących Zarządów Dzielnic z udziałem prezydent Gdańska lub jej zastępców. Są to spotkania służące wymianie informacji, rozmowie na konkretne tematy poświęcone problematyce dzielnic. Poruszana była m.in. tematyka dotycząca:
 - o pomników, tablic upamiętniających, uchwał pomnikowych;
 - o nadawania nazw ulicom, skwerom, placom;
 - o planów budżetowych miasta i dzielnic;
 - o Gdańskiej Polityki Wodnej;
 - o reformy jednostek pomocniczych;
 - o obsługi finansowej wniosków jednostek pomocniczych;
 - o podsumowania działań pomocowych w Gdańsku w związku z wojną w Ukrainie;
 - o przedstawienia działań Europejskiej Stolicy Wolontariatu Gdańsk 2022;
 - o prezentacji działań, przedstawienia bezpłatnej formy pomocy i edukacji prozdrowotnej – Akademia Walki z Rakim;
 - o dzików w mieście;
 - o siedzib rad dzielnic i ich wyposażenia, także w materiały biurowe;
 - o oznakowania dzielnic w przestrzeni miejskiej oraz zmiany w organizacji ruchu drogowego (zasady i przepisy);

- działań finansowych w IV kwartale 2022 r. oraz przygotowania do 2023 r.;
 - podsumowania pracy Biura Rad Dzielnic i Współpracy z Mieszkańcami w 2022 r.;
 - uchwały, obsługi finansowej i podsumowania wydatków rad dzielnic w 2022 r.;
 - planów budżetowych, m.in. inwestycji w poszczególnych dzielnicach, składania wniosków do Bazy Priorytetów Inwestycyjnych, składania uchwał oraz możliwości współfinansowania projektów.
- **Rady społeczne** – w 2022 r. działały w Gdańsku następujące rady opiniujące i doradcze:
 - Gdańska Społeczna Rada ds. Osób Niepełnosprawnych;
 - Gdańska Rada Sportu;
 - Gdańska Rada ds. Równego Traktowania;
 - Rada Imigrantów i Imigrantek;
 - Rada Kultury Gdańskiej;
 - Powiatowa Rada Rynku Pracy w Gdańsku;
 - Gdańska Rada Działalności Pożytku Publicznego;
 - Gdańska Rada Organizacji Pozarządowych;
 - Młodzieżowa Rada Miasta Gdańska;
 - Rada Seniorów w Gdańsku;
 - Komitet Rewitalizacji;
 - Rada Programowa Gdańskiego Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego (w procesie łączenia z Gdańską Radą Zdrowia Publicznego);
 - Gdańska Rada ds. Rozwoju Wolontariatu.
 - **„Zrozumieć sierpień”** – realizowany przez Europejskie Centrum Solidarności projekt, którego oś koncepcyjną stanowi obszar postoczniowy: jego przemiany i przyszłość, jak również podmiotowość osób mieszkających oraz pracujących na tym terenie. Dodatkową wartością projektu jest popularyzowanie dziedzictwa stocznioowego. Rezultatem działań ma być poszerzenie wiedzy i świadomości osób związanych z obszarem postoczniowym w zakresie jego historii, współczesnych przemian oraz zachęcenie do przyjęcia postawy aktywnego obywatela miasta. Celem jest ponadto wskazanie i oswojenie narzędzi, jakimi dysponują mieszkańcy Gdańska, by mieć wpływ na swoje otoczenie. Odbłyły się seminaria, warsztaty (cykl „Wspólna Ulica”) oraz praca ze społecznością lokalną (ul. Gdyńskich Kosynierów), ponadto powstał podcast poświęcony obszarom postoczniowym i ich fenomenom – *Doki 1*.

Wolontariat

Wolontariat to ważny wymiar społecznej działalności. Nie tylko rozwiązuje problemy społeczne i służy rozwojowi solidarności międzyludzkiej, lecz także wpływa pozytywnie na aktywizację mieszkańców. Dla wielu osób jest ścieżką samorealizacji i rozwoju osobistego. Na przestrzeni ostatnich lat wolontariat w Gdańsku znacznie się rozwinął i stał się sposobem na włączanie mieszkańców w aktywność społeczną.

W 2022 r. Miasto Gdańsk nosiło tytuł Europejskiej Stolicy Wolontariatu, przyznawany przez Centrum Wolontariatu Europejskiego w Brukseli.

W ramach obchodów Europejskiej Stolicy Wolontariatu 2022 w Gdańsku realizowano i rozwijano zróżnicowane działania wolontariackie na rzecz miasta, utworzono nowe lokalne centra wolontariatu, uruchomiono Gdański Fundusz Europejskiej Stolicy Wolontariatu oraz Gdański Fundusz Ekologiczny. Funkcjonalność Gdańskiej Karty Mieszkańca rozszerzono o komponent Karty Wolontariusza.

Rekordowa liczba wolontariuszy w 2022 r. to efekt zaangażowania społeczności gdańskiej w działania pomocowe na rzecz uchodźców z Ukrainy po wybuchu wojny w tym kraju.

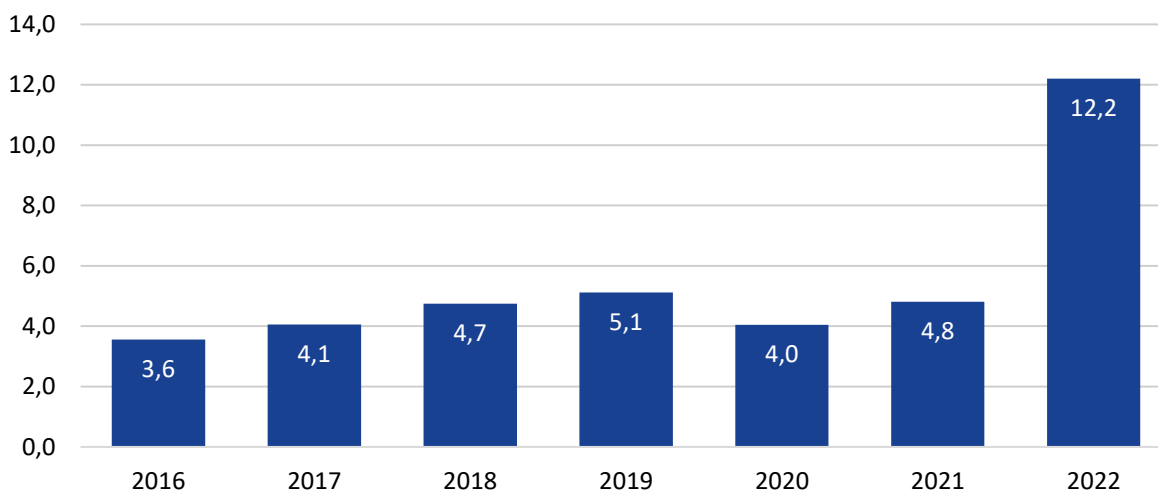
Głównym organizatorem wolontariatu w mieście jest Regionalne Centrum Wolontariatu w Gdańsku (RCWG), którego działalność ma na celu upowszechnienie idei nieodpłatnej pracy na rzecz organizacji, instytucji i osób prywatnych oraz kompleksowe wspomaganie osób zainteresowanych taką aktywnością. Działalność Biura

7. | INTEGRACJA SPOŁECZNA I AKTYWNOŚĆ OBYWATELSKA

polega na współpracy z wolontariuszami, instytucjami oraz organizacjami pozarządowymi z Gdańska, w której RCWG odgrywa rolę pośrednika między osobami (instytucjami) chcącymi angażować wolontariuszy a chętnymi do podjęcia takiej aktywności. Biuro oferuje wolontariat systematyczny, akcyjny oraz tzw. e-wolontariat. Oferty rozpowszechnia za pomocą różnych kanałów informacyjnych – przede wszystkim umieszcza je w bazie ofert wolontariackich na swoim portalu internetowym (wolontariatgdansk.pl) oraz w pierwszej w Polsce aplikacji do pośrednictwa wolontariatu (WolontariAPP). Prowadzone są szkolenia dotyczące wolontariatu (także w zakresie zarządzania nim) oraz punkt doradztwa dla organizacji/instytucji. Biuro ma również za zadanie promować idee wolontariatu jako narzędzia aktywizacji społecznej i zawodowej.

Liczba wolontariuszy podejmujących wolontariat przez Regionalne Centrum Wolontariatu w Gdańsku w latach 2016-2022

- w tys. osób -

Źródło: Regionalne Centrum Wolontariatu w Gdańsku.

Do podejmowania wolontariatu na rzecz potrzebujących osób i rodzin zachęca MOPR. We współpracy z tą jednostką mieszkańcy mogą angażować się w działania m.in. na rzecz osób starszych i niepełnosprawnych, rodzin, które mają trudności w pełnieniu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, dzieci i młodzieży z trudnościami w nauce czy młodych osób zaczynających samodzielne dorosłe życie. Rozwijany jest również program wolontariatu pracowników UMG.

DZIAŁANIA REALIZOWANE W RAMACH PROGRAMU OPERACYJNEGO INTEGRACJA SPOŁECZNA I AKTYWNOŚĆ OBYWATELSKA Zwiększenie roli wolontariatu jako aktywności obywatelskiej

- **Europejska Stolica Wolontariatu (ESW) 2022** – rok 2022 upłynął pod znakiem obchodów i celebracji tytułu Miasta Gdańska jako Europejskiej Stolicy Wolontariatu 2022. Głównymi działaniami w ramach ESW były:
 - o realizacja 100 tys. godzin wolontariackich na rzecz Gdańska;
 - o utworzenie 10 lokalnych centrów wolontariatu;
 - o uruchomienie Gdańskiego Funduszu Europejskiej Stolicy Wolontariatu;
 - o uruchomienie Gdańskiego Funduszu Ekologicznego;
 - o opracowanie i uruchomienie Karty Wolontariusza jako komponentu Karty Mieszkańca;
 - o organizacja forów Europejskiej Stolicy Wolontariatu;
 - o opracowanie Certyfikacji Kompetencji Wolontariuszy i Wolontariuszek;
 - o opracowanie Certyfikacji Organizacji Przyjaznych Wolontariuszom;
 - o budowa platformy e-learningowej przystosowanej do potrzeb osób niedowidzących i głuchych oraz emigrantów;
 - o organizacja I Pomorskiego Forum Wolontariatu Pracowniczego.

Innymi działaniami były m.in. wsparcie akcji „Podaruj urlop” poprzez organizację Festiwalu Sztuki Ulicznej; stworzenie ekomuralu w dzielnicy Wrzeszcz Górny oraz przestrzeni inspirowo-edukacyjno-

sieciującej podczas Święta Wolności i Solidarności; zorganizowanie spotkania integracyjnego dla gdańskich organizacji pozarządowych, w którym udział wzięło ponad 200 osób; organizacja obchodów Święta Wolontariatu podczas Jarmarku św. Dominika; organizacja Dni Seniora; promocja wolontariatu w gdańskich szkołach ponadpodstawowych oraz na uczelniach; promocja idei i aktywności wolontariackich podczas licznych targów oraz wielu wydarzeń organizowanych w Gdańsku; zorganizowanie wizyty studyjnej oraz Ceremonii Zamknięcia Europejskiej Stolicy Wolontariatu.

- **Regionalne Centrum Wolontariatu w Gdańsku (RCW)** – kluczowy podmiot zajmujący się organizacją wolontariatu w Gdańsku. Prowadzi działalność w zakresie pośrednictwa i organizacji wolontariatu dla innych podmiotów. W 2022 r. dzięki RCW wolontariat podjęło 12,2 tys. osób.
- **Gdański Tydzień Wolontariatu** – partnerska inicjatywa Regionalnego Centrum Wolontariatu w Gdańsku, Miasta Gdańska oraz gdańskich organizacji pozarządowych i instytucji publicznych, która została powołana do życia w związku z Międzynarodowym Dniem Wolontariusza obchodzonym na całym świecie 5 grudnia. Jest to przede wszystkim święto gdańskich wolontariuszy, a ponadto cykl różnorodnych wydarzeń adresowanych do wszystkich mieszkańców Gdańska. Inicjatywa ma na celu docenienie i integrację gdańskiego środowiska wolontariuszy, promocję idei wolontariatu wśród gdańszczan oraz upowszechnianie wiedzy o działaniach i akcjach organizacji pozarządowych, instytucji publicznych i przedsiębiorców, w które w ciągu całego roku angażują się wolontariusze. Głównymi wydarzeniami obchodów Gdańskiego Tygodnia Wolontariatu w 2022 r. były: Parada Gdańskich Wolontariuszy, „Droga do Wolontariatu”, czyli przejażdżka zabytkowym tramwajem Konstal 102NA, Pomorskie Forum Wolontariatu oraz Gala Wolontariatu „Aktywni w Europejskiej Stolicy Wolontariatu” zakończona koncertem zespołu Poparzeni Kawą Trzy. W 2022 r. gala odbyła się w Stacji Orunia. Wręczone zostały nagrody w kategoriach:
 - wolontariusz/wolontariuszka roku – laureaci: Anna Pszczolińska oraz Krzysztof Łęcki, wyróżnienie: Kinga Żołądek oraz Andrzej Blok;
 - koordynator/koordynatorka roku – laureat: Arkadiusz Kuźmiński, wyróżnienie: Anna Bąk;
 - organizacja przyjazna wolontariuszom – laureat: ZHP Chorągiew Gdańska, wyróżnienie: Stowarzyszenie na rzecz Ratownictwa „Adiutare”;
 - grupa wolontariacka – laureat: wolontariusze schroniska dla bezdomnych zwierząt Promyk, wyróżnienie: Studencka Poradnia Prawna Wydziału Prawa i Administracji Uniwersytetu Gdańskiego;
 - nagroda specjalna – laureat: Studenckie Koło Naukowe „Pasjonaci Pediatrii”.
- **Partnerstwo na rzecz Rozwoju Wolontariatu** – platforma współpracy środowisk zajmujących się wolontariatem, która ułatwia wspólne podejmowanie decyzji dotyczących rozwoju wolontariatu w Gdańsku. W 2022 r. partnerstwo to zostało znacząco rozbudowane, a jego działania skupione wokół obchodów Europejskiej Stolicy Wolontariatu.
- **Lokalne Centra Wolontariatu (LCW)** – miejsca pośrednictwa wolontariatu na poziomie lokalnych społeczności, nastawione na animację społeczności i tworzenie środowiska do rozwoju wolontariatu lokalnego. LCW przy współpracy z wolontariuszami organizują i promują rozmaite działania na rzecz lokalnej społeczności, umożliwiają zapoznanie i włączanie się w aktywności wolontariackie w Gdańsku. Zwiększają potencjał społeczny mieszkańców dzielnic i pomagają wzmocnić dbałość o wspólną przestrzeń i środowisko. Budują świadomość społeczną oraz troskę o sąsiadów, przyczyniają się do powiększenia grona wolontariuszy działających lokalnie, tworzą przestrzeń, która daje liczne okazje do przełamывania barier. Są też przykładem solidarności międzywspólnotowej – LCW współpracują między sobą, wymieniając się doświadczeniem i w miarę możliwości wspierając swoje działania. W 2022 r. oprócz funkcjonujących już w Gdańsku 5 lokalnych centrów (na Stogach, w Nowym Porcie, na Oruni Dolnej, Biskupiej Górze i Dolnym Mieście) utworzono kolejne 10 LCW (w dzielnicach: Dolne Miasto, Oliwa, Osowa, Piecki-Migowo, Przeróbka, Przymorze, Siedlce, Wyspa Sobieszewska, Śródmieście, Wrzeszcz).
- **Program Wspierania i Rozwoju Wolontariatu Długoterminowego na lata 2018–2030 – Korpus Solidarności** – inicjatywa, której celem jest wypracowanie i wdrożenie rozwiązań ułatwiających obywatelom systematyczne i długoterminowe angażowanie się w wolontariat i zachęcających ich do tego. Na terenie województwa pomorskiego realizowana jest przez RCW w Gdańsku we współpracy z Regionalnym Centrum Wolontariatu w Słupsku oraz Pomorską Siecią Organizacji Pozarządowych i w partnerstwie z Narodowym Instytutem Wolności – Centrum Rozwoju Społeczeństwa Obywatelskiego. W 2022 r. w ramach Korpusu Solidarności m.in. stworzono i przeprowadzono 2. edycję Pomorskiego Forum Wolontariatu.

7. | INTEGRACJA SPOŁECZNA I AKTYWNOŚĆ OBYWATELSKA

- **Program Wolontariatu Pracowniczego w Urzędzie Miejskim w Gdańsku** – w ramach programu pracownicy UMG uczestniczyli w licznych wydarzeniach oraz włączali się aktywnie do ogólnopolskich i ogólnomiejskich akcji, takich jak liczenie pieniędzy podczas Wielkiej Orkiestry Świątecznej Pomocy czy wsparcie 6. Gdańsk Maratonu. W okresie przedświątecznym urzędowi wolontariusze włączyli się w akcję „Każdy może pomóc” i przygotowali prezenty dla dzieci – podopiecznych Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie. Zorganizowano zbiórkę kołder i poduszek dla uchodźców z Ukrainy przebywających w ośrodku na terenie miasta oraz zbiórkę artykułów spożywczych, odzieży i obuwia dla cywilów i żołnierzy w Ukrainie. Pracownicy przygotowali wielkanocne paczki dla seniorów – podopiecznych gdańskiego MOPR. Uczestniczyli również w biegu charytatywnym, a jesienią wzięli udział w akcji sprzątania świata.
- **Program Wolontariatu Pracowniczego w Miejskim Ośrodku Pomocy Rodzinie** – w ramach programu pracownicy MOPR uczestniczyli w przygotowaniu finału charytatywnej akcji „Każdy może pomóc”, skierowanej do gdańskich rodzin z dziećmi.
- **Termosfera dla szkolnych kół wolontariatu** – nowatorska forma rozwoju wolontariatu szkolnego, która opiera się na wprowadzeniu elementów grywalizacji do działań wolontariackich. Uczniowie szkół podstawowych wykonują w grupach misje i zadania, dzięki którym otrzymują punkty i rywalizują ze sobą. Realizowane były także spotkania dotyczące możliwości, jakie daje wolontariat; odpowiadano na pytania: w jaki sposób dołączyć do wolontariatu miejskiego, jakie są prawa i obowiązki wolontariusza, jakie są rodzaje wolontariatu? Spotkania były prowadzone także przez wolontariuszy zagranicznych, którzy wspierają na co dzień pracę zespołu Regionalnego Centrum Wolontariatu w Gdańsku w ramach programu Europejski Korpus Solidarności. W październiku 2022 r. zorganizowano II Forum Wolontariatu Szkolnego – całodniowe wydarzenie poświęcone aktywności wolontariackiej w szkole, w którym wzięło udział ponad 200 osób. Forum składało się z wykładu motywacyjnego, serii warsztatów oraz części integracyjno- sieciującej.
- **Projekty z zakresu wolontariatu prowadzone przez pomoc społeczną** – w 2022 r. 1748 klientów MOPR skorzystało ze wsparcia ponad 3 tys. wolontariuszy. Podpisano 148 porozumień z wolontariuszami, którzy regularnie pomagali dzieciom w nauce, robili zakupy, wspierali seniorów. Wolontariusze uczestniczyli w organizacji wielu akcji pomocowych, m.in. „Paczka dla potrzebujących” – 20 wolontariuszy przygotowało i dostarczyło paczki 7 osobom; „Magazyn darów” – 14 wolontariuszy w marcu i kwietniu przekazywało dary od społeczności lokalnej i firm dla uchodźców z Ukrainy (skorzystało z nich 140 kobiet); „Kobieta kobiecie – akcja Torebka” – zebrano i przekazano 300 kobietom z Ukrainy torebki wypełnione akcesoriami dla kobiet (kosmetyki, artykuły higieniczne, ozdoby). W okresie świąt wolontariusze wspomagali seniorów: 615 wolontariuszy zaangażowanych było w akcję „Wielkanocny koszyk dla seniora” – paczki otrzymały 183 osoby, a 1385 wolontariuszy przygotowało i przekazało zindywidualizowane paczki w ramach akcji „Świąteczna paczka dla seniora”, które otrzymało 277 osób. Po raz 11. zorganizowano finał akcji „Każdy może pomóc”, który był obsługiwany przez wolontariuszy z wolontariatu pracowniczego UMG, harcerzy, licealistów i studentów – stworzono 700 paczek dla dzieci i młodzieży.
- **Pakiet Gdańskiego Wolontariusza w systemie Gdańskiej Karty Mieszkańca** – innowacyjna forma promocji aktywności wolontariackich, polegająca na gromadzeniu punktów w zamian za udział w akcjach i wymianie ich na nagrody z wykorzystaniem GKM z dodanym pakietem. Pakiet włączono w grudniu 2022 r. podczas gali Aktywni w Europejskiej Stolicy Wolontariatu.
- **Wolontariat stały i akcyjny w Europejskim Centrum Solidarności (ECS)** – wolontariuszki i wolontariusze współpracują z ECS, wspierając instytucję w rozwoju i realizacji działań merytorycznych. Program wolontariatu realizowany jest we współpracy z RCW w Gdańsku. W bazie wolontariuszy znajduje się 448 osób. Wolontariusze i wolontariuszki wsparli 14 wydarzeń z kalendarza ECS.

Współpraca z organizacjami pozarządowymi

Wiele działań podejmowanych w Gdańsku na rzecz mieszkańców jest zlecana przez miasto do realizacji organizacjom pozarządowym. Współpraca z sektorem pozarządowym rozwija się od wielu lat i stanowi jeden z priorytetów działalności Miasta Gdańska w obszarze społecznym. Głównym celem strategicznym współpracy z organizacjami jest wspieranie rozwoju społeczeństwa obywatelskiego i budowanie partnerskich relacji między samorządem a zorganizowanymi grupami mieszkańców.

Dokumentem określającym cele, obszary i formy współpracy w 2022 r. był, tak jak w latach poprzednich, roczny Program współpracy Miasta Gdańska z organizacjami pozarządowymi. Celem Programu było wzmocnienie potencjału organizacji pozarządowych przez podnoszenie kompetencji ich liderów i osób w nich działających,

wspieranie integracji sektora oraz podnoszenie jakości komunikacji międzysektorowej. W 2022 r. współpraca realizowana była w 24 obszarach, m.in. w zakresie pomocy społecznej i wspierania rodziny, przeciwdziałania uzależnieniom i patologiom społecznym, działań z zakresu kultury, ochrony i promocji zdrowia, działalności wspomagającej rozwój wspólnot i społeczności lokalnych, promocji i organizacji wolontariatu.

Na współpracę finansową z organizacjami pozarządowymi w trybach określonych w ustawie o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie oraz ustawie o zdrowiu publicznym przyznano z budżetu Miasta Gdańska kwotę 105,9 mln zł, czyli o 29,2 mln zł więcej niż 2021 r.

Organizacje pozarządowe to ważny partner w realizacji działań pomocowych po napaści Rosji na Ukrainę w lutym 2022 r. Miasto Gdańsk podpisało 20 umów z organizacjami pozarządowymi, których zakres obejmował pozyskiwanie, magazynowanie i dystrybucję pomocy żywnościowej dla potrzebujących uchodźców z Ukrainy, doradztwo zawodowe i szkolenia, wsparcie zawodowe i prawne na rzecz uchodźców, darmowe lekcje języka polskiego, wsparcie ukraińskich dzieci z gdańskich klas przygotowawczych, aktywizację społeczną i zawodową obywateli Ukrainy oraz organizację lokalnych punktów kontaktu i integracji ulokowanych w różnych dzielnicach miasta. Działania były prowadzone do 31 grudnia 2022 r. .

DZIAŁANIA REALIZOWANE W RAMACH PROGRAMU OPERACYJNEGO INTEGRACJA SPOŁECZNA I AKTYWNOŚĆ OBYWATELSKA

Podniesienie jakości oraz zwiększenie zakresu współpracy sektora pozarządowego z miastem

- **Program współpracy Miasta Gdańska z organizacjami pozarządowymi** – przewiduje wielopłaszczyznową współpracę finansową i pozafinansową miasta z organizacjami pozarządowymi. W 2022 r. prowadzono działania w 24 obszarach (sferach) współpracy. W ramach współpracy finansowej przekazano na realizację zadań publicznych dotacje w wysokości 105,9 mln zł (tj. o 29,2 mln zł więcej niż w 2021 r.). Najwięcej środków przeznaczono na zadania z zakresu pomocy społecznej, przeciwdziałania uzależnieniom i patologiom społecznym, kultury, ochrony i promocji zdrowia, działalności wspomagającej rozwój wspólnot i społeczności lokalnych.
- **Powierzchnie biurowe udostępniane organizacjom pozarządowym** – w 2022 r., zgodnie z Zarządzeniem Prezydenta Miasta Gdańska, wszystkie organizacje pozarządowe, z którymi były zawarte umowy użyczenia, a lokale przez nich użytkowane znajdowały się w budynkach wspólnot mieszkaniowych, przez cały rok płaciły 1 zł miesięcznie za przedmiot użyczenia (plus opłaty eksploatacyjne). Organizacje pozarządowe użytkowały na preferencyjnych warunkach łącznie 259 lokali, z czego 165 lokale użyczano, a 93 wynajmowano na preferencyjnych warunkach czynszowych. Ponadto jedna organizacja przystąpiła do ogłoszonego przez Gdańskie Nieruchomości otwartego konkursu ofert, w wyniku którego wynajmuje lokal miejski bez preferencji czynszowych. W sumie organizacje pozarządowe zajmują 56.697,62 m² powierzchni użytkowej w lokalach administrowanych przez Gdańskie Nieruchomości. Ponadto organizacje mogły korzystać z powierzchni biurowych i sal w miejskich instytucjach na organizację jednorazowych wydarzeń (konferencje, seminaria, warsztaty, spotkania, wystawy itp.).
- **„Solidarność Codziennie”** – program realizowany przez ECS polegający na wspieraniu i rozwijaniu działań organizacji pozarządowych, grup nieformalnych oraz aktywistek społecznych, którzy chcą działać zgodnie z misją solidarności społecznej i ideą budowania otwartego niewykluczającego społeczeństwa. W przestrzeni udostępniane są sale na potrzeby codziennej pracy, organizacji spotkań i małych wydarzeń. Zainteresowane osoby mogą także korzystać z takich funkcjonalności, jak tablica ogłoszeń, szafka oraz skrzynki na listy. Oprócz tego na potrzeby fundacji i stowarzyszeń przeznaczono w przestrzeni 9 pomieszczeń biurowych, które zajmują organizacje współpracujące z ECS na zasadach umowy partnerskiej albo wynajmujące biuro lub biurko.
- Na zlecenie miasta prowadzone są **Gdańskie Centrum Organizacji Pozarządowych (COP)** oraz **Centrum Inicjowania Rozwoju**, świadczące usługi na rzecz wzmacniania potencjału gdańskich organizacji. Oferta obejmuje wsparcie zarówno merytoryczne (poradnictwo prawne, księgowość, biznesowe, asystenturę), jak i infrastrukturalne (bezpłatne sale szkoleniowe, coworking społeczny czy tzw. studio NGO). Z oferty obu organizacji w 2022 r. skorzystało 85 organizacji pozarządowych, odbyto łącznie 240 godz. poradnictwa, 22 godz. szkoleń dla organizacji, 163 godz. dydaktycznych warsztatów dla liderów oraz 96 godz. trenerskich warsztatów dla lokalnych animatorów.

7. | INTEGRACJA SPOŁECZNA I AKTYWNOŚĆ OBYWATELSKA

- **Kuźnia Liderów i Liderów Gdańskich NGO** – cykl praktycznych warsztatów dla liderów organizacji pozarządowych. W 2022 r. zrealizowano kolejną edycję, którą ukończyło 11 przedstawicieli gdańskich organizacji pozarządowych.
- **Gdańska Szkoła Animatorów Lokalnych** – cykl merytorycznych szkoleń, na których 11 osób poznało metodologię lokalnej animacji społecznej i współpracy angażującej wszystkie podmioty funkcjonujące na danym obszarze.
- **Gdańska Rada Organizacji Pozarządowych** – jest partnerem miasta w konsultowaniu aktów prawa lokalnego, które mają wpływ na sferę pożytku publicznego, oraz bierze udział w przygotowywaniu rocznych i wieloletnich programów współpracy Miasta Gdańsk z organizacjami pozarządowymi. W 2022 r. do kluczowych obszarów aktywności Gdańskiej Rady Organizacji Pozarządowych w relacjach z miastem należał udział w: Gdańskiej Radzie Działalności Pożytku Publicznego (w której uczestniczą członkowie Gdańskiej Rady Organizacji Pozarządowych), zespole konsultacyjnym do spraw Budżetu Obywatelskiego, Gdańskiej Radzie do spraw Rozwoju Wolontariatu, zespole ds. monitoringu i ewaluacji Wieloletniego Ramowego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii, zespołach konsultacyjnych programów operacyjnych. Gdańska Rada Organizacji Pozarządowych wspierała również przygotowanie (wraz z konsultacjami) pakietu pomocowego Miasta Gdańsk dla gdańskich organizacji pozarządowych oraz dostarczała bieżących informacji o sytuacji i potrzebach sektora społecznego. W 2022 r. odbyły się wybory do rady X kadencji, do której powołano 16 przedstawicielek i przedstawicieli gdańskich organizacji pozarządowych na lata 2022–2024. Gdańskie organizacje w drodze głosowania zarekomendowały także 23 osoby do pełnienia funkcji członków komisji konkursowych do końca trwania kadencji.
- **Forum Inicjowania Rozwoju (FIR)** spotkania Forum są realizowane niezmiennie od 11 lat przez Fundację Inicjowania Rozwoju UP FOUNDATION. Tegoroczne Forum Inicjowania Rozwoju zorganizowano odbyło się pod hasłem „Forum Wolontariatu Pracowniczego”. Wzięło w nim udział 360 osób. W debatach uczestniczyło łącznie 12 gości specjalnych oraz 15 prelegentów i prelegentek. Przedstawiciele sektora biznesu, samorząd oraz organizacje pozarządowe, w tym wolontariuszki i wolontariusze, dyskutowali o wpływie m.in. wolontariatu pracowniczego na globalne wyzwania wynikające z Agendy 2030 ONZ na rzecz zrównoważonego rozwoju.
- **Narzędzia współpracy z NGO** – od 2017 r. UMG korzysta nieprzerwanie z elektronicznego systemu wspierającego proces zarządzania usługami społecznymi finansowanymi lub współfinansowanymi ze środków budżetowych Miasta Gdańsk. W ramach zarządzania usługami społecznymi wykorzystywano systemem informatyczny składający się z modułów funkcjonalnych wspierających obsługę udzielania dotacji dla podmiotów realizujących zadania w obszarze pożytku publicznego i zdrowia publicznego, przyznawanie stypendiów dla uczniów, studentów i artystów, rozliczanie wniosków m.in. o inicjatywę lokalną, w ramach regrantingu, działalności rad dzielnic, nabór wniosków dot. zakupu i promocji wydawnictw i dzieł sztuki oraz nagród w obszarze kultury, udzielania dotacji dla podmiotów realizujących zadania w obszarze sportu. W 2022 r. system odnotował blisko 4 tys. złożonych wniosków, z czego dofinansowanie zostało przyznane ponad 1 500 ofertom na łączną kwotę ponad 83 mln zł w ramach 180 naborów organizowanych przez Urząd Miejski w Gdańsku (Biuro Prezydenta ds. Kultury, Biuro Prezydenta ds. Sportu, Biuro ds. Rad Dzielnic i Współpracy z Mieszkańcami, Wydział Rozwoju Społecznego) oraz jednostki miejskie (Gdański Urząd Pracy, Biuro Rozwoju Gdańsk, Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie), a także 3 operatorów zewnętrznych w ramach regrantingu. Na bieżąco wypracowywane były także nowe funkcje wspierające dotychczasowe moduły oraz procesy monitoringowo-analityczne, realizowane przy wykorzystaniu danych dostępnych w systemie. W zakresie usług rozwojowych związanych z realizacją umowy w 2022 r. wdrożono dwa nowe wnioski naborowe, zaktualizowano dwa istniejące wnioski, wdrożono dwa raporty CSV przeznaczone do generowania danych, dodano nowe parametry do Internetowej Księgi Dotacji, wdrożono funkcjonalność znoszącą limit na maksymalną dotację oferty we wniosku z obszaru zdrowia publicznego, wdrożono dwa szablony umów dla otwartych konkursów z obszaru pożytku publicznego oraz naboru ofert w trybie 19a z możliwością edycji każdego szablonu na poziomie komórki organizacyjnej oraz wdrożono nowy formularz sprawozdania. Kontynuowano także prace koncepcyjno-wdrożeniowe związane z integracją systemu z EZD PUW i ePUAP.
- **Nagroda Prezydenta Miasta Gdańsk im. Lecha Bądkowskiego** – ustanowiona przez Pawła Adamowicza w 2001 r. dla podkreślenia roli i wkładu organizacji pozarządowych w budowaniu społeczeństwa obywatelskiego i rozwiązywaniu lokalnych problemów. Nagrodę przyznaje się w 3 kategoriach za działania realizowane w roku poprzedzającym. W kategorii „gdańska organizacja pozarządowa roku” laureatem nagrody została Fundacja Metapomoc. Wyróżnienia otrzymały: Stowarzyszenie Grupa

Ratownicza Alfa oraz Fundacja „Pomagamy, Nie Ziewamy”. W kategorii „społecznik roku” laureatem została Liliana Tarasow. Nagrodę honorową w kategorii „darczyńca roku” otrzymał Andrzej Stelmasiewicz.

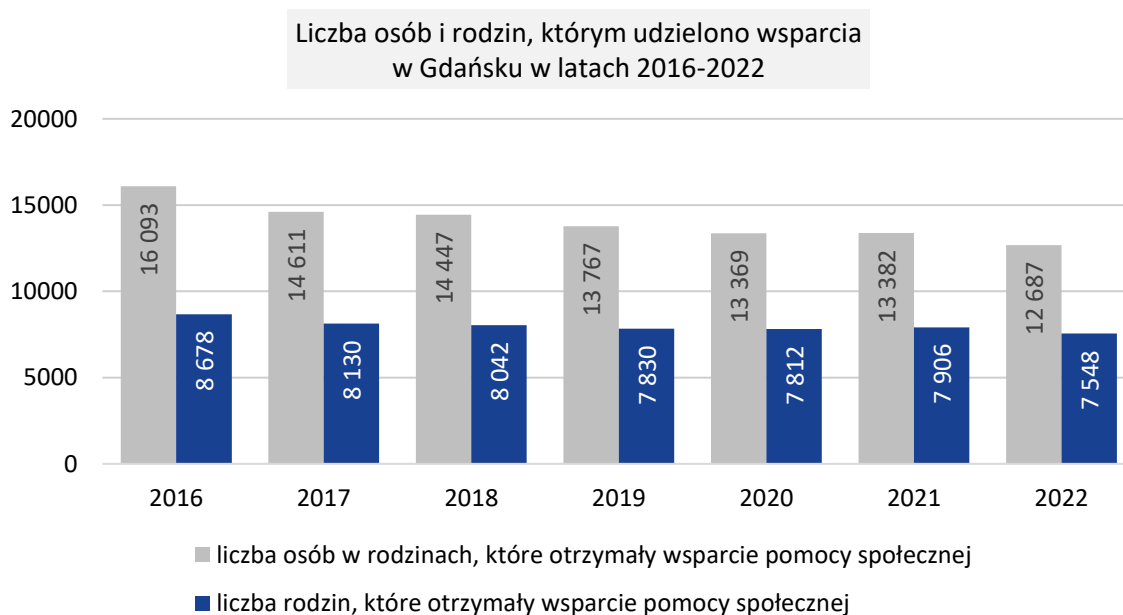
Wsparcie społeczne

Osoby wykluczone lub zagrożone wykluczeniem społecznym mają możliwość korzystania z usług dotychczas im niedostępnych oraz szansę na pełne uczestnictwo w życiu społecznym. Wspieranie mieszkańców polega na zwiększaniu dostępności pomocy (m.in. dostępu do specjalistycznych form wsparcia, zaspokajania podstawowych potrzeb), ale przede wszystkim ma na celu mobilizowanie do samodzielności, aktywności i uczestnictwa w rynku pracy, edukacji, kulturze, sporcie, życiu społeczności lokalnej.

Szczególnym elementem działania w obszarze integracji społecznej jest pomoc społeczna. Ma ona na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężanie trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości. Pomoc społeczna wspiera osoby i rodziny w wysiłkach zmierzających do zaspokojenia niezbędnych potrzeb i umożliwia im życie w warunkach odpowiadających godności człowieka.

Jednostką organizacyjną systemu pomocy społecznej Miasta Gdańska jest MOPR, który współtworzy system pomocy społecznej z innymi jednostkami organizacyjnymi pomocy społecznej, organizacjami pozarządowymi i kościelnymi. W obrębie struktury organizacyjnej MOPR funkcjonuje 9 centrów pracy socjalnej, których pracownicy udzielają klientom informacji i pomocy w zakresie rozwiązywania trudnych sytuacji życiowych, świadczą pracę socjalną oraz prowadzą postępowania administracyjne dotyczące świadczeń pomocy społecznej.

MOPR, realizując misję „Nasze wsparcie – Twoja samodzielność”, wspiera gdańszczan, którzy bez pomocy z zewnątrz nie poradziłiby sobie w trudnej sytuacji życiowej. Dąży przy tym do życiowego usamodzielnienia klientów z różnymi problemami poprzez udzielanie pomocy w formie świadczeń niepieniężnych i pieniężnych.

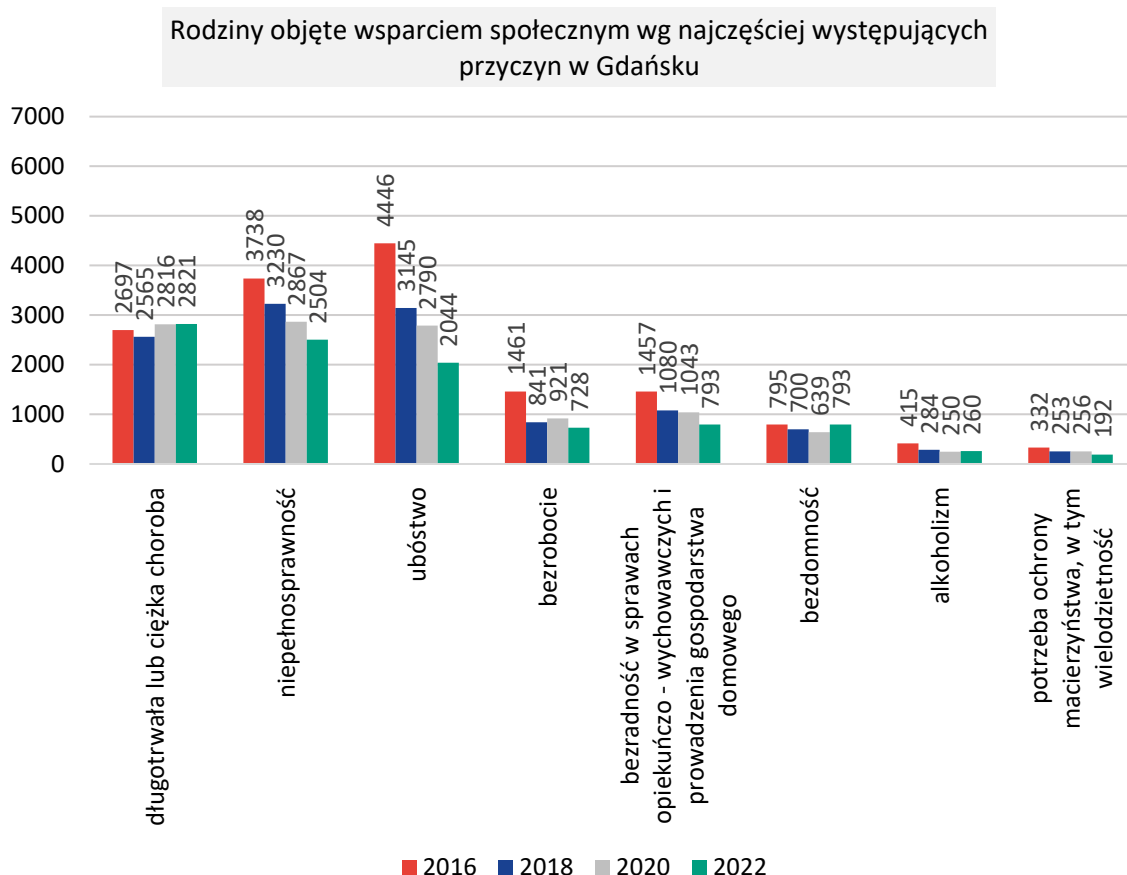
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Gdańsku.

W 2022 r. z pomocy społecznej – świadczeń lub pracy socjalnej – skorzystało 7548 rodzin, w których żyło 12 687 osób, czyli 2,9% ogółu zameldowanych mieszkańców Gdańska. Liczba rodzin i osób korzystających ze wsparcia spadała znacząco i systematycznie do 2019 r., co było skorelowane z poprawiającą się sytuacją społeczno-gospodarczą w mieście. W 2020 r. w związku z pandemią spadek liczby rodzin korzystających z pomocy wyhamował, w 2021 r. nastąpił wzrost tej liczby o 1,2%, by ponownie spaść w 2022 r. o 4,5%.

Pomocy społecznej udziela się osobom i rodzinom z powodu m.in. ubóstwa, niepełnosprawności, długotrwałej lub ciężkiej choroby, bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych, bezrobocia, bezdomności lub innych okoliczności uzasadniających udzielenie takiej pomocy. Trzema najczęstszymi powodami korzystania z pomocy w Gdańsku były: długotrwała lub ciężka choroba, niepełnosprawność oraz ubóstwo. W latach 2018-

7. | INTEGRACJA SPOŁECZNA I AKTYWNOŚĆ OBYWATELSKA

2022 liczba rodzin korzystających z pomocy z powodu długotrwałej lub ciężkiej choroby wzrosła o 10,0%, przy jednoczesnym spadku liczby rodzin korzystających z pomocy z powodu niepełnosprawności (-22,5%) i ubóstwa (-35,0%).

Jedna rodzina może korzystać ze wsparcia społecznego z więcej niż jednego powodu.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Gdańsku.

Pomoc społeczna udzielana jest wszystkim potrzebującym osobom i rodzinom. W latach 2018–2019 liczba osób żyjących w rodzinach, którym udzielono świadczenia, spadła o 1 osobę na 1 tys. mieszkańców Gdańska i utrzymywała się na tym samym poziomie do 2020 r. W 2021 r. wskaźnik deprywacji wzrósł o 1 osobę w skali roku, a w 2022 r. w wyniku spadku liczby osób korzystających oraz aktualizacji liczby mieszkańców Gdańska zgodnie z wynikami Narodowego Spisu Powszechnego 2021, zmniejszył się do 19 osób. Wśród osób otrzymujących świadczenie 64% stanowiły osoby długotrwale korzystające ze świadczeń (wzrost o 4 pkt proc. r/r). W 2022 r. zwiększył się odsetek osób korzystających ze świadczeń niepieniężnych (o 4 pkt proc.), równocześnie o tę samą wartość zmniejszył się odsetek osób korzystających ze świadczeń pieniężnych.

Wybrane wskaźniki dotyczące obszaru pomocy społecznej w latach 2019–2022

Wyszczególnienie	Opis wskaźnika	2019	2020	2021	2022
Wskaźnik deprywacji lokalnej	Liczba osób w rodzinach, którym przyznano świadczenie na każde 1 tys. mieszkańców	22	22	23	19
Wskaźnik długotrwale korzystających z pomocy	Odsetek osób długotrwale korzystających ze świadczeń pomocy społecznej w ogólnej liczbie świadczeniobiorców	59	54	60	64
Wskaźnik pomocy pieniężnej	Odsetek klientów pomocy społecznej otrzymujących świadczenia pieniężne	54	54	54	50
Wskaźnik pomocy niepieniężnej	Odsetek klientów pomocy społecznej otrzymujących świadczenia niepieniężne	59	58	58	62
Wskaźnik dostępności kadry pracy socjalnej	Liczba pracowników socjalnych przypadająca na 50 rodzin (środowisk) objętych pracą socjalną	1,6	1,7	1,5	1,6

Źródło: Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Gdańsku.

Świadczenia pomocy społecznej przyznawane są w formie pieniężnej i niepieniężnej. Prawo do świadczeń pieniężnych z pomocy społecznej przysługuje osobom, których dochód nie przekracza ustawowego kryterium dla osoby samotnie gospodarującej – 776 zł – oraz dla osoby w rodzinie – 600 zł. Do świadczeń pieniężnych należą zasiłki: stały, okresowy, celowy, specjalny zasiłek celowy oraz zasiłek celowy z tytułu zdarzenia losowego/klęski żywiołowej lub ekologicznej. W 2022 r. liczba rodzin, których członkom przyznano świadczenie pieniężne, wyniosła 3513 i była o 9,7% niższa niż w 2021 r.

Osoby i rodziny, którym przyznano świadczenia pieniężne w latach 2016–2022

Wyszczególnienie	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Liczba rodzin	5156	4302	4202	4068	4161	3890	3513
Liczba osób w rodzinach	9360	7927	7048	6885	7088	6400	5615

Źródło: Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Gdańsku.

Udzielenie świadczeń niepieniężnych nie jest uzależnione wyłącznie od spełnienia kryterium dochodowego, lecz głównie od wystąpienia okoliczności faktycznie uzasadniających przyznanie danej pomocy. Świadczenia mogą być przyznane w następujących formach: schronienie, posiłek, usługi opiekuńcze i specjalistyczne, usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania, zapewnienie pobytu w ośrodkach wsparcia, mieszkaniach chronionych, domach pomocy społecznej, składki na ubezpieczenie zdrowotne, składki na ubezpieczenie emerytalno-rentowe, sprawienie pogrzebu. Praca socjalna, poradnictwo specjalistyczne i interwencja kryzysowa udzielane są bez względu na sytuację materialną klienta. W 2022 r. liczba rodzin, których członkom przyznano świadczenie niepieniężne, wyniosła 3600 i była o 2,7% wyższa niż w 2021 r.

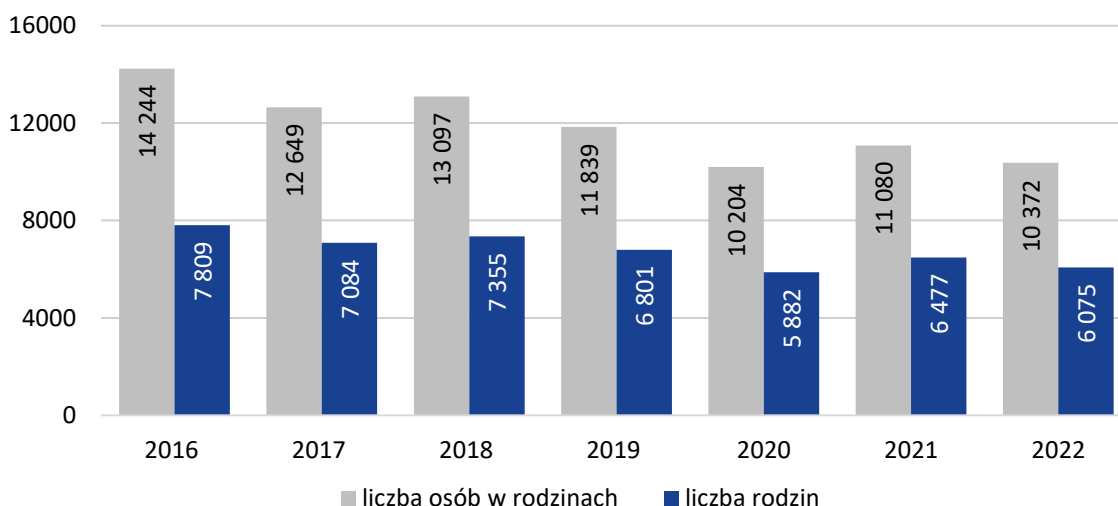
Osoby i rodziny, którym przyznano świadczenia niepieniężne w latach 2016–2022

Wyszczególnienie	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Liczba rodzin	4019	3318	3452	3598	3605	3506	3600
Liczba osób w rodzinach	8833	7659	7027	6998	6635	6293	6329

Źródło: Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Gdańsku.

Praca socjalna świadczona jest na rzecz poprawy funkcjonowania osób i rodzin w ich środowisku społecznym. Z pojedynczymi osobami i całymimi rodzinami prowadzi się ją w celu rozwinięcia lub wzmocnienia aktywności i samodzielności życiowej, a ze społecznością lokalną – aby zapewnić współpracę i koordynację działań instytucji i organizacji istotnych dla zaspokajania potrzeb członków społeczności. Rodziny przeżywające trudności otrzymują najpierw wsparcie pracownika socjalnego, którego zadaniem jest zorganizować pracę z rodziną tak, aby efektywnie i skutecznie wykorzystywać dostępne zasoby samego klienta, środowiska lokalnego oraz MOPR, jak również podejmować działania profilaktyczne, interwencyjne i aktywizujące. Pracę socjalną świadczy się bez względu na dochód, jaki posiada dana osoba lub rodzina. W ostatnich latach obserwowany był systematyczny spadek liczby osób i rodzin korzystających z pracy socjalnej, po roku wzrostu tej liczby o 10,1% w 2021 r., tendencja spadkowa się utrzymała – w 2022 r. odnotowano spadek o 6,2%.

Rodziny i osoby w rodzinach, którym udzielono pomocy w postaci pracy socjalnej w Gdańsku

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Gdańsku.

Wszystkie centra pracy socjalnej w organizacji pracy opierają się na modelu rozdzielania pracy socjalnej od świadczeń. Celem podziału jest podniesienie efektywności oferowanego wsparcia. Zwiększane są podmiotowość odbiorcy pomocy i jego wpływ na pokonanie własnej trudnej sytuacji życiowej, nie tylko przez rzeczywistą współpracę z pracownikiem socjalnym, ale także przez świadomy, samodzielny wybór oferowanych usług.

Osobom, które np. z powodu wieku lub choroby wymagają pomocy innych osób, a są jej pozbawione, przysługuje pomoc w formie usług opiekuńczych lub specjalistycznych usług opiekuńczych. Usługi opiekuńcze obejmują pomoc w zaspokajaniu codziennych potrzeb życiowych, opiekę higieniczną, zaleconą przez lekarza pielęgnację oraz – w miarę możliwości – zapewnienie kontaktów z otoczeniem. Wymiar i zakres usług ustalany jest indywidualnie. W 2022 r. nadal obserwowano stały wzrost zapotrzebowania na usługi opiekuńcze – usługi tego typu przyznano 1745 osobom – o 6,0% więcej niż w roku 2021.

Usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze przyznane w Gdańsku w latach 2016–2022

Wyszczególnienie	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Liczba osób, którym przyznano decyzją świadczenie	1 182	1 163	1 248	1 459	1 532	1 647	1 745

Źródło: Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Gdańsku.

Instytucjonalną formą wsparcia całodobowego dla osób, które wymagają opieki, a którym nie można zapewnić niezbędnej pomocy w formie usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania, są domy pomocy społecznej (DPS). Placówki te zapewniają konieczną opiekę oraz zaspokajają niezbędne potrzeby bytowe, zdrowotne, edukacyjne, społeczne i religijne osób w nich przebywających. W 2022 r. w DPS wszystkich typów na terenie Gdańska prowadzonych przez miasto i organizacje pozarządowe przebywało 488 osób, w tym 77 nowo umieszczone. W DPS na terenie innych powiatów przebywało 255 osób, w tym 36 nowo umieszczone. Na umieszczenie w DPS oczekiwało 190 osób (o 4 mniej niż w 2021 r.), w tym 84 osoby przewlekle somatycznie chore, 17 w podeszłym wieku, 23 osoby z niepełnosprawnością intelektualną oraz 66 osób przewlekle psychicznie chorych.

Placówki pomocy i wsparcia w Gdańsku (wg stanu na dzień 31 grudnia)

Wyszczególnienie		2019	2020	2021	2022
Środowiskowe domy samopomocy	Liczba placówek	12	13	13	14
	Liczba miejsc	315	332	333	345
	Korzystający	368	390	402	413
	Oczekujący	47	40	63	20
Dzienne domy pomocy	Liczba placówek	6	6	6	6
	Liczba miejsc	210	210	210	210
	Korzystający	259	248	259	263
	Oczekujący	4	6	5	0
Noclegownie, schroniska, schroniska z usługami opiekuńczymi	Liczba placówek	7	7	7	7
	Liczba miejsc	381	473	482	422
	Korzystający	732	731	675	713
Ogrzewalnie	Liczba placówek	1	0	1	1
	Liczba miejsc	20	0	30	30
	Korzystający	0	0	364	362
Kluby samopomocy	Liczba placówek	11	11	11	11
	Liczba miejsc	181	181	181	181
	Korzystający	239	226	230	231
	Oczekujący	18	11	29	0
Domy pomocy społecznej	Liczba placówek	6	6	6	6
	Liczba miejsc	441	441	433	433
	Korzystający	534	459	477	488
	Oczekujący	281	239	194	190
Ośrodki interwencji kryzysowej	Liczba placówek	1	1	1	1
	Liczba miejsc	10	10	10	12
	Korzystający	60	64	86	113
Placówki wsparcia dziennego	Liczba placówek	16	17	17	19
	Liczba miejsc	408	423	413	443
	Korzystający średniodziennie	262	229	217	319
Placówki opiekuńczo-wychowawcze	Liczba placówek	18	21	21	21
	Liczba miejsc	255	285	285	285
	Korzystający	258	254	266	285
Centrum Integracji Społecznej	Liczba placówek	1	1	1	1
	Liczba uczestników zajęć	89	62	91	100
Klub Integracji Społecznej	Liczba placówek	1	1	1	2
	Liczba uczestników zajęć	24	15	15	30
Warsztaty terapii zajęciowej	Liczba placówek	6	6	6	6
	Liczba miejsc	227	227	227	227

Źródło: Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Gdańsku.

GDAŃSKIE CENTRUM ŚWIADCZEŃ

Gdańskie Centrum Świadczeń (GCS) to wyspecjalizowana jednostka do obsługi świadczeń wypłacanych na rzecz gdańskich rodzin. Zakres świadczeń realizowanych przez GCS jest bardzo szeroki i obejmuje m.in.:

- świadczenia na rzecz dzieci;
- świadczenia dla osób z niepełnosprawnościami i ich opiekunów;
- fundusz alimentacyjny;
- pomoc mieszkaniową;
- Gdański Bon Żłobkowy;
- stypendia i zasiłki szkolne;
- świadczenia dla żołnierzy;
- świadczenia wypłacane cudzoziemcom legitymującym się Kartą Polaka;
- świadczenia wypłacane obywatelom Ukrainy;
- dodatek ostonowy;
- dodatki do źródeł ciepła.

W 2022 r. ze świadczeń wypłacanych przez Gdańskie Centrum Świadczeń skorzystało ponad 135 tys. gdańszczytan. Średnio w ciągu miesiąca do mieszkańców Gdańska trafiało prawie 36,5 mln zł. Świadczenia stanowią wsparcie finansowe w procesie edukacyjnym, wychowawczym, opiekuńczym i integracyjnym.

W 2022 r. oferta świadczeń Gdańskiego Centrum Świadczeń wzbogaciła się o **pomoc obywatelom Ukrainy** oraz świadczenia, które zostały wprowadzone w celu finansowego wsparcia gospodarstw domowych, ponoszących wysokie koszty utrzymania, w tym dotyczące **ogrzewania i energii elektrycznej**. Dodatkowo Gdańskie Centrum Świadczeń na wniosek mieszkańców wydawało zaświadczenia o wysokości przeciętnego miesięcznego dochodu przypadającego na jednego członka gospodarstwa domowego. Zaświadczenie jest niezbędne w przypadku ubiegania się o dofinansowanie w ramach programów, tj. „Czyste Powietrze”, „Stop Smog”, „Ciepłe Mieszkanie”.

W siedzibie Gdańskiego Centrum Świadczeń przy ul. Kartuskiej 32/34 powstał swoisty **punkt wsparcia dla obywateli Ukrainy**, którzy znaleźli schronienie w Gdańsku. Dotychczasowa funkcja sali obsługi mieszkańców została poszerzona o stanowiska obsługi Wydziału Spraw Obywatelskich Urzędu Miejskiego w Gdańsku. Dzięki takiemu rozwiązaniu, obywatele Ukrainy mogli w tym samym miejscu uzyskać numer PESEL, a także skorzystać ze świadczeń, oferowanych przez Gdańskie Centrum Świadczeń. Rola punktu była niezwykle istotna szczególnie w początkowym okresie konfliktu.

Dla wielu ukraińskich rodzin wizyta w budynku przy ul. Kartuskiej 32/34 była pierwszym kontaktem z administracją. Dlatego pracownicy Gdańskiego Centrum Świadczeń, Urzędu Miejskiego w Gdańsku, strażnicy miejscy, tłumacze oraz wolontariusze nie ograniczali się jedynie do zakresu oferowanego przez punkt, ale stanowili również źródło informacji o pomocy, jaką obywatele Ukrainy mogli uzyskać w innych miejscach.

Obywatele Ukrainy, przebywający legalnie w Polsce zgodnie z przepisami zawartymi w ustawie z dnia 12 marca 2022 r. o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa, przysługiwała pomoc w postaci:

- jednorazowego świadczenia pieniężnego w wysokości 300 zł na osobę z przeznaczeniem na pokrycie kosztów utrzymania, w szczególności na pokrycie wydatków na żywność, odzież, obuwie, środki higieny osobistej oraz opłaty mieszkaniowe;
- świadczeń rodzinnych, opiekuńczych, opłacenia składki na ubezpieczenie społeczne i zdrowotne;
- pomocy materialnej o charakterze socjalnym dla uczniów.

Mieszkańcy Gdańska prowadzący gospodarstwo domowe oraz podmioty, które zapewniły zakwaterowanie i wyżywienie obywatelom Ukrainy mogli ubiegać się o **świadczenie pieniężne w wysokości 40 zł** za każdy dzień pobytu.

W ramach tarczy antyinflacyjnej w 2022 r. został wprowadzony **dodatek ostonowy**. Nowe świadczenie miało zapewnić wsparcie finansowe osobom o niskich dochodach, a także uchronić je przed ubóstwem energetycznym. Świadczenie miało być odpowiedzią na szczególne problemy niektórych gospodarstw domowych związane ze znaczącym wzrostem cen towarów i usług, zwłaszcza cen energii elektrycznej i paliw.

W 2022 r. weszły w życie nowe ustawy, które wprowadziły **dofinansowanie do różnych źródeł ogrzewania** gospodarstw domowych. Warunkiem koniecznym do otrzymania świadczeń było wpisanie lub zgłoszenie źródła ogrzewania do Centralnej Ewidencji Emisyjności budynków tzw. CEEB.

Zgodnie z ustawą o zakupie preferencyjnym paliwa stałego przez gospodarstwa domowe w 2022 r., mieszkańcy Gdańska mogli kupić od samorządu **węgiel kamienny po preferencyjnej cenie**. Z preferencyjnego zakupu węgla mogły skorzystać osoby, które otrzymały wcześniej dodatek węglowy, członek gospodarstwa domowego tej osoby, jak i osoba, która nie składała wniosku o dodatek węglowy, ale spełniała warunki do jego otrzymania. W 2022 r. 766 mieszkańców Gdańska zakupiło za pośrednictwem GCS węgla po cenach preferencyjnych za kwotę 2 033 300,00 zł z VAT.

Okres epidemii oznaczał uregulowania w obowiązujących przepisach, celem których było zabezpieczenie interesów klientów, którzy z powodu epidemii nie zawsze mogli skorzystać z przysługujących im praw. Przepisy tarcz antykryzysowych dały możliwość przedłużenia z urzędu prawa do świadczeń dla cudzoziemców, którym w trakcie trwania epidemii skończyła się ważność dokumentów pobytowych oraz pozwoleń na pracę na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej. Nie zapomniano także o osobach z niepełnosprawnościami. GCS każdego miesiąca przedłużało świadczenia dla tej grupy beneficjentów – bez konieczności przedstawienia nowego orzeczenia.

Zmiany w przepisach przyniosły również możliwość skorzystania ze świadczeń rodzinnych oraz świadczeń z funduszu alimentacyjnego rodzinom, które **utraciły dochód** na skutek obniżenia wysokości wynagrodzenia wywołanego ograniczeniami w funkcjonowaniu przedsiębiorstw.

Liczba osób korzystających ze wsparcia w podziale na rodzaj świadczenia w latach 2018-2022

Wyszczególnienie	2018	2019	2020	2021	2022
Program „Rodzina 500+“	37 140	79 516*	84 009	87 973	82 388
Zasiłki rodzinne wraz z dodatkami	15 653	15 272	12 168	10 435	9616
Świadczenia rodzicielskie	1511	1403	1309	1234	1156
Świadczenia opiekuńcze	12 686	13 167	13 159	13 539	14 041
Fundusz alimentacyjny	2872	2617	2367	2242	2008
Program „Dobry Start“	45 376	47 399	47 715	355	1
Dodatek mieszkaniowy	5189	4896	4291	4141	4349
Dodatek energetyczny	2489	2500	2169	2149	1671
Pomoc materialna dla uczniów	734	623	523	413	310
Świadczenie „Za Życiem“	49	50	72	48	56
Świadczenia dla żołnierzy	31	32	18	14	29
Karta Polaka	291	372	369	302	165
Gdański Bon Żłobkowy	–	589	1100	1312	1339
„Mieszkanie na start“	–	–	12	49	59
Dopłaty do czynszu z Funduszu Przeciwdziałania COVID-19	–	–	–	43	1
Dodatek osłonowy	–	–	–	–	20 182
Dodatek węglowy	–	–	–	–	6845
Zakup preferencyjny paliwa stałego dla gospodarstw domowych	–	–	–	–	776
Inne źródła ciepła	–	–	–	–	1238

7. | INTEGRACJA SPOŁECZNA I AKTYWNOŚĆ OBYWATELSKA

Wyszczególnienie		2018	2019	2020	2021	2022
Pomoc na mocy ustawy z dnia 12 marca 2022 r. o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa	Świadczenia pieniężne dla osób i podmiotów, które zapewniły zakwaterowanie i wyżywienie obywatelom Ukrainy	-	-	-	-	4595
	Świadczenia rodzinne dla obywateli Ukrainy	-	-	-	-	1324
	Świadczenia opiekuńcze dla obywateli Ukrainy	-	-	-	-	145
	Jednorazowe świadczenia pieniężne dla obywateli Ukrainy	-	-	-	-	14 524
	Pomoc materialna dla uczniów z Ukrainy	-	-	-	-	19
łącznie	124 021	168 436	169 281	124 249	166 837	

*od 1 lipca 2019 r. świadczenie przysługuje na każde dziecko, bez względu na dochody osiągnięte przez rodziców

Źródło: Gdańskie Centrum Świadczeń.

Kwota wypłaconych świadczeń (zł) w latach 2018–2022

Rodzaj świadczenia	2018	2019	2020	2021	2022
Program „Rodzina 500+“	204 657 183	332 968 918	477 555 968	485 444 487	206 922 111*
Świadczenia opiekuńcze	45 788 117	55 110 166	66 333 578	73 424 092	80 992 017
Świadczenia rodzinne	36 891 136	34 805 108	29 193 817	25 976 855	22 209 660
Fundusz alimentacyjny	12 876 109	11 544 855	10 674 402	10 172 906	9 043 014
Program „Dobry start“	13 614 450	14 222 850	14 314 800	106 200	300*
Dodatki mieszkaniowe	10 927 134	9 388 821	9 260 049	10 220 670	11 451 756
Karta Polaka	1 489 475	1 921 372	2 220 278	2 458 913	1 348 470
Pomoc materialna dla uczniów	381 945	387 698	269 666	204 992	155 711
Dodatki energetyczne	298 257	292 989	259 414	273 005	92 931
Świadczenie „Za życiem“	204 000	196 000	288 000	192 000	224 000
Świadczenia dla żołnierzy	3386	26 688	10 373	1866	18 623
Gdański Bon Żłobkowy	-	929 586	3 360 250	4 273 332	4 589 466
„Mieszkanie na start“	-	-	7940	180 270	240 742
Składki na ubezpieczenia społeczne	5 743 494	5 544 238	6 592 700	8 297 507	9 252 878
Składki na ubezpieczenia zdrowotne	898 767	1 063 422	1 340 000	1 606 133	1 810 000
Dopłaty do czynszu z Funduszu Przeciwdziałania COVID-19	-	-	-	176 527	4500
Dodatek osłonowy	-	-	-	-	10 975 849
Dodatek węglowy	-	-	-	-	20 547 000
Inne źródła ciepła	-	-	-	-	1 893 000

Rodzaj świadczenia		2018	2019	2020	2021	2022
Pomoc na mocy ustawy z dnia 12 marca 2022 r. o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa	Świadczenia pieniężne dla osób i podmiotów, które zapewniły zakwaterowanie i wyżywienie obywatelom Ukrainy	-	-	-	-	47 951 640
	Świadczenia rodzinne, opiekuńcze, składki społeczne i zdrowotne dla obywateli Ukrainy	-	-	-	-	1 773 819
	Jednorazowe świadczenia pieniężne dla obywateli Ukrainy	-	-	-	-	7 005 600
	Pomoc materialna dla uczniów z Ukrainy	-	-	-	-	11 954
Łącznie		333 773 453	468 402 711	621 681 235	623 009 755	438 518 041

*od 1 czerwca 2022 r. za przyznawanie i wypłacanie świadczeń w ramach programu „Rodzina 500 plus” oraz „Dobry Start” odpowiada Zakład Ubezpieczeń Społecznych.

Źródło: Gdańskie Centrum Świadczeń.

DZIAŁANIA REALIZOWANE W RAMACH PROGRAMU OPERACYJNEGO INTEGRACJA SPOŁECZNA I AKTYWNOŚĆ OBYWATELSKA

Podniesienie jakości systemu integracji społecznej

- Gdański Program Mieszkalnictwa Społecznego dla osób/rodzin zagrożonych wykluczeniem społecznym na lata 2016–2023** – celem programu jest integrowanie działań związanych z polityką mieszkaniową oraz pomocą i integracją społeczną. W 2022 r. na cele programu przeznaczono z zasobu lokalowego gminy kolejnych 10 mieszkań (7 przeznaczono na mieszkanie wspomagane, a 3 – na mieszkania ze wsparciem). Ponadto kontynuowano prace koncepcyjne nad przygotowaniem inwestycji na cele społeczne związane z realizacją Gdańskiego Programu Mieszkalnictwa Społecznego.

Ogółem w 2022 r. w ramach programu funkcjonowało 190 mieszkań, a wsparciem objęto łącznie 446 osób: w 75 mieszkaniach wspomaganych z 15 projektów objęto pomocą 286 osób, a w 115 mieszkaniach ze wsparciem z 6 projektów (w tym w 48 pomieszczeniach tymczasowych – Centrum Treningu Umiejętności Społecznych) – 160 osób. W 2022 r. dwa mieszkania ze wsparciem zostały przekształcone w mieszkania docelowe.

- Gdański Program Bezpieczeństwa Ekonomicznego i Wsparcia Osób Zadłużonych** – jest innowacyjnym na skalę kraju rozwiązaniem, które ma przeciwdziałać rosnącemu zadłużeniu mieszkańców, przestępstwom i nadużyciom ekonomicznym oraz związanym z nimi negatywnym zjawiskom. W jego realizacji uczestniczy szeroka reprezentacja przedstawicieli różnych instytucji i organizacji. W 2022 r. kontynuowane były działania i akcje edukacyjne skierowane do mieszkańców. Wydano broszurę edukacyjną *Pocieszek – Przemoc ekonomiczna* w wersji elektronicznej i drukowanej (nakład 2 tys. egzemplarzy). Przeprowadzono Tydzień Bezpieczeństwa Ekonomicznego (6–10.06.2022 r.) w Forum Gdańsk oraz VIII Dzień bez Długów (17.11.2022 r.) w Galerii Metropolia. W Centrum Bezpieczeństwa Ekonomicznego i Wsparcia Osób Zadłużonych odbyły się 154 konsultacje indywidualne, a 890 odbiorcom udzielono informacji przez infolinię. Doradztwem finansowym ds. bankowych i pożyczkowych objęto 82 odbiorców, przygotowano 126 indywidualnych planów wyjścia z zadłużenia, w tym 22 indywidualne programy pomocy osobom będącym ofiarami przestępstw i nadużyć ekonomicznych. W 2022 r. sąd rozpatrzył wnioski o upadłość na kwotę ok. 10 mln zł. Działania Centrum poszerzono o wsparcie prawne, doradcze i psychologiczne dla osób, których zła sytuacja finansowa była związana z uzależnieniem od alkoholu (skorzystały z niego 182 osoby), a także wsparcie przeciwdziałające zaburzeniom adaptacyjno-rozwojowym oraz nawrotom kryzysów i zaburzeń psychicznych związanych z nadmiernym zadłużeniem lub pokrzywdzeniem przestępstwami lub

7. | INTEGRACJA SPOŁECZNA I AKTYWNOŚĆ OBYWATELSKA

nadużyciami ekonomicznymi (120 korzystających). Dla odbiorców programu funkcjonowało w 2022 r. 1 mieszkanie wspomagane, z którego skorzystały 2 osoby.

- **Gdański Program Rozwiązywania Problemu Bezdomności na lata 2018–2023** – zapewnia kompleksowe wsparcie osobom doświadczającym bezdomności i działa na rzecz ich społecznej reintegracji. W 2022 r. w ramach programu prowadzono m.in. działania:
 - do 31 marca 2022 r. ze względu na sytuację epidemiczną kontynuowano prowadzenie dodatkowej **placówki buforowej** z miejscami izolacyjno-kwarantannowymi dla osób w bezdomności zgodnie z wytycznymi wojewody pomorskiego – z zabezpieczenia w tej formie skorzystało 189 osób;
 - przeprowadzono **testy** na obecność COVID-19 wśród osób w bezdomności i kadry pracującej z tą grupą;
 - do mieszkańców i turystów skierowano **akcję informacyjno-pomocową** na temat przeciwwskazań do wspierania żebractwa oraz właściwych sposobów reagowania na to zjawisko;
 - 6 **streetworkerów** dotarło ze wsparciem do 467 osób w kryzysie bezdomności, nawiązano 1739 kontaktów – usługa typu *outreach*;
 - w okresie jesienno-zimowym zorganizowano pomoc mobilną – **Autobus SOS** – z dostępem do usług ratownika medycznego i pracownika socjalnego / streetworkera oraz gorącego posiłku; w 2022 r. wydano ponad 16,6 tys. porcji zupy i ponad 2,3 tys. sztuk odzieży, z mobilnej pomocy korzystało średnio 59 osób dziennie;
 - zabezpieczono **miejsca** w schroniskach z usługami opiekuńczymi na terenie Gdańska 22 osobom;
 - prowadzono **świetlicę** dla osób w kryzysie bezdomności – z pomocą animatorów społecznych, opiekuna i pracownika socjalnego 93 osoby miały okazję bezpiecznie i aktywnie spędzić dzień w świetlicy;
 - 449 osób objęto **kontraktem socjalnym**, będącym narzędziem pracy z osobami doświadczającymi bezdomności, w którym zapisane są uprawnienia i zobowiązania do działań;
 - prowadzono wsparcie w oparciu o **indywidualne programy wychodzenia z bezdomności**, polegające na wspieraniu osoby w bezdomności w rozwiązywaniu jej problemów życiowych, w szczególności rodzinnych i mieszkaniowych, oraz udzielaniu pomocy w uzyskaniu zatrudnienia; w 2022 r. programem objęto 26 osób;
 - prowadzono proces **usamodzielniania** osób doświadczających bezdomności, w którym uczestniczyło 57 osób, w tym 43 osoby w mieszkaniach wspomaganych oraz 14 w mieszkaniach ze wsparciem; usamodzieliło się: 1 osoba z mieszkania ze wsparciem i 11 osób z mieszkań wspomaganych;
 - w projekcie **„Housing First”** wdrażano rozwiązania mieszkaniowe w nurcie redukcji szkód skierowane do osób bezdomnych przebywających w przestrzeni publicznej; wsparciem pracownika socjalnego objęto 13 uczestników.
- **Powiatowy Program Działań na rzecz Osób Niepełnosprawnych w Gdańsku na lata 2021–2031** – przyjęto harmonogram wdrażania tego programu z dużym udziałem realizatorów i beneficjentów na okres 2022–2024. W ramach programu przewidziano m.in. wsparcie osób z niepełnosprawnością przez asystentów osobistych, usługi opiekuńcze, w tym specjalistyczne oraz w zakresie mieszkaniowym i rehabilitacyjnym. Działania podjęte i zrealizowane w 2022 r. to m.in.:
 - **usługa asystenta osoby z zaburzeniami psychicznymi** wspierającego ją w procesie rozwoju, usamodzielniania się i włączania w różne obszary życia – w 2022 r. usługi takie zajęły 17,2 tys. godz., a wsparciem objęto 85 osób;
 - **zabezpieczenie 14 środowiskowych domów samopomocy** z 345 miejscami, z których skorzystało 413 osób, oraz 6 **klubów samopomocy** dla osób z zaburzeniami – z 77 miejscami, z których skorzystało 109 osób;
 - program **„Asystent osobisty osoby niepełnosprawnej”** finansowany w ramach Funduszu Solidarnościowego – usługa polegała na zapewnieniu osobom z niepełnosprawnościami w stopniu znacznym lub umiarkowanym wsparcia w wykonywaniu codziennych czynności

oraz funkcjonowaniu w życiu społecznym; z usług skorzystały 302 osoby, zrealizowano 81,8 tys. godz. usług;

- pozyskanie dofinansowania (kolejny raz) na prowadzenie **dziennego domu pomocy** w ramach Programu Wieloletniego „Senior +” (ul. Dolna 4);
 - program **„Opieka wytchnieniowa”** finansowany z Funduszu Solidarnościowego – polegał na zapewnieniu wsparcia członkom rodzin lub opiekunom w postaci doraźnej, czasowej przerwy w sprawowaniu bezpośredniej opieki nad dziećmi z niepełnosprawnościami oraz nad osobami ze znacznym stopniem niepełnosprawności; dzięki usłudze opiekunowie osób z niepełnosprawnościami mogli m.in. załatwić codzienne sprawy, odpocząć czy podjąć działania w kierunku zatrudnienia; osobom z niepełnosprawnością zapewniono pobyt dzienny (z takiej pomocy w miejscu zamieszkania skorzystało 125 osób, a w ośrodkach wsparcia – 28 osób) lub całodobowy (z którego skorzystało 26 osób);
 - pozyskanie środków i otwarcie naboru wniosków do programów **„Samodzielność – Aktywność – Mobilność! Mieszkanie dla absolwenta”, „Samodzielność – Aktywność – Mobilność! Dostępne Mieszkanie”** finansowanych ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych;
 - w ramach Programu **„Aktywny Samorząd”** finansowanego ze środków PFRON – przyjęcie 553 wniosków i zawarcie 505 umów;
 - realizacja zadań ustawowych z zakresu **rehabilitacji społecznej** – w 2022 r. wypłacono dofinansowania 1739 osobom fizycznym (w tym 204 opiekunom), m.in. na likwidację wszelkiego rodzaju barier (np. architektonicznych, technicznych, w komunikowaniu się), zaopatrzenie w sprzęt ortopedyczny i środki pomocnicze, uczestnictwo w turnusach rehabilitacyjnych;
 - zapewnienie trwałości projektu **„Gdański model deinstytucjonalizacji usług na rzecz osób z zaburzeniami psychicznymi”** poprzez zlecenie dalszego wsparcia mieszkańców w środowiskowym domu samopomocy, klubie integracji społecznej oraz mieszkaniach wspomaganych.
- **Aktywizacja społeczno-zawodowa** – działania i projekty wspierające w powrocie na rynek pracy, skierowane głównie do osób w szczególnie trudnej sytuacji, m.in.:
 - **System Aktywizacji Społeczno-Zawodowej w Gdańsku – komponent aktywnej integracji**, którego celem jest kompleksowe wsparcie mieszkańców Gdańska w powrocie na rynek pracy. Do końca 2022 r. wsparciem objęto 908 osób;
 - **System Aktywizacji Społeczno-Zawodowej w Gdańsku – komponent usług społecznych**, którego celem jest zwiększenie dostępności usług społecznych dla mieszkańców Gdańska. Do końca 2022 r. ze wsparcia w projekcie skorzystały 703 osoby;
 - **System Aktywizacji Społeczno-Zawodowej w Gdańsku – komponent aktywnej integracji II**, którego celem jest kompleksowe wsparcie mieszkańców Gdańska w powrocie na rynek pracy; do końca 2022 r. wsparciem objęto 361 osób;
 - **„Cała Naprzód III”** – kolejna edycja projektu realizowanego we współpracy z gminą Pszczółki i gminą Suchy Dąb. Udział w projekcie mogą wziąć osoby, które ukończyły 30 lat i są mieszkańcami Gdańska, Sopotu, Gdyni albo powiatów gdańskiego i tczewskiego. Celem projektu jest zwiększenie szans na zatrudnienie osób pozostających bez pracy lub poprawę sytuacji zawodowej osób pracujących znajdujących się w trudnej sytuacji na rynku pracy. Bezpłatna oferta pomocy adresowana jest zwłaszcza do osób bezrobotnych, które są w najtrudniejszej sytuacji na rynku pracy np. ze względu na niskie kwalifikacje czy bardzo długi czas pozostawania bez zatrudnienia. W 2022 r. 26 osób uzyskało kwalifikacje zawodowe, a 30 osób podjęło zatrudnienie lub poprawiło swoją sytuację na rynku pracy. W ostatnim kwartale 2022 r. wsparciem objęto 72 osoby;
 - **„Z nami zbudujesz swoją przyszłość – aktywizacja zawodowa 30+”** – w 2022 r. we współpracy z Państwowymi Szkołami Budownictwa oraz Fundacją Inicjatyw Społeczno-Sportowych Impuls przeprowadzono trzecią odsłonę projektu, której cele to zwiększenie zatrudnienia 40 osób pozostających bez pracy oraz poprawa sytuacji zawodowej 15 pracujących osób powyżej 30. roku życia;
 - **„Aktywizacja osób bezrobotnych w powiecie m. Gdańsk i gdańskim (IV)”** oraz **„Aktywizacja osób młodych pozostających bez pracy w powiecie m. Gdańsk i gdańskim (IV)”** – projekty

- współfinansowane ze środków EFS, które zakończyły się w grudniu 2022 r. Skierowane były do osób bezrobotnych znajdujących się w szczególnej sytuacji na rynku pracy. Ukierunkowane na podniesienie kwalifikacji i uzyskanie zatrudnienia, realizowane w latach 2019–2022; w 2022 r. wsparcie otrzymało 1036 uczestników obu projektów;
- o działania w ramach projektu **Zintegrowana Inwestycja w Talenty (ZIT) (III)**, ukierunkowanego na poprawę sytuacji zawodowej osób bezrobotnych oraz zatrudnionych na umowy krótkoterminowe z minimalnym wynagrodzeniem ustawowym. W 2022 r. realizowane były przez Gdański Urząd Pracy 2 edycje projektu. Dzięki pozyskanemu przez GUP dofinansowaniu ze wsparcia skorzystało 118 osób bezrobotnych (98 ze szkoleń, 18 ze staży i 2 z prac interwencyjnych). Partner projektu, Pracodawcy Pomorza, odpowiadał za objęcie wsparciem 7 osób pracujących. Jednocześnie dofinansowanie otrzymane na realizację projektu ZIT (IV) pozwoliło na objęcie wsparciem 415 osób bezrobotnych (225 skierowano na szkolenia, a 190 – na staże);
 - o **„Pracownicy 30+”** – program aktywizacji zawodowej mieszkańców obszaru metropolitalnego; w 2022 r. kontynuowano 3. edycję, w ramach której objęto wsparciem 64 osoby; projekt będzie realizowany również w 2023 r.;
 - o **„Mama na etacie”** – 4. edycja programu specjalnego realizowanego przez Gdański Urząd Pracy, którego głównym celem było przygotowanie bezrobotnych kobiet wychowujących dzieci do 6. roku życia do wejścia lub powrotu na rynek pracy. W ostatniej edycji udział wzięły 3 kobiety, które podjęły zatrudnienie, korzystając z refundacji wyposażenia stanowiska pracy. Dodatkowym dla tej grupy wsparciem, tzw. elementem specyficznym programu specjalnego, były: refundacja kosztów opieki nad dzieckiem w wariancie poszerzonym względem tego, co urzędy pracy oferują na co dzień, dodatek motywacyjny dla uczestniczek programu oraz premia motywacyjna dla pracodawców i pracownic;
 - o **„Kobieta na swoim”** – w 2022 r. GUP ogłosił nowy program specjalny skierowany, podobnie jak „Mama na etacie”, do zarejestrowanych mam, które chciały powrócić na rynek pracy. Jego głównym założeniem było promowanie przedsiębiorczości poprzez udzielanie dotacji na rozpoczęcie działalności gospodarczej. Do programu przystąpiły 24 mamy, które poza samą dotacją uzyskały wsparcie pomostowe na okres 6 miesięcy, a także możliwość ubiegania się o refundację kosztów opieki nad dzieckiem już po otrzymaniu środków i otwarciu firmy;
 - o **warsztaty motywacyjne** dla osób długotrwale bezrobotnych oraz poradnictwo zawodowe dla osób z orzeczoną stopniem niepełnosprawności – dla 106 klientów, w tym 56 klientów długotrwale bezrobotnych oraz 50 z niepełnosprawnością.
- Rozwinięto działania związane z realizacją **ustawy o zapewnieniu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami**. W 2022 r. zebrano z części biur i wydziałów informacje na temat poprawy dostępności i na tej podstawie sporządzono propozycję „Harmonogramu poprawy dostępności dla osób ze szczególnymi potrzebami” UMG. Przygotowano projekt szkoleń pt. „Dostępne piątki” dla pracowników urzędu i jednostek organizacyjnych, zakładający omówienie wszystkich obszarów dostępności oraz praktyczne rozwiązania dotyczące zapewnienia dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami. Realizacja cyklu zaplanowana została na lata 2023–2025. Do warunków konkursów na realizację zadań publicznych wprowadzono obowiązek zapewnienia dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami. Organizacje pozarządowe otrzymały przygotowany przez Referat Spójności Społecznej kwestionariusz do samobadania możliwości zapewnienia dostępności (jako załącznik do szczegółowych warunków konkursu). Przy ocenie oferty brano pod uwagę opis poziomu dostępności. Przygotowano i przeprowadzono konkurs na realizację zadania publicznego „Lider dostępności”, którego celem był wybór konsorcjum organizacji pozarządowych, które wesprze pozostałe organizacje korzystające z miejskich środków publicznych w zapewnieniu dostępności osobom chcącym skorzystać z oferty NGO. Zdecydowano również o kontynuacji tego projektu. Zaproponowano wyznaczenie osób odpowiedzialnych za dostępność w jednostkach organizacyjnych Gminy Miasta Gdańsk, co miałoby poprawić komunikację między zainteresowanymi stronami. Pomysł spotkał się z przychylnością i w większości jednostek udało się wskazać takie osoby lub ich zespoły. Dzięki temu łatwiejsze stało się udzielanie wsparcia merytorycznego zainteresowanym jednostkom. Udzielono wsparcia pod kątem zapewnienia dostępności usług świadczonych przez wydziały i biura UMG oraz jednostki organizacyjne (m.in. w zakresie poprawy dostępności transportu zbiorowego, oferty kulturalnej oraz planowanych inwestycji). W spółkach miejskich przeprowadzono szkolenia podnoszące umiejętności i kompetencje społeczne z zakresu dostępności oraz standardów współpracy i obsługi osób ze szczególnymi potrzebami (np. służba przygotowawcza kierowców

i motorniczych GAiT) oraz prowadzono konsultacje w sprawie dostępności wydarzeń miejskich (Jarmarku Dominikańskiego i jarmarku świątecznego).

- **Punkty informacyjno-konsultacyjne** – umożliwiają wczesne podejmowanie działań na rzecz osób potrzebujących pomocy oraz świadczą pomoc w ramach specjalistycznej sieci wsparcia. W 2022 r. działały: Centrum Informacji i Wsparcia dla Niewidomych i Słabowidzących Mieszkańców Gdańska, 19 punktów nieodpłatnej pomocy prawnej i/lub nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego, centrum informacji przy Domu Pomocy Społecznej przy ul. Hożej, punkt wsparcia środowiskowego dla osób z zaburzeniami psychicznymi. Ponadto w każdym z 9 centrów pracy socjalnej MOPR mieszkańcy Gdańska mieli dostęp do poradnictwa świadczonego przez pracowników socjalnych oraz specjalistów: psychologa, prawnika i pedagoga.
- **Program osłonowy w zakresie dożywiania** – gdańszczanie znajdujący się w trudnej sytuacji życiowej mogli skorzystać z dożywiania w ramach programu rządowego „Posiłek w szkole i w domu” na lata 2019–2023 oraz miejskiego programu osłonowego, będącego rozszerzeniem i uzupełnieniem programu rządowego. W 2022 r. udzielono wsparcia przez dofinansowanie posiłków dla dzieci w szkołach i przedszkolach, dowożenie posiłków osobom starszym, chorym i z niepełnosprawnością, zapewnienie posiłków osobom dorosłym w jadłodajniach, organizację paczek świątecznych dla dzieci z najuboższych rodzin, przyznanie świadczenia pieniężnego na zakup żywności. Łącznie wsparciem w zakresie dożywiania objęto 5459 osób (w tym 2601 dzieci i młodzieży, z których 2103 otrzymały pomoc w formie posiłku).
- **„Za życiem”** – w związku z programem i ustawą „Za życiem” skierowaną do kobiet w ciąży, w szczególności w ciąży powikłanej, a także do rodzin z dziećmi, u których stwierdzono ciężkie i nieodwracalne upośledzenie albo nieuleczalną chorobę, w Gdańsku realizowano usługi wspierające i rehabilitacyjne (przygotowano 25 asystentów do potencjalnego wsparcia rodzin, które zgłoszą się z tytułu ustawy „Za życiem”; wsparciem objęto 5 rodzin oraz zwiększono dotację na uczestnika zajęć w środowiskowych domach samopomocy), a także mieszkaniowe (kontynuowano wsparcie w 3 mieszkaniach chronionych dla 11 osób). Prowadzono również usługi opieki wychnieniowej.
- **Modernizacje w placówkach pomocy społecznej:**
 - zakończyła się **modernizacja** budynku przy ul. Kartuskiej 32/34, po dawnym Gimnazjum nr 2, na potrzeby **Gdańskiego Centrum Świadczeń**; do nowej siedziby zostały przeniesione GCŚ, Wydział Środowiska UMG, Biuro Energetyki, Zespół Obsługi Socjalnej Emerytów i Rencistów Gdańskiego Centrum Usług Wspólnych. Konieczne jest kontynuowanie prac związanych z zagospodarowaniem terenu zgodnie z planem zagospodarowania w zakresie oświetlenia, wykonania parkingów, suchych ogrodów deszczowych, wiaty śmietnikowej, ogrodzenia oraz opaski wokół budynku;
 - pozyskano środki finansowe z dotacji celowej budżetu państwa na wykonanie prac remontowych w budynkach Środowiskowych Domów Samopomocy w Gdańsku;
 - trwały przygotowania do modernizacji placówek dla osób bezdomnych; rozpoczęto remont 1 placówki.

Wspieranie rodziny i system pieczy zastępczej

Wielowymiarowe problemy rodzin wymagają prowadzenia systemowych form wsparcia w celu ich rozwiązywania i podnoszenia kompetencji rodzicielskich. Dostępne w ramach istniejącego systemu formy pomocy są kierowane zarówno do rodzin i dzieci w ich środowisku, jak i do rodzin, których dzieci umieszczone zostały w systemie pieczy zastępczej.

Główne kierunki działań w 2022 r.:

- profilaktyka dysfunkcji rodzin i wspomaganie ich funkcjonowania w celu utrzymania bezpiecznych, prawidłowych warunków rozwoju dzieci,
- wspieranie rodzin, w których pojawiają się problemy opiekuńczo-wychowawcze,
- udzielanie pomocy rodzicom, których czasowo pozbawiono praw do bezpośredniej opieki nad dziećmi, w celu reintegracji rodziny,
- zapewnienie wsparcia dzieciom i opiekunom dzieci przybywającym do Gdańska w związku z konfliktem zbrojnym w Ukrainie.

Asystent rodziny dokonuje pogłębionej diagnozy problemów w rodzinie, formułuje z nią cele i wspólnie ustala plan pracy, a następnie wdraża go we współpracy z członkami rodziny i w konsultacji z pracownikiem socjalnym.

7. | INTEGRACJA SPOŁECZNA I AKTYWNOŚĆ OBYWATELSKA

Aby dziecko umieszczone w pieczy zastępczej mogło wrócić do rodziny, asystent dodatkowo podejmuje pracę z rodziną we współpracy z koordynatorem rodzinnej pieczy zastępczej lub wychowawcą placówki opiekuńczo-wychowawczej, w której przebywa dziecko.

Wsparcie rodziny prowadzone przez asystenta i/lub pracownika socjalnego wymaga ścisłej współpracy z koordynatorem rodzinnej pieczy zastępczej lub wychowawcą placówki opiekuńczo-wychowawczej. Wsparcie kierowane jest również do usamodzielniających się wychowanków pieczy zastępczej w ich obecnym miejscu zamieszkania.

W 2022 r. w Gdańsku utworzono 2 placówki wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży, tym samym funkcjonowało 19 placówek prowadzonych przez podmioty działające w obszarze pożytku publicznego, w tym 6 placówek opiekuńczych, 5 placówek specjalistycznych, 4 placówki opiekuńczo-specjalistyczne oraz 4 w formie pracy podwórkowej realizowanej przez wychowawcę. W 2022 r. z zapewnionych 443 miejsc skorzystało 853 dzieci i młodzieży

Wybrane wskaźniki dotyczące wsparcia rodziny w latach 2016–2022

Wyszczególnienie	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Liczba rodzin objęta pracą asystenta rodziny	363	426	379	351	324	369	409
Liczba rodzin zobowiązanych przez sąd do pracy z asystentem rodziny	73	100	151	118	129	174	217
Liczba dzieci, które powróciły z pieczy zastępczej do rodziny biologicznej	22	44	32	19	35	45	81
Liczba asystentów rodziny	26	25	24	24	24	24	25
Liczba powołanych rodzin wspierających	0	3	7	26	11	9	15

Źródło: Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Gdańsku.

Pieczka zastępcza jest sprawowana w przypadku niemożności zapewnienia dziecku opieki i wychowania przez rodziców. Jej celem jest praca z całym środowiskiem rodzinnym, aby w efekcie umożliwić powrót dziecka do rodziny lub kiedy nie jest to możliwe – dążenie do przysposobienia dziecka, a w przypadku braku możliwości przysposobienia dziecka – opiekę i wychowanie w środowisku zastępczym. Przygotowuje dziecko do godnego, samodzielnego i odpowiedzialnego życia, pokonywania trudności życiowych zgodnie z zasadami etyki oraz nawiązywania i podtrzymywania bliskich, osobistych i społecznie akceptowanych kontaktów z rodziną i rówieśnikami oraz zdobywania umiejętności społecznych. W ramach pieczy zaspokajane są potrzeby emocjonalne dzieci, ze szczególnym uwzględnieniem potrzeb bytowych, zdrowotnych, edukacyjnych i kulturalno-rekreacyjnych. Pieczka zastępcza jest sprawowana w formie rodzinnej (rodziny zastępcze i rodzinne domy dziecka) i instytucjonalnej (placówki opiekuńczo-wychowawcze).

Instytucjonalna pieczka zastępcza sprawowana jest w formie placówki opiekuńczo-wychowawczej, która może być prowadzona jako placówka typu: socjalizacyjnego, interwencyjnego, specjalistyczno-terapeutycznego, rodzinnego. Zapewnia dziecku całodobową opiekę i wychowanie oraz zaspokaja jego niezbędne potrzeby, w szczególności emocjonalne, rozwojowe, zdrowotne, bytowe, społeczne i religijne. Realizuje przygotowany we współpracy z asystentem rodziny plan pomocy dziecku, umożliwia kontakt z rodzicami i innymi bliskimi osobami. Podejmuje także działania w celu powrotu dziecka do rodziny, zapewnia dostęp do kształcenia dostosowanego do wieku i możliwości rozwojowych dziecka, a także obejmuje działaniami terapeutycznymi i zapewnia korzystanie ze świadczeń zdrowotnych. W 2022 r. w Gdańsku funkcjonowało 21 placówek opiekuńczo-wychowawczych, które dysponowały 285 miejscami; 31 grudnia w placówkach przebywało 285 dzieci i młodzieży.

Rodziny zastępcze i przebywające w nich dzieci w latach 2016–2022

Wyszczególnienie		2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	
Piecza rodzinna: rodziny zastępcze i rodzinne domy dziecka – ogółem	Liczba rodzin	367	351	351	364	356	359	364	
	Liczba dzieci	593	591	585	588	589	605	629	
Rodziny spokrewnione	Liczba rodzin	228	217	217	228	223	224	223	
	Liczba dzieci	288	279	275	283	279	292	291	
Rodziny niezawodowe	Liczba rodzin	94	89	85	87	86	89	96	
	Liczba dzieci	112	104	98	98	100	108	123	
Rodziny zawodowe	Liczba rodzin	31	29	32	33	32	31	30	
	Liczba dzieci	96	94	93	94	92	87	94	
w tym:	Rodziny specjalistyczne	Liczba rodzin	7	6	7	7	7	7	7
		Liczba dzieci	11	10	11	11	11	12	11
	Rodziny zastępcze pełniące funkcję pogotowia rodzinnego	Liczba rodzin	9	9	9	6	6	7	7
		Liczba dzieci	30	36	30	22	24	23	29
Rodzinne domy dziecka	Liczba rodzin	14	16	17	16	15	15	15	
	Liczba dzieci	97	114	119	113	118	118	121	

Źródło: Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Gdańsku.

DZIAŁANIA REALIZOWANE W RAMACH PROGRAMU OPERACYJNEGO INTEGRACJA SPOŁECZNA I AKTYWNOŚĆ OBYWATELSKA

Podniesienie jakości systemu wspierania rodziny oraz systemu pieczy zastępczej

- Gdański Program Wspierania Rodziny i Systemu Pieczy Zastępczej na lata 2021–2023** – głównym celem programu jest tworzenie warunków rozwoju dla dzieci i rodzin przeżywających trudności w wychowywaniu dzieci przez doskonalenie systemu wsparcia rodziny i pieczy zastępczej. Określone trzy cele szczegółowe to: prawidłowe funkcjonowanie rodzin przeżywających trudności w wychowywaniu dzieci w środowisku lokalnym, skuteczne wsparcie dzieci przebywających w pieczy zastępczej oraz rozwój systemu wspierania rodziny przeżywającej trudności w wychowywaniu dzieci i systemu wspierania pieczy zastępczej. W 2022 r. zrealizowano szereg działań – m.in.:
 - o funkcję zawodowych rodzin zastępczych pełniło 45 rodzin, w tym 7 typu pogotowia rodzinnego, 7 rodzin specjalistycznych oraz 15 rodzinnych domów dziecka;
 - o w ramach wewnętrznego projektu MOPR „**Silna rodzina – bezpieczne dziecko**” w 34 rodzinach udało się uniknąć zabezpieczenia dziecka w pieczy zastępczej dzięki interdyscyplinarnym działaniom, współpracy i konsolidacji działań podmiotów pracujących na rzecz rodzin;
 - o **asystenci rodziny** współpracowali z 409 rodzinami, w których wsparciem objęto 807 dzieci i młodzieży;
 - o powołano **15 rodzin wspierających**;
 - o prowadzono specjalistyczne interdyscyplinarne **poradnictwo dla rodzin z dziećmi** w pieczy lub zagrożonych umieszczeniem w pieczy dla 52 rodzin z 123 dziećmi;
 - o z 19 **placówek wsparcia dziennego** skorzystało 853 dzieci i młodzieży w wieku 5–19 lat. Uruchomiono nową placówkę w formie pracy podwórkowej prowadzoną przez wychowawcę oraz placówkę w formie opiekuńczej;

7. | INTEGRACJA SPOŁECZNA I AKTYWNOŚĆ OBYWATELSKA

- organizowano **kampanię na rzecz rodzicielstwa zastępczego** w celu zachęcenia osób do rozpoczęcia działania jako rodzina zastępcza; na stronie MOPR aktualizowane były dane oraz informacje dotyczące rodzicielstwa zastępczego;
- udzielano specjalistycznego **wsparcia i porad dla rodzin zastępczych i dzieci** – łącznie 10 tys. porad. Wsparcia rodzinom zastępczym udzieliło także 20 rodzin pomocowych;
- **objęto opieką nowo umieszczone w pieczy zastępczej dzieci** zgodnie z postanowieniami sądu – w pieczy rodzinnej umieszczono 90 dzieci, a instytucjonalnej – 141;
- kontynuowano realizację projektu „**Pomorskie dzieciom**”, którego celem jest zapobieganie i ograniczenie negatywnych skutków wystąpienia COVID-19 w obszarze rodzinnej pieczy zastępczej – zatrudniono 5 psychologów, którzy objęli wsparciem (tj. poradnictwem rodzinnym, psychologicznym) 206 rodzin zastępczych od początku projektu;
- przez cały rok w **21 placówkach opiekuńczo-wychowawczych** przebywało 285 dzieci i młodzieży;
- kontynuowano wdrażanie „**Modelu usamodzielnienia wychowanków pieczy zastępczej w Gdańsku**” – zorganizowano 5 szkoleń dla młodzieży i kandydatów do pełnienia funkcji opiekuna usamodzielniania (udział wzięło 54 kandydatów);
- **monitorowano sytuację życiową** 250 usamodzielnianych wychowanków pieczy zastępczej, w tym 46 wychowanków objęto wsparciem w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych;
- z mieszkań wspomaganych skorzystało 29 usamodzielniających się wychowanków;
- kontynuowano współpracę z fundacją Metapomoc w Programie Rozwojowym „Patron” dla wychowanków pieczy zastępczej w Gdańsku (których liczba wyniosła 12). Współpracowano z fundacją Robinson Crusoe w zakresie prowadzenia zajęć Wehikuł Usamodzielnienia, które zapewniły 24 wychowankom naukę umiejętności i wsparcie emocjonalne. Kontynuowano współpracę w projekcie „Akademia Kariery” realizowanym przez firmę PROSPERA Consulting, którego celem było kompleksowe i zindywidualizowane wsparcie zwiększające możliwości zatrudnienia osób młodych, które są w szczególnie trudnej sytuacji na rynku pracy. W projekcie brało udział 18 wychowanków będących w procesie usamodzielniania.
- **Gdański Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2021–2024** – kompleksowy zbiór działań służących przeciwdziałaniu przemocy w rodzinach w Gdańsku. Działania programu objęły projekty edukacyjno-profilaktyczne, szkolenia, świadczenie konsultacji, pomoc psychologiczną, a także interwencje i pomoc rodzinom w kryzysie – m.in.:
 - prowadzono **7 programów profilaktycznych i specjalistycznych** dotyczących przeciwdziałania przemocy w rodzinie, w których uczestniczyło ponad 700 osób, w tym 56 dzieci;
 - prowadzono procedurę **Niebieska Karta**, organizowano grupy robocze – w 855 rodzinach wszczęto procedurę i dla każdej powołano grupę roboczą; łącznie w całym roku 948 rodzin objętych było pomocą grup roboczych;
 - **Ośrodek Interwencji Kryzysowej** (OIK) podjął 8,3 tys. działań, pracownicy udzielili 3 tys. porad psychologicznych, a z hostelu OIK skorzystało 113 osób;
 - w **Centrum Pomocy Dzieciom** świadczone kompleksową pomoc dzieciom i młodzieży, które były ofiarami przestępstwa (przemocy fizycznej, psychicznej, seksualnej). Wsparciem objęto 307 osób, w tym 147 dzieci i młodzieży oraz 160 rodziców / opiekunów prawnych; wsparcie otrzymało również 110 specjalistów;
 - w ramach **interwencji kryzysowej** prowadzono kampanię społeczną „**Dom bez przemocy**” rozpoczętą w czerwcu 2020 r. podczas pandemii COVID-19. Rozpowszechniano informacje o tym, jak reagować na przemoc w rodzinie i bliskim otoczeniu oraz gdzie ją zgłaszać, by uzyskać profesjonalną pomoc. Wyemitowano 750 spotów radiowych. Funkcjonował całodobowy numer telefonu 797 909 112, na który zadzwoniono z 280 zgłoszeniami, oraz specjalny adres e-mail (od 2023 r. mopr-wsparcie@gdansk.gda.pl), na który wpłynęło 29 zgłoszeń. Umożliwiono tym samym kontakt (również anonimowy) osobom znajdującym się w trudnej sytuacji (w tym doznających przemocy bądź chcących zgłosić potrzebę udzielenia wsparcia) z pracownikami Ośrodka Interwencji Kryzysowej MOPR –

wykwalifikowaną kadrą specjalizującą się w obszarze przeciwdziałania przemocy i podejmowania w tym zakresie interwencji;

- o w ramach kampanii społecznej „**Bądź po dobrej stronie**” prowadzono działania informacyjno-edukacyjne dotyczące przemocy w rodzinie i możliwości jej przeciwdziałania, skierowane także do osób stosujących przemoc w rodzinach z problemem uzależnień. Wyemitowano 300 spotów radiowych;
 - o zrealizowano **program korekcyjno-edukacyjny dla osób stosujących przemoc w rodzinie**, do którego przystąpiły 282 osoby, a który ukończyło 16 uczestników; zrealizowano 305 sesji indywidualnych oraz 50 sesji grupowych; **program psychologiczno-terapeutyczny dla osób podejrzanych o stosowanie przemocy w rodzinie**, w którym uczestniczyło regularnie 18 osób, a spośród nich 14 zaprzestało negatywnych zachowań lub je ograniczyło; **program poradnictwa w zakresie kontroli zachowań „Im wcześniej, tym lepiej”**, w którym uczestniczyło 30 osób – udzielono 166 indywidualnych konsultacji specjalistycznych;
 - o w ramach **Miejskiego Systemu Interwencji Kryzysowej (MSIK)** 31 różnorodnych podmiotów współpracowało na rzecz skutecznego wsparcia osób znajdujących się w sytuacji kryzysowej; do MSIK wpłynęło 6 spraw.
- **Karta Dużej Gdańskiej Rodziny** – cele tego programu to zwiększenie rodzinom wielodzietnym dostępności do niektórych usług oraz promocja modelu dużej rodziny i jej pozytywnego wizerunku. Karta Dużej Gdańskiej Rodziny umożliwia m.in. bezpłatne korzystanie z komunikacji miejskiej, bezpłatny wstęp do Gdańskiego Ogrodu Zoologicznego czy ulgi w opłatach za pobyt dziecka w placówce wchodzącej w skład Gdańskiego Zespołu Żłobków. W 2022 r. połączono Gdańską Kartę Dużej Rodziny z Gdańską Kartą Mieszkańca. Rok 2022 był ostatnim rokiem funkcjonowania plastikowych Kart Dużej Gdańskiej Rodziny, wydawanych przez Zarząd Transportu Miejskiego w Gdańsku (wydane dotychczas karty z aktualnymi hologramami pozostały ważne do 31 grudnia 2022 r.). W okresie od kwietnia do końca 2022 r. Pakiet Dużej Gdańskiej Rodziny dodało do swoich kont 7315 osób, a liczba gdańszczyzan posiadających kartę dużej rodziny na koniec 2022 r. wynosiła 18 550.

Zarządzanie polityką społeczną

Skuteczna polityka społeczna to sprawne zarządzanie oraz spójność i przejrzystość dokumentów strategicznych. Podejmowane są działania uspołniające priorytety i wartości między wszystkimi interesariuszami oraz budujące mechanizmy zarządzania procesem tworzenia i realizowania polityki społecznej. Ważnym działaniem jest włączenie poszczególnych elementów polityki społecznej miasta do innych polityk, związanych z przedsiębiorczością, mobilnością czy planowanymi inwestycjami.

Wydział Rozwoju Społecznego UMG realizuje całościową politykę społeczną miasta wspólnie z najważniejszymi jednostkami miejskimi. W 2022 r. kontynuował koordynację polityki społecznej, uwzględniając obszary: edukacji i wychowania, zdrowia, aktywności obywatelskiej oraz wsparcia społecznego. Na potrzeby realizowanych zadań uporządkowano i zaktualizowano najważniejsze miejskie dokumenty programowe i strategiczne, tj. strategie rozwiązywania problemów społecznych, programy operacyjne, programy branżowe, modele, procedury oraz kluczowe projekty miejskie – a także zmapował zależności między nimi. W 2022 r. w obszarze polityki społecznej funkcjonowało łącznie 46 dokumentów branżowych realizujących cele programów operacyjnych Strategii Rozwoju Miasta Gdańsk 2030 Plus. Były to: 21 programów, 3 modele, 19 projektów oraz 3 merytoryczne procedury.

W 2022 r. opracowano i uchwalono dwa nowe dokumenty branżowe:

- Program współpracy Miasta Gdańska z organizacjami pozarządowymi na rok 2023;
- Szczegółowy Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii dla Gminy Miasta Gdańska na rok 2023.

**DZIAŁANIA REALIZOWANE W RAMACH PROGRAMU OPERACYJNEGO INTEGRACJA SPOŁECZNA I
AKTYWNOŚĆ OBYWATELSKA**

Wzmocnienie koordynacji zarządzania polityką społeczną

- **Gdańska Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych do roku 2030** – podstawowy dokument nakreślający kierunki rozwoju społecznego w Gdańsku. Identyfikuje trudności i problemy gdańszczyzny oraz wskazuje optymalne kierunki rozwiązań. Strategia jest realizowana przez branżowe programy, projekty, modele, procedury i plany. W 2022 r. działania skupiały się na:
 - **koordynacji** rozwiązywania problemów społecznych opartej na zadaniach i działaniach zaplanowanych w branżowych programach, projektach, procedurach i planach oraz w Programach Operacyjnych Strategii Rozwoju Miasta;
 - uczestniczeniu w pracach **zespołów zarządzających i monitorujących** realizację programów branżowych z obszaru rozwiązywania problemów społecznych oraz zintegrowaniu monitorowania GSRPS i Programu Operacyjnego Integracja Społeczna i Aktywność Obywatelska – zorganizowano 7 spotkań zespołu programowego;
 - prowadzeniu prac nad **budową 2 programów** – opracowywano kolejne edycje tych dokumentów;
 - monitorowaniu Gdańskiej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych do roku 2030 poprzez prace Zespołu Zarządzającego GSRPS – zorganizowano 2 spotkania Zespołu i sukcesywnie monitorowano Plan Realizacyjny GSRPS na lata 2022–2023. Wiodącym tematem prac była implementacja wniosków wynikających z przeprowadzonej w 2020 r. etapowej ewaluacji Strategii odnoszących się do trzech wybranych kierunków działań GSRPS: nr 2 – Wzmocnienie i rozwój partycypacji społecznej, nr 3 – Rozwój partnerstwa i solidarności na co dzień, nr 4 – Subsidiarność. W październiku 2022 r. odbyło się spotkanie – konsultacja Zespołu Zarządzającego z doradcą ds. strategii rozwiązywania problemów społecznych Fundacja Polskiej Akademii Nauk w Lublinie, w ramach projektu Strategor, którego celem jest dostosowanie strategii rozwiązywania problemów społecznych w zakresie planowania oraz zarządzania strategicznego w obszarze lokalnej polityki społecznej przez samorządy gminne w Polsce.
- **Współpraca metropolitalna** – głównym wymiarem tej współpracy było zgłaszanie uwag do projektów Regionalnych Programów Strategicznych, analizowano i zgłaszano uwagi do projektu Wojewódzkiego Planu Transformacji na lata 2022–2026 oraz do Programu Fundusze Europejskie dla Pomorza 2021–2027. Ważny obszar aktywności stanowiły również projekty metropolitalne realizowane w ramach Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych, dzięki którym zwiększa się dostęp do usług społecznych. Podobne działania podejmowane były na podstawie partnerstwa z okolicznymi samorządami w ramach projektów aktywizujących zawodowo i społecznie beneficjentów projektu.
- **Współpraca krajowa i ponadnarodowa w zakresie polityki społecznej:**
 - w 2022 r. w Gdańsku kontynuowany był partnerski projekt prowadzony przez Zarząd Główny Towarzystwa Pomocy świętego Brata Alberta z udziałem partnera zagranicznego z Portugalii, realizowany we współpracy z Warszawą i Wrocławiem, wdrażający rozwiązania w zakresie wsparcia osób w kryzysie bezdomności ulicznej prowadzone metodą *housing first* – najpierw mieszkanie. Zarządzeniem prezydenta Gdańska przyjęto wypracowany **model „Najpierw Mieszkanie”**. Upowszechniano rekomendacje wdrażania modelu, stanowiące element opracowanego podręcznika. W ramach projektu odbyła się wizyta studyjna w Helsinkach połączona z udziałem w Festiwalu Mieszkalnictwa Społecznego oraz spotkania partnerskie we wszystkich zaangażowanych w projekt miastach.
 - kontynuowano realizację projektu EUARENAS „Miasta jako areny innowacji politycznej we wzmacnianiu demokracji deliberatywnej i partycypacyjnej”, którego celem jest zwiększenie efektywności i jakości zarządzania na poziomie lokalnym przez stworzenie i testowanie partycypacyjnych metod podejmowania decyzji na poziomie lokalnym (dzielnicowym), włączających mieszkańców w lokalne procesy decyzyjne. W 2022 r. przeprowadzono kluczowy dla projektu pilotaż procesu partycypacyjnego w dzielnicy Piecki-Migowo. Pierwszym etapem pilotażu, który doprowadzić ma do powstania masterplanu rozwoju dzielnicy, było przeprowadzenie wieloetapowej rekrutacji uczestników, uwzględniającej różnorodność osób i interesów. Następnym krokiem było 5 spotkań warsztatowych, na których mieszkańcy wspólnie opracowywali pomysły w 4 kategoriach tematycznych. Dodatkowo odbyły się 3 spotkania projektowe: w Reggio Emilia, w Gdańsku oraz Liverpoolu.

Miały miejsce cotygodniowe spotkania online – zarówno wszystkich partnerów projektu, jak i grup roboczych. Kluczowym partnerem w kraju była Unia Metropolii Polskich, z którą współpraca skoncentrowała się głównie na zdrowiu publicznym, edukacji i pomocy społecznej.

- wymiana doświadczeń i omawianie stosowanych rozwiązań dotyczących budowania, realizowania, doskonalenia usług społecznych w ramach wizyt studyjnych przedstawicieli pomocy społecznej z innych miast/państw (np. z Krakowa, z Finlandii).
- wizyty studyjne prezentujące rozwiązania z zakresu usług społecznych, aktywizacji społecznej i zawodowej osób włączanych społecznie na terenie Osiedla Sitowie z wolontariuszami z ok. 20 krajów Europy, kolejna wizyta dla przedstawicieli Kanady, Ukrainy i Polski oraz dla pracowników służb publicznych i NGO z obszaru pomocy społecznej z Finlandii).
- **Prawo lokalne na rzecz integracji i pomocy społecznej** – istotnym elementem wdrażania Gdańskiego Programu Mieszkalnictwa Społecznego było wdrożenie w politykę społeczną miasta nowego rozwiązania w zakresie mieszkalnictwa społecznego, czyli modelu „Najpierw Mieszkanie” będącego rezultatem partnerskiego projektu, w którym uczestniczy Miasto Gdańsk. Na podstawie tego modelu realizowany jest projekt oparty na redukcji szkód „Housing first – najpierw mieszkanie w Gdańsku”.
- **Badania, monitoring i ewaluacja** – w 2022 r. wdrażano rekomendacje wynikające z badań i ewaluacji dokumentów strategicznych przeprowadzonych w 2021 r. Podjęto ponadto następujące projekty badawcze:
 - sporządzono Ocenę Zasobów Pomocy Społecznej za 2021 r. wraz z rekomendacjami;
 - przeprowadzono analizę potrzeb z zakresu zdrowia psychicznego w celu zaplanowania kontynuacji Gdańskiego Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego oraz zlecono sporządzenie raportu z badań ilościowych przeprowadzonych wśród uczniów szkół podstawowych i ponadpodstawowych w Gdańsku w ramach projektu pt. „Ocena jakości relacji szkolnych”;
 - dokonano analizy zdarzeń suicydalnych wśród dzieci i młodzieży, m.in. w ramach projektu „Jestem – wsparcie psychologiczne w środowisku szkolnym” zlecono opracowanie raportu z badań jakościowych przeprowadzonych w gdańskich placówkach oświatowych, w których w 2021 r. doszło do zdarzeń suicydalnych;
 - w ramach projektu „CO4CITIES” dofinansowanego ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach Programu URBACT III zaprojektowano i przeprowadzono proces partycypacyjny badania sytuacji społeczności w jednym z budynków komunalnych w dzielnicy Orunia, w celu wypracowania rekomendacji dotyczących tworzenia odpornych i wspierających się społeczności mieszkańców;
 - w ramach projektu „CO4CITIES” przeprowadzono analizę formalno-prawną instrumentów prawnych Miasta Gdańska, które wspierają aktywność mieszkańców i opierają się na formie inicjatywy lokalnej określonej w Rozdziale 2a ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie;
 - prowadzono inne działania analityczne i badawcze dotyczące różnych obszarów szeroko rozumianych kwestii społecznych: przeprowadzono merytoryczne pogłębione analizy i diagnozy problemów związanych z nadużywaniem alkoholu i używaniem narkotyków, dotyczących jakości usług opiekuńczych, usług świadczonych na rzecz rodzin, dzieci i młodzieży. Przygotowano analizę porównawczą gęstości usług społecznych oraz charakterystyki demograficznej dzielnic Gdańska. Ponadto prowadzono działania ukierunkowane na przygotowanie kompleksowej analizy potrzeb mieszkańców budynku komunalnego objętego szczególnym programem wsparcia społecznego.

Ponadto w 2022 r. przeprowadzono **badania ewaluacyjne** dotyczące:

- Gdańskiej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych do roku 2030 (kolejna ewaluacja etapowa). Barometr Strategii za lata 2020–2021 skupiony był w szczególności na kierunku 1 GSRPS (Budowanie mechanizmów rozwiązywania nowych wyzwań) i kierunku 6 (Deinstytucjonalizacja);
- Gdańskiego Programu Mieszkalnictwa Społecznego do roku 2023 – kolejna ewaluacja etapowa za lata 2020–2021 i meta-analiza całości działań GPMS w związku z kończącym się w 2023 r. horyzontem czasowym programu;
- programu „Aktywny Samorząd” (działań na rzecz osób z niepełnosprawnościami) za rok 2021;

7. | INTEGRACJA SPOŁECZNA I AKTYWNOŚĆ OBYWATELSKA

- Modelu na rzecz Równego Traktowania i analizy strukturalno-prawnej możliwości jego aktualizacji do koncepcji Miast Praw Człowieka (raport z realizacji celów szczegółowych modelu za lata 2018–2022 na podstawie desk research);
- Modelu Integracji Imigrantów i przedstawienie rekomendacji dotyczących procesu jego aktualizacji (badanie eksperckie podsumowujące okres realizacji modelu za lata 2018–2022 na podstawie desk research).
- W 2022 r. prowadzono następujące **działania inwestycyjne**:
 - adaptacja budynku przy ul. Szpaki 1 na potrzeby Środowiskowego Centrum Profilaktyki;
 - adaptacja pomieszczeń w budynku przy ul. Dolna Brama 8 na potrzeby Centrum Obywatelskiego;
 - udzielono dotacji celowej samorządowi Gminy Michałowo na zakup mobilnego punktu pomocy;
 - dokonano zakupów inwestycyjnych dla jednostek pomocy społecznej;
 - budynek przeznaczony pod budowę Centrum Zdrowia Psychicznego dla Dzieci i Młodzieży przy ul. Srebrniki 5A – w 2022 r. zabezpieczono dach budynku chroniącego go przed warunkami atmosferycznymi;
 - DPS Starogardzka – w 2022 r. trwały prace związane z przygotowaniem ekspertyzy technicznej, w oparciu o którą określony zostanie zakres robót przewidywanych do zlecenia. W kolejnym roku planuje się ogłoszenie przetargu na opracowanie dokumentacji projektowej;
 - DPS Hoża – w 2022 r. wykonano prace związane z wykryciem i usunięciem usterki powodującej zawilgocenia budynku;
 - modernizacja Domu Integracyjno-Rodzinnego przy ul. Batorego 4 – zakończono rozpoczęte w 2021 r. roboty budowlane;
 - wykonanie wymiany węzła ciepłowniczego w lokalizacji Centrum Pracy Socjalnej w Gdańsku przy placu Księdza Prałata Jana Gustkowicza 13 oraz wymiana instalacji c.o. w pomieszczeniu kotłowni wraz z piecem w lokalizacji przy ul. Sitowie 49 w Gdańsku;
 - zakończenie modernizacji budynku przy ulicy Kartuskiej 32/34 po dawnym Gimnazjum nr 2 na potrzeby Gdańskiego Centrum Świadczeń; do nowej siedziby zostało przeniesione Gdańskie Centrum Świadczeń oraz Wydział Środowiska UM, Biuro Energetyki, Zespół Obsługi Socjalnej Emerytów i Rencistów GCUW. Kontynuowane będą prace związane z oświetleniem terenu, wykonaniem parkingów, suchych ogrodów deszczowych, wiaty śmietnikowej, ogrodzenia oraz opaski wokół budynku.

8. KULTURA I CZAS WOLNY

Początek 2022 r. z powodu ataku Rosji na Ukrainę przedefiniował na wiele tygodni działalność instytucji kultury w Gdańsku. Pierwsze tygodnie po 24 lutego zmusiły do skoncentrowania się na zaspokojeniu podstawowych potrzeb uchodźczyń i uchodźców. Z niezwykłą sprawnością i w pełnej solidarności z osobami uciekającymi przed wojną instytucje kultury przearanżowały kalendarz swoich działań. Przestrzenie części z nich stały się dziennymi świetlicami dla osób z Ukrainy. Niektóre zapewniały kilkugodzinną opiekę dla dzieci. W wielu miejscach wprowadzono bezpłatne lekcje języka polskiego. Pracownicy instytucji kultury, zwłaszcza władający językiem ukraińskim lub rosyjskim, w ramach pracy lub wolontariatu wspierali działalność punktów pomocy dla uchodźców. Echo zmienionej demografii okazało się trwałe – tworzona dziś oferta kulturalna ma często charakter dwujęzyczny.

Na działalność instytucji kultury w 2022 r. wpływ miała także wysoka inflacja. Rosnące koszty utrzymania budynków, jak również niepewność energetyczna oraz konieczność zredukowania zużycia energii, zmusiły instytucje do skrócenia godzin otwarcia, a w niektórych przypadkach – do zamknięcia na kilka dni. Inflacja wpłynęła także na realizację i przebieg nowych inwestycji oraz modernizacji obiektów. W trudnych warunkach Miasto Gdańsk dokładało starań, by kontynuować dotychczasowe zobowiązania i programy wsparcia.

Zainteresowaniem cieszyły się wydarzenia organizowane w Gdańsku: Gdański Festiwal Szekspirowski, festiwal Europejski Poeta Wolności, Actus Humanus, Sea You Festival, Międzynarodowy Festiwal Mozartowski Mozartiana, Gdański Festiwal Filmowy, All About Freedom Festival. Entuzjastycznie przyjęto premierę musicalu *1989*, który był pierwszą tego rodzaju kooperatywą łączącą Gdański Teatr Szekspirowski, Teatr im. Słowackiego w Krakowie oraz wybitnych twórców teatru, literatury i muzyki. W Gdańsku odbył się także General Assembly – zjazd międzynarodowej sieci schronienia ICORN przygotowującej rezydencje artystyczne dla twórców, których bezpieczeństwo lub wolność jest zagrożona.

Uruchomiono Gdański Fundusz Filmowy, który służy nie tylko utrwalaniu wizerunku Gdańska jako miejsca o unikalnym charakterze, dziedzictwie i wartościach, ale również jako narzędzie wspierające rozwój sektora audiowizualnego i edukacji filmowej w mieście. Powołanie Gdańskiego Funduszu Filmowego to wynik wieloletniego procesu kreatywnego i negocyjacyjnego interdyscyplinarnego zespołu. Do konkursu zgłaszane mogą być projekty w trzech kategoriach: film fabularny pełnometrażowy, film dokumentalny i film animowany. W 2022 r. dofinansowanie otrzymały filmy: *Minghun* (reż. Jan P. Matuszyński), *Brat* (reż. Maciej Sobieszczanski), *Runa* (reż. Agnieszka Zwiefka) oraz *Grand Branda* (reż. Łukasz Kacprowicz).

Powstały nowe miejsca na literackiej mapie Gdańska. Budynek kamienicy przy ul. Długiej 35 zaadaptowano na siedzibę projektu „Gdańsk Miasto Literatury”, a w jego wnętrzach powstała sala do spotkań autorskich i kameralna księgarnia. W przestrzeni Gdańskiego Teatru Szekspirowskiego otworzono Bibliotekę im. prof. Jerzego Limona, której księgozbiór jest przeniesionym i wyselekcjonowanym prywatnym księgozbiorem wybitnego teatrologa i apologety teatru elżbietańskiego. Aktywowano także inne przestrzenie życia literackiego zwiększające dostęp do literatury: uchwałą Rady Miasta wprowadzono obniżki czynszu o 50% dla księgarń kameralnych prowadzących działalność w lokalu miejskim, zainicjowano konkurs grantowy dla organizacji pozarządowych skoncentrowany na działaniach wzmacniających obszar literatury. Po raz pierwszy w historii Nagrody Literackiej Miasta Gdańska „Europejski Poeta Wolności” zdecydowano się na wyróżnienie dwóch wybitnych poetek *ex aequo*: Marianny Kijanowskiej oraz Luljety Lleshanaku, a także ich tłumaczy: Adama Pomorskiego oraz Doroty Horodyskiej.

Sukcesy odnosili także gdańscy twórcy. Dofinansowany ze środków Miasta Gdańska w ramach Gdańskiego Funduszu Promocji Wydawnictw *Sclavus* autorstwa Tymona Tymańskiego znalazł się w ścisłym finale Nagrody Literackiej Nike. Z kolei stypendystka Miasta Gdańska, Paulina Siegień, otrzymała Nagrodę Conrada w kategorii „najlepszy debiut” za reportaż *Miasto bajka. Wiele historii Kaliningradu*, którego powstanie wsparło miejskie stypendium. Album *Contemporary Carillon*, prezentujący gdańskie zamówienia kompozytorskie w wykonaniu miejskiej carillonistki Moniki Kaźmierczak, został nominowany do Fryderyków w kategorii „recital solowy” w dziedzinie muzyki klasycznej.

Uczestnictwo w kulturze i aktywność kulturalna mieszkańców

INSTYTUCJE KULTURY

Gdańsk jest największym centrum kultury w północnej Polsce. Rozwój kultury wspiera m.in. poprzez działalność miejskich instytucji, które stale podnoszą jakość prezentowanej przez siebie oferty – urozmaicają ją i dbają o relacje z publicznością.

Według stanu na koniec 2022 r. sieć instytucji kultury w Gdańsku tworzyło 21 instytucji: trzy organizowane przez Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego, siedem, dla których organizatorem jest Samorząd Województwa Pomorskiego, i 11, za których organizację odpowiedzialna jest Gmina Miasta Gdańska.

Działalność teatralną prowadzą: Miejski Teatr Miniatura, impresaryjny Gdański Teatr Szekspirowski oraz Teatr Wybrzeże – instytucja kultury Samorządu Województwa Pomorskiego.

Scenę muzyczną z kolei tworzą dwie instytucje samorządu województwa, tj. Polska Filharmonia Bałtycka im. F. Chopina i Opera Bałtycka, oraz trzy instytucje miejskie: Cappella Gedanensis, Polski Chór Kameralny „Schola Cantorum Gedanensis” i Klub Żak. Dziedzictwo miasta i Pomorza prezentowane jest w wielooddziałowym Muzeum Gdańska, instytucjach Samorządu Województwa Pomorskiego i w państwowych instytucjach kultury zlokalizowanych w Gdańsku: Muzeum Archeologicznym, Muzeum Narodowym, Muzeum II Wojny Światowej, Narodowym Muzeum Morskim.

Dzieje miasta od średniowiecza do współczesności prezentowane są przez Muzeum Gdańska. Instytucja ta udostępnia swoje zbiory w pięciu oddziałach otwartych przez cały rok (w Ratuszu Głównego Miasta, Dworze Artusa, Domu Uphagena, Muzeum Bursztynu, Muzeum Poczty Polskiej w Gdańsku) oraz czterech oddziałach czynnych w letnim sezonie turystycznym: w Twierdzy Wisłoujście, Wartowni nr 1 na Westerplatte, Muzeum Nauki Gdańskiej (dawniej: Muzeum Zegarów Wieżowych) i Kuźni Wodnej.

Nowym miejscem na gdańskiej mapie kulturalnej jest siedziba projektu „Gdańsk Miasto Literatury”, zaadaptowana w kamienicy przy ul. Długiej 35, gdzie do marca 2022 r. działał Rosyjski Dom w Gdańsku. Obecna placówka jest częścią sieci Gdańskiej Galerii Miejskiej, która obejmuje również oddziały: Gdańską Galerię Miejską 1, Gdańską Galerię Miejską 2, Gdańską Galerię Güntera Grassa oraz kompleks budynków przy ul. Sierociej, który w przyszłości ma stać się siedzibą domu literatury.

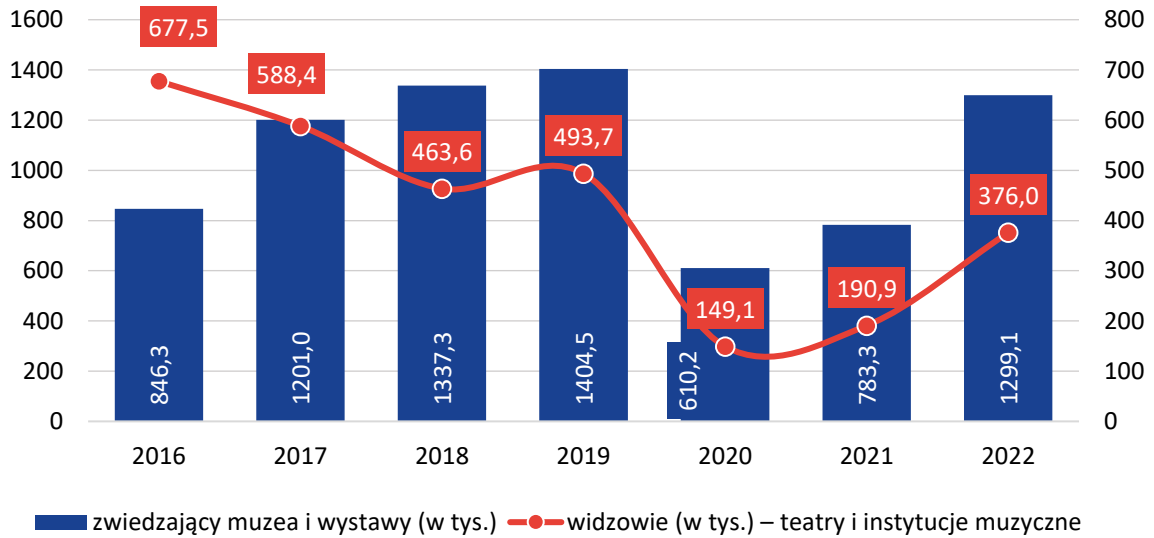
Najliczniejszą grupę instytucji kultury stanowią oddziały biblioteczne. W 2022 r. mieszkańcy różnych dzielnic miasta mogli korzystać z 29 filii Wojewódzkiej i Miejskiej Biblioteki Publicznej (WiMBP) im. Josepha Conrada Korzeniowskiego w Gdańsku oraz z mieszczącej się przy Targu Rakowym Biblioteki Głównej. W maju 2022 r. otwarto po remoncie filię z anglojęzycznym księgozbiorem – American Corner. Adaptację wnętrza zrealizowano według założeń zwycięskiego projektu studentów Pracowni Architektury Wnętrz Akademii Sztuk Pięknych w Gdańsku. W 2022 r. WiMBP w Gdańsku zarejestrowała 95 492 czytelników, którzy wypożyczyli łącznie ok. 1,4 mln pozycji katalogowych. Wciąż nie udało się osiągnąć wyników sprzed pandemii, ale zauważalny jest wzrost liczby czytelników i wypożyczeń.

Kulturalną wizytówką miasta jest również Europejskie Centrum Solidarności (ECS), którego siedziba należy do gdańskich ikon architektonicznych. Miejsce to upowszechnia dziedzictwo pokojowego ruchu Solidarności oraz czynne uczestnictwo w budowie tożsamości obywatelskiej i europejskiej. ECS jest silnie zaangażowane w działania na rzecz budowania społeczeństwa obywatelskiego. Łączy w sobie funkcje muzeum, ośrodka badań i idei, centrum działań społecznych oraz centrum kultury i edukacji. Zgodnie z zadaniami statutowymi permanentnie gromadzi, opracowuje i udostępnia źródła opisujące opór społeczny wobec władzy komunistycznej w latach 1970–1989.

Gmina Miasta Gdańska jest także organizatorem:

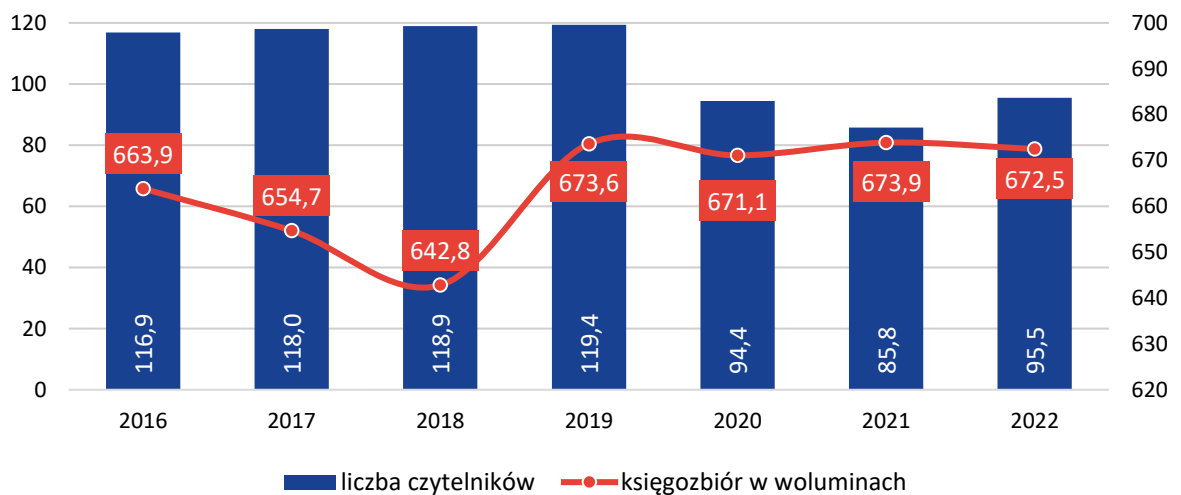
- **Centrum Sztuki Współczesnej Łaźnia** z siedzibą przy ul. Jaskółczej oraz oddziałem Łaźnia 2 w Nowym Porcie;
- **Gdańskiego Archipelagu Kultury**, skupiającego w swojej strukturze 8 oddziałów rozproszonych w różnych dzielnicach miasta i 2 zespoły twórcze;
- **Instytutu Kultury Miejskiej** – instytucji założonej w 2011 r., która zajmuje się organizowaniem wydarzeń kulturalnych, prowadzeniem badań nad kulturą i wspieraniem jej kadr;
- **Klubu Żak** – jednego z najstarszych ośrodków kultury w Polsce, prowadzącego aktywną działalność koncertową, teatralną, filmową i wystawienniczą.

Zwiedzający muzea i wystawy oraz widzowie w teatrach*
i instytucjach muzycznych w Gdańsku w latach 2016-2022
- dane w tys. -

* bez danych dot. Gdańskiego Teatru Szekspirowskiego
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Liczba czytelników oraz księgozbiorów w woluminach
w Gdańsku w latach 2016-2022
- dane w tys. -

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Wojewódzkiej i Miejskiej Biblioteki Publicznej w Gdańsku.

Istotną rolę w zwiększaniu znaczenia kultury w życiu miasta i jego mieszkańców odgrywają również Hevelianum, Pałac Młodzieży w Gdańsku oraz Nadbałtyckie Centrum Kultury – instytucja kultury Samorządu Województwa Pomorskiego.

23 kwietnia 2022 r., w 458. rocznicę urodzin Szekspira, w Gdańskim Teatrze Szekspirowskim otwarto **Bibliotekę im. prof. Jerzego Limona**. Miejscem opiekuje się Fundacja Theatrum Gedanense. Księgozbiór pochodzi z prywatnej biblioteki profesora i jest darem Justyny Marcinkiewicz-Limon, wiceprezeski fundacji. Wyposażenie i remont przestrzeni zostały sfinansowane ze środków Amerykańskiego Towarzystwa Przyjaciół Fundacji Theatrum Gedanense i jego przewodniczącego Charlesa Krauzego, filantropa oraz właściciela galerii sztuki w Waszyngtonie.

DZIAŁANIA REALIZOWANE W RAMACH PROGRAMU OPERACYJNEGO KULTURA I CZAS WOLNY:

Zwiększenie uczestnictwa w kulturze i aktywności kulturalnej mieszkańców

- Gdański Archipelag Kultury kontynuował trwającą od 2017 r. działalność **Mobilnego Domu Kultury (MDK)**. W 2022 r. MDK odwiedził sześć gdańskich dzielnic: Osową, Kokoszkę, Piecki-Migowo, Jasień, Orunię Górną-Gdańsk Południe i Ujeścisko-Łostowice. Podczas dni Mobilnego Domu Kultury odbyło się 91 wydarzeń, w których udział wzięły 22 274 osoby – a więc znacznie więcej niż w 2021 r.
- Ciesząca się wielką popularnością na całym świecie **Noc Muzeów** tym razem odbyła się w sobotę 14 maja. W Gdańsku udział w niej wzięły: Akademia Sztuk Pięknych, Europejskie Centrum Solidarności, Gdański Archipelag Kultury, Gdańska Galeria Miejska, Muzeum Archeologiczne, Muzeum Gdańska, Muzeum Narodowe w Gdańsku, Muzeum Uniwersytetu Gdańskiego, Nadbałtyckie Centrum Kultury, Narodowe Muzeum Morskie, Polsko-Japońska Akademia Technik Komputerowych oraz Centrum Sztuki Współczesnej Łaźnia. Szacuje się, że w wydarzeniu we wszystkich instytucjach uczestniczyło ok. 17 tys. osób.
- W sezonie letnim Instytut Kultury Miejskiej zorganizował spacer z cyklu „**Lokalni Przewodnicy i Przewodniczki**”. Projekt realizowano na Zaspie, Biskupiej Górze, Dolnym Mieście, Wyspie Sobieszewskiej, w Nowym Porcie, Oruni, Oliwie oraz po raz pierwszy na Aniołkach. Łącznie w ośmiu dzielnicach odbyło się 298 spacerów prowadzonych przez lokalnych przewodników i lokalne przewodniczki. Wzięło w nich udział 6759 osób, czyli aż o ponad 50% więcej niż w 2021 r.
- Od 7 lat trwa program **Otwarty IKM**, umożliwiający realizację niskobudżetowych projektów animujących gdańszczanki i gdańszczan. W tym wyjątkowym roku uruchomiona została także specjalna edycja kierowana do osób z Ukrainy, które do Gdańska przyjechały po 24 lutego. Widoczną zmianą było zastąpienie działań w siedzibie IKM aktywnościami o charakterze świetlicowym, kierowanymi do rodzin z Ukrainy. W 2022 r. zrealizowano oddolnie 22 projekty obejmujące 38 działań, których odbiorcami były stacjonarnie 354 osoby.
- Instytut Kultury Miejskiej kontynuował cykl wykładów w ramach **Akademii Gdańska**. Hasłem przewodnim 9. edycji było słowo „transkrypcja”, symbolizujące procesy społeczne, historyczne, kulturowe, a także urbanistyczne i polityczne.
- Cappella Gedanensis zorganizowała 8 otwartych dla publiczności koncertów w ramach „**Letnich wieczorów u Mennonitów**”. Łącznie wzięło w nich prawie 2 tys. osób.
- Po raz piąty **Amfiteatr Orana** w parku Oruńskim stał się miejscem letnich koncertów piosenki aktorskiej. Wystąpili: Tamara Arciuch, Olga Bończyk, Robert Kudelski i Ewa Konstancja Bułhak. Cykl plenerowych koncertów zamknęła Katarzyna Żak koncertem „Miłosna Osiecka”. Letnich koncertów wysłuchało 5,4 tys. osób (w 2021 r. – ok. 2 tys.). Podobnie jak rok wcześniej, na deskach Orany raz w tygodniu pojawiał się **Teatr w Samo Południe** ze spektaklami adresowanymi do dzieci. W każdym z dziewięciu spektakli wzięło udział ok. 700 osób.
- W dniach 18 i 19 listopada 2022 r. odbyła się 13. edycja festiwalu sztuki współczesnej **Narracje**. Tym razem prace zaprezentowano na Przeróbce. Autorkami koncepcji kuratorskiej tej edycji festiwalu były Emilia Orzechowska (wątek: sztuka) i Bogna Świątkowska (wątek: miasto). Do współpracy zaproszono 14 artystów z całej Polski. W Narracjach 2022 wzięło udział łącznie 8,5 tys. osób.
- W 2022 r. dzięki pomocy finansowej Miasta Gdańska wsparto realizację wydarzeń kulturalnych w instytucjach kultury Samorządu Województwa Pomorskiego. Były to:
 - produkcja spektakli w **Teatrze Wybrzeże**, a wśród nich premiera spektaklu *Czego nie widać* Michaela Frayna w reżyserii Jana Klaty i premiera *Placu Bohaterów* Thomasa Bernharda w reżyserii Franciszka Szumińskiego;
 - w **Operze Bałtyckiej** – premiera *Króla Rogera* w reżyserii Romualda Wiczy-Pokojskiego oraz premiera baletu *Don Kichot*. Dzięki środkom Miasta Gdańska Opera Bałtycka przygotowała także repertuar obejmujący działania edukacyjne i rodzinne spektakle: *Pomposo i...*, *Wehikul czasu*, *Opera? Si!*, *Opera Chat*;
 - w **Nadbaltyckim Centrum Kultury** – m.in. działania towarzyszące obchodom 30. rocznicy utworzenia instytucji, a także najstarszy w Polsce folkowy festiwal Dźwięki Północy, który jako jedyny w naszym kraju prezentuje tradycję muzyczną regionu Morza Bałtyckiego;
 - wystawa „**Fangor. Poza obraz**” w **Oddziale Sztuki Nowoczesnej Muzeum Narodowego w Gdańsku**, na której zebrano 206 dzieł artysty. W ciągu 157 dni ekspozycję odwiedziło rekordowe 58 tys. osób. Wystawa wpisała się w setną rocznicę urodzin artysty;

- cykliczna wrześniowa impreza plenerowa Weekend z Archeologią, którą zrealizował zespół **Muzeum Archeologicznego**, oraz wystawa czasowa „Tajemnice gdańskiego Zamczyska. Wyniki badań archeologicznych przy ul. Sukienniczej”;
- kolejna edycja jednego z najważniejszych festiwali muzycznych w Trójmieście – **Gdańskiej Jesieni Pianistycznej** – w listopadzie 2022 r. Zgromadzona w salach Polskiej Filharmonii Bałtyckiej publiczność miała okazję wysłuchać wielkich dzieł w interpretacjach wybitnych pianistów. Podczas tegorocznej edycji festiwalu odbyły się trzy koncerty symfoniczne; wystąpili m.in. Leonora Armellini, laureatka XVIII Międzynarodowego Konkursu Pianistycznego im. Fryderyka Chopina w Warszawie, oraz Alexander Korsantia – zwycięzca Międzynarodowego Mistrzowskiego Konkursu Pianistycznego im. Artura Rubinsteina w Tel Avivie. Podczas recitali wystąpili m.in. Leszek Możdżer, Szymon Nehring, Kate Liu czy Barry Douglas.
- W 2022 r. CSW ŁAŻNIA kontynuowała realizację priorytetowego działania zespołu pracowników Działu Sztuki w Przestrzeni Publicznej, tj. projektu „**GAPS – Gdańsk Artyści Przestrzeń Sztuka**”. Efekty prac prezentowane są na platformie internetowej gaps.gda.pl, na której znajduje się zbiór dzieł sztuki zinwentaryzowanych w przestrzeni publicznej Gdańska. Celem projektu jest upowszechnianie wiedzy o sztuce znajdującej się w mieście. Podczas Jarmarku Dominikańskiego odbyła się rodzinna gra miejska „GAPS”, która cieszyła się dużym zainteresowaniem wśród turystów i mieszkańców. Efektem zrealizowanych w 2022 r. działań promocyjnych było ponaddwukrotne zwiększenie liczby użytkowników strony (w przeliczeniu na miesiąc) względem roku ubiegłego oraz stworzenie stałej grupy odbiorców strony.
- Instytucje kultury nadal wykorzystują podcasty jako narzędzie urozmaicające ofertę kulturalną. ECS realizował podcast *Zrozumieć sierpień*, opowiadający o tym, jak wyglądała praca w Stoczni Gdańskiej – miejscu narodzin Solidarności. Artcast realizowany przez CSW Łażnia koncentrował się na sztuce współczesnej i wywiadach z artystami, a seria podcastów Pionierki IKM-u przybliżyła sylwetki wyjątkowych kobiet. Ponadto IKM kontynuował serię podcastów *Słuchaj, sztuka to praca!* oraz cykl Lokalnych Przewodników i Przewodniczek.
- Pod koniec 2022 r. konto w systemie **Gdańskiej Karty Mieszkańca** posiadało ok. 308,5 tys. osób, tj. o 52 tys. więcej niż rok wcześniej. Jedną z przyczyn tak dużego wzrostu liczby użytkowników była integracja Gdańskiej Karty Mieszkańca z Kartą Dużej Gdańskiej Rodziny. W 2022 r. odbyło się 89 tys. bezpłatnych wejść z Gdańską Kartą Mieszkańca (o 46% więcej niż w 2021 r.), skorzystało z nich 58 tys. mieszkańców (o 36% więcej niż w 2021 r.). Liczba zakupów rabatowych wyniosła ok. 15 tys., a liczba osób, które skorzystały z rabatów – 8 tys. (obydwa wskaźniki są dwukrotnie większe niż w 2021 r.). Do grona partnerów Gdańskiej Karty Mieszkańca dołączyły **Gdański Teatr Szekspirowski** oraz **Centrum Sztuki Współczesnej Łażnia**, oferujące użytkownikom jedno bezpłatne zwiedzanie w roku.
- 65-lecie istnienia świętował **Klub Żak** – jeden z najstarszych ośrodków kultury w Polsce, powstały w 1957 r. jako Klub Studentów Wybrzeża ŻAK. Do 1991 r. Żak był klubem studenckim działającym pod szyldem Zrzeszenia Studentów Polskich. Od kwietnia 1991 r. funkcjonuje jako samorządowa instytucja kultury, powołana do życia Uchwałą Rady Miasta Gdańska.
- 30. rocznicę uzyskania statutu instytucji kultury Miasta Gdańska świętowała **Cappella Gedanensis**. W kościele Zielonościńskim przy ul. Menonitów odbył się jubileuszowy koncert pod batutą Agnieszki Franków-Żelazny. W wydarzeniu uczestniczyła także inspiratorka rekonstruowania po ponad 200 latach Cappelli Gedanensis – prof. Alina Kowalska-Pińczak.
- 30 lat istnienia świętowało także **Nadbałtyckie Centrum Kultury**. Trwającym cały rok obchodom towarzyszyły koncerty: Jacaszka i Budzyńskiego wraz z Jerzym Mazzollem i Jakubem Świątkiem, Julii Pietruchy i Leszka Możdżera. Od lipca aż do uroczystej urodzinowej gali świętowaniu towarzyszyła wystawa „Recycle-upcycle. 30 lat NCK”, opowiadająca jej historię. Wydarzenia współfinansowano z budżetu Gminy Miasta Gdańska.
- 30 lat temu, kultową dla społeczności gdańskiej powieścią *Weiser Dawidek*, debiutował **Paweł Huelle**. Obchody rocznicy połączono ze świętowaniem 65. urodzin pisarza. W czasie jubileuszu 9 grudnia Paweł Huelle odebrał z rąk prezydent Aleksandry Dulciewicz Nagrodę Miasta Gdańska w dziedzinie kultury. Wydarzenie zorganizowała WiMBP w Gdańsku, a miejsca użyczył Ratusz Staromiejski.
- W Bibliotece Głównej WiMBP odbyła się promocja najnowszej książki poetyckiej Aleksandra Jurewicza *Wiersze prawie wszystkie*. Spotkaniu towarzyszyły obchody 70. urodzin twórcy.

8. | KULTURA I CZAS WOLNY

- 25 lat istnienia świętowało wydawnictwo Słowo/Obraz Terytoria. W czasie uroczystego spotkania w Ratuszu Staromiejskim prezesowi wydawnictwa, prof. Stanisławowi Rośkowi wręczono nagrodę Miasta Gdańska. W czasie uroczystości zagrał Mikołaj Trzaska.
- Przy okazji **setnej rocznicy urodzin Wojciecha Fangora** w Pałacu Opatów, znajdującym się pod opieką Muzeum Narodowego w Gdańsku, zorganizowano wystawę „Fangor. Poza obraz”.

DOSTĘPNOŚĆ

Realizując założenia dostępności, instytucje kultury kierują się ustawą o dostępności cyfrowej stron internetowych i aplikacji mobilnych podmiotów publicznych oraz ustawą o zapewnieniu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami. Stopniowo zwiększa się możliwość pełnego udziału osób z niepełnosprawnością w działaniach instytucji kultury – eliminuje się bariery architektoniczne i rozszerza dostępność oferty kulturalnej (np. wystaw, spektakli) w sposób uwzględniający indywidualne ograniczenia.

CSW Łańnia jako jedna z nielicznych instytucji na Pomorzu brała udział w **X edycji Festiwalu Kultury bez Barier**, podczas którego odbył się koncert zespołu Remont Pomp z Mikołajem Trzaską. Koncert był tłumaczony na polski język migowy (PJM) oraz język ukraiński. W 2022 r. zorganizowano oprowadzania online tłumaczone na PJM oraz z audiodeskrypcją do wystaw „Studiopia. Sztuka, nauka i antropocen”, „Mogę mówić tylko o wojnie, mogę mówić nie tylko o wojnie”, „Lambriego” Rosenberga Sandowala, „Guns” Tomasza Kopcewicza, „O przestrzeni publicznej i innych utopiach: prace Berta Theisa z lat 1993–2016”. Stacjonarnie odbyły się warsztaty i oprowadzania do wystawy „Sensoria. Sztuka i nauka naszych zmysłów” dla dzieci g/Głuchych oraz osób z niepełnosprawnością wzroku, a także dla dzieci z niepełnosprawnością ruchową i intelektualną. Przeprowadzono dotyczące sztuki zajęcia dla dzieci i dorosłych w spektrum autyzmu. W KinoPorcie odbyły się dwa pokazy filmów dla dzieci w PJM oraz dwa pokazy filmów animowanych z audiodeskrypcją.

Europejskie Centrum Solidarności otrzymało dofinansowanie na realizację projektu „**Uzmysłowienie**” należącym do programu **Kultura bez Barier**, którego operatorem jest PFRON. W ramach projektu zaplanowano działania na rzecz osób g/Głuchych oraz uzupełnienie infrastruktury dla odbiorców z niepełnosprawnością wzroku. Projekt skierowany jest do osób g/Głuchych, niedosłyszących i słyszących w wieku 15–21 lat. Efektem pracy będzie instalacja przestrzenna o różnorodności doświadczeń zmysłowych. Pierwsze warsztaty odbyły się 17–18 grudnia, a realizacja kolejnych odbywa się wraz z początkiem 2023 r. Niezmiennie prace kontynuował zespół ds. dostępności złożony z ośmiorga pracowników różnych obszarów. Działając na rzecz dostępnej infrastruktury, przeprowadzono analizę rynku pod kątem stworzenia w pełni dostępnego stanowiska pracy w bibliotece, a także montaż planów tyflograficznych. W ECS-ie trwa również współpraca z organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz osób z niepełnosprawnością, a pracownicy instytucji są częścią ogólnopolskiej grupy „Sieć liderów i liderki dostępności”.

Z kolei w działalności **Gdańskiego Archipelagu Kultury (GAK)** jednymi z najważniejszych wydarzeń są **Niema Opera** i **Niema Opera vol. 2**, zrealizowane w programie Kultura Dostępna. Projekt wyróżnia wykorzystanie języka migowego jako specyficznego języka teatru, tj. połączenie ruchu scenicznego z opowieścią miganą przez aktorów-amatorów. Dzięki dotacji celowej z Miasta Gdańska trzy największe sale widowiskowe w budynkach GAK (Stacja Orunia, Plama i Scena Muzyczna) zostały wyposażone w pętle indukcyjne stanowiące wsparcie dla osób z niepełnosprawnościami. Kadra GAK sukcesywnie podnosi swoje kompetencje w zakresie działań dla osób z niepełnosprawnością poprzez szkolenia, a także projekty włączające osoby oraz grupy zagrożone wykluczeniem społecznym.

Gdański Teatr Szekspirowski (GTS) od początku 2022 r. gości w ramach całorocznej rezydencji artystycznej **Teatr Razem**, który tworzą artyści z niepełnosprawnością intelektualną. Efektem tej rezydencji jest spektakl **Podchodzisz moją samotność**, stanowiący stały punkt repertuaru. GTS współpracuje również z Fundacją „Ja Też”, zatrudniając jej podopiecznych w Biurze Obsługi Widza.

W drugiej połowie roku **Gdańska Organizacja Turystyczna (GOT)** przeprowadziła badania dostępności obiektów kultury i atrakcji turystycznych dla osób z niepełnosprawnością. Celem audytów było dostarczenie osobom z niepełnosprawnością oraz ich opiekunom rzetelnych informacji na temat stopnia dostępności oferty turystycznej. Audytorami w projekcie było 11 osób z niepełnosprawnością ruchu, wzroku i słuchu. Grupy te były wewnętrznie zróżnicowane, co wynikało ze stopnia niepełnosprawności i różnorodności schorzeń. Audyty obejmowały cały proces: od momentu pojawienia się pomysłu odwiedzin w obiekcie, poprzez wizytę, do powrotu audytora do domu. Zrealizowanych zostało 51 audytów, podczas których odwiedzono: Dwór Artusa, Hevelianum, Muzeum Bursztynu, NOMUS oraz spichlerze na Ołowiance.

Spośród wszystkich grantów przyznanych organizacjom pozarządowym przez Biuro Prezydenta ds. Kultury ponad 200 tys. zł trafiło do podmiotów pracujących na rzecz osób z niepełnosprawnością, w tym na realizację takich projektów, jak: „ECEKON – Orkiestra Vita Activa 2022 – próby, koncerty, animacja kultury”; „Działalność kulturalna zespołu Remont Pomp oraz Teatru Razem” Polskiego Stowarzyszenia na rzecz Osób z Niepełnosprawnością Intelektualną – Koło w Gdańsku; „Každy jest ważny” Fundacji „Czeka Na Nas Świat”; „Czytam i kropka – promocja czytelnictwa wśród mieszkańców Gdańska” Fundacji „Szansa dla Niewidomych”; „Czeka na nas! Teatr i drama dla młodzieży” Fundacji na Rzecz Dziecka i Rodziny „Fascynacje”.

Wspieranie rozwoju kultury

W mieście tworzone są, poprzez odpowiednie narzędzia wsparcia, warunki niezbędne do funkcjonowania silnych i zróżnicowanych środowisk kulturalnych i artystycznych. Dzięki temu Gdańsk jest miejscem atrakcyjnym zarówno dla działających w obszarze kultury organizacji i grup nieformalnych, jak i dla indywidualnych twórców i artystów – sprzyjającym rozwojowi ich twórczości.

STYPENDIA KULTURALNE MIASTA GDAŃSKA

Kontynuowano program **Stypendium Kulturalnego Miasta Gdańska** dla twórców zamieszkujących i płacących podatek dochodowy w Gdańsku z przeznaczeniem na proces twórczy, np. powstanie dzieła, wykonanie/wydanie utworu, zorganizowanie wydarzenia artystycznego lub kulturalnego. Stypendia w wysokości 3010 zł brutto były wypłacane co miesiąc – maksymalnie przez pół roku.

W dwóch edycjach stypendium kulturalnego artyści złożyli 469 wniosków; przyznano 131 stypendiów w łącznej kwocie 1,3 mln zł.

Przyznano następującą liczbę stypendiów: 59 w dziedzinie sztuk wizualnych, 35 w obszarze muzyki, 21 stypendiów literackich, 5 teatralnych, 3 związane z tańcem, 1 filmowe i 7 w innych kategoriach.

Program stypendialny jest jedną z form wsparcia Miasta Gdańska oferowanych osobom zajmującym się twórczością artystyczną oraz upowszechnianiem kultury. Celem stypendium jest realne wsparcie działań artystyczno-rozwojowych gdańskich twórców, a także inspiracja i mobilizacja do tworzenia oferty kulturalnej.

W ramach programu stypendialnego powstały projekty artystyczne i kulturalne oraz inicjatywy mające na celu m.in. upowszechnianie kultury i dbanie o dziedzictwo kulturowe miasta. Oto niektóre z nich:

- **Barbara Piórkowska**, która otrzymała stypendium na projekt **„Napisanie literackiego przewodnika po roślinach w Gdańsku”**, przygotowała swoisty przewodnik, w którym opisała miejsca występowania roślin (tych powszechnych i nietypowych) oraz przedstawiła związane z nimi ciekawostki. Całość oznaczyła topograficznie, tak by czytelnicy mogli poruszać się po Gdańsku i odkrywać literackie powiązania z poszczególnymi miejscami w ich „zielonym” kontekście;
- **Aurora Lubos** w ramach stypendium kulturalnego stworzyła cykl **„Pocztówek znad granicy”**. Przybrały one formę standardowych – zawierających obraz i tekst – kartek pocztowych, które po otwarciu zamiast muzyki wygrywały zapis audio wydarzeń z granicy, oraz kartek online w formie GIF-ów. Pocztówki były umieszczane w internecie oraz drukowane i zostawiane w miejscach publicznych;
- **Serhiy Savchenko** przygotował cykl obrazów ***Niczym nieobecne*** na podstawie pejzaży miejskich Gdańska, ukazujących postrzeganie miasta oraz nieustanne doświadczanie ewolucji i zmian. Uwagę artysty przyciągnęły przede wszystkim niedostępne i mało zauważone części miasta;
- **Grzegorz Bryszewski** w ramach projektu „Sky Orunia” przygotował **książkę reporterską *Sky Orunia***, dokumentującą historię pierwszej amatorskiej – pirackiej i niezależnej – stacji telewizyjnej o tej nazwie, która w latach 1989–1997 działała na terenie Oruni. W swojej książce autor dowodzi, że amatorska telewizja była skutecznym czynnikiem budującym wspólnotowość mieszkańców dzielnicy tej i sąsiednich. Historia stacji telewizyjnej stała się kluczem do opisania najważniejszych wydarzeń, problemów i spraw istotnych dla mieszkańców Gdańska w latach 90. XX w.;

- **Karolina Adamiak-Pruś** w ramach projektu „**Legendy gdańskie w piosenkach dla dzieci**” opracowała materiał słowno-muzyczny, w którym opisuje w przystępnej formie wybrane legendy.

Kontynuowano wypracowany przez lata system przyznawania nagród, obejmujący pełne spektrum działalności artystycznej, kulturowej i naukowej mieszkańców Gdańska. W 2022 r. przyznano w tym zakresie 93 nagrody. Doceniono w ten sposób osoby zaangażowane we współtworzenie i w promowanie gdańskiej kultury. Artystom, twórcom kultury i naukowcom przyznano nagrody w łącznej kwocie ponad 830 tys. zł.

Nagrody z zakresu kultury przyznane w 2022 r.

Nagrodę Miasta Gdańska w Dziedzinie Kultury „Splendor Gedanensis” przyznano **Magdalenie Grzebańkowskiej** za książkę *Wojenka. O dzieciach, które dorosły bez ostrzeżenia* wydaną przez Agorę; **Agacie Nowosielskiej** – za wystawę indywidualną „Nirvana” w CSW Łażnia 2 w Nowym Porcie; oraz **Stowarzyszeniu Arbuz**, reprezentowanemu przez **Honoratę Martin, Emilię Orzechowską i Aurorę Lubos**, za internetową aukcję prac artystycznych „Sztuka bez granic”. Nagrodę specjalną za całokształt wybitnych osiągnięć i dokonań na rzecz kultury przyznano Annie Czekanowicz. Tytuł Mecenasa Kultury Gdańska otrzymała Grupa Inwestycyjna Hossa S.A.

Nagrody Miasta Gdańska dla Młodych Twórców w Dziedzinie Kultury otrzymali: Krzysztof Nowicki, Wojciech Stachura, Anna Wakulik. Laureatką Nagrody Publiczności została Julia Tymańska.

69 osób otrzymało **Nagrodę Prezydenta Miasta Gdańska w Dziedzinie Kultury**, przyznawaną indywidualnym twórcom za całokształt pracy artystycznej i osiągnięcia na polu ochrony dóbr kultury i dziedzictwa narodowego oraz dokonania w upowszechnianiu kultury wśród mieszkańców Gdańska, w kraju i za granicą.

Nagrodę Teatralną Miasta Gdańska otrzymali: Małgorzata Brajner-Białas, Olo Walicki oraz Paweł Aigner.

Nagrodę Naukową Miasta Gdańska im. Jana Heweliusza za rok 2021 w kategorii nauk przyrodniczych i ścisłych otrzymała prof. dr hab. Ewa Łojkowska za wybitne osiągnięcia naukowe dotyczące badań fitopatologicznych, w szczególności genetyki i diagnostyki bakteryjnych patogenów roślin. Z kolei w kategorii nauk humanistycznych i społecznych nagrodę odebrała prof. dr hab. Małgorzata Omilanowska-Kiljańczyk za wybitne dokonania w kraju i za granicą w zakresie nauk o sztuce.

Nagrodę Miasta Gdańska dla Młodych Naukowców im. Jana Uphagena za rok 2021 w kategorii nauk przyrodniczych i ścisłych otrzymał dr Igor Rafał Obuchowski za wkład w poszerzenie wiedzy na temat procesów ewolucyjnych kształtujących układy molekularne w organizmach żywych, a w szczególności za osiągnięcia w badaniach białek opiekuńczych, które zaangażowane są w patogenezę wielu chorób, w tym neurodegeneracyjnych

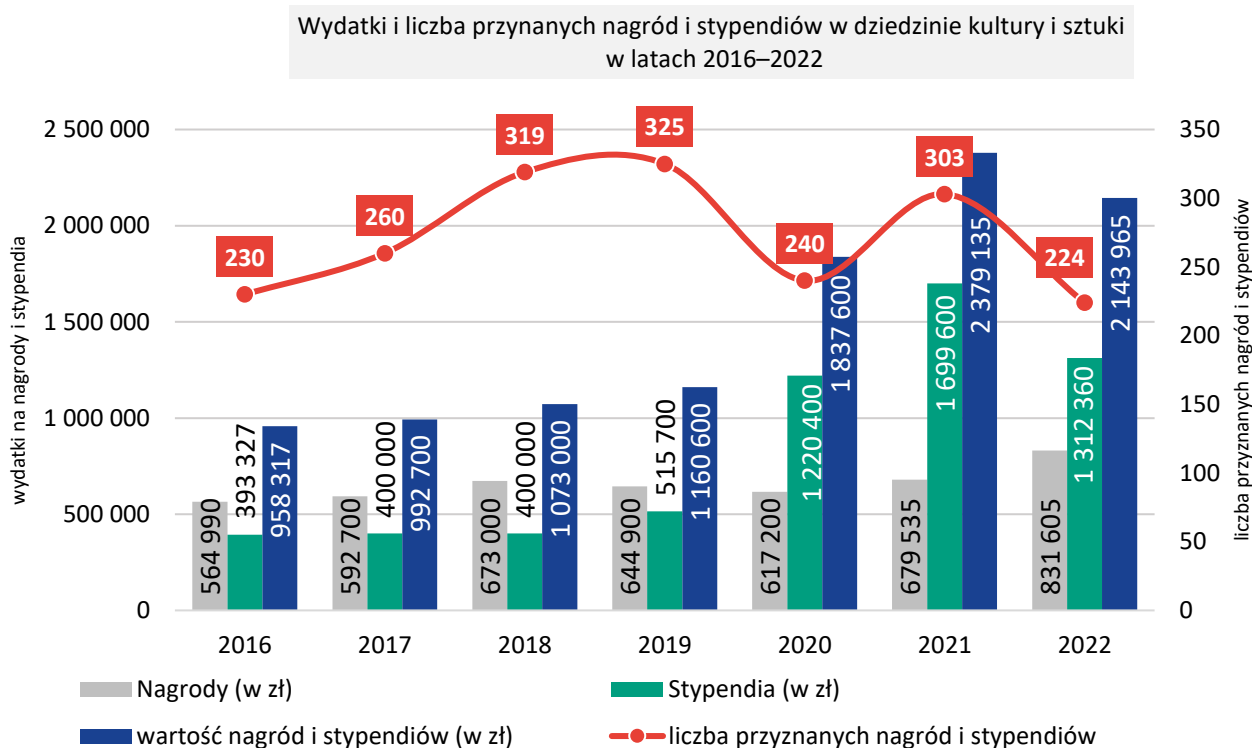
Po raz pierwszy w historii **Nagrody Literackiej Miasta Gdańska Europejski Poeta Wolności**, na wniosek komisji, wybrano dwie zwycięskie książki poetyckie. Nagroda trafiła do Marianny Kijanowskiej za tom poezji *Babi Jar. Na głosy* i jej tłumacza z języka ukraińskiego, Adama Pomorskiego, oraz do Luljety Lleshanaku za tom poezji *Woda i węgiel* i jej tłumaczki z języka albańskiego, Doroty Horodyskiej.

W 2022 r. przeznaczono 6,1 mln zł na konkursy ofert na realizację zadań z zakresu kultury, sztuki, ochrony dóbr kultury i dziedzictwa narodowego. Odbyło się siedem konkursów w następujących obszarach: 1) wydarzenia kulturalne, 2) działania kulturalne, 3) działania kulturalne w obszarze literatury, 4) edukacja do kultury, 5) działania lub wydarzenia kulturalne (tzw. dogrywka – otwarty konkurs ofert), 6) działania kulturalne na rzecz integracji społecznej, wyrównywania szans i praw człowieka, 7) festiwale i wydarzenia o zasięgu krajowym i międzynarodowym wzmocniające wizerunek Gdańska jako miasta kultury (realizowane w latach 2022–2025 – konkurs wieloletni). Kontynuowano także realizację postanowień wynikających z rozstrzygnięcia w 2019 r. konkursu na wydarzenia kulturalne w latach 2019–2022.

łącznie do konkursów wpłynęło 330 ofert, z czego dofinansowanie w kwocie 3,1 mln zł otrzymało 137 oferentów. Kontynuowano 12 projektów wieloletnich, na które przeznaczono kwotę ponad 2 mln zł. Prowadzono nabór tzw. małych grantów z dofinansowaniem do 10 tys. zł. Zawarto 64 umowy w łącznej kwocie ponad 470 tys. zł.

Po raz pierwszy uruchomiono pilotażowe konkursy grantowe, wspierające strategiczne obszary polityki kulturalnej Miasta Gdańska. W konkursie grantowym **Edukacja do Kultury**, służącym budowaniu kompetencji kulturalnych, złożono 21 ofert. Dofinansowanie w łącznej kwocie 110 tys. zł otrzymało siedmiu oferentów. Z kolei konkurs na **działania kulturalne w obszarze literatury** kładł nacisk na działania wzmocniające kulturotwórczą rolę księgarń kameralnych i świadome operowanie słowem. Dofinansowanie na łączną kwotę 81 tys. zł otrzymało pięciu oferentów.

Na promocję miasta Gdańska poprzez kulturę, w tym projekty wydawnicze, w 2022 r. przeznaczono 184 tys. zł. Środki wsparły m.in. takie tytuły, jak *Obrazowanie natury w nowożytnym Gdańsku. O kulturze kolekcjonerskiej miasta* wydawnictwa Słowo/Obraz Terytoria, *Halina Mickiewiczówna. Ciepło głosu i serca* wydawnictwa Części Proste, *Gdańskie rzygacze* Wydawnictwa Marpress, *Franek Błyskawica. Jak wychować rodzeństwo i nie zwariować* Gdańskiego Wydawnictwa Oświatowego, *Scratches for 8 Musicians – Live at Polish Radio Balti* Kolekt Emila Miszka.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Biura Prezidenta ds. Kultury, UMG.

DZIAŁANIA REALIZOWANE W RAMACH PROGRAMU OPERACYJNEGO KULTURA I CZAS WOLNY: Zwiększenie atrakcyjności Gdańska jako miasta sprzyjającego rozwojowi kultury

- Kontynuowano program **Gdańskie Otwarte Pracownie**, służący udostępnieniu artystom z Gdańska lokali miejskich z przeznaczeniem na otwartą galerię sztuki i pracownię. Wytypowano i zaakceptowano lokale, które będą służyć jako miejsca pracy twórczej w 2023 r. W 2022 r. aktywnie działało łącznie 10 pracowni w różnych dzielnicach miasta.
- W związku z tworzeniem **Gdańskiej Kolekcji Sztuki Współczesnej** kupiono 8 zestawów dzieł sztuki, tj.: *Strajk* – cykl fotografii Rafała Milacha; *She – camera* – obiekt Doroty Walentynowicz; *Beta Nassau* (ed. 4/10) – wideo Piotra Wyrzykowskiego; *Czerwony gigant* – rzeźby Zuzy Golińskiej; *Zaspa Zerka* – cykl fotografii Tomasza Zerka; *Zadyma* oraz *Trojka* – grafiki SławomirSa Witkowskiego; *Róża* – obraz Agaty Nowosielskiej, *Polaris. Lato 2009 / Polaris. Summer 2009* Jakuba Bąkowskiego. Dzieła sztuki zostały przekazane w depozyt Muzeum Narodowemu w Gdańsku.
- Ruszył **Gdański Fundusz Filmowy**, którego celem jest utrwalanie obrazu Gdańska jako miejsca o wyjątkowym charakterze, kulturze i wartościach oraz wspieranie rozwoju środowiska filmowego. W pierwszej edycji konkursu zgłoszono 18 projektów. Komisja zdecydowała o przyznaniu dofinansowania czterem spośród nich: w kategorii „film fabularny” – filmowi *Minghun* w reżyserii Jana P. Matuszyńskiego i filmowi *Brat* w reżyserii Macieja Sobieszcańskiego; w kategorii „film dokumentalny” – *Runa* w reżyserii Agnieszki Zwiefki; w kategorii „film animowany” – produkcji *Grand Branda* w reżyserii Łukasza Kacprowicza. Operatorem Gdańskiego Funduszu Filmowego jest Instytut Kultury Miejskiej. Budżet pierwszej edycji konkursu wynosił 1 mln zł.
- 15 lipca w budynku Europejskiego Centrum Solidarności otwarto wystawę **„Stocznia”** – największą jak dotąd ekspozycję czasową przygotowaną przez ECS. Na 470 m² odtworzono przemysłowe przestrzenie Stoczni Gdańskiej. Główną ideą wystawy jest doświadczenie buntu przeciwko komunistycznej dyktaturze. Wiele z umieszczonych na wystawie eksponatów zostało pokazanych publiczności po raz

pierwszy. Od otwarcia do końca 2022 r. wystawę odwiedziło ponad 11 tys. osób. Przedsięwzięcie potrwa do września 2023 r.

- Podczas 8 dni stacjonarnej edycji **All About Freedom Festival 2022** (8–15 X) organizowanej przez Europejskie Centrum Solidarności publiczność festiwalowa obejrzała 19 filmów fabularnych i dokumentalnych, w tym dwie polskie premiery. W festiwalowym konkursie zwyciężył dramat *Chleb i sól* (reż. i scen. Damian Kocur).
- W ciągu 6 dni 5. edycji **Octopus Film Festival** widzowie mogli zobaczyć 49 filmów na 67 seansach zorganizowanych w industrialnych przestrzeniach Gdańska. W programie pojawiły się m.in. filmy z głosem Tomasza Knapika, 9 polskich premier, 12 konkursowych filmów gatunkowych z całego świata, autorski cykl Jarka Tokarskiego *Horror found footage*, a także cykl odrestaurowanych obrazów w reżyserii Doris Wishman. Organizatorem festiwalu jest Velvet Spoon – dystrybutor kina gatunkowego i artystycznego. Wydarzenie zostało objęte mecenatem Miasta Gdańska, Samorządu Województwa Pomorskiego oraz Polskiego Instytutu Sztuki Filmowej.
- Po raz pierwszy odbył się dwudniowy festiwal trójmiejskiej sceny muzycznej – **Sea You | Tricity Music Showcase**. Koncertom towarzyszyły panele dyskusyjne łączące ekspertów branży muzycznej z jej adeptami. Celem festiwalu były nie tylko prezentacja najciekawszych muzycznych zjawisk Trójmiasta, lecz także stworzenie platformy wymiany idei. W wydarzeniu wzięli udział m.in.: Wojciech Mazolewski – Yugen, Laboratorium Pieśni, Nagrobki, Trupa Trupa i Tymon Tymański.
- W 2022 r. wydano **22 zezwolenia dla plastyków** na prowadzenie działalności wystawienniczo-handlowej przy ulicach: Długiej, Długim Targu, Tokarskiej i św. Ducha.
- Dzięki miejskiemu systemowi tablic pamiątkowych w 2022 r. w przestrzeni Gdańska pojawiło się **7 nowych tablic upamiętniających** jego mieszkanki i mieszkańców. Odświeżenie tablicy upamiętniającej Janinę i Romana Bellwonów zainaugurowało obchody 100-lecia powstania Klubu Sportowego Gedania. Ponadto uhonorowano wybitnych oliwian: Franciszka Mamuszkę, Kazimierza Kopeckiego, Władysława Dobruckiego oraz Zofię Janukowicz-Pobłocką i Huberta Pobłockiego. Dodatkowo odsłonięto pierwszą tablicę pamiątkową w dzielnicy Siedlce, poświęconą wybitnemu wirtuozowi skrzypiec – Konstantemu Andrzejowi Kulce. Przy ul. Gospody 23 zawisła tablica uhonorująca Henryka Kowalskiego, dwukrotnego zwycięzcę Tour de Pologne.
- Podczas LVI sesji Rady Miasta Gdańska odsłonięto tablicę pamiątkową ku czci dwunastu polonijnych działaczy, którzy w okresie międzywojennym bronili praw Polaków i Rzeczypospolitej Polskiej w Parlamencie Wolnego Miasta Gdańska.
- W 2022 r. realizowano szereg **programów rezydencyjnych** wspierających pracę twórczą i rozwój sztuki w Gdańsku.
- **Gdański Archipelag Kultury** prowadził program „**Ekorezydencja artystyczna**” skierowany do artystów i animatorów kultury zainteresowanych tematyką ekologiczną. Nabór na projekty artystyczne trwał od początku 2022 r., a zwycięski okazał się pomysł Aleksandry Perzyńskiej.
- „**Szekspir dla każdego**” – rezydencje i działania artystyczne prowadzone w ramach programu „Kultura bez Barier” przez **Gdański Teatr Szekspirowski**.
- Rezydencje twórcze, m.in. w ramach programu **wsparcia dla ukraińskich artystów i artystek**, realizowało także CSW Łażnia. Skorzystali z nich m.in.: Dmytro Krasnyj, Anastazja Kolibaba, Inga Levi, Hanna Vashchenko (Anna Holograma), Natalia Revko. Rezydencje wytchnieniowe były także częścią działań projektu „Gdańsk Miasto Literatury” – na trwające od kilku dni do 2 tygodni pobytu twórcze zaproszono 9 osób z Ukrainy.
- W ramach konkursów grantowych Miasta Gdańska dofinansowano rezydencje koordynowane przez organizacje pozarządowe: Fundację Wspólnota Gdańska – ukraiński plener rzeźbiarski „Wojna rozdała wszystkim role – jaka jest twoja?” – oraz Fundację Mewka – „Portowa rezydencja artystyczna”. W obu projektach udało się zaprosić 9 artystów.
- W 2022 r. rezydencję w ramach międzynarodowej sieci schronienia **ICORN** zakończyła białoruska artystka sztuk wizualnych i aktywistka **Lesia Pchołka**. Od końca kwietnia przez 2 miesiące w Gdańskiej Galerii Güntera Grassa można było oglądać wystawę „Ulica słabości”, która była próbą zmierzenia się artystki z doświadczeniem białoruskiego zrywu obywatelskiego. W październiku 2022 r. swoją rezydencję w ramach sieci rozpoczął **Andrzej Chadanowicz** – białoruski poeta, tłumacz, muzyk i wykładowca akademicki. Wcześniej na język białoruski przełożył on m.in. utwory Czesława Miłosza, Wisławy Szymborskiej i Zbigniewa Herberta, a także *Mury* Jacka Kaczmarskiego, które stały się jednym z czołowych utworów białoruskich protestów.

- W 2022 r. odbyła się 2. edycja „**Rezydencji literackich w Gdańsku**” (koordynowanych przez IKM) – programu skierowanego do pisarzy, poetów, badaczy i tłumaczy z Polski, Białorusi oraz Ukrainy. Spośród zgłoszeń jury wyłoniło 5 osób, które w okresie od września do grudnia 2022 r. zamieszkały w Gdańsku, by tworzyć i szukać inspiracji. Byli to: Błażej Warkocki, Gabriela Abrasowicz, Alena Ivaniushenka, Natalia Matolinets i Roksolana Zharkova. Projekt realizowany jest we współpracy z Krakowem i Warszawą oraz Unią Literacką i Stowarzyszeniem Tłumaczy Literatury. We współpracy z Instytutem Kultury Miejskiej rezydowała również ukraińska pisarka **Oksana Zabuzko**. To m.in. w czasie tego pobytu powstał wydany w 2023 r. w Wydawnictwie Agora esej **Najdłuższa podróż**.

Przez cały rok kontynuowano i rozszerzano system wsparcia obszaru literatury w Gdańsku.

- W strukturach Gdańskiej Galerii Miejskiej utworzono zespół opiekujący się aplikacją do sieci Miast Kreatywnych UNESCO w dziedzinie literatury, nad którym czuwa powołany w grudniu 2021 r. pełnomocnik Prezydent Miasta Gdańska ds. programu „Gdańsk Miasto Literatury” – Marcin Hamkało. Siedzibą projektu „**Gdańsk Miasto Literatury**” stał się budynek przy ul. Długiej 35 – dolną część przeznaczono na księgarnię kameralną prowadzoną przez Fundację na rzecz Kultury i Edukacji im. Tymoteusza Karpowicza, a w górnej odbywają się wydarzenia literackie i spotkania autorskie. Działalność tę zainaugurowano nawiązującym do charkowskiego Domu „Słowo” cyklem *Wolne Słowo*, który opieką kuratorską objęła Anna Łazar. W premierowym spotkaniu wzięli udział autorzy prac znajdujących się we wnętrzu budynku: Ołeksandr Burfaka, Wołodimir Kuzniecowa i Yasia Khomenko. Od kwietnia odbywają się konsultacje środowiskowe – biorą w nich udział twórcy literatury, tłumacze, wydawcy, księgarze, organizatorzy kultury. W 2022 r. odbyło się 8 spotkań, w tym część tematycznych.
- Znowelizowaną uchwałą Rady Miasta w sprawie zasad gospodarowania zasobem komunalnych lokali użytkowych, czynszów i ich płatności oraz podziału Gdańska na strefy czynszowe wprowadzono możliwość **obniżki czynszu dla księgarń kameralnych o 50%** na lokal miejski, w którym prowadzona jest działalność. Pod koniec 2022 r. z obniżki korzystała jedna księgarnia.
- Kontynuowano działania **Gdańskiego Funduszu Zakupu Wydawnictw**. W 3 edycjach programu w 2022 r. kupiono od gdańskich księgarń kameralnych i wydawców książki i albumy muzyczne na łączną kwotę 214 455 zł. Wśród wybranych tytułów znalazły się m.in.: *Gdański teatr „elżbietański”* prof. Jerzego Limona; wiersze Tadeusza Dąbrowskiego z lat 1999–2020 zebrane w tomie *To jest fajka*; najnowszy tom poetycki Krystyny Lars *Światło w zatoce*; *Wiersze gdańskie*; esej *Ślepa kuchnia. Jedzenie i ideologie w PRL* Moniki Milewskiej; albumy z serii *Musica Baltica* nagrane pod batutą Andrzeja Szadejki, w tym część 9., która otrzymała nagrodę Opus Klassik 2022 za najlepszą światową premierę; carillonowy album *Matter of Reverberations* z udziałem Moniki Kaźmierczak, Emila Miszka i Tomasza Chyły; powieść z gatunku young adult Roksany Jędrzejewskiej-Wróbel, *Stan splątania*, za którą autorka otrzymała we wrześniu główną nagrodę w konkursie Literacka Podróż Hestii; oraz liczne książki dla dzieci. Po raz pierwszy zakupy rozszerzono o wydawnictwa w języku ukraińskim. Znaczna część zakupionych tytułów trafiła do uczestników **Wielkiego Maratonu Czytelniczego** – oddolnej inicjatywy Szkoły Podstawowej nr 27 w Gdańsku, Zespołu Szkół Specjalnych nr 1 w Gdańsku, I Społecznej Szkoły Podstawowej Społecznego Towarzystwa Oświatowego w Gdańsku oraz WiMBP.
- We wrześniu odbyła się druga po pandemicznej przerwie i czwarta w ogóle edycja **Gdańskich Targów Książki (GTK)**, przygotowana przez księgarzy związanych z wrzeszczańską Sztuką Wyboru. Po raz pierwszy GTK przeniesiono w całości w przestrzeń Europejskiego Centrum Solidarności. W gronie festiwalowych gości znaleźli się m.in.: Andrus Kivirähk, Marcin Wicha, Tamara Duda, Wit Szostak i Sylwia Chutnik. Targowe wydarzenia dofinansowano z budżetu Miasta Gdańska.
- **Międzynarodowy Dzień Poezji** świętowano w solidarności z Ukrainą. Na przystankach autobusów miejskich w formie citylightów można było odnaleźć poezję ukraińskich poetek nominowanych do Europejskiego Poety Wolności: Kateryny Kałytko w przekładzie Anety Kamińskiej i Marianny Kijanowskiej w tłumaczeniu Adama Pomorskiego.
- Prezydent Gdańska Aleksandra Dulcikiewicz reprezentowała miasto w kampanii promującej czytelnictwo, „**Czytanie rządzi**”, przygotowanej przez Unię Metropolii Polskich i Fundację Powszechnego Czytania.
- WiMBP zainaugurowała popularną w wielu miejscach na świecie akcją „One City One Book” – w Gdańsku pod nazwą „**Gdańsk czyta**”. Polega ona na tym, że mieszkańcy umawiają się na przeczytanie w ciągu roku tego samego tytułu. W Gdańsku szlaki przetarł zbiór opowiadań Pawła Huellego *Talita*. Tytuł okazał się jednym z najczęściej wypożyczanych w WiMBP w 2022 r.

- Przy Bibliotece Oliwskiej w grudniu 2022 r. stanął **książkomat** zewnętrzny z 42 skrytkami. To piąte tego typu urządzenie w Gdańsku. Jego realizacja możliwa była dzięki wygranemu projektowi złożonemu do Budżetu Obywatelskiego.
- Rozpoczęły się prace nad odświeżonym wydaniem przewodnika **Gdańsk dla młodych podróżników**. Książka została uzupełniona o zaktualizowane treści o najważniejszych obiektach w Gdańsku oraz opatrzona całkowicie nowymi ilustracjami. Prac nad wznowieniem podjęli się autorzy pierwszego wydania: prof. Jacek Friedrich i Adam Pękalski. Opiekę wydawniczą nad publikacją sprawuje Muzeum Gdańska. Książka ukaże się w 2023 r.
- 20–25 września odbyła się 9. edycja **Festiwalu Literatury dla Dzieci** – tym razem pod hasłem: „Na językach!”. Celem projektu jest wychowywanie świadomych pokoleń i aktywnych czytelników, inspirowanie do sięgania po lektury ciekawe, ważne i wartościowe. Gdańskie wcielenie festiwalu w tym roku było kooperatywą Instytutu Kultury Miejskiej, Fundacji Burza, Nadbałtyckiego Centrum Kultury, Miasta Gdańska i Województwa Pomorskiego.
- W 2022 r. IKM kontynuował program **„Tłumacze w szkołach”**. To inicjatywa edukacyjna, w ramach której uczniowie szkół podstawowych i liceów rozwijają swoje pasje językowe i poznają kulisy pracy tłumaczy literatury. Podczas specjalnych lekcji-warsztatów młodzież pracuje pod okiem tłumaczy, odkrywając bogactwo języka ojczystego oraz niuanse literackich tekstów źródłowych. Spotkania w cyklu realizowane są od 2017 r.
- W WiMBP jesienią odbył się festiwal literatury kryminalnej **Afera Kryminalna** z udziałem m.in. Piotra Borlika, Alka Rogozińskiego, Sharon Bolton. W wydarzeniach wzięło udział ok. 230 osób.
- W przestrzeniach wybranych gdańskich instytucji kultury odbywały się spotkania powstałego oddolnie **Gdańskiego Klubu Książki (GKK)**. By rozmawiać o literaturze, spotykano się m.in. w bibliotece im. prof. J. Limona, bibliotece ECS, a także innych miejscach tworzących gdańskie lub trójmiejskie forum literackie, takich jak: siedziba Wydawnictwa Marpress czy księgarnia kameralna Sztuka Wyboru. W 2022 r. odbyło się 15 spotkań GKK poświęconych literaturze.
- Do prestiżowych nagród literackich nominowano dwie publikacje gdańskiego wydawnictwa **Części Proste**, prowadzonego przez Małgorzatę Ogonowską i Artura Rogosia. W finale Nagrody Literackiej Gdynia w kategorii „esej” znalazły się **Notatki z terenu Macieja Dymitera**, a w finale Nagrody Literackiej Nike – **Sclavus** autorstwa **Tymona Tymańskiego**. Promocja drugiego z tytułów została dofinansowana ze środków Miasta Gdańska w ramach Gdańskiego Funduszu Promocji Wydawnictw.
- W V edycji organizowanej przez Samorząd Województwa Pomorskiego Nagrody Literackiej **Wiatr od Morza** za rok 2021 nagrodzono ważnych dla Gdańska autorów, m.in. związanych z Muzeum Gdańska Janusza Dargacza, Katarzynę Kurkowską i Leszka Molendowskiego za książkę *Historie gdańskich dzielnic. Tom III: Nowy Port* (Pomorska Książka Roku), a także wieloletnią dyrektorkę Biura Prezydenta ds. Kultury, redaktorkę i poetkę, Annę Czekanowicz (za całokształt twórczości).

Sukcesy odnotowali także stypendyści Miasta Gdańska w dziedzinie literatury: **Nagrodą Conrada** za najlepszy debiut literacki nagrodzono **Paulinę Siegień** – autorkę reportażu *Miasto bajka. Wiele historii Kaliningradu*, na której przygotowanie otrzymała gdańskie stypendium kulturalne. **Wiktoria Bieźuńska**, autorka książki *Przechodząc przez próg, zagwiżdżę*, została nominowana do **Odkryć Empiku** za rok 2022. **Jan Stanisław Rybicki**, przygotowujący reportaż o starości, wygrał I edycję **Polska Stories** – konkursu organizowanego przez portal weekend.gazeta.pl.

Wzmacnianie ponadlokalnego i międzynarodowego znaczenia Gdańska poprzez kulturę i turystykę

Gdańsk jest nośnikiem unikatowego dla europejskiej kultury dziedzictwa, a w związku z uwarunkowaniami historycznymi i krajobrazowymi ma znaczny potencjał turystyczny. Aby oferta kulturalna miasta była atrakcyjna, należy wzmacniać ją na kilku poziomach, dbając o dziedzictwo, jakość, infrastrukturę, kluczowe wydarzenia i produkty turystyczne, identyfikację marki kulturalnej i turystycznej oraz dobrą komunikację z konkretnymi grupami odbiorców. Aspiracją Gdańska jest również tworzenie warunków sprzyjających międzynarodowej współpracy kulturalnej.

DBAŁOŚĆ O MATERIALNE I NIEMATERIALNE DZIEDZICTWO KULTUROWE

Troska o dziedzictwo kulturowe, w tym unikatowe dziedzictwo miasta, jest jednym z priorytetów Gdańska. Miasto finansuje projekty polegające na modernizacji infrastruktury oraz poprawie możliwości ekspozycji i walorów historycznych budynków. Nie tylko korzysta przy tym z własnego budżetu, lecz także czyni starania o pozyskanie funduszy zewnętrznych z krajowych i międzynarodowych programów ochrony europejskiego dziedzictwa kulturowego.

18 czerwca Gdańsk obchodził kolejną edycję **Dnia Gotyku Ceglanego** – inicjatywy stowarzyszenia Europejski Szlak Gotyku Ceglanego, którego Gdańsk jego członkiem od 2008 r. We współpracy z Muzeum Narodowym i Gdańską Organizacją Turystyczną zorganizowano cykl koncertów i wykładów tematycznych, ponadto zaproszono do zwiedzania wybranych obiektów architektury gotyckiej – m.in. Wielkiego Młyna (Muzeum Bursztynu), Bazyliki św. Mikołaja, dawnego klasztoru franciszkanów, Piwnicy Romańskiej, bazyliki Mariackiej, Ratusza Głównego Miasta i Dworu Artusa.

Gdańską kulturę carillonową można znaleźć na krajowej liście niematerialnego dziedzictwa kulturowego. W 2022 r. miasto kontynuowało starania o umieszczenie swojej carillonowej tradycji muzycznej na liście reprezentatywnej niematerialnego dziedzictwa kulturowego ludzkości UNESCO. Gdańsk jest jedynym miastem w Polsce, które posiada instrumenty w stanie umożliwiającym regularne koncerty.

Najważniejsze prace konserwatorskie zabytków architektury i obiektów sakralnych oraz inne działania inwestycyjne podjęte w 2022 r.

Muzeum Gdańskie wykonało szeroko zakrojone prace konserwatorskie i remontowe – m.in. w **Twierdzy Wisłoujście**. Przeprowadzono remont północnego muru oporowego dziedzińca, zakończono też pierwszy etap konserwacji restauracji Fortu Carre, obejmujący latarnię, domki oficcerskie i Dom Komendanta. Rozpoczęła się realizacja drugiego etapu prac, obejmująca m.in. zadaszenie wieńca Fortu Carre. Równolegle wykonano przeciwwodną izolację Bastionu Południowo-Wschodniego i Bastionu Ostroróg. By umożliwić całoroczny ruch turystyczny w Twierdzy, Muzeum realizuje też kompleksową przebudowę dawnego budynku koszar napoleońskich Szańca Wschodniego, w którym zaprojektowano muzeum relikwii archeologicznych, a także podpisano umowę na opracowanie wielobranżowego projektu przebudowy dawnego hangaru jachtowego z myślą o celach wystawienniczych.

W **Wielkim Młynie**, po uruchomieniu w jego zrewitalizowanych wnętrzach Muzeum Bursztynu, zadbane również o otoczenie obiektu – zlecono opracowanie dokumentacji dotyczącej wzmocnienia i remontu murów ceglanych wokół budynku wraz z projektem zagospodarowania placu przed elewacją zachodnią oddziału. Wykonano także szklane przedsionki w wejściach od strony wschodniej.

W **Dworze Artusa** przeprowadzono modernizację dawnej Sali Rycerskiej, tworząc Galerię Malarstwa, natomiast w piwnicach **Ratusza Głównego Miasta** przeprowadzono badania archeologiczne mające na celu weryfikację wiedzy na temat osadnictwa słowiańskiego na podstawie pozostałości odkrytych w sondażowych wykopach. Dla **Domu Uphagena** opracowano dokumentację i uzyskano pozwolenie na realizację prac konserwatorskich przy portalu i dolnej części fasady oraz na roboty budowlane w zakresie zabezpieczenia ścian zewnętrznych przed wodą gruntową. W **Kuźni Wodnej** w Oliwie przeprowadzono dodatkowe prace restauratorskie młotów wodnych. Powiększono też kolekcję kowalską o nowe narzędzia.

Gmina Miasta Gdańska współfinansuje gruntowną modernizację **Teatru Wybrzeże**, w tym modernizację Dużej Sceny Teatru. W 2022 r. kontynuowane prace w tym zakresie. Oficjalne otwarcie zaplanowane jest na jesień 2023 r. Inwestycje współfinansują także środki Samorządu Województwa Pomorskiego oraz pochodzące z Pożyczki Miejskiej.

Kontynuowano prace projektowe, a od lipca 2022 r. prowadzono roboty budowlane (z adaptacją do nowych funkcji) w dawnym Zespole Sierocińca. W tym miejscu w przyszłości ma powstać **dom literatury** z częścią wystawienniczą, rezydencyjną i umożliwiającą realizowanie wydarzeń kulturalnych.

W dawnym Domu Rosyjskim w kamienicy przy ul. **Długiej 35** zaadaptowano wnętrza, wydzielając część biurową, salę umożliwiającą organizację wydarzeń kulturalnych oraz przestrzeń na kameralną księgarnię. Integralną częścią wnętrza stały się prace artystyczne twórców z Ukrainy: Ołeksandra Burłaki, Wołodomyra Kuzniecowa i Yasi Khomenko.

W 2022 r. Hevelianum kontynuowało rozpoczęte w 2021 r. prace budowlane w obrębie dawnego **Zespołu Szpitalnego Bożego Ciała**. Z uwagi na zły stan wymagane były: wymiana konstrukcji więźby dachu budynków C i D, wymiana zdegradowanych elementów drewnianych ścian kolankowych oraz przemurowanie wewnętrznych ścian nośnych w nowej technologii. Zakończono prace na elewacji budynku D – przywrócono oryginalną kolorystykę cegieł. W budynku C rozebrano stropy drewniane, które zostaną zastąpione żelbetowymi, i wykonano dwa szyby windowe. W budynku E zakończyły się prace rozbiórkowe i wzmocnienie fundamentów. Sfinalizowanie wszystkich prac zaplanowano na 2024 r.

W lutym 2022 r. odbyło się uroczyste otwarcie odrestaurowanego **Ratusza Oruńskiego**. Swoją siedzibę mają tu radni dzielnicy Orunia – Św. Wojciech – Lipce, Gdańska Fundacja Innowacji Społecznej oraz Biblioteka Ratuszowa z księgozbiorem 25 tys. książek i z 2,5 tys. audiobooków.

Wykonano prace budowlane i konserwatorskie w budynku **Domu Wałmistrza**. W trakcie robót odkryto dodatkową poprzeczną ławę fundamentową oraz dodatkowe fundamenty kamienne pod ceglanymi.

Hevelianum kontynuowało również zagospodarowanie **Domu Zdrojowego w Gdańsku-Brzeźnie**. W obiekcie utworzono ekolaboratorium i ekodoświadczalnię. Sfinansowano również elementy wyposażenia w ekologicznej klasie plenerowej na terenie Domu Zdrojowego. Środki na zadanie pochodzą z Gminy Miasta Gdańska i Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska.

Wojewódzka i Miejska Biblioteka Publiczna kontynuowała modernizację swoich filii. 5 lutego otwarto odrestaurowany Ratusz Oliwski, w którym siedzibę znalazła nowa filia biblioteczna – **Biblioteka Ratuszowa**. 6 maja, po niemal 9-miesięcznym gruntownym remoncie, otwarto **American Corner** przy Targu Rakowym 5/6 – bibliotekę z księgozbiorem anglojęzycznym, promującą kulturę amerykańską. Rozpoczął się także remont budynku przy ul. **Szpaki 1**. Docelowo obiekt stanie się częścią sieci filii WiMBP.

Dyrekcja Rozbudowy Miasta Gdańska rozstrzygnęła przetargi na wykończenie i wyposażenie budynku **Kunsztu Wodnego**, który będzie siedzibą Instytutu Kultury Miejskiej. Otwarcie zaplanowano na 2023 r.

Kontynuowano prace nad wykonaniem dokumentacji technicznej adaptacji dawnego **kościółka Menonitów** na wielofunkcyjną salę koncertową, nad którą pieczę sprawować będzie Cappella Gedanensis.

W ramach ochrony zabytków i rewitalizacji gdańskiego krajobrazu kulturalnego w 2022 r. przyznano 23 dotacje na **remont zabytkowych obiektów**: klasztoru oo. Dominikanów, parafii prawosławnej pw. św. Mikołaja, parafii rzymskokatolickiej pw. św. Barbary, parafii greckokatolickiej pw. św. Bartłomieja i Opieki NMP, parafii polskokatolickiej pw. Bożego Ciała, parafii rzymskokatolickiej pw. św. Apostołów Piotra i Pawła, Gdańskiego Seminarium Duchownego, parafii rzymskokatolickiej pw. Wniebowzięcia NMP, kamienicy przy ul. Mariackiej 34-35-36, kamienicy przy ul. Piwnej 66, kamienicy przy ul. Ogarnej 11, kamienicy przy ul. Mariackiej 6, Małego Młyna, baszty Schultza w zespole dawnego Dworu Miejskiego. Tym 14 beneficjentom przyznano dofinansowania w łącznej kwocie 3 732 700 zł.

Rozpoczął się remont legendarnego klubu **Rudy Kot** – jednego z najstarszych tego typu miejsc w Gdańsku z bogatą tradycją jazzową i rockandrollową. Zarządcą budynku są Międzynarodowe Targi Gdańskie. Otwarcie klubu zaplanowano na 1. połowę 2024 r. Po remoncie miejsce ma nosić nazwę Kot.

Archeolodzy z Uniwersytetu Gdańskiego, realizujący zlecenie Muzeum Gdańska, odkryli pod Ratuszem Głównego Miasta pozostałości osadnictwa Słowian z I połowy X w. oraz osadę słowiańską i ceramikę datowaną na ten sam okres, istniejącą pod Ratuszem Głównego Miasta. 20 grudnia odbyła się konferencja prasowa poświęcona najnowszemu odkryciu. Odkrycie zmienia dotychczasową wiedzę o początkach Gdańska i bezsprzecznie wskazuje na **powstanie miasta w 930 r.**, tym samym przesuwając dotychczas szacowaną datę o 60 lat wstecz.

DZIAŁANIA REALIZOWANE W RAMACH PROGRAMU OPERACYJNEGO KULTURA I CZAS WOLNY: Wzmacnianie ponadlokalnego i międzynarodowego znaczenia Gdańska przez kulturę

- Przez cały rok kontynuowano działania przygotowujące Miasto Gdańsk do aplikacji do **sieci Miast Kreatywnych UNESCO w dziedzinie literatury**. Listy popierające starania Gdańska o dołączenie do sieci skierowały Miasto Kraków, a także samorząd wileński. Prace integrujące środowisko lokalnych twórców oraz inicjujące międzynarodowe kontakty w obszarze literatury prowadził zespół „Gdańska Miasta Literatury”, działający w strukturach Gdańskiej Galerii Miejskiej pod opieką pełnomocnika Prezydent Miasta Gdańska ds. programu „Gdańsk Miasto Literatury”. Aplikacja zaplanowana jest na rok 2023.

- Gdańską **kulturę carillonową** można znaleźć na krajowej liście niematerialnego dziedzictwa kulturowego. W 2022 r. miasto kontynuowało starania o umieszczenie carillonowej tradycji muzycznej Gdańska na liście reprezentatywnej niematerialnego dziedzictwa kulturowego ludzkości UNESCO. Gdańsk jest jedynym miastem w Polsce, które posiada instrumenty w stanie umożliwiającym regularne koncerty.
- W ramach działań upowszechniających wiedzę o gdańskich carillonach prowadzony jest cykl zamówień kompozytorskich przygotowanych przez współczesnych polskich kompozytorów. Jak co roku we wrześniu odbyła się premiera kolejnych dwóch kompozycji na carillon solo, zamówionych przez Miasto Gdańsk i Muzeum Gdańska – tym razem u **Hanny Kulenty** i **Dariusza Przybylskiego**. Album *Contemporary Carillon*, prezentujący gdańskie zamówienia kompozytorskie w wykonaniu miejskiej carillonistki **Moniki Kaźmierczak**, został nominowany do Fryderyków w kategorii „recital solowy” w dziedzinie muzyki klasycznej.
- Na przełomie lipca i sierpnia odbyła się w Gdańsku **26. edycja Festiwalu Szekspirowskiego** – pierwsza po śmierci prof. Jerzego Limona i pod dyrekcją Agaty Grendy. Tradycyjnie w ofercie znalazły się produkcje polskich i zagranicznych grup teatralnych, w tym spektakle wybitnych reżyserów i teatrów z Włoch, Danii, Stanów Zjednoczonych, Czech oraz Norwegii. Nowością był eksperymentalny zwrot festiwalu, widoczny m.in. w doborze spektakli, jak również w kampanii promocyjnej; festiwalowy plakat przygotował John Stanisci, znany m.in. z rysowania Spidermana, Batmana, Constantine’a czy X-Files dla DC Comics i Marvela. Motto festiwalu – „Między niebem a sceną. Po Burzy?” – jest bezpośrednim nawiązaniem do tytułu książki prof. Jerzego Limona wydanej w 2022 r.
- W listopadzie w Gdańskim Teatrze Szekspirowskim odbyła się prapremiera musicalu **1989**, opowiadającego o historii pokojowego ruchu Solidarność, jej bohaterach i towarzyszących im wydarzeniach. Spektakl jest wynikiem kooperatywy Gdańskiego Teatru Szekspirowskiego i Teatru im. Juliusza Słowackiego w Krakowie. Za jego produkcję odpowiadają z kolei wybitne postaci świata teatru, literatury i muzyki: Katarzyna Szyngiera (reżyseria), Marcin Napiórkowski i Mirosław Wleki (scenariusz), Andrzej „Webber” Mikosz (muzyka) oraz Adam „Łona” Zieliński (wybrane teksty piosenek). Rapowany spektakl spotkał się z entuzjastycznym przyjęciem przez krytyków i publiczność.
- W 30. rocznicę powstania wielkiego ruchu społecznego Solidarność ECS – chcąc podziękować wszystkim obcokrajowcom, którzy wspomagali Polskę w jej trudnej walce o wolność i demokrację – ustanowiło **Medal Wdzięczności**. Wyróżnienie to zostało przyznane łącznie 722 osobom (w tym 65 pośmiertnie), które w duchu ideałów Solidarności stawały w obronie uniwersalnych praw człowieka, angażując się na rzecz promocji idei solidarności jako podstawy europejskiego porządku, działając na rzecz porozumienia między narodami oraz budując na zasadach dialogu ład społeczny i moralny. W 2022 r. medale otrzymali: Andrej Chadanowicz (Białoruś), będący także rezydentem ICORN w Gdańsku, Bory Łewyckij (Ukraina), Bohdan Osadczyk (Ukraina), Josef Zissels (Ukraina), Żelju Żelew (Bułgaria), Stefan Canew (Bułgaria), Manfred Mack (Niemcy), Wasyl Stus (Ukraina), Lane Kirkland (USA).
- W 2022 r. odbyły się 2 edycje festiwalu Actus Humanus: „Resurrectio” oraz „Nativitas”. Na program festiwalu złożyło się z 20 koncertów, których można było wysłuchać 13–17 kwietnia (Actus Humanus Resurrectio – 10 koncertów) oraz 7–11 grudnia (Actus Humanus Nativitas – 10 koncertów). Wystąpili m.in.: Cohaere Ensemble, Raphael Höhn, Café Zimmermann, Arte dei Suonatori, {oh!} Orkiestra, Marco Beasley, Fernabucco, Chœur de Chambre de Namur, Monika Kaźmierczak. Promocji Gdańska oraz turystyki kulturalnej będą służyły zapisy i rejestracje koncertów Actus Humanus dokonane przez współorganizatora – Polskie Radio Program 2.
- W 2 edycjach (wiosennej i jesiennej) festiwalu **ORGANY Plus+** odbyło się 10 koncertów promujących muzykę barokową, klasyczną i romantyczną, w tym także koncert „Moniuszko 150”, upamiętniający 150. rocznicę śmierci artysty. W wydarzeniach wzięło udział blisko 3 tys. osób.
- W czasie **Gdańskiego Festiwalu Muzycznego** w 2022 r., w przeciwieństwie do 2 poprzednich edycji, wszystkie koncerty odbyły się z udziałem publiczności. Między 13 a 22 maja zorganizowano ich łącznie 12 w różnych salach koncertowych miasta: w Polskiej Filharmonii Bałtyckiej, w Centrum św. Jana, w Studiu Koncertowym Radia Gdańsk i na scenie koncertowej Akademii Muzycznej. Gwiazdą inauguracji była Camille Thomas, która zagrała na wiolonczeli Stradivarius Feuermann z 1730 r., należącej wcześniej do przyjaciela Fryderyka Chopina – Auguste’a Franchomme’a. W festiwalu wzięli udział zwycięzcy najważniejszych konkursów pianistycznych na świecie, wśród nich: Eric Lu, Szymon Nehring i Alexandre Kantorow. Nagrodę Prezydenta Miasta Gdańska w dziedzinie kultury, a także nagrodę rektora Akademii Muzycznej w Gdańsku odebrał w czasie festiwalu Konstanty Andrzej Kulka.

8. | KULTURA I CZAS WOLNY

Szacuje się, że wydarzenia festiwalowe dotarły (bezpośrednio lub jako transmisje) do 14 tys. odbiorców.

- Między 21 a 27 sierpnia odbyła się XVII edycja Międzynarodowego Festiwalu Mozartowskiego **Mozartiana**, która od lat na swoich scenach gości wybitnych polskich i zagranicznych artystów. W czasie 7 dni festiwalu wystąpiło aż 200 artystów. Organizatorem wydarzenia jest Polski Chór Kameralny.
- Trwała współpraca kulturalna w związku z międzynarodowymi umowami partnerskimi. Na **Międzynarodowym Zjeździe Hanzy w Neuss** Gdańsk reprezentowała **Honorata Martin, laureatka konkursu HANSEartWORKS**, która przedstawiła performance swojego autorstwa. We wrześniu odbyła się prezentacja twórczości współczesnych artystów wileńskich podczas festiwalu **Wilno w Gdańsku** oraz artystów gdańskich w Wilnie w ramach **Gdanskas Vilniuje**.
- Utrzymane zostało członkostwo w sieciach współpracy, międzynarodowych organizacjach kulturalnych i turystycznych oraz projektach międzynarodowych, m.in.: International Congress and Convention Association, CityDNA (wcześniej pod nazwą European Cities Marketing), International Cities of Refuge Network, Cruise Baltic, International Association of Curators of Contemporary Art, Versopolis, European Creative Hubs Network, International Council of Museums.
- W czerwcu Gdańsk był gospodarzem zjazdu General Assembly międzynarodowej sieci schronienia **ICORN**, w którym uczestniczyli rezydenci, koordynatorzy i partnerzy sieci. Spotkaniom przyświecało inspirowane miastem hasło „Solidarność”, Gdańsk zaś reprezentował miejsce narodzin pokojowego ruchu oporu wobec dyktatury. Między 8 a 10 czerwca goszczono 250 związanych z siecią osób, pochodzących z 35 różnych krajów. Gdańsk do sieci ICORN dołączył w 2017 r. Od tego czasu opiekował się czworgiem rezydentów z różnych krajów świata.
- W 2022 r. ustanowiono kolejny rekord Guinnessa dla Gdańska – tym razem w kategorii „największa bryła bursztynu”. Okaz bursztynu sumatrańskiego o wadze 68,2 kg można zobaczyć w **Muzeum Bursztynu**, oddziale Muzeum Gdańska.
- 28. edycja **Międzynarodowych Targów Bursztynu i Biżuterii Amberif** zaskoczyła zmianami. Po raz pierwszy odbyła się w formie hybrydowej: w Centrum Wystawienniczo-Kongresowym AmberExpro i online. Amberif jest największym jubilerskim wydarzeniem w Europie Środkowo-Wschodniej. Można na nim spotkać odwiedzających z 54 krajów świata, m.in. z Niemiec, Litwy, Ukrainy, Chin, Wielkiej Brytanii, Łotwy, Szwecji, Włoch, Danii, Finlandii czy Stanów Zjednoczonych. Pierwszą edycję targów zorganizowano jesienią 1994 r.

TURYSTYKA

W 2022 r. Gdańsk odwiedziło 3,7 mln osób – o 23% więcej niż w 2021 r. Był to rekordowy rok, lepszy nawet od niezwykle udanego roku 2019, a więc okresu przed pandemią, kiedy to miasto odwiedziło ok. 3,5 mln gości. Liczba gości zagranicznych wyniosła ponad 728 tys. i wzrosła o 67%. Liczba gości krajowych wyniosła 3 mln – o 15% więcej niż rok wcześniej. Jednym z efektów pandemii był spadek udziału gości zagranicznych wśród ogółu przyjeżdżających – z ok. 35% z okresu przed pandemią do 14% w 2021 r. Obecnie obserwujemy odwracanie tego procesu: goście z zagranicy stanowili 20% całego ruchu.

Wśród gości krajowych, stanowiących blisko 81% ruchu turystycznego, przeważali mieszkańcy województw: pomorskiego (24%), mazowieckiego (12%), kujawsko-pomorskiego (11%) oraz warmińsko-mazurskiego (10%). Wśród gości zagranicznych prym wiodli mieszkańcy Niemiec (45%) oraz krajów skandynawskich (30%). Na kolejnej pozycji są mieszkańcy Wielkiej Brytanii (8%).

Gdańsk jest odwiedzany przede wszystkim w celach wypoczynkowych (33% osób), przez osoby odwiedzające rodzinę lub znajomych (19%), z powodów służbowych (12%) oraz w celu poznania miasta i jego zabytków (11%). Najczęstsze formy spędzania czasu wolnego to: spacer (42%), zwiedzanie (41%) oraz zakupy (37%).

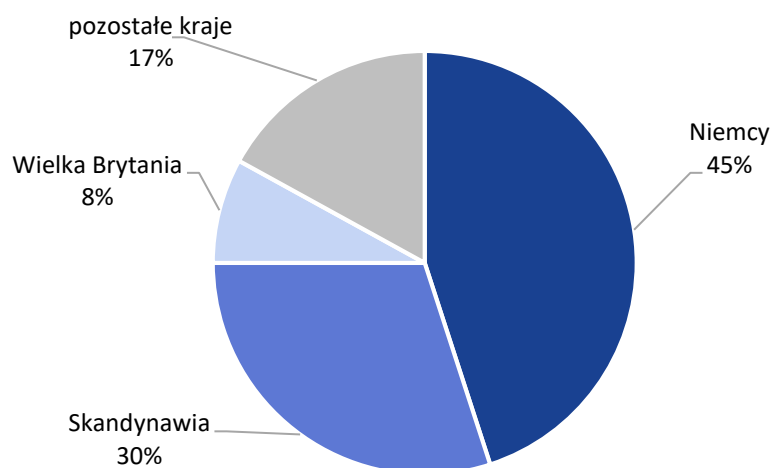
Najchętniej odwiedzanymi obiektami i atrakcjami turystycznymi w Gdańsku w 2022 r. były: Westerplatte (27%), park Oliwski i archikatedra oliwska (21%), Ratusz Głównego Miasta (20%), molo w Brzeźnie (15%) i Gdański Ogród Zoologiczny (14%).

Ruch turystyczny w Gdańsku w 2022 r.

2022	krajowi		zagraniczni		ogółem		
	turyści	odwiedzający jednodniowi	turyści	odwiedzający jednodniowi	turyści	odwiedzający jednodniowi	suma
	1 530 626	1 468 846	557 818	170 735	2 088 444	1 639 581	3 728 025

Źródło: Raport „Turystyka Gdańska 2022 r.” opracowany przez Pomorski Instytut Naukowy na zlecenie Gdańskiej Organizacji Turystycznej.

Struktura turystów i odwiedzających jednodniowych z zagranicy w Gdańsku w 2022 r.
- dane w % -

Źródło: Raport „Turystyka Gdańska 2022 r.” opracowany przez Pomorski Instytut Naukowy na zlecenie Gdańskiej Organizacji Turystycznej.

Ogólny poziom zadowolenia z pobytu w Gdańsku w 2022 r. był bardzo wysoki – w 10-stopniowej skali wyniósł 8,4 pkt.

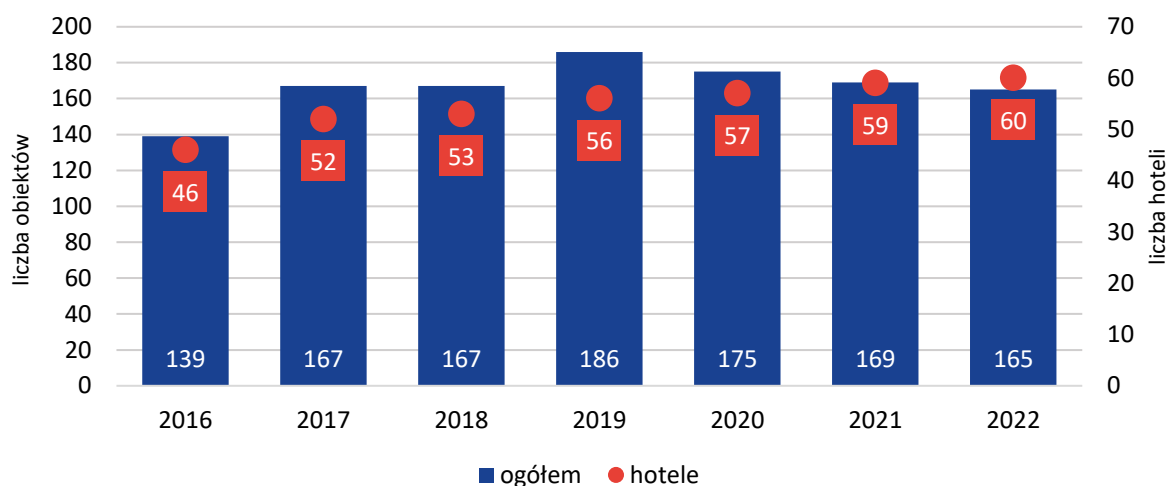
BAZA NOCLEGOWA I GASTRONOMICZNA W GDAŃSKU

Rok 2022 był kolejnym rokiem pandemii COVID-19. Dane wskazują, że branża hotelarska wciąż stała z tego powodu przed dużymi wyzwaniami, jednak podejmowane działania przyniosły znaczną poprawę. Pomagały w tej sytuacji wprowadzenie masowych szczepień oraz zdecydowanie większa chęć do podróżowania. Dodatkowo napływ uchodźców z Ukrainy odczuwalnie zwiększył wykorzystanie bazy noclegowej.

Nastąpił ogromny wzrost liczby turystów korzystających z noclegów w turystycznych obiektach noclegowych oraz liczby udzielonych noclegów – widoczny szczególnie w pierwszych miesiącach roku, co było związane z poszukiwaniem schronienia przez obywateli ogarniętej konfliktem zbrojnym Ukrainy. W miesiącach letnich odnotowano prawie dwukrotny wzrost udzielonych noclegów w porównaniu z rokiem 2021.

Gdańska Organizacja Turystyczna nie ustawała w pomocy dla branży, wciąż oferując szkolenia i warsztaty w zakresie sposobów minimalizacji negatywnego wpływu pandemii, a także prowadziła akcje promocyjne zachęcające turystów do przyjazdu do Gdańska.

Turystyczne obiekty noclegowe w Gdańsku
w latach 2016–2022

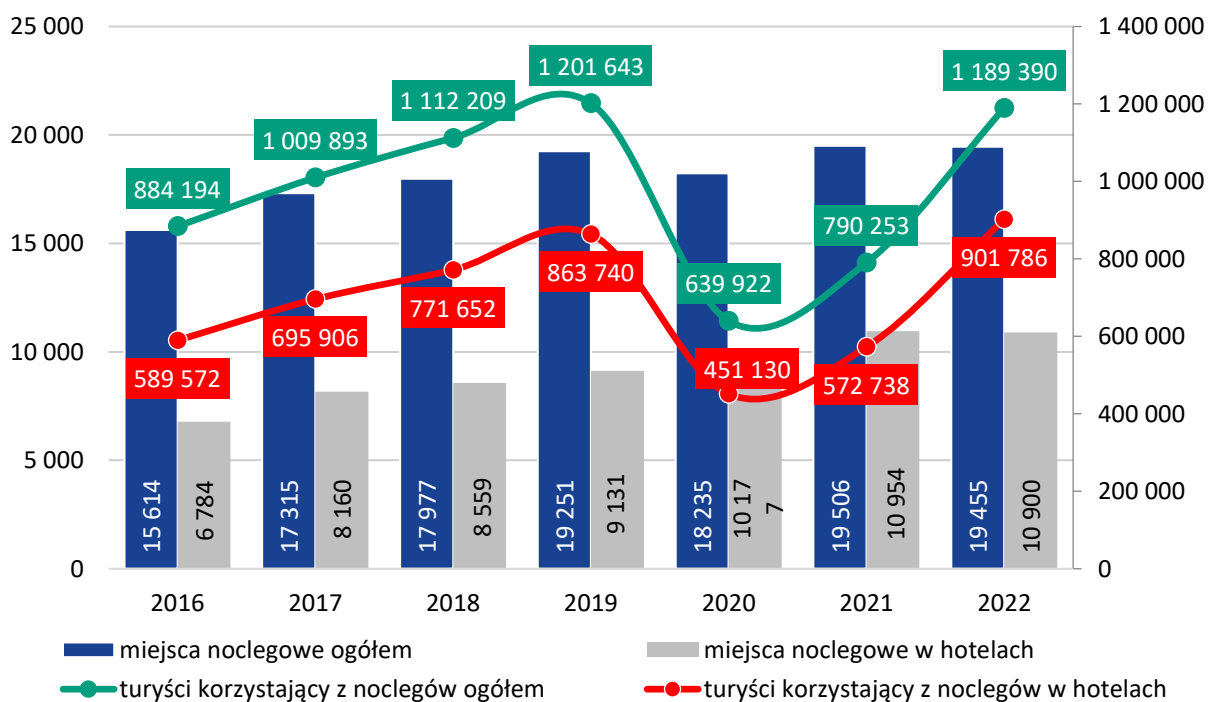

* prezentowane dane uwzględniają obiekty liczące 10 i więcej miejsc noclegowych

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS.

W ewidencji obiektów noclegowych w Gdańsku prowadzonej na podstawie decyzji administracyjnych o zaszerogowaniu obiektów wydanych przez Marszałka Województwa Pomorskiego oraz na podstawie zaświadczeń o wpisie do ewidencji innych obiektów, w których są świadczone usługi hotelarskie, prowadzonej przez Prezydenta Miasta Gdańska (dane te, w przeciwieństwie do danych GUS, ujmują również obiekty liczące mniej niż 10 miejsc noclegowych), było zarejestrowanych 2080 obiektów całorocznych i sezonowych, w tym 65 obiektów hotelarskich (61 hoteli, 1 pensjonat, 3 schroniska młodzieżowe) oraz 1962 inne obiekty, 28 hosteli i 25 domów studenckich (stan na 31.12.2022 r.)

Miejsca noclegowe i liczba osób korzystających z noclegów w Gdańsku
w latach 2016–2022

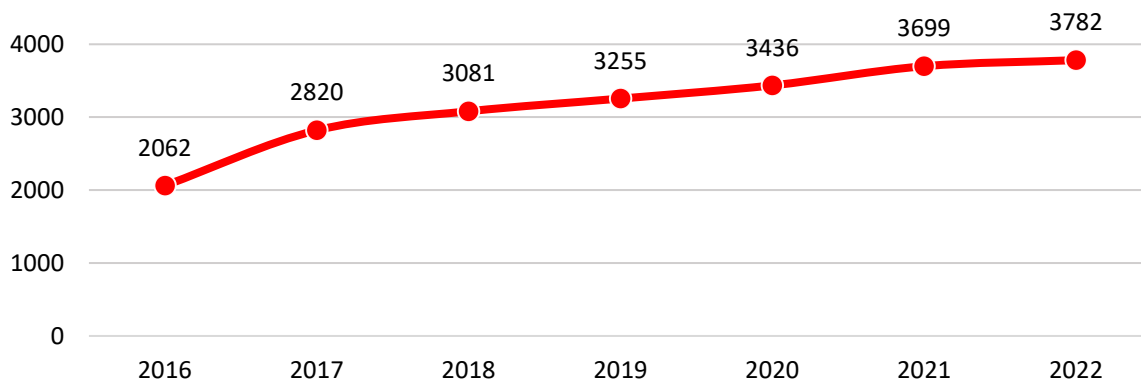

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Turyści, którzy przybyli do Gdańska, najchętniej korzystali z noclegu w hotelu (24%; o 5 pkt proc. mniej niż w 2021 r.), wynajmowali mieszkanie/apartament (15%) bądź nocowali u rodziny/znajomych (16%; podobnie jak w 2021 r.).

Istotnym elementem oferty turystycznej Gdańska są również stale rozwijające się usługi gastronomiczne. Według danych z rejestru REGON liczba podmiotów gospodarczych zarejestrowanych w Gdańsku i prowadzących działalność związaną z zakwaterowaniem oraz usługami gastronomicznymi (sekcja I) wyniosła w 2022 r. 3782, co oznacza wzrost o 2,2% r/r.

Podmioty gospodarcze prowadzące działalność związaną z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi (sekcja I) w Gdańsku w latach 2016–2022

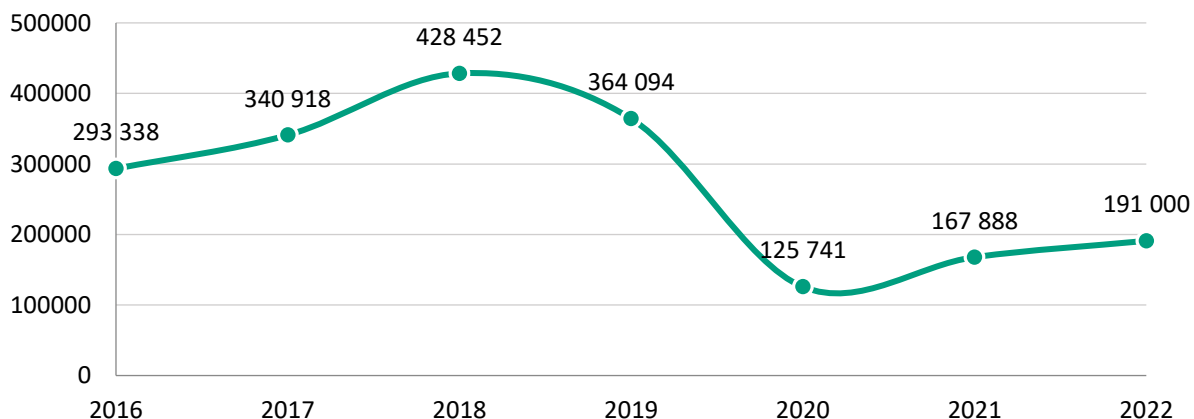

Źródło: Opracowanie własne na podstawie bazy danych REGON. W zestawieniu ujęte są podmioty gospodarcze macierzyste i lokalne.

INFORMACJA TURYSTYCZNA

W 2022 r. Gdańska Organizacja Turystyczna prowadziła dwa stacjonarne całoroczne punkty informacji turystycznej: przy Długim Targu 28/29 oraz w Porcie Lotniczym. Pracownicy informacji turystycznej prowadzą też – 24 godz. na dobę przez 7 dni w tygodniu – obsługę za pośrednictwem wirtualnego serwisu Livechat na portalu www.visitgdansk.com. Poza tym okresowo uruchomione zostały punkty informacji turystycznej w Porcie Gdańsk (od IV do X – do obsługi gości przybywających na statkach wycieczkowych; w 2022 r. obsłużone zostały 94 zawinięcia), na Wyspie Sobieszewskiej (w VII i VIII) oraz podczas Jarmarku św. Dominika i Jarmarku Bożonarodzeniowego. Poza tym w Gdańsku działają także Pomorskie Centrum Informacji Turystycznej przy Bramie Wyżynnej oraz punkt Polskiego Towarzystwa Turystyczno-Krajoznawczego (PTTK) Oddział Gdańsk przy ul. Długiej 45. W 2022 r. z usług punktów informacji turystycznej skorzystało łącznie 191 tys. osób.

Liczba turystów odwiedzających punkty informacji turystycznej w Gdańsku w latach 2016–2022

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Gdańskiej Organizacji Turystycznej.

GDAŃSKIE PRODUKTY TURYSTYCZNE

Głównym partnerem miasta w kreowaniu rozwoju turystycznego Gdańska jest Gdańska Organizacja Turystyczna (GOT). Współpracuje ona z Pomorską Regionalną Organizacją Turystyczną oraz Polską Organizacją Turystyczną, a także czerpie z doświadczeń największych miast europejskich zrzeszonych w CityDNA (dawnej European Cities Marketing). Dodatkowo, wraz z Zarządem Morskiego Portu SA, reprezentuje Gdańsk w międzynarodowej organizacji Cruise Baltic, która popularyzuje region Morza Bałtyckiego wśród turystów, armatorów i tzw. touroperatorów. W strukturze organizacyjnej GOT działa, na rzecz rozwoju turystyki biznesowej, Gdańsk Convention Bureau (GCB). Od sierpnia 2007 r. GCB jest członkiem stowarzyszenia ICCA (International Congress & Convention Association).

Najważniejszym produktem turystycznym GOT jest **Karta Turysty**. W 2022 r. sprzedano 7,5 tys. kart oraz ponad 9 tys. zapisanych na niej pakietów, pozwalających m.in. na bezpłatne lub tańsze wstępy do różnych obiektów kultury. W 2022 r. do projektu dołączyły: **Muzeum II Wojny Światowej**, dwa oddziały Muzeum Gdańska: **Kuźnia Wodna w Oliwie** oraz **Muzeum Nauki Gdańskiej**, a także 9 partnerów rabatowych. Ponadto zmieniono nazwy dwóch najważniejszych pakietów: „Odkrywca” i „Odkrywca Premium” (dawniej: „Zwiedzanie” oraz „Rodzina i Zabawa”), wprowadzono możliwość doładowania karty biletem na komunikację miejską dla całego Trójmiasta oraz umożliwiono zakup usług premium portu lotniczego: Fast Track i Executive Lounge. W sierpniu 2022 r. GOT przystąpiła do międzynarodowej grupy projektowej „We love City Cards”, tworzonej przez uczestników konferencji „City Cards Experts Meeting”.

W 2022 r. powstał nowy szlak turystyczny o nazwie **Smaki Gdańska**. Na podstawie XIX-wiecznych przepisów zawartych w książce *Smaki Gdańska*, autorstwa fotografki Katarzyny Fiszer oraz muzealniczki i rekonstruktorce kulinarnej Aleksandry Kucharskiej, gdańscy restauratorzy przygotowali autorskie potrawy, których można spróbować m.in. dzięki Karcie Turysty i Karcie Mieszkańca. Szlak ten, współtworzony wspólnie z Międzynarodowymi Targami Gdańskimi i autorkami książki, służy promocji turystyki kulinarnej oraz budowaniu tożsamości miasta jako połączenia tradycji i nowoczesności.

Serwis visitgdansk.com – oficjalny i największy turystyczny portal internetowy miasta – odwiedziło w 2022 r. niemal 600 tys. użytkowników (o 70% więcej niż rok wcześniej), co przełożyło się na 4,356 mln odsłon.

Zarządzanie w kulturze i turystyce

Skuteczne realizowanie założeń dotyczących kultury oraz wzmocnienia atrakcyjności turystycznej Gdańska jest możliwe, jeśli systematycznie dokonuje się ewaluacji działań oraz przeprowadza się badania pozwalające na obserwację potrzeb odbiorców i zmian w ofercie. Profesjonalizacja zarządzania kulturą w Gdańsku jest istotna na każdym szczeblu – od kreowania polityki kulturalnej miasta po podnoszenie kompetencji kadr kultury. Obszarem wymagającym monitoringu jest również rynek turystyczny. Badanie trendów w tym zakresie pozwala na dostosowanie oferty do oczekiwań odwiedzających i turystów.

DZIAŁANIA REALIZOWANE W RAMACH PROGRAMU OPERACYJNEGO KULTURA I CZAS WOLNY:

Podnoszenie jakości zarządzania w kulturze i turystyce

- W 2022 r. realizowano takie projekty, jak Akademia Nowych Mediów czy MediaLab Gdańsk, kierowane do liderów działalności kulturalnej, animatorów, menedżerów kultury, edukatorów oraz kadry nauczycielskiej. Odbyły się szkolenia w programach „Kultura cyfrowa”, „Animaton” i „MEDIALabirynty” oraz w ramach międzynarodowego projektu „Bridging Digital” kierowanego do osób zajmujących się kolekcjami cyfrowymi i digitalizacją zbiorów w instytucjach.
- Instytut Kultury Miejskiej kontynuował działania wspierające kadry kultury i sztuki, w tym cykl szkoleniowy **„Sztuka to praca”** dla artystów i artystek rozpoczynających pracę w sektorze kultury i rozwijających działania w kierunku finansowej niezależności. Program realizowany był poprzez webinaria, warsztaty stacjonarne i podcasty.
- W organizowanej w maju 2022 r. przez IKM konferencji **„Marketing w kulturze”** wzięło udział – w formie stacjonarnej w Teatrze Szekspirowskim i online – ponad 400 osób. Podczas dwudniowego wydarzenia można było uczestniczyć w 16 zróżnicowanych tematycznie szkoleniach.
- W związku z potrzebą podnoszenia kompetencji międzykulturowych IKM zorganizował dwudniowe szkolenie dla kadr kultury z Gdańska i Trójmiasta kierowane od pracowników instytucji kultury, animatorów i edukatorów.
- Wśród inicjatyw badawczych Obserwatorium Kultury stworzono raport dotyczący miejsc kreatywnych w Gdańsku.

- W ramach projektu „Metropolitanka” i programu „Edukacja do Kultury” przeprowadzone zostały warsztaty herstoryczne kierowane do środowiska trójmiejskich nauczycielek i nauczycieli.
- Gdański Medialab kontynuował współpracę z Biblioteką Gdańską PAN, realizując warsztaty z projektowania botów, GIF-ów i transkrypcji oraz warsztaty w programie #wyszukanygdansk.
- Obszar Metropolitalny Gdańsk-Gdynia-Sopot rozwijał grupę na stronie **Metropolitalna Kadra Kultury**, która służy jako platforma dzielenia się wiedzą i dobrymi praktykami dla kadry zarządzającej instytucjami w obszarze metropolitalnym. Jednocześnie oferowano szkolenia kierowane do kadr kultury z zakresu kompetencji międzykulturowych i tworzenia programu dla nowych mieszkańców gmin metropolii.
- Gdańskie instytucje kultury organizowały dla swoich pracowników szkolenia wewnętrzne, m.in. dotyczące dostępności, przeciwdziałania mobbingowi i dyskryminacji, obsługi osób ze szczególnymi potrzebami, pedagogiki teatru, mediów społecznościowych. Prowadzono również regularne szkolenia z obszaru finansów i księgowości oraz prawa zamówień publicznych.
- 1 kwietnia 2022 r. w Europejskim Centrum Solidarności odbyła się 12. edycja konferencji **New Trends in Tourism (NTT)**. Podobnie jak w roku poprzedzającym miała ona charakter hybrydowy. Stacjonarnie udział wzięło w niej 130 osób, a online – 582. Konferencja składała się z 4 bloków tematycznych: marketing nieoczywisty, marketing kierunku, zarządzanie oraz turystyka zrównoważona, smart cities. Odbyło się 7 wykładów, a dzień wcześniej zorganizowano 4 warsztaty. Ważnym elementem konferencji były starania o zrównoważoną organizację wydarzenia: ograniczono wykorzystanie plastiku, m.in. przez produkcję identyfikatorów z papieru ekologicznego, a Kartę Turysty i drukowane programy wydarzenia zastąpiono aplikacją mobilną.
- W obrębie działań integrujących branżę turystyczną zorganizowano 9 śniadań biznesowych **Dzień Dobry GOT!** Uczestniczyło w nich łącznie 297 osób.
- W czerwcu odbyło się cykliczne **spotkanie** władz miasta Gdańska i zarządu GOT **z przewodnikami miejskimi** zrzeszonymi w Polskim Towarzystwie Turystyczno-Krajoznawczym. Na spotkaniu pojawiło się 29 przewodników miejskich; władze miasta reprezentował wiceprezydent Piotr Borawski.
- Zorganizowano również 2 spotkania z restauratorami. Pierwsze, w którym uczestniczyło 200 osób, dotyczyło Jarmarku św. Dominika oraz założeń parku kulturowego w Gdańsku. Drugie spotkanie odbyło się w listopadzie i służyło podsumowaniu ruchu turystycznego w okresie letnim, promocji Smaków Gdańska (nowego pakietu kulinarnego na Karcie Turysty) oraz przekazaniu informacji o Jarmarku Bożonarodzeniowym. Łączna liczba uczestników wyniosła 90.

9. INNOWACYJNOŚĆ I PRZEDSIĘBIORCZOŚĆ

Rozwój i wspieranie przedsiębiorczości koncentrują się w szczególności na kształceniu biznesowych kompetencji dzieci i młodzieży, wspieraniu mikro-, małych i średnich przedsiębiorstw z branż tradycyjnych oraz sektorów innowacyjnych i kreatywnych, w tym start-upów, a także na budowaniu szerokiej współpracy w ramach systemu otoczenia biznesu i rynku pracy. Zaczynając zatem od edukacji i stymulowania postaw przedsiębiorczych wśród najmłodszych – zakres wsparcia obejmuje wszystkie kolejne etapy rozwoju firm, włączając w to także pomoc w zakładaniu działalności, doradztwo w rozwoju biznesu, zwiększanie potencjału innowacyjnego firm, sieciowanie i budowanie relacji oraz ekspansję na rynki zagraniczne. Działania te są koordynowane i realizowane zarówno przy zaangażowaniu instytucji miejskich, np. szkół, jak i dzięki współpracy uczelni oraz wielu firm i instytucji. Są to m.in. takie podmioty, jak izby gospodarcze i organizacje pracodawców, Gdański Urząd Pracy oraz Gdańska Fundacja Przedsiębiorczości oraz prowadzony przez nią Gdański Inkubator Przedsiębiorczości „Starter”. Dzięki tak szerokiemu partnerstwu realizowana oferta wsparcia odpowiada kompleksowo na potrzeby lokalnej i regionalnej gospodarki.

Rynek pracy

Wyzwania płynące z rynku pracy wiążą się z potrzebą rozwoju pracowników zaspokajaną dzięki programom szkoleniowym i stażowym profilowanym pod kątem potrzeb przedsiębiorców. Ważnymi aspektami są także promocja oferty rynku pracy oraz doradztwo zawodowe wpływające na świadomy wybór i kształtowanie ścieżki kariery. Wiele działań jest skierowanych na kwestie zatrudnienia cudzoziemców. Skupiają się one przede wszystkim na wsparciu w procesie poszukiwania pracy, na pomocy w zakresie legalizacji pobytu, pośrednictwie w kontaktach z pracodawcami oraz przekazywaniu wskazówek na temat bazy noclegowej, instytucji i organizacji wspierających cudzoziemców. Działania ukierunkowane na rozwój kadr rynku pracy pozwalają na zdobycie pożądanej przez rynek wiedzy, przygotowują do zmieniających się wyzwań, przeciwdziałają bezrobociu oraz pomagają uzupełniać braki pracowników w poszczególnych sektorach gospodarki. Umożliwiają także powrót na rynek pracy na wielu różnych etapach życia. Podmiotem w największym stopniu odpowiedzialnym za prowadzenie tych zadań jest Gdański Urząd Pracy (GUP).

Sytuację na rynku pracy zmienił konflikt zbrojny na terenie Ukrainy. W związku z zaistniałą sytuacją wielu Ukraińców, którzy pracowali w gdańskich firmach budowlanych czy przedsiębiorstwach stoczniowych i transportowych, wróciło do swojej ojczyzny. Z drugiej strony do Polski przybyła duża liczba kobiet, często z wykształceniem wyższym, ale bez wystarczającej znajomości języka i rozeznania w polskim prawie, co uniemożliwiało im podjęcie pracy w zawodzie. Duże zmiany w zatrudnianiu obywateli Ukrainy wniosła ustawa o pomocy w związku z konfliktem zbrojnym, która pozwoliła Ukraińcom pracować legalnie bez oświadczeń i zezwoleń na pracę. Pracodawca chcący zatrudnić legalnie przebywającą w Polsce osobę z Ukrainy, musi jedynie o tym fakcie powiadomić w ciągu 14 dni urząd pracy. Po zarejestrowaniu się w urzędzie pracy obywatele Ukrainy mogą skorzystać, na takich samych zasadach jak obywatele Polscy, ze wszystkich oferowanych usług i instrumentów rynku pracy określonych w ustawie o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy. Dodatkowo GUP zorganizował m.in. warsztaty w języku ukraińskim, podczas których wyjaśniano, jak poruszać się po gdańskim rynku pracy i jakie prawa przysługują uchodźcom z Ukrainy, oraz 10 kursów języka polskiego z elementami kultury polskiej.

W 2022 r. GUP kontynuował udzielanie pomocy w kolejnej odsłonie rządowego programu pomocy przedsiębiorcom – tzw. Tarczy Antykryzysowej. W następstwie tego 22 firmy skorzystały z jednorazowej dotacji z Funduszu Pracy na pokrycie bieżących kosztów prowadzenia działalności gospodarczej. Pomoc ta skierowana była dla mikro- i małych przedsiębiorców. Zawarto umowy na łączną kwotę 110 tys. zł. Działanie to miało na celu wsparcie biznesu przez zapewnienie płynności finansowej i zapobieżenie bankructwu firmy.

Według najnowszych dostępnych danych GUS pod koniec 2021 r. w gdańskich podmiotach gospodarczych zatrudniających powyżej 9 pracowników pracowało 180,9 tys. osób. Najwięcej z nich zajmowało się handlem i naprawami (15,0%) oraz znalazło zatrudnienie w przemyśle (15,0%). Znaczna liczba osób pracowała w następujących sektorach: edukacja – 12,4%, informacja i komunikacja – 8,7%, transport i gospodarka magazynowa – 6,6%, działalność profesjonalna, naukowa i techniczna – 6,4%, opieka zdrowotna i pomoc społeczna – 6,2%, budownictwo – 5,4%.

W porównaniu z sytuacją w 2020 r. liczba pracowników w ww. branżach wzrosła w sektorach: działalność profesjonalna, naukowa i techniczna (o 4,9%), informacja i komunikacja (o 3,8%), opieka zdrowotna i pomoc społeczna (o 2,9%), przemysł (o 2,2%), handel i naprawy (o 1,0%). Zatrudnienie spadło natomiast w obrębie budownictwa (-1,4%), edukacji (-0,8%) oraz transportu i gospodarki magazynowej (-0,2%).

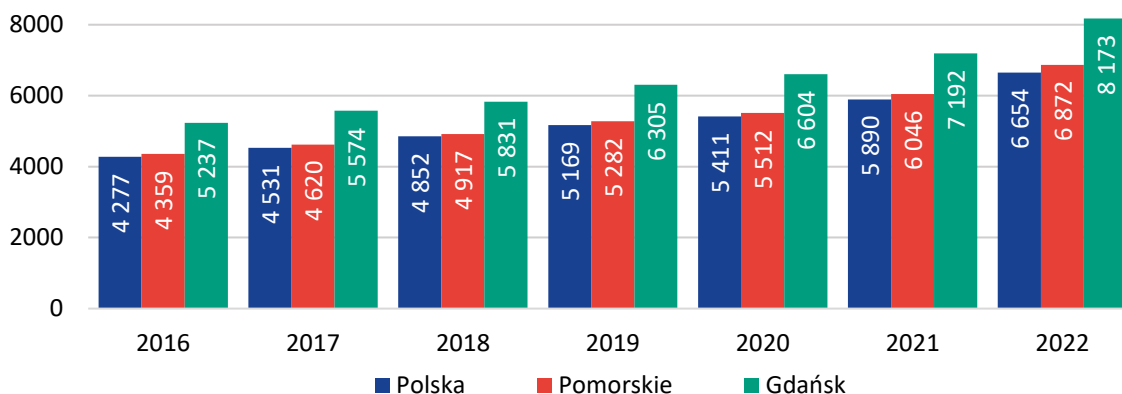
W grudniu 2022 r. w Gdańsku było 30 083 osób ubezpieczonych w ZUS, które w zgłoszeniu do ubezpieczeń emerytalnego i rentowych podały obywatelstwo inne niż polskie. Najwięcej pracowników pochodziło z Ukrainy (20 943) i Białorusi (3 650).

Liczba pracujących⁴ w Gdańsku w latach 2016–2021

Sekcja PKD	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Ogółem, w tym:	163 549	178 945	184 550	180 224	180 263	180 852
Handel i naprawa pojazdów samochodowych	25 653	26 427	27 783	27 799	26 796	27 073
Przemysł	25 031	25 549	25 817	26 636	26 480	27 053
Edukacja	20 961	21 185	21 768	22 300	22 577	22 402
Informacja i komunikacja	10 129	10 036	12 741	14 086	15 113	15 692
Transport i gospodarka magazynowa	10 024	11 013	11 421	11 805	12 004	11 975
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	7341	9031	10 469	11 143	11 112	11 654
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	10 005	10 434	10 134	10 672	10 871	11 183
Budownictwo	9116	10 412	9500	9592	9829	9690
Pozostałe	45 289	54 858	54 917	46 191	45 481	44 130

* w tabeli zaprezentowano aktualne dane statystyczne, dostępne na dzień 30.05.2023 r.
Źródło: Opracowanie własne na podstawie GUS.

Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w sektorze przedsiębiorstw w latach 2016–2022 - dane w zł -

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych, GUS.

Przeciętne miesięczne wynagrodzenie odnotowane w sektorze przedsiębiorstw w Gdańsku w 2022 r. wynosiło 8173 zł brutto i było wyższe o 13,6% niż w 2021 r. Jednocześnie przeciętne miesięczne wynagrodzenie w sektorze przedsiębiorstw w Gdańsku było wyższe o 18,9% niż w województwie pomorskim oraz o 22,8% względem kraju.

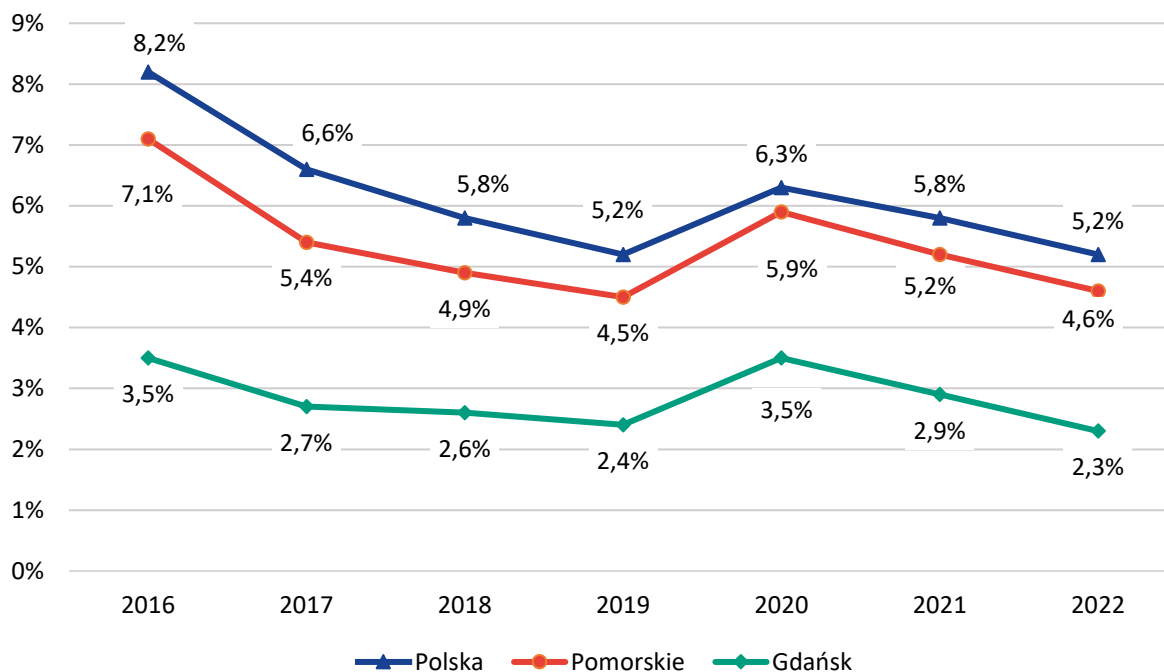
Liczba bezrobotnych zarejestrowanych w ewidencji GUP na dzień 31.12.2022 r. wynosiła 5866 osób. W porównaniu ze stanem na 31.12.2021 r., kiedy to wartość ta wyniosła 7407 osób, liczba bezrobotnych spadła

⁴ Nie obejmuje jednostek budżetowych prowadzących działalność w zakresie obrony narodowej i bezpieczeństwa publicznego, a także fundacji, stowarzyszeń, partii politycznych, związków zawodowych, organizacji społecznych, organizacji pracodawców, samorządu gospodarczego i zawodowego, rolników indywidualnych, duchownych oraz podmiotów gospodarczych zatrudniających do 9 osób.

9. | INNOWACYJNOŚĆ I PRZEDSIĘBIORCZOŚĆ

o 20,8% r/r. Natomiast w całym 2022 r. w GUP zarejestrowano łącznie 10 388 osób bezrobotnych. W stosunku do 2021 r., kiedy zarejestrowane zostały 9332 osoby, ogólna liczba bezrobotnych wzrosła o 11,3%.

Stopa bezrobocia w latach 2016–2022

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych, GUS.

Wśród 5866 osób bezrobotnych zarejestrowanych na koniec 2022 r. w Gdańsku dominowały 3 grupy wiekowe: osoby pomiędzy 35. a 44. rokiem życia – 27,5%, między 45. a 54. rokiem życia – 23,8%, oraz pomiędzy 25. a 34. rokiem życia – 23,8%. Wśród ogółu bezrobotnych największą grupę stanowiły osoby z wykształceniem wyższym – 27,4%. W większości osoby bezrobotne pozostawały bez pracy powyżej 24 miesięcy (27,1%) i miały staż pracy poniżej 1 roku (25,8%).

Wśród bezrobotnych najwięcej osób – 570 – było z zawodu sprzedawcami. W dalszej kolejności wykazywano zawody: doradca klienta (137 osób), kucharz (129 osób), magazynier (119 osoby), fryzjer (111 osób). W 2022 r. zgłoszenia o zamiarze przeprowadzenia zwolnień grupowych dotyczyły 12 zakładów pracy zlokalizowanych na terenie Gdańska. Redukcje zatrudnienia miały obejmować 221 pracowników; ostatecznie pracę utraciło 35 osób.

Innovation Camp by Starter to pilotażowy projekt Gdańskiej Fundacji Przedsiębiorczości w formie obozu dla młodzieży, wzorowany na formacie hackathonu. Miał na celu kreatywne wyzwania w zakresie zarządzania i przedsiębiorczości oraz intensywną pracę zespołową.

DZIAŁANIA REALIZOWANE W RAMACH PROGRAMU OPERACYJNEGO INNOWACYJNOŚĆ I PRZEDSIĘBIORCZOŚĆ:

Zbudowanie środowiska dogodnego dla wzmacniania postaw przedsiębiorczych i kreatywnych

- **BeZee** – międzynarodowa konferencja dla środowisk edukacyjnych dotycząca trendów w edukacji. W 2022 r. konferencja odbyła się stacjonarnie po 2 latach prowadzenia w formule online. Uczestnicy mogli posłuchać 9 prelekcji w 3 blokach tematycznych: innowacyjna szkoła, biznes i edukacja, post-uczeń. Konferencji towarzyszyło 5 warsztatów oraz targi eduShow, a w wydarzeniu wzięło udział ok. 150 uczestników.
- **NOW zawodowe wyzwania nowej generacji** – celem 2. edycji projektu było wzmocnienie współpracy oraz transferu wiedzy i kompetencji między przedstawicielami biznesu a kadrą gdańskich szkół ponadpodstawowych, co w dalszej perspektywie pozwoli na lepsze kształcenie kompetencji poszukiwanych na rynku pracy u uczniów. Celem 3. edycji jest wypracowanie przez międzysektorowe pary złożone z mentora (przedstawiciela biznesu) i *mentee* (szkolnego doradcę zawodowego lub

nauczyciela z gdańskiej szkoły ponadpodstawowej) pomysłów na wysokiej jakości doradztwo zawodowe lub bardziej adekwatny niż dotychczas system praktyk dla uczniów konkretnych gdańskich szkół ponadpodstawowych.

- **Innovation Camp by Starter** – w 2022 r. Gdańska Fundacja Przedsiębiorczości (GFP) zrealizowała pilotażową edycję autorskiego obozu dla młodzieży nastawionej na kreatywne wyzwania w zakresie zarządzania i przedsiębiorczości oraz swobodnie czującej się podczas intensywnej pracy w zespole. Projekt został zrealizowany we współpracy z wiodącymi gdańskimi firmami posiadającymi siedziby na terenie miasta oraz spółkami/jednostkami miejskimi. W ramach obozu młodzież wzięła udział w warsztatach pobudzających kreatywność, wizytach studyjnych i 2-dniowym innowatynie zakończonym uroczystą galą.
- **Młodzieżowy Inkubator Przedsiębiorczości** – celem projektu było zwiększenie wiedzy i świadomości uczniów ze szkół podstawowych (klasy 7 i 8) i ponadpodstawowych na temat mechanizmów ekonomicznych, a także wyposażenie uczniów w umiejętności i kompetencje, które stanowią bazę dla podejmowanych aktywności w życiu zawodowym i prywatnym. W 2022 r. młodzież mogła wziąć udział w zajęciach edukacyjnych, warsztatach kompetencyjnych, webinarium z ekspertami oraz spotkaniach networkingowych w formule *open coffe*. Dodatkowo został zrealizowany Praktyczny Program Dookolenia Kompetencji dla 2 uczniów.
- **Kod.Starter** – w ramach grantu pozyskanego z fundacji Boeing GFP zrealizowała szereg warsztatów z zakresu programowania dla ponad setki dzieci i młodzieży ze szkół podstawowych i ponadpodstawowych, w tym 18 spotkań dla 3 grup wiekowych (7–9 lat, 10–12 lat, 13–15 lat). Głównym celem projektu było oswojenie z najnowszymi technologiami poprzez zabawę.
- **Klasa patronacka** – od semestru zimowego 2020 r. Inkubator Starter objął opieką merytoryczną jedną z klas pierwszych w Zespole Szkół Ogólnokształcących nr 8 im. Jana Pawła II w Gdańsku na cały cykl kształcenia. Misją działania jest pokazanie młodzieży, że przedsiębiorczość to nie tylko prowadzenie własnej firmy, ale również ważna kompetencja. W 2022 r. odbyło się 5 spotkań.
- **Młodzieżowa Rada Startera** – grupa młodzieży, która regularnie spotyka się w Inkubatorze Starter, konsultuje projektowane przez GFP inicjatywy i organizuje własne wydarzenia. W 2022 r. młodzież zorganizowała online walentynkowy speed dating oraz wydarzenie stacjonarne Biznesowe Porażki.
- **Business Booster** – podjęto szereg działań mających na celu wyposażenie osób rozpoczynających własną działalność gospodarczą w wiedzę i kompetencje przydatne przy prowadzeniu biznesu oraz umożliwienie wymiany doświadczeń między przedstawicielami gdańskiego biznesu i start-upów. Celem działań było także nawiązanie współpracy z innymi działającymi już przedsiębiorcami, co przełożyło się na rozwój prowadzonych przez nich firm. Projekt składał się z 2 cykli spotkań: Inspiration Days oraz Startup Week:
 - w ramach Inspiration Days odbyło się 10 spotkań – każde z nich dzieliło się na 2 części: inspiracyjną prelekcję oraz moderowane sieciowanie uczestników spotkania. Spotkania dotyczyły różnych dziedzin, m.in. branży morskiej, kosmicznej, nowoczesnych technologii, start-upów; odbyły się też spotkania z kobietami prowadzącymi własny biznes. Każdy z prowadzących dzielił się z uczestnikami prelekcji swoimi doświadczeniami, wskazówkami, przemyśleniami. Dzięki temu uczestnicy dowiedzieli się o trendach panujących w danej branży, wyzwaniach, z którymi będą musieli się zmierzyć, a także o prognozowaniu rozwoju firmy. Podczas Inspiration Days przedstawione zostały case studies, dzięki którym uczestnicy mieli okazję rozwinąć swoje pomysły biznesowe;
 - z kolei Startup Week to cykl warsztatów biznesowych, organizowany podczas Światowego Tygodnia Przedsiębiorczości. Objął 12 godz. warsztatów z zakresu projektowania propozycji wartości dla klientów, sprzedaży produktów, zarządzania finansami oraz budowania modeli biznesowych, a także 3 godz. szybkich spotkań biznesowych. W projekcie wzięły udział łącznie 84 osoby.
- **Wypracuj Przyszłość** – program staży odbywających się w czasie całego roku, skierowany do pełnoletnich uczniów i absolwentów techników oraz studentów i absolwentów szkół wyższych. Projekt umożliwia zdobycie doświadczenia zawodowego, ułatwia uczestnikom znalezienie pierwszej pracy i pozostanie na lokalnym rynku pracy. Zapewnia także wsparcie dla firm poszukujących stażystów oraz nowych pracowników. W edycji zakończonej w 2022 r. zarejestrowanych było 51 uczestników ubiegających się o 10 miejsc stażowych przygotowanych przez 3 fundatorów.
- **Wakacyjny Staż** – program staży organizowany w okresie letnim (VII–IX), skierowany do studentów i absolwentów szkół wyższych i mający podobne cele jak „Wypracuj Przyszłość”. W 2022 r.

zarejestrowano 379 zgłoszeń uczestników na 300 miejsc stażowych przygotowanych przez 50 fundatorów.

- **Centrum Rozwoju Talentów (CRT) Gdańskiego Urzędu Pracy (GUP)** – realizowało zadania z zakresu uczenia się przez całe życie, kształtowania postaw przedsiębiorczych i kreatywnych oraz budowania świadomości wykorzystywania potencjału i własnych zasobów. W 2022 r. w CRT odbyło się łącznie 241 warsztatów i webinarium, w których uczestniczyło 4077 osób, w tym 3099 dzieci i młodzieży ze szkół podstawowych i ponadpodstawowych. 2626 osób skorzystało z poradnictwa indywidualnego, w tym 884 osoby młode, uczące się, które otrzymały wsparcie w ich wyborach edukacyjno-zawodowych. Ponadto w odpowiedzi na konflikt zbrojny i napływ uchodźców z Ukrainy zostało zaprojektowanych i zrealizowanych wiele inicjatyw dla młodzieży i dorosłych, które miały ich wesprzeć w obszarze edukacyjnym i zawodowym. Były to działania z zakresu poradnictwa zawodowego, tj.:
 - **punkt sporządzania CV** – od 30 marca 2022 r. do końca roku skorzystało z niego 270 osób, dla których zostały przygotowane profesjonalne, w pełni dostosowane do polskiego rynku pracy dokumenty aplikacyjne oraz którym została przekazana wiedza o polskim rynku pracy. W efekcie obywatelki i obywatele Ukrainy zdobyli wiedzę dotyczącą poruszania się po rynku pracy oraz uzyskali informacje o sposobach poszukiwania pracy i metodach rekrutacji. Podczas spotkań z doradcą zawodowym wypracowali cel zawodowy oraz przygotowali przetłumaczone i dostosowane dokumenty aplikacyjne;
 - **warsztaty i webinaria dla dorosłych obywaterek i obywateli Ukrainy** przebywających w Gdańsku oraz w powiecie, których cele to: dostarczenie wiedzy o możliwościach edukacyjnych w Polsce, pomoc w odnalezieniu się w nowym miejscu, dostarczenie praktycznej wiedzy dotyczącej wykorzystania internetu w poszukiwaniu pracy i poruszaniu się po mieście. W konsekwencji zwiększyło to świadomość wyborów edukacyjnych, pozwoliło uczestnikom na lepszą i szybszą adaptację w nowym miejscu oraz przyspieszyło zatrudnienie. W tych działaniach wzięło udział 76 osób. Zrealizowano webinarium „Moje dziecko wybiera szkołę, czyli o edukacji w Polsce”, warsztaty „Otwórz się w Gdańsku” i „Jak szukać, by się odnaleźć, czyli Internet w praktyce”;
 - **warsztaty informacyjno-integracyjne dla uczniów z Ukrainy** mieszkających w Gdańsku oraz w powiecie – służyły integracji młodzieży i poznaniu możliwości edukacyjnych w Polsce, co pozwoliło na zwiększenie świadomości dotyczącej wyboru kierunku kształcenia i przyspieszyło adaptację w nowych warunkach. W zajęciach wzięło udział 25 uczniów. Tematy warsztatów to: „Zintegruj się w Gdańsku” i „Świat edukacyjny i ja”.
- Uczniowie szkół podstawowych mieli możliwość poznania rynku edukacyjnego, w tym świadomego wyboru dalszej szkoły, w ramach projektu **„Świat edukacyjny i Ja – świadomy wybór szkoły”**. Poprzez zabawę, zagadki, burze mózgów, działania pod presją czasu i interakcje w zespołach usystematyzowali wiedzę o zawodach i branżach w ramach projektu „Mapa zawodów. W pracowni talentów”. Z kolei dzięki „Eksperymentuj z Gardnerem” mogli zmierzyć się z różnymi zadaniami, eksperymentować i wypróbować posiadane zdolności.
- Z kolei uczniowie szkół ponadpodstawowych skorzystali z warsztatów: **„Architektura kariery”** (poznanie możliwości oferowanych absolwentom, w tym także zagłębienie się w samoświadomość i poznanie swoich predyspozycji), **„Morze zawodowych możliwości”** (usystematyzowanie wiedzy o zawodach i branżach na rynku pracy), czy **„Mam to! Moje profesjonalne CV”** (praktyczne wskazówki, jak tworzyć dokumenty aplikacyjne).
- **„Fokus na pracę”** – to projekt, który był realizowany w formie wycieczek zawodoznawczych lub spotkań z pracodawcami. Młodzież mogła poznać realnie funkcjonujące stanowiska pracy i zawody, kulturę organizacyjną firmy oraz możliwości, jakie daje praca w poszczególnych organizacjach.
- **„Ambasador Talentów”** – kontynuacja programu integrującego środowisko doradców zawodowych, którzy poprzez nieszablonowe działania pragną inspirować dzieci i młodzież do budowania ścieżki kariery. W 2022 r. po raz pierwszy wybrano laureatów programu, którzy spełnili najwyższe standardy w prowadzeniu, upowszechnianiu i integracji działań z zakresu doradztwa zawodowego zarówno wewnątrz, jak i na zewnątrz szkoły. Tytuł Ambasady Talentów otrzymały dwie szkoły: Szkoła Podstawowa nr 6 przy Zespole Szkolno-Przedszkolnym nr 6 oraz Pozytywna Szkoła Podstawowa w Gdańsku.
- W wyborze życiowej ścieżki zawodowej pomagał **Interaktywny Informator Zawodowy**. Na stronie internetowej Centrum Rozwoju Talentów każdy zainteresowany może sprawdzić ofertę szkół ponadpodstawowych z Gdańska oraz trójmiejskich uczelni wyższych. Korzystająca z niego osoba po

ustawieniu odpowiednich dla siebie parametrów mogła zobaczyć przekrój możliwości, co z pewnością ułatwiało podjęcie decyzji dotyczącej wyboru szkoły i zawodu.

- **Krajowy Fundusz Szkoleniowy** – działania dofinansowujące kształcenie ustawiczne pracowników i pracodawców. Jest to inwestycja w potencjał kadrowy firm, która zwiększa ich konkurencyjność na lokalnym rynku pracy, a także pozwala zapobiegać utracie zatrudnienia przez pracowników, których kompetencje i umiejętności wymagają aktualizacji lub poszerzenia wiedzy. Z dofinansowania do kształcenia ustawicznego (kursy i studia podyplomowe) w ramach funduszu skorzystało 2536 pracowników i pracodawców na łączną kwotę ponad 5 mln zł.
- **Dział Zatrudnienia Cudzoziemców (DZC)** – komórka funkcjonująca w strukturze organizacyjnej Gdańskiego Urzędu Pracy. Wspiera przedsiębiorców w utrzymaniu stabilności zatrudnienia oraz uzupełnianiu niedoborów kadrowych przez pomoc w kierowaniu do pracy cudzoziemców. W 2022 r. poprzez DZC zarejestrowano 53 755 oświadczeń o powierzeniu wykonywania pracy cudzoziemcowi (o 57% mniej niż w 2021 r.). Wydano: 328 zaświadczeń o wpisie do ewidencji zezwoleń sezonowych, 84 zezwolenia na pracę sezonową, 2579 informacji starosty o braku możliwości zaspokojenia potrzeb kadrowych pracodawcy – obejmujące 18 276 miejsc pracy. Duże zmiany w zatrudnianiu obywateli Ukrainy wniosła ustawa o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym, która pozwoliła Ukraińcom legalnie pracować bez oświadczeń i zezwoleń na pracę. Pracodawca chcący zatrudnić osobę z Ukrainy z zalegalizowanym pobytem przebywającą w Polsce, musi jedynie w ciągu 14 dni powiadomić o tym fakcie urząd pracy. Takich powiadomień w 2022 r. pracodawcy złożyli 31 755. Dodatkowo w ramach pomocy pracodawcom w zatrudnianiu cudzoziemcom zorganizowano 4 spotkania szkoleniowe online dla ponad 300 pracodawców i wysłano 4 newslettery dotyczące często zmieniających się przepisów. Zorganizowano dużą konferencję online, w której wzięło udział 340 pracodawców. Dzięki działaniom DZC pozyskano od pomorskich pracodawców ponad 1,6 tys. ofert pracy na ok. 3,5 tys. miejsc pracy dla obywateli Ukrainy. Dodatkowo na zaproszenie organizacji pozarządowych zorganizowano dla ponad 200 cudzoziemców 9 spotkań w języku ukraińskim z zakresu doradztwa zawodowego i usług GUP.
- **Organizacja grupowych i indywidualnych szkoleń dla osób bezrobotnych** – katalog szkoleń dostosowany był do zgłoszeń pracodawców i potrzeb lokalnego rynku pracy, a także uwzględniał potencjał i oczekiwania konkretnego klienta, tj. osoby bezrobotnej. W 2022 r. na kursy zawodowe mające na celu podniesienie/nabycie/zmianę kwalifikacji i kompetencji (w tym egzaminy) skierowane zostały 1030 osoby bezrobotne. Około 57% kursantów ukończyło szkolenia rozwijające postawy przedsiębiorcze, mające na celu ułatwienie rozpoczęcia i prowadzenia własnej firmy.
- **Organizacja staży dla osób bezrobotnych na wniosek pracodawców** – to z jednej strony możliwość zdobycia doświadczenia zawodowego przez naukę zawodu, a z drugiej pozyskanie cennego pracownika, który ma już wstępne kilkumiesięczne przygotowanie. W 2022 r. ze staży skorzystały 327 osoby bezrobotne.
- **Centrum Pracy Seniorów i Seniorów (CPSiS)** – filia Gdańskiego Urzędu Pracy ukierunkowana na aktywizację zawodową, edukacyjną i kulturalną dojrzałych mieszkańców Gdańska. W 2022 r. doradcy CPSiS objęli usługą 599 nowych klientów, co pozwoliło na rozbudowanie bazy danych do 2432 seniorów. Pracownicy przeprowadzili 3603 konsultacje doradcze z klientami zainteresowanymi podjęciem pracy w pełnym lub niepełnym wymiarze czasu pracy. W omawianym okresie sprawozdawczym CPSiS zarejestrowano łącznie 1542 oferty zatrudnienia na 1610 wolnych miejsc pracy. Analizując sytuację rok do roku, odnotowano o 49% więcej ofert zatrudnienia oraz o 43% więcej miejsc pracy niż w 2021 r. W wyniku działań promocyjnych CPSiS w 2022 r. pozyskano o 140% więcej ofert rekrutacyjnych i o 130% więcej miejsc pracy.
- **„Mama na etacie”** – w 2022 r. wystartowała 4. edycja specjalnego programu, którego głównym celem jest wsparcie bezrobotnych kobiet wychowujących dzieci do 6. roku życia przez przygotowanie ich do wejścia lub powrotu na rynek pracy. W ostatniej edycji udział wzięły 3 kobiety, które podjęły zatrudnienie w ramach refundacji wyposażenia stanowiska pracy. Dodatkowym dla tej grupy wsparciem, tzw. elementem specyficznym w ramach programu, były: refundacja kosztów opieki nad dzieckiem w wariantcie poszerzonym względem tego, co urzędy pracy oferują na co dzień, dodatek motywacyjny dla uczestniczki programu oraz premia motywacyjna dla pracodawcy i pracownicy.
- **„Kobieta na Swoim”** – w 2022 r. GUP ogłosił nowy program specjalny, skierowany do zarejestrowanych mam powracających na rynek pracy. Jego głównym założeniem było promowanie przedsiębiorczości poprzez udzielanie dotacji na rozpoczęcie prowadzenia działalności gospodarczej. Do programu przystąpiły 24 mamy, które poza samą dotacją uzyskały wsparcie pomostowe na okres 6 miesięcy,

9. | INNOWACYJNOŚĆ I PRZEDSIĘBIORCZOŚĆ

a także możliwość ubiegania się o refundację kosztów opieki nad dzieckiem już po otrzymaniu środków i otwarciu firmy.

- **Gdański Bon Żłobkowy** – wsparcie finansowe w wysokości maksymalnie 500 zł miesięcznie do pobytu dziecka w niepublicznym żłobku, klubie dziecięcym lub u dziennego opiekuna. Celem wprowadzenia bonu jest wyrównanie dostępu osób aktywnych zawodowo i wracających na rynek pracy do usług opiekuńczych dla dzieci do lat 3. W 2022 r. skorzystało z niego 1339 dzieci.
- W listopadzie 2022 r. GUP przygotował i udostępnił **aplikację internetową www.jobmapa.pl**, która umożliwia wyszukiwanie i przeglądania ofert pracy za pośrednictwem interaktywnej mapy całego Trójmiasta. Mapa zawiera propozycje zatrudnienia, które pochodzą z różnych źródeł, większość z nich to ogłoszenia zarejestrowane w Gdańskim Urzędzie Pracy, dużo jest również ofert zgłoszonych do Pomorskiego Kuratorium Oświaty, Urzędu Służby Cywilnej, Urzędu Miejskiego w Gdańsku, a także instytucji i jednostek podległych pod miejski magistrat.
- **Zintegrowane Inwestycje w Talenty (ZIT)** – projekt ukierunkowany na poprawę sytuacji zawodowej osób bezrobotnych oraz zatrudnionych na umowy krótkoterminowe z minimalnym wynagrodzeniem ustawowym. W 2022 r. realizowane były 2 edycje projektu. W ramach ZIT III z dofinansowania pozyskanego przez GUP skorzystało 118 osób bezrobotnych (98 ze szkoleń, 18 ze staży i 2 z prac interwencyjnych). Partner projektu – Pracodawcy Pomorza – odpowiadał za objęcie wsparciem 7 osób pracujących. Jednocześnie dofinansowanie otrzymane na realizację projektu ZIT IV pozwoliło na objęcie wsparciem 415 osób bezrobotnych (225 skierowano na szkolenia i 190 na staże). Partner projektu zrekrutował 52 osoby.

Wspieranie przedsiębiorczości

Sektor mikro-, małych i średnich przedsiębiorstw (MŚP) jest jednym z najważniejszych elementów dynamicznej i konkurencyjnej gospodarki, zdolnej do trwałego wzrostu i zapewniającej większą liczbę miejsc pracy. System wspierania przedsiębiorczości kierowany jest zarówno do przedsiębiorstw z branż tradycyjnych, jak i do tych z branż innowacyjnych i kreatywnych, przy jednoczesnym uwzględnieniu sektora ekonomii społecznej. Podejmowane działania są ponadto ukierunkowane na wszystkie etapy prowadzenia działalności gospodarczej.

Na koniec grudnia 2022 r. w Krajowym Rejestrze Urzędowym Podmiotów Gospodarki Narodowej REGON w Gdańsku zarejestrowanych było 91 445 podmiotów gospodarczych. W porównaniu z sytuacją z końca 2021 r. liczba zarejestrowanych podmiotów w Gdańsku wzrosła o 5,2%.

Podmioty gospodarcze według wybranych sektorów własności w Gdańsku w latach 2016–2022

Wyszczególnienie	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Ogółem, w tym:	75 402	77 592	77 037	79 857	83 070	86 913	91 445
sektor publiczny	1854	1805	1746	1607	1612	1587	1580
sektor prywatny	72 333	74 221	73 436	76 126	78 991	82 465	86 495

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych, GUS.

Podmioty gospodarcze nowo zarejestrowane i wyrejestrowane w Gdańsku w latach 2016–2022

Wyszczególnienie	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Podmioty nowo zarejestrowane – ogółem	6636	7014	7263	6749	6279	7482	8573
Podmioty wyrejestrowane – ogółem	4647	4953	7839	3954	3040	3521	4013

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych, GUS.

Podmioty gospodarcze według klas wielkości w Gdańsku w latach 2016–2022

Wyszczególnienie	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Ogółem, w tym:	75 402	77 592	77 037	79 857	83 070	86 913	91 445
0–9 osób	72 361	74 588	74 395	77 270	80 530	84 384	88 929
10–49 osób	2463	2427	2085	2048	2007	1996	1 983
50–249 osób	487	488	470	449	442	445	444
250 i więcej osób	91	89	87	90	91	88	89

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych, GUS.

W strukturze podmiotów gospodarczych w Gdańsku dominującą grupę stanowiły jednostki zatrudniające nie więcej niż 9 osób – było to 97,2% ogólnej liczby podmiotów. Podmioty o liczbie pracujących między 10 a 49 osób stanowiły 2,2%, natomiast jednostki zatrudniające powyżej 50 osób obejmowały 0,6% wszystkich podmiotów.

Przedsiębiorstwa z sektora mikro-, małych i średnich przedsiębiorstw, tj. zatrudniające poniżej 250 pracowników, są postrzegane jako istotne dla rozwoju współczesnej gospodarki. Sektor MŚP pełni przy tym wiele istotnych funkcji gospodarczych i społecznych. Odgrywa ważną rolę w upowszechnianiu postaw przedsiębiorczych i kreatywnych oraz daje możliwość wzrostu poziomu zatrudnienia.

W 2022 r. wśród podmiotów zarejestrowanych w Gdańsku 68,1% stanowiły osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą. Z kolei udział spółek handlowych w ogólnej liczbie podmiotów wyniósł 15,4%, z czego przeważającą formą prawną, obejmującą łącznie 86,0% spółek handlowych, były spółki z ograniczoną odpowiedzialnością. Na koniec grudnia 2022 r. udział spółek z kapitałem zagranicznym wśród ogółu podmiotów zarejestrowanych w bazie REGON w Gdańsku wyniósł 1,7% i pozostał na podobnym poziomie co w 2021 r. W grupie wszystkich podmiotów gospodarczych 5,5% stanowiły spółki prawa cywilnego.

Podmioty gospodarki narodowej według wybranych form prawnych w Gdańsku w latach 2016–2022

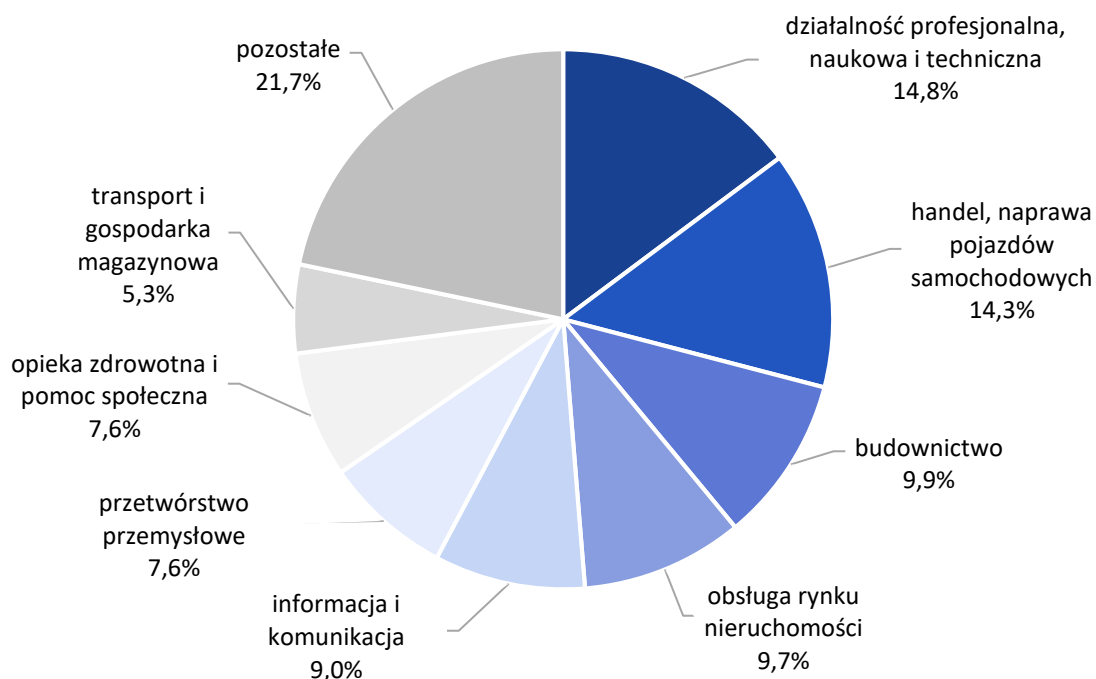
Wyszczególnienie	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Ogółem, w tym:	75 402	77 592	77 037	79 857	83 070	86 913	91 445
osoby fizyczne prowadzące działalność	48 083	49 460	51 888	53 955	56 284	58 937	62 279
spółki handlowe, w tym:	12 797	13 453	10 879	11 444	12 108	13 096	14 082
z udziałem kapitału zagranicznego	1887	1926	1279	1321	1335	1480	1561
spółki cywilne	4952	4971	5005	5029	5074	5077	5041

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych, GUS.

W Gdańsku systematycznemu zwiększeniu ulega liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarczych oraz wzrasta przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w sektorze przedsiębiorstw.

Podmioty gospodarcze wg sekcji PKD w 2022 r.

- dane w % -

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych, GUS.

Ważnym miernikiem obrazującym poziom rozwoju jednostki terytorialnej jest produkt krajowy brutto (PKB). Według ostatnich dostępnych danych w 2020 r. w Trójmieście wytworzono PKB o wartości 64 817 mln zł. Jest to o 3,4% mniej niż w 2019 r. Kwota ta stanowiła 47,6% wartości PKB mierzonego dla całego województwa pomorskiego. Wartość PKB dla Trójmiasta w przeliczeniu na 1 mieszkańca wyniosła w 2020 r. 84 474 zł i była niższa niż analogiczna wartość osiągnięta w 2019 r. o 5,5%.

Produkt krajowy brutto* (ceny bieżące) w latach 2016–2020**

Wyszczególnienie	2016	2017	2018	2019	2020
Ogółem (w mln zł)	51 803	55 514	61 605	67 083	64 817
Na 1 mieszkańca (w zł)	69 310	74 253	82 430	89 417	84 474

* wytworzony w podregionie trójmiejskim

** w tabeli zaprezentowano aktualne dane statystyczne dostępne na dzień 30.05.2023 r.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych, GUS.

**DZIAŁANIA REALIZOWANE W RAMACH PROGRAMU OPERACYJNEGO
INNOWACYJNOŚĆ I PRZEDSIĘBIORCZOŚĆ:**
Skuteczne i kompleksowe wsparcie gdańskich przedsiębiorstw i organizacji

- **One Step Service** – projekt wzmacniający ekosystem start-upowy w Gdańsku oraz zapewniający kompleksowe wsparcie w rozwoju nie tylko lokalnym, lecz także zagranicznym start-upom, przedsiębiorcom i freelancerom, którzy chcą rozpocząć swoją działalność lub otworzyć oddział swojej firmy w Gdańsku. W ramach projektu w 2022 r. kontynuowano działalność punktu One Step Service, który objął wsparciem 48 odbiorców. Każdy odbiorca otrzymał minimum 3 godz. wsparcia, co dało łącznie 75 godz. usług doradczo-konsultacyjnych. Ponadto zapewniono możliwość skorzystania ze wsparcia PR i marketingowego. W ramach działania odbyły się łącznie 4 konsultacje z ekspertem działu marketingu z ramienia GFP.
- **Techseed** – program oferujący kompleksowy pakiet wsparcia dla zespołów start-upowych z obszaru branży morskiej. Celem projektu jest wzmocnienie merytoryczne, rynkowe i biznesowe gdańskich zespołów start-upowych do poziomu pozwalającego na pozyskanie finansowania, a przede wszystkim

wzrost i skalowanie biznesu. Program ma na celu pokazanie potencjału inwestycyjnego gdańskich start-upów oraz możliwości technologicznych i kadrowych, jakie oferują, a także rozwój prezentowanego potencjału. W 2022 r. zrekrutowanych zostało 7 zespołów start-upowych, które pod okiem ekspertów miały możliwość pracowania nad modelem biznesowym własnych projektów. Uczestnicy wzięli udział w 32 godz. warsztatów grupowych, podczas których pracowali nad biznesem, zespołem, a przede wszystkim nad prezentacją inwestorską, a w ramach Startup Bootcamp skorzystali z łącznej puli 30 godz. indywidualnych spotkań z ekspertami. Na zakończenie odbył się Demo Day, podczas którego uczestnicy projektu zaprezentowali swoje pomysły w formie *pitch deck*, czyli krótkich prezentacji biznesowych zawierających najważniejsze informacje o ich planie na biznes.

- **Hej Startup** – konkurs organizowany przez GFP dla pomorskich start-upów, realizowany w partnerstwie z Gdańskim Parkiem Naukowo-Technologicznym oraz Pomorskim Parkiem Naukowo-Technologicznym, w którym nagrodą był zagwarantowany udział w programie mentoringowo-akceleracyjnym Incredibles Sebastiana Kulczyka. Do konkursu zostało zakwalifikowanych 9 start-upów, które wzięły udział w 2-dniowych warsztatach biznesowych. Zwycięzcą konkursu był finał, podczas którego start-upy zaprezentowały swoje projekty. Zwycięzcę wyłoniło jury składające się z przedstawicieli instytucji organizujących konkurs oraz ekspertów biznesowych.
- **Przyznawanie środków na podjęcie działalności gospodarczej** – instrument rynku pracy wspierający postawy przedsiębiorcze. W 2022 r. skorzystały z niego 624 osoby bezrobotne. Zainteresowani mogli ubiegać się nawet o 35 tys. zł na wydatki niezbędne do rozpoczęcia działalności gospodarczej.
- **Wsparcie pracodawców w zakresie tworzenia nowych miejsc pracy** – refundowanie kosztów wyposażenia nowego stanowiska pracy dla skierowanej do programu osoby bezrobotnej. W 2022 r. zatrudnienie dzięki tej formie znalazły 95 osoby.
- **Wsparcie pracodawców w zakresie subsydiowania zatrudnienia** – częściowa refundacja kosztów poniesionych na wynagrodzenia, nagrody i składki na ubezpieczenia społeczne zatrudnionych osób bezrobotnych. Jest jedną z form tworzenia nowych miejsc pracy. W 2022 r. subsydiowano zatrudnienie poprzez organizację prac interwencyjnych dla 70 osób, robót publicznych dla 124 osób oraz refundację wynagrodzeń osób 50+ dla 12 osób.
- **Wsparcie w zakresie Ekonomii Społecznej** – poszerzanie świadomości w środowisku biznesu poprzez działania informacyjne i promocyjne, umożliwiające docieranie do grupy odbiorców wśród klientów GUP zainteresowanych założeniem spółdzielni socjalnej. W 2022 r. zawarte były 2 umowy o dofinansowanie składek ZUS dla spółdzielni socjalnych na łącznie 5 osób.
- **Asystent Gdańskiego Przedsiębiorcy** – projekt prowadzony w formie serwisu internetowego. Stanowi kompendium wiedzy dla osób zamierzających rozpocząć lub już prowadzących działalność gospodarczą, dzięki czemu merytorycznie uzupełnia pozostałą ofertę wsparcia dla przedsiębiorców. Zawiera m.in. informacje na temat procesu rejestracji działalności gospodarczej, dostępnych źródeł finansowania, problematyki zatrudniania pracowników, usług świadczonych przez instytucje otoczenia biznesu, informacje o miejscach na rozwój i prowadzenie biznesu oraz szczegóły dotyczące programów stażowych organizowanych w Gdańsku. W 2022 r. uruchomiono nowy moduł „Projekty” z 3 obszarami tematycznymi: edukacja przedsiębiorczości, wsparcie start-upów, rynek pracy.
- **InfoShare** – konferencja przeznaczona dla innowacyjnych pomysłodawców, w szczególności mających siedzibę lub prowadzących działalność gospodarczą w regionie Europy Środkowo-Wschodniej i krajów bałtyckich, pracujących nad produktem (*seed stage*) lub posiadających co najmniej wersję demo swojego produktu (*MVP, early stage*). W 2022 r. w wydarzeniu wzięło udział ponad 6 tys. osób, a do konkursu Startup Contest zgłosiło się 466 start-upów z 62 różnych krajów. Najwięcej zgłoszonych pomysłów to rozwiązania z branż: medycyna i zdrowie, e-commerce, finanse i bankowość, sztuczna inteligencja, czyste technologie i energia oraz żywność i rolnictwo. Obecnie na wydarzeniu start-upy mogły nawiązać kontakt z ponad 100 inwestorami z całego świata: aniołami biznesu, funduszami VC i CVC, a także akceleratorami i funduszami Private Equity, m.in. w ramach 5-dniowego matchmakingu (spotkań w czasie 2 dni konferencji oraz 3 dni online – przed jej rozpoczęciem) i licznych wydarzeń networkingowych.

Innowacyjność i konkurencyjność

Nowoczesna i konkurencyjna gospodarka cechuje się wysoką zdolnością do przekształcania wiedzy w nowe produkty, usługi, technologie i rozwiązania organizacyjne. Zwiększają one szanse na zdobywanie przewag rynkowych i intensyfikują procesy rozwoju społeczno-gospodarczego. Budowie nowoczesnej gospodarki wiedzy sprzyjają przede wszystkim rozwój współpracy pomiędzy biznesem, nauką a administracją

9. | INNOWACYJNOŚĆ I PRZEDSIĘBIORCZOŚĆ

oraz kooperacja między start-upami i małymi przedsiębiorstwami a średnimi i dużymi podmiotami. Dzięki temu wzmacniane są mechanizmy transferu technologii i komercjalizacji wiedzy, także w obszarach inteligentnych specjalizacji. Tak kształtowany ekosystem innowacji przyczynia się do zwiększenia liczby wspólnych projektów realizowanych przez biznes i naukę oraz wzrostu konkurencyjności gdańskiej gospodarki.

Innym wymiarem wykorzystania nowatorskich rozwiązań w celu stymulowania rozwoju oraz poprawy jakości życia są innowacje społeczne, które również na podstawie wiedzy i kreatywności mają na celu wdrażanie nieszablonowych rozwiązań, jednakże w ich wypadku inspiracją do poszukiwania twórczych inicjatyw są różnorodne potrzeby społeczne. Wdrażanie innowacji przyczynia się do tworzenia nowych powiązań w społecznościach lokalnych, buduje postawy obywatelskie, sprzyja włączeniu osób i grup wykluczonych. Wzmacnia także relacje oparte na współpracy różnych środowisk, w tym organizacji pozarządowych i przedsiębiorców. Dzięki temu innowacje społeczne propagują bardziej efektywne, etyczne i odpowiedzialne postawy biznesowe, wyczułone na dobro wspólne, walory otoczenia i zrównoważonego rozwoju.

Według ostatnich dostępnych danych GUS na koniec grudnia 2020 r. prowadzenie działalności badawczej i rozwojowej wykazały 174 podmioty gospodarcze mające siedzibę na terenie Gdańska. Liczba osób pracujących (personelu wewnętrznego) w działalności badawczej i rozwojowej w Gdańsku na koniec grudnia 2020 r. osiągnęła poziom 9,5 tys., co oznacza wzrost w porównaniu z 2019 r. o 7,2%. W sektorze szkolnictwa wyższego pracowało 51,7% pracujących w działalności badawczej i rozwojowej, natomiast 46,5% pracowało w sektorze przedsiębiorstw. Ogólna wartość nakładów wewnętrznych poniesionych na działalność badawczą i rozwojową przez podmioty mające siedzibę na terenie miasta w 2020 r. wyniosła 1693,1 mln zł i w porównaniu z wielkością z roku wcześniejszego zwiększyła się o 9,1%. Najwyższy udział nakładów bieżących w 2020 r. przypadł na prace rozwojowe (69,0%) oraz badania podstawowe (23,8%), natomiast najmniejszy odnotowano w przypadku badań stosowanych (7,2%).

W 2022 r. uruchomiono kolejny dwuletni cykl wsparcia w ramach Inkubatora Innowacji Społecznych „INNaczej”. Tematem przewodnim kolejnej edycji jest poszukiwanie innowacyjnych inicjatyw będących odpowiedzią na rosnące zjawisko ubóstwa energetycznego.

DZIAŁANIA REALIZOWANE W RAMACH PROGRAMU OPERACYJNEGO INNOWACYJNOŚĆ I PRZEDSIĘBIORCZOŚĆ:

Wzrost innowacyjności i konkurencyjności gdańskich przedsiębiorstw

- **Studenci Startera** – w 2022 r. podjęto szereg działań mających na celu wyposażenie studentów trójmiejskich uczelni w wiedzę i kompetencje przydatne na rynku pracy oraz umożliwienie wymiany doświadczeń między studentami gdańskich uczelni a przedstawicielami biznesu i start-upów. Celem działań było rozwijanie u studentów kompetencji biznesowych, w tym umiejętności projektowania nowych rozwiązań czy też zarządzania projektem. Wartością dodaną dla studentów było również poznanie realiów prowadzenia innowacyjnych firm, spotkanie osób odnoszących sukcesy (i porażki) przy rozwijaniu swoich biznesów. Projekt składał się z 2 części: Student Camp oraz Innovaton. W ramach Student Camp odbyło się łącznie 40 godz. warsztatów oraz 2 spotkania z biznesem. Podczas warsztatów uczestnicy projektu pogłębili wiedzę z zakresu: metod przeprowadzania badań biznesowych, modelowania biznesowego Business Model Canvas, który miał na celu przybliżyć ekosystem start-upowy oraz nowoczesne metody zarządzania firmą, zasad skutecznej komunikacji oraz pracy w zespole, a także z zarządzania czasem oraz projektem. W Student Camp wzięło udział 31 studentów, z których 15 zakwalifikowało się do Innovatonu. W ramach Innovatonu uczestnicy projektu brali udział w weekendowym maratonie projektowym, podczas którego poznali metody generowania, projektowania oraz prototypowania produktów i usług. W ten sposób studenci, przy wykorzystaniu design thinkingu oraz projektowania usług, wypracowali prototypy produktów i/lub usług na podstawie opracowanych przez nich wcześniej badań.
- **Inkubator Starter** – wsparcie miasta dla startup-ów poprzez wynajem powierzchni biurowej na preferencyjnych stawkach oraz z dostępem do doradztwa, promocji firm, animowania społeczności, a także dynamicznego poszerzania sieci kontaktów przez spotkania networkingowe.
- **Inkubator Innowacji Społecznych „INNaczej”** – projekt obejmuje kompleksowe wsparcie osób i organizacji. Powstał z myślą o mieszkańcach Gdańska szukających rozwiązań na wyzwania społeczne w nurcie innowacji. W 2022 r. w partnerstwie z Fundacją Inicjowania Rozwoju UP Foundation przeprowadzono ewaluację dotychczasowych edycji funduszu i sformułowano rekomendacje dotyczące kolejnych edycji. Podjęto decyzję o 2-letnim cyklu inkubacji wyłonionych projektów

i wspierania innowatorów. W analizowanym roku w naborze zgłoszono 31 inicjatyw, w tym 13 zakwalifikowano do wsparcia merytorycznego, w którego następstwie wybrano 3 inicjatywy do prototypowania i wsparcia finansowego. W 2022 r. uruchomiono kolejny dwuletni cykl inkubacji. Tematem przewodnim kolejnej edycji jest poszukiwanie innowacyjnych inicjatyw będących odpowiedzią na rosnące zjawisko ubóstwa energetycznego.

- **HUB społeczny Centrum Dolna Brama** – w 2022 r. zakończono I etap remontu budynku przy ul. Dolna Brama 8. Jednym z głównych zadań Centrum będzie funkcja akceleratora innowacji społecznych. Przygotowana wcześniej w ramach projektu „Civic eState” koncepcja organizacyjna oraz mechanizmy współzarządzania przestrzenią przez jej przyszłych użytkowników zostały w trakcie roku poddane ewaluacji. W związku z wybuchem wojny w Ukrainie Centrum Dolna Brama – jako centrum „Gdańsk pomaga Ukrainie” – służyło jako pierwszy punkt recepcyjny dla uchodźców przybywających z terenów objętych działaniami zbrojnymi. Przez pierwszy miesiąc działania punkt wsparł blisko 10 tys. osób, udzielając informacji, pomocy medycznej, pomocy prawnej i pobytowej, żywnościowej oraz gwarantując schronienie.

Umiędzynarodowienie przedsiębiorstw

Obecność na rynkach międzynarodowych pozwala przedsiębiorstwom na osiągnięcie przewag konkurencyjnych. Pomoc w tym zakresie – obejmująca rozwój kompetencji gdańskich małych i średnich przedsiębiorców w kierunku aktywnej ekspansji i nawiązywania międzynarodowej współpracy – jest prowadzona w szczególności przez instytucje otoczenia biznesu. Ponadto firmom świadczy się wsparcie informacyjne w zakresie funkcjonowania i konkurowania na rynku globalnym. Istotnym elementem wzmocnienia międzynarodowych powiązań gdańskiej gospodarki są także integrowanie i współpraca lokalnego środowiska start-upowego z innowacyjnymi i kreatywnymi podmiotami spoza kraju.

W świetle dostępnych danych Izby Administracji Skarbowej w 2021 r. towary importowane były przez 1332 podmioty z terenu Gdańska, co oznacza wzrost o 13,0% w stosunku do 2020 r., kiedy to importem zajmowało się 1179 podmiotów. Wartość importu w tym samym okresie wzrosła o 60,9% – z poziomu 25 167,7 mln zł do 40 500,5 mln zł – i przewyższyła wartość przed pandemią COVID-19. W eksporcie również odnotowano wzrost liczby podmiotów zajmujących się nim: z 747 w 2020 r. do 858 w 2021 r., tj. o 14,9%, przy jednoczesnym zwiększeniu wartości eksportu: z 18 926,8 mln zł do rekordowych 27 743,9 mln zł, tj. o 46,6%. Do głównych kierunków eksportu towarów z Gdańska wyznaczonych według jego wartości w 2021 r. należały: Niemcy – 11,0%, Niderlandy – 5,0%, Ukraina – 3,7%, Czechy – 3,6%, Rosja – 3,5%, Rumunia – 2,9%. Towary importowane według ich wartości pochodziły natomiast głównie z Rosji – 44,6%, Chin – 10,5%, Niemiec – 5,1% oraz Bangladeszu – 4,4%.

DZIAŁANIA REALIZOWANE W RAMACH PROGRAMU OPERACYJNEGO INNOWACYJNOŚĆ I PRZEDSIĘBIORCZOŚĆ:

Ekspansja międzynarodowa gdańskich firm i organizacji

- **Pomorski Broker Eksportowy** – kompleksowy system wspierania eksportu w województwie pomorskim. Ten realizowany w konsorcjum projekt pomaga przedsiębiorcom z północnej części Polski promować swoje produkty na rynkach międzynarodowych, nawiązywać współpracę z zagranicznymi kontrahentami oraz pozyskiwać wiedzę o szeroko pojętym eksporcie. W ramach projektu w 2022 r. udzielono wsparcia przedsiębiorcom z województwa pomorskiego przez organizację cykli seminariów w 2 edycjach ścieżki tematycznej „Export Gate” (dawniej: „USA & China Gate”) dla wszystkich grup przedsiębiorców. Podczas spotkań omawiano: otwieranie nowego rynku – sprzedaż B2B i testowanie, jak sprzedawać towary i usługi w Niemczech, jak wejść na rynek kanadyjski, kwestie ochrony własności intelektualnej przy wchodzeniu na rynki zagraniczne, projektowanie i wdrażanie strategii zagranicznej w sprzedaży B2B, możliwości i zasady współpracy handlowej oraz świadczenia usług w krajach DACH (Niemcy, Austria, Szwajcaria), internacjonalizacja pomorskich firm na rynek brytyjski oraz francuski. Ponadto zrealizowano krótkie seminaria eksportowe o następującej tematyce: wprowadzenie do morskiej energetyki wiatrowej; morska energetyka wiatrowa branżą globalną; łańcuch dostaw dla MFW, czyli kto jest kim w morskiej energetyce wiatrowej; innowacje szansą na włączenie się do łańcuchów dostaw dla MFW; doświadczenia innych państw w budowaniu potencjału łańcucha dostaw dla MFW lokalnych firm. Zorganizowano również 1 misję gospodarczą do Hamburga oraz 4 wyjazdy na zagraniczne wydarzenia gospodarcze.
- **BLUACT 2nd WAVE URBACT NETWORK** – międzynarodowy projekt realizowany przez Gdańską Fundację Przedsiębiorczości, którego celem jest wdrożenie w wybranych miastach europejskich (Gdańsk,

9. | INNOWACYJNOŚĆ I PRZEDSIĘBIORCZOŚĆ

Boulogne-sur-Mer, Koper) wypracowanych przez lidera projektu – miasto Pireus – dobrych praktyk w zakresie stymulowania innowacyjności niebieskiej i zielonej gospodarki oraz przeprowadzenie konkursu i programu inkubacyjnego dla branży morskiej. W ramach projektu w 2022 r. zorganizowano 11 spotkań URBACT Local Group, konkurs preakceleracji Techseed oraz 4 międzynarodowe spotkania z partnerami.

- **French Offshore Day** – spotkanie matchmakingowe francuskich przedsiębiorców z branży morskiej energetyki wiatrowej z pomorskimi i gdańskimi mikro-, małymi i średnimi przedsiębiorcami. Celem spotkania było umożliwienie nawiązania współpracy pomiędzy firmami oraz włączenie pomorskich MŚP we francuski łańcuch dostaw. W spotkaniu udział wzięło ponad 150 podmiotów. Gdańska Fundacja Przedsiębiorczości na podstawie tego wydarzenia opracowała kompleksową komercyjną ofertę organizacji tego typu wydarzeń. Jednocześnie, dzięki współorganizacji tego wydarzenia, stała się miejscem utożsamianym z wydarzeniami z zakresu offshore.

10. ATRAKCYJNOŚĆ INWESTYCYJNA

Gdańsk to otwarte, dynamicznie rozwijające się miasto, którego walory gospodarcze doceniają zarówno krajowi, jak i zagraniczni inwestorzy. Na atrakcyjność inwestycyjną Gdańska składa się wiele czynników, wśród których wymienić można atuty związane z położeniem miasta, podaż zagospodarowanych terenów inwestycyjnych, dostępność transportową, potencjał i chłonność lokalnego rynku. Do ważnych aspektów należą także te związane z zasobami wykwalifikowanych kadr i bazą podwykonawców, coraz szersza oferta usług dla biznesu oraz obecność w regionie silnych ośrodków naukowo-badawczych reprezentowanych przez uczelnie i instytucje otoczenia biznesu. Poza wymienionymi istotne są również: jakość życia, promowanie wizerunku miasta jako aktywnej, świadomej i silnej wspólnoty, dla której kluczową wartość stanowi różnorodność kulturowa, bogate dziedzictwo oraz solidarnościowa tradycja miasta. Dużą rolę w budowaniu przewag pozwalających na zmniejszenie ryzyka niepowodzenia inwestycji odgrywają także specjalna opieka nad inwestorem oraz system zachęt inwestycyjnych odpowiedni do rodzaju prowadzonej działalności. Wspieranie rozwoju gospodarczego oraz kształtowanie warunków przyjaznych inwestycjom realizowane jest w głównej mierze przez Gdańską Agencję Rozwoju Gospodarczego sp. z o.o. (GARG). Jest to miejska spółka, do której zadań należą m.in. kompleksowe przygotowanie i komercjalizacja terenów inwestycyjnych, promocja gospodarcza miasta, obszaru metropolitalnego i Pomorza oraz doradztwo w obszarze przygotowania i realizacji inwestycji. GARG jest także uczestnikiem procesów związanych z lokalizowaniem na obszarze Gdańska centrów usług biznesowych oraz kształtowania zasobów kadrowych odpowiadających na potrzeby lokalnej gospodarki. Działania te realizowane są we współpracy z takimi podmiotami, jak: Agencja Rozwoju Pomorza S.A., Zarząd Morskiego Portu Gdańsk S.A., Gdańska Organizacja Turystyczna, Międzynarodowe Targi Gdańskie S.A., a także Gdański Park Naukowo-Technologiczny i Pomorska Specjalna Strefa Ekonomiczna sp. z o.o. Dzięki wspólnie realizowanym i koordynowanym działaniom korzystne efekty wynikające ze wzrostu dynamiki rozwoju lokalnego oraz konkurencyjności miasta w skali krajowej i międzynarodowej przyczyniają się również do wzmocnienia powiązań społeczno-gospodarczych w ramach Obszaru Metropolitalnego Gdańsk-Gdynia-Sopot oraz całego regionu.

Rozwój gospodarczy Gdańska został w 2022 r. zachwiany w wyniku agresji Rosji na Ukrainę. Działania spółek miejskich i podmiotów gospodarczych były w dużym stopniu skierowane na udzielenie pomocy humanitarnej i infrastrukturalnej obywatelom Ukrainy. Został zainicjowany sztab przedsiębiorców, w którym uczestniczyli m.in.: Gmina Miasta Gdańska, Fundacja Gdańska, Pracodawcy Pomorza, Departament Rozwoju Gospodarczego / Pomorska Rada Przedsiębiorczości, Pomorska Izba Rzemieślnicza MŚP, Invest in Pomerania, ABSL, Gdański Klub Biznesu, BCC Gdańsk oraz Pomorska Specjalna Strefa Ekonomiczna. Wychodząc naprzeciw problemom firm ukraińskich związanych z eksportem towarów, uruchomiono zakładkę „Ukrainian cargo” na stronie internetowej portgdansk.pl. Dzięki niej firmy z Ukrainy mogły składać zapytania o możliwość eksportu lub importu towarów za pośrednictwem terminali znajdujących się na terenie portu w Gdańsku.

Rozwój inwestycyjny

Kluczowym elementem oferty inwestycyjnej są tereny kompleksowo zagospodarowywane i wyposażane w zakresie infrastrukturalnym. Odpowiednio przygotowane tereny inwestycyjne, charakteryzujące się m.in. wysoką dostępnością, uzbrojeniem i urządzeniem, tworzą zaplecze do prowadzenia różnorodnej działalności gospodarczej. Strefy o ograniczonym ryzyku inwestycyjnym i klimacie sprzyjającym inwestorom, wraz z innymi elementami systemu zachęt, takimi jak zwolnienia z podatku od nieruchomości czy instrumenty rynku pracy, umożliwiają tworzenie optymalnych warunków do rozwoju inwestycji. Działania zmierzające do zwiększenia liczby inwestorów w regionie wpływają na wzrost liczby miejsc pracy i rozwój kluczowych branż oraz na zwiększenie przewag konkurencyjnych regionalnej gospodarki.

Wzrost konkurencyjności gospodarki stymulowany jest poprzez inwestycje prowadzone przez przedsiębiorstwa. W 2022 r. przedsiębiorstwa mające siedzibę na terenie Gdańska, w których liczba pracujących przekracza 49 osób, poniosły nakłady inwestycyjne w wysokości 5636,8 mln zł, w tym 2747,2 mln zł zainwestowano w budynki i budowlę, 1199,8 mln zł przeznaczono na środki transportu, a 1183,6 mln zł na zakup maszyn, urządzeń technicznych i narzędzi. Nakłady inwestycyjne ogółem były wyższe o 16,3% od poniesionych w 2021 r. Nakłady poniesione przez przedsiębiorstwa z udziałem kapitału zagranicznego w 2022 r. wyniosły 983,7 mln zł, co stanowiło ponad 17% nakładów inwestycyjnych ogółem. Były to głównie wydatki na budynki i budowlę (615,9 mln zł) oraz maszyny, urządzenia techniczne i narzędzia (260,6 mln zł).

Trójmiasto zajęło pierwsze miejsce w rankingu oceny lokalizacji jako miejsca do prowadzenia działalności gospodarczej. Ranking został przeprowadzony w ramach badania sektora nowoczesnych usług biznesowych w Polsce w 2022 r. W podkategoriach rankingu Trójmiasto najlepiej plasowało się w postrzeganiu ogólnej jakości życia, we współpracy z lokalnym biurem obsługi inwestora, w poziomie wynagrodzeń oraz w jakości lokalnego środowiska naturalnego.

Nakłady inwestycyjne w Gdańsku w latach 2016–2022* (w mln zł)

Wyszczególnienie	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Ogółem, w tym:	3792,1	3894,8	3266,1	4141,0	4204,8	4845,8	5636,8
nakłady poniesione przez spółki z udziałem kapitału zagranicznego, w tym**:							
budynki i budowle	324,6	166,0	162,3	158,8	144,4	274,8	615,9
maszyny, urządzenia techniczne i narzędzia	349,5	164,7	295,7	200,3	268,2	260,2	260,6
środki transportu	41,7	28,3	44,7	51,7	41,4	40,7	54,7

* dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 49 osób

** w przypadku kapitału mieszanego zaprezentowano spółki z przeważającym udziałem kapitału zagranicznego

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS.

TERENY INWESTYCYJNE

Działalność GARG skoncentrowana jest przede wszystkim wokół 3 kluczowych obszarów inwestycyjnych. Należą do nich park zlokalizowany w Porcie Morskim Gdańsk, Park Przemysłowo-Technologiczny „Maszynowa” oraz Park Przemysłowy „Płonia”. Na koniec 2022 r. łączna powierzchnia terenów wszystkich 3 parków wynosiła ok. 298 ha.

Park inwestycyjny na obszarze Portu Morskiego w dzielnicy Stogi o łącznej powierzchni ok. 177 ha jest podzielony na 2 części, tj. Pomorskie Centrum Logistyczne (PCL) oraz Pomorskie Centrum Inwestycyjne (PCI). Pierwsza z nich pełni głównie funkcje magazynowe powiązane z głębokowodnym terminalem kontenerowym DCT. Druga to teren inwestycyjny przeznaczony na działalność o charakterze zarówno produkcyjnym, jak i usługowym, na którym zlokalizowane jest Centrum Biurowe KOGA – obiekt oferujący ponad 7 tys. m² nowoczesnej powierzchni. Firmy, które ulokowały się na obszarze PCL i PCI, należą głównie do branż ośmioroskich związanych z sektorem transportu, spedycji, logistyki oraz magazynowania. Proces komercjalizacji terenów tego parku inwestycyjnego jest na etapie rozwoju; wybudowano część infrastruktury dostępowej i dróg, a wolne tereny inwestycyjne stanowią wciąż dużą część parku.

Park Przemysłowo-Technologiczny „Maszynowa” to ok. 56 ha terenów inwestycyjnych znajdujących się w Gdańsku-Kokoszkach. Na jego obszarze zlokalizowane są inwestycje zarówno produkcyjne, jak i usługowo-handlowe, przede wszystkim polskich inwestorów. Proces komercjalizacji terenów PPT „Maszynowa” jest na końcowym etapie. Wybudowano niezbędną infrastrukturę dostępową, zbiorniki wodne, drogi, a wolnych terenów inwestycyjnych pozostało niewiele.

Z kolei Park Przemysłowy „Płonia” rozciąga się na powierzchni 65 ha w dzielnicy Rudniki w okolicach rafinerii Lotos. Park znajduje się w fazie komercjalizacji.

Poza wymienionymi terenami stanowiącymi zwarte parki inwestycyjne GARG prowadzi komercjalizację innych terenów inwestycyjnych – zlokalizowanych przy ul. Ku Ujściu na Przeróbce na terenach portowych, ul. Michałki na Rudnikach w sąsiedztwie Lotosu oraz ul. Uczniowskiej na Letnicy w sąsiedztwie Stadionu Gdańsk.

Działania zmierzające do osiągnięcia wyższej skuteczności w pozyskiwaniu inwestorów dopełnia rozbudowa systemu zachęt inwestycyjnych. W 2022 r. zwolnionych z podatku od nieruchomości w ramach pomocy *de minimis* było 8 podmiotów gospodarczych.

SEKTOR USŁUG BIZNESOWYCH

Nowe inwestycje zlokalizowane poza terenami inwestycyjnymi są powiązane zwłaszcza z rozwojem sektora nowoczesnych usług dla biznesu. Swoje centra usługowe otworzyło w Gdańsku wiele znanych firm międzynarodowych, dzięki czemu gdański (a szerzej także trójmiejski) rynek to bardzo atrakcyjna lokalizacja o istotnym znaczeniu w skali kraju i regionu Europy Środkowo-Wschodniej. Działalność centrów outsourcingu procesów biznesowych (BPO), centrów usług wspólnych (SSC), globalnych centrów usług biznesowych (GBS), centrów IT oraz badawczo-rozwojowych (R&D) sprzyja absorpcji nowych rozwiązań biznesowych, technologicznych i organizacyjnych, wzmacniając rozwój lokalnej ekonomii w kierunku gospodarki opartej na zasobach wiedzy i coraz szerszych powiązaniach w skali globalnej. Nowoczesne miejsca pracy, w tym oparte na rozwiązaniach zdalnych, cechują się dużą wartością dodaną i często ponadprzeciętnymi wynagrodzeniami, przekładając się na istotne zwiększenie siły nabywczej mieszkańców oraz wpływając na inne gałęzie lokalnej gospodarki.

W 2022 r. w Trójmieście w sektorze usług biznesowych zatrudnionych było ok. 33,8 tys. osób (o 3,6 tys. więcej niż w 2021 r.). Trójmiasto uplasowało się na czwartej lokacie w kraju pod względem liczby zatrudnionych w centrach usług – za Krakowem (92,7 tys. os.), Warszawą (82,6 tys. os.) i Wrocławiem (59,5 tys. os.). Udział Trójmiasta w ogólnej liczbie zatrudnionych w usługach biznesowych w Polsce wynosi 8,4%. Z uwagi na profil działalności największą część zatrudnienia w sektorze wygenerowały centra świadczące usługi z zakresu SSC/GBS⁵ – 43,7% (wzrost o 1,4 pkt proc. w porównaniu z 2021 r.). W Trójmieście zlokalizowane zostały 184 centra usług (o 24 więcej niż w 2021 r.), co plasuje aglomerację na czwartej pozycji w kraju – za Warszawą (330), Krakowem (261) i Wrocławiem (208).

Trójmiasto po raz siódmy otrzymało nagrodę dla najdynamiczniej rozwijającego się miasta w Polsce w sektorze nowoczesnych usług dla biznesu – na 10. edycji gali CEE Business Services Summit & Awards, która odbyła się w dniach 23–24 marca 2022 r.

Rozwojowi sektora nowoczesnych usług dla biznesu sprzyja rozwój infrastruktury biurowej. Trójmiejski rynek nieruchomości biurowych jest największym w północnej Polsce i czwartym w kraju (po Warszawie, Krakowie i Wrocławiu). Całkowity zasób powierzchni biurowej w Trójmieście w 2022 r. wyniósł 963,3 tys. m² (o 49,7 m² więcej niż w 2021 r.). Najwięcej istniejącej powierzchni jest zlokalizowane w Gdańsku – 75%; ponadto w Gdyni – 21%, a w Sopocie – 4%.

Nowe i rozbudowane budynki biurowe w Gdańsku oraz ich powierzchnia użytkowa w latach 2016–2022

Wyszczególnienie	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Budynki biurowe nowe i rozbudowane (szt.)	12	15	16	18	8	11	8
Powierzchnia użytkowa (m ²)	10 460	108 979	68 530	74 680	39 773	20 114	53 640

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych, GUS.

Projekty inwestycyjne skoncentrowane są wzdłuż al. Grunwaldzkiej i trasy Szybkiej Kolei Miejskiej – na wysokości Oliwy i Wrzeszcza Górnego. Ponadto znaczące inwestycje biurowe znajdują się w okolicach lotniska, a perspektywiczną lokalizację stanowią również postoczniowe tereny Młodego Miasta. Wśród inwestycji oddanych w 2022 r. należy wymienić biurowiec Alpha przy Airport City, budynek Format w Oliwie oraz Palio B.

⁵ SSC (Shared Services Center), GBS (Global Business Services) – centra usług wspólnych / globalne centra usług biznesowych.

**DZIAŁANIA REALIZOWANE W RAMACH PROGRAMU OPERACYJNEGO ATRAKCYJNOŚĆ INWESTYCYJNA:
Wyższa skuteczność w pozyskiwaniu inwestorów**

- **Pomorskie Centrum Logistyczne (PCL)** – to nowoczesny park magazynowy klasy A, zlokalizowany w pobliżu Terminalu Kontenerowego DCT Gdańsk na gruncie o powierzchni 110 ha. W 2022 r. zakończono budowę i uzyskano zamienne pozwolenie na budowę hali magazynowej nr 5 wraz z drogami dojazdowymi, parkingami, placami manewrowymi, zbiornikiem retencyjno-infiltracyjnym, zbiornikiem bezodpływowym oraz zewnętrznymi instalacjami.
- **Pomorskie Centrum Inwestycyjne (PCI)** – park przemysłowy o łącznej powierzchni 67 ha, zlokalizowany w sąsiedztwie Portu Gdańsk oraz Terminala Głębokowodnego DCT, powstał z myślą o inwestorach związanych z gospodarką morską, branżą offshore oraz TSL. W 2022 r. na obszarze PCI zrealizowano m.in. następujące przedsięwzięcia:
 - zawarto 2 kluczowe umowy najmu powierzchni biurowej w **Centrum Biurowym KOGA** (najem powierzchni 1,2 tys. m²). Komercjalizacja budynku biurowego o powierzchni ponad 7 tys. m² na koniec roku wyniosła 100%;
 - kontynuowana była **budowa fabryki systemów magazynowania energii** firmy Northvolt o łącznej powierzchni 25 tys. m². Trwały czynności związane z pozyskiwaniem pozwolenia na budowę hal magazynowych firmy CPT o łącznej powierzchni 119 tys. m². Planowane zakończenie inwestycji to koniec 2023 r.;
 - zakończono prace przy wykonaniu **zbiornika retencyjno-odparowująco-infiltrującego „ZB-L”**, stanowiącego zlewnie z obszaru PCI;
 - zakończony został montaż pilotażowej **instalacji fotowoltaicznej** o mocy do 50 kW zainstalowanej **na istniejącym zbiorniku retencyjnym** w sąsiedztwie budynku KOGA. Wyprodukowana energia jest wykorzystywana na własne potrzeby biurowca – inwestycja wpisuje się w działania zgodne z polityką Europejskiego Zielonego Ładu;
 - zawarto umowę dzierżawy nieruchomości sąsiadującej (plac składowy) o powierzchni powyżej 1 ha.
- Poza terenami zlokalizowanymi w obszarze Portu Morskiego Gmina Miasta Gdańska przy udziale Gdańskiej Agencji Rozwoju Gospodarczego rozwija inne tereny inwestycyjne. Wśród kluczowych inwestycji, mających na celu zwiększenie podaży dobrze przygotowanych terenów inwestycyjnych (poza terenami portowymi), w 2022 r. należy wymienić:
 - **Park Przemysłowo Technologiczny „Płonia”** – wyłoniono nabywcę terenu o powierzchni 0,7 ha. W lutym 2022 r. została zawarta w formie aktu notarialnego umowa sprzedaży nieruchomości. Jednocześnie Agencja pozyskała w tym obszarze ok. 14 ha gruntów od prywatnych właścicieli, które wraz z terenami sąsiadującymi stanowiąc będą jeden spójny obszar będący przedmiotem potencjalnej komercjalizacji wraz z terenami sąsiadującymi, otrzymanymi przez Agencję w formie aportu od Gminy Miasta Gdańsk;
 - **tereny przy ul. Ku Ujściu** – zakończono procedurę rokowań oraz zawarto umowę poddzierżawy działki nr 10/13, obręb 0083, o powierzchni 5,8 ha. Podpisano umowę partycypacji finansowej związaną z budową przepompowni, a także rozpoczęto rozmowy mające na celu pozyskanie w drodze aportu następnym obszarów, które po uporządkowaniu mogą stanowić kolejne tereny inwestycyjne.
- **Program inwestycyjny ZMPG w Porcie Gdańsk** – z uwagi na nadmorskie położenie Gdańska strategicznym obszarem rozwoju terenów inwestycyjnych znajdujących się w granicach administracyjnych miasta są tereny zlokalizowane w obszarze Portu Morskiego w Gdańsku. Program inwestycyjny w Porcie Gdańsk jest przedsięwzięciem wieloetapowym, obejmującym zadania związane z modernizacją infrastruktury portowej i dostępowej od strony lądu oraz dotyczące poprawy dostępu od strony wody. Do kluczowych inwestycji zrealizowanych w tym ważnym międzynarodowym węźle komunikacyjnym w 2022 r. należą:
 - **„Modernizacja toru wodnego, rozbudowa nabrzeży oraz poprawa warunków żeglugi w Porcie Wewnętrznym w Gdańsku”** – projekt współfinansowany jest z programu CEF „Łącząc Europę”. Celem inwestycji było dostosowanie toru wodnego w porcie wewnętrznym do obsługi większych jednostek o długości do 250 m i zanurzeniu do 10,6 m. Realizacja robót została zakończona w 2021 r., natomiast w 2022 r. trwały czynności związane z ostatecznym rozliczeniem inwestycji. W listopadzie 2022 r. złożono raport końcowy z realizacji projektu, na który łącznie składały się: modernizacja wewnętrznego toru wodnego (pogłębienie i regulacja toru wodnego w celu poprawy dostępności do wewnętrznej części Portu Gdańsk),

rozbudowa Nabrzeża OPP i Mew (wydłużenie linii cumowniczej poprzez korektę linii brzegowej nabrzeży; głębokość techniczna wyniesie 11,2 m), rozbudowa Nabrzeża Oliwskiego (wydłużenie linii cumowniczej nabrzeża – po przebudowie będzie możliwość obsługi statków o długości 250 m i szerokości 35 m), rozbudowa Nabrzeża Zbożowego i Wisłoujścia (obudowa brzegu z przystanią niską dla jednostek pomocniczych i ochrony przeciwpożarowej oraz obudowa postojowa dla małych jednostek pływających – głębokość techniczna nabrzeży: 7–12 m), a także rozbudowa Nabrzeża Dworzec Drzewny (przebudowa nabrzeża umożliwi nadanie mu charakteru nabrzeża eksploatacyjnego o charakterze uniwersalnym; głębokość techniczna wyniesie 10,7–12 m);

- **„Rozbudowa i modernizacja sieci drogowej i kolejowej w Porcie Zewnętrznym w Gdańsku”** – projekt współfinansowany był z programu CEF „Łącząc Europę”. Realizacja robót została zakończona w 2021 r., natomiast w lipcu 2022 r. beneficjent otrzymał pełną akceptację wydatków wykazanych w raporcie końcowym. Na zakres inwestycji składały się prace projektowe oraz roboty budowlane dotyczące sieci kolejowej i drogowej, w tym: modernizacja, przebudowa oraz budowa ok. 5,4 km dróg wraz z obiektami inżynierskimi (m.in. 4 wiaduktami drogowymi), a także modernizacja i przebudowa oraz budowa ok. 9,7 km torów wraz z 16 rozjazdami, infrastrukturą towarzyszącą i urządzeniami sterowania ruchem kolejowym. Nowoczesna nawierzchnia kolejowa przystosowana została do przenoszenia maksymalnych obciążeń rzędu do 22,5 t na oś, stosowanych obecnie na modernizowanej sieci PKP PLK. Z kolei realizacja wiaduktów drogowych zapewnia bezkolizyjność sieci drogowo-kolejowej, znacząco zwiększając przepustowość, płynność i bezpieczeństwo ruchu w porcie zewnętrznym. Dzięki środkom własnym ZMPG S.A. powstał parking dla samochodów ciężarowych liczący 86 miejsc parkingowych. Inwestycja ta – w połączeniu z projektem zrealizowanym przez PKP PLK pn. „Poprawa infrastruktury kolejowego dostępu do Portu Gdańsk”, polegającym na modernizacji wszystkich stacji obsługujących Port Gdańsk oraz inwestycjami zrealizowanymi – znacząco usprawnia i zwiększa przepływ wolumenu do i z Portu Gdańsk;
- **„Rozbudowa i modernizacja węzłów sieci bazowej w Porcie Morskim w zakresie dostępowej infrastruktury drogowo-kolejowej”** – projekt współfinansowany z programu CEF „Łącząc Europę”. Obejmuje on rozbudowę sieci komunikacyjnej drogowo-kolejowej rejonu Nabrzeża Przemysłowego. Roboty budowlane rozpoczęły się we wrześniu 2021 r., a planowany termin ich zakończenia to koniec 2023 r. Inwestycja zlokalizowana jest na terenie Portu Gdańskiego i obejmuje na kierunku wschód-zachód obszar pomiędzy Nabrzeżem Przemysłowym a ul. Ku Ujściu, a na kierunku północ-południe – obszar między ul. Chemików a przyczółkiem przeprawy promowej w ciągu ul. Bosmańskiej przez Kanał Kaszubski. W zakres zadania wchodzi budowa i przebudowa układu drogowego na odcinku ok. 1,6 km oraz budowa i przebudowa układu torowego na odcinku ok. 6,0 km. W 2022 r. wykonywano roboty wielobranżowe obejmujące rozbiórki oraz roboty przygotowawcze do robót zasadniczych, wzmocnienia podłoża gruntowego, prace drogowe, kolejowe, konstrukcyjne, wodno-kanalizacyjne, odwodnieniowe oraz elektryczne i teletechniczne;
- **„Modernizacja II linii Nabrzeża Oliwskiego i Nabrzeża Ziółkowskiego”** – w 2021 r. zakończono pierwszy etap prac projektowych i pozyskano pozwolenie na budowę. W 2022 r. zaplanowano rozpoczęcie drugiego etapu prac projektowych po zakończeniu budowy pierwszej linii Nabrzeża Oliwskiego. Ostateczne zakończenie prac projektowych przewidywane jest na 2023 r. Swoim zakresem projekt obejmuje modernizację: układu drogowo-kolejowego, placów składowo-manewrowych i wszystkich sieci podziemnych na całym terenie drugiej linii Nabrzeża Oliwskiego;
- **„Poprawa infrastruktury Portu Gdańsk wraz z analizą wdrożenia systemu niskoemisyjnego OPS dla zrównoważonego rozwoju sieci TEN-T”** – kontynuacja modernizacji portu wewnętrznego zapoczątkowanej przez „Modernizację toru wodnego, rozbudowę nabrzeży oraz poprawę warunków żeglugi w Porcie Wewnętrznym w Gdańsku”. Na projekt składają się cztery zadania: rozbudowa Nabrzeża Rudowego, Bytomskiego, Wiślanego oraz Węglowego. W 2022 r. ogłoszono postępowania przetargowe na wyłonienie wykonawcy robót budowlanych dla trzech pierwszych zadań i zlecono wykonanie projektu zamiennego dla zadania czwartego;
- „Przebudowa układu drogowo-kolejowego dla obiektów do magazynowania i konfekcjonowania cukru przy Nabrzeżu Wiślanym ul. Chodackiego” oraz „Przebudowa układu komunikacyjnego wraz z budową placu manewrowo-postojowego w rejonie

skrzyżowania ulic: Chodackiego, Handlowej i Starowiślniej” – projekty te tworzą (łącznie z projektem „Rozbudowy Nabrzeża Wiślanego w Porcie Gdańsk”) jedną inwestycję pn. **„Rozbudowa infrastruktury portowej w rejonie Nabrzeża Wiślanego w Porcie Gdańsk”**. Do realizowanych zadań należą: przebudowa drugiej linii Nabrzeża Wiślanego, tj. przebudowa układu drogowo-kolejowego przy Nabrzeżu Wiślanym (ul. Chodackiego), oraz przebudowa układu komunikacyjnego wraz z budową placu manewrowo-postojowego w rejonie skrzyżowania ulic: Chodackiego, Handlowej i Starowiślniej – łącznie z infrastrukturą podziemną;

- **„Zaprojektowanie i budowa drogi wewnętrznej dojazdowej przez teren nr 30 w Porcie Gdańsk wraz z budową systemu kanalizacji deszczowej i uzbrojeniem terenu”** – celem inwestycji, której realizacja trwała w 2022 r., jest przygotowanie do komercjalizacji atrakcyjnych terenów do dzierżawy, położonych w bliskim sąsiedztwie DCT. Polega ona na zaprojektowaniu i budowie wewnętrznej drogi dojazdowej przystosowanej do ruchu ciężkiego oraz 6 zjazdów do nieruchomości przeznaczonych do komercjalizacji (po 2 na każdą nieruchomość), z jednostronnym chodnikiem i oświetleniem. Ponadto inwestycja obejmuje wykonanie systemu kanalizacji deszczowej umożliwiającej odprowadzenie wód deszczowych z tych dotychczas niezagospodarowanych terenów do zbiornika retencyjno-rozsączającego oraz kompleksowe uzbrojenie niniejszych nieruchomości w media (kanalizacja sanitarna, wodociąg, sieci elektroenergetyczne oraz teletechniczne), zabezpieczające możliwość dużego poboru tych mediów.
- **Program inwestycyjny PKP Polskie Linie Kolejowe S.A. związany z dostępem kolejowym do Portu Gdańsk** – jest przedsięwzięciem wieloetapowym, obejmującym zadania związane z budową i modernizacją infrastruktury kolejowej, mającym poprawić dostęp od strony lądu. Przedmiot przedsięwzięcia stanowi modernizacja wszystkich stacji kolejowych obsługujących Port Gdańsk w połączeniu z programem inwestycyjnym samego portu. Inwestycja znacząco usprawni i zwiększy przepływ wolumenu ładunków z i do Portu Gdańsk. W 2022 r. zakończono etap II, „Poprawa infrastruktury kolejowego dostępu do Portu Gdańsk”, którego zakres obejmował przebudowę układów torowych wszystkich stacji obsługujących Port Gdańsk, tj. Gdańsk Zaspas Towarowa wraz z linią nr 722 i rejonem Gdańsk Wiślany, Gdańsk Port Północny i Gdańsk Kanał Kaszubski. Podniesiona została m.in. prędkość na torach głównych zasadniczych do co najmniej 60 km/h, a na pozostałych torach – do min. 40 km/h.
- **Parki biurowe** – całkowita podaż nowoczesnej powierzchni biurowej (klasa A i B) wyniosła w Trójmieście na koniec 2022 r. 1012 tys. m². Poziom ten plasuje Trójmiasto na 4. miejscu (po Warszawie, Krakowie i Wrocławiu) pod względem wielkości podaży wśród miast w Polsce, które przekroczyły 1 mln m² całkowitej podaży. Największy kompleks biurowy w północnej Polsce zlokalizowany jest w dzielnicy Oliwa. W jego skład wchodzi m.in. budynki biurowe Arkońska Business Park, Olivia Business Centre oraz Alchemia. W 2022 r. zrealizowano następujące inwestycje biurowe: Format (Oliwa), drugi etap projektu Oficyna (Wrzeszcz), budynek Palio B (2. etap Palio Office Park), a także budynek Alpha (1. etap Airport City).
- **Parki magazynowe** – całkowita podaż nowoczesnej powierzchni magazynowej w Trójmieście w 2022 r. przekraczała 1 mln m². Poziom ten plasuje region na 6. miejscu pod względem wielkości w grupie rynków regionalnych. Zasoby nowoczesnej powierzchni magazynowej zlokalizowane są w przeważającej części na terenie Gdańska i jego najbliższych okolic (75%). W 2022 r. zakończona została budowa obiektów magazynowych: w Lubiewie – 7R City Park Gdańsk South II (pow. 27,4 tys. m²), w pobliżu obwodnicy Gdańska – 7R Park Gdańsk III (pow. 111,2 tys. m²) oraz w okolicy portu morskiego – 7R Park Gdańsk Port (pow. 119,3 tys. m²).
- W 2022 r. kontynuowano **rozwój systemu zachęt** w zakresie tworzenia optymalnych warunków dla rozwoju inwestycji. Oferowano m.in.:
 - **zwolnienia z podatku CIT lub PIT** – w 2022 r. kontynuowane było wsparcie dla przedsiębiorców zamierzających realizować inwestycje we współpracy z Pomorską Specjalną Strefą Ekonomiczną (PSSE). Wysokość pomocy publicznej w formie zwolnienia z podatku CIT lub PIT w województwie pomorskim w 2022 r. wynosiła (w zależności od wielkości przedsiębiorstwa) od 30% do 50% kosztów kwalifikujących się do objęcia pomocą regionalną. Zwolnienie podatkowe przyznawane jest na 12 lat, a w przypadku terenów mających uprzednio nadany status specjalnej strefy ekonomicznej – na 15 lat. W 2022 r. PSSE wydała na terenie Gminy Miasta Gdańska 4 decyzje o wsparciu na inwestycje o łącznych nakładach przekraczających 86 mln zł, a w całym województwie pomorskim – łącznie 35 decyzji na inwestycje przekraczające 921 mln zł;

- o **zwolnienie z podatku od nieruchomości** – w 2022 r. zwolnionych z podatku od nieruchomości w ramach pomocy *de minimis* było 8 podmiotów gospodarczych. W ramach pomocy regionalnej z podatku od nieruchomości w 2022 r. nie został zwolniony żaden podmiot gospodarczy;
- o **granty inwestycyjne dla MŚP** – są one przyznawane w ramach realizowanego przez Agencję Rozwoju Pomorza S.A. projektu grantowego pt. „Invest in Pomerania 2020”. Przedsiębiorstwa z sektora MŚP mogą uzyskać wsparcie finansowane na realizację zamierzeń inwestycyjnych związanych z budową nowych hal przemysłowych lub magazynowych na potrzeby własnej działalności gospodarczej. Maksymalna wysokość grantu przypadająca na jeden projekt wynosi 200 tys. euro. W latach 2020–2022 grant przyznano 16 przedsiębiorcom. Z dostępnej puli dofinansowania przewiduje się wsparcie 21 inwestycji;
- o **wsparcie Gdańskiego Parku Naukowo-Technologicznego (GPNT)** – wsparcie realizowane w ramach funkcjonowania nowoczesnego kompleksu budynków biurowo-laboratoryjnych i konferencyjno-szkoleniowych. W 2022 r. GPNT był miejscem dla rozwoju 60 przedsiębiorstw z obszaru nowych technologii i start-upów, które łącznie zajmują ponad 97% dostępnej powierzchni. Z kolei funkcjonująca od 2021 r. Strefa Co-Work nieustannie się rozwija i obecnie liczy 75 przedsiębiorców. W działalność GPNT wpisują się również liczne wydarzenia, szkolenia, wykłady, pomoc ekspertów i specjalistów z różnych dziedzin; na jego terenie działają m.in.: Inkubator Technologiczny, nowoczesne laboratoria, Data Center oraz Space4Makers – miejsce dla innowacyjnych przedsiębiorstw i wynalazców.

Współpraca z inwestorami

Procesy współpracy z inwestorami prowadzone przez GARG obejmują szereg inicjatyw służących podnoszeniu standardów obsługi procesu inwestycyjnego i opieki nad klientem gospodarczym. Działania te są istotne nie tylko na etapie przystępowania do realizacji przedsięwzięcia, lecz także w trakcie realizacji inwestycji oraz po jej zakończeniu. Współpraca z inwestorem już pozyskanym, polegająca w szczególności na kompleksowej pomocy doradczej, jest konieczna do zainicjowania kolejnych projektów inwestycyjnych.

Na przestrzeni ostatnich lat współpraca inwestycyjna przyniosła również rozwój projektów realizowanych w formule partnerskiej, w tym wdrażanych na podstawie regulacji ustawowych dotyczących partnerstwa publiczno-prywatnego (PPP), a także na podstawie koncesji na roboty budowlane lub usługi. Gdańsk, jako jedno z nielicznych miast w kraju, może poszczycić się portfelem zrealizowanych i ogłoszonych projektów PPP o łącznej wartości blisko 1,6 mld zł netto, z czego ok. 288 mln zł netto to kwota przeznaczona na cele publiczne. Partnerstwo publiczno-prywatne to forma finansowania i realizacji projektów inwestycyjnych stanowiąca istotne narzędzie zwiększające możliwości inwestycyjne samorządu oraz skutecznie wspierająca osiągnięcie długofalowych korzyści rozwojowych dla miasta i mieszkańców. Może stać się również ważną alternatywą dla kurczących się środków unijnych.

W zakresie działań w formule PPP przygotowuje się koncepcje projektów partnerskich, a także analizy, opracowania i dokumentacje przetargowe, monitoruje proces realizacji projektów partnerskich, ich harmonogram i zakres rzeczowy. Kluczową jednostką odpowiedzialną za realizację projektów partnerskich jest Centrum Partnerstwa i Biznesu funkcjonujące w strukturze Wydziału Polityki Gospodarczej UMG. Gdański model PPP jest związany szczególnie mocno z projektami o charakterze rewitalizacyjnym. Są to projekty złożone, łączące wiele wymiarów życia społeczno-gospodarczego, realizowane na znajdujących się w niekorzystnej sytuacji obszarach miasta, wymagających nowoczesnego zagospodarowania i wzmocnienia ich potencjału.

Wartość projektów w formule partnerskiej realizowanych w Gdańsku w latach 2016–2022 (w mln zł netto)

Wyszczególnienie	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Ogółem, w tym:	1173,3	1173,3	1308,5	1586,2	1586,2	1586,2	1586,2
cele publiczne	237,0	237,0	237,0	288,0	288,0	288,0	288,0
wartość przedmiotu koncesji	7,0	7,0	142,0	142,0	142,0	142,0	142,0

Źródło: Wydział Polityki Gospodarczej, UMG.

**DZIAŁANIA REALIZOWANE W RAMACH PROGRAMU OPERACYJNEGO ATRAKCYJNOŚĆ INWESTYCYJNA:
Najwyższe standardy obsługi procesu inwestycyjnego i opieki nad klientem gospodarczym**

- **Invest in Pomerania** – regionalna inicjatywa non profit, która pomaga inwestorom zagranicznym realizować projekty inwestycyjne na Pomorzu. W regionie pełni funkcję „jednego okienka”, udzielając wsparcia na każdym etapie procesu inwestycyjnego. W ramach bezpośredniej obsługi inwestorów Invest in Pomerania w 2022 r. pozyskała 30 nowych projektów inwestycyjnych, z czego 22 zapytania dotyczyły sektora nowoczesnych usług dla biznesu, w tym IT, a pozostałe koncentrowały się na branżach przemysłowych. W ramach realizowanych projektów wykonano przeszło 60 usług z zakresu przedstawiania ofert inwestycyjnych, przygotowania opracowań prawno-ekonomicznych oraz kojarzenia partnerów biznesowych. Dominowały zapytania firm nordyckich, polskich i szwajcarskich. W całym 2022 r. pozyskano 158 nowych leadów inwestycyjnych.
- Zespołu Marketingu GARG oraz Działu Obsługi Inwestora Agencji Rozwoju Pomorza (ARP) podejmowały działania w zakresie **promocji gospodarczej regionu i kompleksowej obsługi podmiotów chcących zainwestować w regionie**. Poza GARG i ARP w skład systemu, na zasadzie partnerstwa, wchodzi także takie instytucje, jak: Pomorska Specjalna Strefa Ekonomiczna, Słupska Specjalna Strefa Ekonomiczna, miasta Gdańsk, Sopot, Gdynia, Słupsk, Tczew, Malbork, Kościerzyna, Pruszcz Gdański i Starogard Gdański, gmina Dębница Kaszubska i gmina Słupsk, Starostwo Powiatowe w Wejherowie oraz Urząd Marszałkowski Województwa Pomorskiego. Zgodnie z założeniami inicjatywy Invest in Pomerania partnerzy prowadzą wspólne działania promocyjne i wymieniają się informacjami na temat obsługiwanych inwestorów.
- **Rzecznik Inwestora / Specjalista ds. Imigrantów**, działający przy zespole Invest in Pomerania – przyjął w 2022 r. 72 zgłoszenia od 20 inwestorów z prośbą o przyspieszenie procedur imigracyjnych lub związane z nimi wyjaśnienia. W toku planowanej relokacji zagranicznych działów pomorskich inwestorów wsparto relokację 99 pracowników.
- **„Podniesienie standardów obsługi inwestora w województwie pomorskim”** – projekt skierowany do pracowników i kadry kierowniczej jednostek samorządu terytorialnego województwa pomorskiego oraz ich podmiotów (jednostek i spółek). W jego ramach zrealizowano audyt standardów obsługi inwestora oraz przeprowadzono szkolenia dla kadr zajmujących się obsługą inwestora, służących ulepszaniu oferty inwestycyjnej. Projektem objętych jest 60 jednostek samorządu.
- **„Live more. Pomerania”** – promocja przeprowadzki do województwa pomorskiego i podjęcia zatrudnienia u lokalnych pracodawców. W ramach projektu powstała platforma rekrutacyjna „Jobs in Pomerania” dla osób spoza województwa, skupiająca się na profilach najbardziej poszukiwanych przez pracodawców z Pomorza. Obecnie używana jest przez ponad 100 partnerów korporacyjnych i zawiera aplikacje ponad 3 tys. indywidualnych kandydatów.
- **Baza ofert inwestycyjnych** – platforma prezentująca potencjalnym inwestorom poszukującym atrakcyjnych lokalizacji ofertę terenów komercyjnych i działek inwestycyjnych z obszaru województwa pomorskiego. Baza zawierała na koniec 2022 r. 48 ofert terenów inwestycyjnych, na które składa się 278 działek o łącznej powierzchni 972 ha.
- **Tripolis** – program współpracy parków naukowo-technologicznych i inkubatorów przedsiębiorczości, zainicjowany przez Obszar Metropolitalny Gdańsk-Gdynia-Sopot. Projekt ma na celu profesjonalizację działalności instytucji otoczenia biznesu i stworzenie lepszych warunków dla rozwoju pomorskich MŚP. W 2022 r. w projekcie dostępnych było 6 z 10 usług dla małych i średnich przedsiębiorców tj.: 1) design management - usługi od koncepcji do wdrożenia; 2) usługi w zakresie prawa własności intelektualnej; 3) bio Laboratorium - usługi laboratoryjne w zakresie analizy chemicznej; 4) multimedialne centrum HR; 5) social media planner; 6) centrum innowacyjnych rozwiązań.
- W 2022 r. Agencja Rozwoju Pomorza opublikowała raporty dotyczące **sektora offshore wind** (Wind Europe Annual Event, OTC, ONS), **sektora elektronicznego** „Focus on Electronics Sector in Pomerania” oraz katalog gospodarczy.
- **Usługi opieki poinwestycyjnej** – rozwój i doskonalenie systemu *aftercare* jest procesem o charakterze ciągłym wpisanym w kompleksową działalność usługową, która wspiera inwestorów. W zakresie *aftercare* realizowane są także działania powiązane z koncepcją tworzenia centrum rozwiązywania sytuacji kryzysowych w relacji z podmiotami gospodarczymi (ang. *trouble shooting*), w ramach którego funkcjonuje, obsługiwany całą dobę, numer kontaktowy dla inwestorów (*investor’s helpline 24/7*) dostępny na portalu investinpomerania.pl. Dodatkowo w 2022 r. kontynuowana była bieżąca współpraca m.in. z Polską Agencją Inwestycji i Handlu oraz jej biurami w krajach, z których pochodzą potencjalni inwestorzy.

- Ofertą uzupełniającą w działaniach związanych z realizowanym systemem *aftercare* są **usługi świadczone na rzecz przedsiębiorców przez uczelnie wyższe zrzeszone w Związku Uczelni Gdańska im. Daniela Fahrenheita** (czyli Politechnikę Gdańską, Uniwersytet Gdański i Gdański Uniwersytet Medyczny) oraz inne instytucje badawcze. Instytucje te oferują merytoryczne doradztwo, pomoc w dotarciu do potrzebnych rozwiązań naukowych tworzonych na uczelniach (w tym w wyborze optymalnej ścieżki ich komercjalizacji), a także dostęp do najnowocześniejszych urządzeń badawczych. W uzupełnieniu realizowanych na zlecenie przedsiębiorców badań i ekspertyz uczelnie opracowują wynalazki i rozwiązania innowacyjne, które są licencjonowane i wdrażane w firmach. Wspierają procesy tworzenia konsorcjów, zespołów badawczych, spółek *spin-out/off*, a także inkubatorów i programów partnerskich mających na celu kształcenie kadr. Działalność instytucji naukowych i badawczych w 2022 r. obejmowała:
 - porozumienie ws. **rozwoju planów związanych z budową pierwszej elektrowni jądrowej w Polsce (na Pomorzu)** – w 2022 r. trwały prace mające na celu podpisanie porozumienia Uczelni Fahrenheita i Polskich Elektrowni Jądrowych, służących rozwojowi potencjału kadrowego dla przemysłu jądrowego. Umowa o współpracy obejmować będzie m.in. przygotowanie studentów i absolwentów do wejścia na rynek pracy w sektorze energetycznym, przeprowadzanie wybranych zajęć edukacyjnych dla studentów oraz współorganizowanie wydarzeń i spotkań komunikacyjno-informacyjnych na rzecz rozwoju platformy dialogu społecznego;
 - **konkurs Pomorskiej Kolei Metropolitalnej** – studium architektoniczno-urbanistyczne kształtowania kolei pasażerskiej przyjaznej środowisku i mieszkańcom było kolejnym etapem współpracy Związku Uczelni Fahrenheita i PKM, zainicjowanej formalnie w październiku 2021 r. i kontynuowanej przez cały rok 2022. Wspólne działania koncentrują się wokół rozbudowy PKM o nową linię łączącą Gdańsk-Śródmieście z jego południowymi dzielnicami miasta oraz sąsiadującymi gminami: Pruszcz Gdański, Kolbudy i Żukowo;
 - **Uniwersyteckie Liceum Ogólnokształcące (ULO) im. Pawła Adamowicza** – uczelnie Fahrenheita wraz z Miastem Gdańsk i Fundacją Pozytywne Inicjatywy wspólnie wspierają rozwój ULO i uczestniczą zarówno w przedsięwzięciach dydaktycznych, jak i w projektach społecznych. W 2022 r. współpraca polegała na budowaniu ofert edukacyjnych oraz programu nauczania dostosowanego do wyzwań współczesnego świata. Młodzież ucząca się w ULO ma możliwość skorzystania z potencjału naukowego trzech największych gdańskich uczelni, np. uczestnicząc w zajęciach akademickich razem ze studentami czy korzystając z ich zasobów bibliotecznych;
 - **stypendia naukowe im. Daniela Fahrenheita** dla najlepszych doktorantów z zagranicy – w 2022 r. stypendium przyznano 3 doktorantom;
 - **Centrum Kompetencji STOS Politechniki Gdańskiej** – w 2022 r. kontynuowana była budowa centrum STOS (Smart and Transdisciplinary Knowledge Service), w którym mieścić się będzie m.in. jeden z najszybszych superkomputerów w Polsce. Zadaniem Centrum ma być wsparcie realizacji prac badawczo-rozwojowych wymagających dużych obliczeń, przetworzenia lub zarchiwizowania ogromnych zbiorów danych, czy też świadczenia zaawansowanych usług obliczeniowych typu SMART. Odbiorcami oferty centrum STOS będą przede wszystkim przedsiębiorstwa. Inwestycja została dofinansowana ze środków UE;
 - **Centrum Ekoinnowacji Politechniki Gdańskiej** – w 2022 r. kontynuowano prace nad budową przez Politechnikę Gdańską jednostki, która zajmować się będzie rozwojem proekologicznych rozwiązań i technologii środowiskowych, w tym energooszczędnego budownictwa i energetyki. Centrum będzie pełnić funkcję dydaktyczną, laboratoryjną oraz badawczą, stanie się również główną siedzibą Centrum EkoTech, jednego z czterech centrów badawczych PG, które powstały po otrzymaniu przez uczelnię statusu uczelni badawczej w programie MNiSW „Inicjatywa Doskonałości – Uczelnia Badawcza”. Wartość inwestycji to ok. 80 mln zł (z dofinansowaniem ze środków unijnych na poziomie 20 mln zł), a planowane zakończenie realizacji nastąpi w 2023 r.
- **Projekty partnerstwa publiczno-prywatnego** stanowią przedsięwzięcia wieloetapowe, służące realizacji inwestycji mających na celu poprawę infrastruktury oraz usług kierowanych do mieszkańców. Do kluczowych inwestycji realizowanych w modelu współpracy w 2022 r. zaliczyć należy takie projekty, jak:
 - **„Zagospodarowanie północnego cypla Wyspy Spichrzów w Gdańsku”** – przedsięwzięcie polegające na kompleksowym zagospodarowaniu i zabudowie nieruchomości na obszarze

północnego cypla Wyspy Spichrzów w celu stworzenia reprezentatywnej zabudowy stanowiącej architektoniczno-funkcjonalną wizytówkę miasta. Realizacja inwestycji obejmuje budowę kompleksu mieszkalno-usługowego, odbudowę infrastruktury sieciowej i drogowej wraz z wkomponowaniem obiektów zabytkowych, przebudowę mostu Stągiewnego na most zwodzony, budowę obrotowej kładki pieszej na Motławie, remont Długiego Pobrzeża, a także budowę mariny. W 2022 r. kontynuowano realizację obiektu celu publicznego: przebudowę mostu Stągiewnego jako zwodzonego oraz budowę mariny;

- **„Zagospodarowanie Targu Siennego i Targu Rakowego w Gdańsku”** – projekt polegający na kompleksowej zabudowie obszaru położonego w kwartale ulic 3 Maja, Hucisko, Wały Jagiellońskie i Armii Krajowej, zakładający zachowanie istniejących obiektów, tj. zabytkowego budynku siostr elżbietanek, budynku należącego do Dyrekcji Poczty i Telekomunikacji, biblioteki WiMBP oraz parku Harcerzy Polskich. W 2022 r. nastąpiło wykreślenie udziałów miasta;
- **„Zagospodarowanie obszaru dawnej zajezdni tramwajowej na Dolnym Mieście w Gdańsku”** – projektem objętych jest 11 ha nieruchomości gruntowych zabudowanych i niezabudowanych, w tym 18 lokalizacji planowanych do realizacji zabudowy kubaturowej; ponadto projekt obejmuje zagospodarowanie 5,5 ha terenów zielonych i realizację 2 km dróg. Dzięki przedsięwzięciu partner prywatny, GGI Dolne Miasto sp. z o. o., zrealizuje obiekt o charakterze komercyjnym, a także publicznym: powstanie nowoczesny, większy budynek przedszkola przy ul. Szuwały 2, budynek dawnego gimnazjum przy ul. Śluza 3 zostanie zrewaloryzowany i zaadaptowany na nowe funkcje, drogi zyskają nową nawierzchnię, pojawiają się ponadto elementy małej architektury, oświetlenie, ciągi pieszo-rowerowe, plac zabaw i siłownia zewnętrzna. W 2022 r. prowadzono prace projektowe dla następujących inwestycji celu publicznego: rewaloryzacja zabytkowego obiektu przy ul. Śluza 3, budowa obiektu przedszkola publicznego przy ul. Szuwały 2, remont 7 zejść wzdłuż nabrzeża Nowej Motławy, budowa ciągu pieszego wzdłuż Nowej Motławy, remont ciągu pieszego na odcinku od skrzyżowania ul. Dobrej z ul. Toruńską, budowa przedłużenia ul. Radnej na odcinku od ul. Zielonej do ul. Fundacyjnej, modernizacja ul. Radnej na odcinku od ul. Polnej do ul. Zielonej, budowa przedłużenia ul. Przyokopowej na odcinku od ul. Zielonej do ul. Dobrej, a także modernizacja ulic Zielonej, Fundacyjnej i Dobrej. Prowadzono również prace przygotowawcze dla inwestycji celu komercyjnego, którymi objęto budynki: na rogu ul. Toruńskiej i Kamienna Grobla, przy ul. Jałmużniczej oraz przy ul. Jaskółczej. Uzyskano pozwolenie na budowę dla I etapu prac dla obiektu przy ul. Śluza 3 (I etap prac przewiduje wykonanie prac rewaloryzacyjnych, niezależnych od przyszłej funkcji budynku);
- **„Zaprojektowanie, sfinansowanie, wybudowanie i eksploatacja ogólnodostępnych parkingów kubaturowych w Gdańsku”** – w ramach projektu w śródmieściu Gdańska miały powstać 4 parkingi na ponad 1,2 tys. miejsc postojowych łącznie. Planowano utworzenie 3 parkingów podziemnych (zlokalizowanych na Podwalu Przedmiejskim, Podwalu Staromiejskim oraz Targu Węglowym) oraz 1 naziemnego wielopoziomowego (przy Długich Ogrodach). W 2022 r. inwestor nadal był na etapie postępowań administracyjnych, toczących się między Pomorskim Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków a Ministerstwem Kultury i Dziedzictwa Narodowego, mających na celu uzyskanie ostatecznych decyzji, np. dla badań archeologicznych na Podwalu Staromiejskim i Podwalu Przedmiejskim. W 2023 r. odstąpiono od umowy;
- **budowa kolumbariów na gdańskich cmentarzach** – w 2021 r. przeprowadzono postępowanie na wybór partnera prywatnego do realizacji przedsięwzięcia rozbudowy kolumbariów w lokalizacjach cmentarza Oliwskiego oraz cmentarza Srebrzysko. W 2022 r., w związku z brakiem ofert, prowadzono prace nad ponownym ogłoszeniem postępowania na wybór partnera prywatnego dla projektu.
- Planowane inwestycje w ramach partnerstwa publiczno-prywatnego:
 - **zagospodarowanie dzielnicy Nowy Port** – w 2022 r. trwały intensywne prace przygotowawcze i przeprowadzone zostały analizy przedrealizacyjne projektu, nastąpiły weryfikacje nieruchomości objętych PPP i celów publicznych projektu. Wstępnie projekt zakłada zagospodarowanie ok. 13 ha terenu, z czego pod cele komercyjne przeznaczonych zostanie 7,94 ha. Projekt ma na celu uzupełnienie szeroko prowadzonych działań rewitalizacyjnych w dzielnicy i rozważa się m.in. budowę basenu miejskiego, żłobka, mieszkań komunalnych czy nowego budynku dla osób bezdomnych;

- o **Metropolitalny Pakiet Drogowy** – w 2022 r. kontynuowane były prace mające na celu rozwój Metropolitalnego Pakietu Drogowego w formule PPP. W ramach projektu może zostać wyremontowanych i zbudowanych blisko 200 km lokalnych dróg na terenie 23 pomorskich gmin i powiatów. Liderem projektu jest Miasto Rumia. Samorządy zgłosiły do Pakietu łącznie ok. 100 różnych odcinków dróg.

Promocja gospodarcza

Promocja potencjału gospodarczego stanowi ważny aspekt kształtowania atrakcyjności inwestycyjnej. Kluczowym elementem wzmocnienia rozpoznawalności wizerunku Gdańska i obszaru metropolitalnego w kraju i za granicą są organizacja i udział w imprezach targowych i wystawienniczych. Ważny aspekt stanowi także rozwój turystyki biznesowej oraz branży przemysłu spotkań i wydarzeń kierowanych do różnych grup odbiorców. Działania te pozwalają na zaprezentowanie oferty kierowanej do potencjalnych inwestorów polskich i zagranicznych oraz osób i organizacji zainteresowanych intensyfikacją współpracy gospodarczej. Rozwój sieci kontaktów biznesowych służy ponadto wsparciu aktywności lokalnych przedsiębiorców w sferze powiązań międzynarodowych.

W Infoshare 2022 udział wzięło ponad 6 tys. uczestników oraz ponad 550 start-upów, z którymi swoimi doświadczeniami podzieliło się 173 mówców pochodzących z wielu krajów świata. Infoshare to jedno z najbardziej rozpoznawalnych wydarzeń odbywających się w Gdańsku i wpływających istotnie na międzynarodową rozpoznawalność miasta jako znaczącego ośrodka biznesowego w tym regionie Europy.

DZIAŁANIA REALIZOWANE W RAMACH PROGRAMU OPERACYJNEGO ATRAKCYJNOŚĆ INWESTYCYJNA: Trwała globalna rozpoznawalność Gdańska i Obszaru Metropolitalnego jako ośrodka sukcesu gospodarczego

- **Serwis visitgdansk.com** to oficjalny i największy turystyczny portal internetowy miasta. W 2022 r. opublikowano w nim 124 nowe informacje, w tym 68 jako „aktualności”. Utworzone zostały dwie nowe sekcje stałe: Hanzeatycki Gdańsk oraz Smaki Gdańska, a także dwie sekcje okresowe poświęcone Jarmarkowi św. Dominika i jarmarkowi świątecznemu. Portal odwiedziło niemal 600 tys. użytkowników (o 70% więcej niż rok wcześniej), co przełożyło się na 4,36 mln odsłon. Połowę wszystkich odbiorców stanowią osoby w wieku 25–44 lat.
- Kampania promocyjna „**Gdańsk z charakterem**”, realizowana od maja 2022 r. Jej celem było podkreślenie zróżnicowanej oferty turystycznej miasta, czemu służyło uruchomienie 5 mniejszych kampanii kierowanych do różnych grup docelowych. Promowały one turystykę aktywną (Wycieczki Gdańsk), turystykę kulinarną (Smaczny Gdańsk), turystykę rodzinną (Rodzinny Gdańsk), city breaki „we dwoje” (Romantyczny Gdańsk) oraz turystykę historyczną (Historyczny Gdańsk). Na potrzeby każdej z tych kampanii przygotowano film promocyjny, podstronę na portalu visitgdansk.com oraz nawiązano współpracę z influencerami, którzy specjalizują się w poszczególnych tematach.
- Zorganizowano lub wsparto **8 wizyt dziennikarzy i blogerów** z Hiszpanii, Holandii, Niemiec, Norwegii, Polski i Wielkiej Brytanii.
- **Smaki Gdańska** – nowy szlak turystyczny, który służy promocji turystyki kulinarnej oraz budowaniu tożsamości miasta jako łączącego w sobie tradycję i nowoczesność. Jest realizowany wspólnie z Międzynarodowymi Targami Gdańskimi oraz autorkami książki *Smaki Gdańska*. Na bazie zawartych w książce XIX-wiecznych przepisów gdańscy restauratorzy przygotowali autorskie potrawy. Z ich oferty można korzystać m.in. za pośrednictwem Karty Turysty i Karty Mieszkańca.
- W 2022 r. kontynuowano gromadzenie i **analizę danych statystycznych dotyczących turystyki indywidualnej i biznesowej** oraz ich znaczenia dla miasta i mieszkańców. Najważniejsze analizy dotyczyły wielkości ruchu turystycznego, wielkości rynku spotkań i wydarzeń (branża MICE), analizy obłożenia miejsc noclegowych, opinii mieszkańców miasta na temat znaczenia oraz uciążliwości ruchu turystycznego.
- **Udział w sieciach współpracy i międzynarodowych organizacjach turystycznych** – Gdańska Organizacja Turystyczna reprezentuje Gdańsk w sieciach współpracy i międzynarodowych organizacjach turystycznych: European Cities Marketing (ECM), Cruise Baltic oraz International Congress and Convention Association (ICCA).

- **Gdańska Platforma Eventowa TREEVENT** – kompleksowa platforma umożliwiająca sprawną realizację eventów w Gdańsku i regionie. Rozwiązanie zapewnia organizatorom narzędzia do budowy strony WWW, rejestracji gości, płatności online oraz zarządzania komunikacją z uczestnikami. W 2022 r. platforma została wykorzystana przez 13 organizatorów – do realizacji i obsługi 23 wydarzeń, w których uczestniczyło 18 126 osób.
- **Targi Let's Meet** – w marcu 2022 r. odbyły się w Gdańsku po raz pierwszy butikowe targi poświęcone branży spotkań (MICE), mające charakter dwustronnych spotkań biznesowych. Strategicznym partnerem wydarzenia zostało międzynarodowe stowarzyszenie Meetings & Incentives (M&I) z Wielkiej Brytanii, które od 15 lat organizuje spotkania B2B na całym świecie. W targach uczestniczyło 29 partnerów z zagranicznych rynków, tj.: Skandynawia, Belgia, Niderlandy, Niemcy, Czechy, Francja – a po stronie wystawców było 25 przedstawicieli obiektów konferencyjnych, *unique venues*, hoteli, linii lotniczych oraz *convention bureau* z największych miast w Polsce. Efektami organizacji tego wydarzenia w Gdańsku były: wzrost zainteresowania ofertą biznesową branży turystycznej z województwa pomorskiego, wsparcie lokalnej branży, a w konsekwencji rozwoju gospodarczego i regionalnego rynku pracy.
- **New Trends in Tourism (NTT)** – 1 kwietnia 2022 r. w Europejskim Centrum Solidarności odbyła się 12. edycja konferencji NTT. Miała ona charakter hybrydowy: stacjonarnie wzięło w niej udział 130 osób, online – 582. Ważnym elementem konferencji była troska o wpływ na środowisko: ograniczono wykorzystanie jednorazowego plastiku, przygotowano identyfikatory drukowane na papierze ekologicznym, zastąpiono drukowany program wydarzenia aplikacją.
- **Gdansk Convention Bureau** – organizacja, która podejmuje działania służące promocji i rozwojowi turystyki biznesowej na arenie międzynarodowej. W 2022 r. wzięto udział w targach IMEX w Frankfurtach (31 V – 2 VI) – ze stoiskiem narodowym organizowanym przez Polską Organizację Turystyczną oraz Poland Convention Bureau. Uczestniczono w licznych spotkaniach B2B podczas: MP Fast Date Warszawa (28 I), targów Let's Meet (30–31 III), B2B M&I Forum w Sewilli (9–12 V), Cruise Baltic Meeting w Finlandii (9 VI), MP Fast Date Warszawa (27 VII), Conventa w Ljublanie (24–25 VIII), Mice by Melody w Monachium (1 IX). Zorganizowano 8 wizyt studyjnych i inspekcji dla organizatorów wydarzeń. W 2022 r. GCB wspomogło organizację 15 wydarzeń MICE Support Programme. Ponadto – we własnym zakresie lub we współpracy z innymi partnerami wiodącymi – przygotowano aplikację o organizację w Gdańsku 6 wydarzeń w latach 2023–2026.
- **Misja gospodarcza Offshore Wind USA 2022 do Huston**, która została zrealizowana w ramach projektu Pomorski Broker Eksportowy (PBE). Wzięło w niej udział 13 małych i średnich firm z Pomorza, w tym 6 członków Polskiego Forum Technologii Morskich, działających w obszarze morskiej energetyki wiatrowej. W ramach misji przedsiębiorcy z Pomorza mieli możliwość odbycia serii spotkań, m.in. z przedstawicielami amerykańskiego sektora morskiego i stocznioowego zainteresowanymi współpracą, z branżowymi jednostkami certyfikującymi oraz lokalnymi instytucjami otoczenia biznesu wspierającymi kooperację międzynarodową. Podczas misji reprezentacja Pomorza wzięła udział w międzynarodowych targach Offshore Technology Conference (OTC) 2022. Pomorskie firmy, pod wspólnym szyldem inicjatywy Invest in Pomerania, mogły zaprezentować silne strony pomorskiego sektora morskiego, w tym ogromne możliwości projektowe, szereg komponentów mogących spełnić oczekiwania i potrzeby amerykańskiego łańcucha dostaw oraz zróżnicowane usługi wspierające obsługę morskich farm wiatrowych. Obecność na targach oraz prezentacja walorów Pomorza wzmocniły dodatkowo promocję możliwości pomorskiego sektora morskiej energetyki wiatrowej.
- **Infoshare 2022** – Gdańska Agencja Rozwoju Gospodarczego, kontynuując swoje zaangażowanie we wsparcie rozwoju nowoczesnych technologii na terenie miasta i regionu, udzieliła ponownego wsparcia organizatorom jednego z największych wydarzeń branży IT, tj. konferencji Infoshare, która w 2022 r. była kontynuowana w formie stacjonarnej. Podjęto starania wspierające budowanie współpracy między gdańskim środowiskiem akademickim a przestrzenią biznesową. Podczas Infoshare 2022 stoisko GARG poświęcono Związkowi Uczelni Fahrenheita (FarU). Celem działania była prezentacja potencjału 3 największych gdańskich uczelni (PG, UG oraz GUMed) na polu lokalnym, krajowym, jak również międzynarodowym. Stoisko związku znalazło się w pomorskiej przestrzeni instytucji okołobiznesowych obok Inkubatora Starter, Invest in Pomerania, Visit Gdańsk oraz PPNT Gdynia.
- **Międzynarodowe Targi Nieruchomości** – w 2022 r. miasto zaprezentowało ofertę gdańskich nieruchomości inwestycyjnych, m.in. podczas MIPIM w Cannes oraz Expo Real w Monachium.
- **Działalność targowo-konferencyjna** – w 2022 r. w ramach działalności realizowanej przez Międzynarodowe Targi Gdańskie S.A. (MTG) odbyło się 45 imprez, w tym 4 własne imprezy targowe.

Ponadto zorganizowano duże imprezy plenerowe, takie jak kolejna edycja Jarmarku św. Dominika, Jarmark Bożonarodzeniowy, jak również wydarzenia realizowane na zlecenia zewnętrzne, np. Gdańska Eko-Strefa i Festiwal Wilno w Gdańsku. Spółka MTG zorganizowała łącznie w 2022 r. kilka imprez poza obiektem AmberExpo: Targi Amberif Spring, Jarmark św. Dominika, Festiwal Wilno w Gdańsku, Jarmark Bożonarodzeniowy oraz iluminacje towarzyszące Jarmarkowi Bożonarodzeniowemu rozlokowane w różnych dzielnicach Gdańska, Jarmark Bożonarodzeniowy w Kołobrzegu (w zakresie dostarczenia iluminacji i infrastruktury), dzierzawę przestrzeni Wyspa Drogowiec na Wyspie Sobieszewskiej.

- **Wspólny Konwent Gospodarczy** – inauguracyjne posiedzenie Konwentu Gospodarczego przy FarU odbyło się 28 października 2022 r. w budynku Hydromechaniki Politechniki Gdańskiej. Tematem posiedzenia była współpraca środowiska naukowego i gospodarczego na rzecz rozwoju projektów smart city i wspierania w tym zakresie władz samorządowych. Konwent gospodarczy stanowi platformę wymiany informacji, konsultacji oraz wyrażania opinii i stanowisk pomiędzy środowiskiem naukowym Uczelni Fahrenheita a środowiskiem gospodarczym we wszystkich sprawach mających wpływ na rozwój gospodarczy kraju i regionu.
- **Dzień Fahrenheita (Piknik Nauki Fahrenheita)** – 29 maja 2022 r. społeczność akademicka trzech uczelni (Gdańskiego Uniwersytetu Medycznego, Politechniki Gdańskiej i Uniwersytetu Gdańskiego) wraz z Hevelianum i partnerami zaprosiła uczestników do wspólnego odkrywania nauki poprzez zabawę. Podczas pierwszego takiego pikniku odbyły się m.in. widowiskowe pokazy fizyczne, wykłady popularnonaukowe, gry sportowe, występy muzyczne, gry sportowe oraz spektakl teatralny inspirowany Danielem Fahrenheitem.
- **Otwarcie roku akademickiego gdańskich uczelni wyższych** – przy dźwiękach carillonów 1 października władze rektorskie, senaty i społeczność akademicka 14 uczelni uroczystie otworzyli rok akademicki 2022/2023. To pierwsze takie wydarzenie w Gdańsku. Celem uroczystej parady, która przeszła ul. Długą, było zmanifestowanie jedności środowiska akademickiego i pokazanie, że współpraca uczelni oraz naukowców może przenieść wartościowe owoce dla całego społeczeństwa, a także wypromować Gdańsk jako miasto akademickie. Wydarzenie „Niech żyje nauka!”, zainicjowane przez Uczelnię Fahrenheita, a zorganizowane wraz z Miastem Gdańsk, zgromadziło kilkuset naukowców, pracowników uczelni i studentów.
- **„Przestrzeń Publiczna. Jest miejsce na Twój głos”** – cykl dyskusji dotyczących roli i znaczenia miejsc powszechnie dostępnych w różnych aspektach. Wykłady ekspertów GUMed, PG i UG zostały zorganizowane wspólnie z Samorządem Województwa Pomorskiego i wpisały się w strategiczne przedsięwzięcie Pomorskie Laboratorium Przestrzeni Publicznej. Spotkania odbyły się w formule hybrydowej: w siedzibie uczelni oraz za pośrednictwem mediów społecznościowych. Transmisja każdego wykładu jest dostępna na kanale YouTube oraz Facebooku FarU.
- **Dni Solidarności Klimatycznej** – w 2022 r. odbyła się kolejna edycja dni Solidarności Klimatycznej. Zorganizowano kilkadziesiąt wydarzeń (spektakle, wystawy, warsztaty, lekcje online, debaty i pokazy filmowe), których cele to promocja ochrony środowiska i zwrócenie uwagi na zmiany klimatyczne. Tegoroczne obchody Dni Solidarności Klimatycznej odbywają się pod hasłem: „Mniej”, oznaczającym mniej konsumpcji, śmieci, zużycia wody, plastiku, marnotrawienia, zabetonowanych przestrzeni, emisji gazów cieplarnianych. Dni Solidarności Klimatycznej 2022 zostały zorganizowane wspólnie przez Obszar Metropolitalny Gdańsk-Gdynia-Sopot, miasta Gdańsk, Gdynię i Sopot oraz Global Compact Network Poland, a wydarzenia przygotowały: gdyńskie Centrum Nauki Eksperyment, UrbanLab, Muzeum Miasta Gdyni, gdańskie Hevelianum, spółka Gdańskie Wody, Urząd Miasta Sopot i Sopoteka.
- **Smart Metropolia 2022** – jubileuszowy kongres Smart Metropolia odbył się pod hasłem „Pokonać kryzys”. Po raz 10. Obszar Metropolitalny Gdańsk-Gdynia-Sopot zorganizował konferencję poświęconą współpracy miast, wsi i metropolii. O największych wyzwaniach stojących przed samorządami w obliczu kryzysu energetyczno-klimatycznego przez 2 dni rozmawiali wójtowie, burmistrzowie, prezydenci, eksperci, działacze społeczni i naukowcy, a także metropolitalna młodzież. Gościem specjalnym kongresu był mer Irpienia, bohaterskiego miasta w Ukrainie, które jako pierwsze odparło atak Rosjan.

11. INFRASTRUKTURA

Infrastruktura techniczna kształtuje warunki życia mieszkańców. Rozwój miejskich systemów wodociągowych, kanalizacyjnych, zagospodarowania wód opadowych i roztopowych, energetycznych, łączności oraz mieszkalnictwa umożliwia zaspokojenie potrzeb materialno-bytowych. Infrastruktura techniczna determinuje również warunki prowadzenia działalności gospodarczej. Zalicza się do kluczowych elementów rozwoju i wzrostu gospodarczego. Modernizacja infrastruktury odbywa się z dbałością o ochronę środowiska i zgodnie z zasadą zrównoważonego rozwoju, co decyduje – bezpośrednio i pośrednio – o jakości życia mieszkańców, atrakcyjności inwestycyjnej i lokalizacyjnej Gdańska.

Ograniczanie emisji zanieczyszczeń do powietrza

Ograniczanie unoszących się w powietrzu zanieczyszczeń to jeden z celów operacyjnych, który jest realizowany dzięki rozwojowi miejskiej sieci ciepłowniczej i gazowej, likwidacji starych źródeł węglowych, kompleksowej modernizacji budynków oraz inwestycji w oświetlenie uliczne. W efekcie tych działań jednostkowe zużycie ciepła i energii elektrycznej ulegnie zmniejszeniu, co spowoduje podniesienie się komfortu życia i znaczące obniżenie emisji do powietrza zanieczyszczeń i gazów cieplarnianych. Duży wpływ na ograniczenie emisji gazów cieplarnianych do powietrza będzie miał budowany obecnie Port Czystej Energii, czyli gdańska elektrociepłownia na odpady komunalne nienadające się do recyklingu. Dzięki tej inwestycji znacznie zmniejszy się ilość odpadów trafiających na składowisko, a przez to i emisja metanu do powietrza.

Systematycznie rośnie wśród gdańszczan świadomość źródeł zanieczyszczeń powietrza, w tym zrozumienie, jak szkodliwe jest spalanie paliw kopalnych. Prowadzone działania informacyjno-edukacyjne ukierunkowują na proekologiczne postawy. Z danych z Centralnej Ewidencji Emisyjności Budynków wynika, że w Gdańsku znajduje się ok. 8 tys. budynków z nieefektywnymi źródłami ciepła, które powinny być zlikwidowane w terminach określonych w uchwale antysmogowej dla województwa pomorskiego.

Stan jakości powietrza na terenie Gdańska od kilku lat utrzymuje się na dobrym poziomie. Stałe monitorowanie jakości powietrza jest ważnym elementem troski o środowisko. Pomiar zanieczyszczeń powietrza i parametrów meteorologicznych prowadzi od wielu lat w ramach Regionalnego Monitoringu Atmosfery Aglomeracji Gdańskiej Fundacja ARMAG. Na koniec 2022 r. w Gdańsku funkcjonowało 5 stacji monitoringu powietrza, w tym jedna nowa, działająca od lipca 2021 r. w Gdańsku-Matarni – pierwsza na Pomorzu stacja pomiaru zanieczyszczeń pochodzących z emisji liniowej, tj. ruchu pojazdów osobowych i ciężarowych – oraz jeden punkt pomiarowy Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska. W 2022 r., podobnie jak w latach poprzednich, nie odnotowano żadnych przekroczeń stężeń średniorocznych zanieczyszczeń gazowych i pyłowych. W 2022 r. większość stacji odnotowała przekroczenia stężeń średniodobowych pyłu zawieszonego PM10: od 5 dni na Matarni do 25 dni na Stogach (nie przekroczono tym samym dopuszczalnej częstości przekroczeń w roku kalendarzowym – wynoszącej 35 dni). W porównaniu z sytuacją w 2021 r. w większości stacji pomiarowych odnotowano podobną liczbę dni z przekroczeniami stężeń pyłu zawieszonego PM10.

INFRASTRUKTURA CIEPŁOWNICZA I GAZOWA

Zapotrzebowanie na ciepło w Gdańsku jest pokrywane z 4 rodzajów źródeł: miejskiej sieci ciepłowniczej, wysokoparametrowych ciepłowni lokalnych, indywidualnych źródeł ciepła i niewielkich kotłowni oraz źródeł przemysłowych. Główne źródło ciepła dla miejskiego systemu centralnego ogrzewania zapewnia Elektrociepłownia Gdańsk zarządzana przez PGE Energia Ciepła Oddział Wybrzeże. Zasila ona w ciepło cały dolny taras Gdańska (poza Wyspą Sobieszewską), dynamicznie rozwijające się południowe dzielnice miasta, a także znaczną część Sopotu oraz miejscowości Kowale. W ostatnich latach sieć ciepłownicza została znacząco rozbudowana – od 2017 r. zaopatruje w ciepło systemowe mieszkańców dzielnicy Matarnia, a od 2019 r. również i Osowej.

Sieć ciepłownicza i urządzenia sieciowe na terenie Gdańska są w dobrym stanie technicznym. Właściciel – Grupa GPEC – prowadzi konsekwentne działania modernizacyjne, wymieniając tradycyjne sieci kanałowe na bardziej efektywne sieci preizolowane. Sieć GPEC jest sukcesywnie rozwijana zgodnie z tempem rozwoju budownictwa w poszczególnych dzielnicach Gdańska, w tym m.in. na terenie Osowej, Śródmieścia, Wrzeszcza, Chełma, Oruni, Jasienia, Letnicy i Ujeściska-Łostowic. Długość sieci ciepłowniczej na koniec 2022 r. wyniosła ok. 740,5 km.

W 2022 r. liczba budynków mieszkalnych z przyłączem do sieci gazowej wzrosła o 1535, a z przyłączem do sieci ciepłowniczej – o 165.

Długość sieci gazowej i ciepłowniczej oraz liczba budynków mieszkalnych z przyłączem do sieci gazowej i ciepłowniczej w Gdańsku w 2022 r.

Wyszczególnienie	
Sieć gazowa (w km)	1091,8*
Liczba budynków mieszkalnych z przyłączem do sieci gazowej	28 470
Sieć ciepłownicza (w km)	740,5
Liczba budynków mieszkalnych z przyłączem do sieci ciepłowniczej	10 400

* dane za 2021 r.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS, danych GPEC oraz danych Wydziału Gospodarki Komunalnej UMG ze sprawozdania SG-01-3/M.

Według wstępnych wyników Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2021 w Gdańsku ponad 170 tys. mieszkań (70,0%) wyposażonych jest w centralne ogrzewanie z sieci; 31,7 tys. mieszkań (13,0%) – w centralne ogrzewanie zbiorowe ze źródła ciepła zasilającego jeden budynek wielorodzinny; 11,9 tys. (4,9%) – w centralne ogrzewanie indywidualne; 8,8 tys. (3,6%) – w centralne ogrzewanie nieustalonego typu. Z kolei 20,6 tys. mieszkań (8,5%) nie ma centralnego ogrzewania.

Infrastruktura gazowa w Gdańsku jest w dobrym stanie technicznym; gaz pochodzi z ogólnokrajowego systemu gazociągów wysokometanowych. Krajowa magistrala przebiega poza granicami miasta, a stacje redukcyjno-pomiarowe pierwszego stopnia znajdują się w Przejazdowie, Juszkwowie i Baninie, a rezerwowo także w Wiczlinie i Starej Pile. System miejski został przyłączony za pośrednictwem gazociągów średniego ciśnienia.

OŚWIETLENIE

Oświetlenie ulic, skwerów i ciągów pieszo-rowerowych zwiększa poczucie bezpieczeństwa mieszkańców miasta i równocześnie poprawia atrakcyjność komunikacji pieszej, rowerowej i miejskiej. Gdańsk liczy obecnie ponad 42,6 tys. punktów świetlnych, z czego 28,5 tys. należy do miasta i jest utrzymywanych przez Gdański Zarząd Dróg i Zieleni, a ponad 14 tys. stanowi własność firmy Energa Oświetlenie, która świadczy odpłatnie usługę oświetlania ulic. Dodatkowo w celu wyeksponowania walorów obiektów zabytkowych, mostów i wiaduktów w Gdańsku działa ponad 3 tys. punktów oświetlenia iluminacyjnego.

W 2022 r. realizowano kolejny etap programu „Jaśniejszy Gdańsk”, którego cele to oświetlenie wszystkich zamieszkałych ulic w mieście i poprawa efektywności energetycznej infrastruktury oświetleniowej. Ogółem w roku, którego dotyczy raport, oświetlono w Gdańsku dodatkowo 14 km dróg, chodników i ciągów pieszych, w tym 12,3 km w ramach programu „Jaśniejszy Gdańsk”.

W listopadzie 2022 r. podpisana została nowa umowa na dostawę energii elektrycznej. Korzystać z niej będą w 2023 r. miejskie jednostki oraz ponad 30 gmin i powiatów z regionu. Cena za energię, pomimo ustawowego ograniczenia, wzrosła o 77% w stosunku do ceny, jaką miasto płaciło w 2022 r. Umowa daje jednak możliwość zmniejszenia tej stawki, jeśli w danym miesiącu średnia cena energii będzie niższa od ceny ustawowej.

DZIAŁANIA REALIZOWANE W RAMACH PROGRAMU OPERACYJNEGO INFRASTRUKTURA Ograniczenie emisji gazów cieplarnianych i emisji zanieczyszczeń do powietrza

- W 2022 r. kontynuowano prace budowlane nad instalacją termicznego przekształcania odpadów komunalnych – realizowane przez **Port Czystej Energii** w Gdańsku. Zamontowano kolejne kluczowe elementy technologiczne m.in. kocioł, turbinę i generator, pierwsze elementy systemu oczyszczania spalin. Instalacja przetworzy rocznie około 160 tys. ton odpadów, które stanowią pozostałości po procesie sortowania i nie nadają się do recyklingu, a w efekcie tego procesu wyprodukowane zostaną: energia cieplna, która wyprowadzana będzie w postaci gorącej wody dostarczanej do sieci ciepłowniczej GPEC, oraz energia elektryczna, która będzie wyprowadzana do sieci elektroenergetycznej Energa Operator. Domyślny tryb pracy instalacji to jednoczesna produkcja energii elektrycznej i cieplnej (praca w kogeneracji) i przewidywane jest, że do sieci trafi rocznie 509

TJ ciepła systemowego oraz 109 GWh energii elektrycznej. Port Czystej Energii będzie więc **nowoczesną i przyjazną środowisku elektrociepłownią**, która wpłynie na zróżnicowanie źródeł energii, utylizując jednocześnie bezużyteczne odpady. Wyprodukowana zielona energia i ciepło systemowe w Porcie Czystej Energii, zamiast w węglowych blokach energetycznych, pozwoli ograniczyć znaczną ilość emisji zanieczyszczeń do powietrza, w tym pyłów, CO₂, SO_x i NO_x. Poprzez ograniczenie składowania odpadów instalacja zmniejszy w znaczny sposób również ilość emisji do powietrza metanu i innych gazów szkodliwych. Od 2019 r. Port Czystej Energii prowadzi badania immisji dioksyn i furanów do powietrza, tzw. tło zanieczyszczenia powietrza. Jak wynika z dotychczas przeprowadzonych badań, zawartość dioksyn i furanów w powietrzu (w miejscu prowadzenia badań tj. dla południowych dzielnic Gdańska) jest znikoma. Instalacja termicznego przekształcania odpadów została zaprojektowana zgodnie z najnowszymi wytycznymi, zapewniającymi stosowanie najlepszych technologicznych rozwiązań na świecie (BAT – *Best Available Techniques*) i będzie to jedna z najnowocześniejszych pod względem ochrony środowiska instalacja odzysku energii z odpadów nie tylko w Polsce, ale i w całej Europie. Będzie funkcjonować od 2024 r.

- W wyniku realizacji **projektów ciepłowniczych** w 2022 r. wybudowano 1,13 km nowych sieci ciepłowniczych i przyłączy oraz zmodernizowano 6,61 km sieci, a także podłączono do miejskiej sieci ciepłowniczej 165 budynków mieszkalnych (w tym 57 budynków z rynku istniejącego) oraz 24 budynki handlowo-usługowe, użyteczności publicznej i inne. Największą inwestycją modernizacyjną przeprowadzono w rejonie ul. Obrońców Wybrzeża, gdzie zmodernizowano łącznie 5,07 km sieci ciepłowniczej. Dzięki inwestycjom emisja dwutlenku węgla została ograniczona o ok. 1315 t rocznie.
- Prowadzono prace termomodernizacyjne mające na celu zmniejszenie zapotrzebowania na energię cieplną i jego zużycia. **Kompleksowa modernizacja energetyczna budynków mieszkalnych i użytkowych** objęła w 2022 r.:
 - **obiekty oświatowe** – zakończono prace w Szkole Podstawowej nr 67 i Szkole Podstawowej nr 47; trwały prace remontowe w 8 placówkach: Przedszkolu nr 4, Przedszkolu nr 74, Przedszkolu nr 75, Szkole Podstawowej nr 1, Szkole Podstawowej nr 2, Szkole Podstawowej nr 56, Szkole Podstawowej nr 81, Zespole Szkół Ogólnokształcących nr 6;
 - siedzibę parafii prawosławnej św. Mikołaja przy ul. Traugutta 45 (prace zakończone);
 - rozpoczęcie prac remontowych i kompleksowych **termomodernizacji w 6 budynkach mieszkalnych komunalnych** (Wróbla 13-14, Wróbla 15, Łąkowa 18, Łąkowa 20, Toruńska 25, Toruńska 27) – w ramach Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych. W trakcie postępowań przetargowych na roboty budowlane jest 8 budynków (Strajku Dokerów 31, Łąkowa 13, Pniewskiego 1, Jaśkowa Dolina 7, Grunwaldzka 5, Pelplińska 3, Gdańska 32, Wyzwolenia 48). Trwają prace projektowe dotyczące remontów 9 budynków (Dolna 3, Dolna 10a, Łąkowa 14, Łąkowa 28, Ułańska 11, Partyzantów 74, Łowicka 11, Gościnną 17, Wilków Morskich 13-14-15-16), które przedłużają się ze względu na uzgodnienia z Pomorskim Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków;
 - rozpoczęcie prac remontowych powiązanych z kompleksową **termomodernizacją 10 budynków komunalnych w ramach Rewitalizacji Biskupiej Górki i Starego Chełma**;
 - w ramach Gminnego Programu Rewitalizacji – wykonanie **prac remontowych w 18 komunalnych budynkach mieszkalnych** (7 – Dolne Miasto, 11 – Orunia).
- Biuro Energetyki rozpoczęło opracowywanie **standardu energomodernizacji** dla budynków użyteczności publicznej na podstawie przeprowadzonej analizy 4 wybranych obiektów użyteczności publicznej znajdujących się na różnym etapie termomodernizacji.
- Przystąpiono do pilotażowego wdrożenia **systemu efektywnego zarządzania zużyciem mediów** (system zarządzania budynkiem i energią, BEMS) w jednym wybranym obiekcie użyteczności publicznej – Przedszkolu nr 49. Planowane są testowanie zastosowanego rozwiązania w latach 2023 i 2024, a następnie implementacja w kolejnych placówkach użyteczności publicznej.
- Mieszkańcom Gdańska **udzielono 149 dotacji z tytułu zmiany ogrzewania węglowego** na łączną kwotę ok. 900 tys. zł. Dzięki tym środkom zlikwidowano na terenie miasta 223 tradycyjne piece węglowe – najwięcej w dzielnicach: Wrzeszcz, Śródmieście, Nowy Port.
- **Zlikwidowano systemy ogrzewania węglowego** w 109 mieszkaniach komunalnych.

- Kontynuowano funkcjonowanie linii dotacyjnych w celu zmiany ogrzewania węglowego na pompę ciepła oraz zakupu i montażu instalacji kolektora słonecznego do wytwarzania ciepłej wody użytkowej w budynkach mieszkalnych. W 2022 r. nie udzielono dotacji ze względu na brak chętnych.
- Prowadzono **punkt konsultacyjno-informacyjny na temat programu „Czyste Powietrze”**, w którym m.in. pomagano mieszkańcom przygotować wnioski o dofinansowanie, udzielano informacji o programie, organizowano spotkania informujące o zasadach programu, popularyzowano program, rozsyłano materiały informacyjne. Punkt zlokalizowany w UMG przy ul. Kartuskiej 32/34 jest czynny przez 5 dni (40 godz.) w tygodniu. W 2022 r. przeprowadzono 150 konsultacji, zorganizowano 4 spotkania z mieszkańcami miasta oraz wydrukowano 5 tys. broszur informacyjnych o programie „Czyste Powietrze”, które rozdistribuowano wśród mieszkańców Gdańska.
- W 2022 r. Gdańsk aplikował do **programu „Ciepłe Mieszkanie”**, starając się o dofinansowanie zadań polegających na poprawie jakości powietrza w mieście oraz zmniejszeniu emisji pyłów i gazów cieplarnianych poprzez wymianę źródeł ciepła i poprawę efektywności energetycznej. Dzięki temu programowi mieszkańcy Gdańska będą mogli skorzystać z dotacji na wymianę nieefektywnego źródła ciepła, jak również wymienić stolarkę okienną i drzwiową (z zastrzeżeniem, że najpierw dokona się wymiany źródła ciepła na paliwo stałe). Z beneficjentami programu zawartych zostanie nawet 200 umów na łączną kwotę dofinansowania w wysokości do 6,05 mln zł.
- W programie „Słoneczne dachy w Państwowej Straży Pożarnej” zakupiono **instalację fotowoltaiczną** wraz z niezbędnym osprzętem i wykonano jej **montaż** w Jednostce Ratowniczo-Gaśniczej nr 2 przy ul. Siennickiej.
- **Montaż paneli fotowoltaicznych na dachu kompostowni hermetycznej Zakładu Utylizacyjnego** – w 2022 r. wyłoniono wykonawcę i podpisano umowę na roboty budowlane. Ponadto uzyskano decyzję środowiskową, ustalono warunki przyłączenia do sieci elektroenergetycznej oraz przystąpiono do projektowania inwestycji.
- Kontynuowano zaplanowany na lata 2017–2025 **program „Jaśniejszy Gdańsk”** polegający na budowie i modernizacji oświetlenia ulicznego z użyciem energooszczędnych technologii oświetleniowych. W 2022 r. oświetlono 12,3 km ulic, chodników i ciągów pieszych w 37 lokalizacjach za kwotę blisko 4 mln zł. Wybudowano nowe oświetlenie przy ulicach: Skrajnej, Ogińskiego, Uroczej, Horacego, Delfina, Komety, Wolarza, Cefeusza, Węsierskiej, Staropolskiej, Żabiej, Kwietniowej, Sierpniowej, Lipcowej, Wrześniowej, Grudniowej, Ustronie, Balcerskiego, Dobrowolskiego, Czereśniowej, Śliwkowej, Rusałki, Zawodzie, Reformackiej, Lotników Polskich, Jutrzenki, Synów Pułku, Tomczaka, Zawilcowej, Migowskiej, Ku Ujściu, Sygietyńskiego, Goplańskiej, Straszyńskiej, Borkowskiej, Czerskiej, a także przy schodach terenowych od ul. Legnickiej do ul. Wyczółkowskiego.
- Uzgodniono dokumentację projektową **budowy i przebudowy oświetlenia ulicznego** kolejnego etapu programu „Jaśniejszy Gdańsk”, przewidzianego do realizacji na 2023 r. Nowe oświetlenie to energooszczędna technologia LED, której towarzyszy rozbudowa systemu monitoringu i sterowania oświetleniem ulicznym. Kwota przeznaczona na kolejny rok to 5 mln zł.
- Kilka dzielnic Gdańska udekorowano **iluminacjami** świątecznymi. Pojawiły się one w przestrzeni miejskiej, w wybranych parkach, na choinkach i na masztach oświetleniowo-trakcyjnych. Stawiano na rozwiązania energooszczędne i odpowiadające normom energetycznym.
- W ramach **Budżetu Obywatelskiego** wykonano oświetlenie ulicy Kępnej. Trwały prace przygotowawcze do realizacji oświetlenia na Opływie Motławy, ul. Taborowej, parku Na Zboczach, parku na Biskupiej Górze.
- Przeprowadzono **kampanię informacyjno-edukacyjną pn. „Zmień nawyki”**. Przygotowano film instruktażowy dla użytkowników (w tym młodzieży) oraz zarządców budynków użyteczności publicznej (w tym obiektów edukacyjnych) dotyczący dobrych praktyk w zakresie zmniejszenia zużycia energii elektrycznej oraz utrzymywania odpowiedniej temperatury w obiektach, zmniejszenia zużycia ciepła i wietrzenia obiektów.
- Uzyskano dofinansowanie z Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Gdańsku na realizację projektu **„Efektywne społeczeństwo – pobudzenie świadomości młodzieży w zakresie efektywnego wykorzystania energii”**, który będzie realizowany w 2023 r.

Utrzymanie czystości w mieście

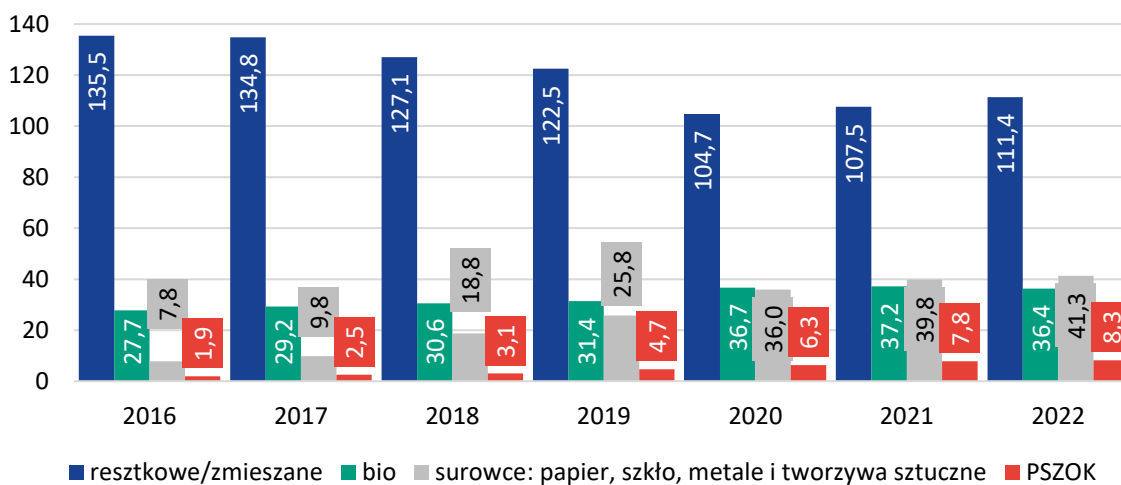
Poprzez edukację mieszkańców w zakresie segregacji odpadów, ochrony zasobów przyrodniczych, odzysku surowców oraz wspierania oddolnych ekoinicjatyw kształtowano postawy społeczne sprzyjające zachowaniu czystości w mieście, segregacji odpadów komunalnych oraz ochronie środowiska naturalnego. Ważnym kanałem komunikowania się w sprawie oferowanych usług i funkcjonowania systemu gospodarki odpadami, a także promowania postaw związanych z ideą *zero waste* jest aplikacja Czyste Miasto Gdańsk. W 2022 r. korzystało z niej ok. 40 tys. osób. Z kolei wzrost dostępności i poprawa estetyki punktów gromadzenia odpadów, zwłaszcza na obszarach wysoce zurbanizowanych oraz cechujących się intensywnym ruchem pieszym, były możliwe dzięki budowie i modernizacji altan śmietnikowych o nowej estetyce. Kontynuowano i rozwijano usługi miejskie związane z selektywną zbiórką odpadów komunalnych.

GOSPODAROWANIE ODPADAMI

W Gdańsku od 1 kwietnia 2018 r. obowiązuje 5-pojemnikowy system segregacji odpadów komunalnych, zgodny z Rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 29 grudnia 2016 r. w sprawie szczegółowego sposobu selektywnego zbierania wybranych frakcji odpadów. Odpady segregowane są na: papier (pojemnik niebieski), szkło (pojemnik zielony), metale i tworzywa sztuczne (pojemnik żółty), odpady biodegradowalne (pojemnik brązowy) i resztkowe (pojemnik szary). Od właścicieli nieruchomości zamieszkałych odbierane były ponadto: odpady stanowiące części roślin zebrane odrębnie od pozostałych bioodpadów, meble i inne odpady wielkogabarytowe, zużyte opony. Od 1 lutego 2020 r. selektywna zbiórka odpadów komunalnych jest obowiązkowa i obejmuje wszystkich właścicieli nieruchomości.

Masa odpadów zebranych w ramach gminnego systemu gospodarowania odpadami komunalnymi w latach 2016–2022

- w tys. ton -

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Wydziału Gospodarki Komunalnej, UMG.

Miasto podzielono na sześć sektorów, z których każdy jest odrębnym obszarem systemu odbioru odpadów komunalnych. Usługi odbioru i transportu odpadów komunalnych w sektorach I–V świadczyła, na mocy umów zawartych w 2019 r., firma PreZero Service Północ sp. z o.o. Od 1 kwietnia 2018 r. w sektorze VI (obejmującym swoim zasięgiem dzielnice: VII Dwór, Brętowo, Piecki-Migowo, Suchanino, Siedlce, Ujeścisko-Łostowice) usługę odbioru odpadów komunalnych realizuje miejska spółka Gdańskie Usługi Komunalne sp. z o.o. Podpisane umowy na realizację zadań dotyczących gospodarowania odpadami obowiązują do połowy 2023 r. W 2022 r. ogłoszono przetarg na usługę odbierania odpadów komunalnych w latach 2023–2027.

Od właścicieli nieruchomości w 2022 r. w ramach gminnego systemu gospodarowania odpadami komunalnymi firmy wywozowe odebrały 36,4 tys. ton odpadów kuchennych ulegających biodegradacji, 15,2 tys. ton metali i tworzyw sztucznych, 13,2 tys. ton papieru, 11,9 tys. ton szkła, 6,7 tys. ton odpadów wielkogabarytowych oraz 3,4 tys. ton odpadów biodegradowalnych stanowiących części roślin. 111,4 tys. ton stanowiły zmieszane odpady komunalne.

W 2022 r. łączna masa odpadów komunalnych odebranych i zebranych od właścicieli nieruchomości z wyłączeniem odpadów budowlanych i rozbiórkowych wyniosła 208 246 t (-0,06% r/r). Z tego 112 433 t (+2,5% r/r) stanowiły zmieszane odpady komunalne.

36,3% wyniósł poziom przygotowania do ponownego użycia i recyklingu odpadów komunalnych w 2022 r. (poziom wymagany przepisami prawa w 2022 r. to 25%).

Na terenie Gdańska w 2022 r. funkcjonował 1 punkt selektywnego zbierania odpadów komunalnych (PSZOK), zlokalizowany na terenie Zakładu Utylizacyjnego, w którym mieszkańcy mogą pozostawić odpady niebezpieczne lub nietypowe, nieodbierane bezpośrednio z nieruchomości, np. elektroodpady czy pozaharmonogramowe odpady wielkogabarytowe. Ponadto raz w roku mieszkańcy mogą zostawić do 2 t odpadów budowlanych i poremontowych. W 2022 r. zakończono budowę drugiego punktu przy ul. Elbląskiej 66, który zostanie otwarty w 2023 r. System gospodarki odpadami uzupełniają objazdowa zbiórka odpadów niebezpiecznych (w wypadku odbioru sprzętu elektrycznego i elektronicznego – również bezpośrednio z lokali mieszkalnych) oraz zestawy pojemników do segregacji surowców w przestrzeni publicznej miasta (337 na koniec 2022 r.). Od 2021 r. na terenie miasta funkcjonuje system ogólnodostępnych pojemników przeznaczonych do zbierania i zagospodarowania drobnego elektrośmieci w ramach projektu „Elektryczne śmieci”. Pod koniec 2022 r. pojemników było 92; tylko w omawianym roku zebrano w nich 121,1 t elektroodpadów.

DZIAŁANIA REALIZOWANE W RAMACH PROGRAMU OPERACYJNEGO INFRASTRUKTURA Modernizacja i rozwój systemu utrzymania czystości i porządku

- **Wykorzystanie nowoczesnych kanałów informacyjnych** – wspieraniu selektywnej zbiórki odpadów służy aplikacja mobilna Czyste Miasto Gdańsk, z której pod koniec 2022 r. korzystało ok. 40 tys. osób. Narzędzie to informuje mieszkańców o tym, jakie zaplanowano usługi (m.in. podaje harmonogramy odbioru odpadów komunalnych), gdzie umieścić dany odpad, a także zawiera inne ważne informacje dotyczące funkcjonowania systemu gospodarowania odpadami w gminie, m.in. adresy, mapę punktów zbierania odpadów nietypowych i niebezpiecznych, dane o usługach dodatkowych (np. odbiór wielkogabarytowego elektroodpadu z domu) czy gospodarce obiegu zamkniętego.
- Kontynuacja **Gdańskich Dyżurów Altanowych** w dzielnicach miasta. Celem dyżurów jest inicjowanie kontaktów na osiedlach, aby uzyskać wiedzę o problemach, postulatach, opiniach mieszkańców nt. gospodarki odpadami, a także przekazywać im praktyczne informacje dotyczące odpowiedzialnego postępowania z odpadami komunalnymi, organizacji systemu gospodarowania odpadami komunalnymi i usług komunalnych w tym zakresie. Dyżury zostały zorganizowane w 7 dzielnicach Gdańska – w ich trakcie przeprowadzono z mieszkańcami ponad 750 rozmów konsultacyjnych na temat obowiązującego systemu gospodarowania odpadami.
- **Współpraca z radami dzielnic** w celu wspólnego określenia priorytetów utrzymania czystości i porządku dla poszczególnych dzielnic. Przy okazji Gdańskich Dyżurów Altanowych inicjuje się wizyty terenowe z udziałem rady danej dzielnicy, urzędników miejskich oraz Straży Miejskiej.
- Spotkania **zespołu eksperckiego ds. rozwoju systemu gospodarki odpadami komunalnymi w Gdańsku**, w którego skład wchodzi przedstawiciele spółdzielni mieszkaniowych i zarządców nieruchomości. Jest to forma współpracy umożliwiająca regularne poszukiwanie korzystnych i możliwych do zaimplementowania rozwiązań, a także transfer wiedzy oraz kompetencji w dziedzinie utrzymania czystości i porządku w mieście. Efektem pracy zespołu jest przygotowany w 2022 r. **Poradnik zarządcy nieruchomości**, który stanowi narzędzie ułatwiające komunikację oraz wspólną pracę na rzecz mieszkańców Gdańska w obszarze gospodarowania odpadami komunalnymi, a przede wszystkim stanowi kompendium wiedzy opisujące kluczowe zagadnienia dotyczące administrowania nieruchomościami w zakresie systemu gospodarowania odpadami.
- Organizacja **spotkań z restauratorami, zarządcami oraz mieszkańcami** m.in. w zakresie planowanych do wykonania 16 wiat śmietnikowych **w obszarze Śródmieścia**. Na spotkaniach przedstawiono m.in. obowiązki spoczywające na dzierżawcach/współdzierżawcach terenów pod punkty gromadzenia odpadów oraz producentach odpadów. Jednocześnie poinformowano o działaniach inwestycyjnych dotyczących budowy 16 wiat śmietnikowych w Śródmieściu.

11. | INFRASTRUKTURA

- W ramach programu „**Wspólne Podwórko**” wykonano **3 wiaty śmietnikowe** przy budynkach wspólnot mieszkaniowych.
- W ramach programu „**Podwórka Gminne**”, realizującego założenia zagospodarowania przestrzeni położonych w sąsiedztwie budynków mieszkalnych stuprocentowo gminnych (ze szczególnym uwzględnieniem punktów gromadzenia odpadów oraz partycypacji sąsiedzkiej w przestrzeni publicznej), **zakończono budowę 22 punktów gromadzenia odpadów**.
- Rozpoczęto procedurę projektowania **16 wiat śmietnikowych w obszarze Śródmieścia**. Ponadto zorganizowane zostało spotkanie informacyjne z restauratorami, zarządcami i mieszkańcami na temat m.in. planowanego wykonania wiat.
- Przeprowadzono analizę przestrzenną w zakresie możliwości **zaprojektowania wiat śmietnikowych w obszarze Biskupiej Górki**, która obecnie jest objęta rewitalizacją.
- Utrzymano świadczoną przez Gdańskie Usługi Komunalne sp. z o.o. **usługę odbioru elektroodpadów oraz innych odpadów niebezpiecznych bezpośrednio z domów mieszkańców**. W 2022 r. odebrano w ten sposób ponad 150 t tego typu odpadów.
- Kontynuowano sobotnie **odbioru tzw. odpadów zielonych** z zabudowy wielorodzinnej.
- Nadal **przyjmowano nieodpłatnie w Zakładzie Utylizacyjnym dostarczone przez administratorów nieruchomości elektroodpady** uprzednio pozostawione w miejscach gromadzenia odpadów.
- **Zwiększono liczbę pojemników na małe elektroodpady** w przestrzeni miejskiej – na koniec 2022 r. były 92 pojemniki. Zebrano w nich 121,1 t odpadów.
- Pod koniec 2022 r. wszczęto postępowanie przetargowe na odbiór i transport odpadów komunalnych. W nowych umowach z wykonawcami (które będą obowiązywały mniej więcej od połowy 2023 r.) zapewniono zwiększenie częstotliwości odbiorów odpadów wielkogabarytowych i opon z zabudowy wielorodzinnej (1 raz w tygodniu zamiast 1 raz na 2 tyg.), a na terenie Śródmieścia – zwiększenie częstotliwości odbioru w zabudowie wielorodzinnej i mieszanej metali i tworzyw sztucznych oraz papieru (3 razy w tygodniu zamiast 2 razy), szkła (1 raz w tygodniu zamiast 1 raz na 2 tyg.), a także umożliwienie odbioru pojemników ze szkłem z nieruchomości niezamieszkałych – zgodnie z deklaracją 1 raz na 1, 2 lub 4 tygodnie zamiast 1 raz na 2 lub 4 tygodnie.
- **Budowa Punktów Selektywnego Zbierania Odpadów Komunalnych (PSZOK)** – w 2022 r. wybudowano PSZOK przy ul. Elbląskiej 66. Przygotowano również projekt koncepcyjny PSZOK-u przy ul. Meteorytowej, a w przypadku obiektów przy ul. Hynka i ul. Uczniowskiej – wystąpiono z wnioskiem o dofinansowanie na budowę z Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej.
- Kontynuowano prace budowlane nad **instalacją termicznego przekształcania odpadów komunalnych** – Portu Czystej Energii w Gdańsku. Instalacja przetworzy rocznie około 160 tys. ton odpadów, które stanowią pozostałości po procesie sortowania i nie nadają się do recyklingu, a w efekcie tego procesu wyprodukowana zostanie energia elektryczna, kierowana do sieci elektroenergetycznej, oraz ciepło dostarczane do miejskiej sieci ciepłowniczej, a następnie do mieszkańców Gdańska. Do instalacji trafią odpady z trzech instalacji komunalnych. Większość z nich (ponad 70%) trafi z pobliskiego Zakładu Utylizacyjnego w Gdańsku. Pozostałe odpady zostaną przekazane z Zakładu Utylizacji Odpadów Stałych w Tczewie i Zakładu Utylizacji Odpadów w Gilwie Małej - razem Port Czystej Energii obsługuje około 40 gmin. Instalacja funkcjonować będzie od 2024 r.
- **Modernizacja sortowni odpadów w Zakładzie Utylizacyjnym** – projekt ma na celu dostosowanie instalacji do nowych warunków pracy w wyniku zmiany strumienia zbieranych odpadów i do wymaganego przepisami prawa poziomu recyklingu, przygotowanie do ponownego użycia oraz zwiększenie linii przerobowej do sortowania odpadów. Inwestycja została zakończona w lutym 2023 r. Po zakończeniu modernizacji w sortowni są 3 strefy przyjęcia odpadów (wcześniej były 2 strefy), dzięki czemu odpady, które są przywożone do zakładu, mogą szybciej trafić do sortowania. Proces ten został zautomatyzowany dzięki zastosowaniu 22 separatorów optycznych, które potrafią rozpoznać materiał oraz barwę poszczególnych surowców. Dzięki wdrożonym rozwiązaniom w sortowni można odzyskiwać 85% surowców trafiających do sekcji sortowania (dwa razy więcej niż przed modernizacją).
- **Budowa instalacji fermentacji odpadów biodegradowalnych** – celem jest poprawa i domknięcie systemu unieszkodliwiania bioodpadów selektywnie zebranych na terenie Gdańska i sąsiednich gmin. Realizacja inwestycji wpłynie znacząco na zwiększenie przepustowości i efektywności segmentu unieszkodliwiania bioodpadów oraz przyczyni się w wymiarze społecznym do poprawy komfortu życia

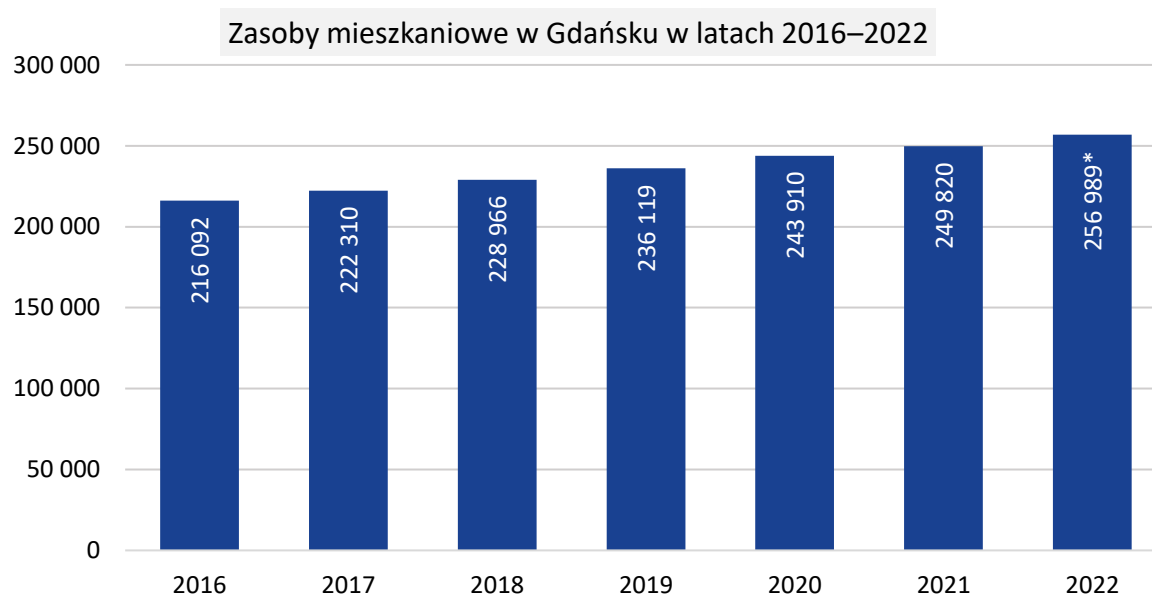
lokalnej społeczności, a w wymiarze ekonomicznym – do zwiększenia pozyskiwanego biogazu przeznaczonego do produkcji energii elektrycznej. W 2022 r. zrealizowano wielokryterialną analizę budowy instalacji. Analiza wskazała, że najlepszą lokalizacją wykonania przedsięwzięcia będzie teren Zakładu Utylizacyjnego, a najlepszym wariantem technologicznym – fermentacja sucha ciągła. Ponadto zlecono wykonanie analizy dodatkowego wariantu realizacji przedsięwzięcia w technologii fermentacji mokrej.

- **Rozbudowa podczyszczalni odcieków** – inwestycja realizowana w związku z rozwojem Zakładu Utylizacyjnego, w szczególności rozbudową infrastruktury technicznej. Podczyszczalnia jest elementem infrastruktury towarzyszącej dla instalacji przetwarzania odpadów, w tym sortowni, kompostowni oraz fermentacji metanowej. W 2022 r. trwały prace koncepcyjne i planistyczne polegające na wyborze odpowiedniej technologii oraz lokalizacji przedsięwzięcia.
- Prowadzono następujące **działania edukacyjne** wspierające mieszkańców w odpowiedzialnym postępowaniu z odpadami komunalnymi oraz zwiększające świadomość ekologiczną:
 - **program edukacyjny Czyste Miasto Gdańsk** – kontynuacja programu, w ramach którego już od kilku lat w szkołach i przedszkolach odbywają się zajęcia na temat segregacji odpadów. Na I poziomie (klasy 0 i 2 szkoły podstawowej) przeprowadzono 334 lekcje na temat odpowiedzialnego i świadomego postępowania z odpadami, w których uczestniczyło 5,8 tys. dzieci. Ponadto Teatr Miniatura wystawił w przedszkolach i szkołach podstawowych spektakl pt. *Kierunek Ziemia*, adresowany do uczniów klas 0–3 i edukujący w zakresie kryzysu ekologicznego i podstaw segregacji odpadów. W 2022 r. przedstawienie zagrano w sumie 44 razy w 20 gdańskich placówkach oświatowych (obejrzało je ok. 3,8 tys. widzów). W 2022 r. uruchomiony został II poziom programu (dla klas 4 i 6 szkoły podstawowej) – warsztaty w Hevelianum na temat wprowadzania w życie codziennym nawyków prowadzących do minimalizacji ilości wytwarzanych odpadów. Udział w nich wzięło 1891 uczniów;
 - 2. edycja konkursu **Gdański Ekodom** skierowanego do gdańskich rodzin, który miał zachęcić mieszkańców do jak najbardziej świadomych i odpowiedzialnych działań ekologicznych w codziennym życiu. Materiały przygotowane przez uczestników pokazywały, jak korzystają oni w praktyce z takich rozwiązań, jak *zero waste*, *less waste*, jak walczą z konsumpcjonizmem poprzez zapobieganie powstawaniu odpadów, minimalizację i ponowne wykorzystanie konkretnych produktów;
 - organizacja stoisk dla mieszkańców podczas wydarzeń miejskich, dystrybucja materiałów edukacyjno-informacyjnych – stoisko informacyjno-edukacyjne funkcjonowało podczas 37 wydarzeń. Przygotowano również ulotkę „Idea życia *less waste*” oraz nową edycję drukowanej wersji *Słownika segregacji*, które były dystrybuowane na stoisku;
 - **Gdańska Ekostrefa** – odbyła się 2. edycja dwudniowego wydarzenia, którego uczestnicy mieli możliwość zapoznania się z obowiązującym w Gdańsku systemem gospodarki odpadami komunalnymi, wzięcia udziału w rozmaitych warsztatach, a także zapoznania się z działaniami prowadzonymi przez miejskie spółki i ekorozwiązaniami proponowanymi przez gdańskich przedsiębiorców;
 - **kampania dotycząca gospodarki obiegu zamkniętego „Żyj w obiegu”** – rozpoczęła się we wrześniu 2022 r. w celu odrodzenia w Gdańsku kultury naprawiania i współdzielenia oraz zwiększenia zainteresowania nabywaniem i korzystaniem z przedmiotów używanych. Ma uczyć racjonalnego wykorzystywania zasobów naturalnych, a tym samym przyczynić się do minimalizacji wytwarzania odpadów. Obejmuje również przygotowywanie i zachęcanie mieszkańców do regularnego korzystania z „cyrkularnych” rozwiązań, które są sukcesywnie wdrażane w mieście, takich jak Gdańskie Sorterownie, mapy gdańskich rzemieślników czy mocno rozbudowywana sieć czerwonych pojemników na elektroodpady. Dla wszelkich działań (eventy, lekcje, komunikacja online itp.) priorytetowa była edukacja w zakresie gospodarki obiegu zamkniętego;
 - **kolejne edycje kampanii informacyjno-edukacyjnych „#gdanskiealtany”** oraz „Ty też tak segreguj”, które dotyczą przede wszystkim odpowiedzialnego postępowania z odpadami nietypowymi i niebezpiecznymi;
 - uruchomienie **Pracowni Edukacji Ekologicznej w Domu Zdrojowym w Brzeźnie**, w której odbywają się zajęcia dla dzieci, młodzieży i całych rodzin m.in. na temat hierarchii postępowania z odpadami;

- o akcja „**Sprzątanie Świata 2022**” – odbyła się w 8 dzielnicach Gdańska: Żabianka-Wejhera-Jelitkowo-Tysiąclecia, Przymorze Wielkie, Brzeźno, Stogi, Śródmieście, Osowa, Suchanino i Wyspa Sobieszewska. Gdańskie tereny wodne i zielone porządkowano w 4 odsłonach: 1) ekonurkowie, kajaki i sprzątanie przy zbiornikach retencyjnych; 2) rodzinne sprzątanie pasa nadmorskiego i plaż; 3) sprzątanie w ramach wolontariatu pracowniczego firm oraz instytucji miejskich; 4) sprzątanie zieleni przez szkoły. Łącznie w akcji wzięło udział prawie 1,4 tys. uczestników;
- o **tablice edukacyjne** dotyczące postępowania z odpadami komunalnymi – przekazywane w odpowiedzi na zgłoszenia mieszkańców, zarządców nieruchomości i placówek oświatowych. Na potrzeby edukacji mieszkańców przybyłych z Ukrainy przygotowano 800 ukraińskojęzycznych tablic z zasadami segregacji odpadów, które przekazane zostały zainteresowanym zarządcom nieruchomości i spółdzielniom mieszkaniowym.
- o **Gdańsk bez plastiku** – kontynuacja rozpoczętej w 2019 r. kampanii edukacyjnej szerzącej ideę proekologicznych postaw walki z nadmiernym używaniem plastiku w codziennym życiu. W 2022 r. materiały promocyjne w postaci notesów, ołówków, toreb bawełnianych oraz worków na warzywa z logo kampanii wydawano jednostkom organizacyjnym, szkołom oraz instytucjom na potrzeby prowadzonych projektów. W ramach partnerstwa z Akademickim Związkiem Sportowym elementy wizualne akcji były widoczne podczas regat Nord CUP 2022.

Mieszkania

W 2022 r. oddano do użytku 7169 lokali mieszkalnych, czyli o 159 mniej niż w rekordowym 2021 r. W całym roku wydano pozwolenia na budowę 7808 mieszkań, tj. o 240 mniej niż w 2021 r. i prawie 2,2 tys. mniej niż w 2020 r. Liczby te wskazują na spowolnienie na rynku nieruchomości.

* ze względu na brak dostępnych danych GUS za 2022 r. zaprezentowano dane szacunkowe

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych, GUS.

Najwięcej nowych mieszkań powstaje w Gdańsku w ramach budownictwa deweloperskiego (na sprzedaż lub wynajem) i budownictwa indywidualnego (na potrzeby własne). Na rynku mieszkaniowym działają także spółki miejskie: Gdańskie Towarzystwo Budownictwa Społecznego (GTBS), Towarzystwo Budownictwa Społecznego „Motława” i Gdańska Infrastruktura Społeczna (GIS).

Działania z zakresu gospodarki mieszkaniowej mają na celu tworzenie systemu promującego rozwój budownictwa dla zróżnicowanej społecznie struktury użytkowników (mieszkania na własność, system deweloperski i spółdzielnie mieszkaniowe, mieszkania na wynajem realizowane poprzez towarzystwa budownictwa społecznego (TBS), mieszkania chronione, wspomagane i socjalne), obniżenie kosztów budowy mieszkań poprzez tworzenie zasobu gruntów uzbrojonych, uzupełnienie istniejącej zabudowy nowymi obiektami oraz przeprowadzenie rewitalizacji i modernizacji obszarów zdegradowanych.

Mieszkania komunalne stanowią 6,2% wszystkich mieszkań w Gdańsku. Na koniec 2022 r. miasto dysponowało 16 044 mieszkaniami komunalnymi, w tym 569 stanowiły lokale w najmie socjalnym. W 2022 r. zasób komunalny pomniejszył się o 201 lokali, co było związane przede wszystkim z wykupem lokali przez dotychczasowych najemców. Zasób mieszkaniowy TBS w 2022 r. powiększył się o 30 lokali przygotowanych przez TBS Motława i na koniec roku wynosił 3352 mieszkania. Ponadto w 2022 r. wyremontowano 212 lokali z zasobu komunalnego. Remont kompleksowy przeszły 133 lokale o łącznej powierzchni 5453 m² za kwotę ponad 22,2 mln zł. W 109 z nich dodatkowo zlikwidowano systemy ogrzewania węglowego. Na koniec 2022 r. na pomoc mieszkaniową z zasobu gminy oczekiwało 483 wnioskodawców. Liczba oczekujących na mieszkanie TBS wynosiła 281 osób.

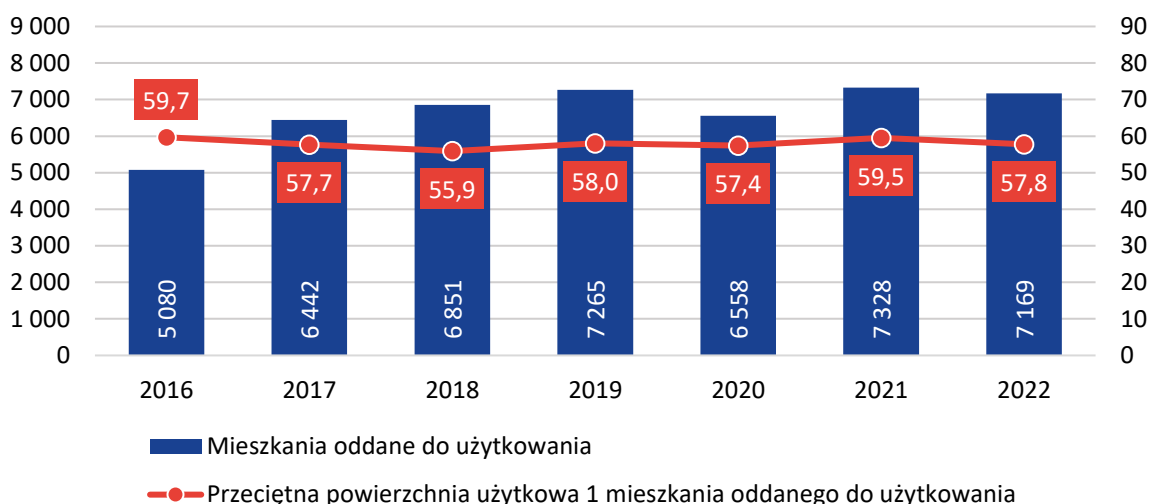
Liczba osób oczekujących na lokal komunalny oraz lokal w TBS w Gdańsku – stan na 31.12.2022 r.

Wyszczególnienie	
Liczba osób oczekujących na lokal z zasobu miasta, w tym:	483
na lokal w najmie socjalnym	190
na lokal w najmie komunalnym	293
Liczba osób oczekujących na lokal w TBS	281

Źródło: Wydział Gospodarki Komunalnej, UMG.

Mieszkania oddane do użytkowania oraz ich przeciętna wielkość w Gdańsku w latach 2016–2022

- dane w szt; w m² -

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych, GUS.

DZIAŁANIA REALIZOWANE W RAMACH PROGRAMU OPERACYJNEGO INFRASTRUKTURA Zwiększenie dostępności mieszkań we wszystkich segmentach rynku mieszkaniowego i podniesienie efektywności wykorzystania dostępnych lokali użytkowych

- **Działalność Towarzystw Budownictwa Społecznego (TBS)** ma na celu zaspokajanie potrzeb mieszkaniowych ludności Gdańska poprzez zwiększanie dostępności lokali mieszkalnych na wynajem. TBS prowadzą również działania z zakresu nabywania budynków lub ich części, a także sprzedaży lokali będących ich własnością oraz przeprowadzania remontów i modernizacji lokali z zamiarem ich wynajmowania. W 2022 r. zrealizowały następujące zadania:
 - oddanie do użytkowania w IV kwartale 2022 r. wielorodzinnego budynku mieszkalnego z 30 mieszkaniami przy ul. Piotrkowskiej 64 w ramach programu bezwrotnego finansowego wsparcia z Funduszu Dopłat (Towarzystwo Budownictwa Społecznego Motława sp. z o.o.);
 - kontynuacja realizacji inwestycji w ramach Społecznego Budownictwa Czynszowego przy ul. Szczygłej i Niecałej (łącznie 39 mieszkań), ul. Piotrkowskiej 62 (30 mieszkań) oraz ul.

Człuchowskiej 27 i 29 (60 mieszkań) (Towarzystwo Budownictwa Społecznego Motława sp. z o.o.);

- o kontynuacja realizacji inwestycji przy ul. Piotrkowskiej ze 127 mieszkaniami w ramach programu bezzwrotnego finansowego wsparcia z Funduszu Dopłat (Gdańskie Towarzystwo Budownictwa Społecznego sp. z o.o.).
- Kontynuowano program **„Mieszkanie na Start”**, umożliwiający najemcom lokali uzyskanie dopłat do czynszu. Bank Gospodarstwa Krajowego zabezpiecza środki na ten cel na podstawie złożonych przez Gminę Miasta Gdańska wniosków. W 2022 r. gmina przeprowadziła dwa nabory wniosków na najem lokali przy ul. Niecałej 9 i Szczygłej 4 (39 lokali mieszkalnych). Łącznie od osób zainteresowanych wpłynęło 125 wniosków. Wszystkie mieszkania zostały wynajęte.
- Kontynuowano prace remontowe w lokalach mieszkalnych pozostających w zasobie miejskim. W 2022 r. **wyremontowano 212 lokali z zasobu komunalnego** (w tym 133 kompleksowo: 120 lokali z dotacji celowej w ramach dotacji „Modernizacja budynków komunalnych” oraz 13 lokali z dotacji przedmiotowej) z przeznaczeniem na zaspokajanie potrzeb mieszkaniowych najbardziej potrzebujących członków gdańskiej społeczności. Remonty pozostałych 79 lokali nie były objęte dotacją „Modernizacja budynków komunalnych” i dotyczyły m.in. zmiany sposobu ogrzewania, remontu po pożarach, wydzielenia łazienki. Wobec możliwości uzyskania do 80% zwrotu kosztów kwalifikowanych z Funduszu Dopłat Banku Gospodarstwa Krajowego na remont budynków/mieszkań komunalnych w 2022 r. wystąpiono z wnioskami o pozyskanie zwrotu kosztów remontowanych budynków/mieszkań na kwotę ok. 34,1 mln zł.
- Zwiększenie dostępu do mieszkań dla osób potrzebujących wsparcia społecznego było możliwe dzięki kontynuacji **Gdańskiego Programu Mieszkalnictwa Społecznego dla osób/rodzin zagrożonych wykluczeniem społecznym na lata 2016–2023**. Na cele programu w 2022 r. przekazano z zasobu lokalowego gminy kolejnych 10 mieszkań. Na mieszkania ze wsparciem przeznaczono 3 lokale. Beneficjenci programu zawierają umowę najmu, a jednocześnie są objęci wsparciem zapewnionym przez MOPR. Na mieszkania wspomagane przeznaczono 7 lokali: jeden – na program „Housing First – Najpierw Mieszkanie” mający za zadanie pomóc osobom bezdomnym w wychodzeniu z tego stanu; dwa – dla repatriantów z Kazachstanu; trzy – dla uchodźców z Afganistanu; jeden – dla uchodźców z Ukrainy. Osoby, które korzystają z mieszkań wspomaganych, są przygotowywane do prowadzenia samodzielnego życia lub mają zapewnioną pomoc w prowadzeniu samodzielnego życia. Ogółem w 2022 r. w ramach programu funkcjonowało takich 190 mieszkań, w których wsparciem objęto 446 osób. W ramach realizacji programu spółka Gdańska Infrastruktura Społeczna w 2022 r. rozpoczęła prace przygotowawcze dla realizacji inwestycji przy ul. Ogińskiego z 43 mieszkaniami oraz przy ul. Kolorowej z 13 mieszkaniami. Realizacja programu odbywa się w powiązaniu z działaniami prowadzonymi w Programie Operacyjnym Integracja Społeczna i Aktywność Obywatelska.
- Kontynuowano program **„Lokal za złotówkę”** dający możliwość najmu lokalu po preferencyjnych stawkach i wspierający rozwój przedsiębiorczości w mieście. W 2022 r. zawarto 3 umowy najmu.
- W ramach programu **„Gdańskie otwarte pracownie”** prowadzący w nich działalność artyści, prezentując swój dorobek, wpływają korzystnie na rewitalizację dzielnic. Część lokali usytuowana jest w rejonach miasta, które wymagają szczególnego ożywienia. Artyści mogą w wynajętych lokalach, oprócz pracy twórczej, prowadzić sprzedaż swoich prac i usług. Do końca 2022 r. działało 10 pracowni.

Bezpieczeństwo przeciwpowodziowe

Ze względu na swoje położenie oraz lokalnie panujący mikroklimat, związany z oddziaływaniem Zatoki Gdańskiej i pojezierza Kaszubskiego, Gdańsk jest szczególnie narażony na wystąpienie podtopień oraz zdarzeń powodziowych. Istniejący system zabezpieczeń przeciwpowodziowych miasta jest systematycznie uzupełniany m.in. poprzez budowę nowych zbiorników głównie na obszarze górnego tarasu i strefy krawędziowej Pojezierza Kaszubskiego oraz rekreacyjne zagospodarowanie obszarów przyległych do obiektów zabezpieczających miasto przed powodzią i podtopieniami. W 2022 r. prowadzono działania obejmujące budowę nowych obiektów małej retencji, zbiorników retencyjnych oraz kanalizacji deszczowych mających na celu podniesienie poziomu bezpieczeństwa w kontekście zagrożeń powodziowych oraz skuteczniejszą ochronę życia i mienia. W ramach systemu ostrzegania i planu działań w przypadku wystąpienia zdarzeń zagrażających powodzią lub podtopieniami prowadzono monitoring wizyjny obiektów strategicznych z punktu widzenia zagrożenia powodzią oraz monitoring stanów wody. Kontynuowano realizację zapisów miejskiego planu adaptacji (MPA) do zmian klimatu, który ma za zadanie przystosowanie miasta oraz zwiększenie jego odporności na ekstremalne

zjawiska. Dzięki temu do 2030 r. nastąpi zwiększenie potencjału, by radzić sobie ze skutkami zmian klimatu obserwowanymi w mieście. Plan zawiera cele szczegółowe oraz działania adaptacyjne: informacyjno-edukacyjne, organizacyjne i techniczne.

W 2022 r. Gdańsk zdobył – po raz drugi z rzędu – pierwsze miejsce w rankingu Water City Index, tj. corocznym „wodnym” raporcie, który analizuje ponad 200 polskich miast w 4 kluczowych obszarach gospodarowania zasobami wody w mieście. Komisja ekspertów doceniła gdańskie osiągnięcia w gospodarowaniu wodą i retencyjną politykę miasta.

Aby miasto było jak najlepiej przygotowane na skutki intensywnych opadów i występujących coraz częściej okresów bezdeszczowych skutkujących suszami, wprowadzono kompleksowe podejście do retencji miejskiej dzięki 5 głównym, niezależnym od siebie i równie ważnym kierunkom działania w zakresie zagospodarowywania wód opadowych:

1. **retencja zbiornikowa** – na koniec 2022 r. w Gdańsku znajdowały się 53 zbiorniki przeciwpowodziowe o łącznej pojemności blisko 737,8 tys. m³;
2. **retencja terenowa** – polegająca na wykorzystaniu terenów miejskich zlokalizowanych w dolinach i zagłębieniach terenu do czasowego przetrzymania wody w sytuacji obfitych opadów deszczu;
3. **retencja uliczna** – działania w obrębie miejskiego pasa drogowego zwiększające wykorzystanie zieleni miejskiej w otwartych systemach kanalizacji deszczowej; zielen ta, poza zagospodarowaniem części wody opadowej do nawadniania, umożliwi poprawę jej jakości; nadmiar wody odprowadzany jest do zamkniętego systemu kanalizacji deszczowej;
4. **retencja przydomowa** – wynikająca z konieczności zagospodarowania „pierwszego” opadu atmosferycznego na terenie nieruchomości zgodnie z wydawanymi wytycznymi oraz uzgodnieniami spółki Gdańskie Wody; retencja przydomowa uwzględnia zagospodarowanie terenów prywatnych o różnym przeznaczeniu (budynki jedno- i wielorodzinne, osiedla mieszkaniowe, zakłady przemysłowe), z których woda opadowa bezpośrednio lub pośrednio zasila miejski system odwodnieniowy; na stworzenie przydomowego ogrodu deszczowego można otrzymać miejską dotację i wskazówki do jego realizacji; na stronie www.gdanskiewody.pl zamieszczono poradnik *Ogród deszczowy w 5 krokach*, można również skonsultować konkretne projekty na stronie ogrodydeszczowe@gdanskiewody.pl;
5. **wykorzystanie zieleni miejskiej do zatrzymywania wody** – Gdańskie Wody w 2022 r. zrealizowały 9 obiektów małej retencji miejskiej (ogrodów deszczowych i niecek retencyjnych) o łącznej pojemności 254 m³; wymienione obiekty stanowią elementy systemu powierzchniowej retencji miejskiej jako pierwszego poziomu zagospodarowania wód opadowych, poprawy jakości wody i zwiększenia pojemności retencyjnej miasta. Łącznie w 2022 r. w Gdańsku na gruntach gminnych funkcjonowały 44 obiekty zieleni retencyjnej (ogrody deszczowe i niecki trawiaste).

W 2022 r. miejska spółka Gdańskie Wody zorganizowała konferencję „Zielona retencja – jak przeciwdziałać podtopieniom i suszom w miastach”, skierowaną m.in. do pracowników samorządowych, projektantów, architektów krajobrazu, aktywistów. Była to pierwsza w Polsce tak kompleksowa konferencja poświęcona tematowi błękitno-zielonej infrastruktury.

DZIAŁANIA REALIZOWANE W RAMACH PROGRAMU OPERACYJNEGO INFRASTRUKTURA

Zapewnienie bezpieczeństwa przeciwpowodziowego i usprawnienie systemu odprowadzania wód opadowych

W ramach projektów „Systemy gospodarowania wodami opadowymi na terenach miejskich – Miasto Gdańsk” w 2022 r. realizowano następujące inwestycje:

- kontynuowano **budowę zbiornika retencyjnego Jaśkowa Dolina**. Zakres prac został rozszerzony o niezbędne roboty dodatkowe. Wykonano drogę eksploatacyjną przy zbiorniku (warstwy konstrukcyjne), dodatkowe wzmocnienie skarpy poniżej altany oraz od strony ul. Jaśkowa Dolina,

11. | INFRASTRUKTURA

fundamenty pod altanę i pod taras widokowy oraz ułożono kable zasilające. Prace zostaną zakończone w sierpniu 2023 r.;

- rozpoczęto inwestycję związaną z **poprawą odprowadzenia wód deszczowych ze skrzyżowania ulic Nowe Ogrody i 3 Maja**. Wykonano kolektory kanalizacji deszczowej o długości 73 m, 5 studni kanalizacji deszczowej, 2 wpusty uliczne oraz odwodnienie liniowe o długości 20 m. Zakończenie prac nastąpiło w maju 2023 r. Koszt inwestycji to ponad 6,8 mln zł;
- zakończono **budowę kanalizacji deszczowej w ul. Stryjewskiego** na odcinku od przepompowni do ul. Zimnej w Gdańsku. Wybudowano kanalizację deszczową o łącznej długości 470 m wraz osadnikiem wirowym i separatorem substancji ropopochodnych. Przebudowana została nawierzchnia jezdni i chodników na odcinku objętym pracami, sieć wodociągowa oraz wykonano oświetlenie ulicy;
- podpisano umowy z wykonawcami robót oraz wykonano prace przygotowawcze dotyczące inwestycji związanych z **przebudową zbiornika retencyjnego nr 4 na Potoku Oliwskim i montażem dwóch czyszczarek na Kanale Raduni**.

W ramach **Gdańskiego Programu Przeciwpowodziowego** w 2022 r. realizowano następujące zadania:

- opracowywano dokumentację dla **budowy zbiornika Kartuska wraz z odpływem do Potoku Strzelniczka**; uzyskanie dokumentacji planowane jest w połowie 2023 r.;
- opracowywano dokumentację projektową dla **budowy zbiornika retencyjnego Wileńska II na potoku Królewskim**; uzyskanie dokumentacji planowane jest na koniec 2023 r.;
- podpisano umowę z wykonawcą aktualizacji dokumentacji projektowej dla **budowy zbiornika retencyjnego nr 3 Białowieska** o planowanej pojemności 36 tys. m³ (zlokalizowany będzie przy pierwszym odcinku ul. Nowej Świętokrzyskiej) oraz przebudowy Potoku Oruńskiego w Gdańsku na odcinku od zbiornika nr 4 do wylotu z komory rozdziału – ul. Bieszczadzka; dokumentacja ma być uzyskana w III kwartale 2023 r.;
- opracowywano dokumentację dla **budowy kanalizacji deszczowej w ul. Stromej**;
- opracowywano dokumentację dla **budowy zbiornika retencyjnego M-2 Starogardzka na Potoku Maćkowym** wraz z zagospodarowaniem przyległych terenów zielonych; uzyskanie pełnej dokumentacji planuje się na 2. połowę 2023 r.;
- złożono wnioski o wydanie pozwolenia wodnoprawnego na **budowę kładki nad Potokiem Oliwskim między parkiem miejskim a budynkiem przy ul. Pomorskiej 94**;
- zaktualizowano dokumentację projektową w celu uzyskania pozwolenia na budowę **Kanału Ulgi dla Potoku Strzyża – etap II**;
- opracowywano dokumentację dla **budowy kanalizacji deszczowej wraz z budową ulic Turzycowej i Czermińskiego** na odcinku od ul. Jabłoniowej do ronda im. 77 Pułku AK; uzyskanie dokumentacji planowane jest do połowy 2023 r.;
- zaktualizowano dokumentację projektową i uzyskano pozwolenie na **przebudowę układu odwodnieniowego na terenie po byłych Zakładach Naprawczych Taboru Kolejowego (ZNTK)**;
- opracowano koncepcję wariantową **zabezpieczenia przeciwpowodziowego terenu w rejonie przystani Żabi Kruk**;
- opracowywano dokumentację dla **przebudowy potoku Strzyża na odcinku od skrzyżowania al. Żołnierzy Wyklętych z ul. Chrzanowskiego do zbiornika Srebrzysko wraz z przebudową zbiornika**; uzyskanie dokumentacji planowane jest do połowy 2023 r.;
- wykonano dokumentację projektową – projekt budowlano-wykonawczy **przebudowy umocnień kanału Warzywów I na odcinku przed przepompownią Nowy Port**;
- wykonano koncepcję **przekierowania wód opadowych z ciągu ul. św. Wojciecha i ul. Ukośnej do kanału B**;
- opracowano projekt budowlany **przebudowy sieci kanalizacji deszczowej w ul. Narwickiej**;
- wykonano dokumentację projektową dla **przejścia pod ul. Nowatorów** na działce nr 522 obr. 35 z rurociągiem DN 200;

- wykonano kosztorys inwestorski oraz specyfikację techniczną w celu wykonania i odbioru robót budowlanych oraz uzyskano pozwolenie na **budowę przepompowni Rudniki przy ul. Zawodzie**;
- wykonano dokumentację projektową **poprawy funkcjonowania stawu przy ul. Góralskiej**.

Inne działania wzmacniające bezpieczeństwo przeciwpowodziowe:

- wykonanie przez Spółkę Gdańskie Wody **9 obiektów małej retencji miejskiej** o łącznej pojemności 254 m³, w skład których wchodzi **3 ogrody deszczowe** (Granitowa i schronisko Promyk – w ramach Budżetu Obywatelskiego, Srebrna) oraz **6 niecek trawiastych** (Małomiejska-Madalińskiego, Ptasia, Budowlanych, Rzeczpospolitej, Spadochroniarzy I i II, Bulońska-Myśliwska). W ramach realizacji zewnętrznych spółka wykonała system ogrodów deszczowych przy budynku Międzynarodowych Targów Gdańskich o objętości retencyjnej 62 m³ i powierzchni 532 m²;
- **budowa prawego wału przeciwpowodziowego Optywu Motławy** – wykonano nadbudowę wału przeciwpowodziowego w 80%, skarpowanie i humusowanie skarp wału w 80%, umocnienie wału od strony odwodnej (ścianka szczelna, oczep żelbetowy, materac siatkowo-kamienny) w 80%, drogę eksploatacyjną na koronie wału w 70%, nową śluzę w 90%, ułożono kable zasilające oświetlenie, zamontowano lampy, przygotowano 2 place rekreacyjne ze ścieżkami. Prace mają być zakończone 31.10.2023 r.;
- **odwodnienie w rejonie skrzyżowania ul. Bulońskiej i ul. Powstania Listopadowego** – wybudowano przyłącze kanalizacji deszczowej o średnicy 225 mm i długości 9,4 m wraz z wpustem;
- **renowacja odcinka sieci kanalizacji deszczowej w ul. Grunwaldzkiej, Powstańców Warszawskich i Podwale Grodzkie** – wykonano renowację kanalizacji deszczowej na długości 356 mb. metodą bezwykopową;
- **budowa sieci kanalizacji sanitarnej w ul. Oliwkowej, Ostrzyckiej i Turzycowej** w Gdańsku oraz budowa kanalizacji deszczowej wraz ze szczelnym zbiornikiem retencyjno-odparowującym przy ul. Ostrzyckiej w Gdańsku – podpisano umowę z wykonawcą robót budowlanych. Prace mają zostać wykonane do końca 2023 r.

Infrastruktura wodociągowo-kanalizacyjna i elementy gospodarki wodnej

Świadczeniem usług i prowadzeniem działalności eksploatacyjnej w zakresie dostawy wody oraz odprowadzania i oczyszczania ścieków w 2022 r. zajmowała się spółka Saur Neptun Gdańsk S.A., w której 49% udziałów posiadało Miasto Gdańsk. Właścicielem komunalnych sieci i obiektów wodociągowo-kanalizacyjnych, wraz z oczyszczalnią ścieków Gdańsk-Wschód, eksploatowanych przez spółkę Saur Neptun Gdańsk S.A., jest Gdańska Infrastruktura Wodociągowo-Kanalizacyjna sp. z o.o. Obiekty i sieci wodociągowe obsługujące teren Gdańska obejmują: ujęcie powierzchniowe, 9 ujęć głębinowych i ujęcie drenażowe.

Pod koniec 2022 r. Gmina Miasta Gdańska dokonała zakupu 51% akcji spółki Saur Neptun Gdańsk S.A. Dzięki temu Gdańsk stał się jedynym jej właścicielem i uzyskał pełną kontrolę nad systemem wodociągowo-kanalizacyjnym na terenie miasta. Nowa nazwa spółki to Gdańskie Wodociągi S.A. W spółce pozostał cały majątek, tj. nieruchomości, flota specjalistycznych samochodów, laboratoria, oprogramowanie, sprzęt, oraz zespół 540 pracowników.

Łączna długość sieci wodociągowej (magistrale wodociągowe i sieci rozdzielcze) na koniec 2022 r. wyniosła 1285,9 km. W tym samym okresie długość sieci kanalizacyjnej (sieci grawitacyjnej i tłocznej) osiągnęła 1103,2 km. Liczba budynków mieszkalnych i zbiorowego zakwaterowania z przyłączem do sieci wodociągowej wyniosła 33 966, a w przypadku sieci kanalizacyjnej – 32 126.

Długość sieci wodociągowej oraz sieci kanalizacji sanitarnej w Gdańsku w latach 2017–2022 (w km)

Wyszczególnienie	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Ogólna długość sieci wodociągowej, w tym:	1208,9	1216,9	1239,1	1244,3	1268,9	1285,9

Wyszczególnienie		2017	2018	2019	2020	2021	2022
Infrastruktura sieci wodociągowej	<i>magistrale wodociągowe</i>	238,6	239,3	215,9	216,0	217,3	219,4
	<i>sieci rozdzielcze</i>	970,4	977,6	1023,2	1028,3	1051,6	1066,5
	przyłącza wodociągowe	236,9	236,6	248,1	248,1	250,4	251,6
Infrastruktura sieci kanalizacji sanitarnej	Ogólna długość sieci kanalizacji sanitarnej, w tym:	1027,6	1054,4	1067,0	1075,3	1093,6	1103,2
	<i>sieć grawitacyjna</i>	909,0	935,0	947,4	954,7	971,3	979,8
	<i>sieć tłoczna</i>	118,6	119,4	119,6	120,6	122,3	123,4
	przyłącza kanalizacji sanitarnej	220,5	227,6	228,1	228,2	229,7	230,5
	Przepompownie ścieków, w tym:	126	130	132	134	139	143
	<i>z obsługą stałą</i>	2	2	2	2	2	2
	<i>z obsługą dochodzącą</i>	124	128	130	132	137	141

Źródło: Gdańskie Wodociągi S.A., stan na dzień 31.12.2022 r.

W 2022 r. trwał III etap Gdańskiego Projektu Wodno-Ściekowego, dofinansowanego z funduszy Unii Europejskiej. Projekt obejmuje 28 zadań inwestycyjnych, z czego 25 zostało już zakończonych, a w wypadku trzech pozostałych zadań kontynuowano prace w 2022 r. Termin zakończenia projektu zgodnie z umową na dofinansowanie przewidywany jest na koniec roku 2023. Cele projektu to: poprawa i ochrona stanu środowiska naturalnego oraz czystości wód i gleby, ochrona zdrowia ludzkiego oraz dostosowanie gospodarki wodno-ściekowej miasta do krajowych i unijnych wymagań prawnych.

W 2022 r. zamontowano jeden nowy źródło uliczny (ul. Hoża) oraz 26 nowych poidłek w budynkach użyteczności publicznej. Tym samym liczba dostępnych źródeł wzrosła do 43, a poidłek – do 278.

DZIAŁANIA REALIZOWANE W RAMACH PROGRAMU OPERACYJNEGO INFRASTRUKTURA Rozwój i dostosowanie infrastruktury wodno-kanalizacyjnej do potrzeb użytkowników

- Wybudowano lub przebudowano ok. 3,3 km sieci wodociągowej w ulicach: al. Grunwaldzka, Wały Piastowskie, Hoża, Przy Torze, Grodza Kamienna, Kolonia Wyżyny, Chtopska, Stryjewskiego, Komandorska, Góreckiego, Wilków Morskich, Strajku Dokerów, Reymonta (pod Potokiem Strzyża), Powstańców Warszawskich, Rodakowskiego, Mehoffera, Słowackiego, Chrzanowskiego.
- Wybudowano lub przebudowano ok. 1,4 km sieci kanalizacji sanitarnej w ulicach: Łagowskiej, Hożej, Przy Torze, Przyokopowej, Polnej, Wierzbowej. Dodatkowo inwestorzy zewnętrzni wybudowali 11,9 km sieci wodociągowej oraz 6,9 km sieci kanalizacji sanitarnej.
- Zakończono dokumentacje projektowe dotyczące budowy lub przebudowy sieci wodociągowo-kanalizacyjnej umożliwiające realizację w kolejnych latach zadań w ulicach: Andromedy, Wenus, Saturna, Plutona, Merkurego, Spacerowej, Kielnieńskiej, Swojskiej, Wyzwolenia, Karlikowskiej, Tysiąclecia, Radiowej, Internetowej oraz w części ulic dzielnicy Wzgórze Mickiewicza.
- Kontynuowano prace projektowe dotyczące budowy lub przebudowy kluczowych dla gdańskiego systemu wodno-kanalizacyjnego obiektów: budowa przepompowni ścieków „Portowa”, modernizacja przepompowni ścieków „Ołowianka II”, przebudowa Przepompowni Ścieków „Mottawa”.
- Zamontowano nowy źródło uliczny (przy ul. Hożej) oraz 26 kolejnych nowych poidłek w budynkach użyteczności publicznej. Ponadto kontynuowano prace projektowe dla realizacji kolejnych źródeł zgłoszonych przez poszczególne rady dzielnic.
- W zakresie zintegrowania zarządzania systemem wodno-kanalizacyjnym na obszarze całego miasta w 2022 r. kontynuowano:
 - realizację robót dla budowy sieci kanalizacyjnej w ul. Ku Ujściu w celu podłączenia terenów portowych do miejskiego systemu kanalizacyjnego;

- program włączania sieci nieprzejętych do miejskiego systemu wodno-kanalizacyjnego. W 2022 r. m.in. przejęto sieci wodociągowe w ul. Wajdeloty, Zimnej, Jana z Kolna, Rybaki Górne, Podstocznej, Wałowej i w okolicach bramy Oliwskiej oraz sieci kanalizacji sanitarne w ul. Czyżewskiego, Śląskiej, Gościnnej, Rybaki Górne.
- Aby zapewnić najwyższą jakość wody i oczyszczanych ścieków po relatywnie najniższej cenie, kontynuowano **prace projektowe dotyczące modernizacji Stacji Uzdatniania Wody Straszyn** oraz rozpoczęto prace projektowe nad **zwiększeniem produkcji energii elektrycznej na terenie Oczyszczalni Ścieków Wschód** poprzez budowę nowych źródeł zasilania, tj. elektrowni fotowoltaicznej.

Ochrona wód

Gdańsk jest położony nad Zatoką Gdańską, u ujścia Wisły. łączna długość rzek, potoków, rowów na terenie miasta wynosi ok. 308 km (w tym długość rowów odwadniających – 168 km). W granicach administracyjnych Gdańska znajdują się jeziora, liczne stawy i zbiorniki wodne. Układ hydrograficzny żuławskiej części Gdańska tworzą poldery.

W ostatnich latach zauważalne niedobory opadów atmosferycznych powodują spadki stanów wód w rzekach, co z kolei w połączeniu z ekstremalnie wysoką temperaturą powietrza prowadzi do suszy hydrologicznej. Dzięki tym doświadczeniom dostrzegamy, jak ważne stają się realizowane działania dotyczące zrównoważonego zarządzania zasobami wody pitnej.

Kontynuowana w 2022 r. część badawcza projektu dotycząca sieci obserwacyjnej zasobów wody podziemnej i powierzchniowej pozwoliła na dostarczenie pełniejszych informacji o zmianach zachodzących w środowisku wodnym. Wiedza o jakości i ilości zasobów wód, ewentualnej koncentracji i stopniu zagrożenia zanieczyszczeniami pozwoli na stworzenie listy rekomendacji, których wdrożenie przyczyni się do ochrony cennych zasobów wód podziemnych. Informacje te będą także przydatne przy modernizacji dotychczasowych systemów zaopatrzenia mieszkańców w wodę i organizacji systemu monitoringu zasobów. Beneficjentami tego przedsięwzięcia będą wszyscy mieszkańcy podłączeni do miejskiej sieci wodociągowej oraz mieszkańcy i turyści korzystający z gdańskich plaż, kąpielisk i miejsc rekreacji.

DZIAŁANIA REALIZOWANE W RAMACH PROGRAMU OPERACYJNEGO INFRASTRUKTURA Ochrona wód, w tym ochrona wód Zatoki Gdańskiej

- Zakończono realizację projektu **„Rozwój systemu monitoringu wód podziemnych na obszarze Gdańska, Sopotu i gminy Pruszcz Gdański”**. W ramach projektu cyklicznie pobierano do badań laboratoryjnych próbki wody podziemnej, powietrza glebowego oraz gruntu z dna rowów. Opracowano modele matematyczne przepływu i transportu zanieczyszczeń w wodach podziemnych w rejonie stref wód zanieczyszczonych oraz matematyczny model przepływu wód podziemnych centralnej części gdańskiego systemu wodonośnego. Zrealizowano zadania mające na celu weryfikację zasobów dyspozycyjnych. Dotychczasowe prace i badania realizowane na terenie Gdańska, Sopotu i gminy Pruszcz Gdański oraz systematyczne monitorowanie przyczyniły się do pełnego rozpoznania stanu dynamiki i jakości wód podziemnych. Prace badawcze potwierdziły konieczność utrzymywania dotychczasowego systemu monitorowania wód podziemnych, zwłaszcza w strefach presji czynników antropogenicznych oraz zachodzących zmian hydrodynamicznych. Na ich podstawie ustalono zakres badań na kolejne lata, które należy wykonywać w ramach monitoringów osłonowych ujęć, oraz wskazano na konieczność podjęcia działań naprawczych mających na celu ochronę cennych zasobów wód podziemnych.
- Kontynuowano II etap **„Gdańskiego systemu monitorowania i prognozowania zagrożeń w wodach podziemnych”** – wieloletniego projektu mającego na celu szczegółowe rozpoznanie stanu wód podziemnych (poza obszarem zasobowym gdańskich ujęć wody), rozbudowę sieci obserwacyjnej, stworzenie narzędzi pozwalających na weryfikowanie bieżących problemów oraz prognozowanie zachodzących zmian w środowisku gruntowo-wodnym na terenie Śródmieścia. Projekt jest prowadzony w części badawczej oraz inwestycyjnej. W II etapie badawczym rozpoczęto prace nad stworzeniem matematycznego, przestrzennego modelu procesów hydrogeologicznych (4D), który pozwoli na analizowanie niekorzystnych zjawisk zachodzących w obrębie gdańskiego Śródmieścia, mających wpływ na dynamikę i stan chemiczny wód podziemnych: wahania zwierciadła wody, przepływ wód podziemnych, ingresje wód słonych.
- **Projekt robót geologicznych na wykonanie piezometrów obserwacyjnych w rejonie ujęcia „Czarny Dwór” i „Zaspa Wodna”** – w 2022 r. zakończono I etap prac badawczych, którego celem było

rozpoznanie obecnego stanu dynamiki i zasolenia wód podziemnych w rejonie dzielnicy Gdańsk-Letnica oraz ujęć komunalnych „Czarny Dwór” i „Zaspa”, a także rozpoczęto realizację II etapu zadania. Wyniki prac oraz przeprowadzone badania modelowe pozwolą na opracowanie systemu monitorowania zmian hydrodynamicznych (wpływ lejów depresji) oraz zmian hydrochemicznych (migracja wód zasolonych) wywołanych kumulacją oddziaływania prac odwodnieniowych z różnych przedsięwzięć budowlanych prowadzonych w rejonie ujęcia „Czarny Dwór” i „Zaspa”. W trakcie prac modelowych zostaną przeprowadzone prognozy przemieszczania się zanieczyszczeń w wodach podziemnych, przy uwzględnieniu różnych scenariuszy hydrodynamicznych. Końcowym etapem prac badawczych będzie opracowanie projektu robót geologicznych na rozbudowę sieci obserwacyjnej pomiędzy Letnicą a ujęciami Tarasu Nadmorskiego z uwzględnieniem wyników I i II etapu prac (ustalenie optymalnej lokalizacji piezometrów).

- **Weryfikacja stref ochronnych komunalnych ujęć wody na podstawie przeprowadzonej „analizy ryzyka”** – od momentu wejścia w życie znowelizowanej ustawy Prawo wodne (tj. 1 stycznia 2018 r.) Spółka Gdańska Infrastruktura Wodociągowo-Kanalizacyjna sukcesywnie przeprowadza „analizę ryzyka” dla wszystkich komunalnych ujęć wody, która jest podstawą do ewentualnej weryfikacji granic ustanowionych stref ochronnych ujęć oraz warunków ich użytkowania. W 2022 r. zakończono prace badawcze w zakresie „analizy ryzyka” dla ujęć: Zakonieczyn, Smęgorzyno, Świbno, Krakowiec, Płonia Mała oraz Pręgowo. Zgodnie z przepisami ustawy Prawo wodne opracowane „analizy ryzyka” przedłożono wojewodzie pomorskiemu – uzasadniono odstąpienie od wyznaczenia terenu ochrony pośredniej ujęć wody z wyjątkiem ujęcia wody drenażowego „Pręgowo”, dla którego wykazano utrzymanie strefy ochronnej składającej się z terenu ochrony bezpośredniej i pośredniej oraz zaproponowano niewielką korektę jej granic.
- **Monitoring jakości wód powierzchniowych** – prowadzony był w 45 punktach pomiarowych (w 29 punktach na ciekach wodnych, 9 punktach na zbiornikach wodnych oraz w 7 punktach na jeziorach).
- Kontynuowano edukację ekologiczną w zakresie korzystania z wód i ich ochrony. Edukacja ta objęła następujące działania:
 - 8. edycja konkursu **„Dlaczego sieci nie lubią śmieci”** organizowanego w celu podkreślenia międzynarodowej idei sprzątanie świata – do udziału w konkursie zaproszono uczniów klas 7 i 8 szkół podstawowych, którzy mieli stworzyć „lekcję przyszłości”, czyli opisać idealną, wymarzoną lekcję – taką, w której każdy uczeń chętnie wziąłby udział. Prace konkursowe miały zaprezentować potrzeby uczniów dotyczące tego, w jaki sposób chcieliby pozyskiwać wiedzę o problemach zanieczyszczania sieci kanalizacyjnej różnego rodzaju odpadami, jak również na temat innych zbliżonych problemów ekologicznych. W konkursie wyłoniono 3 laureatów, których prace będą inspiracją przy planowaniu i opracowywaniu kolejnych scenariuszy zajęć w ramach programu edukacyjnego GIWK pn. „Hydromisja”;
 - **zajęcia edukacyjne o wodzie, obiegu wody w przyrodzie i w systemie wodociągowo-kanalizacyjnym** dla dzieci w wieku 6–8 lat z 6 placówek oświatowych: 2 przedszkoli i 4 szkół podstawowych (edukacją bezpośrednią objęto 139 dzieci);
 - uruchomienie **aplikacji w rzeczywistości rozszerzonej na urządzenia mobilne, z której można skorzystać spacerując po** terenie Gdańskiej Alei Włazów na Wyspie Ołowianka – przechodząc przez poszczególne etapy, użytkownicy aplikacji mogą w ciekawy sposób poznać historię gdańskich wodociągów, znaleźć informacje i ciekawostki związane z systemem wodno-kanalizacyjnym oraz dowiedzieć się, jak przebiega proces oczyszczania ścieków. Aplikacja jest darmowa i dostępna w sklepach App Store i Google Play;
 - edukacja ekologiczna na stronach blizejzrodel.pl, miastonadetoksie.pl, hydromisja.pl, giwk.pl oraz profilach społecznościowych GIWK;
 - opracowanie i dystrybucja **broszury podsumowującej projekt „FanPLESStic-sea”**, prezentującej wyniki badań zawartości mikroplastiku w środowisku, w tym również w ściekach, oraz interpretację tych wyników, w tym możliwe źródła emisji i prawdopodobne drogi rozprzestrzeniania mikroplastiku z różnych tworzyw sztucznych.
- Prowadzono działania minimalizujące oddziaływanie przydomowych oczyszczalni ścieków na środowisko. W 2022 r. podpisano 21 umów i wydatkowano **dotacje na przyłączenia do kanalizacji sanitarnej poprzez likwidację zbiorników bezodpływowych oraz przydomowych oczyszczalni ścieków** na łączną kwotę ponad 64 tys. zł.

Cmentarze

W Gdańsku funkcjonuje 9 cmentarzy komunalnych o powierzchni 98,3 ha oraz 5 cmentarzy parafialnych o powierzchni 8,5 ha. Ich łączna powierzchnia to prawie 107 ha.

Jedynym cmentarzem komunalnym otwartym do bieżącego chowania zmarłych jest cmentarz Łostowicki. Pozostałych 8 cmentarzy komunalnych jest zapelnionych, co oznacza, że nie mają one wolnych kwater grzebalnych.

W 2022 r. zakończono rozbudowę cmentarza Łostowickiego. Jego teren powiększony został o 1,9 ha, z czego powierzchnia grzebalna wynosiła ok. 1,13 ha. Przewidywano, że na tej powierzchni będzie można utworzyć około 2,2 tys. grobów ziemnych. Na koniec 2022 r. nowo wybudowany teren wykorzystany został w 30%, a teren wolny (na ok. 1,5 tys. miejsc) zabezpieczy potrzeby miasta w zakresie chowania zmarłych maksymalnie do połowy 2024 r.

Równoległe z rozbudową cmentarza Łostowickiego realizowano zadanie mające na celu wykonanie dokumentacji projektowej dla 3 lokalizacji objętych zadaniem pn. „Rozbudowa cmentarzy komunalnych w Gdańsku w wybranych lokalizacjach”. Dokumentacja projektowa dotyczyła terenów przyległych do: cmentarza Centralnego „Srebrzysko”, Salvator Nowy i Garnizonowego. Ponadto w 2022 r. wykonano dokumentację projektową na budowę cmentarza komunalnego na terenie przyległym do cmentarza parafialnego przy ul. Kępnej (Stogi), uzyskano pozwolenie na budowę nekropolii w tej lokalizacji i rozpoczęto wycinkę drzew na terenie przeznaczonym pod przyszły cmentarz. W celu zapewnienia ciągłości pochówków zmarłych z terenu Gdańska cmentarz komunalny przy ul. Kępnej powinien zostać wybudowany i oddany do użytkowania najpóźniej w połowie 2024 r. Przewiduje się, że w wyniku budowy nekropolii w tych czterech lokalizacjach powierzchnia cmentarzy komunalnych powiększona zostanie o ok. 5 ha.

Na 6 cmentarzach komunalnych znajdują się kolumbaria wyposażone łącznie w 6316 nisz, z których każda może pomieścić 2 urny. Na koniec 2022 r. wolnych było jeszcze 1440 nisz, przy czym 60% spośród nich znajdowało się na cmentarzu Łostowickim.

Efektom stosowania preferencji cenowych dla pochówków urnowych na cmentarzach komunalnych jest 3-krotny wzrost ich liczby w ciągu ostatnich 12 lat (łącznie pochówków urnowych do ziemi i pochówków do kolumbarium). Liczba pochówków w kolumbarium wzrosła w tym czasie 25-krotnie. W 2022 r. pochówki urnowe stanowiły aż 61% wszystkich pochówków. Ilość pochówków do kolumbarium utrzymywała się na wysokim poziomie (podobnie jak w 2021 r.) i stanowiła prawie 10% wszystkich pochówków przeprowadzonych na gdańskich cmentarzach komunalnych oraz 16% pochówków urnowych.

DZIAŁANIA REALIZOWANE W RAMACH PROGRAMU OPERACYJNEGO INFRASTRUKTURA Przygotowanie wystarczającej liczby miejsc do pochówków na cmentarzach komunalnych

- W celu zabezpieczenia wystarczającej liczby miejsc do pochówku na cmentarzach komunalnych w Gdańsku, w 2022 r. zakończono budowę i oddano do użytkowania **nową część cmentarza Łostowickiego** (teren powiększono o 1,9 ha, co umożliwi utworzenie ok. 2,2 tys. grobów ziemnych).
- Kontynuowano działania mające na celu wykonanie dokumentacji na **rozbudowę cmentarzy**: cmentarza Centralnego „Srebrzysko”, Salvator Nowy i Garnizonowego oraz rozpoczęto przygotowanie terenu przeznaczonego pod cmentarz przy ul. Kępnej.
- Na cmentarzach komunalnych Gdańska stosowano **preferencje cenowe dla pochówków urnowych**. Przy pochówkach urnowych na cmentarzu Łostowickim opłaty za miejsca grzebalne były niższe o 50%, a opłaty eksploatacyjne – o 35% od analogicznych opłat pobieranych przy pochówkach tradycyjnych w trumnie.
- Istniejącą infrastrukturę cmentarną poddano modernizacji:
 - wykonano naprawę dróg asfaltowych (325 m²), odprowadzenie wód opadowych w rejonie nowo wybudowanych kwater grzebalnych, przebudowę bitumicznych dróg asfaltowych (143 m²) – cm. Łostowicki;
 - wykonano budowę schodów terenowych (100 m²), w części wyposażonych w balustrady i poręcze (70 mb.) – cm. Srebrzysko;
 - dokonano naprawy istniejącego ogrodzenia cmentarnego (240 m²) – cm. Garnizonowy i Łostowicki;

- o wyremontowano i utwardzono drogi ziemne i place cmentarne (400 m²) – cm. Srebrzysko i Łostowicki.

Integracja informacji oraz łączenie baz danych

Uproszczenie procesu planowania oraz koordynacji inwestycji i remontów poprzez stworzenie spójnych baz danych – infrastruktury liniowej, nieruchomości zabudowanych i niezabudowanych – będzie możliwe dzięki planowanemu do wdrożenia relacyjnemu modelowi baz danych. Jednym ze strategicznie cennych zasobów, jakie posiada Gdańsk, są dane przestrzenne koordynowane w ramach programu GeoGdańsk. W 2022 r. kontynuowano prace związane z utworzeniem wspólnej bazy danych przestrzennych. Docelowo mieszkańcom zostaną udostępnione nowe, atrakcyjne wizualnie i tematycznie mapy miasta, powstałe na bazie zintegrowanych, jednorodnych danych. Kontynuowano także kompleksową inwentaryzację techniczną zasobu nieruchomości zarządzanych przez Gdańskie Nieruchomości – proces związany z wdrożeniem cyfrowej metody pomiaru służącej kompleksowej inwentaryzacji technicznej zasobu nieruchomości.

DZIAŁANIA REALIZOWANE W RAMACH PROGRAMU OPERACYJNEGO INFRASTRUKTURA Podniesienie efektywności eksploatacji infrastruktury liniowej oraz nieruchomości gminnych

- W ramach **projektu GeoGdańsk**:
 - o przygotowano i wdrożono środowisko bazodanowe zawierające dane Wydziału Geodezji, Wydziału Urbanistyki i Architektury, Biura Rozwoju Gdańska oraz kilkunastu wydziałów i jednostek organizacyjnych Gdańska, dotychczas publikowanych w Internetowym Planie Gdańska;
 - o opracowano wspólny standard danych;
 - o przygotowano portal mapowy GeoGdańsk w części dla pracowników Urzędu Miejskiego jednostek miejskich. Na 2023 r. planowane jest wdrożenie części publicznej z serwisami mapowymi przeznaczonymi dla mieszkańców.
- Kontynuowano proces **inwentaryzacji technicznej nieruchomości komunalnych**, będących w administracji Gdańskich Nieruchomości, metodą skaningu laserowego przy wykorzystaniu 3 skanerów laserowych 3D.

12. MOBILNOŚĆ I TRANSPORT

Możliwość komfortowego i bezpiecznego przemieszczania się jest jednym z warunków kształtujących jakość życia. Spowodowane pandemią regulacje dotyczące wielu jego aspektów, w tym zmiany organizacyjne w funkcjonowaniu przedsiębiorstw, wpływały na dotychczasowe przyzwyczajenia komunikacyjne. W zakresie działań zapobiegawczych nadal (od 2020 r.) nie można było zakupić w pojazdach komunikacji miejskiej biletów. Rok 2022 przyniósł co prawda w wielu aspektach funkcjonowania miasta powrót do stanu sprzed pandemii (co przejawia się również w większej niż rok wcześniej liczbie pasażerów), jednak nawyki transportowe mieszkańców Gdańska wykształcone podczas pandemii będą widoczne jeszcze przez dłuższy czas. Dzięki zaplanowanym na 2022 r. kompleksowym badaniom ruchu dokładnie zbadano zmiany, które zaszły na tym obszarze w wyniku epidemii COVID-19. Analiza danych wskaże m.in. obecną strukturę modalną transportu, obciążenie głównych korytarzy transportowych oraz zmiany zachowań komunikacyjnych mieszkańców.

W 2022 r. znacząco wzrosła liczba osób korzystających z autobusów i tramwajów: do 148 mln, tj. o 20,3% więcej niż w 2021 r. W transporcie lotniczym odnotowano ponownie trend wzrostowy: zwiększyła się liczba pasażerów obsłużonych r/r. Z kolei wolumen przeładunków w porcie morskim osiągnął historycznie rekordowe wyniki.

Drugim obok pandemii czynnikiem zmian w funkcjonowaniu transportu publicznego w Gdańsku był konflikt zbrojny na Ukrainie. Sytuacja w kraju objętym wojną spowodowała gwałtowny napływ imigrantów. Efektem tego było znacząco zwiększone zapotrzebowanie na pojemność przewozową komunikacji miejskiej. Miasto wyszło naprzeciw nowym potrzebom transportowym przebywających w nim osób – m.in. przez organizację darmowych przejazdów komunikacją miejską dla obywateli Ukrainy oraz tłumaczenie informacji związanych z transportem miejskim na język ukraiński i umieszczanie przetłumaczonych komunikatów na przystankach i w pojazdach komunikacji miejskiej. Dodatkowo w geście solidarności z Ukrainą pojazdy komunikacji miejskiej zostały oznaczone flagami Ukrainy i Polski.

W ramach projektu „Gdańsk Pomaga Ukrainie” prowadzonego przez Fundację Gdańską w zakresie mobilności i transportu w 2022 r. zrealizowano m.in. następujące działania:

- przekazano 4 autobusy na rzecz Lwowa – dotarły one do Ukrainy wraz z paczkami humanitarnymi i zamiennymi częściami mechanicznymi;
- подарowano miastu Równe 1 samochód policyjny;
- zorganizowano zbiórkę publiczną, a z zebranych środków zakupiono m.in. 34 rowery, które zostały przekazane dla miasta Sumy do wykorzystania na cele transportów pocztowych oraz jako pomoc medyczna.

Ruch pieszy i rowerowy

Chodzenie jest podstawową formą pokonywania krótkich odległości i dotyczy praktycznie wszystkich. Poprawa warunków przemieszczania się pieszo jest niezbędna, by polepszyć jakość życia w mieście, w tym zdrowie mieszkańców i ich bezpieczeństwo komunikacyjne, a także aby zmniejszyć silną presję motoryzacyjną. Miasto pieszych i rowerzystów jest pełnym życia ośrodkiem o dobrze funkcjonującej gospodarce lokalnej. W 2022 r. prowadzono działania polegające na poprawie infrastruktury dla ruchu pieszego oraz na niwelowaniu negatywnego wpływu parkowania pojazdów na warunki poruszania się pieszo. Zbudowano lub zmodernizowano 17 km chodników, ciągów i stref pieszych. Ważna była także priorytetyzacja ruchu pieszego w centrach dzielnic – podniesienie komfortu oraz bezpieczeństwa pieszych i rowerzystów przez uspokajanie ruchu samochodów. Spowolniony ruch na większości ulic miasta oznacza mniej wypadków, mniejszy hałas i większe poczucie bezpieczeństwa przy większej płynności ruchu i zbliżonych czasach przejazdu. Kolejne 2,9 km ulic zostało objętych strefą ruchu uspokojonego, do której na koniec roku należało już 66,4% dróg publicznych w Gdańsku.

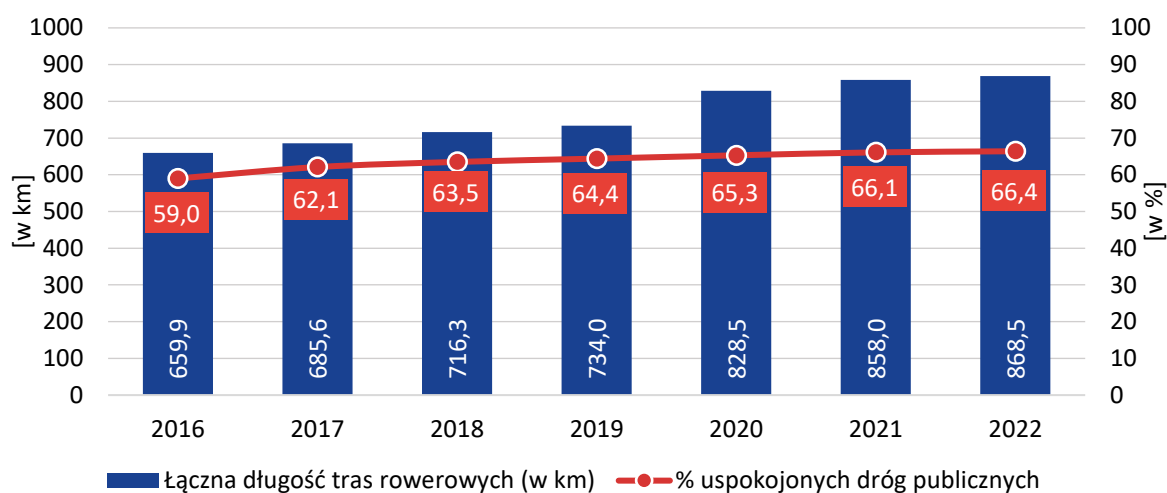
Ostatnie lata to okres intensywnej rozbudowy i modernizacji infrastruktury rowerowej. W 2022 r. wybudowano lub zmodernizowano łącznie ponad 12 km tras rowerowych. Liczba miejsc postojowych dla rowerów wzrosła o 754 – do poziomu 18 tys. Trwały prace nad wdrożeniem drugiej odsłony projektu budowy roweru metropolitalnego Mevo – podpisano umowę z operatorem na uruchomienie systemu w 2023 r. Poprawa infrastruktury rowerowej przekłada się na rosnącą popularność jednośladów. Wskazuje się, że sieć dróg rowerowych rozwija się dzięki dużym inwestycjom, a samo miasto jest oceniane jako jedno z najbardziej przyjaznych rowerzystom w Polsce. Wiemy o tym dzięki monitoringowi ruchu rowerowego, który jest prowadzony w 30 lokalizacjach w Gdańsku, z czego 12 lokalizacji to referencyjne punkty pomiaru ruchu

12. | MOBILNOŚĆ I TRANSPORT

rowerowego. W 2022 r. w tych punktach odnotowano rekordową liczbę przejazdów – ponad 6,8 mln, co oznacza wzrost o 13,8% w stosunku do poprzedniego roku.

W marcu 2022 r. zniesiono obowiązek korzystania z masek ochronnych w miejscach publicznych, w tym w komunikacji miejskiej (utrzymano go tylko w placówkach leczniczych). Z pojazdów komunikacji miejskiej zniknęły zatem komunikaty informujące o obowiązku zasłaniania ust i nosa. W zakresie działań zapobiegających pandemii kierowcy autobusów i motorniczy nadal nie sprzedawali biletów; bilety można było nabyć jedynie w autobusach obsługujących połączenia międzygminne.

Długość tras rowerowych oraz udział uspokojonych dróg publicznych w Gdańsku w latach 2016–2022

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Wydział Gospodarki Komunalnej, UMG.

Rok 2022 był kolejnym z rzędu rekordowym rokiem pod względem liczby przejazdów odnotowanych przez 12 referencyjnych liczników rowerowych (6,81 mln – to o 13,8% więcej niż w 2021 r.).

Sieć tras rowerowych w Gdańsku w latach 2016–2022

Wyszczególnienie		2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2022 struktura
Łączna długość tras rowerowych (w km)		659,9	685,6	716,3	734,0	828,5	858,0	868,5	100%
w tym	Drogi rowerowe (w km)	173,5	174,5	182,3	189,3	203,0	216,6	221,0	25,4%
	Wydzielone drogi dla rowerów (w km)	118,5	119,5	124,0	127,5	130,0	135,2	137,9	15,9%
	Ciągi pieszo-rowerowe z pierwszeństwem pieszych (km)	17,2	17,2	18,3	18,2	22,8	26,2	26,8	3,1%
	Pasy rowerowe w jezdni (km)	7,3	7,3	9,4	9,4	13,5	16,1	16,9	1,9%
	Chodniki z dopuszczonym ruchem rowerów (km)	30,5	30,5	30,6	34,2	36,7	39,1	39,4	4,5%
	Pasy autobusowo-rowerowe (km)	0,8	0,7	1,0	0,5	2,0	2,0	2,0	0,2%
	Ciągi pieszo-jezdne (km)	12,2	12,8	13,3	13,7	14,5	15,7	18,9	2,2%
	Ulice z uspokojonym ruchem o dopuszczalnej prędkości maksymalnej nie większej niż 30 km/h (km)	473,5	497,7	519,7	530,5	609,0	623,7	626,6	72,1%
% uspokojonych dróg publicznych		59,0	62,1	63,5	64,4	65,3	66,1	66,4	-
Liczba miejsc postojowych dla rowerów		7700	9800	14 840	15 600	16 400	17 200	17 954	-

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Wydziału Gospodarki Komunalnej, UMG.

W 2022 r. kontynuowano rozszerzanie stref uspokojonego ruchu, o dopuszczonej maksymalnej prędkości 30 km/h, ze skrzyżowaniami równorzędnymi oraz kontraruchem rowerowym na ulicach jednokierunkowych. Cele przedsięwzięcia to poprawa bezpieczeństwa ruchu drogowego oraz zmniejszenie uciążliwości ruchu samochodów dla mieszkańców.

Strefa ruchu uspokojonego na koniec 2022 r. obejmowała niemal 627 km dróg publicznych w Gdańsku, co stanowiło 66,4% wszystkich dróg publicznych w mieście.

DZIAŁANIA REALIZOWANE W RAMACH PROGRAMU OPERACYJNEGO MOBILNOŚĆ I TRANSPORT: Poprawa warunków dla ruchu pieszego i rowerowego

- W ramach realizacji **programu modernizacji i budowy chodników** na terenie miasta Gdańska stworzono ciągi piesze w następujących ulicach:
 - Trakt św. Wojciecha – budowa ciągu pieszo-jezdnego o długości 160 mb. w obszarze ślepej uliczki sięgającej do budynku nr 205e;
 - ul. Pułaskiego – modernizacja chodników o łącznej długości 600 m;
 - ul. Przy Torze – modernizacja chodników o łącznej długości 550 m;
 - ul. Brukowa – modernizacja chodników o łącznej długości 280 m;
 - ul. Nad Jarem i ul. Zakosy – modernizacja chodników o łącznej długości 360 m;
 - ul. Zakopiańska – modernizacja chodników o łącznej długości 890 m;
 - ul. Siennicka – remont chodnika na długości 300 m;
 - ul. Kochanowskiego – remont chodnika na długości 860 m;
 - ul. Podchorążych – remont chodnika na długości 350 m;
 - ul. Kopernika – remont chodnika na długości 330 m.

Ponadto opracowano dokumentację projektową dla modernizacji chodników w następujących ulicach: Zamenhoffa, Kłosowa, Ugory, Skiby, Kręta, Łozy, Zagórna, Powstania Listopadowego, Konopnickiej, Abrahama, Gryglewskiego, Chopina, Kurpińskiego (schody terenowe w kierunku ul. Kartuskiej), Liszta (schody terenowe w kierunku ul. Kartuskiej), Skarpowa, Uphagena, Wejhera, łącznik Zamenhoffa – Chrzanowskiego, Dywizji Wołyńskiej (schody terenowe na dojściu do terenów rekreacyjnych w Dolinie Potoku Oruńskiego).
- W ramach **programu budowy naziemnych przejść i przejazdów rowerowych** zbudowano:
 - przejście dla pieszych (wraz z przejazdem rowerowym) w poziomie jezdni w ul. Okopowej, na wysokości Bramy Wyżynnej, z dodatkowym dostępem do przystanku tramwajowego; przejście ułatwia pieszym przedostanie się na drugą stronę ulicy, co do tej pory możliwe było jedynie przez tunel dla pieszych, oraz ułatwia dostęp do przystanku tramwajowego Brama Wyżynna;
 - przejście dla pieszych (wraz z przejazdem rowerowym) w poziomie jezdni w al. Zwycięstwa, na wysokości przystanku tramwajowego Uniwersytet Medyczny; przejście ułatwia pieszym przedostanie się na drugą stronę ulicy, co do tej pory możliwe było jedynie poprzez tunel dla pieszych, oraz ułatwia dostęp do przystanku tramwajowego Uniwersytet Medyczny.
- W ramach innych miejskich programów, projektów i zadań bieżących zrealizowano następujące **inwestycje i działania poprawiające warunki ruchu pieszego**:
 - ul. Długi Targ – remont nawierzchni (180 m);
 - ul. Pańska – przebudowa ulicy, w tym chodników (300 m) i jezdni, w ramach Programu Rewaloryzacji Ulic Śródmieścia;
 - ul. Za Murami – przebudowa ulicy, w tym ciągów pieszych oraz częściowo jako ciąg pieszo-jezdny (150 m), w ramach Programu Rewaloryzacji Ulic Śródmieścia;
 - ul. Ogarna – przebudowa ulicy, w tym chodników od Krowiej Bramy do ul. Garbary – rozpoczęto realizację zadania w ramach Programu Rewaloryzacji Ulic Głównego Miasta;
 - ul. Przykoppowa, Polna i Wierzbowa – przebudowa ulicy, w tym chodników (685 m) i jezdni;
 - ul. Strajku Dokerów, Wilków Morskich i Góreckiego – przebudowa ulicy, w tym chodników (1620 m) i jezdni;

12. | MOBILNOŚĆ I TRANSPORT

- most Stągiewny – przebudowa obiektu i ciągów pieszych na fragmencie nabrzeża Nowej Motławy (290 m);
 - ul. Wały Jagiellońskie – przebudowa chodnika (wraz z drogą rowerową) łączącego ul. Hucisko z Targiem Rakowym (145 m);
 - ul. Łagowska – budowa chodników (750 m) i modernizacja jezdni;
 - ul. Nowatorów – przebudowa układu ulicznego, w tym chodników i ciągów pieszo-rowerowych wraz z kładką pieszo-rowerową nad torami kolejowymi (ok. 1400 m);
 - ul. Kempingowa – przebudowa ulicy, w tym budowa chodnika (150 m);
 - ul. Łucznicza – budowa ulicy, w tym jednostronnego ciągu pieszego (320 m);
 - ul. Stryjewskiego – przebudowa ulicy, w tym chodników na odcinku między ul. Zimną a Tamką (340 m);
 - przebudowa sieci ścieżek pieszych w parku Na Wroniej Górze oraz budowa łącznika pieszego pomiędzy ul. Dębową a ul. Focha (1480 m);
 - ul. Mickiewicza – remont chodnika w rejonie skrzyżowania z ul. Kochanowskiego (80 m);
 - ul. Jarowa – remont chodników między ul. Sobieskiego a ul. Krętą (340 m);
 - ul. Stężycka – budowa chodnika w pobliżu skrzyżowania z ul. Połczyńską (150 m);
 - ul. Jaśkowa Dolina – remont i budowa chodnika na odcinku ok. 50 m, w miejscu dotychczasowej zatoki autobusowej, wraz z remontem peronów przy przystanku Falista;
 - ul. Nadwiślańska – budowa chodnika na brakującym odcinku w pobliżu ulic Ornitologów i Słowików (50 m);
 - ul. Dolne Młyny – budowa chodnika (60 m);
 - ul. Traugutta – remont chodnika (60 m);
 - ul. Ramuła – remont chodnika (50 m);
 - ul. Spadochroniarzy – budowa chodnika (200 m);
 - ul. Jaśminowy Stok – budowa chodnika od posesji 69 do ul. Inżynierskiej (60 m);
 - ul. Miałki Szlak – remont chodnika na odcinku dojścia do przystanku autobusowego na ul. Elbląskiej (130 m);
 - al. Hallera – remont chodnika na dojściu do ul. Leczkowa 11 (70 m);
 - modernizacja schodów terenowych w ul. Hausbrandta i ul. Dąbrowskiego;
 - ul. Rodakowskiego – remont chodników na odcinku drogi gminnej;
 - ul. Czerwińskiego – budowa chodnika po wschodniej stronie jezdni (240 m);
 - ul. Letnicka – budowa tymczasowego chodnika z płyt betonowych (490 m);
 - ul. Kartuska – przebudowa chodnika (wraz z drogą rowerową) na odcinku między ul. Źródlaną a ul. Myśliwską (530 m);
 - ul. Opacka – remont jezdni i chodnika (230 m);
 - ul. Braci Majewskich – remont jezdni i chodnika (100 m);
 - ul. Starogardzka – remont jezdni i chodników (610 m) wraz budową przejścia dla pieszych z azylem;
 - ul. Radunicka – budowa chodnika na odcinku od ul. Połczyńskiej do nru 107 (40 m);
 - ul. Lawendowe Wzgórze – uzupełnienie chodnika przy rondzie (60m);
 - ul. Biała – modernizacja fragmentu ulicy, w tym chodnika, na wysokości targowiska (70 m);
 - ul. Płońska – remont istniejących autobusowych peronów przystankowych i budowa nowych;
 - ul. Świbnieńska – remont istniejących peronów przystankowych i budowa nowych;
 - ul. Lawendowe Wzgórze – budowa chodnika w rejonie ronda przy Szkole Podstawowej nr 6;
 - ul. Dąbrowskiego – remont schodów.
- Realizując programy poprawiające bezpieczeństwo pieszych:
 - obniżono krawężniki przy przystanku tramwajowym Tetmajera na ul. Wita Stwosza oraz na dojściu do ul. Garncarskiej;
 - zbudowano wyniesione przejścia dla pieszych przez ul. Białą (przy tunelu pod torami kolejowymi) oraz przez ul. Waryńskiego (przy III Społecznej Szkole Podstawowej STO);

- zbudowano przejście dla pieszych z azylem w ul. Kartuskiej – w obrębie skrzyżowania z ul. Życzliwą;
- wyeliminowano uciążliwe dla pieszych parkowanie samochodów na chodnikach w wielu lokalizacjach na terenie Gdańska, w tym:
 - w obrębie skrzyżowania ul. Pomorskiej z ul. Jelitkowską,
 - na ul. Targ Drzewny,
 - na ul. Chrzanowskiego pomiędzy ul. Wilka-Krzyżanowskiego a Chopina,
 - na ul. Myśliwskiej pomiędzy ul. Zacną a Wołkowyską,
 - na ul. Okopowej,
 - na ul. Popiełuszki,
 - na ul. Podmiejskiej,
 - na al. Grunwaldzkiej pomiędzy ul. Do Studzienki a Słowackiego.
- W ramach **programu budowy tras rowerowych** w różnych częściach miasta zrealizowano łącznie ok. 10,5 km tras rowerowych, w tym:
 - ciąg pieszo-jezdny na ul. Kościarskiej (odcinek Owczarnia – Bytowska) o długości 2,5 km (w ramach SR STeR, etap 4);
 - ciąg pieszo-jezdny na ul. Bytowskiej (odcinek Klesza Droga – Kwietna) o długości 1,9 km;
 - droga dla rowerów wraz z ciągiem pieszo-jezdny na ul. Kartuskiej (odcinek Otomińska – Nowatorów) o długości 1,5 km (w ramach SR STeR, etap 3);
 - droga dla rowerów Nowa Warszawska (odcinek Jabłoniowa – Havla) o długości 1,4 km (w ramach SR STeR, etap 2);
 - ciąg pieszo-rowerowy na ul. Nowatorów (odcinek Budowlanych – Kartuska) o długości 1,2 km (w ramach SR STeR, etap 3);
 - pasy rowerowe na ul. Bajki i Siennej (odcinek Siennicka – Sucharskiego) o długości 1 km;
 - pasy przeznaczone dla ruchu rowerowego na ul. Grudziądzkiej (odcinek Hallera – Chrobrego) o długości 400 m;
 - droga dla rowerów Kołobrzaska – Czarny Dwór o długości 200 m;
 - droga dla rowerów na ul. Wały Jagiellońskie (odcinek Targ Rakowy – Hucisko) o długości 200 m (w ramach Strategii Realizacji Systemu Tras Rowerowych dla Gdańska (SR STeR), etap 0);
 - pasy rowerowe na ul. Platynowej (odcinek Świętokrzyska – Rumla) o długości 200 m;
 - droga dla rowerów w al. Armii Krajowej łączącej dzielnicę Śródmieście – Chełm, I etap (odcinek Rogaczewskiego – Pohulanka), o długości 100 m.

Dodatkowo:

- podpisano umowę dotyczącą **budowy węzła integracyjnego Gdańsk-Wrzeszcz**. W miejscu tym miałby powstać rowerowy parking kubaturowy wyposażony w tablice Systemu Informacji Pasażerskiej (SIP) oraz miejsca kiss & ride – z terminem realizacji na grudzień 2023 r.;
- podpisano umowę na rozbudowę ul. Budowlanych, w ramach której powstanie ciąg pieszo-rowerowy – z terminem realizacji na wrzesień 2023 r.;
- zawarta została umowa na opracowanie dokumentacji z terminem opracowania na wrzesień 2023 r. dla zadania „projekt ekostrady – Węzeł Groddecka – trasy szybkiego ruchu dla rowerów, hulajnóg i UTO”;
- zrealizowano montaż nowych stojaków rowerowych przy kąpieliskach nadmorskich w Gdańsku i modernizację istniejących stojaków – w ramach akcji pojawiło się 7 nowych modułów parkingowych, każdy z nich ze stojakami na 4 rowery;
- zbudowano łącznik drogi dla rowerów w ul. Rybackiej – rejon ronda przy ul. Gospody;
- wykonano i zamontowano 2 stacje do samoobsługowej naprawy rowerów przy ul. Diany i Chirona.

12. | MOBILNOŚĆ I TRANSPORT

- W ramach **programu modernizacji tras rowerowych** na terenie Gdańska zmodernizowano drogi dla rowerów w następujących ulicach:
 - ul. Pomorska na odcinku Subistawa – Orłowska o długości 1,1 km;
 - ul. Witosa na odcinku Łostowicka – Miłskiego o długości 300 m;
 - ul. Kartuska na odcinku Otomińska – Jaśminowy Stok o długości 200 m;
 - al. Zwycięstwa – ścieżka rowerowa przy skrzyżowaniu z ul. Piramowicza.
- W zakresie **Budżetu Obywatelskiego** wykonano:
 - ul. Tetmajera – obniżenie krawężników przy przystanku tramwajowym;
 - skwer Bezruczki – obniżenie krawężników z każdej strony zieleńca;
 - ul. Rodakowskiego – remont nawierzchni jezdni (wymiana płyt typu trylinka na nawierzchnię asfaltową);
 - ul. Obrońców Wybrzeża – zmianę organizacji ruchu na skrzyżowaniu z ul. Chłopską;
 - al. Rzeczypospolitej – obniżenie krawężników na przejazdach rowerowych;
 - ul. Dąbrowskiego – remont schodów;
 - w dzielnicy Gdańsk-Osowa – ustawienie 2 stacji naprawy rowerów;
 - drogę dla rowerów łączącą dwie dzielnice w relacji Śródmieście – Chełm (I etap, na odcinku Rogaczewskiego – Pohulanka);
 - „Super Ścieżkę”, tj. ciąg pieszy łączący górny i dolny taras Aniołek (okolice ul. Giełguda oraz Wroniej Górki);
 - chodnik w ul. Radiowej;
 - oświetlenie ul. Kępnej na odcinku od nru 32 do 28;
 - drogę rowerową wzdłuż ul. Jana z Kolna – od węzła Kliniczna do biurowca C200 (przy ul. Marynarki Polskiej 163);
 - ciąg pieszo-rowerowy przy ul. Narwickiej;
 - ścieżki umożliwiające dojście z okolicznych osiedli do Jaru Wilanowskiego;
 - w ramach „Dalszego porządkowania przestrzeni na Wiszących Ogrodach” – miejsca postojowe, wyniesione przejścia dla pieszych oraz remont chodnika przy ul. Przytulnej;
 - dodatkowe oświetlenie LED przejść dla pieszych w rejonie skrzyżowań na ul. Platynowej, Kadmowej, Rumla;
 - przebudowę chodnika i drogi rowerową pomiędzy ul. Czarny Dwór a ul. Kołobrzeską.
- Rozpoczęto budowy, modernizacje i remonty ciągów pieszych i pieszo-rowerowych w ramach następujących przedsięwzięć:
 - budowa przedłużenia ul. Piotrkowskiej do ul. Lawendowe Wzgórze, w tym obustronnych chodników;
 - budowa ul. Nowej Olchowej, w tym obustronnych chodników;
 - przebudowa ul. Ogarnej, w tym chodników;
 - przebudowa ul. Kempingowej, w tym budowa chodnika;
 - rozpoczęcie przebudowy fragmentów ulic Suchej i Starowiejskiej oraz budowa nowej drogi – łącznika między nimi – wraz z chodnikami;
 - budowa trasy pieszo-rowerowej w ramach projektu **„Budowa Szlaku Turystycznego przez TPK wraz z łącznikami”**, obejmującego remonty ciągów pieszych, pieszo-rowerowych i pieszo-jezdnych w granicach wyznaczonego przebiegu szlaku, budowa nowego łącznika pieszo-rowerowego przy granicy z Sopotem, budowa przejścia dla pieszych z przejazdem dla rowerów przez ul. Spacerową w Rynarzewie oraz budowa chodnika wzdłuż Potoku Olińskiego, równoległe do ul. Wejhera;
 - remonty ulic Harfowej i Sterniczej, w tym chodników;
 - przebudowa fragmentu ul. Śląskiej, w tym chodników;
 - remont nabrzeży Długiego Pobrzeża;
 - rozbudowa układu drogowego ul. Kartuskiej, Fabrycznej, Inżynierskiej, w tym układu ciągów pieszych;

- przebudowa prawego Optywu Motławy na odcinku od ul. Elbląskiej do ul. Zawodzie, w tym ciągów pieszych, wraz z budową chodnika na fragmencie ul. Zawodzie;
- przebudowa ul. Człuchowskiej, w tym chodników.
- W 2022 r. trwało projektowanie zadań:
 - **budowa ulicy Nowej Politechnicznej (GPW)** w Gdańsku, w ramach której zostaną przebudowane i wybudowane ścieżki rowerowe oraz ciągi piesze;
 - **budowa Drogi Zielonej** – Zielonego Bulwaru (odcinek I: od al. Gen. Hallera do ul. Obrońców Wybrzeża) oraz trasy tramwajowej na odcinku od al. gen. Hallera do ul. Chłopskiej; w ramach zadania zostaną przebudowane i wybudowane ścieżki rowerowe oraz ciągi piesze.
- Zakończono prace nad „Modelem dostępności pieszej” – **mapa dostępności pieszej do przystanków transportu zbiorowego w Gdańsku** została oparta na technologii GIS. Na mapie zaprezentowano zasięg oddziaływania i drogę dojścia do przystanków komunikacji miejskiej. Narzędzie posłuży do planowania nowych przystanków oraz ciągów pieszych w miejscach o ograniczonym dostępie do transportu publicznego.

Komunikacja miejska

Transport publiczny ma podstawowe znaczenie w przemieszczaniu się na krótsze i dłuższe odległości na obszarze miejskim. Aby zwiększyć atrakcyjność transportu publicznego, w 2022 r. kontynuowano rozbudowę i modernizację infrastruktury szynowej i drogowej komunikacji publicznej oraz podjęto działania zmierzające do unowocześnienia taboru. Dostosowanie taboru do potrzeb osób z niepełnosprawnościami, seniorów i rodziców z dziećmi ulega sukcesywnej poprawie. Od 2021 r. wszystkie linie obsługiwane są wyłącznie przez tramwaje niskopodłogowe (100%). W 2022 r. blisko 75% składów było wyposażonych w klimatyzację (wzrost o 6 pkt proc. r/r). Flota autobusowa i tramwajowa w dalszym ciągu jest rozwijana m.in. poprzez zakup nowych autobusów, przeprowadzanie napraw i modernizacji taboru tramwajowego. W ramach dążenia do **zeroemisyjności gdańskiej komunikacji miejskiej** m.in. dostarczono 3 elektryczne minibusy, podpisano umowę na zakup kolejnych 18 autobusów elektrycznych oraz na budowę stacji ładowania pojazdów elektrycznych na terenie zajezdni autobusowej.

Dążąc do zeroemisyjności gdańskiego taboru m.in. dostarczono 3 elektryczne minibusy, podpisano umowę na zakup kolejnych 18 autobusów elektrycznych oraz na budowę stacji ładowania pojazdów elektrycznych na terenie zajezdni autobusowej.

W porównaniu z okresem przed pandemią (177,7 mln osób w 2019 r.) o ponad 16% mniejsza była liczba pasażerów obsługiwanych w transporcie pasażerskim. Z kolei w porównaniu z 2021 r. odnotowano wzrost o ponad 20% (z poziomu 123 mln osób w 2021 r. do 148 mln w 2022 r.). Przebieg pojazdów komunikacji miejskiej w stosunku do 2021 r. zmalał o 44 tys. wozokilometrów i wyniósł 33 071 tys. km w 2022 r. Długość linii autobusowych wzrosła o 17 km, a tramwajowych zmalała o 2 km. W 2022 r. oddano do użytku nowe buspasy: przy ul. Rakoczego (400 m), ul. Jaśkowa Dolina (65 m) oraz ul. Wały Jagiellońskie (110 m). Na koniec 2022 r. liczba skrzyżowań ze względnym i bezwzględnym priorytetem dla komunikacji miejskiej wyniosła 102.

W ramach etapu IVa Gdańskiego Projektu Komunikacji Miejskiej w 2022 r. trwała budowa linii tramwajowej Nowa Warszawska wraz z infrastrukturą towarzyszącą, w tym chodników i trasy rowerowej. Budowano oraz wymieniano tablice Systemu Informacji Pasażerskiej (SIP). Stworzona została platforma do zarządzania nowymi tablicami, umożliwiającą podłączenie wcześniej funkcjonujących tablic. Na potrzeby platformy dostarczono również serwery potrzebne do jej funkcjonowania. W ramach projektu rozbudowano również przystanek tramwajowy Przemyska – co pozwoliło na zatrzymywanie się dwóch tramwajów na peronie.

W 2022 r. środki z zakupu biletów w Gdańsku pokryły jedynie 31,4% wydatków na komunikację miejską. Dopłata z budżetu miasta do komunikacji miejskiej wyniosła 392,7 mln zł. Środki z zakupu biletów oraz dotacje gmin ościennych w coraz mniejszym stopniu wystarczają na finansowanie komunikacji miejskiej. W latach 2016–2022 wpływy z biletów wzrosły o 6,8% (+11,5 mln zł), natomiast dopłata ze środków budżetu miasta – o 240,4% (277,4 mln zł).

12. | MOBILNOŚĆ I TRANSPORT

W zakresie transportu miejskiego widoczne jest odbicie po okresie pandemii. W 2022 r. komunikacja miejska obsłużyła 148 mln pasażerów, co w porównaniu z sytuacją w 2021 r. stanowi wzrost o 25 mln (+20,3% r/r).

Komunikacja miejska w Gdańsku w 2022 r.

Wyszczególnienie		2022
Długość tras tramwajowych (w km)		63
Długość linii tramwajowych (w km)		154
Składy tramwajowe – stan inwentarzowy		139
w tym:	klimatyzowane	104
	niskopodłogowe	139
Składy tramwajowe w ruchu według umowy – średnia z większego szczytu		114
Długość tras autobusowych (w km)		483
Długość linii autobusowych (w km)		1092
w tym:	dziennych	727
	nocnych	242
	na terenie gmin ościennych	123
Autobusy – stan inwentarzowy		291
w tym:	klimatyzowane	291
	niskopodłogowe	291
Pojazdy w ruchu według umowy – średnia z większego szczytu		253
Przebieg ogólny pojazdów komunikacji miejskiej w tys. w km		33 071

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Zarządu Transportu Miejskiego w Gdańsku oraz Gdańskich Autobusów i Tramwajów.

DZIAŁANIA REALIZOWANE W RAMACH PROGRAMU OPERACYJNEGO MOBILNOŚĆ I TRANSPORT: Zwiększenie atrakcyjności transportu publicznego

- **Budowa linii tramwajowej Nowa Warszawska.** Inwestycję rozpoczęto wiosną 2021 r., prace zakończą się w I kwartale 2023 r. Linia tramwajowa Nowa Warszawska będzie miała długość 2 km. W ciągu ul. Nowej Warszawskiej, przy torowisku, stworzono drogę rowerową i chodnik dla pieszych. Zakres inwestycji obejmuje przebudowę fragmentu torowiska i układu drogowego na al. Havla, tak aby można było dołączyć nową linię do istniejącej sieci tramwajowej. Skrzyżowanie z ul. Łódzką zaprojektowano jako trójwlotowe, a odcinek ul. Nowej Warszawskiej między skrzyżowaniem z al. Havla – jako drogę dwujezdniową. Całkowity koszt inwestycji wyniesie ok. 60 mln zł.
- Dodatkowo w 2022 r. trwało projektowanie następujących zadań:
 - **budowa ul. Nowej Politechnicznej, nazywanej także Gdańsk Południe-Wrzeszcz (GPW)** – w ramach zadania zostanie wybudowana nowa linia tramwajowa (obejmuje ono także przebudowę dróg oraz budowę trasy rowerowej). Realizacja inwestycji ma na celu zwiększenie przepustowości układu komunikacyjnego przez stworzenie zintegrowanego systemu transportowego łączącego górny i dolny taras Gdańska;
 - **budowa Drogi Zielonej**, tj. Zielonego Bulwaru (odcinek I: od al. Gen. Hallera do ul. Obrońców Wybrzeża) oraz trasy tramwajowej na odcinku: od al. Gen. Hallera do ul. Chłopskiej; w ramach zadania zostanie wybudowana nowa linia tramwajowa.
- Usprawniono organizację komunikacji publicznej dzięki następującym działaniom:
 - dostosowywanie sieci połączeń, częstotliwości kursowania pojazdów transportu publicznego i rozkładów jazdy do bieżących potrzeb mieszkańców;

- uruchomienie nowej linii autobusowej 289 (na trasie: Dworzec Główny – Trakt Św. Wojciecha – Kampinoska – Kolorowa – Pastelowa – Niepołomicka – Starogardzka – Maćkowy);
 - przywrócenie dawnej linii autobusowej 100 w nowej odsłonie (z przystankiem początkowym i końcowym Dworzec Główny przez m.in.: Podwale Grodzkie, Hucisko, św. Ducha, Targ Rybny, Aksamitną, Wałową i Wały Piastowskie);
 - wydłużenie trasy linii autobusowej 268 do węzła Jasień PKM i takie jej poprowadzenie, by obejmowała również wieś Czaple; zwiększenie liczby kursów;
 - przywrócenie zawieszanej autobusowej linii nocnej N6, która od 2022 r. funkcjonuje jako N16. Linia N16 została uruchomiona na trasie Dworzec Główny – Niedźwiednik przez ul. Piekarniczą. Zmieniono także numerację autobusów nocnych linii N11, N12 i N13. Wydłużono linię N4 – do przystanku końcowego Olimpijska (wcześniej Jaworzniaków);
 - działania mające na celu uatrakcyjnienie ruchu tramwajowego względem indywidualnego transportu zbiorowego – zwiększenie dozwolonej prędkości tramwajów do 70 km/h na odcinkach al. Adamowicza, al. Armii Krajowej, al. Rzeczypospolitej i ul. Marynarki Polskiej. Dodatkowo wykonywano analizy wydłużenia przystanków, co pozwoliłoby na zwiększenie przepustowości komunikacji tramwajowej;
 - **w ramach rozbudowy Systemu Informacji Pasażerskiej** (w zakresie tablic SIP) – wybudowanie i uruchomienie 2 nowych tablic SIP na przystankach autobusowych Zacna i Niedźwiednik; wymiana 2 tablic SIP na przystankach tramwajowych Uniwersytet Medyczny; wymiana 2 tablic LCD na tablice LED na pętli tramwajowej Oliwa; uruchomienie tablic SIP na przebudowanej ul. Kartuskiej (6 szt.) oraz węźle integracyjnym Osowa PKP (1 szt.).
 - Dodatkowo w 2022 r. w ramach projektu GPKM IVa (którego realizacja zostanie dokończona 2023 r.):
 - stworzono całkowicie nową platformę (aplikację), służącą do zarządzania tablicami SIP,
 - wymieniono dodatkowe 22 stare tablice SIP na nowe i zainstalowano 53 takie tablice w całkowicie nowych lokalizacjach na terenie całego miasta,
 - rozbudowano (wydłużono) przystanek tramwajowy Przemyska;
 - utrzymywanie biletomatów – funkcjonuje ponad 110 biletomatów i 14 punktów sprzedaży biletów; planowane jest przywrócenie biletomatu na ul. Piotrkowskiej przy trasie Nowej Warszawskiej;
 - **rozwój interaktywnej mapy Tram&Bus Online** (mapa.ztm.gda.pl), prezentującej m.in. rzeczywiste położenie autobusów i tramwajów, przebiegi tras linii, wirtualne tablice dla wszystkich przystanków obsługiwanych przez ZTM w Gdańsku oraz lokalizacje biletomatów wraz z dostępnymi biletami i sposobami płatności:
 - dodanie funkcji „przystanki ulubione”,
 - dodanie zakładki z bezpośrednimi linkami do rozkładów jazdy dla wybranej linii, dostępnej na stronie ztm.gda.pl,
 - dodanie linków kierujących bezpośrednio do nowo stworzonej strony zawierającej rozkłady jazdy dla wybranych przystanków,
 - wyróżnienie przystanków w zależności od obsługiwanych linii – autobusowych, tramwajowych i mieszanych (autobusowo-tramwajowych);
 - przebudowanie 12 wiat przystankowych oraz ogłoszenie konkursu na kształt nowych wiat dla przystanków: przy Manhattanie na al. Grunwaldzkiej, przy Placu Zebrań Ludowych na al. Zwycięstwa oraz naprzeciwko szpitala kolejowego przy ul. Powstańców Warszawskich.
- W 2022 r. w ramach prac nad systemem FALA montowano tzw. falomaty – walidatory, które będą działać podobnie jak standardowe kasowniki do biletów papierowych. W tym przypadku należy przy wejściu do i wyjściu z pojazdu przyłożyć telefon lub kartę, żeby „skasować bilet”. Walidatory pojawiły się w pojazdach komunikacji miejskiej oraz na przystankach PKM. Docelowa aplikacja będzie stanowić zintegrowany system poboru opłat za przewozy transportem zbiorowym oraz zbiór jednolitej informacji pasażerskiej na terenie całego województwa pomorskiego. System FALA dzięki sieci czytników automatycznie rozliczy przejazd pasażera.
 - Na czas Jarmarku św. Dominika uruchomiono tzw. **parkingi buforowe** przy AmberExpo oraz stadionie w Letnicy. Kierowcy korzystający z *park & ride*, parkując na wyznaczonych parkingach, otrzymywali

12. | MOBILNOŚĆ I TRANSPORT

specjalny bilet uprawniający ich nie tylko do pozostawienia pojazdu, ale także do podróży na jarmark specjalnym autobusem.

- **Kontynuacja prac remontowych na Dworcu Głównym** – prace dotyczyły m.in. renowacji elewacji i wieżyczek, rekonstrukcji witraży, wykonania poszycia dachowego. Dodatkowo na terenie dworca układana była nawierzchnia drogi wewnętrznej oraz chodników. Prace są prowadzone w uzgodnieniu z konserwatorem zabytków. Przewidywany czas zakończenia inwestycji to II kwartał 2023 r. Zadanie realizowane jest przez Polskie Koleje Państwowe.
- **Kontynuacja przebudowy dworca kolejowego we Wrzeszczu** – prace skupiały się na robotach konstrukcyjnych i termomodernizacyjnych. Dworzec będzie miał nowoczesny, industrialny charakter, a na jego dachu zaprojektowano zieleń bioaktywną oraz panele fotowoltaiczne pozwalające na pozyskiwanie „zielonej energii”. Przewidywany termin zakończenia inwestycji to połowa 2023 r. Zadanie jest realizowane przez Polskie Koleje Państwowe.
- Rozpoczęcie prac planistycznych nad **węzłem transportowym Gdańsk-Lipce** – rozważana jest koncepcja węzła przesiadkowego, przy którym znajdować się będzie parking typu *park & ride*. Koncepcja zakłada, że wybudowany zostanie także nowy peron kolejowy, a poszerzeniu ulegnie korytarz transportowy trasy kolejowej celem zwiększenia przepustowości i wydzielenia ruchu aglomeracyjnego z torów kolejowych do podróży dalekobieżnych. Planowany jest także bezkolizyjny przejazd przez tory kolejowe.
- W 2022 r. dostarczono **3 elektryczne minibusy Karsan Jest Electric** wraz z ładowarkami. Podpisano umowę na dostawę 18 autobusów elektrycznych (10 standardowych i 8 przegubowych) MAN Lion's City E, ich dostawa przewidziana jest na jesień 2023 r. W ramach przygotowań do wymiany taboru na zeroemisyjny przeprowadzono na gdańskich liniach testy autobusu wodorowego NesoBus, który zasilany jest zielonym wodorem. Dodatkowo przeprowadzono modernizację taboru tramwajowego oraz przeprowadzono naprawy główne 10 tramwajów typu Pesa Swing.
- W 2022 r. we współpracy z Zarządem Transportu Miejskiego w Gdańsku (ZTM) przeprowadzono szóstą edycję ankietowego **badania oceny komunikacji miejskiej w Gdańsku**. Była to pierwsza edycja badania po przewie w latach 2020-2022, wywołaną pandemią COVID-19. W badaniu wzięło łącznie udział blisko 6,3 tys. respondentów, a 79% z nich zadeklarowało korzystanie z komunikacji miejskiej przynajmniej 1 raz w tygodniu. **Średnia ocena komunikacji autobusowej wyniosła 3,08** w skali 1-5, i była wyższa od oceny z 2019 r. (2,93). **Średnia ocena komunikacji tramwajowej wyniosła 3,40** w skali 1-5 i również była wyższa od oceny z 2019 r. (3,25). Zarówno w zakresie komunikacji autobusowej, jak i tramwajowej, najwyżżej oceniane były udogodnienia dla osób z niepełnosprawnościami, osób starszych i z małymi dziećmi.

Dostępność komunikacyjna miasta

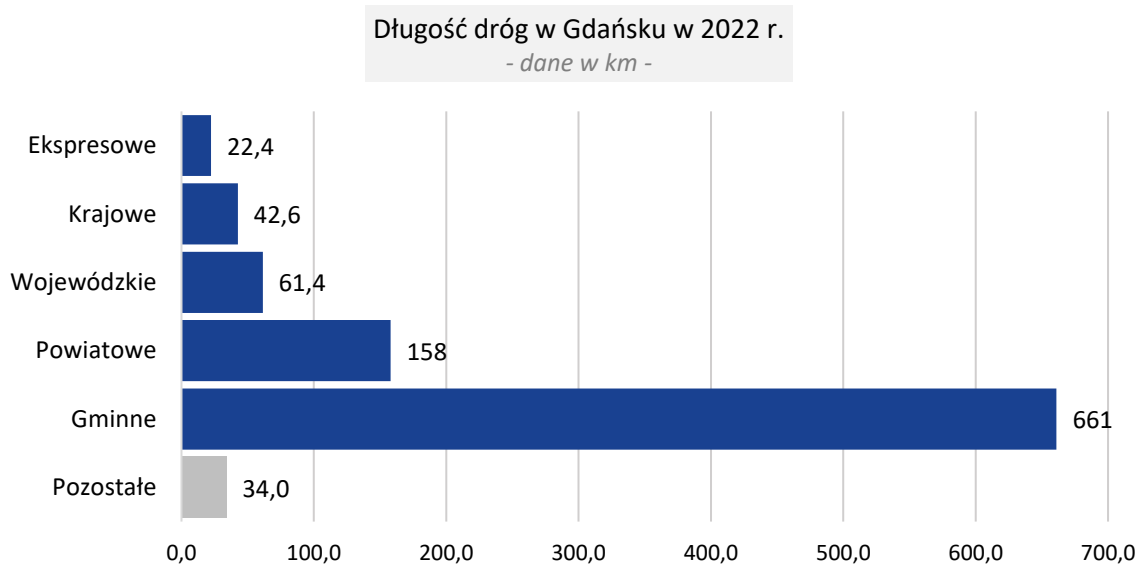
Rozwój przestrzenny miasta i jego sukces gospodarczy wymagają działań poprawiających niektóre elementy infrastruktury drogowej i kolejowej oraz sprawnie działających powiązań morskich i lotniczych. Istotny wpływ na wewnętrzną dostępność Gdańska miała modernizacja al. Grunwaldzkiej, a także modernizacja al. Hallera, które tworzą główne ciągi komunikacyjne wewnątrz miasta. Poprawia się nie tylko jakość połączeń wewnętrznych, lecz także zewnętrzna dostępność Gdańska: kontynuowano prace związane z modernizacją ul. Słowackiego oraz rozbudowę ul. Kartuskiej, wpływające na wzrost zewnętrznej dostępności drogowej miasta. W dalszym ciągu utrzymywane jest intensywne tempo rozwoju portu lotniczego. Otworzenie pirsu zachodniego terminala T2 i nowej hali przylotowej przekłada się na możliwość wzrostu liczby odprawianych podróży. W 2022 r. nastąpiło wyraźne popandemiczne odbicie wielkości ruchu pasażerskiego. Dzięki intensywnym inwestycjom w porcie wewnętrznym Port Gdańsk jest w stanie przyjmować największe na świecie transoceaniczne kontenerowce. Bezpośrednio wpływa to na zewnętrzną dostępność gdańskiego portu na arenie światowej, co uwidacznia się we wzroście obrotów ładunkowych r/r.

DROGI

W granicach administracyjnych Gdańska na koniec 2022 r. znajdowało się ponad 945 km dróg publicznych, w tym 661 km dróg gminnych, 158 km dróg powiatowych, 61 km dróg wojewódzkich, 43 km dróg krajowych oraz 22 km dróg ekspresowych. Poza tymi drogami dostępne były 34 km dróg wewnętrznych. Aby podnieść komfort przemieszczania się, bezpieczeństwo komunikacyjne oraz estetykę przestrzeni publicznych, w 2022 r. zrealizowano m.in. następujące działania: zakończono modernizację al. Grunwaldzkiej, kontynuowano

modernizację al. Hallera, rozpoczęto rozbudowę ul. Budowlanych. Opracowano dokumentację i koncepcje, których efekty w postaci realizacji inwestycji będą widoczne już w 2023 r. W 2022 r. wybudowano 1,8 km nowych dróg i zmodernizowano ponad 14 km.

Gdańszczanie z roku na rok są coraz bardziej zmotoryzowani. Przybywa przede wszystkim samochodów osobowych. W 2022 r. w Gdańsku było ich zarejestrowanych ponad 332,9 tys., czyli o 3,1% więcej niż rok wcześniej. Wskaźnik motoryzacji prezentujący liczbę samochodów osobowych zarejestrowanych na 1 tys. mieszkańców w 2022 r. wyniósł 685.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Gdańskiego Zarządu Dróg i Zieleni oraz Generalnej Dyrekcji Dróg Krajowych i Autostrad – Oddział w Gdańsku (drogi ekspresowe).

Liczba wybranych pojazdów zarejestrowanych w Gdańsku w latach 2016–2022

Wyszczególnienie		2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Samochody osobowe	ogółem	265 308	275 418	288 384	301 243	311 783	322 860	332 982
	na 1000 mieszkańców	572,1	593,2	618,0	639,7	640,8	664,0	684,7
Samochody ciężarowe		38 452	37 938	38 810	39 512	40 164	41 456	42 047
Motocykle		7929	8500	9152	9978	10 744	11 643	12 613
Ciągniki siodłowe		3088	3073	3097	3192	3216	3405	3485
Ciągniki rolnicze		1194	1218	1257	1318	1362	1494	1578
Autobusy		1040	1030	1039	1093	1130	1117	1123

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Wydziału Komunikacji, UMG.

Obszar płatnego parkowania w Gdańsku na koniec 2022 r. obejmował 10 sektorów podzielonych na 2 strefy: **Śródmiejską Strefę Płatnego Parkowania (ŚSPP)** oraz **Strefę Płatnego Parkowania (SPP)**. W pierwszej z nich (ŚSPP) znalazły się sektory: Główne Miasto, Stare Miasto i Długie Ogrody, tzw. strefa czerwona GDAF, w której opłata obowiązuje każdego dnia tygodnia w godz. 9.00–20.00. W drugiej strefie (SPP) znalazły się: Młode Miasto, Wrzeszcz Politechnika, Wrzeszcz Górny oraz obowiązująca od końca czerwca do początku września strefa Jelitkowo. W tych sektorach GDAF, potocznie określanych jako strefy niebieskie, opłata obowiązuje od 9.00 do 17.00 od poniedziałku do piątku. W pozostałych sektorach, tj. Aniołki, Oliwa i Przymorze, opłata obowiązuje od 9.00 do 15.00 w dni powszednie – strefy te wizualnie są oznaczone kolorem zielonym. Liczba miejsc w strefie,

12. | MOBILNOŚĆ I TRANSPORT

według stanu na dzień 31.12.2022 r., wyniosła 6129 i nie uległa zmianie w ostatnim czasie; ewentualne zmiany w organizacji ruchu nie wpływają na zmianę liczby wyznaczonych miejsc postojowych. Taryfy opłat pozostały niezmiennie; w ŚSPP pierwsza godzina kosztowała 5,50 zł, druga – 6,60 zł, trzecia – 7,90 zł, czwarta i każda następna – po 5,50 zł, z kolei w SPP za pierwszą godzinę należało zapłacić 3,90 zł, za drugą – 4,60 zł, za trzecią – 5,50 zł, za czwartą i każdą następną – po 3,90 zł.

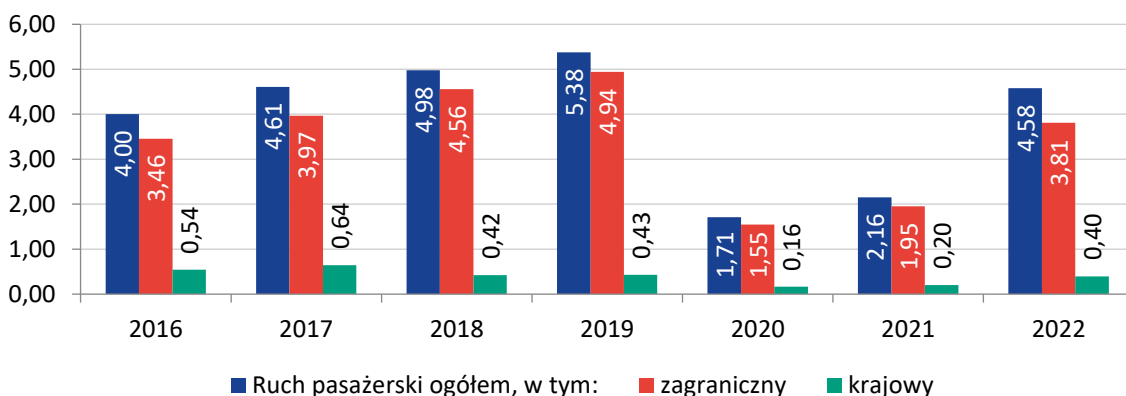
Poprawa infrastruktury ruchu samochodowego, pieszego oraz rowerowego przejawia się również oczyszczaniem dróg rowerowych – w 2022 r. o łącznej powierzchni ponad 320 tys. m² (więcej o blisko 12 tys. m², tj. 3,9% r/r) – oraz utrzymaniem zimowym dróg rowerowych – o łącznej powierzchni ok. 206 tys. m² (więcej o ok. 1 tys. m², tj. 0,5% r/r). Stan gotowości do realizacji usługi utrzymania zimowego dróg rowerowych był realizowany od 15.10.2021 r. i utrzymywany do 30.04.2022 r. oraz od 15.10.2022 r. Oczyszczaniem mechanicznym jezdni objętych było ok. 680 km dróg powiatowych, wojewódzkich, krajowych, gminnych i wewnętrznych, natomiast utrzymaniem zimowym – 950 km. Zakres oczyszczania obiektów infrastruktury drogowej i komunikacyjnej obejmował ok. 6903 tys. m² oraz ponad 1,2 tys. przystanków autobusowych i tramwajowych. Utrzymanie zimowe obiektów infrastruktury drogowej i komunikacyjnej obejmowało ok. 676 tys. m² oraz ponad 1,2 tys. przystanków autobusowych i tramwajowych.

PORT LOTNICZY

Rok 2022 był pierwszym wyraźnym rokiem odbicia w branży lotnictwa. Pomimo dalszych problemów związanych z pandemią COVID-19 liczba obsłużonych pasażerów wzrosła aż o 112,3% r/r – do poziomu 4,58 mln osób w całym 2022 r. Port Lotniczy w Gdańsku był jednym z najpopularniejszych lotnisk w kraju i oferował pasażerom w sumie 106 połączeń lotniczych (88 linii regularnych i 18 połączeń czarterowych) – o 2 mniej niż w 2021 r. Letnia siatka połączeń oferowała przelot na 70 lotnisk w 22 państwach, realizowanych przez 10 przewoźników. Podobnie jak w przypadku liczby obsłużonych pasażerów, w przewozie towarów nastąpił wzrost przeładunków towarów i przesyłek pocztowych – o 11,1% r/r, tj. do poziomu 10 189 t.

Pomimo trudności związanych z epidemią koronawirusa w prezentowanym roku w dalszym ciągu trwał intensywny rozwój gdańskiego lotniska. W 2022 r. otwarto pirs zachodni terminala T2 oraz nową halę przyłotową, dzięki czemu dostępnych jest łącznie 30 gate'ów odlotowych. Nowy pirs zachodni pozwoli na zwiększenie liczby odprawianych podróżnych i poprawę komfortu obsługi. Dodatkowo w grudniu 2022 r. uruchomiono bramki biometryczne do automatycznej odprawy paszportowej. Kontynuowano budowę Airport City Gdańsk – nowoczesnego kompleksu biur, usług, gastronomii i hoteli. W ramach projektu powstają obiekty kubaturowe, drogi wewnętrzne wraz z niezbędnymi obiektami inżynierskimi. W omawianym roku odbyło się uroczyste otwarcie biurowca Alpha Airport City.

Ruch pasażerski w Porcie Lotniczym Gdańsk im. Lecha Wałęsy
w latach 2016–2022
- dane w mln os. -

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Portu Lotniczego Gdańsk im. Lecha Wałęsy.

PORT MORSKI

Port Gdańsk jest w ostatniej dekadzie najszybciej rozwijającym się portem w Europie. Wpływ na to miały inwestycje, szczególnie w porcie wewnętrznym, gdzie zostały zmodernizowane nabrzeża bezpośrednio przekładające się na możliwości obsługi wolumenu towarów. W 2022 r. w porcie przeładowano rekordową 185

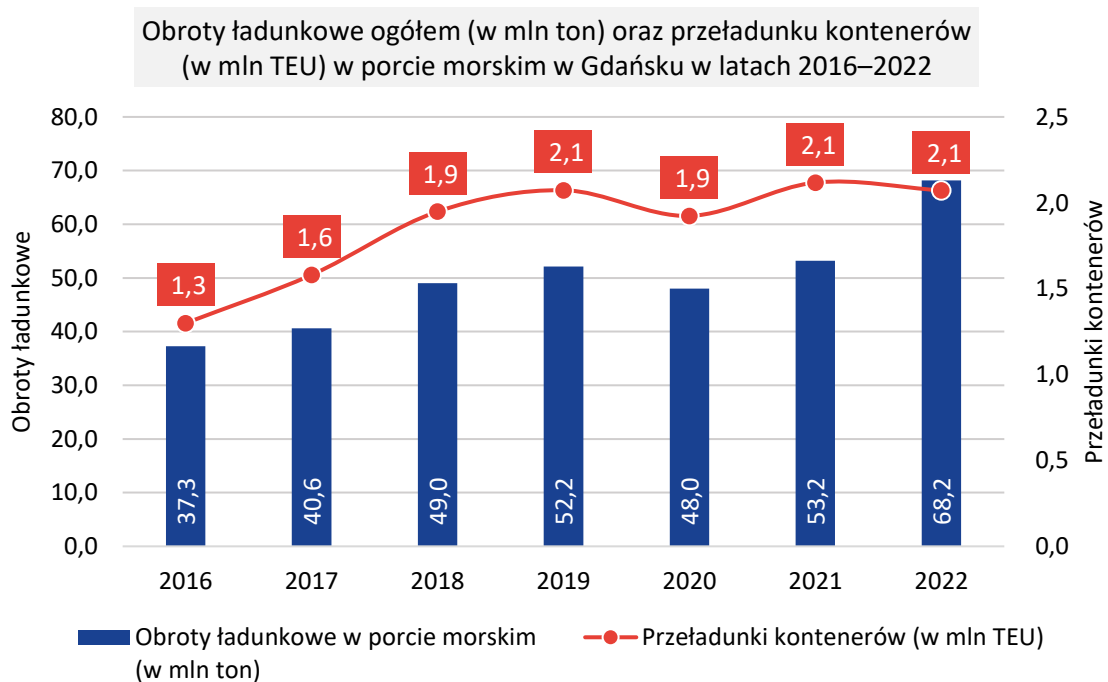
ilość 68,2 mln t towarów, czyli o ponad 28% więcej niż w 2021 r. Wzrost odnotowano w większości grup przeładunkowych: węgiel (+175,6% r/r); paliwa płynne – rekordowy rok „Naftoportu” (+35,1% r/r); zboże (+19,9% r/r); drobnica i drewno (+0,3% r/r). Spadek odnotowano w jednej grupie przeładunkowej: inne ładunki masowe – kruszywo, siarka itd. (-9,5% r/r). W 2022 r. port morski awansował z 3. pozycji na 2. miejsce wśród portów bałtyckich w zakresie tonażu towarów przeładowanych ogółem.

Obecna zdolność przeładunkowa wynosi łącznie 79,2 mln t (z czego 13,7 mln t – port wewnętrzny, a 65,5 mln t – port zewnętrzny). Dzięki pogłębieniu toru wodnego Port Gdańsk, jako jedyny na Bałtyku, jest w stanie przyjmować największe na świecie transoceaniczne kontenerowce.

Poza przeładunkami towarów motorem napędowym portu jest Terminal Kontenerowy DCT Gdańsk, w którym w 2022 r. przeładowano 2,1 mln TEU (*twenty-foot equivalent unit* – jednostka pojemności), co czyni port stałym liderem w tej klasyfikacji wśród innych portów Morza Bałtyckiego. Tak wysokie przeładunki są możliwe dzięki ukończonej w 2016 r. budowie terminala T2.

W 2022 r. odnotowano niewielki wzrost liczby pasażerów przewiezionych promami – o 2,1% r/r, tj. do poziomu 165,5 tys. Liczba pasażerów wycieczkowców rekordowo wzrosła zaś o 1182% r/r i powróciła do poziomu sprzed pandemii COVID-19 (29 251 osób w 2022 r.; 2281 osób w 2021 r.).

W Porcie Gdańsk w 2022 r. przeładowano 68,2 mln t towarów, co stanowi 28-procentowy wzrost r/r i jest jednocześnie najwyższym wynikiem przeładunków w historii portu.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Morskiego Portu Gdańsk, www.portgdansk.pl/biznes/informacje-ogolne/facts-and-figures.

DZIAŁANIA REALIZOWANE W RAMACH PROGRAMU OPERACYJNEGO MOBILNOŚĆ I TRANSPORT: Poprawa wewnętrznej i zewnętrznej dostępności transportowej

W zakresie poprawy wewnętrznej i zewnętrznej dostępności transportowej w 2022 r. wykonano zadania:

- **Budowa ronda** na skrzyżowaniu ulic Starogardzka – Niepołomicka – Czerna wraz z rozbudową fragmentu ul. Starogardzkiej od granic miasta do zaprojektowanego ronda. 30 czerwca 2022 r. podpisano umowę na realizację zadania z firmą STRABAG sp. z o.o. Zakończenie inwestycji planowane jest na lipiec 2023 r.
- **Remont dolnego odcinka ul. Starogardzkiej** – na odcinku od ul. Nowiny do ul. Pastelowej została wymieniona nawierzchnia (o długości 1 km). Prace trwały ok. 2 miesięcy, inwestycja została oddana z początkiem września 2022 r.

12. | MOBILNOŚĆ I TRANSPORT

- **Modernizacja al. Grunwaldzkiej** w Gdańsku na odcinkach: na wysokości zatoki autobusowej przy posesji 411 (jezdnia w kierunku Sopotu) i od ul. Kołobrzeskiej do ul. Derdowskiego (jezdnia w kierunku Sopotu). Inwestycję zrealizowano w grudniu 2022 r.
- **Modernizacja al. Hallera** na odcinku od ul. Kościuszki do ul. Klinicznej z wyłączeniem zmodernizowanego odcinka – jezdnia w kierunku Wrzeszcza. Inwestycję zrealizowano w sierpniu 2022 r.
- **Modernizacja al. Hallera** na odcinkach III (od ul. Wczasy do al. Płażyńskiego – jezdnia w kierunku Wrzeszcza) i IV (od al. Płażyńskiego do ul. Wczasy – jezdnia w kierunku Brzeźna). Pracowano nad dokumentacją projektową. Na etapie uzgadniania dokumentacji poszerzono zakres dokumentacji projektowej o konieczność przebudowy kanalizacji deszczowej na obszarze tej inwestycji. Termin realizacji zadania to 2023 r.
- **Modernizacja (remont) al. Hallera** na odcinku od al. Płażyńskiego do ul. Kościuszki – jezdnia w kierunku Wrzeszcza: odc. nr 1 – od al. Płażyńskiego do ul. Grudziądzkiej; odc. nr 2 – od ul. Grudziądzkiej do ul. Kościuszki; zakończenie projektu technicznego przewidziano na maj 2023 r.
- **Roboty drogowe jezdni ul. Modrej i ul. Łanowej** wraz z budową kanalizacji sanitarnej i sieci wodociągowej. Inwestycja podzielona została na dwa zadania: 1) ul. Modra – otwarcie ofert ma nastąpić 31.01.2023 r. Zakończenie realizacji planuje się na 18 miesięcy od dnia podpisania umowy; 2) ul. Łanowa – przetarg będzie ogłaszany w kolejnych latach.
- **Przebudowa ul. Łąkowej** od Długich Ogrodów do Podwała Przedmiejskiego – aktualizacja dokumentacji na realizację zadania.
- **Modernizacja ul. Słowackiego** wraz z budową kanalizacji sanitarnej w ul. Słowackiego i sieci wodociągowej w ulicach Słowackiego i Srebrniki – kontynuacja zadania z 2020 r. Zakres robót obejmował budowę sieci kanalizacji deszczowej, likwidację zatok autobusowych, rozbiórkę istniejących chodników i budowę nowych, budowę wiat autobusowych, elementów stałej organizacji ruchu, nasadzenia zieleni. Roboty obejmowały także infrastrukturę sanitarną, deszczową i kanalizacyjną, które zostały wykonane w 100%. Nawierzchnia asfaltowa została wykonana w całości.
- **Ul. 3 Maja i ul. Nowe Ogrody** – rozpoczęcie budowy systemu odwodnienia i kanalizacji deszczowej. Po ich wykonaniu zaplanowane jest odtworzenie nawierzchni ulic oraz torowiska. Pracom towarzyszyły zmiany w organizacji ruchu, które rozpoczęły się w październiku 2022 r. Planowo inwestycja zakończy się w maju 2023 r.
- **Ul. Radarowa – odcinek od ul. Słowackiego do ul. Astronautów** – w 2022 r. przygotowano wniosek do wydania decyzji o zezwoleniu na realizację inwestycji drogowej (ZRID). Po otrzymaniu decyzji ZRID będzie przygotowywana procedura przetargowa. Zadanie będzie kontynuowane w 2023 r.
- **Ul. Spadochroniarzy – opracowano dokumentację projektową** na budowę ul. Spadochroniarzy na odcinku od ul. Słowackiego do ul. Radiowej. Termin wykonania: październik 2023 r.
- **Ul. Spacerowa – opracowano wielobranżową koncepcję utworzenia pasa dla autobusów (buspasa)** w ciągu ul. Spacerowej na odcinku od ul. Opackiej do Węzła Wysoka w Gdańsku. W lipcu 2022 r. podpisana została umowa, natomiast planowany termin realizacji to lipiec 2023 r.
- **Rozbudowa ul. Budowlanych** – w sierpniu 2022 r. została podpisana umowa z generalnym wykonawcą. Zakładany termin realizacji: 56 tygodni od dnia zawarcia umowy (IX 2023 r.). We wrześniu 2022 r. nastąpiło przekazanie wykonawcy placu budowy.
- **Rozbudowa ul. Kartuskiej na odcinku od ul. Ołomińskiej do granicy miasta Gdańska** w ciągu drogi krajowej nr 7 (Trasa W-Z III) – w 2022 r. kontynuowano prace budowlane związane z przebudową skrzyżowania ul. Kartuskiej z ul. Nowatorów. Rozbudowa ul. Kartuskiej objęła odcinek liczący ok. 1,2 km. W ramach inwestycji powstały po dwa pasy jezdni w każdym kierunku, wybudowano nowe chodniki, oświetlenie, a na fragmencie także drogę rowerową. Inwestycja objęła również budowę sieci podziemnych, w tym kanalizacji deszczowej i sieci wodociągowych, wykonano także sieć gazową. Na poszczególnych odcinkach ulicy pojawiły się ekrany akustyczne.
- **Opracowanie dokumentacji dla budowy bezkolizyjnego przekroczenia magistrali krajowej E65 wraz z siecią dróg dojazdowych.** W 2022 r. kontynuowano prace projektowe dla budowy wiaduktu nad linią kolejową nr 9 w Gdańsku w śladzie ul. Nowej Sandomierskiej – Nowej Podmiejskiej (etap I, zjazd do ul. Sandomierskiej). Wykonano dokumentację środowiskową, a dokumentację projektową złożono do

uzgodnień do gestorów sieci. Ponieważ okazało się, że przedsięwzięcie koliduje z realizacją PKM na południe Gdańska, odstąpiono od kontynuacji prac projektowych. Umowę z biurem projektowym rozwiązano za porozumieniem stron. Prace projektowe na tym zakresie nie będą kontynuowane.

- W 2022 r. trwała również budowa ul. Łagowskiej, budowa połączenia Łucznicza – Niepołomicka, budowa fragmentu ul. Piotrkowskiej oraz ul. Wieżyckiej. Przeprowadzono ponadto prace modernizacyjne na ul. Hożej.

Inwestycje w trakcie trwania prac budowlanych:

- Przebudowa pętli autobusowej przy ul. Łowickiej wraz z budową oświetlenia w ul. Przełom.
- Przebudowa drogi dojazdowej do budynków przy ul. Kartuskiej od nru 68 do nru 126.

Inwestycje w trakcie procedury wyłonienia wykonawcy prac budowlanych:

- Modernizacja ul. Starowiśnej.

Inwestycje w trakcie pozyskiwania decyzji administracyjnych:

- Budowa chodnika przy ul. Radiowej wraz z poprawą stanu nawierzchni jezdni i budową kanalizacji deszczowej.
- Budowa drogi dojazdowej do szkoły w Kowalach.

Inwestycje w trakcie sporządzania dokumentacji projektowej:

- Budowa wyjazdu z ul. Dąbrówki do al. Havla.
- Przebudowa ul. Żeleńskiego oraz ul. Zamenhofs.
- Modernizacja ul. Junony.
- Modernizacja ul. Żabi Kruk na odcinku od ul. Podwałe Przedmiejskie do ul. Toruńskiej, wraz z przebudową wyniesionego przejścia dla pieszych przed wejściem głównym do szkoły.
- Budowa drogi do ul. Norblina.

Inwestycje w trakcie przygotowywania:

- Przebudowa ul. Powstańców Warszawskich, ul. Bema, ul. Dąbrowskiego.
- Budowa ul. Lubowidzkiej i Połczyńskiej.
- Budowa drogi dojazdowej do Centrum Opieki Wytchnieniowej.
- Budowa drogi dojazdowej do cmentarza przy ul. Kępczej.

Popularyzacja transportu zrównoważonego i mobilności aktywnej

Działania inwestycyjne są wspomagane działaniami promocyjno-informacyjnymi, kształtującymi postawy mieszkańców w sferze mobilności. Od wielu lat Gdańsk realizuje wzorcowe programy promocji transportu zrównoważonego i mobilności aktywnej. Po rocznej przerwie spowodowanej pandemią wznowiono ogólnopolską kampanię „Rowerowy Maj” (37 tys. uczestników). Bez przeszkód przeprowadzono kampanię społeczną „Rowerem do pracy i szkoły – Kręć kilometry dla Gdańska”, która po raz wtóry zanotowała rekordowe wyniki (4,6 tys. uczestników). Z roku na rok wzrasta znaczenie tego typu akcji promujących zdrowe, ekologiczne i stabilne ekonomicznie formy mobilności.

Elektromobilność to kierunek przyszłości, w którym podąża branża motoryzacyjna; kierunek, który przybiera różne formy mobilności aktywnej: elektryczne rowery, hulajnogi, monocykle. W 2022 r. dostarczono 3 elektryczne minibusy oraz podpisano umowę na 18 autobusów elektrycznych i przeprowadzono testy autobusu wodorowego. Podjęto również działania mające prowadzić do wznowienia systemu roweru metropolitalnego, który opierać się będzie na flocie 4099 rowerów, z czego 3099 z napędem elektrycznym.

Flota autobusowa i tramwajowa w dalszym ciągu jest rozwijana m.in. poprzez zakup nowych autobusów, przeprowadzanie napraw i modernizacji taboru tramwajowego. W ramach dążenia do zeroemisyjności gdańskiej komunikacji miejskiej m.in. podpisano umowę na zakup kolejnych 18 autobusów elektrycznych oraz na budowę stacji ładowania pojazdów elektrycznych na terenie zajezdni autobusowej.

**DZIAŁANIA REALIZOWANE W RAMACH PROGRAMU OPERACYJNEGO MOBILNOŚĆ I TRANSPORT:
Popularyzacja transportu zrównoważonego oraz mobilności aktywnej**

- **Promocja transportu zrównoważonego i mobilności aktywnej.** Zrealizowane zostały następujące akcje i kampanie społeczne promujące transport zrównoważony:
 - **Kampania społeczna „Rowerowy Maj”** – ogółem w Polsce w 2022 r. w kampanii brało udział 46 miast i gmin, 1130 placówek edukacyjnych oraz 213 tys. aktywnych uczestników. W Gdańsku uczestniczyło 190 placówek szkolnych i przedszkolnych, a 37 tys. uczestników wykonało łącznie 930 774 przejazdów na rowerach, hulajnogach, rolkach, deskorolkach;
 - **Kampania społeczna „Rowerem do pracy i szkoły – Kręć kilometry dla Gdańska”** – w edycji 2022 udział wzięły: 443 firmy, 9 uczelni i 39 szkół średnich. W 2022 r. padły dwa rekordy: w akcji wzięło udział aż 4631 aktywnych uczestników, którzy wykręcili łącznie 2,53 mln km;
 - **XI Kongres Mobilności Aktywnej w Gdańsku**, który jest największą w Europie Środkowej, dwudniową konferencją poświęconą tematyce mobilności zrównoważonej, w tym mobilności aktywnej (ruch pieszzy i rowerowy), oraz kształtowaniu wysokiej jakości przestrzeni publicznych. W 2022 r. Kongres odbył się 27–28 września w Europejskim Centrum Solidarności. To jedno z najważniejszych wydarzeń poświęconych szerokim aspektom mobilności i przestrzeni miejskiej w Europie Środkowo-Wschodniej. W 2022 r. wzięło w nim udział 32 prelegentów, a wśród nich 9 zagranicznych specjalistów. Tematy przewodnie to: mobilność w czasach pandemii, mikromobilność, polityka parkingowa oraz konflikty w przestrzeni publicznej i wizja „zero” w miastach;
 - **Rowerowa Szkoła** – kontynuowano zajęcia dla dzieci z nauki jazdy na rowerze w ruchu ulicznym. W edycji 2022 uczestniczyły kolejne gdańskie szkoły nieobjęte szkoleniami w latach wcześniejszych;
 - przybliżanie mieszkańcom na bieżąco **tematyki ruchu pieszego, wartości priorytetu ruchu pieszego** i jego znaczenia w tworzeniu zrównoważonej mobilności na terenie Gdańska – artykuły na ten temat w prasie krajowej i lokalnej oraz na portalach regionalnych, programy radiowe i telewizyjne, media społecznościowe, konferencje o zasięgu krajowym i międzynarodowym (**w tym XI Kongres Mobilności Aktywnej**).
- Współpraca i partycypacja społeczna na rzecz **zrównoważonego transportu i mobilności aktywnej**. Mieszkańcom, dziennikarzom oraz przedstawicielom rad dzielnic przekazywano informacje dotyczące przebiegu planowanych inwestycji liniowych.
- W ramach projektu **„Otwarte dane ZTM w Gdańsku”** udostępniana jest bieżąca i aktualna informacja o funkcjonowaniu komunikacji miejskiej w Gdańsku, w tym pozycja GPS autobusów i tramwajów, aktualne rozkłady jazdy, estymowane czasy przejazdu na przystanek, położenie biletomatów. W 2022 r. kontynuowano prace dotyczące aktualizacji udostępnianych danych.
- Trwały prace przygotowujące wdrożenie drugiej odsłony projektu budowy **roweru metropolitalnego Mevo**. W 2022 r. zakończono dialog konkurencyjny, w wyniku którego 8 lutego 2022 r. podpisano umowę z operatorem. Przetarg wygrała hiszpańska firma City Bike Global. Kontrakt opiewający na kwotę 159 mln zł zawarto na 6 lat od momentu uruchomienia pełnego systemu. W 2022 r. nowy operator przede wszystkim przygotowywał się do uruchomienia systemu. Wykonawca zaktualizował wszystkie lokalizacje stacji postoju, powstały projekty graficzne strony internetowej i aplikacji, oznakowanie stacji oraz nowych rowerów. Nowy system roweru metropolitalnego będzie systemem mieszanym, obejmującym 4099 rowerów, w tym 3099 z napędem elektrycznym.
- W ramach **Strategii rozwoju elektromobilności w Gdańsku do roku 2035** nie tylko pracowano nad rozwojem systemu Mevo, lecz także zaktualizowano zasady funkcjonowania hulajnóg elektrycznych, m.in. wyłączono możliwość przejazdu i parkowania wzdłuż ul. Długiej i Długiego Targu i wyznaczono dodatkowe miejsca postojowe dla hulajnóg.
- W 2022 r. dostarczono **3 elektryczne minibusy Karsan Jest Electric** wraz z ładowarkami. Podpisano umowę na dostawę 18 autobusów elektrycznych (10 standardowych i 8 przegubowych) MAN Lion’s City E, ich dostawa przewidziana jest na jesień 2023 r. W ramach przygotowań do **wymiany taboru na zeroemisyjny** przeprowadzono na gdańskich liniach testy autobusu wodorowego NesoBus, który zasilany jest zielonym wodorem. Dodatkowo przeprowadzono modernizację taboru tramwajowego oraz przeprowadzono naprawy główne 10 tramwajów typu Pesa Swing.

13. PRZESTRZEŃ PUBLICZNA

Właściwe zagospodarowanie przestrzeni publicznej jest warunkiem koniecznym do harmonijnego rozwoju miasta, poprawy jakości życia mieszkańców i nawiązywania kontaktów społecznych. Przestrzeń publiczna nie powinna mieć charakteru tylko komunikacyjnego, ułatwiającego przemieszczanie się osób i towarów, ale winna stanowić miejsce spędzania czasu wolnego, forum wymiany idei, miejsce organizacji wydarzeń kulturalnych, rekreacyjnych i sportowych. Takie podejście do przestrzeni publicznej realizuje ideę rozwoju miasta do wewnątrz, która polega na intensyfikacji i wielofunkcyjności użytkowania już zurbanizowanej przestrzeni. Umożliwia to – poza powstaniem pełnych życia przestrzeni publicznych – efektywne zarządzanie miastem.

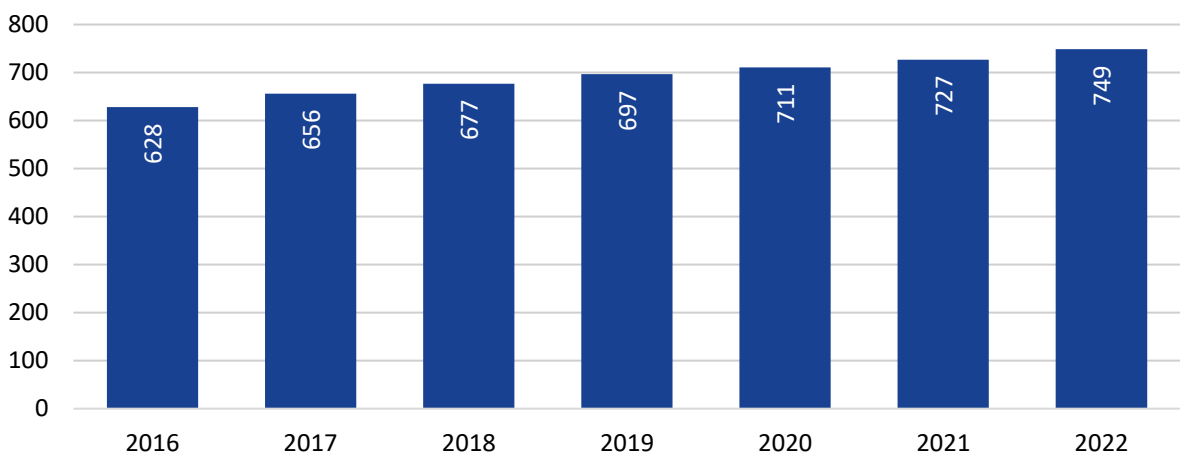
Jakość przestrzeni publicznej

Najważniejszym dokumentem kształtującym przestrzeń publiczną w mieście jest Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Gdańska. Wyznacza ono kierunki rozwoju w perspektywie 30 lat. To od zapisów zawartych w studium zależy, czy w przyszłości będą mogły powstawać nowe osiedla mieszkaniowe, czy znajdzie się miejsce na nowe parki, zostanie zachowana rezerwa pod drogi i linie tramwajowe. Obowiązujące studium zostało przyjęte 23 kwietnia 2018 r. uchwałą nr LI/1506/18 Rady Miasta Gdańska. W dniu 27 czerwca 2019 r. dokument został zmieniony w części uchwałą nr XII/218/19 Rady Miasta Gdańska.

W 2022 r. uchwalono zaktualizowaną Strategię Rozwoju Miasta Gdańsk 2030 Plus wraz z modelem struktury funkcjonalno-przestrzennej. Model stanowi graficzne przedstawienie wizji rozwoju miasta, przede wszystkim w aspekcie rozwoju przestrzennego. Uwzględniono w nim rozmieszczenie wybranych planowanych inwestycji, np. park Południowy, nowe Centrum Gdańsk-Południe, przestrzenie lokalne oraz rozwojowe tereny portu morskiego, lotniczego i tereny Płoni. Model wskazuje na ogólnie obrany kierunek przekształceń przestrzennych w celu wzmocnienia systemu przyrodniczego, rozwoju społecznego, zrównoważenia struktur przestrzennych oraz rozwoju gospodarczego.

Podstawowym narzędziem polityki miasta w zakresie planowania przestrzeni publicznych są miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego (MPZP). Stanowią one uszczegółowienie studium, które jest w stosunku do nich nadrzędne. Ustalenia nowych planów miejscowych nie mogą być sprzeczne ze studium. Plany miejscowe są powszechnie obowiązującym prawem miejscowym. Ich celem jest m.in. wyznaczenie czytelnych granic przestrzeni publicznej i ustalenie regulacji, które wpływają na jej jakość. Uchwalanie nowych planów pozwala zabezpieczyć przyszłe funkcje publiczne nie tylko na gruntach gminnych. Jest to o tyle ważne, że na terenach bez planów inwestor, opierając się na warunkach zabudowy, realizuje jedynie swój cel inwestycyjny. Z punktu widzenia kształtowania ładu przestrzennego to niekorzystne, gdyż powstająca w ten sposób zabudowa jest efektem jednostkowych decyzji i nie zawsze wpisuje się w spójną zrównoważoną wizję rozwoju miasta.

Obowiązujące miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego
w Gdańsku w latach 2016–2022

Źródło: Biuro Rozwoju Gdańska.

W 2022 r. w trakcie sporządzania było 78 miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, z czego 20 uchwalono. Łącznie na koniec roku obowiązywało 749 planów, obejmujących swoim zasięgiem powierzchnię 17 300 ha, czyli 65,1% obszaru miasta. Dzięki temu obecnie zdecydowana większość budynków powstaje na podstawie MPZP, a nie decyzji o warunkach zabudowy.

W 2022 r. przystąpiono do aktualizacji Systemu Tras Rowerowych STeR. Projekt sieci tras STeR 2.0 został opublikowany w formie interaktywnej mapy umożliwiającej zgłaszanie uwag i propozycji nowych tras. Wpłynęło ok. 400 głosów, które zostały rozpatrzone przez zespół projektowy.

Projekt, który ma na celu poprawę funkcjonalności i estetyki przestrzeni publicznych zlokalizowanych blisko mieszkańców, to Gdańskie Przewidzenie Lokalne (GPL). Lokalne przewidzenie publiczne są niezwykle istotne z punktu widzenia mieszkańców, ponieważ to tam toczy się ich codzienne życie i są realizowane podstawowe potrzeby związane z zakupami, edukacją, wypoczynkiem, rekreacją czy integracją. Przewidzenie te zyskały na znaczeniu szczególnie w czasie pandemii COVID-19. W GPL został wskazany system przewidzenia lokalnych obejmujący całe miasto. Informacje, opracowane w formie kart terenu, mają być pomocne dla mieszkańców, rad dzielnic i jednostek miejskich w działaniach zmierzających do urządzenia poszczególnych przewidzenia lokalnych w sposób spójny i wpisujący się w charakter dzielnicy. Całościowa koncepcja ma pomóc skoordynować działania inwestycyjne, które mogą być realizowane w sposób etapowy i z różnych źródeł finansowania. Każda z lokalizacji GPL jest sukcesywnie konsultowana z mieszkańcami, radami dzielnic i przedstawicielami jednostek miejskich. W 2022 r. opracowano karty dla 16 przewidzenia lokalnych. Łącznie wypracowano 30 kart.

W tworzeniu bardziej przyjaznej mieszkańcom przestrzeni ma pomóc Gdański Standard Ulicy Miejskiej (GSUM). W myśl tego dokumentu przy urządzeniu miejskich ulic najwyższy priorytet zyskują piesi, rowerzyści oraz transport zbiorowy. Ulice będą miały różny charakter wynikający z ich bezpośredniego sąsiedztwa. GSUM zawiera wytyczne do szczegółowych rozwiązań zagospodarowania pasa drogowego oraz projektowania ulic wraz z przykładami modelowych rozwiązań dotyczących zakresu przestrzennego, funkcjonalnego i estetycznego. W 2022 r. kontynuowano wdrażanie wytycznych dokumentu przez jednostki miejskie.

Istotną częścią polityki miasta zmierzającej do zapewnienia jak najwyższej jakości przestrzeni jest rewitalizacja. Miasto realizuje uchwalony w 2017 r. Gminny Program Rewitalizacji Miasta Gdańska na lata 2017–2023. Wdrażanie programu jest działaniem o charakterze wieloletnim, ukierunkowanym na realizację kompleksowych projektów rewitalizacyjnych obejmujących sferę przestrzenną, społeczną, gospodarczą, środowiskową i kulturową. Program obejmuje następujące podobszary: Orunia, Nowy Port z Twierdzą Wistoujście, Biskupia Górka i Stary Chełm oraz Dolne Miasto-plac Wałowy-Stare Przedmieście.

DZIAŁANIA REALIZOWANE W RAMACH PROGRAMU OPERACYJNEGO PRZESTRZEŃ PUBLICZNA:

Wyższa jakość przestrzeni publicznej

- Kontynuowano prace studialno-koncepcyjne nad zbiorem **Gdańskich Przewidzenia Lokalnych**, które stanowią III etap opracowania – w 2022 r. opracowano karty dla 16 przewidzenia lokalnych, w dzielnicach: VII Dwór, Suchanino, Osowa, Wzgórze Mickiewicza, Rudniki, Wrzeszcz Dolny, Osowa, Młyniska, Zaspą Młyniec, Kokoszki, Ujeścisko-Łostowice (2 przewidzenie), Przymorze Wielkie, Przymorze Małe, Brzeźno, Nowy Port. W sumie na koniec 2022 r. opublikowano karty dla 30 lokalizacji. Ponadto na bieżąco aktualizowano interaktywną mapę udostępnioną na stronie BRG, która pokazuje zbiór wszystkich przewidzenia lokalnych w granicach miasta z rozróżnieniem na lokalizacje opracowane i te w trakcie prac.
- Kontynuowanie wdrażania **Gdańskiego Standardu Ulicy Miejskiej** w jednostkach miejskich. Procedury, rozwiązania modelowe oraz rekomendacje wskazane w opracowaniu są stosowane przy przygotowywaniu projektów nowych ulic oraz przebudowy istniejących, z wyłączeniem zadań realizowanych w trybie bieżącego utrzymania, remontu bądź modernizacji zagospodarowania.
- Kontynuowano wdrażanie **Uchwały Krajobrazowej Gdańska** (UKG). Dokument określa regulacje w zakresie nośników reklam, małej architektury oraz ogrodzeń w celu poprawy estetyki przestrzeni publicznych. Uchwała m.in. nałożyła obowiązek dostosowania istniejących nośników reklamowych do przepisów UKG w ciągu 2 lat od wejścia w życie (do kwietnia 2020 r.). W przypadku reklam niezgodnych z UKG wysyłane są wezwania do ich usunięcia. Do końca 2022 r. wysłano 1685 wezwań, wszczęto łącznie 160 postępowań oraz nałożono ponad 100 kar na łączną kwotę ponad 700 tys. zł.

Wydano również ponad 870 opinii o zgodności reklam z UKG. Wdrażanie UKG to przede wszystkim informowanie przedsiębiorców, konsultacje z sieciami handlowymi i agencjami reklamowymi.

- W 2022 r. przystąpiono do aktualizacji **Systemu Tras Rowerowych STeR**. Na początku roku projekt sieci tras STeR 2.0 został opublikowany w formie mapy interaktywnej z możliwością wskazywania uwag i propozycji nowych tras. Wpłynęło ok. 400 głosów, które zostały rozpatrzone przez zespół projektowy (242 zostały uwzględnione, 158 nieuwzględnione). W drugiej połowie 2022 r. trwały prace nad finalizacją kompletnego opracowania STeR 2.0. W 2023 r. planowane jest uchwalenie dokumentu.
- Popularyzowano dokument **Gdańskiej Polityki Wodnej**. Jest to studium analityczno-koncepcyjne dotyczące wizji terenów nadwodnych, opracowywane w celu określenia kierunków zagospodarowania oraz elementów wyposażenia nabrzeży i brzegów Wisły, Motławy, potoków, małych rzek i plaż Zatoki Gdańskiej. W 2022 r. prezentowano opracowanie różnym grupom zainteresowanych kształtowaniem terenów nadwodnych oraz opublikowano szereg artykułów w prasie. Dodatkowo rozpoczęto prace nad analizą wyznaczonych obszarów i tworzeniem tzw. błękitnych kart – potencjalnych miejsc pod małą retencją miejską.
- W ramach promocji i realizacji obiektów małej retencji w 2022 r. w Gdańsku zorganizowano ogólnopolską konferencję branżową pn. „Zielona Retencja – jak przeciwdziałać podtopieniom i suszom w miastach”, która odbyła się w ramach programu edukacyjnego **Gdańska Akademia Retencji**. Przeprowadzono również warsztaty z zakładania ogrodów deszczowych podczas pikniku edukacyjnego Gdańska EkoStrefa. Odbyły się także pikniki edukacyjne organizowane przez rady dzielnic i inne środowiska.
- Wdrażano standardy dotyczące małej retencji, czyli zasady zagospodarowania i zabudowy terenu. Ich stosowanie zmniejszy spływ wód opadowych do odbiorników miejskich, zwiększając jednocześnie walory przyrodnicze i rekreacyjne przestrzeni. W 2022 r. zakończono opracowanie merytoryczne dokumentu pn. **„Wytyczne do odbiorów powierzchniowych obiektów małej retencji (SPRIM)”** oraz zakończono opracowanie dokumentu wewnętrznego pn. **„Standardy utrzymania ogrodów deszczowych oraz ograniczonego koszenia”**, które są zbiorem dobrych praktyk z realizacji i utrzymania obiektów małej retencji.
- Kontynuowano opracowywanie **Strategii funkcjonalno-użytkowej dla gdańskich potoków**, która ma polegać na opracowaniu wytycznych dla obszarów położonych w bliskim sąsiedztwie gdańskich potoków i znajdujących się na nich zbiorników. W 2022 r. planowano opracowanie i zakończenie strategii funkcjonalno-użytkowej dla Potoku Oliwskiego, zakres zadania objęła Gdańska Polityka Wodna.
- W 2022 r. kontynuowano **współpracę w zakresie urządzania i pielęgnacji terenów zieleni miejskiej**. Przeprowadzone zostały konsultacje społeczne z mieszkańcami dotyczące zagospodarowania terenu przy ul. Ugory. We współpracy z mieszkańcami, Gdańskimi Nieruchomościami, Radą Dzielnic Stogi, Wspólnotą Mieszkaniową oraz przedstawicielami hospicjum „eMOCja” opracowano wytyczne, stanowiące wkład do koncepcji zagospodarowania przestrzeni, na podstawie których spółka Gdańskie Wody opracowała projekt koncepcyjny.
- Zakończono prace nad dokumentem **Gdańskiej Polityki Zieleni** oraz przeprowadzono proces konsultacji i opiniowania w jednostkach miejskich. Dokument ramowy określa spójną, planową i długoterminową politykę rozwoju zielonej infrastruktury w skali ogólnomiejskiej jako komponentu sieci Błękitno-Zielonej Infrastruktury Gdańska oraz zawiera wytyczne dotyczące jej kształtowania.
- W ramach projektu **„Nasadzenia w pasach drogowych i na terenach zieleni”** w 2022 r. posadzono prawie 28 860 roślin wieloletnich, w tym byliny i trawy (12 511 szt.), krzewy i pnącza (10 761 szt.), a także cebulki kwiatowe (4733 szt.). Kontynuowano również akcję **#wysokatrawa** popularyzującą ograniczenie koszenia na terenach miejskich i prywatnych.
- W 2022 r. zainicjowano prace nad **Studium Pasma Alei Grunwaldzkiej**. Podczas prac nad Studium odbyły się rozmowy ze wszystkimi interesariuszami: mieszkańcami, radami dzielnic, gestorami sieci oraz inwestorami. Ukończony został etap uwarunkowań, powstały liczne opracowania eksperckie dotyczące w szczególności rozwiązań transportowych, by w kolejnym etapie w 2023 r. móc wypracować wizję architektoniczno-urbanistyczną.
- W 2022 r. zakończono realizację gdańskiej części szlaku turystycznego realizowanego w ramach projektu **„Szlak Turystyczny przez Trójmiejski Park Krajobrazowy wraz z łącznikami”**. W ramach inwestycji zmodernizowano nawierzchnię istniejących tras biegnących przez gdańską część Trójmiejskiego Parku Krajobrazowego oraz wybranych łączników, czyli tras pomocniczych,

dojazdowych do trasy głównej szlaku. W ramach inwestycji wykonano również oznakowanie szlakowe trasy głównej i łączników.

- Pod koniec roku rozpoczęto prace remontowe obejmujące **modernizację Długiego i Rybackiego Pobrzeża** na odcinku od mostu Zielonego do bramy Straganiarskiej (Targu Rybnego). Prace mają na celu doprowadzenie istniejącej konstrukcji nabrzeża do właściwego stanu technicznego. Planowany termin zakończenia prac wyznaczono na I kwartał 2024 r.
- Działano również w ramach programu „**Pomorskie Szlaki Kajakowe**”, który zakłada budowę przystani kajakowych z infrastrukturą towarzyszącą, taką jak: pomosty, podesty, zatoki do cumowania, oznakowanie w 7 lokalizacjach. Dotychczas wybudowano 6 z 7 przystani. Do wykonania została jedna przystań kajakowa w lokalizacji Opływ Motławy przy ul. Na Szańcach. W 2022 r. ze względu na nowe wytyczne Pomorskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w zakresie rozwiązań technicznych zaszła konieczność opracowania zmienionej dokumentacji projektowej oraz pozyskania nowej decyzji wodnoprawnej dla ostatniej przystani.
- W zakresie rozwoju oferty turystyki i rekreacji wodnej w obszarze Pętli Żuławskiej i Zatoki Gdańskiej w 2022 r. **rozbudowano port jachtowy Górki Zachodnie**, dzięki czemu na ternie portu mogą cumować 183 jednostki pływające.
- W 2022 r. w ramach projektu „**Przyjazna plaża**” powstała w pełni dostępna plaża dla osób z niepełnosprawnościami na kąpielisku Stogi (wejście nr 26). W planach jest również budowa podjazdu przy schodach prowadzących do przystanku tramwajowego. Ponadto dostosowano część wejścia na plażę. Obecnie w pełni dostępne i przyjazne są dwa kąpieliska: przy ul. Hallera – wejście na plażę nr 50 – i przy ul. Nowotnej – wejście na plażę nr 26.
- Trwały prace nad **nowym zagospodarowaniem strefy wejściowej na plaże na Stogach**. Na początku 2022 r. ogłoszono konkurs na koncepcję architektoniczno-urbanistyczną. Wyniki konkursu wraz z rekomendacjami urbanistycznymi przekazano do Gdańskiego Ośrodka Sportu – w celu zawarcia w dokumentacji przetargowej dla przyszłego dzierżawcy terenu. W grudniu zaktualizowano opracowanie, które określa warunki ekonomiczne oraz czas dzierżawy, zapewniające efektywną realizację inwestycji przez potencjalnego dzierżawcę.
- W ramach **rozwój nadmorskich placów zabaw** w 2022 r. kontynuowano rozbudowę i tworzenie nowych placów zabaw w obszarach nadmorskich. Obecnie funkcjonują trzy plażowe place zabaw: „Zaruski” przy wejściu na plażę 51, „Gdańskie Kamieniczki” przy wejściu 64 oraz zrealizowany w 2022 r. plac zabaw pn. „Wyspa Sobieszewska” przy wejściu nr 51 w Brzeźnie.
- Kontynuowano wdrażanie „**Poradnika projektowania przestrzeni zabaw**”. Dokument zawiera zbiór zasad i dobrych praktyk w zakresie projektowania przestrzeni zabaw, w tym placów zabaw, z podziałem miasta na strefy, dla których opracowano wytyczne i zalecenia. Poradnik przeznaczony jest dla projektantów i wykonawców przestrzeni zabaw świadczących usługi na rzecz jednostek miejskich, a także innych podmiotów działających w przestrzeni miasta, takich jak spółdzielnie i wspólnoty mieszkaniowe, deweloperzy oraz przedsiębiorcy. Broszura jest dostępna m.in. w DRMG i BRG, a także w wersji cyfrowej na stronie internetowej GZDiZ.
- Kontynuowano **modernizację molo w Brzeźnie**. W zakresie bieżącego utrzymania zaplanowano: remont molo, wymianę barier, poszycia, latarni, konserwację filarów i polepszenie infrastruktury (ławki, pojemniki na odpady). Prace wykonywane są stopniowo. W 2022 r. przeprowadzono II etap wymiany barier.
- Wdrażając założenia **Gminnego Programu Rewitalizacji**, w 2022 r. rozpoczęto zagospodarowywanie terenu Opływu Motławy i bastionów, które potrwają jeszcze w 2023 r. Koszt inwestycji to ponad 19 mln zł. Zakończono roboty budowlane w układzie ulic: Przyokopowa, Polna, Wierzbowa na Dolnym Mieście oraz Strajku Dokerów, Góreckiego i Wilków Morskich w Nowym Porcie. Rozpoczęto prace budowlane dotyczące układu drogowego Biskupiej Górki.
- W ramach **zagospodarowania północnego cypla Wyspy Spichrzów** w formule partnerstwa publiczno-prywatnego (PPP) kontynuowano przebudowę mostu Stągiewnego jako zwodzonego oraz budowę mariny na południe od mostu Stągiewnego przy ul. Motławskiej. Procedury odbiorowe inwestycji zostały zaplanowane na 2023 r.
- W obrębie przedsięwzięcia „**Zagospodarowanie obszaru dawnej zajezdni tramwajowej na Dolnym Mieście w formule PPP**” w 2022 r. prowadzono prace projektowe dla inwestycji celu publicznego oraz prace przygotowawcze dla inwestycji celu komercyjnego. Projektem objętych jest 11 ha nieruchomości gruntowych zabudowanych i niezabudowanych, w tym 18 lokalizacji planowanych do realizacji zabudowy kubaturowej; obejmuje on również zagospodarowanie 5,5 ha terenów zielonych

i realizację 2 km dróg. W 2022 r. uzyskano pozwolenie na rewaloryzację zabytkowego obiektu przy ul. Śluza 3.

- W ramach porozumienia zawartego w czerwcu 2019 r. między Gdańskiem a Sopotem o współpracy przy **planowaniu zabudowy i zagospodarowania terenu w rejonie Ergo Areny** podjęto uchwałę o przystąpieniu do sporządzania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego na terenie Gdańska i Sopotu. W listopadzie 2022 r., na podstawie całościowej koncepcji zagospodarowania terenu, uchwalono plan dla części Gdańskiej. Uchwalenie planu zagospodarowania przestrzennego dla części sopockiej przewiduje się w 2023 r.
- Prowadzono działania wdrażające „**Standardy projektowe i katalog nawierzchni Gdańska**” zawierające zbiór wytycznych do projektowania poszczególnych elementów pasa drogowego (w tym także ścieżek rekreacyjnych) wraz z podziałem miasta na strefy i określonym rodzajem nawierzchni w poszczególnych obszarach. Opracowanie stanowi swoiste kompendium wiedzy dla projektantów i wykonawców świadczących usługi na rzecz jednostek miejskich, a także innych podmiotów działających w przestrzeni miasta, takich jak spółdzielnie i wspólnoty mieszkaniowe, deweloperzy, przedsiębiorcy. Katalog jest dostępny na stronie GZDiZ.
- Kontynuowano **Program Rewaloryzacji Ulic Śródmieścia**. W 2022 r. rozpoczęto realizację inwestycji na ul. Ogarnej, zakończono modernizację ul. Za Murami, ul. Pańskiej i ul. Węglarskiej. Podjęto prace nad przebudową chodników w ciągu ul. Pańskiej, ul. Czopowej, ul. Dylinki.
- W 2022 r. w ramach **przebudowy ul. Długiej i Długi Targ** wykonano remont nawierzchni ul. Długiej i Długoego Targu. Zakres prac objął: rozbiórkę istniejącej konstrukcji nawierzchni ulicy, regulację urządzeń naziemnych infrastruktury technicznej, podbudowę, a następnie ułożenie nawierzchni z płyt granitowych oraz kostki kamiennej.
- Kontynuowano zaplanowany na lata 2017–2025 **program „Jaśniejszy Gdańsk”** polegający na budowie i modernizacji oświetlenia ulicznego z użyciem energooszczędnych technologii oświetleniowych. Szacunkowa wartość programu wyniesie ponad 58 mln zł, natomiast łączna długość ciągów planowanych do oświetlenia sięgnie 185 km w 508 lokalizacjach. W 2022 r. oświetlono 12,3 km ulic i ciągów pieszych w 37 lokalizacjach za kwotę blisko 4 mln zł (dodatkowe 13 lokalizacji w trakcie realizacji). Wybudowano nowe oświetlenie – postawiono 419 słupów i zamontowano 421 opraw na ulicach: Skrajnej, Ogińskiego, Uroczej, Horacego, Delfina, Komety, Wolarza, Cefeusza, Węsierskiej, Staropolskiej, Żabiej, Kwietniowej, Sierpniowej, Lipcowej, Wrześniowej, Grudniowej, Ustronie, Balcerskiego, Dobrowolskiego, Czereśniowej, Śliwkowej, Rusałki, Zawodzie, Reformackiej, Lotników Polskich, Jutrzenki, Synów Pułku, Tomczaka, Zawilcowej, Migowskiej, Ku Ujściu, Sygietyńskiego, Goplańskiej, Straszyńskiej, Borkowskiej, Czerskiej, a także na schodach terenowych od ul. Legnickiej do ul. Wyczółkowskiego.
- Kontynuowano realizację **iluminacji świątecznych**, które zlokalizowano w różnych miejscach w Gdańsku. W 2022 r. dekoracje świetlne pojawiły się na choinkach przy ulicach: Długi Targ, Gościnną, Wróbla, Biskupia, Klonowa, Turystyczna, Uczniowska/Starowiejska, Damroki, Targ Węgłowy, także na skrzyżowaniu ul. Bulońskiej z Rakoczego, w parku Chirona, na plac ks. Góreckiego, na skwerze Pomorska/Gospody oraz przy zbiorniku Jeleniogórska. Na wybranych ulicach zamontowano także świąteczne oświetlenie na masztach oświetleniowo-trakcyjnych. Iluminacjami ozdobiono parki: Oruński i Oliwski. Dodatkowo w celu wyeksponowania walorów obiektów zabytkowych, mostów, wiaduktów w Gdańsku działało ponad 3 tys. punktów oświetlenia iluminacyjnego. W 2022 r. nowością wśród iluminacji był m.in. samolot na Zaspie – dekoracja świetlna dla dzielnicy, w której procentowo najwięcej mieszkańców głosowało w Budżecie Obywatelskim. Stawiano na rozwiązania energooszczędne i odpowiadające normom energetycznym. Z uwagi na oszczędności zmniejszono liczbę niektórych iluminacji – np. na słupach trakcji tramwajowych.
- Kontynuowano akcję „**Zostań Mecenasem Parku Oliwskiego**” skierowaną do wszystkich mieszkańców Gdańska chcących wnieść swój wkład w rozwój i upiększanie parku. Akcja polegała na ufundowaniu przez osoby lub firmy ławki z odpowiednią dedykacją na tabliczce.
- W latach 2018–2021 realizowano projekt „**Spojrzenie na Gdańsk**”, w którym otwierano nowe osie widokowe w ramach tworzenia sieci powiązań krajobrazowych oraz porządkowano bądź zagospodarowywano tereny w ich najbliższym otoczeniu. W 2022 r. podjęto prace związane z formowaniem i utrzymaniem zieleni wysokiej wokół istniejących punktów widokowych.
- W ramach projektu „**Zasady funkcjonowania oraz udostępniania lokalizacji do prowadzenia punktów handlowych oraz gastronomicznych**” w 2022 r. zorganizowano konkursy na sezonowe punkty: cukiernicze na Głównym Mieście, dla plastyków na Drodze Królewskiej, obsługi ruchu turystycznego

13. | PRZESTRZEŃ PUBLICZNA

w pasie nadmorskim, sprzedaży owoców i warzyw, sprzedaży kwiatów i zniczy przed cmentarzem Łostowickim. Przeprowadzono także pilotażowe działania związane z handlem płodami rolnymi od rolników na Rynku na Oruni.

- W 2022 r. prowadzono dalsze działania informacyjne i wdrażano rozwiązania zawarte w dokumencie „Szczegółowe standardy dostępności dla kształtowania przestrzeni i budynków w mieście Gdańsku. Poradnik projektowania uniwersalnego”. Dokument ten uwzględnia lokalną specyfikę miasta oraz już funkcjonujące regulacje w tym zakresie. Szczegółowe standardy będą wskazywać projektantom preferowane rozwiązania techniczne i przestrzenne w zakresie projektowania: ciągów pieszych i ich wyposażenia, dróg rowerowych i ciągów pieszo-rowerowych, przejść dla pieszych, przystanków komunikacji miejskiej, pokonywania różnic wysokości w terenie, miejsc postojowych, terenów rekreacyjnych, placów zabaw, tymczasowej organizacji ruchu pieszego, a także budynków w zakresie stref wejścia, komunikacji pionowej i poziomej, pomieszczeń sanitarnych i in. oraz wyposażenia wewnątrz i drogi ewakuacji.
- W maju 2021 r. podjęto uchwałę intencjonalną dotyczącą podjęcia prac nad przygotowaniem uchwały o utworzeniu **parku kulturowego w Śródmieściu**. Park kulturowy ma na celu wypracowanie regulacji dotyczących ochrony materialnego i krajobrazowego dziedzictwa kulturowego oraz społecznego i gospodarczego oddziaływania na przestrzeń publiczną na obszarze takiego parku. W ślad za uchwałą w 2022 r. opracowano projekt regulacji dotyczących ochrony materialnego i krajobrazowego dziedzictwa kulturowego oraz społecznego i gospodarczego oddziaływania na przestrzeń publiczną na obszarze parku kulturowego. Przeprowadzono także II etap konsultacji społecznych. W 2023 r. w wyniku na liczne uwagi, które poddano analizie, podjęto decyzję o wstrzymaniu prac nad parkiem kulturowym.

Zieleń

Zieleń miejska pełni wiele istotnych funkcji, np. rekreacyjne, zdrowotne i estetyczne. Zieleń, zwłaszcza urządzona, jest niezbędna do zapewnienia mieszkańcom odpowiedniego komfortu życia i satysfakcjonujących warunków wypoczynku. Odgrywa także istotną rolę w retencji wód opadowych w systemie ochrony przeciwpowodziowej. Udział terenów zielonych w powierzchni miasta ogółem na koniec 2022 r. wynosił 24% i nie uległ zmianie w stosunku do roku poprzedniego.

Powierzchnia terenów zielonych w Gdańsku na koniec 2022 r. (w ha)

Rodzaj terenów zielonych	Powierzchnia (w ha)
Tereny leśne	4728
Tereny zieleni miejskiej	766
Ogródki działkowe	890
Łącznie	6384

Źródło: Biuro Rozwoju Gdańska.

W 2022 r. w ramach Budżetu Obywatelskiego po raz trzeci istniała możliwość zgłaszania projektów w kategorii Zielony Budżet Obywatelski. Jego celem jest zwiększenie ilości zieleni w mieście, co wpisuje się w politykę adaptacji miasta do zmian klimatu. To także efekt analizy wniosków mieszkańców, którzy coraz częściej składali projekty związane z terenami zielonymi, rekreacyjnymi czy ogrodami deszczowymi. Zielony Budżet Obywatelski w Gdańsku to wyodrębniona w Budżecie Obywatelskim pula środków przeznaczona na stworzenie atrakcyjnych terenów zielonych. W każdej dzielnicy ponad 20% środków Budżetu Obywatelskiego jest przeznaczonych na zielone projekty, a w puli projektów ogólnomiejskich – 30% kwoty. W 2022 r. łączna kwota Budżetu Obywatelskiego to około 22,1 mln zł, z czego blisko 5,0 mln zł dotyczyło Zielonego Budżetu Obywatelskiego.

W 2022 r. na terenie miasta w administracji Gdańskiego Zarządu Dróg i Zieleni znajdowało się 25 obiektów parkowych charakteryzujących się dużą różnorodnością związaną z ich położeniem, historią i okresem powstania, formą zagospodarowania, bogactwem założeń ogrodowych czy szatą roślinną. Są wśród nich parki:

- zabytkowe, objęte ochroną konserwatorską (Oliwski, Brzeźnieński, Oruński, Jelitkowski, Przymorze, Kuźniczki);

- powstałe w miejscu dawnych cmentarzy (Akademicki, Bema, Steffensów, Zielony, Traugutta, Nostalgiczny);
- powstałe na terenach dawnych fortyfikacji (nad Optywem Motławy);
- współczesne, powstałe w dzielnicach (im. Jana Pawła II, Chirona, Millenium Gdańska, Jar Wilanowski);
- małe dzielnicowe (w Królewskiej Dolinie, Siennicki, nad potokiem Strzyża, im. Jana Uphagena, im. Charles'a de Gaulle'a, Diany, im. ks. Bronisława Kabata na Jasieniu);
- park nadmorski im. Ronalda Reagana – o charakterze ogólnomiejskim, z bogatą ofertą rekreacyjną.

Kluczową rolę w zapewnieniu dostępności terenów zielonych, szczególnie w obrębie zabudowy mieszkaniowej, stanowią obszary o mniejszej powierzchni, tj. zieleńce i skwery. Do starszych założeń takich obiektów, tworzonych często jeszcze przed II wojną światową, należą m.in.: skwer im. Polskich Harcerzy, skwer Jana Heweliusza, plac Kobzdej, plac Wałowy, zieleniec przy Poczcie Polskiej czy zieleniec Józefa Piłsudskiego. Ze względu na nierównomierne rozmieszczenie terenów zielonych urządzonych w obrębie miasta bardzo ważną rolę rekreacyjną, szczególnie w południowej i zachodniej części Gdańska, odgrywają tereny wokół zbiorników retencyjnych. Miasto rozbudowuje sieć zbiorników, a przestrzeń wokół już istniejących jest sukcesywnie zagospodarowywana m.in. ze środków Budżetu Obywatelskiego.

W 2022 r. kontynuowano prace projektowe związane z parkiem Południowym. Park będzie miał powierzchnię 77 ha. Swoim zasięgiem obejmie 3 dzielnice: Orunia Górna-Gdańsk-Południe, Ujeścisko-Łostowice oraz Jasień. Jego realizacja będzie przebiegała wieloetapowo i potrwa kilka lat. Będzie to drugi co do wielkości park w Gdańsku (po parku Reagana – 90 ha).

Do najważniejszych form ochrony przyrody na terenie miasta należały:

- rezerwaty przyrody:
 - Dolina Strzyży – utworzony na terenie leśnictwa Matemblewo, w Trójmiejskim Parku Krajobrazowym, w celu ochrony zbiorowisk łągowych i grądowych w dolinie potoku Strzyża oraz stanowisk roślin chronionych i rzadkich,
 - Źródłiska w Dolinie Ewy – utworzony na terenie Trójmiejskiego Parku Krajobrazowego w celu ochrony naturalnych zbiorowisk łągowych i ziołoroślowo-szuwarowych,
 - Ptasi Raj – utworzony u ujścia Wisły Śmiałej na terenie Wyspy Sobieszewskiej jako rezerwat faunistyczny w celu ochrony ostoi ptactwa wodnego i błotnego,
 - Mewia Łacha – utworzony w celu ochrony ptaków w okresach ich wędrówek; obszar o randze europejskiej i krajowej, jeden z najcenniejszych przyrodniczo obszarów w polskiej strefie przybrzeżnej,
 - Wąwóz Huzarów – utworzony na terenie Trójmiejskiego Parku Krajobrazowego w celu ochrony roślin rzadkich i chronionych;
- park krajobrazowy:
 - Trójmiejski Park Krajobrazowy wraz z otuliną w granicach miasta Gdańska – przedmiot ochrony stanowi specyficzna rzeźba terenu oraz szata roślinna;
- obszary chronionego krajobrazu:
 - Obszar Chronionego Krajobrazu Wyspy Sobieszewskiej,
 - Otomiński Obszar Chronionego Krajobrazu (część),
 - Obszar Chronionego Krajobrazu Żuław Gdańskich (część);
- zespoły przyrodniczo-krajobrazowe:
 - Dolina Potoku Oruńskiego – utworzony w celu zachowania unikatowego charakteru przyrodniczo-krajobrazowego doliny erozyjnej w strefie krawędziowej Wysoczyzny Gdańskiej,
 - Dolina Potoków Strzyża i Jasień – utworzony w celu zachowania wyjątkowych walorów krajobrazowych terenu oraz bogatej szaty roślinnej;
- obszary Natura 2000:
 - Bunkier w Oliwie PLH2200055 – specjalny obszar ochrony siedlisk nietoperzy,

13. | PRZESTRZEŃ PUBLICZNA

- o Twierdza Wisłoujście PLH220030 – specjalny obszar ochrony siedlisk nietoperzy,
- o Ostoja w Ujściu Wisły PLH220044 – specjalny obszar ochrony siedlisk,
- o Zatoka Pucka PLB220005 – obszar specjalnej ochrony ptaków,
- o Ujście Wisły PLB220004 – obszar specjalnej ochrony ptaków,
- o Dolina Dolnej Wisły PLB 040003 – obszar specjalnej ochrony ptaków,
- o Zbiornik na Oruni PPLH220106 – specjalny obszar siedlisk nietoperzy;
- pomniki przyrody – na terenie miasta znajduje się 185 pomników przyrody, w tym: 146 pojedynczych drzew różnych gatunków, 1 aleja drzew, 28 grup drzew, 9 głązów narzutowych oraz 1 pomnik powierzchniowy;
- 15 użytków ekologicznych o łącznej powierzchni 88,48 ha.

Dodatkowo 51 obszarów cennych przyrodniczo było proponowanych do objęcia ochroną w formie zespołu przyrodniczo-krajobrazowego lub użytku ekologicznego.

DZIAŁANIA REALIZOWANE W RAMACH PROGRAMU OPERACYJNEGO PRZESTRZEŃ PUBLICZNA: Większe uwzględnienia terenów zielonych i obszarów cennych przyrodniczo w kształtowaniu przestrzeni publicznej

- W 3. edycji **Zielonego Budżetu Obywatelskiego** zgłoszono 184 projekty, a pula środków wyniosła ok. 5 mln zł. Do realizacji wybrano 52 projekty. Największymi realizowanymi zadaniami z zakresu zieleni będą 3 projekty ogólnomiejskie: 1) „Zielona Oliwa – kompleksowy projekt przywrócenia zadrzewień przy al. Grunwaldzkiej”, 2) „Zielone serca dzielnicy: Piecki-Migowo, Chełm, Orunia Górna” oraz 3) „Zielony górny taras Gdańska (Jasień, Kokoszki, Matarnia, Osowa)”. Szacowany koszt każdego z nich to prawie 420 tys. zł.
- Kontynuowano działania w zakresie powstania **parku Południowego**. W 2022 r. zrealizowano i opublikowano masterplan dla jego obszaru. Park, który docelowo będzie mieć powierzchnię ok. 77 ha, powstaje głównie z myślą o potrzebach mieszkańców południowych dzielnic: Oruni Górnej-Gdańska-Południa, Ujeściska-Łostowic oraz Jasienia.
- W ramach **rewaloryzacji zabytków sztuki ogrodowej i zagospodarowania terenów zieleni** w mieście w 2022 r. przekazano do użytkowania i udostępniono publiczności przebudowane obiekty palmiarni w parku Oliwskim: rotundę i oranżerię. Rozpoczęto aktualizację projektu budowy nowej szklarni. Dokończono realizację II etapu zagospodarowania Wroniej Górki. Na 2023 r. planuje się rozpoczęcie realizacji odnowienia skweru im. Niemena.
- W 2022 r. jednostki miejskie posadziły w sumie **4454 drzewa i 11 586 krzewów**. W pasach drogowych oraz parkach i zieleńcach posadzono prawie 29 tys. roślin wieloletnich. Wydział Środowiska UMG wydał zgody na usunięcie 6834 drzew, w zamian za które nałożył obowiązek wykonania nasadzeń zastępczych w liczbie 13 646 sztuk drzew. Naliczono opłaty za usunięcie zieleni w wysokości ponad 3,8 mln zł.
- W 2022 r. w ramach rewaloryzacji **Wielkiej Alei Lipowej** podpisano umowę z wykonawcą na opracowanie wielobranżowej dokumentacji dla rzędów A i B (pomiędzy torowiskiem tramwajowym a jezdnią w kierunku Wrzeszcza). Opracowanie dokumentacji i rozpoczęcie realizacji zadania planuje się do końca 2023 r.
- Kontynuowano działania związane ze **zwiększaniem udziału roślin w istniejących obiektach hydrotechnicznych na terenie Gdańska** m.in. poprzez nasadzenia drzew wokół zbiorników retencyjnych. W 2022 r. Spółka Gdańskie Wody była na etapie testowania własnego prototypu i wprowadzania wysp na istniejących obiektach hydrotechnicznych (głównie na zbiornikach retencyjnych) na terenie miasta Gdańska. Gdańskie Wody zamontowały swoją prototypową wyspę pływającą na zbiorniku Madalińskiego, która ma za zadanie poprawę jakości wody opadowej w obiekcie hydrotechnicznym, a dodatkowo poprawę estetyki zbiornika i atrakcyjności przestrzeni rekreacyjnej wokół niego.
- Zgodnie z planami adaptacji miasta do zmian klimatycznych spółka Gdańskie Wody wdrażała działania związane z **realizacją i promocją otwartych systemów odwodnieniowych w formie obiektów małej retencji**, takich jak np. ogrody deszczowe. Do końca 2022 r. spółka zbudowała 36 obiektów małej retencji o sumarycznej powierzchni 12 068 m², które są w stanie zretencjonować 2726 m³ wody. Dodatkowo w ramach realizacji zewnętrznych Gdańskie Wody wykonały system ogrodów deszczowych przy budynku Międzynarodowych Targów Gdańskich, który jest w stanie zretencjonować 62 m³ wody opadowej przy powierzchni 532 m². Warto też zaznaczyć, że w zakresie odbiorów

inwestycji miejskich do końca 2022 r. powstało 8 inwestycji, które dały dodatkowe powierzchnie retencyjne o wartości 4216 m² i pojemność retencyjną rzędu 1943 m³.

- Kontynuowano program zastępowania trawników naturalnymi **łąkami kwietnymi**. W 2022 r. założono 13 nowych łąk kwietnych o powierzchni ok. 5,9 tys. m². Łącznie w 2022 r. posiano ponad 13 tys. m² łąk kwietnych.
- W 2022 r. w ramach projektu „**Wielofunkcyjna zieleń miejska**” zrealizowano ogród deszczowy przy ul. Srebrnej o powierzchni 340 m² i pojemności retencyjnej 35 m³. W ogrodzie deszczowym posadzono ponad 4 tys. roślin ozdobnych. Koszt inwestycji wyniósł ok. 137 tys. zł brutto. Dodatkowo w 2022 r. spółka przygotowała obiekty małej retencji na terenie schroniska Promyk oraz ogrody deszczowe przy ul. Granitowej (zadania realizowane w ramach Budżetu Obywatelskiego).
- Zgodnie z polityką miasta w zakresie ochrony cennych przyrodniczo obszarów **systematycznie ustanawia się formy ochrony przyrody na obszarach o wysokich walorach przyrodniczych**. W 2022 r. utworzono 2 nowe użytki ekologiczne („Traszka Górską w Żwirowni” i „Ropuszy Staw przy Dworze III”) oraz ustanowiono 4 pomniki przyrody.

Partycypacja w planowaniu przestrzennym

Jednym z ważniejszych działań w obszarze planowania przestrzennego jest sukcesywne poszerzanie zakresu jego uspołecznienia przez popularyzację problematyki kształtowania przestrzeni publicznych oraz doskonalenie narzędzi partycypacyjnych. Współpraca miasta z mieszkańcami to szansa nie tylko na podwyższenie jakości realizowanych inwestycji i planów, lecz także na integrację społeczności lokalnych oraz wzmocnienie ich tożsamości.

Cel ten jest sukcesywnie realizowany m.in. przez Biuro Rozwoju Gdańska oraz Biuro Architekta Miasta, które prowadzą spotkania edukacyjne i informacyjne oraz organizują warsztaty podnoszące kompetencje mieszkańców w zakresie planowania przestrzennego. W 2022 r. odbyło się łącznie 171 takich spotkań, w których wzięło udział ponad 3,3 tys. mieszkańców. Pandemia COVID-19 wymusiła wprowadzenie zmian w procesie partycypacji. Aby w jak największy sposób zaangażować mieszkańców w proces partycypacji, wykorzystywane są spotkania w formie online, media społecznościowe oraz innowacyjne rozwiązania, takie jak modele 3D, zdjęcia ukośne czy mapy interaktywne.

Spotkania warsztatowe i edukacyjno-informacyjne z mieszkańcami Gdańska w latach 2016–2022

Typ spotkania	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Liczba spotkań warsztatowych z mieszkańcami	7	8	19	29	40	41	36
Liczba spotkań edukacyjno-informacyjnych z mieszkańcami	185	129	120	129	33	101	135

Źródło: Biuro Rozwoju Gdańska.

W marcu i kwietniu 2022 r. odbyły się konsultacje społeczne Strategii Rozwoju Miasta Gdańsk 2030 Plus w formie spotkań tematycznych, m.in. z zakresu przestrzeni. 24 zgłoszone uwagi (na 176) dotyczyły tematyki związanej z modelem struktury funkcjonalno-przestrzennej miasta.

Do zadań Biura Architekta Miasta należą m.in. szeroko zakrojone działania partycypacyjne. W 2022 r. przeprowadzono cykl Gdańskich Warsztatów Projektowych. Były to otwarte spotkania dla wszystkich zainteresowanych, które służyły zdefiniowaniu nowych kierunków kształtowania przestrzeni Gdańska. W ramach cyklu odbyły się procesy związane z ul. Nową Wałową, ul. Do Studzienki, pasmem al. Grunwaldzkiej, doskonaleniem Wysoczyzny Morenowej. Zorganizowano również Gdańskie Debaty Miejskie poświęcone innowacjom w kształtowaniu przestrzeni. W 2022 r. odbyło się 10 takich spotkań.

Udział mieszkańców i partnerów społecznych jest kluczowym elementem realizacji Gminnego Programu Rewitalizacji. W 2022 r. został rozstrzygnięty konkurs, w którym organizacjom pozarządowym zlecono zadania wspierające rewitalizację społeczną w 4 podobszarach miasta: Orunia, Dolne Miasto-plac Wałowy-Stare Przedmieście, Biskupia Górka-Stary Chełm oraz Nowy Port z Twierdzą Wisłoujście. W ramach projektów przedstawiciele Fundacji Oparcia Społecznego Aleksandry FOSA, Stowarzyszenia WAGA, Stowarzyszenia

13. | PRZESTRZEŃ PUBLICZNA

180 Stopni, Gdańskiej Fundacji Innowacji Społecznej oraz Stowarzyszenia Opowiadaczy Historii Dolnego Miasta mają wspierać działania społeczne w dzielnicach objętych rewitalizacją i wspólnie z mieszkańcami urządzić wybrane podwórka.

Coraz większą rolę odgrywają przestrzenie półpubliczne i sąsiedzkie. Miasto wspiera inicjatywy, które ukierunkowane są na budowanie relacji sąsiedzkich oraz współpracę z zarządcami nieruchomości i mieszkańcami. Ich efektem jest rewaloryzacja terenów około mieszkaniowych. W 2022 r. w ramach wsparcia inicjatyw sąsiedzkich przeprowadzono kontynuację następujących programów:

- **Wspólne Podwórko** – konkurs promujący, wspierający i realizujący projekty rewaloryzacji przestrzeni sąsiedzkich, stycznych do przestrzeni publicznych i wzajemnie na siebie oddziałujących, stanowiących najbliższe sąsiedztwo wspólnot mieszkaniowych. W 2022 r. zakończono 4 realizacje rozpoczęte w 2021 r. oraz przeprowadzono 5 kolejnych zagospodarowań wewnątrz podwórzowych przy budynkach wspólnot mieszkaniowych;
- **Podwórko Gminne** – program realizujący założenia zagospodarowania przestrzeni położonych w sąsiedztwie budynków mieszkalnych stanowiących 100% własności Gminy Miasta Gdańska. Program ten szczególną uwagę zwraca na organizację punktów gromadzenia odpadów poprzez budowę wiat śmietnikowych lub osłon punktów gromadzenia odpadów. W 2022 r. zakończono budowę 22 punktów gromadzenia odpadów przy budynkach gminnych.

DZIAŁANIA REALIZOWANE W RAMACH PROGRAMU OPERACYJNEGO PRZESTRZEŃ PUBLICZNA:

Szersze uspołecznienie planowania i działań w przestrzeni publicznej

- Kontynuowano współpracę ze Związkiem Uczelni Fahrenheita oraz innymi szkołami wyższymi polegającą na dzieleniu się wiedzą i dobrymi praktykami ze studentami w celu przybliżenia problematyki zagospodarowania przestrzeni publicznych oraz twórczego włączenia ich w ten proces, szczególnie na terenach objętych rewitalizacją i obszarach zdegradowanych. W 2022 r. przeprowadzono m.in. **konkurs studencki na Nową Wizję Starej Oruni** oraz **Najlepszy Dyplom Roku** o tematyce gdańskiej. Odbyły się także **Gdańskie Laboratoria Urbanistyczno-Transportowe** (cykl warsztatów) oraz inne spotkania projektowe, np. dotyczące studenckich koncepcji zagospodarowania Osowej (w tym terenu przy ul. Raatza), Klukowa i Kokoszek czy porządkowania i uzupełniania zabudowy Dolnego Wrzeszcza w rejonie parku Kuźniczki i placu ks. Bronisława Komorowskiego.
- Przyznano **Nagrodę Prezydenta Miasta Gdańska – Dyplom Roku** za pracę dyplomową o tematyce gdańskiej zrealizowaną na Wydziale Architektury Politechniki Gdańskiej. Nagrodzono dwie prace – pt. *Studium rewitalizacji Olszynki i Oruni w kontekście budowania tożsamości miejsca z wykorzystaniem odniesień wodnych* oraz *Problematyka współpracy zespołów konferencyjno-sportowych i ich lokalizacji, koncepcja centrum kongresowego i zaplecza sportowego w sąsiedztwie Hali Olivii jako odpowiedź na optymalne zarządzanie obiektami o funkcjach łączonych*. Nagroda przyznawana jest od 2001 r.
- W ramach promocji ekologicznej rozbudowano podstronę **Zielony Gdańsk** (gdansk.pl/zielony-gdansk) i zadbano o odpowiednie jej prowadzenie. Na stronie można m.in. znaleźć informacje na temat łąg kwiatnych czy pnączy miejskich, a także zgłosić drzewo do objęcia ochroną jako pomnik przyrody.
- Niezmiennie **rozwijano współpracę z lokalnymi społecznościami i grupami interesariuszy** w zakresie dalszego pogłębiania partycypacji w planowaniu przestrzennym poprzez organizację warsztatów kierowanych do mieszkańców, współpracę z radami dzielnic, radnymi miejskimi oraz organizacjami pozarządowymi. Dodatkowo w 2022 r. kontynuowano akcję organizacji świąt poszczególnych ulic, np. ul. Garncarskiej.
- Kontynuowano pracę **Komitetu Rewitalizacji** stanowiącego forum współpracy i dialogu między przedstawicielami mieszkańców z obszarów rewitalizowanych, organizacjami pozarządowymi a wspólnotami mieszkaniowymi. W 2022 r. odbyły się 2 posiedzenia Komitetu Rewitalizacji, na których przedstawiano stan zaawansowania działań rewitalizacyjnych we wszystkich podobszarach rewitalizacji.
- Dla mieszkańców Śródmieścia i innych interesariuszy z tego obszaru organizowano spotkania o charakterze konsultacyjno-informacyjnym z tzw. **Menadżerem Śródmieścia**. Spotkania dotyczyły współkorzystania z najbliższej przestrzeni, m.in. zagospodarowania podwórek, organizacji parkowania, organizacji ruchu czy zagospodarowania zieleni. W 2022 r. odbyło się 8 spotkań z mieszkańcami i radnymi dzielnic, w tym 6 spotkań dotyczących przestrzeni Śródmieścia.
- Kontynuowano **spotkania z dzierżawcami lokali usługowych ws. wdrażania nowych zasad estetycznych dla ogródków gastronomicznych i punktów handlowych**, w szczególności z terenu Głównego Miasta

i jego okolic. Spotkania dotyczyły dostosowania ogródków i punktów handlowych do nowych zasad, takich jak wydzielanie przestrzeni, katalog dozwolonych materiałów, kolorystyka. W 2022 r. odbyły się 3 spotkania połączone ze spotkaniami konsultacyjnymi ws. utworzenia parku kulturowego na obszarze Głównego Miasta.

- W ramach działań Architekta Miasta zorganizowano **Gdańskie Debaty Miejskie**, poświęcone innowacjom w kształtowaniu przestrzeni. Do udziału w nich zapraszani są uznani specjaliści z obszaru urbanistyki i architektury, w tym przedstawiciele środowiska naukowego, samorządowcy, praktycy oraz organizacje zawodowe i pozarządowe. W 2022 r. odbyło się 10 takich spotkań.
- Kontynuowano działanie **Gdańskiej Rady Architektury**, której celem jest dbanie o wysoką jakość rozwiązań architektonicznych i urbanistycznych w Gdańsku. Do kompetencji Rady należą w szczególności: opiniowanie na zlecenie Biura Architekta Miasta rozwiązań architektonicznych i urbanistycznych związanych z planowanymi inwestycjami; inicjowanie działań wspierających realizację zamierzeń inwestorów służących podniesieniu jakości inwestycji i uczestnictwo w takich działaniach; inicjowanie i uczestnictwo w mediacjach pomiędzy uczestnikami procesu inwestycyjnego a stroną społeczną; inicjowanie i uczestnictwo w dyskusji na temat kierunków przekształceń terenów miejskich; podejmowanie inicjatyw mających na celu koordynację działań w celu uzyskania wysokiej jakości rozwiązań w sferze urbanistyczno-architektonicznej i uczestnictwo w takich działaniach. Działalność Rady opiera się na społecznej pracy jej członków.
- W 2022 r. odbyła się międzynarodowa konferencja **„Elastyczne planowanie. Poszukiwanie innowacyjnych instrumentów planistycznych”** organizowana przez Biuro Architekta Miasta. Głównym celem konferencji była prezentacja obecnie analizowanych i wdrażanych instrumentów planistycznych, które nie są jeszcze częścią formalnej procedury planistycznej, oraz dyskusja nad nimi. Intencją organizatorów był udział praktyków (planistów i projektantów), przedstawicieli sektora publicznego (prezydentów miast, radnych, architektów miast i planistów miejskich), przedstawicieli świata nauki i innych profesjonalistów zajmujących się kształtowaniem innowacyjnych instrumentów planowania i rozwoju miast.
- W kwietniu i maju 2022 r. odbył się **cykl dyskusji „Przestrzeń Publiczna. Jest miejsce na Twój głos”** dotyczących roli i znaczenia miejsc powszechnie dostępnych w różnych aspektach. Wykłady ekspertów ze Związku Uczelni Fahrenheita (GUMeD, PG i UG) zostały zorganizowane wspólnie z Samorządem Województwa Pomorskiego i wpięły się w strategiczne przedsięwzięcie pn. Pomorskie Laboratorium Przestrzeni Publicznej. Spotkania odbyły się w formule hybrydowej: w siedzibach uczelni oraz za pośrednictwem mediów społecznościowych. Transmisja każdego wykładu jest dostępna na kanale YouTube oraz Facebooku FarU.
- Przeprowadzono cykl **Gdańskich Warsztatów Projektowych**, w ramach którego partycypacyjnie rozwiązywane są (i będą w przyszłości) kolejne problemy przestrzenne i społeczne. Do udziału w warsztatach zaproszeni zostali mieszkańcy oraz specjaliści z obszaru urbanistyki i architektury, w tym przedstawiciele środowiska naukowego, samorządowców, praktyków oraz organizacji zawodowych i pozarządowych. Otwarte spotkania dla wszystkich zainteresowanych służyły zdefiniowaniu nowych kierunków kształtowania przestrzeni Gdańska. Zajmowano się ul. Nową Wałową, ul. Do Studzienki, pasmem al. Grunwaldzkiej, poprawą zagospodarowania Wysoczyzny Morenowej.
- Prowadzono **konsultacje projektowe dotyczące wdrażania małej retencji miejskiej** dla inwestorów oraz projektantów w zakresie powierzchniowych systemów małej retencji na terenie miasta. W samym 2022 r. uzgodniono projekty powierzchniowej retencji, która będzie w stanie pomieścić blisko 130 tys. m³ wody.
- Kontynuowano **spotkania z dzierżawcami lokali usługowych, inwestorami i zarządcami nieruchomości ws. wdrażania zapisów Uchwały Krajobrazowej Gdańska**. Spotkania były poświęcone dostosowaniu nośników reklamowych do regulacji wynikających z zapisów Uchwały Krajobrazowej Gdańska.
- Sukcesywnie wprowadzane są **nowe narzędzia do partycypacji**, takie jak zastosowanie zdjęć lotniczych, modelu 3D oraz zdjęć ukośnych miasta przy prezentacji ustaleń projektów planów miejscowych. Ponadto przy opracowaniach studialnych, poza ankietami internetowymi, coraz powszechniej publikuje się projekty np. sieci tras STeR 2.0 itp. – w formie mapy interaktywnej z możliwością wskazywania uwag i propozycji nowego przebiegu, realizowane są także filmy edukacyjno-informacyjne, prowadzi się działania edukacyjne skierowane do młodzieży (prelekcje, warsztaty), prototypowanie i eksperymentowanie, np. w wypadku rozwiązań przestrzennych ulic.
- W ramach **projektu EUARENAS** testowany jest nowy model partycypacyjny quasi-panelu obywatelskiego w dzielnicy Piecki-Migowo oraz tworzy się z mieszkańcami i interesariuszami

13. | PRZESTRZEŃ PUBLICZNA

masterplan rozwoju dzielnicy. W 2022 r. odbyło się 5 spotkań – w każdym uczestniczyło ok. 40 mieszkańców.

- Kontynuowano projekt **„Nie chlebem”** polegający na ustawieniu „kaczkomatów” – drewnianych zasobników, z których mieszkańcy mogą pobrać bezpłatnie torebki ze specjalną karmą dla ptactwa wodnego, aby dokarmiać nią kaczki lub łabędzie podczas zimowego spaceru. W 2022 r. wyremontowano istniejące kaczkomaty i zamontowano 9 zasobników w nowych lokalizacjach. Obecnie na terenach zieleni w obrębie zbiorników wodnych znajduje się 37 kaczkomatów.
- Kontynuowano projekt edukacyjny **„Gdańskie motylówki”** polegający na sadzeniu krzewów wabiących motyle, pszczoły czy trzmiele. W ramach projektu w 2022 r. wykonano nasadzenia krzewów i bylin przyciągających motyle.
- Kontynuowano projekt edukacyjny **„Strefa dla jeża”**, mający na celu zwrócenie uwagi na obecność jeży w środowisku zurbanizowanym. Program, polegający na pozostawianiu w wybranych lokalizacjach opadłych liści oraz niedokosów, jest realizowany cyklicznie jesienią.
- Realizowano program **promowania roślinności rodzimej** w projektach zieleni miejskiej w kontekście wzmacniania tożsamości lokalnej. Projekt wdrażany jest przy wykonywaniu nasadzeń roślinnych wzdłuż głównej arterii komunikacyjnej w Gdańsku oraz na terenach rekreacyjnej zieleni miejskiej (parki, skwery, zieleńce).
- Pod koniec roku zorganizowano **konkurs na formę nowych wiat przystankowych komunikacji zbiorowej**. Jego celem było uzyskanie najlepszych koncepcji architektonicznych na projekt przystanku autobusowego, który zapewni równowagę pomiędzy estetyką a aspektami funkcjonalnymi.
- Zorganizowano kolejną edycję **konkursu na najlepszą gdańską realizację architektoniczną**. Ma on na celu promocję gdańskiej architektury poprzez ukazanie jej różnorodnego i ciekawego oblicza. Nagrody otrzymują wspólnie architekt, inwestor i wykonawca – a mogą być przyznane za najlepszy budynek, zespół budynków, budowlę (mosty, wiadukty, wieże itp.) lub elementy terenowe (założenia parkowe, promenady, urządzenia sportowe itp.). Nagrodę przyznano 6 budowlom w 4 kategoriach. Wyróżniono budynek biurowy Gato, obrotową kładkę św. Ducha, Dwór Uphagena, gmach Hydromechaniki Politechniki Gdańskiej oraz budynki przy ul. Lastadia 2 i Lastadia 41. Nagrodą specjalną wyróżniono adaptację Muzeum Bursztynu.
- W 2022 r. odbyły się **warsztaty dla mieszkańców w ramach działań Budżetu Obywatelskiego**. Przed upływem terminu składania wniosków do BO w 6 lokalizacjach zorganizowano spotkania z mieszkańcami przybliżające zasady zagospodarowania przestrzeni publicznej pod kątem dostępności, zieleni, rozwiązań retencyjnych itp.
- Zrealizowano 3 spotkania **Rady Interesariuszy Młodego Miasta i Polskiego Haka**, podczas których omawiane były kolejne działania na tym obszarze. Inicjatywa ma na celu wypracowywanie optymalnych rozwiązań zagospodarowania terenów z uwzględnieniem przestrzeni publicznych. W trakcie posiedzeń Rady dyskutowane były m.in. kwestie koordynacji zagospodarowania całej strefy oraz charakter i sposób kształtowania kluczowych przestrzeni publicznych.

14. ZAGADNIENIA HORYZONTALNE – RÓWNE SZANSE, REWITALIZACJA, BEZPIECZEŃSTWO, ŚRODOWISKO, SMART CITY

Realizacja Strategii Rozwoju Miasta Gdańsk 2030 Plus łączy wiele aspektów przemian społecznych, gospodarczych i przestrzennych. Kluczowym instrumentem osiągnięcia założonych w niej celów jest 9 programów operacyjnych. W ramach realizowanych działań szczególną uwagę zwraca się również na łączące interwencję poszczególnych programów zagadnienia horyzontalne, określone jako: równe szanse, rewitalizacja, bezpieczeństwo, środowisko oraz smart city. Zagadnienia te uwzględniane są podczas wdrażania wszystkich celów rozwojowych, w tym także w zakresie wdrażania przedsięwzięć o charakterze interdyscyplinarnym. Zagadnienia horyzontalne sprzyjają kompleksowemu uchwyceniu kwestii przekrojowych, pogłębianiu koordynacji i współpracy w osiąganiu wyznaczonych celów oraz przyczyniają się do zwiększania wpływu na osiągnięcie spójności pomiędzy programami operacyjnymi.

Równe szanse

Mieszkańki i mieszkańcy Gdańska różnią się między sobą na wiele sposobów. Różnorodność stanowi cenny zasób, który może przynieść społeczności miasta korzyści, takie jak rozwój innowacji społecznych i biznesowych, ciekawszą ofertę edukacyjną, kulturalną czy turystyczną. Niesie ze sobą także wyzwanie, by zapewnić wszystkim sprawiedliwe traktowanie i równe szanse, czyli podobne możliwości uczestnictwa w życiu lokalnej społeczności i rynku pracy. Wspieranie dążeń w ramach wyrównywania szans umożliwia wzmocnienie przyjaznej, solidarnej i włączającej społeczności, która – poprzez wspólny dialog i współtworzenie miasta – czyni je jeszcze lepszym i ciekawszym miejscem do życia.

DZIAŁANIA NA RZECZ RÓWNYCH SZANS WSZYSTKICH MIESZKAŃCÓW I MIESZKANEK GDAŃSKA (NA PODSTAWIE MODELU NA RZECZ RÓWNEGO TRAKTOWANIA)

- Gdańsk jako miasto wolności i solidarności, równości i otwartości, oferuje wszechstronne wsparcie dla osób narażonych na wykluczenie i doświadczających przejawów dyskryminacji. Wsparcie to opiera się na założeniach **Modelu na rzecz Równego Traktowania**, tj. polityce miejskiej przyjętej uchwałą Rady Miasta Gdańska nr LV/1566/18 z dnia 28 czerwca 2018 r., która ma służyć budowaniu bardziej bezpiecznego i otwartego na różnorodność Gdańska dla wszystkich, bez względu na różnice płci, wieku, orientacji seksualnej, wyznania, pochodzenia etnicznego czy stopnia sprawności. Model jest realizowany na podstawie dwuletnich planów wdrożeniowych.
- W 2022 r. skupiono się na weryfikacji rekomendacji, które nie mają zaplanowanych działań do końca okresu wdrożeniowego Modelu (2023 r.). W zespołach międzysektorowych zaplanowano działania z zakresu zbierania danych dotyczących uczestnictwa grup przesłankowych w działaniach sportowych i kulturalnych w Gdańsku, aby planować bardziej adekwatne działania włączające.
- Jednym z najważniejszych celów Modelu jest zwiększenie poczucia bezpieczeństwa i ochrony osób doświadczających dyskryminacji i przemocy motywowanej uprzedzeniami. W związku z tym utworzono **Gdańskie Centrum Równego Traktowania** (GCRT) – partnerstwo organizacji pozarządowych, w których osoby doświadczające dyskryminacji mogły uzyskać bezpłatną pomoc psychologiczną i informacyjno-prawną. W 2022 r. spośród 279 osób, które zgłosiły się po wsparcie do GCRT, 243 osoby zostały zakwalifikowane do pomocy jako osoby doświadczające dyskryminacji ze względu na jedną lub więcej przesłanek ustawowych, a pozostałe osoby przekierowano do wsparcia w ramach innych organizacji/projektów. GCRT udzieliło 918 godz. wsparcia eksperckiego, zarówno indywidualnego, jak i grupowego: 514 godz. indywidualnego wsparcia psychologicznego, 121,5 godz. indywidualnego wsparcia prawnego, 1 godz. wsparcia lekarza psychiatry, 6 godz. wsparcia pedagogicznego, 274,5 godz. wsparcia grupowego i dodatkowo 122 godz. wsparcia asystenckiego. Zorganizowano również konferencję dla urzędników i urzędniczek dotyczącą dyskryminacji, w której wzięło udział ok. 80 osób. Gdańskie Centrum Równego Traktowania jest jedynym w Polsce projektem zapewniającym kompleksowe wsparcie dla osób doświadczających dyskryminacji z powodu sześciu przesłanek ustawowych i dofinansowywanym przez gminę.
- Ważnym partnerem w realizacji polityki równego traktowania są **organizacje pozarządowe**. W 2022 r. w ramach zlecenia zadań publicznych zrealizowano 20 projektów społecznych w obszarze upowszechniania wolności i praw człowieka, równych praw kobiet i mężczyzn oraz wspierania

14. | ZAGADNIENIA HORYZONTALNE

- RÓWNE SZANSE, REWITALIZACJA, BEZPIECZEŃSTWO, ŚRODOWISKO, SMART CITY

mniejszości etnicznych i narodowych przez organizacje pozarządowe. Bezpośrednio zaangażowanych w nie było ok. 3 tys. osób. Projekty te realizowały cele i rekomendacje Modelu i polegały m.in. na:

- o kontynuacji działalności Gdańskiego Centrum Równego Traktowania;
 - o bezpłatnym wsparciu dla: osób doświadczających dyskryminacji lub przemocy motywowanej uprzedzeniami czy kobiet doświadczających przemocy ze względu na płeć;
 - o wspieraniu grup rozwojowych i wzmacniających dla osób LGBT+, grup wsparcia dla osób doświadczających mobbingu;
 - o organizacji szkoleń dla nauczycieli i dyrektorów szkół, dla specjalistów zdrowia psychicznego (szkolenia dot. sytuacji i potrzeb dzieci doświadczających dysforii płciowej i dzieci LGBT+);
 - o stworzeniu Poradnika Równego Traktowania dotyczącego wielowyznaniowości i bezwyznaniowości w gdańskich szkołach;
 - o realizacji pierwszej edycji Gdańskiego Funduszu Równości, w której dofinansowano 16 oddolnych projektów dotyczących praw człowieka w społecznościach lokalnych;
 - o zorganizowaniu III Forum Kobiet Sportu;
 - o przygotowaniu spektaklu Teatru Forum dotyczącego dzieci z doświadczeniem migracyjnym i bodyshamingu oraz cyklu warsztatów dotyczących równego traktowania nastolatków o szczególnych potrzebach;
 - o prowadzeniu coachingu dla matek powracających na rynek pracy, warsztatów wzmacniających kompetencje wychowawcze rodziców, działań na rzecz godzenia życia rodzinnego i zawodowego, w tym na rzecz szerszego włączania ojców w życie rodzinne;
 - o działaniach integrujących społeczności należące do mniejszości narodowych i etnicznych, w tym działania na rzecz Kaszubów i mniejszości ukraińskiej;
 - o realizacji gali Gdańskiej Nagrody Równości im. Pawła Adamowicza za działalność na rzecz praw człowieka w 2021 r.
- Do organizacji pozarządowych, które miasto zaprasza do współpracy, należą też te realizujące projekty ze środków zewnętrznych. W 2022 r. Gdańsk współpracował m.in. ze stowarzyszeniem **Tolerado przy tworzeniu „Standardów usług miejskich przyjaznych dla osób LGBT+”** w trzech obszarach: pomocy psychologicznej, obsługi klienta i pomocy społecznej. Za opracowanie tych standardów Gdańsk został laureatem Nagrody Karty Różnorodności w 2022 r. w kategorii DEI (różnorodność, równość i inkluzja) w samorządach.
 - Poza organizacjami pozarządowymi kluczowym interesariuszem w konsultacjach i realizacji działań równościowych jest **Gdańska Rada ds. Równego Traktowania**. Druga jej kadencja została powołana w marcu 2021 r. i odbyła 10 posiedzeń. Rada stanowi Kapitułę Gdańskiej Nagrody Równości im. Pawła Adamowicza, którą w czerwcu 2022 r. przyznano po raz piąty. Laureatką została Marta Magott, która w sposób szczególny działała na rzecz praw człowieka i równych szans gdańszczan i gdańszczanek w roku 2021.
 - Ważnym elementem realizacji celów Modelu jest edukacja z zakresu praw człowieka i przeciwdziałania dyskryminacji. W 2022 r. kontynuowano **proces edukacji wewnętrznej** w strukturach miasta, polegającej na dostrzeganiu i uszanowaniu różnorodności społeczności gdańskiej oraz jej potrzeb. Przeprowadzono szkolenia dotyczące dostępności we wszystkich jej obszarach oraz obsługi i współpracy z osobami z niepełnosprawnością dla urzędniczek i urzędników. Kontynuowane były również szkolenia z zakresu Modelu na rzecz Równego Traktowania i Modelu Integracji Imigrantów.
 - Z powodu konieczności zapewnienia dostępności i jednocześnie zwiększania świadomości o inkluzywnym języku przygotowano wskazówki dla urzędników dotyczące tworzenia dostępnych cyfrowo dokumentów oraz poradnik **Równościowe komunikowanie**. Edukuje on na temat tworzenia niewykluczających treści tekstowych i graficznych.
 - Poza projektami realizowanymi w ramach Gdańskiego Funduszu Równości, których głównym celem jest **edukacja antydyskryminacyjna** w społecznościach lokalnych, ważnym wydarzeniem edukacyjnym w 2022 r. była realizacja gry miejskiej „Różnorodny Gdańsk” w czasie Jarmarku Dominikańskiego, przybliżającej zróżnicowanie społeczności gdańskiej pod względem tożsamości i doświadczeń. W weekend 30–31 lipca w grę zagrało prawie 2 tys. osób.

DZIAŁANIA NA RZECZ NOWYCH MIESZKAŃCÓW GDAŃSKA: IMIGRANTÓW I IMIGRANTEK

- Dla imigrantów i imigrantek mieszkających w Gdańsku przygotowano rozwiązania mające ułatwić proces „zamieszkiwania” w mieście i wyrównywania szans w zakresie dostępu do usług publicznych oraz oferty takiej jak dla stałego mieszkańca, co sprzyja integracji osób przybyłych do Gdańska z różnych stron świata. Ramą dla tych rozwiązań jest gdańska polityka zarządzania migracjami – **Model Integracji Imigrantów** przyjęty uchwałą Rady Miasta Gdańska nr XXVI/673/16 z dnia 30 czerwca 2016 r.
- Kluczowym w tym obszarze działaniem kontynuowanym w 2022 r. było dofinansowanie zadania publicznego realizowanego przez organizację pozarządową Centrum Wsparcia Imigrantów i Imigrantek (CWII), tj. prowadzenia **Miejskiego Centrum Informacji i Wsparcia Imigrantów**, które oferuje tzw. pomoc pierwszej linii: wsparcie prawne, integracyjne i zawodowe. W ramach zadań zleconych przez miasto CWII przez cały rok prowadzono też kursy języka polskiego dla obcokrajowców.
- Powołana w 2020 r. **Rady Imigrantów i Imigrantek** zakończyła w 2022 r. swoją 3. kadencję. Rada nowej kadencji zostanie powołana w 2023 r.
- Dodatkowo działania na rzecz promocji różnorodności i równego traktowania w obszarze edukacji zostały wsparte przez Instytut na rzecz Równowagi Społeczno-Ekonomicznej, który realizuje projekt pt. „**Gdańsk Lab**”, w trakcie którego prowadzono zajęcia integracyjno-edukacyjne. Przyczyniły się one do lepszej integracji uczniów i uczennic oraz podniesienia ich aktywności obywatelskiej i włączania się w inne działania prowadzone w Gdańsku.
- Intensywną działalność prowadziła również **Gdańska Rada Imigrantów i Imigrantek**. Osobom, które nie znają języka polskiego na poziomie zaawansowanym, zapewniono dostęp do niezbędnych informacji dotyczących aktualnych wydarzeń. Członkowie Rady udzielali również wsparcia w zakresie tłumaczenia dokumentów dla obywateli Ukrainy, którzy wyjechali ze swojego kraju w związku z wybuchem wojny.
- Wspieraniem dla imigrantów mieszkających w Gdańsku w zakresie znalezienia pracy oraz wsparcia w poruszaniu się w formalnych procedurach zajmuje się **Dział Zatrudnienia Cudzoziemców (DZC)** – komórka funkcjonująca w strukturze organizacyjnej Gdańskiego Urzędu Pracy. W ramach DZC działa Punkt Pomocy Cudzoziemcom. Cudzoziemcy mogą zasięgnąć tam informacji na temat ofert pracy i kursów języka polskiego, porad dotyczących dostępu do usług polskiej opieki zdrowotnej czy obowiązujących przepisów prawa pracy. Konsultacje udzielane są w języku polskim, ukraińskim i angielskim.
- Wraz z CWII realizowano program „**Łapcie polski**”, którego zadaniem było rozwinięcie kompetencji językowych obcokrajowców mieszkających w Gdańsku. Europejskie Centrum Solidarności i CWII prowadziło też kolejną edycję **Programu Praktyk Obywatelskich „Cześć”** dla nowo przybyłych do Gdańska imigrantów.
- Również we współpracy z CWII odbyła się kolejna edycja **światlicy letniej dla dzieci** proszących o datki, zagrożonych bezdomnością lub wykluczeniem społecznym, skierowana w głównej mierze do dzieci z rodzin romskich zamieszkujących w Gdańsku.
- Przyjęcie przez Radę Miasta Gdańska Uchwały nr XLVIII/1203/22 z dnia 31 marca 2022 roku w sprawie zakresu pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa pozwoliło na ogłoszenie „**Zaproszenia do składania ofert na realizację zadań w celu pomocy obywatelom Ukrainy**”. Wraz ze zmianami uchwał ogłaszano kolejno „Zaproszenie nr 2 do składania ofert na realizację zadań w celu pomocy obywatelom Ukrainy” i „Zaproszenie nr 3 do składania ofert na realizację zadań w celu pomocy obywatelom Ukrainy”. Zaproszenia były skierowane do organizacji pozarządowych. Zakres zadań opisany w warunkach szczegółowych do zaproszeń obejmował: organizację działań pomocowych i informacyjnych, prowadzenie działań pomocowych w postaci lokalnych punktów kontaktu udzielających wsparcia rzeczowego dla obywateli Ukrainy, organizację zbiórek żywności, koordynację sieci wolontariatu w celu pomocy obywatelom Ukrainy, organizację i prowadzenie działań wspierających integrację w lokalnych społecznościach i samoorganizację obywateli Ukrainy, organizację poradnictwa prawnego i psychologicznego, aktywizację społeczną i zawodową obywateli Ukrainy, organizację wakacyjnej opieki nad dziećmi oraz wsparcie edukacji systemowej. W ramach zaproszeń podpisano 20 umów z organizacjami pozarządowymi. Zakres umów obejmował pozyskiwanie, magazynowanie i dystrybucję pomocy żywnościowej dla potrzebujących uchodźców z Ukrainy, doradztwo zawodowe i szkolenia dla uchodźców, wsparcie zawodowe i prawne

na rzecz uchodźców, darmowe lekcje języka polskiego, wsparcie ukraińskich dzieci z gdańskich klas przygotowawczych, aktywizację społeczną i zawodową obywateli Ukrainy oraz organizację lokalnych punktów kontaktu i integracji ulokowanych w różnych dzielnicach miasta.

DZIAŁANIA NA RZECZ SENIORÓW I SENIOREK

- Polityka senioralna w Gdańsku jest realizowana na podstawie przyjętych dokumentów strategicznych i operacyjnych oraz wyników z badań socjologicznych dotyczących jakości życia osób powyżej 65. roku życia, co umożliwiła podejmowanie celowych i efektywnych działań w zakresie **polityki senioralnej**.
- Kluczową kwestią jest zachowanie **równowagi pomiędzy działaniami aktywizującymi a zapewnieniem wsparcia i pomocy osobom starszym**. Rok 2022 był kolejnym rokiem zintensyfikowania wyzwań spowodowanych stanem epidemicznym i „poepidemicznym”, który bezpośrednio wpłynął na przeważenie skali działań na rzecz zapewnienia wsparcia i pomocy seniorom w Gdańsku. Z tego względu zdecydowany nacisk położono na trzy kwestie: zapewnienia szeroko rozumianego wsparcia zarówno w okresie pandemii, jak i w czasie po pandemii, zwiększenia kompetencji cyfrowych seniorów oraz zapewnienia oferty związanej z przeciwdziałaniem zjawisku osamotnienia osób starszych spotęgowanego przedłużającym się stanem izolacji. W kontekście pierwszego zagadnienia należy wymienić działania koordynowane przez Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Gdańsku, obejmujące m.in. dowożenie posiłków czy przygotowanie i dystrybucję paczek żywnościowych.
- Jedną z głównych utrzymujących się trudności w działaniach na rzecz seniorów jest znalezienie skutecznych kanałów informacyjnych. Stan epidemiczny uwypuklił konieczność zwiększenia kompetencji cyfrowych seniorów i senierek oraz szukania nowych dróg docierania z informacją do osób starszych. Stałym elementem wspierania efektywnego działania komunikacyjnego było przygotowanie **Informatora Gdańsk dla Seniorów 2022**, jego publikacja, a także zamieszczenie wersji cyfrowej na stronie miasta Gdańska. Ponadto działania komunikacyjno-informacyjne obejmują obsługę adresowanego do seniorów adresu e-mail: seniorzy@gdansk.gda.pl oraz prowadzenie zakładki na stronie internetowej miasta poświęconej seniorom. Zorganizowano także kolejną serię szkoleń cyfrowych dla seniorów dających szansę poprawy komunikacji między członkami Rady Seniorów i liderami grup nieformalnych a UMG, jak również umożliwiających prowadzenie prac Rady z wykorzystaniem narzędzi cyfrowych i jednoczesnym zwiększeniem bezpieczeństwa jej członków w sytuacji koniecznych „lockdownów”. Ponadto zorganizowano treningi pamięci i szkolenia liderowania dla osób prowadzących kluby i koła seniora. Istotną kwestią jest fakt, że członkowie Rady są reprezentacją środowisk senioralnych w Gdańsku, czynnych w podejmowanych działaniach społecznych i będących liderami grup formalnych oraz nieformalnych. Stopień zaawansowania w wykorzystaniu narzędzi cyfrowych jest zatem kluczowy, jeśli wziąć pod uwagę zasięg działania członków Rady oraz liderów grup i podejmowaną przez nich aktywność.
- Działania mające na celu przeciwdziałanie osamotnieniu osób starszych objęły bardzo szerokie spektrum. **Gdański Fundusz Senioralny** to szansa na realizację zadań na rzecz seniorów przez organizacje pozarządowe, jak również grupy nieformalne. W 2022 r. zrealizowano ponownie 2 edycje, wiosenną i jesienną, inicjatyw senioralnych w kameralnych grupach; zorganizowano zajęcia wspierające osoby szczególnie zagrożone konsekwencjami izolacji społecznej czy akcje z wykorzystaniem potencjału wolontariatu. Ważnym działaniem jest docenianie aktywności samych seniorów w obszarze wolontariatu i zaangażowania w działania oraz uhonorowanie tej aktywności w konkursie Aktywni Seniorzy 2022. Wszystkim tym działaniom i akcjom towarzyszyła polityka sieciowania potencjału i wysiłków podejmowanych zarówno przez instytucje, organizacje pozarządowe, wolontariat, jak i grupy nieformalne.
- W realizacji polityki senioralnej Gdańska w 2022 r. na uwagę zasługuje konsekwencja w działaniach profilaktycznych. Można tutaj wymienić m.in. kontynuację projektów „**Trzeci Wiek w Zdrowiu**”, „**Koszyk Edukacyjny – Zdrowie Seniora**” i „**Gdańska Koperta Życia**” realizowanych przez Gdański Ośrodek Promocji Zdrowia i Profilaktyki Uzależnień, Gdański Samorządowy System Teleopieki Domowej; jak również projekt „**Aktywuj się**”, realizowany przez Gdański Ośrodek Sportu, w ramach którego możliwy jest m.in. udział w zajęciach sportowych (również online) z udziałem profesjonalnych trenerów.
- Kolejnym bardzo istotnym działaniem jest kontynuacja pracy **Centrum Pracy Senierek i Seniorów**, świadczącego usługi pośrednictwa pracy i poradnictwa zawodowego, jako działalności filii Gdańskiego Urzędu Pracy ukierunkowanej na aktywizację zawodową dojrzałych mieszkańców Gdańska. W 2022 r.

doradcy klienta przeprowadzili 3603 konsultacje z osobami zainteresowanymi podjęciem pracy w pełnym lub niepełnym wymiarze czasu pracy. Doradcy objęli swoją usługą 599 osób, co pozwoliło na rozbudowanie bazy danych do 2432 seniorów i senierek. W 2022 r. 250 klientów Centrum podjęło pracę.

- Utrzymująca się sytuacja epidemiczna i narastające wśród osób starszych uczucie osamotnienia oraz zgłaszana przez środowiska senioralne potrzeba stopniowego powrotu do aktywności skłoniły do podjęcia **działań wspierających aktywność seniorów i senierek**. Należą do nich m.in. cykliczne spotkania z liderami klubów i kół seniora oraz przedstawiciele podmiotów działających na rzecz osób starszych, jak również szkolenia związane z treningami pamięci i technikami liderowania – miały one na celu wzmocnienie psychiczne liderów i członków grup senioralnych po okresie pandemii, a także wyposażenie liderów w wiedzę wspierającą ich w prowadzeniu klubów i kół seniora. Podejmowano również działania integrujące środowisko seniorów, np. Paradę i Piknik Seniorów (od 2018 r.) jako wydarzenie promujące obecność osób starszych w przestrzeni publicznej oraz ich aktywny udział w życiu społecznym, Gdańskie Dni Seniora 2022 (służące m.in. propagowaniu wiedzy na temat dostępnych form pomocy w sytuacjach kryzysowych oraz zwróceniu uwagi na problem pozbawiania godności i należytego szacunku ze względu na wiek), koncert „My dla Niepodległej” jako narzędzie w budowaniu więzi międzypokoleniowych, VI Gdański Konkurs Poetycki oraz koncert galowy w ramach projektu „Benefis Dojrzałości”; wreszcie Galę Aktywności Senioralnych – koncert połączony z wystawą prac plastycznych seniorów.
- Warte podkreślenia jest również aktywność Gdańska w tworzeniu **elementów polityki senioralnej w skali krajowej** przez wkład merytoryczny przedstawicieli UMG w prace Komisji Ekspertów ds. Osób Starszych przy Biurze Rzecznika Praw Obywatelskich.

DZIAŁANIA NA RZECZ OSÓB ZE SZCZEGÓLNYMI POTRZEBAMI, W TYM OSOBAMI Z NIEPEŁNOSPRAWNOŚCIĄ

- W tym zakresie istotne są działania miasta podejmowane wobec osób z niepełnosprawnością, ze szczególnymi potrzebami w różnych obszarach ich funkcjonowania i na różnych etapach życia. Działania te są realizacją zobowiązań wynikających z przepisów prawa – polskiego i międzynarodowego – programów rządowych, realizacji zaleceń organów uprawnionych do oceny poziomu zgodności z przyjętymi konwencjami, dyrektywami europejskimi i ONZ.
- Rozwinięto działania związane z realizacją **ustawy o zapewnieniu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami**. W 2022 r. zebrano materiał z części biur i wydziałów UMG dotyczący poprawy dostępności – na tej podstawie sporządzono propozycję harmonogramu poprawy dostępności dla osób ze szczególnymi potrzebami.
- Przygotowano projekt szkoleń pt. „Dostępne piątki” dla pracowników UMG i jednostek organizacyjnych, obejmujący swoim zakresem omówienie wszystkich obszarów dostępności oraz praktyczne rozwiązania dotyczące zapewnienia dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami. Realizacja cyklu zaplanowana została na lata 2023–2025.
- Do warunków konkursów na realizację zadań publicznych wprowadzono obowiązek zapewnienia dostępności dla osób ze szczególnymi potrzebami. Organizacje pozarządowe otrzymały kwestionariusz do samobadania możliwości zapewnienia dostępności (jako załącznik do szczegółowych warunków konkursu). Przy ocenie oferty był brany pod uwagę opis poziomu dostępności.
- Przygotowano i przeprowadzono konkurs na realizację zadania publicznego „Lider dostępności”, którego celem był wybór konsorcjum organizacji pozarządowych, które wesprze pozostałe organizacje korzystające z miejskich środków publicznych w zapewnieniu dostępności osobom chcącym skorzystać z oferty NGO. W 2022 r. zdecydowano też o kontynuacji tego projektu.
- Aby poprawić komunikację między zainteresowanymi stronami, w jednostkach organizacyjnych Gminy Miasta Gdańsk zostały wyznaczone **osoby odpowiedzialne za dostępność**. Udzielono wsparcia merytorycznego pod kątem zapewnienia dostępności usług świadczonych przez wydziały i biura UMG oraz jednostki organizacyjne, m.in. w obszarach poprawy dostępności transportu zbiorowego, oferty kulturalnej czy planowanych inwestycji.

- W spółkach miejskich prowadzone były **szkolenia podnoszące umiejętności i kompetencje społeczne z zakresu dostępności** oraz standardów współpracy i obsługi osób ze szczególnymi potrzebami (np. służba przygotowawcza kierowców i motorniczych GAIIT) oraz konsultacje w sprawach wydarzeń miejskich pod kątem dostępności (Jarmark Dominikański i Jarmark Bożonarodzeniowy).
- Kontynuowano **Gdański Program Mieszkalnictwa Społecznego dla osób/rodzin zagrożonych wykluczeniem społecznym** na lata 2016–2023, którego celem jest integrowanie działań związanych z polityką mieszkaniową oraz pomocą i integracją społeczną. W 2022 r. na cele programu przeznaczono z zasobu lokalowego gminy kolejne 10 mieszkań (7 przeznaczono na mieszkanie wspomagane, a 3 – na mieszkania ze wsparciem). Ponadto kontynuowano prace koncepcyjne nad przygotowaniem inwestycji na cele społeczne związane z realizacją programu. Ogółem w 2022 r. w ramach programu funkcjonowało 189 mieszkań; wsparciem objęto łącznie 439 osób: w 74 mieszkaniach wspomaganych w 14 projektach objęto pomocą 279 osób, a w 115 mieszkaniach ze wsparciem w 6 projektach uczestniczyło 160 osób. W 2022 r. 2 mieszkania ze wsparciem zostały przekształcone w mieszkania docelowe. Osoby z niepełnosprawnością są również objęte wsparciem z zakresu Modelu mieszkań wspomaganych Gdańskiego Programu Mieszkalnictwa Społecznego. W 2022 r. prowadzono 16 mieszkań wspomaganych, w których zapewniono 57 miejsc dla osób z niepełnosprawnością; wsparciem objęto 87 osób.

Rewitalizacja

Rewitalizacja to proces rozwiązywania złożonych problemów społeczno-gospodarczych i przestrzennych, stanowiący element zrównoważonej polityki miejskiej. Przy uwzględnieniu potrzeb społeczności lokalnej, zagadnień ekonomicznych, przestrzennych, infrastrukturalnych czy przyrodniczych proces rewitalizacji stanowi szansę na odwrócenie negatywnych trendów rozwojowych. Wymaga skoordynowanych i kompleksowych przedsięwzięć, skoncentrowania na wspólnych celach oraz szerokiej współpracy – m.in. samorządu lokalnego, organizacji społecznych, a także podmiotów prywatnych. Tylko takie zintegrowane, całościowe i wielowątkowe podejście do rewitalizacji daje szansę powodzenia i trwałej poprawy jakości życia mieszkańców Gdańska.

- Działania rewitalizacyjne zostały zaplanowane w **Gminnym Programie Rewitalizacji (GPR) na lata 2017–2023**. Program adresowany jest do mieszkańców zdegradowanych terenów miejskich o istotnych wartościach kulturowych, gdzie negatywne procesy społeczne, środowiskowe, gospodarcze i przestrzenne występują w szczególnym nasileniu. Są to następujące 4 podobszary:
 - Biskupia Górka-Stary Chełm;
 - Dolne Miasto-Plac Wałowy-Stare Przedmieście;
 - Nowy Port z Twierdzą Wisłoujście;
 - Orunia.
- Proces wdrażania GPR wspiera **Komitet Rewitalizacji**, który stanowi forum współpracy i dialogu między przedstawicielami mieszkańców, organizacjami pozarządowymi, przedsiębiorcami oraz wspólnotami mieszkaniowymi. W 2022 r. odbyły się 2 posiedzenia Komitetu Rewitalizacji, na których przedstawiono stan zaawansowania działań rewitalizacyjnych we wszystkich podobszarach.
- W 2022 r. opracowano dokument **„Delimitacja obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji”**, w którym przeanalizowano obszar całego miasta za pomocą wskaźników społecznych, gospodarczych, środowiskowych, przestrzenno-funkcyjnych i technicznych w celu wskazania terenów najbardziej dotkniętych negatywnymi zjawiskami. Badanie wykazało, że sytuacja w obecnych podobszarach rewitalizacji nie poprawiła się na tyle, by uznać, że zostały w nich w pełni spełnione cele rewitalizacji. Wskazano również kilka innych miejsc zagrożonych degradacją. W dokumencie zarekomendowano utrzymanie dotychczasowych granic podobszarów: Dolne Miasto-Plac Wałowy-Stare Przedmieście, Biskupia Górka-Stary Chełm oraz Nowy Port z Twierdzą Wisłoujście, a także poszerzenie podobszaru Orunia o oruńskie kolonie mieszkaniowe zlokalizowane w rejonie ulic Żabiej, Przybrzeżnej, Kolonia Rola, Kolonia Zaranie.
- W ramach rewitalizacji **Biskupiej Górki i Starego Chełmu** w 2022 r.:
 - w Centrum Wsparcia Seniora na Biskupiej Górcie wspierano grupę 16 osób w wieku senioralnym w zakresie sprawności ruchowej, pobudzania kreatywności i wzmacniania pamięci;

- realizowano umowę na roboty budowlane polegające na wykonaniu remontu lokalu przy ul. Styp-Rekowskiego 16 i jego adaptacji do prowadzenia działań społecznych w ramach Centrum Wsparcia Rodziny;
- zakończono przebudowę ul. Górka wraz z infrastrukturą techniczną i rozpoczęto przebudowę ulic: Biskupiej, Na Stoku, Salwator i Zaroślak;
- w ramach przebudowy i modernizacji elementów budynków mieszkalnych i ich otoczenia opracowana została dokumentacja techniczna na inwestycje w 13 budynkach komunalnych. Wszystkie otrzymały pozwolenia na budowę. Realizowano roboty budowlane na przebudowę budynków komunalnych: Salwator 7, Rogaczewskiego 45, Biskupia 8a, 11, 17 i 27, Na Stoku 12b, 35, 39 i 40. Przeprowadzono również roboty budowlane w 10 budynkach wspólnot mieszkaniowych: Biskupia 4, 8, 20, 29, 30 i 33, Górka 11, Na Stoku 10, Zaroślak 1 i 4;
- podpisano umowę na opracowanie projektu urządzenia przestrzeni publicznej i terenów zielonych przy ul. Biskupiej, uzgodnienia z Gdańskim Zarządem Dróg i Zieleni oraz Pomorskim Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków;
- zakończono realizację umowy z Fundacją Gdańską, dzięki której zagospodarowano podwórka w kwartale ulic: Biskupiej, Salwator i Na Stoku oraz przestrzeń wzdłuż schodów między ul. Biskupią a Pohulanką;
- przeprowadzono, na podstawie rozstrzygniętego konkursu powierzenia zadań organizacjom pozarządowym, działania animacyjne w Centrum Wsparcia Seniora oraz w społeczności w podwórku przy ul. Górka.
- W zakresie rewitalizacji **Nowego Portu z Twierdzą Wisłoujście** w 2022 r.:
 - prowadzono działania Centrum Wsparcia Rodzin, które jest odpowiedzialne m.in. za prowadzenie zajęć dla matek z dziećmi z rodzin dysfunkcyjnych; w tym samym lokalu organizowane były również zajęcia Klubu Aktywnego Mieszkańca;
 - w wyremontowanym w 2019 r. lokalu przy ul. Na Zaspę 53 kontynuowano działalność Youth Point – placówki wsparcia dziennego, z której usług korzysta ok. 40 osób w wieku 13–18 lat, a która oferuje zajęcia socjoterapeutyczne, pogotowie lekcyjne, wsparcie pedagogiczne oraz psychologiczne;
 - realizowano umowę na opracowanie dokumentacji projektowej przebudowy placu przy przystani promowej na podstawie koncepcji urbanistyczno-architektonicznej wybranej uprzednio w konkursie wraz z zaleceniami i wytycznymi Pomorskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków;
 - w 2022 r. zrealizowano roboty budowlane w 8 wspólnotach mieszkaniowych (Bliska 9-9a, ks. Góreckiego 6 i 6a, Rybołowców 3a, Strajku Dokerów 11, 17 i 19 oraz Wilków Morskich 7);
 - zakończono roboty budowlane przy przebudowie i modernizacji dróg wraz z infrastrukturą podziemną na ulicach: Góreckiego, Strajku Dokerów oraz Wilków Morskich;
 - zakończono realizację umowy z Fundacją Gdańską. Zagospodarowano podwórka przy pl. ks. J. Gustkowicza i ul. Na Zaspę 53;
 - zlecono, na podstawie rozstrzygniętego konkursu powierzenia zadań organizacjom pozarządowym, prowadzenie działań animacyjnych i profilaktycznych wśród młodzieży i dorosłych mieszkańców w obrębie podwórek na ul. Strajku Dokerów, ul. Góreckiego i ul. Wilków Morskich; celem animacji społeczności była zmiana podejścia mieszkańców w kierunku współodpowiedzialności za przestrzeń podwórka.
- W obrębie rewitalizacji **Dolnego Miasta, Placu Wałowego i Starego Przedmieścia** w 2022 r.:
 - prowadzono prace archeologiczne dotyczące zagospodarowania terenu przyległego przy ul. Królikarnia oraz kontynuowano działania społeczne w wyremontowanym budynku Królikarnia 13;
 - kontynuowało działalność Centrum Wsparcia i Terapii Rodzin przy ul. Radnej 3/2, które prowadzi wsparcie psychoterapeutyczne i psychologiczne, treningi, animację, wsparcie psychiatryczne, asystenturę, interwencję oraz diagnozę rodzin i uczestników projektu;
 - kontynuowano opracowanie dokumentacji technicznej dla zadania „Zagospodarowanie terenu pl. Wałowego na podstawie wyłonionej w konkursie koncepcji urbanistyczno-

14. | ZAGADNIENIA HORYZONTALNE

- RÓWNE SZANSE, REWITALIZACJA, BEZPIECZEŃSTWO, ŚRODOWISKO, SMART CITY

- architektonicznej z uwzględnieniem zaleceń pokonkursowych i wytycznych Pomorskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków”;
 - o rozpoczęto roboty budowlane dla zadania „Zagospodarowanie Opływu Motławy wraz z bastionami”;
 - o w ramach modernizacji i remontów budynków oraz ich otoczenia wykonano remont budynków komunalnych przy pl. Wałowym 5 i 9, ul. Dolna Brama 4 i 6 oraz ul. Pod Zrębem 5b. Rozpoczęto także remont budynków przy ul. Królikarnia 1 i 2. Wykonano remonty 4 budynków wspólnot mieszkaniowych: ul. Dobra 2, Fundacyjna 7, Polna 1-4 oraz Toruńska 8;
 - o w ramach przebudowy i modernizacji dróg i infrastruktury podziemnej zakończono roboty budowlane na ul. Przyokopowej, Wierzbowej i Polnej oraz dwukrotnie ogłoszono przetarg dla ul. Chłodnej, Sempołowskiej, Królikarnia i Reduta Dzik;
 - o kontynuowano umowę ze stowarzyszeniem Opowiadacze Historii Dolnego Miasta na realizację zadania polegającego na animacji społecznej mieszkańców kwartałów i wspólnej realizacji zagospodarowania podwórek przy ul. Chłodnej 9-10 oraz przy ulicach: Przesmyk, Łąkowej, Jaskółczej i Dolnej;
 - o rozstrzygnięto konkurs na powierzenie zadań organizacjom pozarządowym – na jego podstawie zlecono prowadzenie w podwórkach działań animacyjnych mających na celu podtrzymanie wśród mieszkańców poczucia wspólnej odpowiedzialności za efekty rewitalizacji podwórek.
- W zakresie rewitalizacji **Oruni** w 2022 r.:
 - o zakończono budowę placówki na potrzeby realizacji zadań z zakresu usług społecznych przy ul. Dworcowej 11;
 - o po zakończeniu przebudowy przekazano w użytkowanie budynek ratusza przy ul. Gościnniej 1 – to siedziba oddziału Wojewódzkiej i Miejskiej Biblioteki Publicznej oraz Rady Dzielnicy; powstało miejsce do prowadzenia działań społecznych przez Gdańską Fundację Innowacji Społecznej;
 - o prowadzono prace nad dokumentacją dla zadania rewaloryzacji Rynku Oruńskiego wraz z przebudową układu drogowego i infrastruktury technicznej;
 - o w projekcie modernizacji i remontów budynków mieszkalnych wraz z otoczeniem na Oruni miasto współpracowało z 20 partnerami: wspólnotami mieszkaniowymi oraz 1 spółdzielnią mieszkaniową; w 2022 r. roboty budowlane zakończyły 3 wspólnoty mieszkaniowe (Junacka 5, Trakt św. Wojciecha 65, Żuławska 17/18);
 - o przeprowadzono remonty w 11 budynkach komunalnych: Trakt św. Wojciecha 81, 83, 85, 101, 103a, 109 i 111, Rejtana 18, Gościnną 14, 16 i 18; pozostał 1 budynek w trakcie przygotowywania dokumentacji: Rejtana 20;
 - o zakończono realizację przez Gdańską Fundację Inicjatyw Społecznych umowy na prowadzenie działań podwórkowych na lata 2020–2022. Działania odbywały się na podwórkach przy ul. Trakt św. Wojciecha 93, 95, 97, 99, 101 i 103a;
 - o rozstrzygnięto konkurs na powierzenie zadań organizacjom pozarządowym, na podstawie którego zlecono prowadzenie działań animacyjnych wśród młodzieży i osób dorosłych w okolicy adresu ul. Ubocze 24; w działania animacyjne zaangażowano lokalną społeczność do prac nad estetyzacją terenów zielonych w tej lokalizacji.

Bezpieczeństwo

Jedną z podstawowych potrzeb człowieka, odgrywającą dużą rolę w wartościowaniu otoczenia i ocenie jakości życia, jest bezpieczeństwo. Poziom bezpieczeństwa jest szczególnie ważny w odniesieniu do przestrzeni publicznych pełniących funkcję miejsc spotkań i aktywności mieszkańców. W 2022 r. poczucie bezpieczeństwa warunkowała przede wszystkim agresja Federacji Rosyjskiej wobec Ukrainy, a w mniejszym stopniu utrzymujący się stan zagrożenia epidemicznego COVID-19. Bezpieczeństwo ma szczególnie istotne znaczenie w ujęciu zdrowia publicznego, ekonomicznym, środowiskowym, infrastrukturalnym, a także w zakresie mobilności i transportu oraz integracji społecznej i kulturowej. Kompleksowe działania zapewniające indywidualne i zbiorowe poczucie bezpieczeństwa przeciwdziałają różnego rodzaju konfliktom, polaryzacji

społecznej i segregacji przestrzennej. Jednocześnie stanowią odpowiedź na zmieniające się wymogi społeczne w zakresie bezpieczeństwa i komfortu życia.

- W działania związane z przyjmowaniem dużej liczby uchodźców z Ukrainy w 2022 r. w wyniku **konfliktu zbrojnego** zaangażowanych było szereg gdańskich służb, odgrywających ważną rolę w zapewnieniu bezpieczeństwa zarówno osobom przyjeżdżającym z terenów Ukrainy, jak i mieszkańcom Gdańska. Wydział Bezpieczeństwa i Zarządzania Kryzysowego, a w nim Miejskie Centrum Zarządzania Kryzysowego pozostawały w stałym kontakcie z Wojewódzkim Centrum Zarządzania Kryzysowego, służbami, inspekcjami sanitarnymi, jednostkami organizacyjnymi miasta, wydziałami UMG, służbami ratowniczymi, porządkowymi i granicznymi oraz innymi podmiotami w zakresie działań związanych z pomocą udzielaną obywatelom Ukrainy. Na potrzeby koordynacji działań został powołany specjalny interdyscyplinarny zespół.
- Konflikt zbrojny toczący się za wschodnią granicą Polski stwarza realne zagrożenie również z punktu widzenia cyberbezpieczeństwa. Dlatego też w 2022 r. Gdańska Agencja Rozwoju Gospodarczego (GARG) podjęła działania zmierzające do ograniczenia ryzyka o tym zakresie: **zlecono przeprowadzenie audytu bezpieczeństwa**, w tym m.in. przeprowadzono kontrolowany atak na systemy informatyczne GARG w celu wykrycia potencjalnych luk w zabezpieczeniach oraz przeszkolono pracowników z zakresu bezpieczeństwa w sieci. Ponadto w najbardziej newralgicznym okresie GARG zadbała o **dotatkową ochronę Centrum Biurowego KOGA** w związku z wprowadzeniem na terytorium Polski podwyższonego stopnia alarmowego oraz stopnia alarmowego CRP (na podstawie ustawy o działaniach antyterrorystycznych). Zgodnie z zarządzeniem nr 40 Prezesa Rady Ministrów w sprawie wprowadzenia stopnia alarmowego CRP 3. stopnia CHARLIE-CRP na całym terytorium Rzeczypospolitej Polskiej w 2022 r. w Centrum Biurowym KOGA wprowadzono dodatkowy posterunek ochrony fizycznej. Dodatkowej weryfikacji poddawane były osoby wjeżdżające na teren obiektu, osoby wchodzące do budynku oraz wnoszone przez nich paczki/torby.
- Rozpoczęto realizację **Miejskiego Programu Zapobiegania Przemocności oraz Porządku Publicznego i Bezpieczeństwa Obywateli** uchwalonego na lata 2022–2024. Do jego głównych założeń zaliczają się: poprawa poziomu bezpieczeństwa i porządku publicznego przez zmniejszenie liczby przestępstw i wykroczeń, wzrost poczucia bezpieczeństwa, kształtowanie właściwych postaw dzieci i młodzieży, zapobieganie zachowaniom patologicznym, pomoc osobom w kryzysie, poprawa bezpieczeństwa pożarowego, bezpieczeństwa w ruchu drogowym czy bezpieczeństwa ekologicznego. W 2022 r. realizowano 39 przedsięwzięć oraz prowadzono kampanie w mediach społecznościowych. Działania dotyczyły m.in kształtowania odpowiednich postaw i wartości w celu wyrobienia u młodzieży indywidualnej i zbiorowej odpowiedzialności, bezpieczeństwa w ruchu drogowym, bezpieczeństwa pożarowego, podniesienia poziomu bezpieczeństwa osób w podeszłym wieku („Bezpieczny senior”), bezdomnych, imigrantów oraz turystów na terenie miasta („Bezpieczny turysta”), jak również właściwej gospodarki odpadami czy profilaktyki uzależnień łącznie w ww. projektach, kampaniach, programach, konkursach, interwencjach, poradach, festynach, spotkaniach wzięło udział ok. 85 tys. osób, w tym m.in. dzieci w wieku przedszkolnym, uczniowie szkół, rodzice, seniorzy, osoby będące w kryzysie oraz wykluczone społecznie.
- Miasto kontynuowało wspieranie działalności **Komendy Miejskiej Państwowej Straży Pożarnej w Gdańsku (KM PSP)**, która jest umundurowaną formacją przeznaczoną przede wszystkim do zwalczania pożarów, wybuchów oraz innych miejscowych zagrożeń. Drugim ważnym aspektem działań KM PSP jest sprawowanie nadzoru nad przestrzeganiem przepisów w zakresie ochrony przeciwpożarowej na terenie miasta. Siedziba KM PSP znajduje się przy ul. Beniowskiego 7. W celu umożliwienia podjęcia szybkich interwencji na terenie Gdańska funkcjonuje 6 jednostek ratowniczo-gaśniczych (JRG):
 - JRG nr 1 (ul. Partyzantów 34) – jednostka dodatkowo włączona jest do grupy ratownictwa technicznego;
 - JRG nr 2 (ul. Siennicka 30/ 40) – jednostka dodatkowo włączona jest do grupy ratownictwa wodno-nurkowego;
 - JRG nr 3 (ul. Trakt Św. Wojciecha 263) – jednostka dodatkowo włączona jest do krajowej bazy sprzętu logistycznego;
 - JRG nr 4 (ul. Marynarki Polskiej 177);
 - JRG nr 5 (ul. Beniowskiego 7);

14. | ZAGADNIENIA HORYZONTALNE

- RÓWNE SZANSE, REWITALIZACJA, BEZPIECZEŃSTWO, ŚRODOWISKO, SMART CITY

- o JRG nr 6 (ul. Jabłoniowa 5) – jednostka dodatkowo włączona jest do grupy poszukiwawczo-ratowniczej).

Na koniec 2022 r. w KM PSP zatrudnionych było 311 funkcjonariuszy i 8 pracowników cywilnych, w tym 4 osoby w korpusie służby cywilnej oraz 4 osoby na stanowiskach pomocniczych, robotniczych i obsługi.

Strażacy w 2022 r. podjęli łącznie 5576 interwencji (o 3,3 % mniej niż w 2021 r.). Na liczbę tę złożyły się 1424 pożary, 3581 miejscowych zagrożeń oraz 571 fałszywych alarmów. Średnio jednostki gdańskiej straży pożarnej wyjeżdżały do zdarzeń ok. 15 razy w ciągu 1 doby.

Z budżetu miasta dofinansowano bieżącą działalność straży kwotą 225 tys. zł. Dofinansowano m.in. zakup ciężkiego samochodu ratowniczo-gaśniczego MAN TGM, doposażono salę edukacyjną Ognik w trenażery do symulacji wybuchu ognia i jego gaszenia oraz zakupiono materiały promocyjne propagujące bezpieczeństwo przeciwpożarowe.

Działanie Państwowej Straży Pożarnej na terenie miasta wspierają 3 jednostki Ochotniczej Straży Pożarnej (OSP), które z uwagi na wysoki poziom wyposażenia i wyszkolenia są włączone do krajowego systemu ratowniczo-gaśniczego. Dwie z nich to typowe jednostki OSP przewidziane do prowadzenia działań ratowniczo-gaśniczych (OSP Gdańsk-Sobieszewo z siedzibą przy ul. Turystycznej 28 oraz OSP Gdańsk-Świbno z siedzibą ul. Boguckiego 98), trzecią formacją OSP jest jednostka wyspecjalizowana w działaniach poszukiwawczo-ratowniczych z siedzibą przy ul. Jabłoniowej 5 – zmiana siedziby z ul. Beniowskiego 7). Miasto w 2022 r. dofinansowało działanie OSP kwotą 355,5 tys. zł, którą przeznaczono m.in. na zapewnienie gotowości bojowej i sprzętu. Dodatkowo zrealizowano umowę dotyczącą z Urzędem Marszałkowskim, w ramach której zakupiono piętę ratowniczą.

Zapewnienie należytego stanu bezpieczeństwa i porządku publicznego na terenie miasta to główne zadanie funkcjonariuszy **Komendy Miejskiej Policji (KMP)**. Siedziba KMP znajduje się przy ul. Nowe Ogrody 27. Rejon miasta podzielony jest administracyjnie na 8 komisariatów:

- o I Komisariat Policji (ul. Platynowa 6f);
- o II Komisariat Policji (ul. Długa Grobla 4);
- o III Komisariat Policji (ul. Biała 1a);
- o IV Komisariat Policji (ul. Kaprów 14);
- o V Komisariat Policji (ul. Obrońców Wybrzeża 19);
- o VI Komisariat Policji (ul. Kasztanowa 6);
- o VIII Komisariat Policji (ul. Kartuska 245);
- o IX Komisariat Policji (ul. Balcerskiego 35).

Z budżetu miasta przekazano KMP środki w wysokości 190,8 tys. zł na fundusz wsparcia realizacji konkretnych zadań, w tym na dodatkowe patrole, zakup samochodu służbowego typu SUV, specjalistycznego sprzętu oraz realizację „Miejskiego programu zapobiegania przestępczości oraz ochrony bezpieczeństwa obywateli i porządku publicznego”. Na koniec 2022 r. KMP zatrudniała 1052 funkcjonariuszy, którzy brali udział w zabezpieczeniach wydarzeń na terenie miasta, w tym największych, tj. Jarmarku św. Dominika i imprez towarzyszących, uroczystości związanych z obchodami rocznicy Sierpnia '80, Morskich Żeglarskich Mistrzostw Polski, meczów żużlowych I ligi z udziałem drużyny Wybrzeże Gdańsk, meczów piłki nożnej w ramach Lotto Ekstraklasy z udziałem drużyny Lechia Gdańsk, meczów piłki nożnej w ramach Ligi Konfederacji z udziałem Lechii Gdańsk, koncertu Dawida Podsiadły, zawodów High League, koncertu Letnie Brzmienie czy Mistrzostw Świata w Siatkówce. Funkcjonariusze strzegli bezpieczeństwa mieszkańców Gdańska i kibiców nie tylko na stadionach i trasach dojazdowych, lecz także na terenie całego miasta.

- W zapewnieniu porządku i bezpieczeństwa z policją współpracuje **Straż Miejska**. W 2022 r. efektem wspólnych działań było m.in. zabezpieczenie imprez masowych (102 imprezy). Siedziba Straży Miejskiej znajduje się przy ul. Elbląskiej 54/60. W jej strukturze funkcjonują następujące referaty:
 - o Referat Interwencyjny (ul. Elbląska 54/60);
 - o I Referat Dzielnicowy (ul. Gospody 2c);
 - o II Referat Dzielnicowy (ul. Elbląska 54/60);
 - o III Referat Dzielnicowy (al. Grunwaldzka 186);
 - o IV Referat Dzielnicowy (ul. Orfeusza 2);
 - o V Referat Dzielnicowy (ul. Wilanowska 2);

- o VI Referat Dzielnicowy (ul. Elbląska 54/60);
- o Referat Ekologiczny (ul. Biała 1b);
- o Referat Profilaktyki (ul. Elbląska 54/60).

Straż Miejska w Gdańsku w 2022 r. podjęła 53 466 interwencji (60 578 w 2021 r.), udzielając 2925 pouczeń (7583 w 2021 r.), wystawiając 46 612 mandatów karnych (49 035 w 2021 r.) oraz 1935 wniosków o ukaranie do sądu (1706 w 2021 r.). Ważnym obszarem działalności Straży Miejskiej jest przeciwdziałanie nielegalnemu spalaniu odpadów. W strukturze Straży Miejskiej funkcjonuje Referat Ekologiczny – Eko Patrol, którego główne zadania to: walka z paleniem odpadami w piecach, egzekwowanie obowiązku segregacji odpadów oraz kontrola nad gospodarką odpadami. Funkcjonariusze zostali wyposażeni w mobilne laboratorium i prowadzą systematyczne kontrole w sezonie grzewczym. Od lutego 2022 r. w Referacie Ekologicznym wyodrębniono Sekcję Ochrony Zwierząt, będącą elementem miejskiego systemu pomocy zwierzętom.

Na numer alarmowy 986 mieszkańcy zgłaszają potrzebę podjęcia interwencji. W 2022 r. dyżurni Straży Miejskiej odebrali 25 407 zgłoszeń. Dotyczyły one m.in. wykroczeń drogowych – 14 766 zgłoszeń; ochrony środowiska i gospodarowania odpadami – 2894 zgłoszenia; zwierząt – 2691 zgłoszeń.

W 2022 r. wyposażenie Straży Miejskiej zostało uzupełnione o 3 samochody specjalistyczne do przewodu osób zatrzymanych. Do zadań Straży Miejskiej należy również obsługa systemu miejskiego monitoringu. Całodobowo przestrzeń publiczną jest monitorowana przy wykorzystaniu 451 kamer (416 w 2021 r.), w tym 187 kamer obrotowych (173 w 2021 r.) oraz 264 kamer stałopozycyjnych i dookólnych (243 w 2021 r.). Operatorzy monitoringu w 2022 r. ujawnili i przekazali dyżurnym komisariatów policji 2028 zdarzeń, a 418 zostało bezpośrednio przekazanych do interwencji patrolom Straży Miejskiej.

- W przypadku wystąpienia sytuacji kryzysowej i niebezpieczeństw w Gdańsku w gotowości są służby ratownicze oraz miejskie struktury, które – dysponując wiedzą i sprzętem – podejmują działania ratownicze, przeciwdziałają zagrożeniu i ratują życie gdańszczan. W dalszym ciągu jednym z kluczowych elementów zarządzania kryzysowego z dostępem do systemów wykrywania i alarmowania oraz wczesnego ostrzegania ludności jest **Miejskie Centrum Zarządzania Kryzysowego (MCZK)**, które znajduje się w strukturze Wydziału Bezpieczeństwa i Zarządzania Kryzysowego. Przez 24 godz. na dobę dyżurni, wykorzystując obrazy z kamer systemu monitoringu oraz dane otrzymywane z terenu miasta, podmiotów i instytucji współdziałających, monitorują zaistniałe zagrożenia i reagują na nie. Najważniejsze informacje o wszelkich zagrożeniach i utrudnieniach są przekazywane mieszkańcom w ciągu kilku sekund dzięki mobilnemu systemowi informacji SISMS z wykorzystaniem komunikacji 3 kanałami: SMS-em, e-mailem lub przez aplikację Blisko. Pod koniec 2022 r. w Gdańsku liczba rejestracji w systemie wynosiła ok. 59 tys. Podczas zdarzeń o charakterze kryzysowym w MCZK odbywają się posiedzenia Miejskiego Zespołu Zarządzania Kryzysowego. MCZK to również miejsce, w którym koordynowane są działania związane z bezpieczeństwem przestrzeni publicznej podczas organizowanych różnego rodzaju wydarzeń, takich jak imprezy masowe, zgromadzenia publiczne czy inne mogące mieć wpływ na właściwe funkcjonowanie miasta. Dyżurni MCZK monitorują stan 47 defibrylatorów zainstalowanych w przestrzeni publicznej miasta oraz Miejskiego Systemu Ostrzegania i Alarmowania, w którym zainstalowane są 82 syreny elektroniczne.
- Na terenie Gdańska, w celu zwiększenia bezpieczeństwa, każdego roku są **przeprowadzane ćwiczenia i działania treningowe**. W 2022 r. przeprowadzono ćwiczenie obronne pod kryptonimem „Motława 22”, w ramach którego sprawdzono reagowanie poszczególnych wydziałów, biur UMG oraz jednostek organizacyjnych miasta na konieczność wykonania określonego zadania operacyjnego. Ponadto sprawdzono procedury ewakuacji PSM Przymorze oraz DPS Orunia. Uczestniczono w comiesięcznych treningach systemu powszechnego ostrzegania wojsk i ludności cywilnej o zagrożeniach uderzeniem z powietrza oraz przeprowadzono akcję kurierską.
- Ponadto odbyły się **ćwiczenia z zakresu zarządzania kryzysowego**, tj.: ochrony przeciwpowodziowej przy Miejskim Magazynie Przeciwpowodziowym, zakładów dużego i zwiększonego ryzyka w zakresie sprawdzenia Zewnętrznych Planów Ratowniczych i współdziałania służb ratowniczych z MCZK i jednostkami samorządu terytorialnego, uruchomienia zapasowego stanowiska kierownika KM PSP w MCZK.
- W celu zwiększenia bezpieczeństwa uczestników ruchu kontynuowany jest **Miejski Program Bezpieczeństwa Ruchu Drogowego**. Miasto sukcesywnie dąży do uspokajania ruchu drogowego. W 2022 r. strefa tempo 30 została poszerzona o 3 km kolejnych odcinków. Łącznie obejmuje ona 619,9 km, co stanowi 66,4% dróg publicznych w mieście. Dokonano również przebudowy

infrastruktury drogowej w celu spowolnienia ruchu i zwiększenia bezpieczeństwa pieszych (m.in. progi zwalniające, zężenia jezdni, azyle, separatory ruchu). Kontynuowano także program edukacyjny „Gotowi do drogi – Autochodzik” skierowany do dzieci w wieku 4–9 lat, nauczycieli i rodziców. W 2022 r. zrealizowano 2 konkursy edukacyjne: „Odblaskowa Bombka” oraz „Koła Stop – robisz krok”. Działania mające poprawić komfort i bezpieczeństwo poruszania się po mieście pieszo, rowerem oraz komunikacją miejską są realizowane również w ramach **Planu Zrównoważonej Mobilności Miejskiej dla Gdańska 2030**. W 2022 r. liczba wypadków w ruchu drogowym spadła o 47 (-12%) w porównaniu z 2021 r. Zmalała również liczba poszkodowanych – o 47 (-12%). W zakresie kolizji drogowych zaistniałych w 2022 r. odnotowano spadek o 875 (-12%) w stosunku do 2021 r.

- Projektem mającym zapewnić wzrost bezpieczeństwa mieszkańców jest **„Jaśniejszy Gdańsk”**. Program polega na instalacji latarni w miejscach do tej pory pozbawionych oświetlenia. Systematycznie oświetlane są ulice, ciągi piesze i dojścia do szkół. W 2022 r. oświetlono 12,3 km ulic, chodników i ciągów pieszych w 37 kolejnych lokalizacjach za kwotę blisko 4 mln zł.
- W Gdańsku panują specyficzne warunki klimatyczne i terenowe, powodujące ryzyko wystąpienia wszystkich rodzajów powodzi. W przypadku wystąpienia powodzi Prezydent Miasta Gdańska zwołuje posiedzenie Miejskiego Zespołu Zarządzania Kryzysowego, by podjąć działania wymagające koordynacji akcji ratowniczej i zaangażowania w nią sił i środków na różnych szczeblach administracyjnych. Materiałem pomocniczym dla działań koordynacyjnych jest **„Plan operacyjny ochrony przed powodzią miasta Gdańska”**, który określa zakres zadań poszczególnych służb i jednostek miejskich w celu zwiększenia odporności miasta – m.in. na występowanie nawalnych deszczów, nagłych powodzi czy innych ekstremalnych zjawisk pogodowych. W 2022 r. wdrażano także **„Plan adaptacji do zmian klimatu dla miasta Gdańska”**, którego celem jest przygotowanie miasta i mieszkańców na konsekwencje zmian klimatu. Cały czas rozwijana jest **infrastruktura przeciwpowodziowa** miasta. Podstawę bezpieczeństwa przeciwpowodziowego Gdańska stanowi sieć 53 zbiorników retencyjnych o łącznej pojemności ok. 737,8 tys. m³, zlokalizowanych kaskadowo na potokach, co tworzy system niespotykany w innych polskich miastach. W 2022 r. trwała budowa zbiornika retencyjnego Jaśkowa Dolina oraz opracowywano dokumentację projektową zbiornika Kartuska, zbiornika Wileńska II na Potoku Królewskim oraz M2 na Potoku Maćkowym. Infrastrukturę przeciwpowodziową tworzy również ok. 21 tys. studni i 19,5 tys. wpustów ulicznych, ponad 300 km potoków i rowów, 598,7 km sieci kanalizacji deszczowej oraz 16 km wałów przeciwpowodziowych uwzględniając prawostronne obwałowanie Kanału Raduni. Dużą uwagę przykładana się także do zwiększania mikroretencji poprzez tworzenie łąk miejskich i ogrodów deszczowych. W omawianym roku powstało 9 nowych obiektów małej retencji (ogrodów deszczowych i niecek retencyjnych) o łącznej pojemności ponad 250 m³. Łącznie w 2022 r. w Gdańsku na gruntach gminnych funkcjonowały 44 obiekty zieleni retencyjnej (ogrody deszczowe i niecki trawiaste). Bieżący monitoring sytuacji hydrologicznej zapewniają: sieć 24 deszczomierzy, 2 stacje meteo oraz 76 stacji pomiarów poziomu wody na zbiornikach i ciekach. Dodatkowo kontynuowano budowę prawego wału przeciwpowodziowego Odplywu Motławy. W 2022 r. trwała budowa przepompowni ścieków „Portowa”, modernizacja przepompowni „Ołowianka II” oraz przebudowa przepompowni „Motława”.
- W przestrzeni publicznej miasta funkcjonuje **ogólnodostępna sieć defibrylatorów**. Ich łączna liczba wynosi 47. Dodatkowo aparaty zamontowane są również w pojazdach komunikacji miejskiej. W 2022 r. w defibrylator wyposażone było 186 pojazdów komunikacji miejskiej (164 w 2021 r.), w tym 97 autobusów i 89 tramwajów.
- Gdańsk jest pierwszym miastem w Polsce, które na szeroką skalę postanowiło wesprzeć mieszkańców w walce z zadłużeniem. Służy temu **Program Bezpieczeństwa Ekonomicznego i Wsparcia Osób Zadłużonych na lata 2016–2023**. Do działań pomocowych należą m.in.: doradztwo prawno-finansowe, edukacja, prowadzenie indywidualnych programów wyjścia z zadłużenia oraz programów pomocy ofiarom przestępstw i nadużyć ekonomicznych. W 2022 r. kontynuowana była działalność Centrum Bezpieczeństwa Ekonomicznego i Wsparcia Osób Zadłużonych przy al. Grunwaldzkiej 8, świadczącego bezpłatne usługi dla mieszkańców. Doradztwem w zakresie edukacyjnym i prawno-finansowym objęto 154 osoby podczas konsultacji indywidualnych oraz 890 osób przez prowadzoną infolinię. Z indywidualnych planów wyjścia z zadłużenia oraz programów pomocy ofiarom przestępstw i nadużyć ekonomicznych skorzystało 126 odbiorców. Zrealizowano akcje edukacyjne („Tydzień Bezpieczeństwa Ekonomicznego”, „Dzień bez Długów”) oraz wydano broszurę edukacyjną *Pocieszek – Przemoc Ekonomiczna*.

Środowisko

Ochrona środowiska to kluczowy aspekt zrównoważonego rozwoju. Silnie wybrzmiewa w niej, obok dążenia do zachowania dziedzictwa naturalnego, troska o przyszłość miasta i zapewnienie dobrych warunków życia kolejnym pokoleniom. Stan środowiska istotnie przekłada się na jakość życia mieszkańców – jest czynnikiem warunkującym m.in. stan zdrowia, możliwość wypoczynku i regeneracji, jakość przestrzeni publicznej. Do głównych celów związanych z ochroną środowiska należą: gospodarka obiegu zamkniętego, adaptacja do zmian klimatu, rozwijanie terenów zieleni i działania na rzecz bioróżnorodności, ochrona powietrza, wody i gleby oraz edukacja ekologiczna i budowanie świadomości społecznej. Zagadnienia te obejmują wiele obszarów działań miasta np. planowanie przestrzenne, transport, gospodarkę komunalną, politykę zdrowotną i społeczną, energetykę, turystykę. Te wzajemne powiązania sprawiają, że środowisko w istotny sposób oddziałuje na atrakcyjność Gdańska jako miejsca zamieszkania, pracy i spędzania czasu wolnego.

We wrześniu 2022 r. Rada Miasta Gdańska przyjęła – uchwałą nr LIV/1363/22 – zaktualizowany dokument „Gdańsk 2030 Plus Strategia Rozwoju Miasta”. Nowa wersja Strategii silniej akcentuje kwestie związane z ochroną środowiska i zrównoważonym rozwojem. Zestaw wartości strategicznych – kluczowych zasad dalszego rozwoju miasta – został powiększony o „środowisko przyrodnicze”, co zaakcentowało tym samym znaczenie m.in. walorów i zasobów przyrodniczych oraz odpowiedzialności za środowisko. Określone zostały nowe cele strategiczne, a jednym z nich jest Zielone Miasto. Wskazano również oczekiwane rezultaty realizacji celu Zielone Miasto do 2030 r.: redukcję emisji gazów cieplarnianych o 30%, zasadzenie 50 tys. drzew, zwiększenie pojemności zbiorników retencyjnych i zieleni retencyjnej do 1 mln m³ oraz wzrost mocy instalacji OZE (odnawialnych źródeł energii) do 90 MW.

GOSPODARKA OBIEGU ZAMKNIĘTEGO

- Łączna **masa odpadów komunalnych** zebranych z terenu Gdańska (z wyłączeniem odpadów budowlanych i rozbiórkowych) wyniosła 208,2 tys. ton i była nieznacznie niższa niż w 2021 r. Tym samym zatrzymany został wieloletni trend rosnący ilości wytwarzanych odpadów. Poziom przygotowania odpadów komunalnych do ponownego użycia i recyklingu wyniósł 36,3% i był wyraźnie wyższy, niż wymagają tego przepisy prawa (25% w 2022 r.).
- **Wybudowano Punkt Selektywnego Zbierania Odpadów Komunalnych (PSZOK)** przy ul. Elbląskiej 66, który zostanie otwarty w 2023 r. Kontynuowano prace związane przygotowawcze związane z powstaniem kolejnych PSZOK-ów.
- Kontynuowano następujące działania związane z **rozwojem instalacji do zagospodarowania odpadów**:
 - **modernizacja sortowni odpadów w Zakładzie Utylizacyjnym** w celu zwiększenie poziomu odzysku oraz zwiększenia mocy przerobowej linii do sortowania odpadów; inwestycja zakończona w lutym 2023 r.;
 - **budowa instalacji fermentacji odpadów biodegradowalnych** w celu usprawnienia systemu unieszkodliwiania bioodpadów selektywnie zebranych na terenie Gdańska i gmin sąsiednich. W 2022 r. zrealizowano wielokryterialną analizę budowy instalacji;
 - **rozbudowa podczyszczalni odcieków** – infrastruktury towarzyszącej dla instalacji przetwarzania odpadów w Zakładzie Utylizacyjnym. W 2022 r. trwały prace koncepcyjne i planistyczne polegające na wyborze odpowiedniej technologii oraz lokalizacji przedsięwzięcia;
 - **budowa instalacji termicznego przekształcania odpadów komunalnych**, która umożliwi zagospodarowanie odpadów nienadających się do recyklingu, w wyniku czego wytworzone zostaną: energia cieplna oraz energia elektryczna. Instalacja będzie funkcjonować od 2024 r.
- Kontynuowano rozszerzone usługi związane z selektywną zbiórką odpadów: **odbiór elektroodpadów oraz innych odpadów niebezpiecznych bezpośrednio z domów mieszkańców** (zebrano ponad 150 t odpadów), **pojemniki na małe elektroodpady** w przestrzeni miejskiej (zwiększono ich liczbę do 92, zebrano 121 t odpadów), **objazdową zbiórkę odpadów niebezpiecznych**, **odbiór tzw. odpadów zielonych** z zabudowy wielorodzinnej w formie specjalnych sobotnich odbiorów.
- Przyznano 34 dotacje na **usunięcie azbestu** o wartości 91,5 tys. zł; usunięto 58,6 t materiałów azbestowych.

- Prowadzono **86 spraw dotyczących nielegalnego magazynowania lub składowania odpadów** w miejscach do tego nieprzeznaczonych. Pracownicy Wydziału Środowiska UMG prowadzili terenowe czynności wyjaśniające, w niektórych sprawach współpracując z Wojewódzkim Inspektorem Ochrony Środowiska, Strażą Miejską oraz organami ścigania.
- Sekcja kontroli odpadów w Referacie Ekologicznym Straży Miejskiej w Gdańsku wykonała w 2022 r. 578 planowych **kontroli gospodarki odpadami** na podstawie zgłoszeń Wydziału Gospodarki Komunalnej oraz przeprowadziła na podstawie zgłoszeń mieszkańców 413 **interwencji dotyczących nieporządku** w pobliżu miejsc gromadzenia odpadów.
- Rozwijano współpracę w zakresie funkcjonowania systemu gospodarowania odpadami komunalnymi:
 - z **radami dzielnic** w celu wspólnego określenia priorytetów utrzymania czystości i porządku dla poszczególnych dzielnic;
 - z przedstawicielami spółdzielni mieszkaniowych i zarządców nieruchomości w ramach **zespołu eksperckiego ds. rozwoju systemu Gospodarki Odpadami Komunalnymi w Gdańsku** w celu poszukiwania rozwiązań w dziedzinie utrzymania czystości i porządku w mieście;
 - z mieszkańcami podczas **Gdańskich Dyżurów Altanowych**, które są okazją do zgłaszania opinii, problemów, postulatów oraz wymiany informacji dotyczących odpowiedzialnego postępowania z odpadami (w 2022 r. dyżury zorganizowano w 7 dzielnicach).
- Postawiono nowe wiaty śmietnikowe w ramach miejskich programów związanych z zagospodarowaniem podwórek: „**Wspólne Podwórko**” (w 2022 r. 3 nowe wiaty przy budynkach wspólnot mieszkaniowych) i „**Podwórka Gminne**” (22 nowe punkty gromadzenia odpadów przy budynkach gminnych). Ponadto rozpoczęto procedurę **projektowania 16 wiat śmietnikowych w obszarze Śródmieścia**. W tej sprawie zorganizowano spotkanie informacyjne z restauratorami, mieszkańcami i zarządcami nieruchomości. Przeprowadzono również analizę przestrzenną w zakresie możliwości **zaprojektowania wiat śmietnikowych w obszarze Biskupiej Górki**, która obecnie jest objęta rewitalizacją.

ODPORNOŚĆ NA ZMIANY KLIMATU

- Zmiany klimatu wpływają i będą wpływać na codzienne życie mieszkańców. Wyzwaniem, również dla Gdańska, jest poszukiwanie metod złagodzenia ich efektów oraz sposobów dostosowania się do nich. **Plan adaptacji do zmian klimatu dla Miasta Gdańska** (MPA) zakłada optymalne wykorzystanie posiadanych zasobów oraz walorów położenia Gdańska i pomaga miastu zidentyfikować zagrożenia i potrzeby związane ze zmianami klimatu.
- Jednym z odczuwalnych skutków zmian klimatu w przestrzeni miasta jest częstsze występowanie intensywnych zjawisk opadowych. Wobec coraz częstszych okresów bezdeszczowych **rozwój infrastruktury przeciwpowodziowej i odwodnieniowej** powinien wspomagać środowisko w okresach suszy. Miasto Gdańsk wprowadziło w 2018 r. politykę trójstopniowego zarządzania wodą opadową.
- W zakresie pierwszego stopnia zarządzania wodą opadową, polegającego na **zatrzymaniu opadu 10-letniego w krajobrazie** (zarówno w inwestycjach miejskich, jak i na nieruchomościach prywatnych), spółka Gdańskie Wody w 2022 r.:
 - uzgodniła projekty zawierające łącznie ok. 130 tys. m³ retencji w ramach zieleni retencyjnej (powierzchniowych systemów retencyjnych);
 - wykonała 9 obiektów małej retencji miejskiej o łącznej pojemności 254 m³, w skład których wchodzi 3 ogrody deszczowe (Granitowa i schronisko Promyk – w ramach Budżetu Obywatelskiego, Srebrna) oraz 6 niecek trawiastych (Małomiejska-Madalińskiego, Ptasia, Budowlanych, Rzeczpospolitej, Spadochroniarzy I i II, Bulońska-Myśliwska);
 - w ramach realizacji zewnętrznych wykonała system ogrodów deszczowych przy Międzynarodowych Targach Gdańskich (62m³).
- Ponadto w ramach odbiorów inwestycji miejskich do końca 2022 r. powstało 8 inwestycji, które dały dodatkowe powierzchnie retencyjne o wartości 4216 m² i pojemność retencyjną rzędu 1943 m³.
- Wydział Środowiska UMG udzielił **1 dotacji na wykonanie ogrodu deszczowego**.
- W zakresie drugiego stopnia zarządzania wodą opadową, polegającego na **zatrzymaniu wody 100-letniej w miejskich zbiornikach retencyjnych**, podjęto m.in. następujące działania:

- o kontynuowano budowę zbiornika Jaškowa Dolina;
 - o opracowywano dokumentację dla **budowy zbiorników: Kartuska** wraz z odpływem do potoku Strzelniczka, **Wileńska II** na Potoku Królewskim oraz **M-2 Starogardzka** na Potoku Maćkowym;
 - o podpisano umowę z wykonawcą aktualizacji dokumentacji projektowej dla budowy **zbiornika retencyjnego nr 3 Białowieska** na Potoku Oruńskim;
 - o podpisano umowy z wykonawcami robót oraz wykonano prace przygotowawcze dotyczące inwestycji związanych z przebudową **zbiornika retencyjnego nr 4** na Potoku Oliwskim;
 - o kontynuowano budowę prawego **wału przeciwpowodziowego Opływu Motławy**.
- W ramach trzeciego stopnia zarządzania wodą opadową, polegającego na **zarządzaniu kryzysowym** infrastrukturą w razie wystąpienia opadów ulewnych i nawałnych, w kwietniu 2022 r. odbyła się kolejna edycja **ćwiczeń przeciwpowodziowych służb kryzysowych i straży pożarnej** – po raz pierwszy z udziałem służb z sąsiednich gmin: Cedrów Wielkich, Kolbud, Pruszcza Gdańskiego i Żukowa. Celem ćwiczeń były: doskonalenie umiejętności praktycznych związanych z ochroną przeciwpowodziową w sytuacji kryzysowej, poznanie materiałów oraz sprzętu wykorzystywanego podczas tego typu akcji oraz współpraca międzygminna służb kryzysowych.
 - W celu ograniczenia ryzyka lokalnych podtopień rozpoczęto **przebudowę systemu odprowadzania wód opadowych ze skrzyżowania ulic Nowe Ogrody i 3 Maja**. Przebudowa infrastruktury odwodnieniowej w tym miejscu ma usprawnić odbiór wód opadowych. Inwestycja została zakończona w maju 2023 r. W 2022 r. wykonano również **odwodnienie skrzyżowania ulic Bulońskiej i Powstania Listopadowego**. Ponadto wykonano przebudowę kanalizacji deszczowej w ul. Stryjewskiego oraz renowację kanalizacji deszczowej metodą bezwykopową w al. Grunwaldzkiej, ul. Powstańców Warszawskich i Podwału Grodzkim. Trwały prace przygotowawcze związane z kolejnymi inwestycjami rozbudowy i modernizacji infrastruktury odwodnieniowej (m.in. przebudowy kanalizacji deszczowej, przebudowy układów odwodnieniowych).
 - W 2022 r. wykonano – w ramach Budżetu Obywatelskiego – **zielone torowisko w Brzeźnie** na 100-metrowym odcinku między pętlą Brzeźno a ul. Południową. Takie rozwiązanie służy ograniczeniu miejskiej wyspy ciepła, zwiększeniu retencji wody oraz ograniczeniu hałasu przejeżdżających tramwajów.

BIORÓZNORODNOŚĆ I TERENY ZIELENI

- W celu ochrony obszarów cennych przyrodniczo ustanowiono **4 nowe pomniki przyrody** (w tym jeden grupowy – grupa 3 drzew; wszystkie zlokalizowane w parku im. Steffensów) oraz **2 użytki ekologiczne** („Ropuszy Staw przy Dworze III” o powierzchni 0,49 ha i „Traszka Górska w Żwirowni” o powierzchni 0,14 ha). Na koniec 2022 r. na terenie Gdańska znajdowało się w sumie 185 pomników przyrody (w tym 146 pojedynczych drzew, 1 aleja drzew, 28 grup drzew, 9 głązów narzutowych, 1 pomnik powierzchniowy) oraz 15 użytków ekologicznych o łącznej powierzchni 88,48 ha. Kontynuowana była akcja **„Zgłoś drzewo na pomnik przyrody”** pozwalająca mieszkańcom na łatwe zgłaszanie za pomocą internetowego formularza drzew, które można objąć ochroną. Ponadto trwały analizy kolejnych **obszarów cennych przyrodniczo**, które mogłyby być objęte ochroną w formie zespołu przyrodniczo-krajobrazowego lub użytku ekologicznego – weryfikowano 51 obszarów. Zrealizowano **13 filmów edukacyjnych na temat gdańskich użytków ekologicznych**, które w 2023 r. będą sukcesywnie udostępnione w mediach społecznościowych oraz wyświetlane w autobusach i tramwajach.
- Działania podjęte w zakresie poprawy warunków bytowych fauny i flory:
 - o założono **13 nowych łąk kwietnych** o powierzchni około 5,9 tys. m². Łączna powierzchnia łąk na koniec 2022 r. przekroczyła 13 tys. m². Na ich obszarze stwierdzono ponad 100 gatunków roślin jednorocznych, dwuletnich i wieloletnich;
 - o kontynuowano akcję **#wysokatrawa** popularyzującą ograniczenie koszenia na terenach miejskich i prywatnych;
 - o powieszono – w ramach realizacji projektów Budżetu Obywatelskiego – łącznie **875 budek lęgowych dla ptaków** (typ A, A1, B, D) w parkach, zieleńcach, skwerach i innych terenach zieleni (m.in. w parku Kabata, terenie zielonym za Kuźnią Wodną, przy Stawie Młyńskim, w parku Chirona, na terenie leśnym przy ul. Niedziałkowskiego, w parku Reagana, w parku Bema, w parku na Strzyżę, na placu Wybickiego, w parku Przymorze), **30 budek dla wiewiórek** w parku Oruńskim oraz **1 karmnik**;

14. | ZAGADNIENIA HORYZONTALNE

- RÓWNE SZANSE, REWITALIZACJA, BEZPIECZEŃSTWO, ŚRODOWISKO, SMART CITY

- ustawiono w nowych lokalizacjach **9 kaczkomatów**, dzięki czemu ich liczba wzrosła do 37; zakupiono karmę dla ptaków zimujących, która była udostępniana w kaczkomatach;
- kontynuowano akcję „**Gdańskie Ogrody Motylowe**”, polegającą na tworzeniu przy placówkach edukacyjnych rabat z roślinami, które swoimi kolorami i zapachami wabią motyle oraz inne owady. Ma wymiar edukacyjny i integracyjny;
- kontynuowano projekt edukacyjny „**Strefa dla jeża**”, mający na celu zwrócenie uwagi na obecność jeży w środowisku zurbanizowanym. Program, polegający na pozostawianiu w wybranych lokalizacjach opadłych liści oraz niedokosów, jest realizowany cyklicznie jesienią;
- podjęto **działania ochronne po stwierdzeniu występowania pachnicy dębowej** w Wielkiej Alei Lipowej – przeniesiono siedlisko chrząszcza objętego ścisłą ochroną gatunkową do pobliskiego parku Steffensów.
- Kontynuowano akcję „**Domek dla kota**” – pomoc w ochronie wolno bytujących kotów w okresie zimowym. Mieszkańcom przekazano nieodpłatnie budki dla kotów oraz karmę na okres zimowy.
- Od lutego 2022 r. w Referacie Ekologicznym Straży Miejskiej w Gdańsku wyodrębniono **Sekcję Ochrony Zwierząt**, stanowiącą element miejskiego systemu pomocy zwierzętom. W 2022 r. sekcja przeprowadziła 560 interwencji na podstawie zgłoszeń mieszkańców – sprawdzała dobrostan zwierząt oraz zapewniała pomoc chorym małym ssakom i ptakom. W zasobach sekcji znajduje się nowy samochód, który jest wyposażony w specjalistyczny sprzęt do wyłapywania zwierząt oraz ich bezpiecznego przewozu.
- Realizowano program **promowania roślinności rodzimej** przy wykonywaniu nasadzeń roślinnych wzdłuż ciągów komunikacyjnych oraz na terenach rekreacyjnej zieleni miejskiej (parki, skwery, zieleńce).
- W pasach drogowych oraz parkach i zieleńcach **posadzono 28 860 roślin wieloletnich**, w tym 12 511 szt. bylin i traw, 10 761 sztuk pnączy oraz 4733 szt. cebulek kwiatowych. Ponadto po raz kolejny **przekazano mieszkańcom Gdańska cebulki kwiatów**, by zachęcić ich do ukwiecenia najbliższego otoczenia.
- W celu poprawy dostępności do terenów zieleni kontynuowano działania w zakresie **powstania parku Południowego**. W 2022 r. zrealizowano i opublikowano masterplan dla obszaru parku, który docelowo będzie mieć powierzchnię ok. 77 ha i powstaje głównie z myślą o potrzebach mieszkańców południowych dzielnic: Oruni Górnej-Gdańska-Południe, Ujeściska-Łostowic oraz Jasienia.
- W ramach **rewaloryzacji zabytków sztuki ogrodowej i zagospodarowania terenów zieleni** w mieście w 2022 r. przekazano do użytkowania i udostępniono publiczności przebudowane obiekty palmiarni w parku Oliwskim: rotundę i oranżerię. Rozpoczęto aktualizację projektu budowy nowej szklarni. Dokończono realizację II etapu zagospodarowania Wroniej Górki.
- Poprawie dostępności i urządzaniu terenów zieleni służy również **Budżet Obywatelski**. W 2022 r. zrealizowano m.in.:
 - kwietny park przy ul. Czajkowskiego – wykonano ciągi piesze, zasadzenie roślinności, montaż małej architektury;
 - skwer Bajka na Przeróbce – zagospodarowano zieleni wraz z nowymi nasadzeniami, wykonano budowę ścieżek, zamontowano elementy małej architektury;
 - zagospodarowanie terenu rekreacyjnego przy Potoku Oliwskim (ul. Pomorska, Rzepichy, Chłopska) – nasadzenia nowych roślin, ozdobnych, montaż elementów małej architektury;
 - skwer Przebiśniegowa/Niepołomnicka – nasadzenia bylin, montaż małej architektury, wykonanie ścieżek gliniasto-żwirowych;
 - prace pielęgnacyjne nad zielenią oraz uporządkowanie cmentarza ewangelickiego na ul. Cedrowej.
- W celu zazieleniania przestrzeni miejskiej w 2022 r. jednostki miejskie **zasadziły 4454 drzewa** (nie licząc nasadzeń zastępczych), z czego Gdański Zarząd Dróg i Zieleni posadził 752 drzewa w pasach drogowych, parkach, zieleńcach i na cmentarzach, 300 sadzonek leśnych na zbiegu al. Jana Pawła II i ul. Czarny Dwór i 3270 sadzonek leśnych w lasach komunalnych, Dyrekcja Rozbudowy Miasta Gdańska – 105 drzew, Gdańskie Nieruchomości – 20 drzew, Hevelianum – 7 drzew. Najczęściej sadzonymi gatunkami drzew były dąb szypułkowy, lipa drobnolistna i klon polny. Usuniętych zostało 1865 drzew.

- Wydział Środowiska UMG wydał zgody na usunięcie 6834 drzew i nałożył **obowiązek realizacji nasadzeń zastępczych** w liczbie 13 646 szt. Za usunięcie zieleni naliczono opłatę w wysokości niemal 3,8 mln zł. Ponadto w 2022 r. dokonano pierwszego odbioru 391 szt. nasadzeń zastępczych oraz końcowego odbioru (po 3 latach od zasadzenia) 2481 drzew. Z informacji, którymi dysponuje UMG, wynika, że Urząd Marszałkowski Województwa Pomorskiego w 2022 r. wydał zgody na usunięcie 1106 drzew i nałożył obowiązek wykonania nasadzeń zastępczych 894 szt. drzew, a Pomorski Wojewódzki Konserwator Zabytków – odpowiednio 831 i 492 szt. drzew.
- W 2022 r. w przestrzeni miasta **zasadzono 11 586 krzewów**: Gdański Zarząd Dróg i Zieleni – 10 761 krzewów, Gdańskie Wody – 723 krzewy, a Gdańskie Nieruchomości – 102 krzewy.
- Poddano **kompleksowemu badaniu stanu zdrowotnego oraz technicznego 50 drzew** na terenie parków oraz pasów drogowych (m.in. w parku Oliwskim, parku Przymorze, przy ul. Cystersów, ul. Podhalańskiej, ul. Opata Rybińskiego, al. Grunwaldzkiej, ul. Żuławskiej, ul. Potokowej, na pl. Obrońców Poczty Polskiej).
- Poddano **pielęgnacji** (wygałężenie i przycięcie niskich gałęzi) około 22,6 tys. drzew. Wykonano **cięcia szpalerowe** 5,4 tys. drzew.
- W ramach **rewaloryzacji Wielkiej Alei Lipowej** podpisano z wykonawcą umowę na opracowanie wielobranżowej dokumentacji dla rzędów A i B (pomiędzy torowiskiem tramwajowym a jezdnią w kierunku Wrzeszcza). Opracowanie dokumentacji i rozpoczęcie realizacji zadania planuje się do końca 2023 r.
- W celu ustalenia jednoznacznych zasad postępowania z zielenią i kompensacji wycinanych drzew i krzewów wprowadzone zostało Zarządzenie Prezydenta Miasta Gdańska nr 472/22 z dnia 18 marca 2022 r. w sprawie **określenia szczegółowych warunków obliczania liczby i powierzchni nasadzeń zastępczych na terenie Gminy Miasta Gdańska**.
- Zakończono prace nad dokumentem **Gdańskiej Polityki Zieleni** oraz przeprowadzono proces konsultacji i opiniowania w jednostkach miejskich. Dokument ramowy określa spójną, planową i długoterminową politykę rozwoju zielonej infrastruktury w skali ogólnomiejskiej jako komponentu sieci Błękitno-Zielonej Infrastruktury Gdańska oraz zawiera wytyczne dotyczące jej kształtowania.
- W ramach Budżetu Obywatelskiego przeprowadzono **kampanię informacyjno-edukacyjną o właściwych sposobach postępowania w momencie spotkania z dzikiem** – w formie ulotek i plakatów, filmu emitowanego w pojazdach komunikacji miejskiej, informacji w internecie. Ponadto zakupiono fotopułpkę oraz przenośną odłownię na dziki.

CZYSZE POWIETRZE I WODA

- Stan jakości powietrza na terenie Miasta Gdańska od kilku lat utrzymuje się na dobrym poziomie. Stałe monitorowanie jakości powietrza jest ważnym elementem troski o środowisko. Na koniec 2022 r. w Gdańsku funkcjonowało **5 stacji monitoringu powietrza sieci ARMAG**, w tym jedna nowa, działająca od lipca 2021 r. – w Gdańsku-Matarni, która jest pierwszą na Pomorzu stacją pomiaru zanieczyszczeń pochodzących z emisji liniowej, tj. ruchu pojazdów osobowych i ciężarowych – oraz 1 punkt pomiarowy Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska. W 2022 r. nie odnotowano żadnych przekroczeń stężeń średniorocznych zanieczyszczeń gazowych i pyłowych, podobnie jak w latach poprzednich. W 2022 r. większość stacji odnotowała przekroczenia stężeń średniodobowych pyłu zawieszonego PM₁₀ – od 5 dni w Gdańsku-Matarni do 25 dni w Gdańsku-Stogach (nie przekroczono tym samym dopuszczalnej częstości przekroczeń w roku kalendarzowym wynoszącej 35 dni). W porównaniu z sytuacją w 2021 r. odnotowano podobną liczbę dni z przekroczeniami stężeń pyłu zawieszonego PM₁₀ dla większości stacji pomiarowych.
- Mieszkańcy mogą sprawdzać online wyniki pomiarów zanieczyszczeń powietrza, przede wszystkim pyłu PM₁₀ i PM_{2,5}, dostarczane przez **35 szt. czujników pomiarowych umieszczonych po jednym w każdej dzielnicy Gdańska**, zamontowanych w 2021 r. w ramach projektu Budżetu Obywatelskiego pn. „Gdańsk – Tu oddycham. System czujników jakości powietrza w każdej dzielnicy”. Wyniki dostępne są na stronie www.airly.org/map/pl.
- Podejmowane są działania na rzecz ograniczenia emisji zanieczyszczeń do powietrza, m.in. w ramach „Programu ochrony środowiska dla miasta Gdańska”. Przykłady realizowanych działań to:
 - **likwidacja źródeł niskiej emisji** – w 2022 r. dzięki dotacjom na zmianę ogrzewania zlikwidowano 223 tradycyjne piece węglowe; w zasobie komunalnym zlikwidowano systemy

- ogrzewania węglowego w 109 lokalach; do miejskiej sieci ciepłowniczej podłączono 165 budynków mieszkalnych i 24 budynki handlowo-usługowe, użyteczności publicznej i inne;
- **poprawa efektywności energetycznej budynków** – kontynuowano modernizacje energetyczne obiektów oświatowych (w 2 obiektach prace zostały zakończone w 2022 r., w 8 były w trakcie) i budynków mieszkalnych komunalnych (w 18 budynkach prace zostały zakończone w 2022 r., rozpoczęto remonty 6 budynków w ramach Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych oraz 10 budynków w programie rewitalizacji);
 - **eliminacja procederu spalania odpadów** – Referat Ekologiczny Straży Miejskiej w Gdańsku, dysponujący m.in. dronem do obserwacji oraz mobilnym laboratorium do sprawdzania jakości powietrza i stanu cieków wodnych, przeprowadził w 2022 r. 719 interwencji dotyczących eksploatacji instalacji, w których następuje spalanie paliw, w szczególności kotłów, pieców oraz kominków, oraz podjął interwencje w zakresie spalania odpadów w instalacjach grzewczych i na powierzchni ziemi, spalania biomasy o wilgotności powyżej 20%, węgla brunatnego, flotokonzentratów, mułu węglowego. Pobrano 49 próbek popiołów z pieców; ich analiza wykazała, że w 26 przypadkach doszło do termicznego przekształcania odpadów w indywidualnych urządzeniach grzewczych. Wykonano również 20 pomiarów jakości powietrza, w szczególności na terenach przyległych do ogrodów działkowych, oraz 14 lotów dronem nad terenami ogrodów działkowych w celu kontroli spalania odpadów.
 - **stosowanie energooszczędneho oświetlenia typu LED** – w 2022 r. oświetlono ponad 14 km dróg, chodników i ciągów pieszych (w tym 12,3 km w ramach programu „Jaśniejszy Gdańsk”).
- Od 2019 r. Port Czystej Energii prowadzi badania **immisji dioksyn i furanów do powietrza** w celu określenia tzw. tła zanieczyszczeń powietrza. Jak wynika z dotychczas przeprowadzonych badań, zawartość dioksyn i furanów w powietrzu (dla południowych dzielnic Gdańska) jest znikoma.
 - W celu zwiększenia wykorzystania OZE i ograniczenia emisji gazów cieplarnianych wykonano montaż **instalacji fotowoltaicznej** w Jednostce Ratowniczo-Gaśniczej nr 2 Straży Pożarnej przy ul. Siennickiej. Ponadto prowadzono prace przygotowawcze do instalacji paneli fotowoltaicznych na dachu kompostowni hermetycznej Zakładu Utylizacyjnego. Rozpoczęto prace projektowe nad budową elektrowni fotowoltaicznej na terenie oczyszczalni ścieków Wschód.
 - W 2022 r. Miasto Gdańsk złożyło aplikację do **programu „Ciepłe Mieszkanie”**, dzięki któremu mieszkańcy Gdańska będą mogli skorzystać z dotacji na wymianę nieefektywnego źródła ciepła, jak również dokonać wymiany stolarki okiennej oraz drzwiowej – z zastrzeżeniem, że najpierw dokonają wymiany źródła ciepła na paliwo stałe. Zawartych zostanie do 200 umów na łączną kwotę dofinansowania w wysokości do 6,05 mln zł.
 - Aby ograniczyć emisję hałasu, w 2022 r. sporządzono – w ramach systemu monitoringu hałasu – **Strategiczną mapę hałasu Miasta Gdańska**. Mapa została przekazana do weryfikacji Marszałkowi Województwa Pomorskiego oraz Głównemu Inspektorowi Ochrony Środowiska. Ponadto Wydział Środowiska UMG prowadził 17 postępowań w sprawie pomiarów emisji hałasu do środowiska, 39 postępowań w zakresie ochrony przed hałasem oraz 2 postępowania w sprawie wydania decyzji o dopuszczalnym poziomie hałasu. Realizowane były działania w ramach **Programu ochrony środowiska przed hałasem**, głównie w celu ograniczenia hałasu komunikacyjnego.
 - Kontynuowano działania prowadzące do **ochrony wód podziemnych i zasobów wody pitnej**. W 2022 r. zakończono realizację projektu **„Rozwój systemu monitoringu wód podziemnych na obszarze Gdańska, Sopotu i gminy Pruszcz Gdański”**, w ramach którego m.in. opracowano modele przepływu zanieczyszczeń w wodach podziemnych oraz zweryfikowano zasoby dyspozycyjne i jakość wód podziemnych. Kontynuowano projekt **„Gdański system monitorowania i prognozowania zagrożeń w wodach podziemnych”**, którego cele to: rozpoznanie stanu wód podziemnych (poza obszarem zasobowym gdańskich ujęć wody), rozbudowa sieci obserwacyjnej, stworzenie narzędzi pozwalających na weryfikowanie bieżących problemów oraz prognozowanie zachodzących zmian w środowisku gruntowo-wodnym na terenie Śródmieścia. Ponadto nadal prowadzono prace badawcze związane z **rozpoznaniem stanu dynamiki i zasolenia wód podziemnych w rejonie dzielnicy Gdańsk-Letnica oraz ujęć komunalnych „Czarny Dwór” i „Zaspa”**. Zakończono prace badawcze w zakresie **analizy ryzyka dla ujęć wody**: Zakoniczyn, Smęgorzyno, Świbno, Krakowiec, Płonia Mała oraz Pręgowo.

- W celu zapewnienia najwyższej jakości po relatywnie najniższej cenie kontynuowano prace projektowe dotyczące **modernizacji Stacji Uzdatniania Wody Straszyn**.
- Aby zachęcić mieszkańców do picia wody z kranu, w 2022 r. zamontowano **jeden nowy źródło uliczny** (przy ul. Hożej) oraz **26 kolejnych nowych poidełek** w budynkach użyteczności publicznej.
- **Monitoring jakości wód powierzchniowych** prowadzony był w 45 punktach pomiarowych (w 29 punktach na ciekach wodnych, 9 punktach na zbiornikach wodnych oraz w 7 punktach na jeziorach). Na podstawie wyników pomiarów stan wód w 2 ciekach (Motława, Kolektor Kołobrzaska) oceniono jako dobry, a w pozostałych 17 ciekach – jako zły. Spośród 4 badanych jezior 3 spełniały wymagania mikrobiologiczne dotyczące kąpielisk (Osowskie, Jasień, Pusty Staw; przekroczenia dopuszczalnych wartości wystąpiły w Jeziorze Wysockim). Stan ekologiczny jezior – określony na podstawie stężenia cholorofilu *a* – prezentował się następująco: Pusty Staw – stan dobry (II klasa), jeziora Osowskie i Wysockie – słaby (klasa IV), jezioro Jasień – zły (V klasa).
- W 2022 r. na terenie Gdańska funkcjonowało **9 kąpielisk morskich**, których organizatorem był Gdański Ośrodek Sportu. Morskie wody przybrzeżne oceniane były pod względem mikrobiologicznym i dodatkowo kontrolowane pod kątem występowania zakwitów sinic i innych zanieczyszczeń. Na wszystkich kąpieliskach woda była zdatna do kąpielii. W pojedynczych dniach niektóre kąpieliska zamkano z powodu zakwitów sinic (Orle i Jelitkowo) lub przekroczenia parametrów mikrobiologicznych (Stogi).
- Prowadzono działania minimalizujące oddziaływanie przydomowych oczyszczalni ścieków na środowisko. W 2022 r. podpisano 21 umów i wydatkowano dotacje na przyłączenia do kanalizacji sanitarnej poprzez **likwidację zbiorników bezodpływowych oraz przydomowych oczyszczalni ścieków** na łączną kwotę ponad 64 tys. zł.
- W ramach rozwoju infrastruktury wodociągowo-kanalizacyjnej **wybudowano lub przebudowano ok. 3,3 km sieci wodociągowej** oraz **ok. 1,4 km sieci kanalizacji sanitarnej**. Trwały prace przygotowawcze umożliwiające w kolejnych latach realizację inwestycji: rozwoju sieci wodociągowo-kanalizacyjnej, budowy lub przebudowy kluczowych obiektów (przepompowni ścieków). Kontynuowano prace związane z budową sieci kanalizacyjnej w ul. Ku Ujściu w celu podłączenia terenów portowych do miejskiego systemu kanalizacyjnego. Dodatkowo w 2022 r. inwestorzy zewnętrzni wybudowali 11,9 km sieci wodociągowej oraz 6,9 km sieci kanalizacji sanitarnej.
- W 2022 r. testowano **wprowadzanie wysp na istniejących obiektach hydrotechnicznych** (głównie na zbiornikach retencyjnych). Zamontowano prototypową wyspę pływającą na Zbiorniku Madalińskiego, która ma za zadanie poprawę jakości wody opadowej w obiekcie hydrotechnicznym, a dodatkowo poprawić estetykę zbiornika i atrakcyjność przestrzeni rekreacyjnej wokół niego.
- W tym samym roku **prowadzono obserwacje terenów, na których występują ruchy masowe ziemi**, tj. 34 osuwisk zlokalizowanych na terenie Gdańska. Obserwacje prowadzono metodą wizji w terenie w sezonie wiosennym i jesiennym, a dla 3 osuwisk, znajdujących przy ul. Malczewskiego, ul. Ogińskiego oraz ul. Stromej, zrealizowano szczegółowy monitoring powierzchniowy metodą naziemnego skaningu laserowego (TLS) i/lub metodą fotogrametryczną z pokładu bezzałogowego statku powietrznego – drona (UAV). Spośród 34 osuwisk największą aktywność i potencjalne zagrożenie dla zabudowy i infrastruktury wykazuje obecnie osuwisko nr 28149 w sąsiedztwie ul. Jabłoniowej, osuwisko nr 28152 przy ul. Łostowickiej w sąsiedztwie stacji benzynowej; zagrożeniem jest też obecność dwóch kilkutonowych głazów odslaniających się w skarpie osuwiska nr 28035 przy ul. Stromej, powyżej zabudowań mieszkalnych i gospodarczych, z których jeden ulega stopniowemu przemieszczaniu w dół stoku. W 2023 r. obserwacje będą prowadzone dla 25 osuwisk.

BUDOWANIE ŚWIADOMOŚCI EKOLOGICZNEJ

Działania edukacyjne wspierające mieszkańców w odpowiedzialnym postępowaniu z odpadami komunalnymi:

- Narzędziem informacyjnym służącym wsparciu selektywnej zbiórki odpadów jest **aplikacja mobilna Czyste Miasto Gdańsk**. Na koniec 2022 r. korzystało z niej ok. 40 tys. użytkowników. Narzędzie wspomaga mieszkańców w zakresie informacji o zaplanowanych usługach: podaje harmonogramy odbioru odpadów komunalnych, adresy i mapę punktów zbierania odpadów nietypowych i niebezpiecznych, podpowiada, gdzie umieścić dany odpad, informuje o usługach dodatkowych (np. odbiorze wielkogabarytowego elektroodpadu z domu), edukuje w zakresie gospodarki obiegu zamkniętego.

14. | ZAGADNIENIA HORYZONTALNE

- RÓWNE SZANSE, REWITALIZACJA, BEZPIECZEŃSTWO, ŚRODOWISKO, SMART CITY

- Kontynuowany był **Program Edukacyjny „Czyste Miasto Gdańsk”**, w ramach którego już od kilku lat w szkołach i przedszkolach odbywają się zajęcia na temat segregacji odpadów. Na I poziomie (klasy 0 i 2) przeprowadzono 334 lekcje na temat odpowiedzialnego i świadomego postępowania z odpadami, w których uczestniczyło 5,8 tys. dzieci. W 2022 r. uruchomiony został II poziom programu (klasy 4 i 6) – obejmujący warsztaty w Hevelianum na temat wprowadzania w życie codziennym nawyków prowadzących do minimalizacji ilości wytwarzanych odpadów. Udział wzięło 1891 uczniów.
- Odbyły się zajęcia edukacyjne dotyczące odpadów **„Ekologiczna klasa – wiem, jak segregować odpady”**, prowadzone przez Straż Miejską (108 lekcji w szkołach).
- Odbyła się 2. edycja konkursu **Gdański Ekodom** skierowanego do gdańskich rodzin. Uczestnicy pokazują, jak korzystają w praktyce z takich rozwiązań, jak zero *waste* i *less waste*, jak walczą z konsumpcjonizmem przez zapobieganie powstawaniu odpadów, minimalizację i ponowne wykorzystanie konkretnych produktów.
- Podczas 37 wydarzeń miejskich zorganizowano **stoisko informacyjno-edukacyjne** na temat odpowiedzialnego postępowania z odpadami. Przygotowano również ulotkę „Idea życia *less waste*” oraz nową edycję drukowanej wersji *Słownika segregacji*.
- Odbyła się 2. edycja dwudniowego wydarzenia **Gdańska EkoStrefa**, którego uczestnicy mieli możliwość zapoznania się z obowiązującym w Gdańsku systemem gospodarki odpadami komunalnymi, wzięcia udziału w rozmaitych warsztatach oraz zapoznania się z działaniami prowadzonymi przez miejskie spółki i ekorozwiązaniami proponowanymi przez gdańskich przedsiębiorców.
- We wszystkich działaniach (eventy, lekcje, komunikacja online itp.) priorytetowa była edukacja w zakresie **gospodarki obiegu zamkniętego**. We wrześniu 2022 r. rozpoczęto **kampanię dotyczącą gospodarki obiegu zamkniętego „Żyj w obiegu”**, której celem jest odrodzenie w Gdańsku kultury naprawiania i współdzielenia oraz zwiększenie zainteresowania nabywaniem i korzystaniem z przedmiotów używanych. Ma uczyć racjonalnego wykorzystywania zasobów naturalnych, a tym samym przyczyniać się do minimalizacji wytwarzania odpadów. Jej założeniem jest również przygotowywanie i zachęcanie mieszkańców do regularnego korzystania z „cyrkularnych” rozwiązań, które są sukcesywnie wdrażane w mieście, takich jak Gdańskie Sorterownie, mapy gdańskich rzemieślników czy mocno rozbudowywana sieć czerwonych pojemników na elektroodpady.
- Odbyły się kolejne edycje **kampanii informacyjno-edukacyjnych #gdanskiealtany** oraz **„Ty też tak segreguj”**, które dotyczą przede wszystkim odpowiedzialnego postępowania z odpadami nietypowymi i niebezpiecznymi.
- Uruchomiono **Pracownię Edukacji Ekologicznej w Domu Zdrojowym w Brzeźnie**, w której odbywają się zajęcia dla dzieci, młodzieży i całych rodzin, m.in. na temat hierarchii postępowania z odpadami.
- Odbyła się akcja **„Sprzątanie Świata 2022”**, w czasie której porządkowano gdańskie tereny wodne oraz zielone w 8 dzielnicach Gdańska. Łącznie w tej kolejnej już edycji wydarzenia wzięło udział prawie 1,4 tys. uczestników.
- Na potrzeby edukacji **mieszkańców przybyłych z Ukrainy przygotowano 800 tablic** informujących w języku ukraińskim o zasadach segregacji odpadów, które przekazane zostały zainteresowanym zarządom nieruchomości i spółdzielniom mieszkaniowym.
- Kontynuowano rozpoczętą w 2019 r. kampanię edukacyjną **„Gdańsk bez plastiku”** szerzącą ideę proekologicznych postaw walki z nadmiernym używaniem plastiku w codziennym życiu. W 2022 r. materiały promocyjne z logo kampanii wydawano jednostkom organizacyjnym, szkołom oraz instytucjom na potrzeby prowadzonych projektów. W ramach partnerstwa z Akademickim Związkiem Sportowym elementy wizualne akcji były widoczne podczas regat Nord CUP 2022.

Działania edukacyjne w zakresie bioróżnorodności, terenów zielonych oraz adaptacji do zmiany klimatu:

- Prowadzono akcję **„Zgłoś drzewo na pomnik przyrody”**, pozwalającą na łatwe zgłaszanie przez mieszkańców za pomocą internetowego formularza drzew, które można objąć ochroną.
- Zrealizowano **13 filmów edukacyjnych** na temat wszystkich gdańskich użytków ekologicznych.
- Kontynuowane były projekty związane z ochroną i poprawą warunków bytowych gdańskiej fauny, takie jak **„Pomagamy Gdańskim Żabom”**, **„Gdańskie Ogrody Motylowe”**, **„Strefa dla jeża”**, **„Domek dla kota”**.
- Odbyły się zajęcia edukacyjne dotyczące postępowania z dzikimi zwierzętami **„Dzkie zwierzęta w mieście”**, prowadzone przez Straż Miejską (157 lekcji w szkołach).

- Rozdawano mieszkańcom Gdańska cebulki kwiatów, aby zachęcić ich do ukwiecenia swojego najbliższego otoczenia.
- W 2022 r. zorganizowano **II Gdańskie Forum Zmian Klimatu**. Spotkanie odbyło się w formule warsztatowej. Mieszkańcy dyskutowali w 8 obszarach tematycznych: bioróżnorodność flory, bioróżnorodność fauny, jakość powietrza, stan rzek i powódzie, wzrastający poziom morza, zdrowie i grupy wrażliwe, zmiany temperatury i susze oraz wiatr, grad i burze. Pomysły mieszkańców zgłoszone podczas warsztatu zostaną skonsultowane z Radą Forum i posłużą do aktualizacji Miejskiego Planu Adaptacji.
- Miejska spółka Gdańskie Wody zorganizowała **konferencję „Zielona retencja – jak przeciwdziałać podtopieniom i suszom w miastach”**, skierowaną m.in. do pracowników samorządowych, projektantów, architektów krajobrazu, aktywistów. Była to pierwsza w Polsce tak kompleksowa konferencja poświęcona tematowi błękitno-zielonej infrastruktury.
- Zorganizowano konkurs **„Mała beczka DUŻA SPRAWA”**, w ramach akcji „Zadbaj o klimat – zbieraj deszczówkę”, w której mieszkańcy mogli otrzymać beczki na wodę deszczową. Rozdano 83 beczki z materiału pochodzącego z recyklingu o pojemności 300 l. Z kolei w miejskich tramwajach i autobusach wyświetlano film edukacyjny dotyczący korzyści ze zbierania deszczówki oraz rozdyskrebowano plakaty zachęcające do tego mieszkańców.

Działania edukacyjne w zakresie ochrony powietrza oraz wody:

- Kontynuowano punkt **konsultacyjno-informacyjny na temat programu „Czyste Powietrze”**, w którym prowadzone są m.in. następujące działania: wsparcie mieszkańców w zakresie przygotowania wniosków o dofinansowanie, udzielanie informacji o programie, organizacja spotkań informujących o zasadach programu, jego popularyzacja i promocja, rozsyłanie materiałów informacyjnych. W 2022 r. udzielono 150 konsultacji, zorganizowano 4 spotkania z mieszkańcami miasta oraz wydrukowano 5 tys. broszur informacyjnych o programie „Czyste Powietrze”, które rozdyskrebowano wśród mieszkańców Gdańska.
- Przeprowadzono **kampanię informacyjno-edukacyjną pn. „Zmień nawyki”**. Przygotowano film instruktażowy dla użytkowników (w tym młodzieży) oraz zarządców budynków użyteczności publicznej (w tym obiektów edukacyjnych) dotyczący dobrych praktyk w zakresie zmniejszenia zużycia energii elektrycznej oraz dobrych praktyk w zakresie utrzymywania odpowiedniej temperatury w obiektach, zmniejszenia zużycia ciepła oraz wietrzenia obiektów.
- Odbyły się zajęcia edukacyjne dotyczące czystego powietrza **„Strażnicy czystego powietrza – wiem, jak dbać o czyste powietrze”**, prowadzone przez Straż Miejską (57 lekcji w szkołach).
- Zorganizowano 8. edycję **konkursu „Dlaczego sieci nie lubią śmieci”** organizowanego w celu podkreślenia międzynarodowej idei sprzątania świata. Do udziału w konkursie zaproszono uczniów klas 7 i 8 szkół podstawowych. Zadaniem konkursowym było stworzenie konspektu „lekcji przyszłości”, czyli opisanie idealnej, wymarzonej lekcji – takiej, w której każdy uczeń chętnie by wziął udział. Prace konkursowe miały zaprezentować potrzeby uczniów dotyczących tego, w jaki sposób chcieliby pozyskiwać wiedzę na temat problemu zanieczyszczenia sieci kanalizacyjnej różnego rodzaju odpadami, jak również w zakresie innych zbliżonych problemów ekologicznych. W konkursie wyłoniono 3 laureatów, których prace będą dla miasta inspiracją przy planowaniu i opracowywaniu kolejnych scenariuszy zajęć w ramach programu edukacyjnego GIWK pn. „Hydromisja”.
- Realizowano **zajęcia edukacyjne o wodzie, obiegu wody w przyrodzie i w systemie wodno-kanalizacyjnym** dla dzieci w wieku 6–8 lat z 4 placówek oświatowych: 2 przedszkoli i 4 szkół podstawowych (edukacją bezpośrednią objęto 139 dzieci).
- Uruchomiono **aplikację w rzeczywistości rozszerzonej na urządzenia mobilne**, z której można skorzystać spacerując po terenie Gdańskiej Alei Włazów na wyspie Ołowianka. Użytkownicy aplikacji mogą w ciekawy sposób poznać historię gdańskich wodociągów, znaleźć informacje i ciekawostki związane z systemem wodno-kanalizacyjnym, a także dowiedzieć się, jak przebiega proces oczyszczania ścieków. Aplikacja jest darmowa i dostępna w sklepach AppStore i Google Play.
- Na bieżąco prowadzono edukację ekologiczną dzięki **informacjom zamieszczanym na stronach** blizejzrodela.pl, miastonadetskis.pl, hydromisja.pl, giwk.pl oraz profilach społecznościowych GIWK.
- Wydano **brozurę podsumowującą projekt FanPLESStic-sea**, prezentującą wyniki badania zawartości mikroplastiku w różnych elementach środowiska, w tym również w ściekach, oraz interpretację tych

wyników, w tym możliwe źródła emisji i prawdopodobne drogi rozprzestrzeniania się poszczególnych rodzajów mikroplastiku.

Smart city

Dynamiczne zmiany w sposobie funkcjonowania społeczeństw oraz rozwój technologiczny istotnie wpływają na charakter miast, kształtując ich nowe oblicze. Inteligentne zarządzanie rozwojem Gdańska polega na systematycznym doskonaleniu usług publicznych przez zastosowanie nowych technologii i rozwiązań opartych na narzędziach informatycznych, przez nową jakość transportu (lub szerzej – mobilności) czy innowacyjne podejście do zagadnień ekologicznych, środowiskowych i społecznych. Ogromną wartość dla miasta stanowi aktywne zaangażowanie mieszkańców w jego rozwój, dlatego w Gdańsku prowadzone są projekty *smart*, które służą rozwojowi kapitału ludzkiego i społecznego oraz poprawie komfortu i jakości życia. Wdrażanie nowoczesnych form zarządzania partycypacyjnego ułatwia współpracę i dialog, zwiększa otwartość i transparentność. „Inteligentne miasto” (*smart city*) to zrównoważony ekosystem, w którym implementowane rozwiązania technologiczne odpowiadają na wyzwania gospodarcze, środowiskowe, społeczne i przestrzenne oraz umożliwiają zarządzanie w sposób bardziej efektywny, oszczędny, ekologiczny, z uwzględnieniem kwestii szeroko rozumianego bezpieczeństwa.

- Od 2014 r. Gdańsk realizuje **politykę otwartości**, która ma służyć budowaniu relacji między samorządem a mieszkańcami i partnerami społeczno-gospodarczymi opartych na takich wartościach, jak transparentność, zaufanie i dialog. Zasoby danych publicznych są udostępniane w otwartych i uporządkowanych formatach ułatwiających ich ponowne wykorzystanie. Dzięki temu dają możliwości realizowania nowych inicjatyw społecznych i biznesowych opartych na danych publicznych, zwiększając również zaangażowanie i świadomość mieszkańców w zakresie problematyki miejskiej. W ramach projektu „**Otwarty Gdańsk**” (www.gdansk.pl/otwarte-dane) udostępniane są liczne zbiory danych o miejskiej demografii, gospodarce, gdańskich dzielnicach czy wydatkach UMG. Wizualizacje tych danych prezentowane są w atrakcyjny graficznie sposób na portalu **Gdańsk w Liczbach** (www.gdansk.pl/gdanskwlizbach). W 2022 r. kontynuowano prace dotyczące aktualizacji zbiorów opublikowanych danych oraz dostosowywania formatu otwartych danych do obecnych rekomendacji.
- Jednym ze strategicznie cennych zasobów, jakie posiada Gdańsk, są dane przestrzenne koordynowane w ramach **programu GeoGdańsk**. Dzięki programowi GeoGdańsk w 2022 r. przygotowano i wdrożono środowisko bazodanowe zawierające dane Wydziału Geodezji, Wydziału Urbanistyki i Architektury, Biura Rozwoju Gdańska oraz kilkunastu wydziałów i jednostek organizacyjnych Gdańska, dotychczas publikowane w Internetowym Planie Gdańska. Opracowano wspólny standard danych, zagregowano je i ustandaryzowano. W 2022 r. przygotowano **portal mapowy GeoGdańsk** w części dla pracowników. W kolejnym roku planowane jest wdrożenie części publicznej z serwisami mapowymi przeznaczonymi dla mieszkańców. Wykonano również usługę detekcji niezgodności podatkowych z wykorzystaniem zdjęć satelitarnych oraz dostarczono raporty, na podstawie których weryfikowano należności od osób fizycznych i prawnych oraz w nielicznych przypadkach wszczynano procedurę wyjaśniającą niezgodności z danymi Wydziału Geodezji.
- Modelowym przykładem projektu z obszaru *smart city* są „**Otwarte dane ZTM w Gdańsku**”. Celem projektu jest udostępnianie bieżącej i aktualnej informacji o funkcjonowaniu komunikacji miejskiej w Gdańsku. Zainteresowani mogą poznać pozycję GPS autobusów i tramwajów, aktualne rozkłady jazdy, estymowany czas przyjazdu na przystanek, listę tras, położenie biletomatów, datę upływu ważności biletów okresowych. Dane te są wykorzystywane przez liczne strony i aplikacje udostępniające informacje dla podróżujących komunikacją miejską. Wysoka jakość gdańskich danych zyskała uznanie Google, które uwzględniło informacje o kursowaniu gdańskiej komunikacji na swoich mapach. W 2022 r. kontynuowano prace dotyczące aktualizacji udostępnianych danych.
- W 2022 r. nastąpił dalszy rozwój **interaktywnej mapy Tram & Bus Online** (mapa.ztm.gda.pl), prezentującej m.in. rzeczywiste położenie autobusów i tramwajów, przebiegi tras linii, wirtualne tablice dla wszystkich przystanków obsługiwanych przez ZTM w Gdańsku oraz lokalizacje biletomatów wraz z dostępnymi biletami i sposobami płatności. Dodano następujące funkcje: ulubione przystanki, zakładkę w menu z bezpośrednimi linkami do rozkładów jazdy dla wybranej linii (dostępna na stronie ztm.gda.pl), linki na tablicach wirtualnych kierujące bezpośrednio do nowo stworzonej strony (zawierającej rozkłady jazdy dla wybranych przystanków), wyróżnienie przystanków w zależności od obsługiwanych linii (autobusowych, tramwajowych i mieszanych, tj. autobusowo-tramwajowych).

- Unikatowym w swojej skali projektem wykorzystującym technologie z dziedziny inteligentnych systemów transportowych (ITS) jest **Zintegrowany System Zarządzania Ruchem TRISTAR**. W 2022 r. dokonano 25 korekt programów sygnalizacji – począwszy od modyfikacji parametrów sterowania, skończywszy na stworzeniu kompleksowych algorytmów, których głównym zadaniem była jak najefektywniejsza obsługa ruchu zarówno na poszczególnych skrzyżowaniach, jak i w ciągach komunikacyjnych. Przez ostatni rok do systemu zostało dołączonych 6 skrzyżowań z nowymi sygnalizacjami: Hallera – Grudziądzka, Słowackiego – Satelitarna, Jana Pawła II (przejście dla pieszych przy kościele), Zwycięstwa (przejście dla pieszych przy GUMed), Brama Wyżynna (przejście dla pieszych), Strajku Dokerów – Góreckiego. W 2022 r. trwały również prace konfiguracyjne dotyczące urządzeń wykorzystywanych w nowych lokalizacjach oraz plany rozbudowy sieci światłowodowych. Została również pomyślnie przeprowadzona wymiana sprzętu w serwerowni, co wpłynęło pozytywnie na pracę systemu oraz zminimalizowało zużycie energii poprzez zastosowanie bardziej energooszczędnych rozwiązań.
- W 2022 r. w ramach prac nad **systemem Fala** montowano tzw. falomaty – walidatory, które będą działać podobnie jak standardowe kasowniki do papierowych biletów. W ich przypadku przy wejściu do pojazdu i wyjściu z niego należy przyłożyć telefon lub kartę, żeby „skasować” wirtualny bilet. Walidatory pojawiły się w pojazdach komunikacji miejskiej oraz na przystankach PKM. Docelowo Fala będzie stanowić zintegrowany system poboru opłat za przewozy transportem zbiorowym oraz zbiór jednolitej informacji pasażerskiej na terenie całego województwa pomorskiego. Dzięki sieci czytników system automatycznie rozliczy przejazdy pasażera.
- **Kompleksowy system do obsługi strefy płatnego parkowania w Gdańsku** to projekt, którego celem była poprawa efektywności procesów dotyczących strefy płatnego parkowania, a w konsekwencji pozytywny wpływ m.in. na zwiększoną rotację na miejscach parkingowych oraz jakość obsługi klientów. W 2022 r. wprowadzono szereg usprawnień systemu, w tym powiadomienia e-mailowe i SMS-owe dla posiadaczy abonamentów i kart opłaty zryczałtowanej, możliwość wnioskowania online o kartę przeznaczoną dla mieszkańców, możliwość wnoszenia opłat z użyciem opłatomatu. System został także zintegrowany z kolejnym operatorem mobilnych płatności za parkowanie.
- W ramach **Strategii rozwoju elektromobilności w Gdańsku do roku 2035** prowadzone były prace nad rozwojem systemu Mevo: podpisano umowę z operatorem, zaktualizowano lokalizacje stacji postoju, powstały projekty graficzne strony internetowej oraz aplikacji mobilnej. Zaktualizowano także zasady funkcjonowania hulajnóg elektrycznych, m.in. wyłączono możliwość przejazdu i parkowania wzdłuż ul. Długiej i Długiego Targu i wyznaczono dodatkowe miejsca postojowe dla hulajnóg. Dostarczono także 3 elektryczne minibusy, podpisano umowę na dostawę 18 autobusów i przeprowadzono testy autobusu na wodór.
- W Gdańsku działa **Eko Patrol**, będący wyspecjalizowaną komórką Referatu Ekologicznego w strukturach Straży Miejskiej. Jego główne zadania to walka z paleniem odpadami w piecach, egzekwowanie obowiązku segregacji odpadów oraz kontrola nad gospodarką odpadami. Na wyposażeniu Eko Patrolu są fotopułapki, mierniki pyłu oraz mobilne laboratorium. W lutym 2022 r. w Referacie Ekologicznym została dodatkowo wyodrębniona Sekcja Ochrony Zwierząt, stanowiąca element miejskiego systemu pomocy zwierzętom.
- **Aplikacja mobilna „Czyste Miasto Gdańsk”** to wygodne i bezpłatne narzędzie wspomagające mieszkańców i przedsiębiorców w zakresie gospodarowania odpadami. W 2022 r. z aplikacji korzystało ponad 40 tys. użytkowników. Narzędzie zawiera harmonogramy odbioru odpadów komunalnych, podpowiedzi dotyczące tego, gdzie umieścić dany odpad, oraz inne ważne informacje na temat funkcjonowania systemu gospodarowania odpadami w gminie oraz gospodarki obiegu zamkniętego.
- We wrześniu 2022 r. zakończono IV etap kompleksowego monitoringu wód podziemnych w ramach projektu pn. **„Rozwój systemu monitoringu wód podziemnych na obszarze Gdańska, Sopotu i gminy Pruszcz Gdański”**, który swym zasięgiem objął nie tylko Gdańsk, lecz także dwie sąsiednie jednostki.
- **Gdański system monitorowania i prognozowania zagrożeń w wodach podziemnych** – kontynuowano wieloletni projekt mający na celu szczegółowe rozpoznanie stanu wód podziemnych, rozbudowę sieci obserwacyjnej, stworzenie narzędzi pozwalających na weryfikowanie bieżących problemów oraz prognozowanie zachodzących zmian w środowisku gruntowo-wodnym na terenie Śródmieścia. W II etapie prac badawczych zajęto się tworzeniem matematycznego, przestrzennego modelu

procesów hydrogeologicznych (4D), który pozwoli na analizowanie w obrębie Śródmieścia niekorzystnych zjawisk, które mają wpływ na dynamikę i stan chemiczny wód podziemnych.

- Przykładem usprawnień i podnoszenia jakości funkcjonowania usług publicznych dla mieszkańców jest funkcjonowanie **Gdańskiego Centrum Kontakt (GCK)**. Mieszkańcy mogą skontaktować się z GCK za pomocą całodobowej infolinii, SMS-ów, chatu oraz mediów społecznościowych. Dodatkowo w 2022 r. uruchomiona została aplikacja pozwalająca na dokonywanie zgłoszeń poprzez przeglądarkę internetową oraz aplikację mobilną na smartfony. Liczba interwencji zgłaszanych za jej pomocą wzrosła blisko 2,5-krotnie. W ciągu 2022 r. zarejestrowano łącznie 103 348 zgłoszeń, w tym ponad 62 tys. telefonów.
- W listopadzie 2022 r. Gdański Urząd Pracy przygotował i udostępnił **aplikację internetową www.jobmapa.pl**, która umożliwia wyszukiwanie i przeglądania **ofert pracy za pośrednictwem interaktywnej mapy całego Trójmiasta**. Mapa zawiera propozycje zatrudnienia, które pochodzą z różnych źródeł, większość z nich to ogłoszenia zarejestrowane w Gdańskim Urzędzie Pracy, dużo jest również ofert zgłoszonych do Pomorskiego Kuratorium Oświaty, Urzędu Służby Cywilnej, Urzędu Miejskiego w Gdańsku, a także instytucji i jednostek podległych pod miejski magistrat.
- Popularnym wśród użytkowników i innowacyjnym pod wieloma względami projektem jest **Gdańska Karta Mieszkańca (GKM)**. Dzięki niej mieszkańcy mogą korzystać z bogatej oferty miejskich instytucji oraz partnerów komercyjnych. Pod koniec 2022 r. konto w systemie GKM miało ok. 283 tys. osób – o 27 tys. więcej niż rok wcześniej. W 2022 r. do listy partnerów GKM dołączyły m.in. Gdański Teatr Szekspirowski i Centrum Sztuki Współczesnej „Łażnia”. Ponadto w raportowanym roku połączono ją z Gdańską Kartą Dużej Rodziny i dodano do niej nowy pakiet, „Smaki Gdańska”, w 3 wariantach: solo, duet i kwartet. Po zakupieniu pakietu użytkownicy mogą korzystać ze specjalnej oferty wybranych gdańskich restauracji na preferencyjnych warunkach i bez dokonywania żadnej płatności bezpośrednio w lokalach. Na koniec roku GKM powiększyła się również o Pakiet Gdańskiego Wolontariusza, dzięki któremu za udział w akcjach wolontariackich będzie można zbierać punkty, aby później wymieniać je na nagrody.
- Gdańska Organizacja Turystyczna (GOT) kontynuowała rozwój systemu **Karty Turysty**, aby jeszcze lepiej dopasować ofertę do potrzeb konkretnych grup odbiorców. W 2022 r. do Karty Turysty dołączyli nowi partnerzy, m.in. Muzeum II Wojny Światowej (dostępne bez żadnych opłat), NOMUS Nowe Muzeum Sztuki (czyli jeden z działów Muzeum Narodowego w Gdańsku), Gdańsk z Kajaka, Holiday Boat oraz Katamaran Baby Blue. Dodatkowo użytkownicy Karty w dalszym ciągu mogą skorzystać z atrakcyjnego rabatu – 15% na skorzystanie z usług przewoźnika Flixbus.
- W ramach współpracy z Pomorską Regionalną Organizacją Turystyczną (PROT) w 2022 r. w ofercie **Pomorskiej Karty Turysty** pojawiły się nowe możliwości. Tym samym zakupić można aż dwa pakiety. Pakiet „Metropolia” oferuje dostęp do najciekawszych miejsc w Gdańsku, Sopocie i Gdyni oraz szereg ciekawych zniżek. To wyjątkowe spotkanie z kulturą i atrakcjami turystycznymi. Z kolei pakiet „Metropolia+” zawiera w sobie całą ofertę pakietu „Metropolia” poszerzoną o najważniejsze atrakcje z terenu Kociewia, Żuław oraz Powiśla. Odwiedzić możemy 3 zamki: w Malborku, Sztumie i Kwidzynie, a także Muzeum Diecezjalne w Pelplinie wraz dawnym opactwem cysterskim, Żuławski Park Historyczny, Faktorię Handlową w Pruszczu Gdańskim oraz Muzeum Wisły i Centrum Konserwacji Wraków Statków.
- Najważniejszym produktem turystycznym Gdańskiej Organizacji Turystycznej (GOT) jest **Karta Turysty**. W 2022 r. sprzedano 7,5 tys. kart oraz ponad 9 tys. znajdujących się na niej pakietów. W 2022 r. do projektu dołączyły: Muzeum II Wojny Światowej, dwa oddziały Muzeum Gdańska: Kuźnia Wodna w Oliwie oraz Muzeum Nauki Gdańskiej, a także 9 partnerów rabatowych. Ponadto wprowadzono możliwość doładowania karty biletem na komunikację miejską dla całego Trójmiasta oraz możliwość zakupu usług premium portu lotniczego: *fast track* i *executive lounge*.
- Nowoczesnemu zarządzaniu oświatą w Gdańsku służy **Gdańska Platforma Edukacyjna (GPE)** – wielowymiarowy, nowoczesny system wsparcia funkcjonowania i rozwoju placówek oświatowych. Zawiera on funkcje pomagające organizować pracę szkół oraz przeprowadzać rekrutację do przedszkoli i szkół. Dzięki platformie każdy rodzic ma dostęp online do informacji dotyczących swojego dziecka, jego ocen, zajęć i programów. Uczniowie mogą korzystać z oprogramowania oraz narzędzi ułatwiających naukę i codzienną komunikację z nauczycielami. W 2022 r. uruchomiono internetową rejestrację do poradni psychologiczno-pedagogicznych w ramach GPE, a liczba aktywnych kont użytkowników pod koniec 2022 r. wyniosła ponad 330 tys. (konta uczniów, rodziców i pracowników placówek). Nastąpił wzrost liczby użytkowników z uwagi na liczne pojawienie się

w gdańskich jednostkach oświatowych uczniów z Ukrainy, którzy wraz ze swoimi opiekunami zostali użytkownikami GPE.

- Stworzona w 2021 r. **aplikacja Sport Gdańsk**, która ułatwia wyszukiwanie bezpłatnych zajęć sportowych organizowanych przez Gdański Ośrodek Sportu, jest stale rozwijana. Funkcjonalność aplikacji została przeniesiona na stronę aktywujsiwgdansku.pl. **Sport Gdańsk** ma na celu zachęcanie użytkowników do aktywności fizycznej. Dzięki intuicyjnym rozwiązaniom użytkownicy mają wgląd w kalendarz organizowanych wydarzeń sportowych oraz informacje dotyczące działalności Gdańskiego Ośrodka Sportu.
- Innowacyjną ideą wspierającą rynek pracy jest otwarty w 2016 r. przez Gdański Urząd Pracy nowoczesny punkt doradczo-coachingowy – **Centrum Rozwoju Talentów**. Mieści się on w kompleksie biurowym Olivia Business Centre i jest pierwszym w Polsce ośrodkiem świadczącym usługi z zakresu diagnostyki talentów. Centrum Rozwoju Talentów przeprowadziło w 2022 r. 169 warsztatów dla młodzieży.
- W 2022 r. uruchomiono kolejny 2-letni cykl wsparcia w ramach **Inkubatora Innowacji Społecznych „Innaczej”**. Tematem przewodnim tej edycji jest poszukiwanie innowacyjnych inicjatyw będących odpowiedzią na rosnące zjawisko ubóstwa energetycznego. W analizowanym roku w naborze zgłoszono 31 inicjatyw, w tym 13 zakwalifikowano do wsparcia merytorycznego, w którego następstwie wybrano 3 inicjatywy do prototypowania i wsparcia finansowego.
- **Innovation Camp by Starter** to pilotażowy projekt Gdańskiej Fundacji Przedsiębiorczości. W ramach obozu wzorowanego na formacie hackathonu młodzież wzięła udział w warsztatach pobudzających kreatywność, wizytach studyjnych i 2-dniowym innovatonie. Cele tego projektu to kreatywne wyzwania w zakresie zarządzania i przedsiębiorczości oraz intensywna praca zespołowa, a realizowano go we współpracy z wiodącymi gdańskimi firmami (z siedzibą na terenie miasta) oraz spółkami/jednostkami miejskimi.
- W 2022 r. w **Centrum Kompetencji STOS** Politechniki Gdańskiej, w którym znajdzie się m.in. jeden z najszybszych superkomputerów w Polsce, kontynuowano zgodnie z harmonogramem prace budowlane. Planowany termin otwarcia inwestycji przewidziany jest na 2023 r. Inwestycja nie tylko pozwoli na jeszcze szerszą współpracę uczelni z przemysłem i biznesem, lecz także wzmocni pozycję Gdańska jako silnego ośrodka akademickiego. Centrum Kompetencji STOS (nazwa pochodzi od: *smart and transdisciplinary knowledge services*) powstaje – kosztem blisko 156 mln zł – na terenie kampusu uczelni, przy ul. Traugutta, w sąsiedztwie budynku Wydziału Zarządzania i Ekonomii PG.
- W październiku 2022 r. w Gdańsku odbył się **Kongres Smart Metropolia 2022** organizowany przez Obszar Metropolitalny Gdańsk-Gdynia-Sopot w partnerstwie ze Związkiem Uczelni Wyższych im. Gabriela Fahrenheita, Górnośląsko-Zagłębiowską Metropolią, Instytutem Metropolitalnym, AmberExpo oraz miejską spółką Gdańskie Wody. To największa w Polsce coroczna konferencja poświęcona zagadnieniom współpracy między dużymi i małymi gminami w obszarach metropolitalnych, a także relacji metropolii z resztą kraju; to także cykliczna debata na temat współtworzenia mądrej polityki państwa wobec polskich miast i gmin. Każdego roku kongres gromadzi kilkaset osób, które rozmawiają o bieżących trendach metropolitalnych.

15. DZIAŁANIA MIASTA W ZWIĄZKU Z PANDEMIĄ COVID-19

Rok 2022 pozwolił coraz skuteczniej opanowywać zjawiska i konsekwencje związane z pandemią COVID-19. Działania struktur miejskich w dalszym ciągu były skierowane na tworzenie warunków sanitarnych zmniejszających ryzyko transmisji wirusa SARS-CoV-2 wywołującego COVID-19 oraz wspieranie mieszkańców doświadczających negatywnych skutków pandemii, jak również na podniesienie poziomu bezpieczeństwa w ujęciu zdrowia publicznego, ekonomicznym, środowiskowym, infrastrukturalnym, mobilności i transportu oraz integracji społecznej i kulturowej. Bezpieczeństwo jest szczególnie ważne w odniesieniu do przestrzeni publicznych pełniących funkcję miejsc spotkań i aktywności mieszkańców.

Ważnymi partnerami w prowadzeniu działań zapobiegających rozprzestrzenianiu wirusa i przeciwdziałaniu skutkom pandemii COVID-19 były organizacje pozarządowe. Zlecono im m.in. realizację zadań w ramach akcji **#GdańskPomaga**. W działania pomocowe włączyły się również domy i kluby sąsiedzkie, m.in. dystrybuując posiłki i środki ochrony osobistej.

ZAPOBIEGANIE ROZPRZESTRZENIANIU SIĘ PANDEMII COVID-19

Miejskie jednostki oraz podmioty realizujące zadania miasta angażowały się w działania zmierzające do zmniejszania ryzyka transmisji oraz **akcje promujące szczepienia przeciw COVID-19**. Miasto Gdańsk aktywnie zachęcało do szczepień – do marca 2022 r. było zaszczepionych 71,6% mieszkańców, co uplasowało Gdańsk na pierwszym miejscu wśród gmin województwa pomorskiego.

W 2022 r. w Gdańsku zmarło 5581 osób – o 617 mniej niż w 2021 r., w którym padł rekord 6198 zgonów. To wciąż więcej niż przed pandemią, gdy liczba zgonów oscylowała w granicach 5 tys. rocznie.

Szpital Tymczasowy w Gdańsku, utworzony w obiekcie AmberExpo na podstawie decyzji Ministra Zdrowia, rozpoczął działalność medyczną w marcu 2021 r. i przyjmował pacjentów do końca czerwca. W związku z kolejnym wzrostem zachorowań na COVID-19 wznowił działalność 19 stycznia 2022 r. i zakończył ją z końcem marca 2022 r. Obiekt został przygotowany tak, by pomieścić 320 pacjentów zakażonych COVID-19 (z 20 miejscami intensywnej terapii), i przeznaczony był dla mieszkańców Pomorza. Oprócz łóżek internistycznych znajdowały się tam punkt przyjęć i radiologia, dzięki czemu pacjent miał zapewniony 24-godzinny dostęp do badań diagnostycznych (wykonano 705 badań). Każde łóżko wyposażono w dostęp do tlenu i próżni oraz system monitorowania i przyzywania personelu medycznego.

Szpital przez ponad 2 miesiące przyjął 559 pacjentów. Średni czas pobytu pacjenta to 8 dni. Przez cały okres jego funkcjonowania opiekę nad pacjentem sprawowało 70 lekarzy, 130 pielęgniarek, 30 ratowników medycznych, 11 techników RTG / elektroradiologów, 12 rejestratorek, 100 sanitariuszy/ratowników i 45 pracowników Zespołu ds. Higieny.

W związku ze stanem epidemii podejmowano ścisłą współpracę ze Strażą Miejską w Gdańsku, mającą na celu zapobieganie rozprzestrzenianiu się koronawirusa. Prowadzone były działania związane z kontrolą m.in. obiektów handlowych, lokali gastronomicznych, klubów i dyskotek, środków komunikacji miejskiej, siłowni.

W ramach działań zapobiegawczych UMG i jednostki organizacyjne miasta wdrożyły procedury mające zminimalizować możliwości zarażenia się pracowników i klientów, ale zapewniające przy tym ciągłość działań i sprawne reagowanie na zagrożenia związane z epidemią. Mimo obostrzeń UMG przez cały 2022 r. był dostępny dla klientów i realizował swoje zadania przy zachowaniu zasad bezpieczeństwa. Utrzymywano wprowadzone wcześniej skuteczne zasady bezpieczeństwa minimalizujące ryzyko rozprzestrzeniania się koronawirusa, choćby poprzez możliwość rezerwacji wizyt. Doświadczenia z okresu pandemii przyspieszyły proces cyfryzacji w UMG – coraz więcej spraw można załatwić bez konieczności wizyty osobistej. Wraz z polepszającą się sytuacją pandemiczną przywrócono możliwość wizyt w urzędzie przy podwyższonych standardach higieny w budynkach.

Kolejny rok pandemii COVID-19 wymusił również kontynuowanie **zmian** wprowadzanych **w procesie partycypacji**. Powszechne stało się organizowanie spotkań, szkoleń i dyskusji publicznych w formie zdalnej. Część spotkań odbywała się stacjonarnie w reżimie sanitarnym.

W pojazdach komunikacji miejskiej niemal do końca marca 2022 r. obowiązywał **nakaz noszenia maseczek**. Po jego zniesieniu zachowano podwyższone standardy higieny przez umieszczenie w pojazdach płynów dezynfekcyjnych dla pasażerów.

W 2022 r. nastąpił powrót do stacjonarnej pracy szkół i placówek oświatowych. Doświadczenia z funkcjonowania podczas pandemii pozwoliły usprawnić część procesów – mogą one odbywać się online. Podobnie jak rok wcześniej umożliwiono składanie w formie elektronicznej dokumentów rekrutacyjnych do przedszkoli, oddziałów przedszkolnych, szkół podstawowych oraz ponadpodstawowych. Po raz pierwszy w 2022 r. przeprowadzono rekrutację elektroniczną do Bursy Gdańskiej i szkolnych internatów. Uruchomiono program „E-poradnia” umożliwiający zapisy na konsultację psychologiczno-pedagogiczną drogą elektroniczną.

W ramach Gdańskiego Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego i projektu „**W obliczu kryzysu – gdańszczenie a COVID**” kontynuowano wsparcie psychologiczne i psychiatryczne, prowadzone przez Stowarzyszenie Praktyków Profilaktyki Społecznej, udzielano pomocy psychiatrycznej, psychologicznej i psychoterapeutycznej osobom w kryzysie psychicznym spowodowanym bezpośrednio bądź pośrednio przez skutki pandemii.

DZIAŁANIA WSPIERAJĄCE

W 2022 r. nadal wspierano seniorów i osoby doświadczające długotrwałej izolacji społecznej, jak również inne grupy szczególnie wrażliwe w czasie pandemii, takie jak osoby w kryzysie bezdomności, doświadczające przemocy domowej czy imigranci. W przeciwdziałaniu rozwojowi pandemii oraz niwelowaniu jej skutków szczególną rolę odegrały organizacje pozarządowe, które na zlecenie miasta realizowały działania pomocowe.

Działania podjęte w 2022 r. w czasie pandemii COVID-19 to m.in.:

- wsparcie interwencyjne osób będących w kryzysie psychicznym związanym z pandemią COVID-19 w ramach **Gdańskiego Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego**, którego cele to zapewnienie optymalnych warunków i szans rozwoju psychicznego mieszkańców Gdańska oraz poprawa jakości życia osób w trudnościach i kryzysach psychicznych i z zaburzeniami psychicznymi, ich rodzin, opiekunów oraz otoczenia społecznego;
- **dodatek mieszkaniowy** z Funduszu Przeciwdziałania COVID-19 z mocą wsteczną na podstawie art. 15zzzib Ustawy z dnia 2 marca 2020 r. o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych. Przepis wprowadzono, aby udzielić pomocy mieszkańcom, którzy nie mieli możliwości złożenia wniosku o przyznanie dodatku mieszkaniowego, a byli w trudnej sytuacji finansowej;
- interwencja kryzysowa – przez cały 2022 r. prowadzono kampanię „**Dom bez przemocy**”, rozpoczętą podczas pandemii COVID-19 w czerwcu 2020 r. Funkcjonował całodobowy numer telefonu 797 909 112 oraz specjalny adres e-mail (w 2023 r. zmieniony na: mopr-wsparcie@gdansk.gda.pl), który umożliwiał kontakt, również anonimowy, osobom znajdującym się w trudnej sytuacji (w tym doznających przemocy bądź chcących zgłosić potrzebę udzielenia wsparcia) – z pracownikami Ośrodka Interwencji Kryzysowej Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie, czyli wykwalifikowaną kadrą specjalizującą się w obszarze przeciwdziałania przemocy i podejmowania w tym zakresie interwencji;
- kontynuacja usług dla osób w wieku 65 lat i więcej mających problemy z samodzielnym funkcjonowaniem i pozostającym w domu – w ramach programu rządowego „**Korpus Wsparcia Seniorów**”. Wolontariusze towarzyszyli seniorom w czynnościach dnia codziennego. W 2022 r. programem objęto 3913 seniorów, a wykonano 6307 usług, w które zaangażowanych było 142 wolontariuszy;
- działania na rzecz osób w kryzysie bezdomności – ze względu na **zasady bezpieczeństwa sanitarnego wobec osób w bezdomności** i pracowników przebywających w placówkach schronienia nowe osoby kierowane do placówek musiały odbyć kwarantannę w dodatkowej placówce buforowej z miejscami izolacyjno-kwarantannowymi zgodnie z wytycznymi Wojewody Pomorskiego. Z zabezpieczenia w tej formie skorzystało 189 osób. Przeprowadzono także testy na obecność COVID-19 wśród osób w bezdomności i kadry pracującej z tą grupą;
- prowadzenie **miejsc izolacyjno-kwarantannowych** (do III 2022 r.) zgodnie z wytycznymi Wojewody Pomorskiego – 4 domki i 10 kontenerów mieszkalno-użytkowych dla osób czekających na przyjęcie do schroniska, noclegowni lub domu samotnej matki były zlokalizowane na terenie Gdańskiego Ośrodka Sportu przy ul. Zielonogórskiej.

W 2022 r. Gdański Urząd Pracy kontynuował udzielanie pomocy w ramach kolejnej odsłony Tarczy Antykryzysowej. W następstwie tego 22 firmy skorzystały z jednorazowej dotacji z Funduszu Pracy na pokrycie bieżących kosztów prowadzenia działalności gospodarczej. Pomoc ta skierowana była dla mikro- lub małych przedsiębiorców. Zawarto umowy na łączną kwotę 110 tys. zł. Działanie to miało na celu zapewnienie płynności finansowej i zapobieganie bankructwu firm.

15. | DZIAŁANIA MIASTA W ZWIĄZKU Z PANDEMIĄ COVID-19

Od marca do maja 2022 r. na salach wystawowych Galerii Palowej w Ratuszu Głównego Miasta zorganizowano wystawę **„Damy radę! Gdańsk w pandemii”**. Przedstawiono na niej ponad 100 fotografii autorstwa 13 pomorskich fotoreporterów. Na zdjęciach można było zobaczyć, jak wyglądało życie w trakcie pierwszego lockdownu, kiedy to kontakt z bliskimi był w dużej mierze ograniczony do spotkań na odległość. Zdjęcia przypominały o pomocy i wsparciu, jakie okazywaliśmy sobie podczas tego trudnego czasu: wspólne szycie maseczek, dzielenie się posiłkami, wdzięczność za pracę medyków i banery wywieszane na balkonach z napisami „Będzie dobrze” lub „Tęsknię za Tobą, człowieku”. Wystawa pokazała, jak wyglądały nasze życie codzienne (np. pierwsze wiosenne spacerowanie nad morzem), praca, a także wydarzenia organizowane w reżimie sanitarnym.

16. DZIAŁANIA NA RZECZ UCHODźCÓW Z UKRAINY

Dnia 24 lutego 2022 r. Rosja zaatakowała Ukrainę, w wyniku czego rok ten upłynął na pomaganiu, w różnych formach, obywatelom Ukrainy uciekającym ze swojego kraju. Pod koniec lutego i w kolejnych miesiącach w Gdańsku pojawiły się miliony zagubionych, przestraszonych kobiet i dzieci ewakuujących się ze swoich domów i szukających pomocy w Polsce. Napływ osób uciekających przed wojną spowodował konieczność objęcia ich również opieką medyczną. Konsekwencje ataku zbrojnego na Ukrainę miały i nadal mają realny wpływ na codzienne życie mieszkańców Gdańska: lęk odczuwany w obliczu wojny ma charakter długoterminowy.

Gdańsk nie pozostawił Ukrainy samej. Rada Miasta Gdańska podczas XLVII sesji jednogłośnie przyjęła następujące oświadczenie w sprawie wsparcia Ukrainy: „W związku z napaścią Rosji na Ukrainę Rada Miasta Gdańska wyraża swój sprzeciw wobec imperialistycznych działań skierowanych przeciw wolnemu europejskiemu państwu i potępia agresję w stosunku do jego mieszkańców. Gdańsk jako kolebka Solidarności, miasto doświadczone w walce o demokratyczną wolną Polskę, doskonale rozumie potrzebę obrony suwerenności, ale także strach przed silniejszym, brutalnym przeciwnikiem. Dlatego chcemy wyrazić swoją solidarność z Ukraincami, którzy dziś dla niepodległości i bezpieczeństwa swojej ojczyzny poświęcają to, co najcenniejsze, życie. Zapewniamy Was o naszej gotowości do niesienia niezbędnej pomocy humanitarnej i wsparcia uchodźców wojennych. Nasze miasto, cała Polska, Europa i świat solidaryzują się z mieszkańcami Ukrainy. Mając w pamięci pożogę wojenną sprzed kilkudziesięciu lat i dziś mocniej niż kiedykolwiek wybrzmiewające z Westerplatte hasło *Nigdy więcej wojny*”.

Atak Rosji na Ukrainę przeddefiniował na wiele tygodni działalność urzędu, instytucji miejskich, organizacji pozarządowych i aktywnych obywateli, bez których zaangażowania pomoc nie byłaby tak efektywna.

Unia Metropolii Polskich szacuje, że w szczytowym okresie, przypadającym na kwiecień 2022 r., aż 28% mieszkańców Gdańska⁶ stanowiły osoby z Ukrainy. W działania związane z przyjmowaniem dużej liczby uchodźców zaangażowanych było wiele gdańskich służb, odgrywających ważną rolę w zapewnieniu bezpieczeństwa zarówno osobom przyjeżdżającym z terenów Ukrainy, jak i mieszkańcom. Wydział Bezpieczeństwa i Zarządzania Kryzysowego UMG, a w nim Miejskie Centrum Zarządzania Kryzysowego pozostawały w stałym kontakcie z Wojewódzkim Centrum Zarządzania Kryzysowego, służbami, inspekcjami sanitarnymi, jednostkami organizacyjnymi miasta, wydziałami UMG, służbami ratowniczymi, porządkowymi i granicznymi oraz innymi podmiotami – w zakresie działań związanych z pomocą udzielaną obywatelom Ukrainy. Na potrzeby koordynacji tych działań został powołany⁷ specjalny interdyscyplinarny zespół.

Od wybuchu wojny w Ukrainie **Fundacja Gdańska** w ramach projektu **Gdańsk Pomaga Ukrainie (GPU)** czynnie wspiera, koordynuje i wykonuje działania na rzecz pomocy zarówno uchodźcom, jak i osobom, które pozostały na terenach objętych wojną. W miarę upływu czasu elastycznie dostosowywano tryb i formy udzielnej pomocy – z interwencyjnego, doraźnego, na długofalowy. W okresie od lutego do grudnia 2022 r. Fundacja Gdańska skoordynowała złożony projekt angażujący wszystkie gdańskie środowiska: od samorządu, przez biznes i organizacje pozarządowe, po wolontariuszy – mieszkańców Gdańska. Wypracowana współpraca pokazuje, że środowiska społeczne są w stanie skutecznie działać na rzecz innych. Celem wszystkich podjętych działań była minimalizacja kryzysu humanitarnego – zapewnienie odpowiedniego wsparcia dla uchodźców (a także dla wolontariuszy i osób angażujących się w akcję „Gdańsk pomaga Ukrainie”).

Na realizację zadań związanych z pomocą obywatelom Ukrainy w 2022 r. wydano z budżetu miasta prawie 109,2 mln zł, z czego 103,1 mln pochodziło z rządowego Funduszu Pomocy Ukrainie, 4,9 mln zł – ze środków własnych miasta, a 1,2 mln zł – ze środków UNICEF. Największą część wydatków dotyczyła wypłaty świadczeń podmiotom i osobom, które zapewniły zakwaterowanie i wyżywienie obywatelom Ukrainy, oraz organizacji dodatkowych zadań oświatowych związanych z kształceniem, wychowaniem i opieką nad dziećmi i uczniami.

W zakresie działań miasta na rzecz osób uciekających przed wojną w Ukrainie można wymienić następujące dane liczbowe:

- nadanie 23 603 numerów PESEL;
- udostępnienie przez mieszkańców Gdańska 4901 prywatnych mieszkań/apartamentów, w których zakwaterowano 16 050 uchodźców;

⁶ „Miejska gościnność: wielki wzrost, wyzwania i szanse. Raport o uchodźcach z Ukrainy w największych polskich miastach”, Unia Metropolii Polskich.

⁷ Zarządzenie nr 497/22 Prezydenta Miasta Gdańska z dnia 22 marca 2022 r.; zm. nr 597/22 z 1 kwietnia 2022 r.

16. | DZIAŁANIA MIASTA NA RZECZ UCHODźCÓW Z UKRAINY

- zakwaterowanie ponad 1 tys. osób w miejscach tymczasowych na terenie Gdańska: 400 osób w miejscach zapewnionych przez Miasto Gdańsk, a pozostałe – w obiektach przeznaczonych przez województwo;
- ponad 2,3 tys. wolontariuszy zaangażowanych we wsparcie społeczności ukraińskiej;
- ponad 12 tys. połączeń z infolinią 500-218-337 („Gdańsk pomaga Ukrainie”);
- wydanie ponad 30 tys. kart miejskich „Gdańsk pomaga Ukrainie”, dzięki którym rozdysponowano 187,2 tys. paczek pomocy humanitarnej.

WSPARCIE

PUNKTY POMOCY

Dolna Brama 8

Już drugiego dnia wojny, w kooperacji z Miastem Gdańsk, Regionalnym Centrum Wolontariatu, Urzędem Marszałkowskim, Wojewodą Pomorskim oraz gdańskimi NGO, Fundacja Gdańska uruchomiła punkt przyjmowania uchodźców w budynku przy ul. Dolna Brama 8, gdzie osoby uciekające przed wojną miały zapewnione kompleksowe usługi, które umożliwiały im aklimatyzację w nowej rzeczywistości. Do takich usług zaliczamy: wsparcie rzeczowe, pomoc psychologiczną, konsultacje ze strażą graniczną, pomoc w poszukiwaniu schronienia i pracy, całodzienną infolinię dla potrzebujących oraz wsparcie wolontariackie. Każda osoba, która zgłosiła się do punktu informacyjnego przy ul. Dolna Brama 8, otrzymała doraźną pomoc w zakresie formalności, pomoc medyczną, psychologiczną, niezbędne ubrania i środki czystości. Pomocy udzielono ok. 10 tys. uchodźcom. Punkt funkcjonował do 27 marca 2022 r. Uruchomiona infolinia obsługiwana w języku ukraińskim posłużyła jako pierwsza linia kontaktu dla osób chcących uzyskać informacje o wsparciu udzielanym w Gdańsku. Do końca 2022 r. infolinia obsługiwała ponad 12 tys. osób.

Karmelicka 1

W marcu 2022 r. uruchomiony został drugi miejski punkt informacyjno-wytnieniowy w ramach akcji „Gdańsk pomaga Ukrainie” – w budynku dawnego kina Krewetka. Był on czynny od poniedziałku do niedzieli w godz. 7.00–23.00. Na miejscu udzielano informacji na temat możliwości pomocowych w Gdańsku, zapewniano przydział zakwaterowania, opiekę medyczną, pierwsze wsparcie psychologiczne, zorganizowano też kąpielnię dla dzieci oraz kawiarenkę dla oczekujących. W związku ze zmniejszającą się liczbą uchodźców przybywających do Gdańska punkt zawiesił działalność 16 czerwca 2022 r. W ciągu 3 miesięcy jego funkcjonowania z pomocy skorzystało 10 tys. osób. Po zawieszeniu działalności tego punktu obsługę uchodźców z Ukrainy w całości przejął Pomorski Urząd Wojewódzki.

Punkt Pomocy Polsat Plus Arena Gdańsk

Otwarty w marcu 2022 r. punkt pomocy w namiocie przy stadionie Polsat Plus Arena był głównym miejscem, z którego uchodźcy mogli odebrać pomoc rzeczową. Wolontariusze i pracownicy punktu od marca 2022 r. wydali blisko 160 tys. zestawów pomocowych dla prawie 30 tys. uchodźców. Namiot pomocowy stał się również punktem, w którym Fundacja Gdańska dystrybuowała pomoc otrzymaną w ramach współpracy z podmiotami zewnętrznymi. Takim programem była akcja „Witamy i pomagamy” przygotowana we współpracy z Fundacją Biedronki, w której rozdano prawie 1,6 tys. kart oraz ponad 11,7 tys. kuponów zakupowych o wartości ponad 2 mln zł. We współpracy z Polskim Czerwonym Krzyżem wydano 1,2 tys. wyprawek szkolnych. Od grudnia 2022 r. namiot pomocowy stał się centrum pomocy UNICEF.

PUNKTY NOCLEGOWE

Wita Stwosza 23

Ośrodek pomocowy zlokalizowany przy ul. Wita Stwosza 23 w okresie od 14 marca 2022 r. do 26 marca 2023 r. zapewniał niemal 200 miejsc noclegowych, kuchnię, pralnię, łazienki, a także pokój zabaw i plac zabaw dla dzieci. Jego mieszkańcy mieli zapewnione wyżywienie oraz dostęp do artykułów medycznych i leków wydawanych bez recepty. W ośrodku funkcjonował również magazyn, z którego udostępniane były środki czystości, ubrania i obuwie, dostarczane przez pracowników Gdańskich Nieruchomości w ramach organizowanych regularnie zbiórek.

Pracownicy Gdańskich Nieruchomości pomagali wolontarystycznie w przygotowaniu obiektu do użytkowania: uprzątnięciu przestrzeni po pracach remontowych, umeblowaniu i wyposażeniu. Przez okres funkcjonowania

ośrodka angażowali się w procesy animacyjne, mające na celu wsparcie i integrację osób, które uciekły przed wojną. W ośrodku były organizowane takie wydarzenia, jak Święta Wielkanocne, warsztaty plastyczne, gry, wizyta w cerkwi, spacer po okolicy.

Łączna liczba osób przebywających w ośrodku wyniosła blisko 2 tys. osób; w związku z jego funkcjonowaniem poniesiono koszty w wysokości ok. 1,77 mln zł.

Kołobrzaska 61 i Traugutta 29

W dwóch miejskich halach sportowych zorganizowane zostały punkty noclegowe na pobyt krótkoterminowy, w których uchodźcy mogli znaleźć tymczasowe schronienie i miejsce do spania, otrzymać ciepły posiłek i czyste ubrania oraz skorzystać z prysznica. W punktach tych przyjmowane były grupy uchodźców przyjeżdżające do Gdańska transportem zorganizowanym. Punkt w hali przy ul. Traugutta 29 funkcjonował od 28 lutego do połowy maja 2022 r. i mógł zapewnić schronienie 100 osobom, a z hali przy ul. Kołobrzeskiej 61, dostępnej od 9 marca do 8 kwietnia, mogło skorzystać jednorazowo 80 osób.

Żywnienie

Fundacja Gdańska nawiązała współpracę z międzynarodowymi organizacjami pozarządowymi – World Central Kitchen i Mercy Corp – przy zapewnianiu całodniowych zestawów posiłków dla osób przebywających w tymczasowych punktach schronienia dla uchodźców. Dzięki współpracy w trzech placówkach wydano blisko 30 tys. zestawów posiłków. W okresie, w którym współpraca z World Central Kitchen i Mercy Corp nie była możliwa, Fundacja Gdańska dostarczyła do punktów schronienia ponad 16,5 tys. całodniowych zestawów posiłków przygotowanych przez trójmiejskie firmy cateringowe – ze środków będących w dyspozycji Gminy Miasta Gdańska.

Ponadto z budżetu miasta w ramach pomocy społecznej zapewniane były posiłki dla dzieci i młodzieży z Ukrainy w przedszkolach i szkołach.

Komunikacja miejska

Po okresie spadku liczby pasażerów komunikacji miejskiej spowodowanego pandemią COVID-19 nastąpił stopniowy powrót jej użytkowników. Na większe napełnienie pojazdów wpłynęło również pojawienie się uchodźców, którzy zyskali uprawnienia do darmowych przejazdów komunikacją miejską (do końca kwietnia 2022 r.). Na przystankach i w pojazdach komunikacji miejskiej pojawiły się komunikaty w języku ukraińskim, a same pojazdy miejskich autobusów i tramwajów zostały oznaczone w geście solidarności flagami Ukrainy i Polski.

Wsparcie UNICEF

Miasto Gdańsk rozpoczęło współpracę z UNICEF (United Nations Children's Fund) w ramach programu wsparcia realizacji działań związanych z reagowaniem na sytuacje kryzysowe dotyczące uchodźców w obszarze związanym z ochroną dzieci dla Miasta Gdańska. Ukraińskie dzieci i ich opiekunowie otrzymali wsparcie psychologiczne, socjalne, wzmocniono kadry, zatrudniając pracownika socjalnego i animatorów. W pieczy zastępczej wzmocniono wsparcie dzieci poprzez zatrudnienie opiekunów, zapewnienie terapii psychologicznej oraz doposażenia i dodatkowych działań zgodnych z indywidualnymi potrzebami dzieci. Pakiet partnerski dla Gminy Miasta Gdańska dotyczył możliwości współpracy z UNICEF w zakresie zapewnienia dzieciom uchodźców i ich rodzinom dostępu do wczesnej edukacji i opieki, dostępu do edukacji, organizowania pieczy zastępczej, a także szeroko pojętej integracji ze wskazaniem również na dzieci ze społeczności przyjmującej.

Wsparcie UNHCR

Fundacja Gdańska w imieniu LWF Lutheran World Service była operatorem programu doraźnego wsparcia gotówkowego UNHCR (Wysokiego Komisarza Narodów Zjednoczonych ds. Uchodźców), z którego w gdańskim „Zieleniaku” skorzystało ponad 18 tys. osób w szczególnej potrzebie: kobiet samotnie opiekujących się dziećmi, osób z niepełnosprawnościami i seniorów. Łącznie przekazano środki finansowe o wartości 11,5 mln zł.

Pomoc humanitarna na Ukrainie

W ramach akcji „Gdańsk pomaga Ukrainie” powstało centrum transportowe, które zorganizowało ok. 100 transportów. Zawierały one m.in.:

- 40 agregatów elektrycznych – największe urządzenie, o mocy 160 kW, mogłoby stanowić awaryjne zasilanie małego szpitala (625,5 tys. zł);
- 10 namiotów pneumatycznych, wyposażonych w agregaty, nagrzewnice, oświetlenie, łózka polowe, stoły, krzesła – łącznie dla 300 osób (340,5 tys. zł);
- 4 autobusy dla Lwowa wypełnione zastępczymi częściami mechanicznymi i pomocą humanitarną (300 tys. zł);
- 1 wóz asenizacyjny dla Borodzianki, niezbędny do bieżącego usuwania zatorów i odbioru ścieków (blisko 200 tys. zł);
- sprzęt wodno-sanitarny (170 tys. zł);
- 1 samochód policyjny подарowany miastu Równe (50 tys. zł);
- 34 rowery подарowane mieszkańcom miasta Sumy (40,8 tys. zł);
- świece (21,2 tys. zł).
- 29 transportów, na kwotę 6 640 tys. zł, sfinansowała Fundacja Gdańska.

Gdańskie Wody zainicjowały inżynierską pomoc dla ukraińskich wodociągów pod hasłem **#PomóżmyOdbudowaćUkrainę**. Ta inicjatywa była też początkiem bezpośrednich kontaktów z przedstawicielami ukraińskich przedsiębiorstw wodnych. W trakcie spotkań organizowanych przez Gdańskie Wody i Gdańską Fundację Wody określano bieżące potrzeby służące zapewnieniu nieprzerwanego dostępu do wody pitnej w najbardziej zniszczonych ukraińskich miastach. Na podstawie stworzonej podczas spotkania listy gdańskie spółki wodne przekazały wschodniemu sąsiedowi specjalistyczny sprzęt, w tym pompy, agregaty i mierniki jakości wody. Latem przedstawiciele gdańskiej branży komunalnej odwiedzili 9 ukraińskich miast: Łuck, Równe, Nowograd, Wołyński, Borodziankę, Irpień, Kijów, Berdyczów, Chmielnick i Tarnopol. Wszystkie te działania pozwoliły na zidentyfikowanie problemów i określenie potrzeb Ukrainy – zarówno tych aktualnych, jak i późniejszych, długoterminowych. Efektem tej współpracy było m.in. przekazanie w listopadzie 2022 r. miastu Borodziance wozu asenizacyjnego o wartości ok. 200 tys. zł, który został zakupiony dzięki zbiórce pieniędzy zorganizowanej przez Fundację Gdańską. Wóz posłużył ukraińskiemu wodociągom m.in. do usuwania zatorów, zaopatrywania mieszkańców Ukrainy w wodę pitną, a także do odbioru ścieków.

Inicjatywy pomocowe

W ramach akcji „Gdańsk pomaga Ukrainie” odbywały się również wydarzenia, których celem było dotarcie do jak największej grupy Ukraińców z informacjami o systemowej pomocy w Gdańsku; akcję promowano także wśród osób, które taką pomoc mogły wesprzeć. W ramach akcji odbyły się m.in.:

- **zbiórka publiczna** na portalu Facebook organizowana przez Fundację Gdańską – zebrane środki pozwoliły na utrzymanie punktów recepcyjnych, zapewnienie wyżywienia, zakup środków higienicznych i artykułów pierwszej potrzeby, zakup 34 rowerów na prośbę służb publicznych z Szalgina (obwód sumski w Ukrainie) do wykorzystania przez pocztę, pomoc medyczną w Szalginie, zakup sprzętu technicznego i środków medycznych wysyłanych na Ukrainę, zakup wozu asenizacyjnego dostarczonego do Borodzianki;
- mecz charytatywny Lechia Gdańsk vs FC Shakhtar – 14 kwietnia zorganizowano charytatywny mecz drużyny FC Shakhtar i Lechia Gdańsk, który został rozegrany na stadionie Polsat Plus Arena Gdańsk. Zamiast nazwisk goście mieli na koszulkach nazwy ukraińskich miast zniszczonych podczas agresji Rosji. Cały dochód ze sprzedaży biletów zasilł akcję „Gdańsk pomaga Ukrainie”. Mecz dopingowało ponad 12,5 tys. osób. Spotkanie w Gdańsku było jednym z kilku na trasie Szachtara po Europie, które odbywały się w ramach akcji **„Football For Peace. Stop War in Ukraine”**. Mecz wraz z informacjami o akcji „Gdańsk pomaga Ukrainie” był transmitowany na żywo w telewizji;
- świąteczne spotkanie wielkanocne na Polsat Plus Arena Gdańsk – 24 kwietnia zorganizowano symboliczne spotkanie wielkanocne dla osób przebywających w tymczasowych miejscach zakwaterowania w Gdańsku. Zaprezentowano koncert tradycyjnych pieśni ukraińskich, zapewniono poczęstunek, rozdawane były również prezenty dla dzieci;

- Dzień Dziecka przy Polsat Plus Arena Gdańsk – 1 czerwca dla najmłodszych uchodźców z Ukrainy zostało zorganizowane wspólne świętowanie Dnia Dziecka. Wśród atrakcji dla najmłodszych znalazły się: animacje, czytanie bajek, eksperymenty, gry na instrumentach, dmuchańce, boisko do piłki nożnej, wata cukrowa i popcorn oraz kącik plastyczny;
- koncert „Godzina w Noc Świętojańska” – 17 czerwca zorganizowano koncert w ramach obchodów Europejskiej Stolicy Wolontariatu Gdańska 2022. Główną gwiazdą wieczoru był ukraiński zespół Kalush Orchestra, zwycięzca Konkursu Piosenki Eurowizji w 2022 r.;
- spacer „Ukraina poznaje Gdańsk” – od 1 lipca do 3 października uchodźcy z Ukrainy mieli możliwość zapoznać się z najważniejszymi obiektami Gdańska podczas 10 bezpłatnych spacerów. Były one prowadzone w języku ukraińskim i połączone z m.in. wykładami o Gdańsku oraz poczęstunkiem w Cafe Oficyna. W spacerach wzięło udział ok. 300 uchodźców. Akcja miała na celu pomoc w aklimatyzacji oraz budowanie więzi społecznych w nowym miejscu życia.

Na udzielenie pomocy humanitarnej i infrastrukturalnej obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa szczególny nacisk położyły również **Gdańska Agencja Rozwoju Gospodarczego (GARG)** oraz **Gdańska Fundacja Rozwoju Gospodarczego (GFRG)**.

GFRG zaangażowała się w pomoc zarówno na terytorium Ukrainy (zakup rowerów dla lekarzy, zakup leków, finansowanie transportów pomocy humanitarnej), jak i w Polsce, w szczególności w Gdańsku, poprzez pomoc dla uchodźców w ośrodkach tymczasowych. Zorganizowano **zbiórkę rzeczy i artykułów spożywczych przekazaną do punktu wydawania darów** przy Polsat Plus Arena Gdańsk oraz zakupiono książki wydane w języku ukraińskim do gdańskich bibliotek. Pracownicy uczestniczyli jako wolontariusze w punktach pomocy uchodźcom z Ukrainy. Wspólnie z partnerami GFRG wybudowała plac zabaw dla dzieci z ośrodka dla uchodźców przy ul. Wita Stwosza oraz wsparła finansowo termomodernizację zabytkowego obiektu prawosławnej cerkwi konkatedralnej i parafialnej w Gdańsku. Na cel związany z udzieleniem pomocy obywatelom Ukrainy ze środków GFRG przeznaczono łącznie ok. 500 tys. zł.

Z kolei GARG uczestniczyła w zebraniach miejskiego sztabu kryzysowego na rzecz pomocy uchodźcom w roli koordynatora działań i współpracy z otoczeniem biznesu, a także zainicjowała **sztab przedsiębiorców**, w którym uczestniczyli m.in.: Gmina Miasta Gdańska, Fundacja Gdańska, Pracodawcy Pomorza, Departament Rozwoju Gospodarczego / Pomorska Rada Przedsiębiorczości, Pomorska Izba Rzemieślnicza MŚP, Invest in Pomerania, ABSL, Gdański Klub Biznesu, BCC Gdańsk, Pomorska Specjalna Strefa Ekonomiczna. W ramach zrealizowanych działań przyczyniono się m.in. do ulokowania punktu pomocowego w Gdańsku (UNHCR – Agenda ONZ) oraz do wyposażenia, m.in. w meble, pościeli, naczynia, miejsc noclegowych organizowanych przez miasto.

Zarząd Morskiego Portu Gdańsk S.A. (ZMPG) już w pierwszych tygodniach wojny zorganizował **transport humanitarny do Odessy**. Zakupiono i przetransportowano tam z Gdańska potrzebny sprzęt wskazany przez Ukrainian Logistics Alliance, m.in. agregaty prądowłórcze, powerbanki, laptopy oraz leki, opatrunki, defibrylatory, resuscytatory.

Ponadto ZMPG **zwolnił z opłaty pasażerskiej** Polską Żeglugę Bałtycką S.A. Promy Polferries bez żadnych opłat, na podstawie okazanych dokumentów, przewoziły do Szwecji ukraińskich uchodźców. Gotowość do niesienia pomocy podwyższyły władze gmin Ystad i Trelleborg oraz Karlskrona na południu Szwecji, a także Nynaeshamn pod Sztokholmem, dokąd przyplývają promy z Gdańska. Tam też, na terminalu promowym, odbywały się zbiórki darów dla Ukrainy prowadzone przez organizację Filippus we współpracy z Polską Żeglugą Bałtycką (Polferries). ZMPG w ramach akcji „Solidarni z Ukrainą” zapewnił też uchodźcom oczekującym w gdańskim Terminalu Promowym Westerplatte na podróż do Szwecji ciepłe posiłki.

ZMPG podpisał również porozumienie trójstronne z Caritas Archidiecezji Gdańskiej i spółką Kador, która na portowych terenach zajmuje się logistyką przemysłową, m.in. produkcją opakowań transportowych. Spółka Kador udostępniła Caritasowi swój magazyn, gdzie były składowane paczki z pomocą dla Ukrainy.

Zorganizowano **pomoc w transporcie do Trójmiasta grupy ponad 40 uchodźców** z ogarniętej wojną Ukrainy. Kilka osób znalazło tymczasowe schronienie w budynku Portowej Straży Pożarnej „Florian”. Pracownicy ZMPG przygotowali dla nich wsparcie zarówno rzeczowe, jak i finansowe.

Wychodząc naprzeciw problemom firm ukraińskich związanym z eksportem towarów, uruchomiono na stronie internetowej portgdansk.pl zakładkę **„Ukrainian cargo”**, na której firmy z Ukrainy mogą składać zapytania o możliwość eksportu czy importu towarów za pośrednictwem terminali znajdujących się na terenie portu. W dniach 26–27.05.2022 r. ZMPG współorganizował spotkanie biznesowe Polska – Ukraina w celu nawiązania kontaktów biznesowych między partnerami z tych dwóch krajów.

16. | DZIAŁANIA MIASTA NA RZECZ UCHODźCÓW Z UKRAINY

Szereg inicjatyw podjęła również Pomorska Specjalna Strefa Ekonomiczna (PSSE). We współpracy z Caritas Archidiecezji Gdańskiej oraz Caritas Diecezji Toruńskiej zorganizowała **zbiórki darów na rzecz obywateli Ukrainy**. Pośredniczyła w zbiorce rzeczowej dla obywateli z Ukrainy. Zbierała także informacje dotyczące dostępnych wolnych przestrzeni (hał, magazynów), do których ukraińskie przedsiębiorstwa mogłyby przenieść swoją działalność, oraz oferty pracy dla uchodźców z Ukrainy, które przekazywała do odpowiednich instytucji. Dodatkowo PSSE wykazywała aktywne zaangażowanie w działania gdańskiego komitetu wsparcia **„Przedsiębiorcy na pomoc Ukrainie”**. Warto podkreślić również, że PSSE w 2022 r. przekazała ponad 240 tys. zł organizacjom z województwa pomorskiego i kujawsko-pomorskiego działającym na rzecz pomocy obywatelom Ukrainy.

Ponadto w ramach działań mających na celu przeciwdziałanie skutkom konfliktu zbrojnego na terenie Ukrainy w należącym do PSSE Gdańskim Parku Naukowo-Technologicznym:

- zorganizowano aukcję charytatywną **„Solidarni z Ukrainą”** na rzecz akcji Caritas Archidiecezji Gdańskiej „Pomoc dla Ukrainy” podczas konferencji Forum Bezpieczeństwa Przemysłu Morskiego;
- **bezpłatnie udostępniono sale konferencyjne** dla wszelkiego rodzaju wsparcia organizowanego przez Gdański Park Naukowo-Technologiczny w partnerstwie lub przez podmioty zewnętrzne (na potrzeby m.in. kursów językowych, tłumaczeń, szkoleń, zajęć edukacyjnych dla dzieci ukraińskich uchodźców);
- w punkcie informacyjno-konsultacyjnym w GPNT **udostępniono komputer** z dostępem do internetu oraz drukarkę, aby umożliwić obywatelom Ukrainy wypełnienie oraz wydrukowanie formularzy urzędowych;
- **utworzono punkt opieki dziennej dla dzieci** uchodźców z Ukrainy – na mocy umowy zawartej pomiędzy PSSE a przedszkolem Magiczna Kraina.

Edukacja

Na początku roku szkolnego 2022/2023 do gdańskich szkół samorządowych uczęszczało 6,2 tys. cudzoziemców. W stosunku do poprzedniego roku szkolnego odnotowano wzrost o 3,8 tys. osób, spowodowany głównie przybyciem 3,5 tys. nowych uczniów z objętej wojną Ukrainy. Napływ uchodźców postawił gdańską społeczność edukacyjną przed nowymi wyzwaniami: pokonaniem bariery komunikacyjnej, wyposażeniem nauczycieli w odpowiednie kompetencje, ustaleniem wymiernych zasad oceniania, adaptacji i integracji.

W celu zapewnienia jak najszerszej oferty dydaktyczno-opiekuńczej dla uczniów cudzoziemskich i powracających z zagranicy samorząd realizował szereg działań wynikających zarówno z przepisów oświatowych, jak i z decyzji związanych z polityką miasta, która opisana jest m.in. w **Modelu Integracji Imigrantów**:

- każdemu uczniowi cudzoziemcowi przyznane były godziny na realizację dodatkowych lekcji języka polskiego, a w razie konieczności zostały również przydzielone godziny wyrównawcze z przedmiotów, w których potrzebne było dodatkowe wsparcie;
- miasto wspomagało proces adaptacji uczniów przybywających z zagranicy, m.in. przez tworzenie oddziałów przygotowawczych dla uczniów z tej samej grupy etnicznej, organizowanie nauki języka mniejszości narodowej lub języka regionalnego w szkołach, wspieranie szkół przez 4 koordynatorki do spraw dzieci z doświadczeniem migracyjnym (zatrudnione na stanowisku pedagoga, pedagoga specjalnego oraz pomocy nauczyciela), zatrudnianie nauczycieli władających językiem uczniów, a także tworzenie klubów i świetlic integracyjnych dla cudzoziemców i polskich uczniów.

W związku z rosnącą liczbą dzieci cudzoziemskich w gdańskich placówkach rozwijana była **oferta wsparcia i integracji imigrantów**:

- uruchomiono 4 **punkty informacyjne**, obsługiwane przez osoby władające językiem ukraińskim, w których rodzice lub opiekunowie dziecka z Ukrainy mogli uzyskać informacje o dostępnych wolnych miejscach w placówkach oświatowych oraz obowiązujących procedurach zapisu ucznia do przedszkola, szkoły, a także o możliwości wsparcia psychologiczno-pedagogicznego w Gdańsku;
- **koordynatorzy do spraw dzieci z doświadczeniem migracyjnym** – kontynuowano ich zatrudnienie w Zespole Szkolno-Przedszkolnym nr 1 (od roku szkolnego 2018/2019), Szkole Podstawowej nr 19 i Szkole Podstawowej nr 2 (od roku szkolnego 2020/2021) oraz Szkole Podstawowej nr 57 (od roku 2021/2022);

- **dotatkowe zajęcia lekcyjne z języka polskiego** dla uczniów, którzy nie znali języka polskiego albo znali go na poziomie niewystarczającym do korzystania z nauki – w 2022 r. skorzystało z nich 2726 uczniów (o 1510 więcej niż rok wcześniej);
- **zajęcia wyrównawcze** dla dzieci, u których zaszła konieczność zniwelowania różnic programowych;
- **oddziały przygotowawcze** dla uczniów z tej samej grupy narodowej lub etnicznej, którzy mieli trudności w komunikacji związane z nieznaną lub słabą znajomością języka polskiego bądź trudności adaptacyjne wynikające ze specyfiki wcześniejszego kształcenia za granicą – w 2022 r. w samorządowych szkołach podstawowych funkcjonowało 7 takich oddziałów (o 3 więcej niż w poprzednim roku), głównie dla uczniów cudzoziemców z Ukrainy i Białorusi, którzy w ogóle nie znają języka polskiego i realizują zajęcia edukacyjne zgodnie z podstawą programową – 3 oddziały na poziomie szkoły podstawowej oraz 4 oddziały na poziomie szkoły ponadpodstawowej;
- w ramach projektu „**Jestem – wsparcie psychologiczne środowiska szkolnego**” Gdański Ośrodek Pomocy Psychologicznej dla Dzieci i Młodzieży udzielił wsparcia uchodźcom we współpracy z Centrum Wsparcia Rodziny Labirynt, Poradnią Psychologiczno-Pedagogiczną nr 3, Poradnią Psychologiczno-Pedagogiczną nr 5, Zespołem Szkół Ogólnokształcących nr 6, Poradnią Psychologiczno-Pedagogiczną nr 6, Szkołą Podstawową nr 62, Szkołą Podstawową Mistrzostwa Sportowego nr 94, Przedszkolem nr 20 oraz Przedszkolem nr 41. Działania objęły 107 indywidualnych konsultacji psychologicznych dla dzieci i rodziców, 106 indywidualnych sesji wsparcia psychologicznego dla dzieci i rodziców, 64 indywidualne konsultacje oraz 4 warsztaty dla nauczycieli, 420 terapeutycznych zajęć grupowych dla dzieci, 631 terapeutycznych zajęć indywidualnych dla dzieci, 98 zajęć grupowych wspomagających naukę języka polskiego dla uczniów z zaburzeniami komunikacji o specjalnych potrzebach edukacyjnych. Ze wsparcia skorzystały łącznie 474 os w tym: 381 dzieci i młodzieży, 56 rodziców i 37 nauczycieli. Poszerzenie oferty projektu o działania skierowane do uchodźców sfinansowano ze środków UNICEF w ramach porozumienia podpisanego z Gminą Miasta Gdańska 20 września 2022 r.

Integracja społeczna

W obszarze integracji społecznej w 2022 r. realizowano następujące przedsięwzięcia:

- Gdańska Rada Imigrantów i Imigrantek prowadziła intensywną działalność na rzecz uchodźców. Osobom, które nie znają języka polskiego na poziomie zaawansowanym, zapewniono dostęp do niezbędnych informacji dotyczących aktualnych wydarzeń. Jej członkowie udzielali również wsparcia w zakresie tłumaczenia dokumentów dla przybyłych do Gdańska obywateli Ukrainy;
- wraz z Centrum Wsparcia Imigrantów i Imigrantek (CWII) realizowano program „Łapcie polski”, którego zadaniem jest rozwinięcie kompetencji językowych obcokrajowców mieszkających w Gdańsku. ECS i CWII prowadziły kolejną edycję Programu Praktyk Obywatelskich „Cześć” dla nowo przybyłych do miasta imigrantów;
- przyjęcie przez Radę Miasta Gdańska Uchwały nr XLVIII/1203/22 z dnia 31 marca 2022 r. **w sprawie zakresu pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym** na terytorium tego państwa – pozwoliło na ogłoszenie „Zaproszenia do składania ofert na realizację zadań w celu pomocy obywatelom Ukrainy”. Wraz ze zmianami uchwał ogłaszano kolejno „Zaproszenie nr 2 do składania ofert na realizację zadań w celu pomocy obywatelom Ukrainy” i „Zaproszenie nr 3 do składania ofert na realizację zadań w celu pomocy obywatelom Ukrainy”. Zaproszenia były skierowane do organizacji pozarządowych. Zakres zadań opisany w warunkach szczegółowych do Zaproszeń obejmował: organizację działań pomocowych i informacyjnych, prowadzenie działań pomocowych w postaci lokalnych punktów kontaktu udzielających wsparcia rzeczowego dla obywateli Ukrainy, organizację zbiórek żywności, koordynację sieci wolontariatu w celu pomocy obywatelom Ukrainy, organizację i prowadzenie działań wspierających integrację w lokalnych społecznościach i samoorganizację obywateli Ukrainy, organizację poradnictwa prawnego i psychologicznego, aktywizację społeczną i zawodową obywateli Ukrainy, organizację wakacyjnej opieki nad dziećmi oraz wsparcie edukacji systemowej. W ramach zaproszeń podpisano z organizacjami pozarządowymi 20 umów, których zakres obejmował pozyskiwanie, magazynowanie i dystrybucję pomocy żywnościowej dla potrzebujących uchodźców z Ukrainy, doradztwo zawodowe i szkolenia dla uchodźców, wsparcie zawodowe i prawne na rzecz uchodźców, darmowe lekcje języka polskiego, wsparcie ukraińskich dzieci z gdańskich klas przygotowawczych, aktywizację społeczną i zawodową obywateli Ukrainy oraz organizację lokalnych punktów kontaktu i integracji ulokowanych w różnych dzielnicach miasta. Działania były prowadzone do 31 grudnia 2022 r.;

16. | DZIAŁANIA MIASTA NA RZECZ UCHODźCÓW Z UKRAINY

- uruchomiono **punkty take & go**, w których uchodźcy mogli bezpłatnie odebrać odzież i obuwie, chemię gospodarczą i kosmetyki – odbieranie towarów odbywało się na podstawie kart wydawanych przez Miasto Gdańsk, przysługujących każdej osobie z Ukrainy, która wjechała do Polski po 24 lutego 2022 r.;
- włączenie **systemu kartowego „Gdańsk pomaga Ukrainie”** obejmującego rejestrację osób, zbieranie danych kontaktowych, analizę potrzeb, przyznawanie pakietów oraz wydawanie kart stanowiących identyfikator niezbędny do otrzymania pomocy rzeczowej na stadionie i w punktach dzielnicowych. W 2022 r. przyznano blisko 30,8 tys. pakietów „Gdańsk pomaga Ukrainie”, przekazano ponad 122,6 tys. zestawów pomocowych na podstawie czytań kart i wysłano kilkanaście newsletterów w języku ukraińskim do ok. 4 tys. rodzin. Dodatkowo przekazano do ponad 3 tys. rodzin przeszło 13 tys. kart przedpłaconych od Fundacji Biedronki na łączną kwotę ok. 1,65 mln zł;
- projekt „Gdańsk Pomaga Ukrainie” w zakresie alokacji uchodźców – pozyskano 12 obiektów hotelowych, w których schronienie znalazło blisko 900 osób, wdrożono system rezerwacyjny w kwaterach prywatnych (dla 1377 osób) oraz komercyjnych obiektach hotelowych; zorganizowano 2-miesięczny program nauki języka polskiego (udział wzięło w nim 400 osób);
- w siedzibie **Gdańskiego Centrum Świadczeń** przy ul. Kartuskiej 32/34 powstał swoisty punkt wsparcia dla obywateli Ukrainy, którzy znaleźli schronienie w Gdańsku. Dotychczasowa funkcja sali obsługi mieszkańców została poszerzona o stanowiska obsługi Wydziału Spraw Obywatelskich UMG. Dzięki takiemu rozwiązaniu obywatele Ukrainy mogli w tym samym miejscu uzyskać numer PESEL oraz skorzystać ze świadczeń oferowanych przez GCS. Rola punktu była niezwykle istotna szczególnie w początkowym okresie konfliktu. Dla wielu ukraińskich rodzin wizyta w punkcie to pierwszy kontakt z polską administracją, dlatego pracownicy GCS, UMG, strażnicy miejscy, tłumacze oraz wolontariusze nie ograniczali się jedynie do tego, co formalnie oferował punkt, lecz szerzej informowali o pomocy, jaką obywatele Ukrainy mogli uzyskać w innych miejscach. Obsługa obywateli Ukrainy była również dostępna w Zespole Obsługi Mieszkańców nr 4 przy ul. Wilanowskiej. Od połowy marca do końca grudnia 2022 r. osobom uciekającym przed wojną w Ukrainie nadano 23,6 tys. numerów PESEL;
- polski rząd, Ustawą z dnia 12 marca 2022 r. o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa, zalegalizował na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej pobyt obywateli ukraińskich oraz obywateli Ukrainy posiadających Kartę Polaka, którzy wraz z najbliższą rodziną z powodu tych działań wojennych przybyli na terytorium RP. Zgodnie z ustawą obywatelom Ukrainy zapewniono pomoc wojewodów i jednostek samorządu terytorialnego. Utworzono **Fundusz Pomocy** w celu finansowania lub dofinansowania realizacji zadań na rzecz pomocy Ukraińcom;
- w związku z konfliktem zbrojnym w Ukrainie pracownicy Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie wzięli czynny udział w organizowaniu pomocy na rzecz uchodźców z tego kraju. Zarządzeniem Prezydenta Miasta Gdańska nr 497/22 z dnia 22 marca 2022 r. został powołany **interdyscyplinarny zespół** koordynujący zadania w zakresie pomocy osobom napływającym z terytorium Ukrainy, m.in. przeprowadzanie wywiadów z klientami, tworzenie diagnozy potrzeb i przygotowanie dyspozycji wsparcia, kierowanie po wsparcie do odpowiednich jednostek, koordynację pracy grupy lotnej do obsługi klientów w obiektach tymczasowego zakwaterowania oraz organizację procesu wypłaty świadczeń. Realizacja zadań zespołu wymagała ścisłej współpracy z pracownikami socjalnymi MOPR, przedstawicielami innych instytucji i organizacji;
- koordynowano wsparcie psychologiczne dla osób z Ukrainy – w przestrzeni Domu Sąsiedzkiego Zakopianka uruchomiono **Lokalny Punkt Pomocy Rzeczowej** oraz wprowadzono zajęcia nauki języka polskiego, angielskiego, animacje i integrację dla obywateli Ukrainy;
- w **Ośrodku Interwencji Kryzysowej (OIK)** objęto wsparciem psychologicznym blisko 3 tys. osób. Zatrudniono 2 psychologów z Ukrainy oraz interwenta do wsparcia socjalnego w miejscach zbiorowego zakwaterowania dla opiekunów tymczasowych, wsparcia osób/rodzin doznających przemocy w rodzinie oraz wsparcia dla pracowników socjalnych nieposługujących się językiem ukraińskim;
- rozszerzono działalność Ośrodka Interwencji Kryzysowej (OIK) o warsztaty i działania specjalistyczne z zakresu przeciwdziałania i profilaktyki przemocy w rodzinach przebywających w Gdańsku, z uwzględnieniem rodzin ukraińskich. Przy zaangażowaniu podmiotów i służb uruchomiono interwencyjny telefon dla dzieci i młodzieży ukraińskiej doznającej przemocy i zaniedbań oraz uruchomiono i koordynowano bazę usług integracyjnych dla dzieci i młodzieży ukraińskiej przebywającej w Gdańsku. Ukraińscy pracownicy OIK brali udział w zewnętrznych interwencjach Policji w rodzinach ukraińskich w sytuacjach potrzeby wsparcia psychologicznego tych osób;
- świadczone pomoc społeczną na rzecz 1,1 tys. rodzin;

- pieczę nad małoletnimi obywatelami Ukrainy przebywającymi na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej bez opieki odpowiedzialnych za nich osób dorosłych powierzono, zgodnie z prawem, opiekunom tymczasowym. Na koniec 2022 r. opiekę nad 501 dziećmi przekazano 432 opiekunom. Zgodnie z ustawą o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa nadzór nad realizacją praw i obowiązków opiekuna tymczasowego sprawował MOPR. Pracownicy socjalni zaangażowani byli w monitorowanie zapewnienia odpowiednich warunków opieki i wychowania przez opiekunów. Monitorowanie rodzin z opiekunem tymczasowym z uwagi na migrację odbywało się we współpracy z innymi podmiotami, np. Strażą Graniczną czy sądami;
- w ramach wolontariatu zorganizowano akcje pomocowe, m.in. „**Paczka dla potrzebujących**” – dzięki której uchodźcom z Ukrainy przekazywano dary od społeczności lokalnej i firm (z akcji skorzystało 140 kobiet), „**Kobieta kobiecie – akcja Torebka**” – w ramach akcji zebrano i przekazano 300 kobietom z Ukrainy torebki wypełnione akcesoriami dla kobiet (kosmetyki, artykuły higieniczne, ozdoby). W ramach CSR (społecznej odpowiedzialności biznesu) przekazano 100 rodzinom z Ukrainy odzież, a 60 Ukrainkom – pakiety z kosmetykami i stodyczami.

Rynek pracy

Wsparciem dla imigrantów mieszkających w Gdańsku w zakresie znalezienia pracy oraz poruszania się w formalnych procedurach zajmuje się **Dział Zatrudnienia Cudzoziemców (DZC)** – komórka funkcjonująca w strukturze organizacyjnej Gdańskiego Urzędu Pracy. W ramach DZC działa Punkt Pomocy Cudzoziemcom. Cudzoziemcy mogą zasięgnąć tam informacji na temat ofert pracy i kursów języka polskiego, porad dotyczących dostępu do usług polskiej opieki zdrowotnej czy obowiązujących przepisów prawa pracy. Konsultacje udzielane są w językach: polskim, ukraińskim i angielskim.

W 2022 r. Gdański Urząd Pracy podjął szereg inicjatyw mających na celu wsparcie osób pochodzących z Ukrainy, które zdecydowały się na emigrację ze swojego kraju w wyniku konfliktu zbrojnego. Na szczególną uwagę zasługują:

- **wsparcie w poszukiwaniu pracy** – zwiększono liczbę miejsc pracy, które przedstawiono ukraińskim pracownikom, a także oferowano pomoc w poszukiwaniu pracy. GUP wspierał również przedsiębiorców, którzy chcieli zatrudnić obywateli Ukrainy;
- **kursy językowe** – zorganizowano 10 kursów dla 100 osób o tematyce „Język polski z podstawami kulturoznawstwa, polityki i historii”; zgodnie z założeniem udział w nim brały osoby, które chciały nauczyć się języka, aby móc łatwiej znaleźć pracę i porozumieć się z mieszkańcami Polski, w tym także poprzez zrozumienie kulturowo-obyczajowe. Kursy ukończyło 97 osób, z czego 21 rozpoczęło pracę w ciągu 2 miesięcy;
- **pomoc w legalizacji pobytu** – GUP pomagał w procesie legalizacji pobytu na terenie Polski, a także informował o prawach i obowiązkach imigrantów;
- **standardowe formy aktywizacji zawodowej** dla obywateli Ukrainy, którzy przeżyli trudne doświadczenia związane z konfliktem zbrojnym, przezwyciężali trudności związane z emigracją, a także zarejestrowali się jako bezrobotni w GUP – 10 osób otrzymało środki na rozpoczęcie działalności gospodarczej, 34 osoby zostały skierowane na szkolenia inne niż językowe i zdobyły kompetencje lub kwalifikacje, 48 Ukraińców skorzystało ze staży, które pozwalały im nabyć doświadczenie zawodowe, 43 osoby skierowano na roboty publiczne, 31 obywateli Ukrainy znalazło zatrudnienie w ramach umów z pracodawcami na wyposażenie stanowisk pracy, 12 skierowano na prace interwencyjne, a kolejne 9 skorzystało z bonu zatrudnieniowego;
- **„Drogowskaz”** – 86 grupowych spotkań informacyjnych w języku ukraińskim, w których uczestniczyło 478 osób. Spotkania te miały na celu zwiększenie integracji obywateli Ukrainy oraz poprawienie ich sytuacji ekonomicznej i społecznej;
- działania **Centrum Rozwoju Talentów (CRT)** GUP – w odpowiedzi na konflikt zbrojny i napływ uchodźców z Ukrainy zostało zaprojektowanych i zrealizowanych wiele inicjatyw z zakresu poradnictwa zawodowego dla młodzieży i dorosłych, które miały ich wesprzeć w obszarze edukacyjnym i zawodowym:
 - **punkt sporządzania CV** – od marca do grudnia 2022 r. skorzystało z niego 270 osób, dla których zostały przygotowane profesjonalne, w pełni dostosowane do polskiego rynku pracy dokumenty aplikacyjne oraz została przekazana wiedza o polskim rynku pracy. W efekcie obywatelki i obywatele Ukrainy zdobyli wiedzę dotyczącą poruszania się po rynku pracy. Uzyskali informacje o sposobach poszukiwania pracy i metodach rekrutacji. Podczas spotkań

- z doradcą zawodowym wypracowali cel zawodowy oraz przygotowali przetłumaczone i dostosowane dokumenty aplikacyjne;
- o **warsztaty i webinaria dla dorosłych obywateli i obywaterek Ukrainy** przebywających w Gdańsku oraz powiecie: „Moje dziecko wybiera szkołę, czyli o edukacji w Polsce”, „Otwórz się w Gdańsku” i „Jak szukać, by się odnaleźć, czyli Internet w praktyce”. Ich cele to: dostarczenie wiedzy o możliwościach edukacyjnych w Polsce, pomoc w odnalezieniu się w nowym miejscu oraz dostarczenie praktycznej wiedzy dotyczącej wykorzystania Internetu w poszukiwaniu pracy i poruszaniu się po mieście. Działania te przełożyły się na zwiększenie świadomości wyborów edukacyjnych, lepszą i szybszą adaptację w nowym miejscu oraz przyspieszenie zatrudnienia. Udział wzięło w nich 76 osób;
- o **warsztaty informacyjno-integracyjne dla uczniów z Ukrainy** mieszkających w Gdańsku oraz powiecie – służyły integracji młodzieży i poznaniu przez nią możliwości edukacyjnych w Polsce, co pozwoliło na zwiększenie świadomości dotyczącej wyboru kierunku kształcenia i przyspieszyło adaptację w nowych warunkach. W zajęciach wzięło udział 25 uczniów. Tematy warsztatów to: „Zintegruj się w Gdańsku” i „Świat edukacyjny i ja”;
- **Punkt Pomocy Cudzoziemcom GUP** – odwiedziło go ponad 6,4 tys. osób, a z kontaktu telefonicznego skorzystano ponad 7,8 tys. razy. Tak liczną grupę klientów obsługiwała wzmocniona o ukraińskojęzycznych pracowników załoga GUP;
- pozyskanie od pomorskich pracodawców dla obywateli Ukrainy, dzięki działaniom GUP, ponad 1,6 tys. **ofert pracy** na ok. 3,5 tys. miejsc. Dodatkowo na zaproszenie organizacji pozarządowych zorganizowano 9 spotkań w języku ukraińskim dla ponad 200 cudzoziemców – dotyczyły one doradztwa zawodowego i usług GUP;
- cykliczne udostępniano sale w Centrum Konferencyjno-Szkoleniowym **Gdańskiej Fundacji Przedsiębiorczości**, na potrzeby **spotkań społeczności ukraińskiej**. Spotkania te odbywały się od kwietnia 2022 r. 3 razy w tygodniu, a ich uczestnikami byli Ukraińcy dopiero co przybyli do Gdańska z powodu konfliktu zbrojnego oraz osoby pochodzenia ukraińskiego, które od lat są mieszkańcami miasta. W ramach spotkań przeprowadzane były pro bono lekcje języka polskiego i angielskiego, prelekcje i pogawędki z różnymi ekspertami (np. przedsiębiorcami, psychologami), czy też znanymi osobami (jak np. z Markiem Kamińskim), którzy dzielili się swoją wiedzą i doświadczeniem.

Kultura

Atak Rosji na Ukrainę przededefiniował na wiele tygodni działalność instytucji kultury w Gdańsku. W pełnej solidarności z osobami uciekającymi przed wojną instytucje kultury przearanżowały kalendarz swoich działań. Ponieważ w pierwszych tygodniach po 24 lutego niezbędne było zaspokojenie podstawowych potrzeb uchodźców, przestrzenie wielu instytucji kultury (m.in. IKM, WiMBP, ECS, GAK) stały się dziennymi świetlicami. Część z nich oferowała posiłek oraz opiekę nad dziećmi, a także dostęp do komputerów, internetu, informacji. Wybranych pracowników instytucji kultury, zwłaszcza posługujących się językiem ukraińskim lub rosyjskim, oddelegowano w ramach pracy lub – jeśli wyrazili taką wolę – w charakterze wolontariuszy do punktów udzielających wsparcia uchodźcom.

Wśród potrzeb uchodźców z Ukrainy wymieniano naukę języka polskiego oraz pomoc w rozwiązywaniu doraźnych problemów formalnych, prawnych i bytowych. Instytucje kultury odpowiedziały na tę potrzebę, tworząc bezpłatne **kursy języka polskiego**. Kursy cieszyły się ogromną popularnością – wiele z nich wymagało zapisywania się na liście rezerwowej. Trwałym działaniem okazała się kawiarenka językowa **„Po jednej stronie”** prowadzona przez Wojewódzką i Miejską Bibliotekę Publiczną (WiMBP) w American Corner. W spotkaniach programowo biorą udział eksperci z różnych dziedzin, wspierający integrację i poruszanie się w nowej przestrzeni. Z kolei Instytut Kultury Miejskiej (IKM) wdrożył dla swoich pracowników podstawowy **kurs języka ukraińskiego**.

Potrzebą gdańskich instytucji kultury było programowanie oferty kulturalnej dla nowej grupy odbiorców. Standardem stały się komunikaty w minimum dwóch językach: polskim i ukraińskim. Wprowadzono bezpłatne lub wynoszące symboliczną opłatę bilety wstępu do instytucji. Miejskie instytucje kultury zauważają, że wyzwaniem większym niż zaplanowanie i zorganizowanie wydarzeń okazało się dotarcie do odbiorców, rozszerzenie platform komunikacyjnych. Najskuteczniejsza w dotarciu do odbiorców okazała się „poczta pantoflowa”, a „łącznikami” między osobami nowo przybyłymi do Gdańska a jego dotychczasową tkanką społeczną stali się ci Ukraińcy, którzy mieszkali w Polsce przed rozpoczęciem agresji Rosji na Ukrainę.

Największe doświadczenie w pracy z osobami z doświadczeniem różnych form migracji (w tym uchodźstwa) miało **Europejskie Centrum Solidarności** – przestrzeń „Solidarność codziennie” od 2014 r. prowadzi **program „Cześć!”** kierowany do nowych mieszkanki i mieszkańców Gdańska. Osoby uczestniczące w programie biorą udział w serii spotkań poruszających takie tematy, jak: proces i skutki migracji, efektywna komunikacja, różnice międzykulturowe, aspekty prawne, rynek pracy i aktywność obywatelska. Po 24 lutego 2022 r. instytucje korzystały także z sieci wsparcia tworzonej przez podmioty pracujące na rzecz imigrantów, m.in. Centrum Wsparcia Imigrantek i Imigrantów, poradnie psychologiczno-pedagogiczne, szkoły i nauczycieli.

Po serii prokremlowskich wpisów w mediach społecznościowych Rosyjskiego Domu w Gdańsku miasto nie zdecydowało się na przedłużenie organizacji umowy najmu lokalu miejskiego – wyprowadzka nastąpiła już w marcu. W tym miejscu powstała siedziba projektu **Gdańsk Miasto Literatury**, wdrażającego m.in. projekt ukraiński **„Wolne słowo”**, którego nazwa nawiązuje do charkowskiego Domu Słowo, zniszczonego przez Rosjan. „Wolne słowo” jest elementem starań Gdańska o przyłączenie do sieci Miast Kreatywnych UNESCO w dziedzinie literatury, jak również nowej adaptacji przestrzeni przy ul. Długiej 35, która przez ponad 60 lat była siedzibą Rosyjskiego Domu w Gdańsku. W przestrzeni przy ul. Długiej 35 powstały prace artystyczne ukraińskich twórców i wolontariuszy. Wołodmyr Kuzniecowa stworzył mural inspirowany trudnym sowieckim dziedzictwem, będący wyobrażeniem tranzytów humanitarnych do ogarniętej wojną Ukrainy. Yasia Khomenko uszyła korespondującą z wnętrzem tkaninę, „nie-żelazny mur” z niewykorzystanych T-shirtów przygotowanych jako pomoc dla osób w kryzysie uchodźczym. Ołeksandr Burłaka zaadaptował stare meble do nowych funkcji biurowych. Premierowe otwarcie przestrzeni odbyło się 4 listopada.

W czerwcu 2022 r., w ramach **konkursu i festiwalu Europejski Poeta Wolności** wydano w języku polskim przekłady wierszy dwóch ukraińskich poetek: Marianny Kijanowskiej i Kateryny Kałytko. Marianna Kijanowska, ex aequo z autorką z Albanii – Luljetą Lleshanaku, wygrała konkurs Europejski Poeta Wolności. Ponadto wybrane wiersze Marianny Kijanowskiej i Kateryny Kałytko przez kilka tygodni można było oglądać i czytać na gdańskich przystankach autobusowych i tramwajowych – po polsku i ukraińsku. Z kolei w serii „Versopolis” ukazały się przekłady wierszy Iryny Ciłyk.

Symbolika solidarności z Ukrainą pojawiła się w wielu punktach miasta, w tym na fasadach budynków użyteczności publicznej i instytucji kultury. Gdański Teatr Miniatura odpowiedział na apel dyrektorki Teatru Dramatycznego w Warszawie, Moniki Strzępki, nawołującej do solidarności z Ukraińcami i Ukrainkami, w tym z dziećmi, ukrywającymi się przed bombardowaniami w Teatrze Dramatycznym w Mariupolu. Na dachu Teatru Miniatura pojawił się napis „ДЕТИ” – „dzieci” w języku ukraińskim.

Europejskie Centrum Solidarności powołało pełnomocnika dyrektora ds. polsko-ukraińskiej solidarności, którym został Łew Zacharczyszyn. Obserwuje się także wzrost zatrudniania osób z Ukrainy lub Białorusi do regularnych zadań instytucji, a także w charakterze artystów prezentujących swoją sztukę.

Rezydencje artystyczne oferowane przez miejskie instytucje kultury objęły pomocą osoby z Ukrainy, a także uciekające przed reżimem w Białorusi. W Instytucie Kultury Miejskiej we współpracy z Unią Literacką goszczono m.in.: Oksanę Zabuzko, Nataliyę Matolinets i Roksolanę Zharkową.

Rezydencje sieci ICORN w Gdańsku, kierowane do artystów, których życie lub twórczość są zagrożone z powodu konfliktów zbrojnych i sytuacji politycznej, objęły białoruską artystkę sztuk wizualnych Lesię Pczołkę, a następnie białoruskiego poetę i tłumacza Andrieja Chadanowicza.

Rezydencje wytchnieniowe i twórcze skierowane do osób z Ukrainy oferowały Gdańska Galeria Miejska w zakresie **programu Gdańsk Miasto Literatury**, Centrum Sztuki Współczesnej „Łażnia” oraz organizacje pozarządowe.

Programy wsparcia oferowane przez Biuro Prezydenta ds. Kultury (BPK) artystom, organizacjom pozarządowym oraz przedsiębiorcom, np. wydawcom czy kameralnym księgarniom, skonstruowane są w sposób otwarty, umożliwiający aplikowanie mieszkańcom Gdańska niezależnie od ich narodowości. Warunki, które trzeba spełnić, to najczęściej zamieszkiwanie w Gdańsku (lub prowadzenie tu działalności w przypadku podmiotów gospodarczych), odprowadzanie podatków w Gdańsku lub tematyka działania związana z Gdańskiem i gdańskimi wartościami. W 2022 r. Ukraina obecna była w działaniach zarówno stypendialnych, jak i grantowych.